

**ALMA MATER EUROPAEA – INSTITUTUM STUDIORUM
HUMANITATIS**

HUMANISTIČNE ZNANOSTI

DOKTORSKA DISERTACIJA

Špela Kryžanowski

ALMA MATER EUROPAEA – INSTITUTUM STUDIORUM
HUMANITATIS

FAKULTETA ZA PODIPLOMSKI HUMANISTIČNI ŠTUDIJ LJUBLJANA

doc. mag. Špela Kryžanowski

Mentor: prof. dr. Igor Jerman

Somentorica: izr. prof. dr. Karmen Medica

FENG SHUI IN APERCEPCIJA PROSTORA

Pregled znanstvenih prispevkov in terenska analiza učinkovitosti priporočil

Doktorska disertacija

Ljubljana, september 2019

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorju prof. dr. Igorju Jermanu in somentorici izr.prof. dr. Karmen Medici za usmeritve, pomoč in podporo pri izdelavi te doktorske disertacije. Posebna zahvala gre tudi Manji Vrenko za možnost uporabe Quanteca in pomoč pri izvedbi terenske raziskave ter izr. prof. dr. Damijani Kastelec za usmeritve in pomoč pri statistični analizi pridobljenih podatkov. Iskrena hvala tudi vsem posameznikom, ki so sodelovali v terenski raziskavi in štiri mesece vestno pošiljali izpolnjene vprašalnike. Ne nazadnje bi se rada zahvalila tudi svoji družini za podporo, strpnost in razumevanje, ko sem večino svojega prostega časa preživljala pred računalnikom in knjigami, namesto z njimi.

Iskrena hvala vsem!

Izjava o avtorstvu

Spodaj podpisana Špela Kryžanowski izjavljam, da je doktorska disertacija v celoti moje avtorsko delo in da so uporabljeni viri in literatura korektno navedeni.

Ljubljana, september 2019

Lastnoročni podpis avtorice:

POVZETEK

FENG SHUI IN APERCEPCIJA PROSTORA

Pregled znanstvenih prispevkov in terenska analiza učinkovitosti priporočil

Ključne besede: feng shui, znanstveno raziskovanje, nadzorovana terenska analiza, učinkovitost priporočil.

Feng shui je tradicionalna kitajska umetnost oblikovanja okolja, ki naj bi uporabnika čim bolj podpiralo. Utemeljen je v tradicionalni kitajski filozofiji in tesno vpet v kitajski kulturnozgodovinski okvir. Na Kitajskem in v azijskih državah je prisoten že več tisočletij, na Zahodu pa ga bolje poznamo šele od konca 19. stoletja naprej. Na prelomu tisočletja je doživel prvi veliki vrh zahodne popularnosti, pri čemer se arhitekturna stroka do pojava feng shuija ni nikoli jasno opredelila. Hkrati je absurdno, da se zgolj peščica raziskovalcev ukvarja s preverjanjem dejanske učinkovitosti fengshuijskih priporočil. Ovire pri raziskovanju feng shuija posebej za zahodnjaka so številne: raznolikost znanja, nepoznavanje jezika in kulture, subjektivnost tolmačenja priporočil in predvsem problem izolacije fengshuijskih učinkov. Osrednji cilj doktorske disertacije je zato prav zapolnjevanje vrzeli vrednotenja učinkovitosti fengshuijskih priporočil na podlagi rezultatov terenske analize, pri čemer je v uvodnem delu predstavljen pregled znanstvenih prispevkov s področja feng shuija, ki jih je mogoče umestiti v šest različnih področij.

Feng shui je bil na Zahodu najprej predmet **antropoloških raziskav** kot ena od številnih tradicionalnih kitajskih divinacijskih tehnik, ki skozi celotno kitajsko zgodovino predstavljajo pomemben socialni fenomen. Tehnike se iz privilegirane prakse, rezervirane za družbeni vrh, razvijejo v prakso, namenjeno vsakodnevni rabi in običajnemu človeku. Hkrati se je iz precej pasivne tehnike, katere osnovni namen je bil izogibanje nesrečam, razvijejo v aktivno prakso, katere glavni namen je zagotavljanje sreče. Feng shui je tesno povezan s tradicionalno kitajsko filozofijo in kitajsko popularno religijo, ki predstavlja obsežno zbirko idej, praks, ritualov in ceremonij, povezanih z življenjskimi cikli, ki običajnega kitajskega kmeta povezujejo z lokalnim okoljem in družbo. Hkrati pa popularna religija posega tudi izven konkretnega materialnega sveta v svet duhov, prednikov in lokalnih bogov, pri čemer feng shui najbolj opredeljujeta kult čaščenja prednikov in kult čaščenja narave kot živega bitja.

Prispevki s področja **urbanizma in arhitekture** proučujejo tako tradicionalno kot sodobno gradnjo. Tradicionalne zasnove so ortogonalne in praviloma simetrične, največkrat orientirane v smeri sever-jug. Stroga zasnova odraža hierarhično ureditev tradicionalne kitajske družbe in družine. Pomemben element tako urbanistične kot arhitekturne zasnove je upoštevanje temeljnih zahtev šole oblike. Prispevkov, ki bi predstavljali sodobne zgradbe, zgrajene v skladu s principi feng shuija, je malo. Več je del, v katerih skušajo arhitekti kolegom arhitektom razložiti osnovne principe feng shuija. Druga večja skupina prispevkov se osredotoča na sistematizacijo fengshuijskega znanja in njegovo uporabo za vrednotenje sodobnih objektov tako v projektni kot v izvedbeni fazi.

Področje raziskovanja feng shuija v povezavi s **sodobnimi trajnostnimi koncepti** je poleg antropoloških raziskav gotovo eno bolj aktualnih. To je razumljivo, saj lahko med principi feng

shuija in trajnostnimi koncepti najdemo veliko skupnih točk. En del raziskovalcev zagovarja stališče, da je feng shui s kvalitetno izbiro bivalne lokacije pomembno prispeval k stabilnemu in trajnostnemu razvoju kitajske poljedelske družbe, drugi pa izpostavljajo, da prav doma ta holistični pogled na svet ni uspel preprečiti hude degradacije okolja, s katero se sooča sodobna Kitajska. Nekateri avtorji proučujejo tradicionalne s feng shuijem usklajene objekte in skušajo na podlagi pridobljenih podatkov nadgrajevati obstoječo trajnostno projektantsko prakso. Drugi proučujejo sodobne trajnostne objekte z vidika feng shuija in iščejo vzporednice med fengshuijskimi in trajnostnimi vidiki.

Poslovni uspeh in feng shui sta tesno povezana, ko gre za feng shui za žive (ureditev bivalnega okolja) ali za mrtve (ureditev grobov prednikov). Zanimanje za feng shui je v sodobnem poslovnem svetu še posebej prisotno na Kitajskem, Tajvanu in v Singapurju. Uporablja se pri gradnji in urejanju poslovnih nepremičnin in tudi pri poslovanju z nepremičninami, kjer tiste s slabšim feng shuijem dosegajo nižjo ceno. Analize procesa sprejemanja poslovnih odločitev kažejo, da feng shui poslovnežem predstavlja dodatno orodje pri odločanju, čeprav gre za povsem iracionalni vir informacij. Posebej očiten je vpliv števil (srečni in nesrečni dnevi, zneski, nadstropja ipd.), uporabljen pa je tudi kot orodje za boljše razumevanje potrošnika.

Večina fengshuijskih prispevkov, povezanih z **zdravstvom in zdravlilstvom**, je objavljenih v literaturi s področja medicinske nege ali komplementarne (alternativne oziroma tradicionalne) medicine. Uvrstimo jih lahko v tri področja. V prvem so prispevki, ki feng shui obravnavajo na splošno in ga uvrščajo med komplementarne veje medicine. V drugem so prispevki, ki feng shui obravnavajo predvsem z vidika boljšega razumevanja kulturnega okvira pacienta ali njegovega svojca. Tretja skupina prispevkov je za disertacijo najbolj zanimiva, saj obravnava feng shui kot orodje, ki omogoča kreiranje bolj kvalitetnega okolja, ki podpira ozdravitev.

Evalvacijskih študij, ki bi analizirale učinkovitost fengshuijskih priporočil, ni veliko (15). Primerjalne študije analizirajo učinkovitost priporočil posredno, večinoma preko primerjave med fengshuijsko šolo oblike in okoljsko psihologijo. Terenske evalvacijske študije se večinoma osredotočajo na posamezne elemente šole oblike, pri čemer jih polovica obravnava položaj zgradbe v okolju, polovica pa interjer. Če izsledke evalvacijskih študij na kratko povzamemo, lahko ugotovimo, da obstaja med priporočili feng shui šole oblike in spoznanji sodobne okoljske psihologije določeno ujemanje.

Pregled prispevkov na temo znanstvenega raziskovanja feng shuija pokaže, da feng shui akademsko raziskujejo na veliko različnih načinov, hkrati pa se vsebine prispevkov pod različnimi naslovi zelo ponavljajo. To gre pripisati dejstvu, da je znanstveno raziskovanje feng shuija še vedno v začetni fazi. V drugem delu disertacije se osredotočimo na vrednotenje fengshuijskih priporočil. Delovna hipoteza, ki jo želimo s pomočjo rezultatov terenske analize potrditi ali ovreči, se glasi: »**Uporaba fengshuijskih priporočil pozitivno vpliva na zaznano kvaliteto bivalnega udobja**«.

V analizi, ki traja 4 mesece in vključuje 134 sodelujočih, je uporabljen biokomunikacijski sistem Quantec, ki deluje po principu radionike. Radionika je pojem, ki se uporablja za poimenovanje prenosa informacije na daljavo na nematerialen način. Fenomeni, ki se povezujejo z radioniko, so med drugim: fenomen življenjskega polja *qi* (z drugimi pojmi poimenovan tudi kot prana, vitalna sila, kozmični eter, orgon ipd.), fenomen kvantnega polja (in Bohmovega implikatnega reda) in fenomen morfogenetskega polja. Quantec deluje tako, da v računalniški program vnesemo ustrezno bazo podatkov (v primeru terenske analize posebej za to analizo ustvarjeno fengshuijsko bazo podatkov) in fotografije sodelujočih oseb ali prostorov (v našem primeru fotografije spalnic sodelujočih), na katere želimo na daljavo

delovati s fengshuijskimi informacijami iz baze. Na podlagi fotografije spalnice Quantec iz fengshuijske baze (preko diode z belim šumom) za vsako osebo posebej izbere nabor fengshuijskih trditev (priporočil), ki se zberejo na informacijskem listu udeleženca. Prenos fengshuijskih informacij iz baze na spalnico preko fotografije (torej na daljavo brez fizičnega kontakta) izvaja program sam ciklično, v naprej določenih časovnih intervalih in brez prisotnosti operaterja.

Udeleženci v času raziskave ostanejo anonimni, dodeljene so jim šifre in zbrani osnovni podatki (npr. spol, starost, izobrazba). K raziskavi so povabljeni preko spleta in medijev, pri čemer vedo, da bomo z uporabo računalniške biokomunikacije raziskovali možnost vplivanja na njihovo bivalno ugodje, ne vedo pa, da bodo osrednji cilj raziskave fengshuijska priporočila. Vsak od udeležencev posreduje fotografijo svoje spalnice s posteljo, preprosto skico spalnice in izpolnjen uvodni vprašalnik. Avtorica raziskave udeleženca razdelim v tri čim bolj enakovredne skupine: kontrolno (placebo), poskusno in mešano skupino. Poskusna skupina je pod vplivom fengshuijskih informacij celoten čas analize (njeni informacijski listi so cel čas aktivirani), kontrolna skupina je v celotnem obdobju brez fengshuijskega vplivanja (informacijski listi celo obdobje ostanejo neaktivni), mešana skupina pa je prva dva meseca brez fengshuijskega vpliva (neaktivni informacijski listi), zadnja dva meseca pa pod fengshuijskim vplivom (informacijski listi so aktivirani). Protokol dvojnega slepega testa je zagotovljen tako, da avtorica raziskave do konca delovanja Quanteca nima podatka, po katerem od protokolov se obdeluje posamezna skupina, operaterka Quanteca, ki upravlja pošiljanje fengshuijskih informacij, pa nima podatka o tem, katere osebe so v posamezni skupini. Udeleženci ne vedo za skupine in različne protokole. V času trajanja analize vsak od udeležencev po elektronski pošti približno vsakih 14 dni dobi vprašalnik, v katerem po Likertovi skali od 1 do 5 poda odgovore na naslednja vprašanja:

1. Kako bi ocenili svoje splošno počutje? (v nadaljevanju SPF)
2. Kako bi ocenili svoje zdravje? (v nadaljevanju ZDRAVJE)
3. Kako bi ocenili kvaliteto svojega spanja? (v nadaljevanju SPANJE)
4. Kako spočiti se zjutraj zbudite? (v nadaljevanju KSZZ)

Za statistično obdelavo podatkov je uporabljeno programsko okolje R. Analiza strukture odgovorov glede na skupine kaže, da so bile vse tri skupine enakovredne, ne glede na različne protokole, ki so jim bile skupine izpostavljene med operativno fazo terenske raziskave. Vendar ta analiza ne upošteva povezanosti podatkov, ki jo pogojuje način zbiranja podatkov, kjer je ista oseba na isto vprašanje odgovarjala večkrat ob različnih terminih, pri čemer se odgovori navezujejo tudi na isto spalnico. Zato v nadaljevanju izdelamo statistično analizo z uporabo mešanih modelov. V model namesto kategorične spremenljivke »skupina« vključimo številsko spremenljivko čas od vklopa Quanteca, kjer številka predstavlja število dni od nultega dne vklopa Quanteca. V modelu upoštevamo, da je vsaka oseba odgovarjala večkrat in to za isti prostor ter da so odgovori lahko odvisni od tega, katera oseba je odgovarjala. Zato je dejavnik »oseba« v model vključen kot slučajni vpliv. Poleg tega so v model vključeni fiksni dejavniki, ki jih določajo tri številске spremenljivke: starost, čas od vklopa Quanteca in ocena spalnice; opisna binarna spremenljivka stres ter vse njihove interakcije. Pri testiranju več domnev hkrati uporabimo korekcijo p -vrednosti, ki upošteva medsebojno povezanost rezultatov v primeru, ko na podlagi istih podatkov testiramo več domnev hkrati.

Rezultati potrjujejo, da je mogoče z uporabo fengshuijskih priporočil vplivati na zaznano kvaliteto bivalnega udobja. Statistično značilni vpliv fengshuijskih priporočil se pokaže preko spremenljivke **čas od vklopa**. Ta se pokaže kot visoko statistično značilna pri vprašanju SPANJE tako v osnovni analizi variance ($p < 0,0001$) kot pri korigiranih vrednostih zaradi

povezanosti rezultatov ($p < 0,001$, 95 % IZ (0,0010, 0,0058)). Z vsakim dodatnim dnevom od vklopa Quanteca (in delovanja fengshuijskih priporočil) se povprečna ocena kvalitete spanja (pri osebi brez stresa, povprečne starosti in pri povprečni uvodni oceni spalnice) poveča za 0,003. Vpliv postane zanimiv in opazen v daljšem časovnem obdobju, kjer se vrednost v času raziskave (120 dni) lahko poveča za 0,36, kar je primerljivo s pozitivnim vplivom ocene spalnice (dvig 0,25 pri višji oceni spalnice za 1). Čas od vklopa pri SPANJU je odvisen tudi od starosti, ki ima sicer negativen vpliv (analiza variance kombinacije spremenljivk starost cent.: čas od vklopa $p = 0,0028$, korigirane vrednosti $p = 0,07674$, 95 % IZ (-0,0000, 0,0004)), in od ocene spalnice, ki ima sicer pozitiven vpliv (analiza variance čas od vklopa: ocena spalnice cent. $p = 0,0090$, korigirane vrednosti $p = 0,06099$, 95 % IZ (-0,0058, 0,0000)). Stres v vseh primerih vrednosti znižuje.

Pri KSZZ postane spremenljivka čas od vklopa ob upoštevanju korekcije p vrednosti zaradi medsebojne povezanosti rezultatov statistično neznčilna, iz grafičnega prikaza pa je mogoče razbrati tendenco, da ima čas od vklopa pozitiven vpliv tako na osebe v stresu kot tudi na osebe brez stresa. Pri SPF je po korekciji p vrednosti čas od vklopa statistično značilen v kombinaciji čas od vklopa: ocena spalnice cent. ($p < 0,001$, 95 % IZ (-0,0070, -0,0014)). Pri nizki oceni spalnice je pozitiven vpliv časa od vklopa najvišji, in sicer na osebe brez stresa, pri najvišji vrednosti ocene spalnice je vpliv časa od vklopa negativen za osebe brez stresa, za osebe s stresom pa pozitiven. Pri ZDRAVJU se čas od vklopa po korekciji p vrednosti ne kaže kot statistično značilen, gre pa iz grafičnega prikaza kombinacije čas vklopa: ocena spalnice razbrati podobne tendence, kot smo jih opazili pri SPF: da v slabo ocenjenem okolju fengshuijska priporočila pozitivno vplivajo na ljudi brez stresa, v dobro ocenjenem okolju pa na ljudi pod stresom.

Dodatna analiza skic prejetih spalnic, upoštevajoč McNemarjev test, ne pokaže statistično značilne podobnosti med uvodnimi ocenami spalnice udeležencev in ocenami spalnic, izdelanimi s strani vodje raziskave, kaže pa, da uporabniki že sami od sebe (zavedno ali nezavedno) upoštevajo nekatera fengshuijska priporočila pri postavitvi postelje v prostor.

Rezultati terenske analize so pomembni, ker potrdijo delovno hipotezo, pri čemer so uporabljeni realni prostori in velik vzorec sodelujočih, kar v dosedanjih fengshuijskih raziskavah predstavlja unikum in odpira nove vidike tako v proučevanju kot tudi v možnostih uporabe fengshuijskih priporočil. Posebej je pomembno dejstvo, da je izkazana učinkovitost fengshuijskih informacij, posredovanih na daljavo, kar ne sugerira samo, da so v izbranih situacijah fengshuijske informacije lahko učinkovite v izboljšanju zaznanega bivalnega ugodja, ampak tudi, da jih je mogoče uporabljati v njihovi zgolj informacijski obliki, kar odpira povsem nove vidike obdelave in vplivanja na prostor. Disertacijo sklenemo z avtoričino osebno 20-letno izkušnjo delovanja na področju arhitekture, feng shuija in duhovnih vidikov prostora.

ABSTRACT

FENG SHUI AND APERCEPCION OF SPACE

An overwiev of scientific research and filed research of efficiency of recommendations

Key words: feng shui, scientific research, controlled field research, efficiency of recommendations.

Feng Shui is a traditional Chinese art of designing the environment that should support the user as much as possible. It is grounded in traditional Chinese philosophy and is closely integrated into the Chinese cultural and historical context. It has been present in China and the Asian countries for many millennia; in the west it is better known only from the end of the 19th century onwards. At the turn of the millennium, it experienced the first major peak of Western popularity, with the architectural profession never being able to clear its opinion about the phenomenon. At the same time, it is absurd that only a handful of researchers are concerned with verifying the actual efficiency of the feng shui recommendations. There are many obstacles to the research of feng shui, especially for the westerners: diversity of knowledge, ignorance of language and culture, subjectivity of interpreting the recommendations and, above all, the problem of isolating fengshui effects. The main objective of the doctoral thesis is therefore to fill in the gap in the evaluation of the efficiency of feng shui recommendations based on the results of the field research. In the introductory part, a review of scientific fengshui contributions, which can be placed in six different fields, is presented.

Feng Shui was first **researched anthropologically** in the west, as one of many traditional Chinese divination techniques, which represent an important social phenomenon throughout the Chinese history. Techniques developed from a privileged practice reserved for the high society, into daily use practice for the common man. At the same time, a rather passive technique, the main purpose of which was the avoidance of accidents, is developed into an active practice, the main purpose of which is to ensure happiness. Feng Shui is closely linked to traditional Chinese philosophy and Chinese popular religion, which presents an extensive collection of ideas, practices, rituals and ceremonies connected with life cycles, that link the traditional Chinese farmer to the local environment and society. At the same time, popular religion also protrudes from the physical world into the world of spirits, ancestors and local gods, where feng shui is mostly determined by the cult of worshiping ancestors and the cult of worshiping nature as a living being.

Papers from the **field of urban planning and architecture** are studying both the traditional and the modern constructions. Traditional designs are orthogonal and, as a rule, symmetrical, most often oriented north-south. A rigorous design reflects the hierarchical arrangement of the traditional Chinese society and family. An important element of both urban planning and architectural design is to take into account the basic requirements of the feng shui school of shape. Papers that are presenting modern buildings built according to the principles of feng shui are only few. There are many more works in which architects try to explain the basic principles of feng shui to their colleagues, architects. The second major group of papers focuses on the systematization of feng shui knowledge and its use for the evaluation of modern facilities both at project and in the implementation phase.

In addition to anthropological research, the field of feng shui research in conjunction with **modern sustainable concepts** is certainly one of the most popular ones. This is understandable because there are many common points between the principles of feng shui and sustainable concepts. One part of the researchers argue that feng shui has made a significant contribution to the stable and sustainable development of a Chinese agricultural society with a good choice of living space, while others point out that this holistic worldview has not succeeded in preventing the severe degradation of the environment, that modern China is facing today. Some authors study traditional feng shui-compliant objects and try to improve the existing, sustainable design practices based on the acquired data. Others study modern sustainable objects from the perspective of feng shui and seek parallels between fengshui and sustainable aspects.

Business success and feng shui are closely linked when it comes to feng shui for living (arrangements of buildings) or for the dead (arrangement of ancestral graves). Interest of the modern business world in feng shui is particularly present in China, Taiwan and Singapore. It is used in the construction and design of commercial real estate and also in the real estate business in general, where properties with less feng shui achieve a lower price. Analyses of the business decision-making process suggest that feng shui is an additional tool for decision makers, although it is a completely irrational information source. Particularly obvious is the impact of numbers (lucky and unlucky days, amounts, floors, etc.) and feng shui is also used as a tool for a better understanding of the consumer.

Most feng shui articles related to **conventional and complementary medicine** are published in the literature on nursing or complementary (alternative or traditional) medicine. We can divide them in three areas. The first are contributions that treat feng shui in general and place it among complementary branches of medicine. In the second, there are contributions that treat feng shui primarily with an aim of a better understanding of the cultural framework of the patient or his / her relatives. The third group of papers is the most interesting for this thesis, since it treats feng shui as a tool that enables the design of a better-quality environment that supports recovery.

Evaluation studies that would analyse the efficiency of fengshui recommendations are not many (n=15). Comparative studies analyse the efficiency of recommendations indirectly, mostly by comparing the feng shui school of form and environmental psychology. Field evaluation studies mostly focus on individual elements of the school of form, half of which are considering the position of the building in the environment, and half the interior design. If the results of the evaluation studies are briefly summarized we can conclude, that there is a certain match between the recommendations of the feng shui school of shape and knowledge of contemporary environmental psychology.

A review of the contributions to the scientific research of feng shui reveals that feng shui is academically explored in many different ways, and at the same time the content of contributions under various titles is very repetitive. This is attributable to the fact that the scientific research of feng shui is still at an early stage. In the second part of the dissertation, we focus on the evaluation of fengshui recommendations. The working hypothesis we want to confirm or reject with the results of field research reads as follows: "**The use of feng shui recommendations has a positive effect on the perceived quality of living comfort.**"

The research, which lasts 4 months and includes 134 participants, uses the Quantec biocommunication system, which works according to the principle of radionics. Radionics is a term used to name the transmission of information remotely in a non-material way. The

phenomena associated with radionics include: the phenomenon of the life field qi (with other terms also called prana, vital force, cosmic ether, orgone, etc.), the phenomenon of the quantum field (and the Bohm's implicit order) and the phenomenon of the morphogenetic field. Quantec works by entering the appropriate database into the computer program (in the case of our field research a feng shui database specifically created for this purpose) and entering photographs of the participants or premises (in our case, photographs of the bedrooms of the participants) on whom we would like to influence remotely through feng shui information from the data base. Based on a photograph of the bedroom, Quantec selects from the feng shui data base (via a white noise diode) feng shui statements (recommendations) for each person, and they are collected on the participant's information sheet. The transfer of feng shui information from the base to the bedroom via the photo (i.e. at a distance without a physical contact) is performed by the program itself cyclically, at predetermined time intervals and without the presence of the operator.

During the research, participants remain anonymous, they are assigned codes and basic data is collected (e.g. gender, age, education). They are invited to participate via the internet and the media, knowing that the use of computer biocommunication will explore the possibility of influencing their living comfort, and not knowing that the main objective of the research will be feng shui. Each participant provides a photo of his/her bedroom, a simple drawing of the bedroom and a completed introductory questionnaire. The author of the analyses divides the participants into three (as much as possible equal) groups: control (placebo), trial and mixed group. The trial group is under the influence of fengshui information the whole time of the research (its information sheets stay activated the whole time), the control group is free from fengshui influence throughout the period (information sheets remain inactive for the whole period), and the mixed group is for the first two months without feng shui influence (information sheets are not activated), and the last two months under feng shui influence (information sheets are activated). The Double Blind Protocol is ensured in a way that: the author of the study has no information about which of the protocols is being used on a particular group until the end of Quantec's activation; the Quantec operator who manages the sending of feng shui information does not have the information about which persons are in a particular group. And the participants do not know about the divide into groups and different protocols. During the duration of the research, each participant receives a questionnaire by e-mail about every 14 days in which he/she answers the following questions on the Likert scale from 1 to 5:

1. How would you assess your general well-being? (hereinafter referred to as the SPF)
2. How would you evaluate your health? (hereinafter referred to as ZDRAVJE)
3. How would you assess the quality of your sleep? (hereinafter referred to as "SPANJE")
4. What is the quality of your state when you wake up? (hereinafter referred to as the KSZZ)

The R program environment is used for statistical data analyses. Analysis of the structure of responses by group shows that all the three groups were equivalent, regardless of the different protocols that the groups were exposed during the operational phase of the field research. However, this analysis does not take into account the correlation of the data conditioned by the method by which the data was collected, where the same person answered the same question at different times and several times in a row, with the answers also referring to the same bedroom. Therefore, a statistical analysis using mixed models is subsequently made. In the model, instead of the categorical "group" variable, we include the numerical variable "time from activation of

Quantec”, where the number represents the number of days from the zero day when Quantec was turned on. In the model, we take into account that each person answered multiple times, for the same space, and that the answers may depend on the person that was answering. Therefore, the "person" factor is included in the model as a random influence. In addition, the model includes fixed factors defined by three numeric variables: age, the time from Quantec's activation, the rating of the bedroom, descriptive binary variable stress and all their interactions. When testing multiple assumptions simultaneously, we use a p -value correction that takes into account the interconnectedness of the results in the case that we test several hypotheses on the basis of the same data.

The results confirm that the use of feng shui recommendations can affect the perceived quality of living comfort. The statistically significant influence of feng shui recommendations is indicated by the variable time from activation of Quantec. This is highly statistically significant in the question regarding SPANJE (*sleep*) in the basic analysis of variance ($p < 0.0001$), as well as in the corrected values, due to the correlation of the results ($p < 0.001$, 95% IZ (*confidence interval CI*) (0.0010, 0.0058)). With each additional day from the activation of Quantec (and influence of feng shui recommendations), the average sleep quality estimate (for a person without stress, average age and average room rating) increases by 0.003. The effect becomes interesting and noticeable over a longer period of time, where in the case of the study (120 days) the value can be increased by 0.36, which is comparable to the positive influence of the bedroom rating (rise of 0.25 when the bedroom rating is enlarged by 1). The variable time from activation of Quantec at SPANJE (*sleep*) depends also on the age which has a negative influence (analysis of variance of the combination of variables age centered : time of activation, $p = 0.0028$, corrected values are $p = 0.07674$, 95% IZ (-0.0000, 0.0004)) and from the bedroom rating that otherwise have a positive effect (analysis of variance for interaction time from turning on Quantec: bedroom rating centered, $p = 0.0090$, corrected values $p = 0.06099$, 95% IZ (-0.0058, 0.0000)). Stress reduces the values in all cases.

In the KSZZ question the variable time from activation of Quantec becomes statistically insignificant, taking into account the correction of p values due to the interconnectedness of the results. From the graphic image it is possible to read the tendency, that the variable time from activation of Quantec has a positive effect on people with stress as well as on people without stress. In the case of SPF (*general well-being*), after the p value correction, the time from activation of Quantec is statistically significant in the interaction time from activation of Quantec: bedroom rating centered ($p < 0.001$, 95% IZ (-0.0070, -0.0014)). At the low rating of the bedroom, the positive impact of the time from activation of Quantec is the highest on people without stress. At the highest rating of the bedroom, the influence of the time from activation of Quantec is negative for people without stress, and positive for people with stress. In the case of ZDRAVJE (*health*), the time from activation of Quantec after the correction of p values does not appear to be statistically significant. From the graphic image of interaction between time from activation of Quantec: bedroom rating a similar tendency can be identified, that was observed at SPF (*general well-being*): in a poorly rated environment feng shui recommendations have a positive effect on people without stress and in a well rated environment on people under stress.

An additional analysis of the received bedroom sketches, taking into account the McNemar's test, does not show statistically significant similarities between the introductory bedroom ratings of the participants and the bedroom ratings generated by the research leader, but it shows that participants themselves (consciously or unconsciously) take into account some feng shui recommendations when placing their beds in their bedroom.

The results of the field research are important because they confirm the working hypothesis, using real spaces and a large sample of participants, which in the present feng shui research represents a unique achievement and opens up new aspects both in the study and in the possibilities of using feng shui recommendations. Particularly important is the fact, that the efficiency of remote transmission of feng shui information was shown, which suggests, that not only are feng shui information effective in improving perceived living comfort, but they can also be used in their purely informational form, which opens up completely new aspects of processing and influencing the physical space. The dissertation is concluded with the author's personal 20-year experience of working in the field of architecture, feng shui and spiritual aspects of space.

KAZALO

1	UVOD.....	1
1.1	Kaj je feng shui?	1
1.2	Apercepcija in feng shui	1
1.3	Je pravi izraz geomantija ali feng shui?.....	7
1.4	Feng shui kot divinacijska tehnika	8
1.5	Feng shui in kitajska popularna religija	10
1.6	Zgodovinski razvoj feng shuija	11
1.7	Tradicionalne šole in tehnike v feng shuiju	15
1.7.1	Osnovni koncepti kitajske filozofije	15
1.7.2	Šola oblike in šola kompasa.....	17
1.8.	Sodobna popularna fengshuijska literatura in fengshuijske prakse.....	19
1.8.1	Sodobne zahodnjaške interpretacije feng shuija	21
2	PREGLED ZNANSTVENEGA RAZISKOVANJA FENG SHUIJA	23
2.1	Uvod.....	23
2.2	Feng shui in antropologija.....	24
2.2.1	Začetne antropološke raziskave	24
2.2.2	Novejše antropološke raziskave	28
2.2.3	Raziskave specifičnih fengshuijskih konceptov in tehnik	34
2.2.4	Feng shui, kult prednikov in grobovi	41
2.2.5	Feng shui in vraževerje	43
2.2.6	Feng shui v sodobni umetnosti.....	44
2.3.	Feng shui v primerih tradicionalne arhitekture in urbanizma.....	45
2.4	Raziskovanje feng shuija skozi sodobno arhitekturo in urbanizem.....	50
2.4.1	Sodobni urbanizem in feng shui.....	51
2.4.2	Sodobna arhitektura, interjer in feng shui	52

2.4.3 Feng shui kot arhitekturni evalvacijski sistem	56
2.5 Feng shui, elektromagnetizem in radiestezijska 57	57
2.6 Trajnostni koncepti in feng shui 59	59
2.6.1 Koncepti tradicionalne kitajske filozofije v povezavi z naravo, ekologijo in trajnostjo.....	61
2.6.2 Trajnostni koncepti in feng shui na nivoju zgradbe	63
2.6.3 Trajnostni koncepti in feng shui na ravni krajine.....	65
2.6.4 Kritika feng shuija kot učinkovitega orodja trajnostnega razvoja	67
2.7 Poslovni uspeh in feng shui (feng shui kot eden od faktorjev pri sprejemanju ekonomskih odločitev) 68	68
2.7.1 Feng shui kot orodje za boljše razumevanje azijskega poslovnega in potrošnika	
70	
2.7.2 Vpliv feng shuija na nepremičninski trg	72
2.7.3 Feng shui in turizem.....	74
2.8 Feng shui, zdravstvo in zdravilstvo 75	75
2.8.1 Feng shui kot ena od tehnik komplementarne oz. tradicionalne medicine	76
2.8.2 Oblikovanje okolja, ki podpira zdravljenje	77
2.8.3 Feng shui kot kulturni moment v obravnavi obolelega ali svojca	79
2.9 Sodobne kitajske znanstvene raziskave feng shuija..... 79	79
2.10 Diskusija pregleda znanstvenega raziskovanja feng shuija 83	83
2.10.1 Racionalno in mistično v feng shuiju ter spoznanja Alexandra	84
2.10.2 Feng shui in druge novodobne tehnike kot substituti, ki nadomeščajo odsotnost vrednot in pomena v sodobni družbi.....	86
2.10.3 Potencial feng shuija, da spremeni način, kako gledamo na naravo in okolje	86
2.10.4 Feng shui in posameznik	87
2.10.5 Feng shui kot primer kulturne globalizacije.....	88
3 TERENSKA ANALIZA UČINKOVITOSTI FENGSHUIJSKIH PRIPOROČIL... 89	89

3.1	Opredelevitev problema, cilj naloge in delovna hipoteza.....	89
3.2	Pregled obstoječih evalvacijskih študij fengshuijskih priporočil	91
3.2.1	Primerjalne študije	92
3.2.2	Eksperimentalne terenske evalvacijske študije	93
3.2.3	Fengshuijska priporočila in sistemi za vrednotenje bivalne kvalitete.....	100
3.2.4	Povzetek predstavljenih študij.....	101
3.3	Izbor in utemeljitev raziskovalne metode	102
3.3.1	Izbor raziskovalne metode	102
3.3.2	Sistem računalniške biokomunikacije (radionika in vibracijska medicina)....	104
3.3.3	Razvoj sistema QUANTEC in dioda z belim šumom.....	113
3.3.4	Uporaba sistema QUANTEC.....	114
3.3.5	Vidik vpliva raziskovalca na raziskavo	119
3.3.6	Povzetek pomanjkljivosti in prednosti izbrane metodologije	120
3.4	Opis izvedene terenske analize.....	121
3.4.1	Predhodne aktivnosti.....	121
3.4.2	Priprave na terensko analizo	130
3.4.3	Izvedba terenske analize	136
3.4.4	Statistična analiza podatkov	136
3.5	Diskusija.....	167
3.5.1	Potrditev hipoteze.....	167
3.5.2	Razprava o rezultatih z vidika feng shuija	168
3.5.3	Razprava o drugih rezultatih	173
3.6	Omejitve	174
3.7	Pomen rezultatov.....	176
4	SKLEP	178
4.1	Osebna izkušnja s feng shuijem in energetskim ustrojem prostora.....	179

5	SEZNAM LITERATURE	186
6	PRILOGE	219
	Priloga A: Izsek informacijskega lista skupine A (mešana skupina).....	219
	Priloga B: Izsek informacijskega lista skupine c (kontrolna skupina).....	220
	Priloga C: Zbirna tabela vseh podatkov	221
	Priloga D: Fengshuijska baza avtorice izdelana za Quantec.....	233
7	Potrdilo lektorja	282

SEZNAM SLIK

Slika 2.1: Tradicionalni <i>luopan</i> s številnimi koncentričnimi krogi in simboli.....	38
Slika 2.2: Dva primera fengshuijskih zemljevidov iz časa dianstije Ming	40
Slika 2.3: Praznik jeseni avtorja Donga	45
Slika 2.4: Pekinška karejska hiša, skica modela (levo) in tloris (desno).....	47
Slika 2.5: Center zelene rasti Berkana, pogled na celoto, avtorji: Špela Kryžanowski, Bojan Leva in Darja Valič, idejna zasnova.....	54
Slika 2.6: Stropne poslikave na intenzivnem srčnem oddelku bolnice na Dunaju.	78
Slika 3.1: Prikaz sistema Quantec, ki ga sestavlja računalniški program, naložen na računalnik, in dioda z belim šumom (kovinska sponka, pripeta na stekleni trinožnik z rozenkvarčnimi krogli).	115
Slika 3.4: Izsek naključno izbranega informacijskega lista	134
Slika 3.6: Porazdelitev starosti po skupinah.....	139
Slika 3.7: Struktura udeležencev raziskave po spolu za vsako skupino posebej	139
Slika 3.8: Struktura izobrazbe po skupinah.....	140
Slika 3.9: Struktura poznavanja alternativne medicine po skupinah.	141
Slika 3.10: Struktura ocene spalnice po skupinah.....	141
Slika 3.11: Struktura odgovorov na vprašanje Kako bi ocenili svoje splošno počutje (SPF).142	
Slika 3.12: Struktura odgovorov na vprašanje Kako bi ocenili svoje zdravje (ZDRAVJE)..	143
Slika 3.13: Struktura odgovorov na vprašanje Kako bi ocenili svoje spanje (SPANJE).	144
Slika 3.14: Struktura odgovorov na vprašanje Kako spočiti se zjutraj zbudite (KSZZ).	144
Slika 3.15: Prisotnost stresa po skupinah.	145

Slika 3.18: Modelska napoved povprečne ocene spanja s pripadajočimi 95-% intervali zaupanja v odvisnosti od starosti in stresa, pri povprečnem času od vklopa Quanteca in povprečni oceni spalnice.	150
Slika 3.19: Modelska napoved povprečne ocene spanja s pripadajočimi 95-% intervali zaupanja v odvisnosti od ocene spalnice in stresa, pri povprečnem času od vklopa Quanteca in povprečni starosti.	151
Slika 3.20: Modelska napoved povprečne ocene spanja s pripadajočimi 95-% intervali zaupanja v odvisnosti od časa od vklopa Quanteca in stresa, pri povprečni starosti in povprečni oceni spalnice.	152
Slika 3.22: Modelska napoved povprečne ocene KSZZ s pripadajočimi 95-% intervali zaupanja v odvisnosti od ocene spalnice in stresa, pri povprečnem času od vklopa Quanteca in povprečni starosti.	155
Slika 3.23: Modelska napoved povprečne ocene KSZZ s pripadajočimi 95-% intervali zaupanja v odvisnosti od časa od vklopa in stresa, pri povprečni oceni spalnice in povprečni starosti.	156
Slika 3.24: Modelska napoved povprečne ocene KSZZ s pripadajočimi 95-% intervali zaupanja v odvisnosti od starosti in stresa, pri povprečnem času od vklopa Quanteca in povprečni oceni spalnice.	157
Slika 3.26: Modelska napoved povprečne ocene SPF s pripadajočimi 95-% intervali zaupanja v odvisnosti od starosti in stresa, pri povprečnem času od vklopa Quanteca in povprečni oceni spalnice.	160
Slika 3.27: Modelska napoved povprečne ocene SPF s pripadajočimi 95-% intervali zaupanja v odvisnosti od ocene spalnice, časa od vklopa Quanteca in stresa, pri upoštevanju povprečne starosti.	161
Slika 3.29: Modelska napoved povprečne ocene ZDRAVJA s pripadajočimi 95-% intervali zaupanja v odvisnosti od starosti, ocene spalnice in stresa, pri povprečnem času od vklopa Quanteca.	164

Slika 3.30: Modelska napoved povprečne ocene ZDRAVJA s pripadajočimi 95-% intervali zaupanja v odvisnosti od časa od vklopa Quanteca in ocene spalnice ter stresa, upoštevajoč povprečno starost..... 165

SEZNAM TABEL

Tabela 3.2: Zbirni list podatkov in analiza za osebe, ki so odgovorile na vseh 6 vprašanj v vseh 7 poslanih vprašalnikih.....	126
Tabela 3.3: Zbirni list podatkov in analiza za vse osebe, ki so sodelovale v analizi	128
Tabela 3.5: Naključni izsek zbirne tabele, ki kaže podatke udeleženca številka 31	137
Tabela 3.16: p -vrednosti analize variance za mešane modele za SPANJE, KSZZ, SPF in ZDRAVJE upoštevajoč spremenljivke starost, čas od vklopa Quanteca, ocena spalnice in vse njihove interakcije (brez korekcije p -vrednosti).	147
Tabela 3.17: Ocenjeni parametri in njihovi 95-% intervali zaupanja za mešani model za SPANJE (s korekcijo p -vrednosti).	149
Tabela 3.21: Ocenjeni parametri in njihovi 95-% intervali zaupanja za mešani model za KSZZ (s korekcijo p -vrednosti).	154
Tabela 3.25: Ocenjeni parametri in njihovi 95-% intervali zaupanja za mešani model za SPF (s korekcijo p -vrednosti).	159
Tabela 3.28: Ocenjeni parametri in njihovi 95-% intervali zaupanja za mešani model ZDRAVJE (s korekcijo p -vrednosti).	163
Tabela 3.31: McNemarjev test korelacije med oceno spalnice udeležencev in oceno spalnice po izbranih kriterijih šole oblike feng shuija.....	166

1 UVOD

»Če bi morali z eno samo besedo opisati celotno zgodovino kitajske filozofije, bi ta beseda bila humanizem – ne humanizem, ki zanika ali zaničuje najvišjo silo, ampak humanizem, ki razglša enost človeka in neba. V tem smislu je humanizem dominiral kitajski misli od njenih najzgodnejših začetkov« (Chan 1963, 3).

1.1 Kaj je feng shui?

Feng shui je tradicionalna kitajska umetnost oblikovanja okolja, ki naj bi uporabnika čim bolj podpiralo. Utemeljen je v tradicionalni kitajski filozofiji in tesno vpet v kitajski kulturnozgodovinski okvir. Dva vidika, ki to tradicionalno umetnost najbolj razlikujeta od sodobnih projektantskih praks, sta koncept življenjske sile *qi*, ki naj bi prežemala vse, kar obstaja, in prepričanje, da vzorec *qi*, ki ga določata orientacija in čas gradnje objekta v kombinaciji z rojstnimi datumi uporabnikov, pomembno vpliva na kvaliteto ustvarjenega ambienta. V feng shuiju so tako narava kot pokrajinske formacije in seveda tudi mesta in objekti obravnavani kot živa bitja. Na blagostanje posameznika pa po tradicionalnem kitajskem kultu čaščenja prednikov pomembno vplivajo tudi preminuli svojci. Paton povzema besede fengshuijskega mojstra iz petinšestdesete generacije tajvanskih fengshuijskih praktikov He Jinzonga, ko trdi, da je »feng shui v 50 % odvisen od položaja groba prednikov, 35 % od položaja hiše ali delovnega mesta v odnosu do zunanje manifestacije življenjske sile *qi* in zgolj 15 % od notranje ureditve hiše ali delovnega mesta v odnosu do notranjega toka življenjske sile *qi*« (Paton v Mak idr. 2009, 46). Kot bomo videli v nadaljevanju, pa je nasprotno fengshuijska percepcija zahodnjaka osredotočena predvsem na notranje oblikovanje. To dobro odslikava ključno transformacijsko lastnost feng shuija, ki omogoča, da si ga vsakdo lahko razlaga nekoliko drugače.

1.2 Apercepcija in feng shui

Apercepcija po oxfordskem slovarju (Oxford 2018) pomeni mentalni proces, v okviru katerega si oseba razumevanje ideje ali pojma razloži z idejami ali pojmi, ki jih že poseduje. V tem smislu je celotni človekov kognitivni razvoj na nek način rezultat apercepcije. V povezavi s feng shuijem pa nas zanima tudi drug pomen izraza, ki ga lahko najdemo v slovarju Merriem-

Webster (Merriem 2018), ki pravi, da gre pri apercpciji za introspektivno samozavedanje (angl. *introspective self-consciousness*) ali vase zazrto samozavedanje. Seveda ima način razmišljanja, s katerim pristopimo k dani ideji ali problemu, pomemben vpliv na rezultat našega miselnega procesa. V povezavi s feng shuujem lahko zaznamo dve polarni raziskovalni poziciji: racionalno in mistično. Racionalna pozicija nam je dobro poznana in kot zahodnim znanstvenikom domača. Kot racionalni znanstveniki prostor in njegove uporabnike analiziramo z orodji fizike, geologije, zgodovine, arhitekture, psihologije, humanistike idr. Drža nevtralnega opazovalca je v tej vlogi nujna. Drža mističnega raziskovalca je izrazito osebna in subjektivna. Mistični raziskovalec pridobiva informacije preko globokih notranjih uvidov, sanj, slutenj, namigov ali s pomočjo različnih mističnih tehnik. Pridobljene informacije se lahko zunanjemu opazovalcu zdijo nesmiselne, celo neumne in z logično racionalnim znanstvenim aparatom nerazložljive. V primeru globokih notranjih uvidov lahko skupaj z informacijo pride jasno zavedanje, da gre za verodostojno in dragoceno informacijo. Bateson (Bateson 2000, 78, 86) pravi, da lahko do novih znanstvenih spoznanj pridemo le s kombinacijo sproščenega (angl. *loose*) in strogega (angl. *strict*) načina mišljenja, ne glede na to, za katero področje znanosti gre. Zanj je tovrstna kombinacija mišljenja najdragocenejše orodje znanosti. Sproščeni način mišljenja najprej omogoči zgoščevanje mentalne strukture na sicer nezdravih temeljih, potem pa strogi način razmišljanja omogoči prečiščenje zbrane strukture in ustvarjanje zdravih temeljev. Velikokrat se zgodi, da so tisti, ki na začetku kreirajo iz sproščenega načina mišljenja, druge osebe kot tisti, ki potem strukturo prečiščujejo. Včasih med prvim in drugim procesom minejo tudi stoletja. V tem kontekstu je feng shui gotovo kombinacija sproščenega in strogega načina razmišljanja, čeprav iz pozicije sodobne znanosti nanj gledamo predvsem kot na sproščeni (mistični) in manj strogi (racionalni) mentalni produkt.

O feng shuiju je mogoče razpravljati tudi z vidika abdukcije. Pri abdukciji gre za način sklepanja, ki podaja najbolj verjetno razlago za nek pojav. Gre za način sklepanja, ki naj bi se po Peircu (utemeljitelju abdukcije) primarno uporabljal v začetnih fazah raziskav nekega novega pojava, ko se teorije in hipoteze šele tvorijo (Douven 2017). Abdukcijsko sklepanje ni utemeljeno na absolutno zanesljivih podatkih (npr. statistiki), zato ga tudi ni moč obravnavati kot zanesljivo resnico. Gre za strategijo sklepanja, ki na podlagi danih podatkov ponuja najbolj verjetno razlago pojava (hipotezo). Paavola (Paavola 2004) ugotavlja, da ima abdukcija mnogo kritikov in da bi fokus pri ocenjevanju vrednosti abdukcije moral biti bolj na metodoloških procesih, ki jih abdukcija vzpostavlja, in ne toliko na vrednotenju rezultatov abdukcije. Ker gre za šibak način sklepanja, se hipoteze išče večplastno, v odnosu do različnih pojavov in podanih

sklopov podatkov, ne zgolj v odnosu do enega izjemnega pojava. In to je njena največja vrlina. Na feng shui lahko gledamo tudi kot na rezultat abdukcijskega načina mišljenja. V odsotnosti obsežnih statističnih podatkov (s kakršnimi običajno operira sodobna znanost) so protagonisti feng shuija na podlagi pozornih opazovanj in v kombinaciji z mističnimi uvidi oblikovali hipoteze (najverjetnejše razlage) za opazovane pojave. Pierce sicer ne govori o mističnih uvidih, ampak o notranjem instinktu, ki nas usmerja, da med celo plejado možnih abduktivnih hipotez izberemo najverjetnejše (Peirce 1931–1958 v Paavola 2004).

V kontekstu feng shuija velja omeniti še en pojem: transgresijo. Transgresija se običajno nanaša na pojave, ki prestopajo meje običajnega, ki predstavljajo odmik od družbenih ali moralnih konvencij. In feng shui je v tem trenutku za večino znanstvenikov onstran transgresijske meje sodobne znanosti. Transgresija pa pomeni tudi zmožnost sistema za preiščanje in preseganje norm, načel in mehanizmov lastnega delovanja (Kos 2012). Zgodovinski razvoj znanosti kaže, da je v začetnih fazah znanost vključevala različne spoznavne koncepte: matematiko, metafiziko, hermenevtiko (tolmačenje besedil, simbolov) in empirični preizkus. Od razsvetljenstva naprej pa se je izoblikoval logični znanstveni sistem, ki temelji na metodični obdelavi empiričnih podatkov in preverljivosti ter ponovljivosti pridobljenih rezultatov. Sistem je zasnovan izrazito empirično in ni naklonjen transgresivnemu mišljenju. Problematizacija oziroma rahljanje empiričnega vidika sistema lahko privede do stika z iracionalnim, kar je za prevladujočo znanstveno paradigmo nesprejemljivo. Čeprav sta kreativnost in inovativnost vgrajeni v temeljni koncept znanosti, se lahko dogajata zgolj v polju dane sistemske logike. Transgresivnost samega sistema ni zaželjena. Problem je, da je tak sistem nesposoben samorefleksije, vendar ta tema še vedno ostaja na obrobju znanstvenega diskurza.

S čim so torej pogojene razlage strukture svetov in prostora, ki nas obdaja? Zakaj je fengshuijsko razumevanje sveta nastalo v takšni in ne drugačni obliki? Ali je to v večji meri rezultat naravnosti človekovega spoznavnega in kognitivnega aparata ali je bolj ključna vloga okolja (fizična, kulturnozgodovinska)? Tu se lahko ponovno navežemo na apreceptijo kot na način razumevanja podatkov, ki jih prejemo preko čutil v kombinaciji s koncepti našega mišljenja. Te podatke vedno tolmačimo na podlagi preteklih izkušenj oz. kulturnozgodovinskega okvira, v katerem živimo. Mak (Mak idr. 2011) izpostavlja, da je na zahodnjaški način razmišljanja ključno vplival dualizem, delitev na materijo in duha, kot ga definirajo grški antični filozofi. Raziskovanje materialnega pola se je razvilo v znanost, raziskovanje duha je prevzela religija. Religija in znanost sta v sodobni paradigmi strogo ločeni ena od druge. Če torej živimo v kulturnem okolju, kjer je narava percepirana zgolj

mehanicistično, bomo na feng shui zelo verjetno gledali kot na vraževerje ali v najboljšem primeru kot na primitivne zametke naravoslovne znanosti, kot na predznanost. Če živimo v okolju, v katerem je obstoj duhov narave in duhov prednikov enako legitimen kot fizični nivo, bo naše razumevanje prostora lahko povsem drugačno. Kulturno okolje v kombinaciji z našimi preteklimi izkušnjami ključno vpliva na to, kako prejete informacije interpretiramo. To velja tudi za branje prostora. V tem smislu lahko o feng shuiju govorimo kot o apercipiranju prostora, v katerem so meje med naravoslovnim vidikom, družbenim vidikom in filozofskim (kozmoškim) vidikom prostora precej zabrisane. V feng shuiju prostor ni samo mehanična kompozicija gradbenih ali naravnih elementov, temveč hkrati tudi aktiven *qi* vzorec oziroma življenjska sila, ki je definirana s specifično prostorsko časovno kompozicijo in ki kot taka pomembno vpliva na počutje uporabnikov. Hkrati je za uspeh na tuzemskem nivoju treba znati interpretirati tudi voljo neba. Ker običajni smrtnik nima razvitih čutov za komunikacijo z duhovnim svetom, nastanejo različne divinacijske tehnike, ki jih je spet mogoče obravnavati kot vraževerje ali pa kot enega od poskusov holističnega razumevanja sveta, ki presega zgolj materialistični nivo.

Feng shui s svojo kognitivno strukturo nagovarja tudi koncepta holograma in sinhronicitete. Koncept holograma omogoča iz najmanjšega dela razbirati ustroj celote. V primeru feng shuija se koncept holograma kaže skozi odsotnost merila (sistem deluje v vseh merilih, kar je sicer značilno tudi za fraktalnost) in odslikavanju celote v delu: kakor na nebu tako na Zemlji. Koncept sinhronicitete v feng shuiju pa naj bi omogočal, da iz naključnih znakov in povezav beremo širše konceptualne vzorce, ki delujejo po principu resonance (Kezele 2016). Čeprav nam ti koncepti na teoretičnem nivoju morda niso tuji, jih v vsakdanjem življenju zahodnjaki ne živimo. Nikomur ne pride na misel, da bi pomembne življenjske odločitve, kot je na primer izbira fakultete, sprejemal na podlagi žreba, ki bo pokazal voljo neba. Ali pa da bi si življenjskega partnerja izbral zgolj na podlagi astrološke karte. Pa vendarle je oblike kitajske divinacije mogoče primerjati z Jungovim principom sinhronicitete oziroma resonančnega načina mišljenja, kjer je iz navidezno nepovezanih dogodkov – situacij – mogoče potegniti globlje pomenske povezave. Če so vse stvari povezane na duhovnem nivoju v eno neločljivo celoto in na ta način sovplivajo ena na drugo, je po principu sinhronicitete precej vseeno, če se za razbiranje vzorcev uporabljajo razpoke na kosteh (Yijing), branje pokrajinskih oblik (feng shui) ali pa kavna usedlina. V vseh različnih primerih gre le za različne oblike medija, ki je nosilec informacij. Vse, kar nas obdaja, in vse, kar se dogaja, je v tem kontekstu lahko nosilec

informacij, če jih le zmoremo brati. Sinhroniciteta je tudi eden od uporabljenih modelov pri poskusu razlage delovanja zavesti in možganov (Germine 1991).

Vendar pa pri feng shuiju ne gre zgolj za princip sinhronicitete in iz nje izhajajočega koncepta divinacije. Fengshuijski način razmišljanja je povezovalen (angl. *unifying*). V njem so področja fizičnega okolja, psihologije in socialnih odnosov tesno prežeta in sovplivajoča. Na primer: neugodna situacija v okolju lahko povzroči, da par ne more imeti otrok. Za neplodnost bi v zahodnem načinu razmišljanja iskali zgolj objektivne vzroke (npr. biološke, psihološke, onesnaženost okolja), nikakor pa za neplodnost ne bi okrivili drevesa, ki stoji točno pred vhodom in v fengshuijski percepciji blokira dotok življenjske sile *qi* v zgradbo (Too 1996). Kavzalno naravnani zahodni um bi tovrstne povezave opredelil kot naključne, v fengshuijskemu načinu razmišljanja pa sta oba pojava lahko povezana. Kitajski način razmišljanja tako v kavzalno enačbo uvaja dodatno dimenzijo prostora, ki naj bi s svojo fizično pojavnostjo (formo in orientacijo) vplival na usodo posameznika in družbe. Tovrstni način razmišljanja bi lahko v sodobni znanstveni paradigmi povezali tudi s teorijo kaosa (Gleick 1991), kjer lahko vsak dogodek (tudi navidezno prostorsko in časovno nepovezan) sooblikuje končni rezultat (metuljev efekt). V tem kontekstu lahko na feng shui gledamo tudi kot na poskus razumevanja in sistematizacije vplivov, ki poleg okoljskih, družbenih in psiholoških vključujejo tudi energijsko mapiranje pokrajine (tok življenjske sile *qi*) in komunikacijo z duhovnim svetom.

Choy (Choy 2017) govori o dveh povsem različnih načinih razmišljanja v feng shuiju: kavzalnem (vzročno-posledičnem) in korelativnem (soodvisnem). Kavzalni način razmišljanja naj bi se povezoval s feng shui šolo oblike, ki življenjsko silo *qi* analizira prek pokrajinskih form in drugih vidnih elementov okolja, ki nas obdaja. Korelativni način mišljenja pa naj bi se povezoval s feng shui šolo kompasa, ki nevidno silo *qi* analizira preko vplivov kompasnih smeri in dimenzije časa. Trigrami in drugi simboli, ki jih uporablja šola kompasa, imajo veliko pomenov in so definirani na abstraktnem nivoju, odprtem za interpretacijo. V tem smislu kompasna analiza zahteva korelacijski način mišljenja, rezultat pa je v veliki meri odvisen od izkušenosti fengshuijskega praktika. Choy prav tako opozarja, da se pri uporabi korelacij ne smemo ujeti v logično-kavzalni način razmišljanja. Osnovni namen korelacij je, da jih uporabljamo kot referenčni okvir, v katerem so analogije in metafore uporabljene zato, da lahko identificiramo razlike in podobnosti med pojavi, ki jih obravnavamo. Korelacijski način mišljenja je za Choya tudi tisto področje, ki je v feng shuiju najbolj občutljivo za napake in zlorabe in ki feng shui spreminja v polje vraževerja. Podaja primer napačne uporabe

fengshuijske korelacije, ki trdi, da bo odprt pokrov stranišča povzročil, da bosta bogastvo in blagostanje gospodinjstva odplaknjena. Do take napačne interpretacije pride, ker se voda v feng shuiju simbolno povezuje z denarjem in blagostanjem. Choy priporoča, da se fengshuijski praktik pred uporabo korelacijskega načina mišljenja dobro pouči o stanju okolja, ki ga analizira, in potrebah ljudi, za katere dela analizo, saj bo le tako lahko korektno uporabil korelacijski način mišljenja.

Feng shui pa v svoj sistem vključuje tudi voljo boga kot nadosebno silo, katere vplivu se ne more izogniti nihče. V tem smislu deluje volja neba na eni strani kot socialni korektiv, na drugi strani pa kot element, ki posamezniku odvzema moč vpliva na končni rezultat. V zahodnjaški vzročno-posledični percepciji je z dobro razčlenitvijo problema in uspešnim delovanjem mogoče predvideti možnost uspeha. Če uspeh izostane, gre to pripisati objektivnim razlogom (človek bi se moral bolj potruditi, objektivne okoliščine izven njegovega vplivnega območja so povzročile neuspeh). Tudi če na zasebnem nivoju dopustimo možnost, da projektu 'usoda ni bila naklonjena', to nikdar ni argument, ki bi se pojavil v okviru objektivne znanstvene razlage neuspeha. V primeru feng shuija je faktor usode pomemben objektivni element enačbe, ki vodi do uspeha. Neugodna usoda na eni strani človeka razbremeni osebne odgovornosti (posameznik je sicer naredil vse, vendar mu usoda ni bila naklonjena), vendar hkrati moč tudi odvzema (posameznik je lahko naredil vse, kar je v njegovi moči, vendar to nikdar ni dovolj, ker potrebuje še podporo neba).

Navidezno je to povsem v nasprotju z izhodiščnim načelom humanistike, ki je osredotočena na človeka in življenje na tem svetu ter zavrača sholastično učenje (Medica 2013). Tudi uvodna misel, povzeta iz Chanove knjige *A Source Book in Chinese Philosophy* (Chan 1963), bi bila lahko zavajajoče interpretirana, kot da v humanizmu, ki naj bi opredeljeval kitajsko filozofijo od njenih začetkov, vpleta mistiko. Vendar Chan v nadaljevanju odločno pomete s tovrstnimi tezami in utemeljuje, da je bil nastanek kitajskega humanizma posledica zgodovinskih in socialnih sprememb in prehoda iz plemenske v fevdalno družbo in ne rezultat špekulacije. Ko je namreč dinastija Zhou porazila dinastijo Shang (1751–1112 pr. n. št.), je svoj prevzem oblasti utemeljila tako, da je uvedla doktrino mandata neba, katerega glavni element je bila krepost (angl. *virtue*) posameznika. Po tej doktrini človekova usoda ni bila odvisna od obstoja duše pred ali po življenju ali od usode. V prvi vrsti je bila odvisna od človekovih kreposti, njegovih konkretnih besed in dejanj. Osrednji akter je torej človek, ne mistične sile neba. V tem kontekstu kitajski humanizem doseže enega svojih prvih vrhov prav v konfucianizmu (Konfucij 551–479 pr. n. št.), in sicer že dolgo pred pojavom humanizma v drugi polovici 15. stoletja v Italiji. V

članku Humanistika: humanizem – antropološki pogled (Medica 2013) je humanistika opredeljena kot akademska disciplina, ki proučuje človeka ter njegovo umetnost in kulturo z uporabo analitičnih in kritičnih metod. V tem okviru je antropologija percepirana kot holistična znanstvena disciplina, ki jo med drugim odlikuje njena osrednja vloga v primerjanju različnih kultur. Čeprav to morda ni očitno na prvi pogled, je, kot bomo videli v nadaljevanju, pozicija, iz katere izhaja tako fengshuijski praktik kot fengshuijski uporabnik, izrazito humanistična. Osnovni cilj uporabe feng shuija je boljše življenje posameznika tukaj in zdaj, pri čemer se za doseg tega cilja uporabi vse (konkretni kulturi poznane) mehanizme obvladovanja tako materialnega kot duhovnega sveta. Ker je feng shui globoko vpet v kulturo in prežema vse družbene pore, ga je skoraj nemogoče opazovati in razumeti drugače kot na celovit način, torej skozi antropološko analizo.

1.3 Je pravi izraz geomantija ali feng shui?

Zahodni raziskovalci so za feng shui najprej uporabljali izraz geomantija (De Groot 1897; Needham 1956; Freedman 1968; March 1968; Feuchtwang 1974). Zgodovinsko geomantija izvira iz arabske tradicije. Uporabljali so jo za napovedovanje prihodnosti s pomočjo interpretacije vzorcev na zemljini površini oziroma vzorcev, ki se oblikujejo, ko na površino naključno vržemo pest peska ali zemlje. Ime prihaja iz besed *geo* – zemlja in *manteia* – napovedovanje prihodnosti. Geomantijo podrobno predstavi Skinner v svoji knjigi *Terrestrial Astrology: Divination by Geomancy* (Skinner 1980). Tehnika je bila v srednjem veku in renesansi zelo priljubljena v Afriki in Evropi. Sinologi so tako v 19. stoletju za feng shui uporabljali izraz geomantija, čeprav z arabsko izvorno različico ni bil neposredno povezan. Za označevanje kitajskih tehnik feng shuija pa se je ponekod obdržal še danes. V spletnem oxfordskem slovarju je pod pojmom geomantija mogoče najti dve definiciji (Oxford 2018), pri čemer je kot prva navedena definicija, ki se navzeuje na feng shui (umetnost ugodnega postavljanja zgradb in drugih objektov), in šele na drugem mestu definicija arabske geomantije (napovedovanje prihodnosti iz pesti zemlje ali naključnih pik). Za Yoona (Yoon 2008 in 2017) bi bil za feng shui primernejši angleški izraz geomantija, in sicer zato, ker je nacionalno nevtralen in ga je lažje uporabiti tudi za vse druge nacionalno specifične oblike, ki so se razvile iz kitajskega feng shuija (npr. v Koreji, na Japonskem ali v Vietnamu). Drugi razlog je, da feng shui dejansko ni edini izraz za geomantijo na Kitajskem. Zgodovinsko sta starejša izraza *dili*

(principi dežele) in *kanyu* (nebo in Zemlja), uporabljali pa so tudi izraza *xiangzhai* (pregled bivališča) in *xiangdi* (pregled lokacije).

Prav iz primera uporabe izraza geomantija hitro postane jasno, da je proces prevajanja kitajskih pismenk in izrazov v angleščino precej otežil proces proučevanja feng shuija. Poleg tega imajo mnogi izrazi v kitajski tradiciji (in tudi v feng shuiju) tako večplasten in specifičen pomen, da za njih sploh ni ustrezne sopomenke (Chan 1963 v Mak idr. 2011, 29). Hkrati so številni kitajski slovarji in enciklopedije prvenstveno namenjeni proučevanju kitajske literature in ne specifično fengshuijskih besedil. Kot rezultat ostaja večina fengshuijskih pojmov v teh zbirkah nerazloženih. Pri prepisu kitajskih pismenk v latinično pisavo pa je dodatno treba upoštevati še uporabo uradnega kitajskega zapisa pismenk pinjin (uveden je bil leta 1958), česar starejše zahodnjaške raziskave feng shuija ne upoštevajo.

1.4 Feng shui kot divinacijska tehnika

V principu sodi feng shui med tradicionalne kitajske divinacijske tehnike (Kubny 2008, 108), ki jih je bilo zelo veliko in kjer je bil feng shui zgolj ena od mnogih tehnik. V zgodovinskih dinastičnih zapisih jih opisujejo tudi z izrazom metodološka umetnost (*fangshu*). V ogromni enciklopediji iz časa dinastije Qing, ki je bila zaključena leta 1725, področje *fangshu* obsega več kot 2000 strani in je razdeljeno na naslednje kategorije:

- kostni orakelj: razbiranje pomena iz razpok kosti (neolitik in obdobje dinastije Shang);
- Yijing orakelj: najstarejša kitajska tehnika napovedovanja prihodnosti s pomočjo trigramov in heksagramov;
- orakelj oblik in sanjski orakelj: vrednotenje na podlagi oblik pri sanjskem oraklju in s pomočjo asociacij;
- orakelj neba: tolmačenje dogajanja na nebu, gibanja ozvezdij, planetov in drugih nebesnih pojavov;
- numerologija: na primer tehniki *liu ren* in *qimen dunjia* in druge, ki so jih v prvi vrsti uporabljati kot vojaške strategije;
- različne orakeljske tehnike: ki jih ni bilo mogoče uvrstiti v nobeno od preostalih kategorij, na primer klicanje duhov, čustveni orakelj in opazovanje *qi*;
- umetnost fiziognomije: sem sodijo na primer tehnike branja obraza, branja dlani ali branja celotne človekove postave;

- feng shui: kot kitajska verzija geomantije;
- določevanje srečnih dni: kamor sodijo tudi metode za izračun standardiziranega letnega koledarja *tong shu*;
- izračun usode s pomočjo zvezd: sem sodijo tehnike tradicionalne kitajske astrologije *bazi suanming*, *zi wei douxing*, *fei xing* in med drugimi tudi dvanajst živalskih znakov zodiaka;
- tehnike dolgega življenja: na primer *Qigong*, dietetika in seksualne tehnike ter
- tehnike čaranja: na primer uporaba daoističnih čarobnih znakov, izrekanje urokov, uporaba čarobnih ornamentov in tekstov.

Doolittle (Doolittle 1865 v Bruun 2008, 82) poroča o šestih popularnih divinacijskih tehnikah, med katerimi meje niso ostro ločene, posamezne elementi pa lahko najdemo v več tehnikah. Divinacija s pomočjo:

- leta, meseca, dneva in ure rojstva, ki se povezuje s teorijo petih elementarnih stopenj in dvanajstimi znamenji kitajskega zodiaka, kjer gre očitno gre za verzijo astrologije;
- fizionomije preko branja oblike elementov obraza (oči, obrvi, nosa, ustnic, senc, zob, zalizcev), prstov, rok in kože, iz česar praktik sklepa o dobrem ali slabem karakterju osebe in njegovi usodi;
- ptice in 64 papirnih trakov – ptica je spuščena iz kletke in izbere po en papirni trak za stranko s podobo boga, zveri ali človeka in kratkim verzom, ki ju praktik interpretira;
- analize dveh izbranih pismenk, zapisanih vsaka na svoj list papirja, ki ju stranka naključno izbere iz zbirke zvitkov s pismenkami, ki jih praktik nosi s seboj;
- želvinega oklepa in treh antičnih kovancev, ki so premešani v oklepu in položeni na ravno površino – iz razmerja med številkami in grbi navzgor obrnjenih kovancev praktik dobi enega od osmih trigramov bague; zelo verjetno gre za verzijo Yijing divinacije;
- analize prostora in opazovanja okolice, da bi se določilo najboljše mesto za grobnico – več kot jasno je, da gre pri tej divinacijski tehniki za feng shui.

Skozi celotno kitajsko zgodovino je bila divinacija izjemno pomemben socialni fenomen. Lahko rečemo, da se je iz privilegirane prakse, rezervirane za kralje, vladarje in družbeni vrh, razvila v prakso, namenjeno vsakodnevni rabi in običajnemu človeku. Hkrati se je iz precej pasivne tehnike, katere osnovni namen je bil izogibanje nesrečam, razvila v aktivno prakso, katere glavni namen je zagotavljanje sreče (Zhang 2004 v Bruun 2008, 31). Kitajska ljudska modrost pravi, da ne glede na to, kako spretno in predano človek dela, bo končni uspeh odvisen

tudi od dejavnika usode. Sreča je v kitajski tradicionalni kulturi percepirana kot avtonomen dejavnik, ki je neodvisen od človekove predanosti (Bruun 2008, 49).

1.5 Feng shui in kitajska popularna religija

Kitajska popularna religija je obsežna zbirka idej, praks, ritualov in ceremonij, povezanih z življenjskimi cikli, ki običajnega kitajskega kmeta povezuje z lokalnim okoljem in družbo. Običajne kitajske vrednote so praviloma materialistično in tuzemsko orientirane. Materialno bogastvo je po kitajskem splošnem prepričanju predpogoj za dobro življenje, količina blagostanja pa je omejena. Tako za Kitajce dober feng shui za enega pomeni slab feng shui za nekoga drugega in ga je treba vedno razumeti v kontekstu tekmovanja med različnimi družinami in posamezniki (Bruun 2008, 75). Hkrati pa popularna religija posega tudi izven konkretnega materialnega sveta v svet duhov, prednikov in lokalnih bogov. Kot kaže, so bili lokalni kulturi vedno enakovredni kultu čaščenja prednikov (Bruun 2008, 50), tako da lahko tudi na feng shui gledamo kot na kombinacijo lokalnega in družinskega čaščenja, katerega cilj je tuzemsko blagostanje.

Popularna religija tudi ne ločuje med neosebni kozmološkimi silami (kot npr. jin in jang) in religioznimi zapovedmi ritualov v čast čaščenja tega ali onega boga. Izvajanje ritualov je pomembnejše od same vere in v tem kontekstu je kitajska popularna religija bolj stvar izkustva in prakse kot stvar teoretične dogme (Bruun 2008, 79). Prav tako nihče zares ne verjame, da je dober feng shui dovolj za uspeh in srečo v življenju. Pomembni so tako kozmološki faktorji in duhovne sile kot tudi aktivno delovanje posameznika, kar se odraža v pregovoru: »Čeprav srečo uravnava nebo, je tvoja usoda še vedno v tvojih lastnih rokah« (Bruun 2008, 81).

Skorajda ga ni problema, za katerega ni mogoče poiskati pomoči praktika popularne religije, pa naj gre za izbiro pravega datuma za raznolike aktivnosti, izbiro plakata, lanterne ali rdečih trakov za srečo, napovedovanje prihodnosti, izbiro primerne lokacije za hišo ali grob, pomoč pri komuniciranju z duhovi ali iskanje izgubljenih oseb in predmetov. V tej skupini raznolikih praktikov so bili fengshuijski mojstri zgolj manjša skupina. Glavna specializacija fengshuijskih praktikov sta iskanje pravega mesta za hišo in družinski grob. Druge naloge pa lahko vključujejo še: pisanje urokov za srečo, mantranje za bolne, pogovarjanje z duhovi, obsedenost z duhovi, iskanje zablodelih duš, iskanje ljudi in izgubljenih predmetov, reševanje

zakonskih težav, pomoč pri zanositvi moškega potomca, svetovanje pri poslu in podobno (Bruun 2008, 72). V vsakem primeru je kult čaščenja prednikov najpomembnejši element kitajske popularne religije, lahko bi jo poimenovali tudi družinska religija (Bruun 2008, 53), ki za vsakega od družinskih članov definira vloge v družinski hierarhiji in ki vključuje tudi prednike, vesolje kot celoto in številna duhovna bitja.

1.6 Zgodovinski razvoj feng shuija

O tem, kdaj točno se feng shui razvije kot samostojna veja s teorijo in prakso, med strokovnjaki ni enotnega mnenja. Bolj ko gremo nazaj v zgodovino, težje je narediti ločnico med splošno kozmologijo, kot jo najdemo v divinacijskih tehnikah elite, in feng shuijem. Večina zgodovinarjev in antropologov se strinja, da se feng shui skozi zgodovino razvija v več fazah, pri čemer se osnove oblikujejo v obdobju dinastije Han, kot samostojna umetnost pa se izoblikuje po pojavu neokonfucianizma v obdobju dinastije Song. Nekatere fengshuijske simbole (npr. belega tигра in zelenega zmaja) najdemo že v neolitskih kulturah (npr. Yangshao, 5000–3000 pr. n. št.), kjer se izrisani s školjkami pojavljajo ob grobovih šamanskih vodij (Yu idr. 2005 v Bruun 2008, 12). V klasičnem obdobju (med približno 2070 in 256 pr. n. št.) je kitajska civilizacija že razvila svoje temeljne karakteristike, med njimi tudi divinacijske prakse vladarjev, s katerimi so šamani in duhovniki interpretirali voljo neba in duhov prednikov za vsa mogoča področja: od poljedelstva, vojaški posegov, velikih gradenj, izogibanja nesrečam do pomoči pri vsakodnevnih odločitvah (Ebrey 1993 v Bruun 2008, 15). Najkasneje v času dinastije Zhou (1050–256 pr. n. št.) najdemo dokaze, da se o duhovih prednikov razmišlja kot o dejavnikih, ki lahko vplivajo na blagostanje živečih naslednikov. Divinacijske prakse, s katerimi se skuša razbirati voljo prednikov, se iz vladajočih krogov postopoma širijo med preprosto ljudstvo. V klasičnem obdobju se izoblikujejo tudi mnogi temeljni filozofski koncepti (dualizem jina in janga, koncept petih elementarnih stopenj) in kitajski koledar. Politična moč je centralizirana v vladarju, ki mu je avtoriteta podeljena s strani neba (Bruun 2008, 16).

V imperialističnem obdobju se feng shui izoblikuje kot samostojna teorija in praksa. Ni povsem jasno, ali se je prej razvil feng shui za žive (jang feng shui za bivališča) ali za mrtve (jin feng shui za grobove). Paton (Paton 2007, 429) navaja, da se je feng shui za grobove razvil kasneje kot feng shui za žive oz. da so koncepti pravilne postavitve domovanj obstajali dolgo, preden so bili tudi uradno zapisani v virih. S tem se strinja tudi March. V navedbi *Ssu k'u ch'uan shu tsung* (March 1968, 260) je mogoče prebrati, da segajo začetki feng shuija za mrtve v dinastijo

Han, ko naj bi Yuan An po smrti svojega očeta in po nasvetu treh učenjakov kot prvi začel s prakso izbire prostora za grob prednika, ki naj bi zaradi svoje posebne kvalitete prinesla blagostanje v njegovo življenje in v življenja njegovih naslednikov. To naj bi se glede na legendo tudi uresničilo. Pojav literature, povezane z divinacijo prostorov, naj bi sovpadal z naraščanjem popularnosti daoizma. Pod daoističnim vplivom naj bi v obdobju dinastije Han nastal prvi povezan nabor obstoječih geomantičnih priporočil, poimenovan *The Yellow Emperor's Book on Dwelling (Huangdi zhai jing)*. Poleg starejših teorij se v knjigi prvič pojavijo geomantični vplivi, povezani z moškimi (jang) in ženskimi (jin) bivališči, s čemer je bila prvič nakazana razlika med geomantijo bivališč za žive in geomantijo grobov. V naslednjih obdobjih geomantija privzame hindujske astronomske vplive (28 zvezdnih konstalacij) in kozmološki koncept neprestanih ciklov rasti in razgradnje materialnega sveta. Umetnost izbire in oblikovanja grobov naj bi bila utemeljena s Knjigo pogrebov (*Book of Burial – Zang shu*), ki temelji na topografiji pokrajine. V popularni literaturi njeno avtorstvo pripisujejo učenjaku in mojstru Guo Puju (276–324 n. št.), ki velja za utemeljitelja sodobnega feng shuija, vendar njen natančen izvor ni znan. Tudi Bruun (Bruun 2008, 22) je prepričan, da za to ni trdnih dokazov in poudarja, da sega tradicija divinacije daleč pred čas Guo Puja, sam koncept sodobnega feng shuija pa je zelo verjetno kasnejšega datuma. V dinastijah, ki so sledile, je bil koncept divinacije in geomantične filozofije včasih bolj včasih manj priljubljen.

V času dinstije Tang (618–907 n. št.) sta doktrini daoizma in budizma pridobivali na pomenu, kar je ustvarjalo ugodne pogoje tudi za geomantično filozofijo. Iz sanskrtske literature sta bila povzeta koncepta vpliva petih planetov na Zemljo in njene prebivalce in vpliv devetih zvezd, ki vplivajo na ugodnost bivališč. Koncepta tvorita osnovo za nastanek novih teoretičnih geomantičnih tekstov. Eden najpomembnejših mojstrov in avtorjev tega obdobja je Yang Yunsong, ki mu pripisujejo dela, ki se navezujejo na simbola tigra in zmaja ter njuno manifestacijo v oblikah pokrajine ter na analizo vodnih tokov in stoječih vod. Yang v popularni fengshuijski literaturi velja za utemeljitelja šole oblike. Hkrati z popularizacijo divinacijskih praks rastejo tudi prizadevanja vladajoče elite, da bi ta pojav zaježila in nadzorovala. Že v času dinastije Tang so na poziv vladarja Taizonga analizirali popularna divinacijska dela in prakse in skušali izločiti neavtentično od ortodoksnih in uporabnih elementov. Tovrstna praksa se nadaljuje skozi celotno zgodovino racionalizacije kitajske države, ki skuša postopoma, včasih bolj včasih manj intenzivno, izkoreniniti popularna verovanja (Bruun 2008, 25).

V času dinastije Song (960–1279 n. št.) so vsi prej razpršeni koncepti sintetizirani na skupni filozofski osnovi, ki nudi ogrodje za interpretacijo vplivov, ki jih nebo izvaja na zemljo in njene prebivalce. Pomemben je bil vpliv pojava neokonfucijanske filozofije, ki postane nacionalna filozofija. Od takrat naprej lahko govorimo o konceptih feng shuija kot jih poznamo danes, feng shui pa postane v tem času tudi izjemno popularen. Obdobje dinastije Song je zlato obdobje Kitajske, ki ga označujejo ekonomska in politična stabilnost, bogato družbeno in kulturno življenje ter napredek v tehnologiji. Kitajska postane ena najbolj razvitih in naprednih držav tistega časa. Pod budističnimi vplivi se čaščenje prednikov okrepi in razširi na sedem predhodnih generacij. Grobovi kot mesta čaščenja nadomestijo družinske oltarje in svetišča, pojavi se nov poklic specialista za pogrebe, ki spominja na kasnejšega fengshuijskega mojstra (Ebrey 1986 v Bruun 2008, 26). Med neokonfucijanskimi filozofi je še posebej pomemben Zhu Xi (1130–1200 n. št.), ki sintetizira tekmujoče (različne) principe v povezan filozofski koncept. Napaja se iz koncepta velikega ultimativnega (*Great Ultimate*), nebeškega diha (*Celestial Breath – tian qi*) in zemeljskega diha (*Terrestrial Breath- di qi*), koncept principa (*li*) in etra (*qi*) in razliko med potjo (*Way – dao*) in instrumentom (*qi*) (Bruun 2008, 27). Zgodovinski teksti kažejo, da je bilo v kitajski divinacijski zgodovini več konkurenčnih šol. Na koncu prevladata dve glavni šoli, ki črpata iz neokonfucijanske filozofije: šola oblike in šola kompasa, pri čemer se šola oblike bolj kot šola kompasa navezuje na klasično divinacijsko filozofijo. Že v času formacije obeh šol je mogoče zaslediti hude kritike med konkurenčnimi fengshuijskimi praktiki, kar je mogoče srečati tudi v sodobni fengshuijski praksi. Tako iz besedila *Nan Jie Ershisi Pian* (Paton 2007, 429), ki je zelo verjetno nastalo v času zatona dinastije Song ali na začetku dinastije Ming, za njegovega avtorja pa se domneva, da je bil feng shui praktik, ne učenjak, veje huda kritika proti uporabi šole kompasa in zlorabi feng shuija za zagotovitev sreče. Praktike šole kompasa avtor označi za goljufe. Na drugi strani je bila verjetno šola kompasa za preproste prebivalce bolj zanimiva, saj je srednjemu in nižjemu sloju (ki sta praviloma živela na slabih ali povprečnih mestih) ponujala več ugodnih položajev kot šola oblike (March 1968, 263). Na vidik, katera šola bo kje prevladala, je zelo vplivala tudi geografska izoblikovanost pokrajine.

Konec dinastije Ming je objavljeno besedilo *Dili Ren Zi Xu Zhi* (Kar bi moral vsakdo vedeti o bivališčih), ki postane eno temeljnih del feng shuija (Paton 2007, 430). Sicer pa je iz zgodovinskih tekstov mogoče razbrati, da se v času od dinastije Song preko dinastij Yuan (1271–1368), Ming (1368–1644) in Qing (1644–1911) v razvoju fengshuijske filozofije ni zgodil večji napredek (Bruun 2008, 29). Povečalo se je število divinacijskih priročnikov, ki pa

so večinoma sloneli na klasičnih besedilih. V času dinastije Qing Kitajska vzpostavi trajen kontakt z Evropo in Ameriko. To je čas notranjih vstaj in težko obdobje za preprostega kitajskega kmeta. Povezava med revščino in vero v nadnaravne sile je kompleksna, vendar ni mogoče zanikati, da prav v času dinastije Qing divinacija postane izjemno pomembna, kar vpliva tudi na številčnost praktikov popularne religije, ki delujejo na lokalnem nivoju (Bruun 2008, 30). Pri tem je uradno stališče elite spet dvoлично. Na eni strani se država uradno bori proti vraževerju in šarlatanstvu preprostega kmeta, na drugi strani pa tudi za uradnike predpisuje upoštevanje določenih geomantičnih principov pri gradnji državnih zgradb in inženirskih objektov. Na splošno postane divinacija ob koncu imperialističnega obdobja izjemno pomeben socialni fenomen, kjer se težišče od pasivne zaščite pred nesrečami premakne k aktivni uporabi, ki naj bi zagotovila srečo (Bruun 2008, 31).

Prvi, ki so v kolonialnem obdobju prišli v stik s kitajskimi divinacijskimi tehnikami, so bili katoliški misionarji. Zaradi poglobljenega poznavanja astronomije, fizike in matematike so se bili jezuiti zmožni povezati s kitajsko oblastjo in v času vladarja Kangxija dinastije Qing (vladal 1662–1722) celo voditi cesarjev direktorat za astronomijo (Bruun 2008, 35). Vpeljali so sodobno zahodnjaško astronomijo, vendar so jo uporabljali v zgolj tradicionalne divinacijske namene. Jezuitski prevodi klasičnih kitajskih del so v Evropi vplivali na razvoj sinologije. Kitajsko filozofijo so proučevali mnogi evropski misleci (npr. Leibniz). Severozahodni Evropejci (Nemci, Nizozemci in Angleži), ki so prihajali na Kitajsko po kitajsko-evropskem konfliktu opijskih vojn (1840–1842), so na Kitajsko gledali kot na zaostalo in introvertirano državo na koncu sveta. O feng shuiju niso vedeli veliko, dokler ga Kitajci niso začeli uporabljati kot orodje za blokiranje tujih investicij in krepitev lastne nacionalne identitete. Takrat so o feng shuiju začeli poročati tudi evropski raziskovalci (npr. Eitel in de Groot). Od sodobnih avtorjev pojav močnega nasprotovanja krščanskemu misionarstvu proučuje npr. Yi-Long (Yi-Long 1991), ki trdi, da so v konfliktu pomembno vlogo igrale tudi divinacijske napovedi.

Komunistično obdobje uvede ateizem in preganja popularno vraževerje, ki ga vidi kot oviro modernizacije in razvoja kitajske države. Kult čaščenja prednikov je prepovedan, verski voditelji so kriminalizirani in eliminirani v velikem številu. Pritiski so najmočnejši v obdobju kulturne revolucije (1966–76), ko se skuša sistematično izkoreniniti vse, kar je povezano s staro družbeno ureditvijo. V tem času so preganjani tudi lokalni fengshuijski praktiki, čeprav niso eliminirani tako kot duhovniki, uničuje se grobove in družinska svetišča. Po vzpostavitvi politike odprtih vrat in ekonomskih reformah (po letu 1979) si kitajska popularna religija počasi

opomore, šele v 90. letih pa se na Kitajskem počasi in previdno spet začnejo objavljati knjige s fengshuijsko tematiko (Bruun 2008, 48).

1.7 Tradicionalne šole in tehnike v feng shuiju

1.7.1 Osnovni koncepti kitajske filozofije

Izvorna knjiga kitajske divinacije (in verjetno najpomembnejši posamični tekst kitajske civilizacije sploh) je *Yijing* – Knjiga premen (prevod v slovenščino Milčinski 1992), ki je eden od petih klasičnih antičnih filozofskih spisov iz 2. stol. pr. n. št. Izvorno avtorstvo se pripisuje Fu Xiju, enemu od treh mitičnih preddinastičnih kitajskih vladarjev. Njeno bistveno sporočilo daoistični menih v tekstu iz 5. stol. n. št. izrazi z eno samo besedo: resonanca (*kan*) (Needham 1962, 304 v Bruun 2008, 101). Danes bi morda uporabil besedo sinhroniciteta. *Yijing* je vsaj 2.500 let star divinacijski priročnik, ki je bil skozi obsežne filozofske komentarje (poimenovane deset kril) v antičnem času preobražen v kozmološko besedilo. Po Zhuangziju (Lao Zi idr. 1992) je *Yijing* nauk o jinu in jangu, čeprav sta oba pojma v izvornih različicah *Yijinga* komajda omenjena. Jin in jang sta dve med seboj odvisni komplementarni načeli, ki se spreminjata v prostoru in času. V heksagramih *Yijinga* je jin (ženski princip) upodobljen s prekinjeno, jang (moški princip) pa z neprekinjeno črto. Ustvarjalno in sprejemajoče se med seboj dopolnjujeta in ne tekmujeta (*Yijing* 1992, 240). V *Yijingu* je zbranih 64 heksagramov, sestavljenih iz kombinacije osmih prekinjenih ali neprekinjenih črt, in vsak od njih ima opis in komentarje, iz katerih je mogoče razbirati potenciale, nevarnosti in priložnosti. Osem heksagramov (1. *qian*, 2. *kun*, 29. *kan*, 30. *li*, 51. *zhen*, 52. *gen*, 57. *xun* in 58. *dui*) izhaja iz osnovnih osmih trigramov, na katere se vežejo fengshuijske tehnike šole kompasa. Osnovni koncept je povezanost vsega, kar obstaja (neba, človeka in zemlje), in stalno iskanje ravnotežja v spreminjajoči se napetosti med dvema skrajnima poloma (jin in jang). Ker so vse stvari v vesolju povezane med seboj, je proces stalnih sprememb mogoče razbirati tudi iz naključno izbranega heksagrama. Pomen *Yijinga* za kitajsko civilizacijo kaže, da je bila neka oblika divinacije vedno pomemben del kitajskega načina razmišljanja in razumevanja sveta. Prav tako je izpostavljena vera v kreativni življenjski princip, ki ga simbolizirata polarni sili jin in jang in ki je vgrajen v univerzum in naravo samo, in ne morda vera v individualnega stvarnika, kot jo pozna krščanstvo. Teorija o jinu in jangu je teorija o nastanku sveta (Ju-Lan 1977, 161). Sili sta upodobljeni tudi v simbolu taiji, ki ponazarja njuno popolno ravnovesje. Med različnimi ravnmi realnosti (npr. naravnimi znanostmi, sociologijo, psihologijo) po *Yijingu* ni meja. Makrosituacije lahko izurjeni praktik

interpretira skozi rezultate divinacijskega postopka, opravljenega na mikroravni (Bruun 2008, 106). V 19. stoletju nastajajo prvi prevodi *Yijinga* v evropske jezike, prevod Wilhelma (1951) s predgovorom C. G. Junga pa je to filozofijo verjetno najbolj približal novonastajajoči kulturi 60. let in na nek način pripravil pot za uspeh feng shuija na Zahodu tri desetletja kasneje. Različne tehnike, ki jih najdemo v feng shuiju, so utemeljene na naslednjih konceptih kitajske filozofije, ki se navezujejo na *Yijing*: konceptu življenjske sile *qi*, konceptu dveh polarnih nasprotij jin in jang, konceptu petih elementarnih stopenj spremembe in konceptu osmih trigramov.

Koncept življenjske sile *qi* (v prevodu dih ali dih narave) je temeljni koncept kitajske naravne filozofije, ki je v svojem bistvu organska (v nasprotju z bolj mehanicistično orientiranim zahodnjaškim konceptom). Vesolje je razumljeno kot samoustvarjeni organizem, v katerem utripa življenjska sila *qi*. Na začetku se *qi* pojmuje kot nekaj, kar se rodi iz prostorsko-časovnega kontinuuma, še preden se formira materialni svet. V daoizmu Laozija je dao (začetek in izvor vseh stvari) ena od osnovnih manifestacij *qi*. Iz *qi* se porodita polarni nasprotji jin in jang. »Obe *qi* reagirata ena z drugo in ustvarita deset tisoč stvari, ki ustvarijo življenje. Desettisoče stvari ustvarja ena drugo v večnem krogu sprememb,« je znan izrek, zapisan v kitajski klasiki *Zhou Lianxi Xiansheng Quanj* (Kubny 2008, 123). Centralni koncept *qi* je izmuzljiv, z več pomeni, morda namerno zavit v nejasnosti. V neokonfucijanski filozofiji dinastije Song se koncept *qi* poveže s konceptom *li*, osrednji avtor neokonfucijanske filozofije in feng shuija postane že omenjeni Zhu Xi (1130–1200). Medtem ko *qi* ostaja izvor in baza vseh stvari (tudi materialne manifestacije), predstavlja *li* način, kako se stvari organizirajo. Princip polarnosti in stalnih sprememb v konceptu *li* ohranja centralno vlogo.

Koncept petih elementarnih stopenj spremembe (*wu xing* ali *wu te* (Ju-Lan 1977, 153)) je razlaga o petih preobrazbah življenjske sile *qi*: lesu, ognju, zemlji, kovini in vodi. Če koncept o jinu in jangu ponuja razlago o nastanku sveta, ponuja koncept petih elementarnih stopenj spremembe razlago o ustroju sveta, razlago o petih silah, ki vzajemno delujejo v večnem gibanju in spreminjanju. Čeprav se izvorno ime večkrat prevaja z izrazom pet elementov, je bolj pravilen prevod pet elementarnih stopenj spremembe (*Yijing* 1992, 268). Kot izpostavlja Needham, je bil namreč način mišljenja v naravni kitajski filozofiji valovni (koncept valovanja) in ne točkovni (koncept delcev), ki je značilen za zahodno antično misel (Needham 1962 v Bruun 2008, 108). Čeprav naj bi koncept petih elementarnih stopenj spremembe izviral iz dinastije Xia (2205–1766 pr. n. št.), lahko prve avtentične zapise najdemo šele v besedilih velike norme (400–300 pr. n. št.), kjer je *wu xing* navedena kot ena od devetih kategorij. »Narava vode

je, da vlaži in se spušča, narava ognja je, da plameni in se dviga, drevo je upognjeno in se postavlja pokonci, kovina popušča in se oblikuje, tla (zemlja) omogočajo setev in žetev« (Julan 1977, 155). Prisotno je razumevanje vzajemne povezanosti sveta, ljudi in narave, kjer naj bi slabo obnašanje vladarja povzročalo neobičajne pojave v svetu narave. V mesečnih zapovedih (300 pr. n. št.) se pet stopenj poveže z letnimi časi in smermi neba. Štiri sile (ogenj, kovina, voda in les) so postavljene v razmerja ena do druge (štirje letni časi, štiri smeri neba), zemlja pa je postavljena v center in postane njihova povezovalna sila. V obdobju dinastije Qin (221–206 pr. n. št.) je koncept petih elementarnih stopenj vključen v knjigo ritualov (*Book of Rites, Li ji*), preživi pa tudi neokonfucijansko poenotenje kozmoloških idej (Bruun 2008, 107). Koncept petih elementarnih stopenj pozna dve vrsti odnosov med silami, ki se manifestirajo na materialni ravni: podporni ali harmonični cikel (*sheng*), kjer ena sila drugo rojeva, in destruktivni ali dominantni cikel (*ke*), v katerem se sile med seboj uničujejo oziroma nadzorujejo. Koncept petih elementarnih stopenj ostaja tudi danes pomemben element fengshuijskih tehnik.

Zgoraj opisani filozofski koncepti so nastajali ločeno, včasih tudi kot rivalske filozofske šole. Kasneje so bili načrtno povezani v enovit model, prvič v obdobju dinastije Han (206 pr. n. št.–220 n. št.), ko sta združena koncepta petih elementarnih stopenj in osmih trigramov, drugič pa v obdobju dinastije Song (960–1279), ko se kozmologija ponovno na novo reformulira. Do takrat se tudi jasno izoblikujeta dve fengshuijski šoli: šola kompasa in šola oblike, ki si delita nekatera filozofska izhodišča, predvsem pa prepričanje, da Zemljo in vse njene pojave prežema življenjska sila *qi*.

1.7.2 Šola oblike in šola kompasa

Šola oblike je bolj intuitivna, šola kompasa pa bolj matematična. Za utemeljitelja šole oblike (tudi šola *Jiangxi* ali *Kanzhou*) velja Yang Yunsong, ki mu pripisujejo več del, ki še danes veljajo za klasično literaturo feng shuija (Bruun 2008, 28). Osnovno izhodišče šole oblike je prisotnost *qi* v pokrajini in temu primerno lociranje idealnega položaja novih objektov ali mest. Pri razvoju šole oblike je zelo pomembna povezava med naravo in človeškim telesom, ki izhaja iz daoizma (Kubny 2008, 215). V tem sistemu narava privzema podobo človeškega telesa in obratno. Na človeško telo se gleda kot na odslikavo narave. Raziskave kažejo, da je zgodnje fengshuijske diagrame mogoče primerjati z ženskimi reproduktivnimi organi, ki v matriarhalnem kultu postanejo objekt čaščenja (Kubny 2008, 221). Kubny še posebej izpostavi, da je na feng shui mogoče gledati kot na zelo zgodnji matriarhalni kult, ki kasneje preraste v

metodologijo branja pokrajine in se kljub družbenim in političnim spremembam posredno ohrani do današnjih dni. V šoli oblike sta posebej pomembna položaja gora in rek. *Qi* naj bi se namreč rojevala pod najvišjimi vrhovi gora (gore simbolizirajo prednike) in po tako imenovanih zmajevih venah tekla v specifičnih vzorcih pod površjem do izstopne točke *xue*. Cilj fengshuijskega praktika je, da določi točko *xue* in glede na njo ustrezno postavi objekt. Ne preblizu in ne predaleč od linije življenjske energije. Za fengshuijske praktike se je govorilo tudi, da 'lovijo zmaja', ker je izraz *long* sinonim tako za zmaja kot za goro (Kubny 2008, 296). Čeprav se je tradicionalni fengshuijski praktik v prvi vrsti ukvarjal z branjem pokrajine, je v sodobnih fengshuijskih priročnikih večina priporočil osredotočenih na notranje oblikovanje objekta. Gre za premik težišča, ki se zgodil ob prenosu fengshuijskega znanja iz Kitajske v zahodni svet. Prav tako je v komercializiranem feng shuiju zadnjih dveh desetletij lažje prodajati nasvete o preurejanju stanovanja kot metodologijo branja pokrajine. Ne glede na to, ali gre za notranji ali zunanji prostor, pa je najpomembnejši model v okviru šole oblike model petih živali: želve, tigra, zmaja in ptiča feniksa. Peta žival je kača, ki leži na sredi kompozicije in v modelu običajno ni prikazana. S tem modelom, ki izvira pravzaprav iz kozmologije (Field 2006), so tradicionalni fengshuijski praktiki opisali prostorsko situacijo, za katero tudi sodobne raziskave okoljske psihologije (Augustin 2009, 72) dokazujejo, da nam na eni strani daje občutek varnosti (trdna zaščita hrbta, ki jo simbolizira želva), na drugi pa nadzora nad prostorom (prazen prostor, kjer ptič feniks lahko poleti), zato je pomembna za razumevanje parametrov človekovega dobrega počutja v prostoru.

Šola oblike je bolj intuitivna, njen rezultat pa je kljub jasnim navodilom včasih odvisen tudi od izkušnosti fengshuijskega praktika. Drugače je s šolo kompasa, poimenovano tudi šola *Fujian* (ali *School of orientations*). Šola kompasa je bolj ponovljiva in matematično modelirana. Vpliv subjekta, ki uporablja metodo, je pravzaprav izničen, saj mora biti rezultat enak, ne glede na to, kdo metodo izvaja. Gre pravzaprav za podoben princip, kot ga uporablja sodobna znanost. Za utemeljitelja šole kompasa velja Wang Ji, ki mu pripisujejo več temeljnih del (Bruun 2008, 28). Kot pove že ime samo, je glavni inštrument, ki ga šola kompasa uporablja, kompas. Kitajci so namreč že v prvem stoletju našega štetja vedeli, da magnetno polje vpliva na živa bitja (Kubny 2008, 251). Nadaljnja logična izpeljava je bila, da magnetno polje vpliva tudi na človeka. Kompas je tako v okviru šole oblike postal orodje za uporabo na trdnih tleh (7. stoletje), še preden je postal tudi inštrument na morju (10. stoletje). Igla magnetovca naj bi bila sposobna po logiki 'enako privlači enako' pokazati tok Zemljine *qi*, ker je bila namagnetena neposredno z Zemljino *qi* (Kubny 2008, 249). Šola kompasa se je razvila v ravninskih delih današnje province Fujian, kjer je bila metodologija branja strukture gorske pokrajine, kot jo uporablja

šola oblike, manj uporabna, mogoče pa je bilo upoštevati položaje nebesnih teles in smeri neba. Fengshuijska šola kompasa tako na podlagi magnetizma (vplivi Zemlje) in položaja nebesnih teles (vplivi neba) razvije različne tehnike izračunavanja, kakšna naj bi bila kvaliteta *qi* na posameznih področjih prostora v odnosu do smeri neba in v posameznih časovnih obdobjih glede na vplive nebesnih teles. Poleg uporabe kompasa pa na razvoj fengshuijske šole kompasa zelo vpliva tudi strukturna *qi* filozofija iz obdobja dinastije Song. Struktura (*li*) je vedno enaka, nevidna, nematerialna in vsebuje naravne zakone in razum v najširšem pomenu besede. V to nevidno strukturo se ujamejo oblaki *qi* in ti skupaj s strukturo ustvarijo materialni svet kot rezultat vzajemnega delovanja obeh (Kubny 2008, 248). Da bi strukturo in v njo ujeto *qi* lahko opazovali, so fengshuijski praktiki iznašli *luopan* kompas, ki služi temu, da bere stvari, ki jih naša čutila ne zaznajo. Ker so lastnosti strukture zelo abstraktne, za njihovo razlago preprosta filozofija jina in janga in petih elementarnih stopenj spremembe ni bila dovolj. V tehnikah šole kompasa je zato največkrat v ospredju filozofski koncept osmih trigramov. V sodobni zahodnjaški različici feng shuija sta od tehnik šole kompasa največkrat predstavljeni tehniki vzhodno-zahodni sistem in fengshuijski čas *Xuan kong*. Sicer pa je izum magnetne igle in kompasa, ki je fengshuijskemu praktiku sicer služil za razbiranje strukture *qi*, spodbudil razvoj meroslovja in navigacije, podobno kot razmišljanje o elementih v antični Grčiji predstavlja predhodnico sodobnega razmišljanja o najmanjših fizikalnih in kemičnih delcih narave.

1.8. Sodobna popularna fengshuijska literatura in fengshuijske prakse

V sodobni praksi feng shuija najdemo na eni strani resna znanstvena analitična besedila in na drugi strani nekritične popularne prispevke v obliki knjig in člankov, pri čemer slednji prevladujejo. Popularizacija feng shuija na Zahodu se začne v devetdesetih letih prejšnjega stoletja z objavo prvih popularnih fengshuijskih knjig (na primer Lip 1979, Skinner 1976 in Rossbach 1983a), ki so fokus od nevtralnega znanstvenega proučevanja preusmerili v uporabo fengshuijskega učenja v praksi. Na razmah feng shuija med laiki na Zahodu močno vpliva tudi pojav novodobnih duhovnih gibanj. Ena prvih novodobnih duhovnih knjig, ki je večino svojih trditev utemeljevala tudi skozi principe feng shuija, je bila *The New View Over Atlantis* (Mitchell 1969), vključevala pa je tudi numerologijo, astrologijo, megalitske kroge in zmajeve črte.

Lip, ena redkih avtoric s formalno arhitekturno izobrazbo, je leta 1979 objavila prvi fengshuijski priročnik v angleškem jeziku (Lip 1979). Avstralski filozof in geograf Stephen

Skinner na svoji strani navaja, da je svojo knjigo (kot prvi) objavil že leta 1976 (Skinner 1989). Informacije za svojo knjigo *The living earth manual of feng-shui* je črpal iz magičnih rokopisov v britanskem muzeju in od sodobnih praktikov iz Hongkonga, Bangkoka in Singapurja. Od leta 1998 do 2000 je izdajal tudi mesečnik *Feng Shui for Modern Living*, ki je izhajal v veliki nakladi (121.000 izvodov), vendar je bil kasneje zaradi zmanjšane podpore ustanoviteljev ukinjen. Sarah Rossbach je sodelovala pri popularizaciji feng shuija v ZDA. V začetku devetdesetih je izdala priročnik in pisala popularne članke o feng shuiju za *Washington Post*, *New York Times* in druge (npr. Rossbach 1983b). V Veliki Britaniji je feng shui populariziral Derek Walters, ki je leta 1988 izdal knjigo *Feng shui, perfect placing for your happiness and prosperity* (Walters 1988). Znanje kitajščine mu je omogočalo neposredno zajemanje informacij iz zgodovinskih virov, posebej pa ga je zanimala kitajska astrologija. Po objavi teh prvih popularnih fengshuijskih knjig se je število fengshuijskih priročnikov v evropskih jezikih hitro večalo, s tem pa je rasla tudi popularnost tematike, ki je dosegla svoj vrh ob prelomu tisočletja. Leta 1997 je feng shui v obliki prvih predavanj in tečajev prišel tudi v Slovenijo (Kryžanowski 1998).

Veliko sodobnih fengshuijskih praktikov hkrati s feng shuijem prakticira tudi druge novodobne alternativne tehnike, npr. astrologijo, radiestezijo, energijsko čiščenje prostora, angelske terapije, kristaloterapijo, zdravljenje z bioenergijo ipd. V tem so si podobni s tradicionalnimi fengshuijskimi praktiki, pri katerih je bil feng shui zgolj ena od divinacijskih tehnik, ki so jih prakticirali. Večina laičnih fengshuijskih priročnikov je pisanih na enostaven in lahko berljiv način, s fokusom na notranjem opremljanju in obljublajoč hitre ter korenite spremembe. Zanimivo je, da na Zahodu tako med avtorji priročnikov kot med fengshuijskimi praktiki prevladujejo ženske, medtem ko so na Kitajskem fengshuijski avtorji in praktiki skoraj ekskluzivno moški (Bruun 2008, 169). Tudi kupke fengshuijskih storitev so na Zahodu večinoma ženske. O avtorjih zahodnih popularnih fengshuijskih priročnikov običajno izvemo bolj malo. Če sklepamo po imenih, so le redki med njimi azijskega izvora. Prav tako ima le peščica avtorjev tudi formalno arhitekturno ali oblikovalsko izobrazbo (npr. Bramble 2003). Med popularnimi priročniki še vedno izstopa *Idiot's guide to feng shui* (Moran 1999 in 2005), ki je nastal v sodelovanju z mojstrom Yujem in ki kljub svojemu navihanemu naslovu omogoča začetniku korekten in pregleden vpogled v tematiko.

1.8.1 Sodobne zahodnjaške interpretacije feng shuija

Osnovni cilj popularne uporabe feng shuija na Zahodu je zagotovitev osebne sreče in bogastva. Ko pri tem govorimo tudi o prenosu kitajskih konceptov v drugo kulturno okolje (na primer zahodnoevropsko), gre za tipično povzemanje zgolj tistih delov, ki ustrezajo kulturnemu okviru, v katerega se prenašajo (Paton 2007). Sodobni zahodnjaški feng shui je tako spremenjen na več nivojih (Bruun 2008, 159). Najprej je v celoti izločeno vse, kar je povezano z oblikovanjem grobov (jin feng shui) in kar glede na navedbo tajvanskega mojstra v uvodu predstavlja kar 50 % tega, kar igra v tradicionalnem feng shuiju odločilno vlogo. V nadaljevanju je izločeno vse, kar je povezano z delovanjem duhov (prednikov, bogov, ipd.), ostanejo samo tehnike, ki vključujejo neosebne kozmološke sile (npr. vpliv zvezd v Flying Stars). Tretja velika sprememba je, da se feng shui začne osredotočati predvsem na oblikovanje interjerja in ne več toliko na položaj zgradbe v odnosu do pokrajine. Četrta velika sprememba pa je, da se feng shui začne povezovati s sodobnimi paradigmi ekologije, okolja in oblikovanja. Tudi osnovni filozofski koncepti se začnejo interpretirati v sodobnem načinu mehanicističnega mišljenja, npr. *qi* se povezuje z elektromagnetnimi silami, opisuje se jo kot energijsko polje ipd., kjer je *qi* pojav ločen od človekovega soudejtvovanja, kar je v nasprotju s celovitim tradicionalnim kitajskim pristopom, kjer se polja narave, družbe in posameznika tesno prepletajo in resonančno součinkujejo. Dve najbolj radikalno nasprotni si različici feng shuija je danes mogoče najti na kitajskem podeželju in v zahodnih mestih (Bruun 2008, 173).

V zahodnem svetu se feng shui največkrat uporablja pri oblikovanju interjerja domov, poslovnih prostorov in včasih tudi javnih institucij (npr. v zdravstvu, izobraževanju). Cilj je zagotoviti harmoničen in podporen prostor, v katerem se počutimo varne in v katerem se lahko uspešno regeneriramo. Izhodiščna premisa pri tem je, da lahko s preurejanjem elementov bivalnega okolja vplivamo na svoje življenje na področju zdravja, blagostanja, sreče, partnerstva ipd. Pri tem naj bi oblikovali in ustvarjali ugoden tok *qi* z uporabo ustreznih barv, svetlobe, rastlin in razporeditve prostorov ter pohištva. S preurejanjem prostorov naj bi v svoja življenja vnesli zelene spremembe, potem pa naj bi jih z na novo ustvarjeno harmonijo uspešno vzdrževali. Od sodobnih komercialnih tehnik feng shuija velja omeniti predvsem avtorja T. L. Yuna iz ZDA (Mills 1999), ki v zgodnjih 80. letih prejšnjega stoletja iz kombinacije budizma, tradicionalnega feng shuija in sodobne barvne terapije ustvari svojo lastno religijo in različico feng shuija, ki jo poimenuje sekta črnih klobukov. Zelo hitro si pridobi številne privrženice, njegovo tehniko pa najdemo v številnih popularnih fengshuijskih priročnikih. Tovrstna kompozitna raba različnih tradicionalnih in sodobnih elementov, do katere so sicer tradicionalni

učitelji feng shuija (npr. Yu v Moran 2005) zelo kritični, pa je po Bruunu (Bruun 2008, 160) pravzaprav zelo značilna za feng shui. Na podoben način so v antičnih časih kitajski vladarji ritualno uporabljali posamezne dele svojih palač, ki so bili pripisani posameznim trigramom, za specifične rabe v specifičnih časovnih obdobjih. Danes fengshuijski praktik na podoben način določa pravo mesto za dnevno sobo, spalnico itn. za novodobnega uporabnika.

Kar nekaj sodobnih tehnik se ukvarja tudi z astrološkimi vidiki stanovanja, tako da povezujejo rojstne podatke stanovalcev (ali vsaj glavnega lastnika) s smermi prostorov in potrebnimi elementi (barve, materiali) v prostorih. Pri tem je mogoče upoštevati tako leto kot tudi mesec, dan in uro rojstva ali pa se vse podatke združi v eno samo *bagua* (oz. *pa kua*) osebno število, preko katere se potem interpretira posamezne vplive (Sachs 1998).

Posebnost zahodnjaške verzije feng shuija je tudi poudarjanje pomena energijskega čiščenja prostorov in odstranjevanja rabljenih predmetov iz bivalnih prostorov. Neuporabljeni predmeti naj bi zadrževali *qi* in s pospravljanjem in urejanjem predmetov naj bi posredno urejali tudi svoje življenje. Podobno kot ekološki problemi je tudi preobilje in kopičenje fizičnih predmetov tipičen problem sodobne družbe in ne izhaja iz tradicionalnih fengshuijskih tem. Bolj gre za novodobno fengshuijsko interpretacijo, ki izhaja iz koncepta energijske večplastnosti prostora, v kateri je treba poleg fizične poskrbeti tudi za energijsko snažnost prostora.

Pogledano s kritičnim očesom je sodobna raba feng shuija precej naključna kombinacija tradicionalnih principov, novih psiholoških in medicinskih spoznanj ter oživljanja elementov animizma, šamanizma in magije iz različnih tradicij. Za vsak zračen prostor s primerno svetlobo in lično opremo je mogoče reči, da ima dober feng shui. In v tem se skriva tudi ena od glavnih težav znanstvenega proučevanja učinkovitosti fengshuijskih priporočil. Še preden se raziskovanje sploh začne, je treba opredeliti, katera od številnih različic feng shuija bo dejansko predmet proučevanja.

2 PREGLED ZNANSTVENEGA RAZISKOVANJA FENG SHUIJA

2.1 Uvod

International Feng Shui Association (IFSA) od leta 2004 organizira vsakoletni dogodek v Singapurju, katerega osnovni namen je, da poveže najboljše raziskovalce in fengshuijske praktike s celega sveta in promovira izmenjavo fengshuijskega znanja (IFSA 2018). Drugi pomemben vir novejših znanstvenih prispevkov je delo *Research in Scientific Feng shui and the Built Environment* (Mak idr. 2009), ki je nekakšen pregledni zbornik najbolj zanimivih prispevkov z istoimenskih konferenc, ki so bili na temo feng shuija predstavljeni v letih 2005, 2006 in 2007 na Mestni univerzi v Hongkongu. Četrta tovrstna konferenca je bila leta 2009. Dodatni dve mednarodni konferenci na temo feng shuija in arhitekture je gostila Univerza Humboldt iz Berlina v letih 2010 in 2012. Zadnji tovrstni dogodek je bil *1st Symposium of the Academic Journal of Feng shui – Oceania 2017*, organiziran maja na University of Technology v Sydneyju. Na uvodni spletni strani istoimenske znanstvene revije (*Academic Journal of Feng Shui*) lahko preberemo, da se zavzema za promocijo in razširjanje akademskih raziskav na vseh področjih feng shuija. V njenem uredniškem in svetovalnem odboru najdemo imena vseh pomembnih raziskovalcev feng shuija.

Sicer pa je pregled znanstvenih prispevkov na temo feng shuija, ki sledi, narejen na podlagi pregleda zadetkov baze Google Scholar, zaključenega marca 2018, z uporabo gesel 'feng shui' in 'geomancy'. Na podlagi cca. 180.000 zadetkov sem do decembra 2018 identificirala cca. 3000 prispevkov, ki se dejansko dotikajo tematike feng shuija. Gesli 'feng' in 'shui' v kitajščini namreč pomenita še mnogo drugih stvari, ki s temo feng shuija nimajo povezave ali pa gre za raziskovalce s temi imeni, ki se prav tako ukvarjajo z drugimi vrstami raziskav. Od vseh 3000 zadetkov s področja feng shuija sem izbrala in podrobno pregledala 300 znanstvenih prispevkov. Najpomembnejši od njih so predstavljeni v nadaljevanju, razdelimo pa jih lahko v več tematskih skupin: antropologija, feng shui v tradicionalnem urbanizmu in arhitekturi, feng shui v sodobnem urbanizmu in arhitekturi, koncept trajnosti in feng shui, feng shui v ekonomiji, feng shui v zdravstvu in eksperimentalne fengshuijske raziskave, ki so predstavljene v poglavju s terensko analizo. V tem zaporedju si sledijo tudi podpoglavja v nadaljevanju.

2.2 Feng shui in antropologija

Eden od ciljev doktorske disertacije je predstavitev feng shuija z antropološkega vidika, pri čemer nas posebej zanima psihološko-antropološki vidik dojemanja prostora, ambientalno razmišljanje in funkcioniranje v prostoru ter vidik povezave med človekom in prostorom.

2.2.1 Začetne antropološke raziskave

Celovitim poročilom o zahodnoevropskem proučevanju kitajske geomantike oziroma feng shuija lahko sledimo v konec 19. stoletja prejšnjega tisočletja, ko je bila objavljena Eitelova knjiga *Feng shui or the Rudiments of the Natural Science in China* (Eitel 1873). Eitel je bil nemški protestantski misijonar na Kitajskem in je feng shui v prvi vrsti doživljal kot izgovor, tako oblasti kot lokalnih prebivalcev, proti izvedbi razvojnih projektov: gradnje novih cest in železnic, postavitve drogov za telegraf ali gradnje novih naselij in mestnih središč. Po večletnem študiju literature in pozornem opazovanju fengshuijskega delovanja v praksi ugotavlja, da ni feng shui nič drugega kot znanost o naravi, zbirka priporočil, na katera nas napeljujejo že naši naravni instinkti in razum, ki pa so jih Kitajci obdali s skrivnostnostjo oz. jih spremenili v črno magijo. Za Kitajce je, podobno kot za antične Grke in mnoge renesančne mislece, narava živ organizem, kjer je vsak del tako žive kot mrtve narave prežet z duhom oziroma življenjem in to je hkrati osnovni koncept feng shuija (Eitel 2015).

Leta 1892 je nizozemski sinolog De Groot začel objavljati svoje monumentalno delo *The religious System of China* (De Groot 1897), v katerem se pojavi tudi poglobljena analiza feng shuija, ki nastane na podlagi terenskega dela in študija klasičnih spisov. Izpostavlja dva izvora feng shuija, in sicer kult čaščenja prednikov in kult čaščenja narave kot živega bitja. Za De Groota je feng shui zbirka otročjih absurdov in prefinjenega misticizma, ki ga drži skupaj razdelan sistem razumevanja, ki pa je zgolj smešna karikatura znanosti (De Groot v Bruun 2008, 43). De Grootov sodobnik Boerschmann prebije na Kitajskem tri leta in je v svoji knjigi *Picturesque China: Architecture and Landscape* (Boerschmann 1912 v Parkes 2003, 190) bolj prizanesljiv do feng shuija. Še posebej je navdušen nad modrostjo in estetskimi kvalitetai rabe pokrajine, nad načinom, kako je arhitektura harmonično integrirana v okolico, kar pripisuje prednostni uporabi mehkih zavrtih linij pred dolgimi ravnimi linijami.

Zanimanje za antropološke raziskave feng shuija se nadaljuje v povojnem obdobju. Feng shui je omenjen v obsežnem delu Needhama *Mathematics and the Sciences of the Heavens and Earth* (Science and Civilisation in China 1962). Needham izpostavi dve šoli feng shuija: šolo

Jiangxi (šola oblike, ki jo zapiše kot *Kiangsi*) in šola *Fujian* (šola kompasa, ki jo zapiše kot *Fukien*) ter opiše delovanje fengshuijskega kompasa, za katerega pravi, da naj bi bil izumljen kot inštrument, namenjen divinaciji. Za Needhama je feng shui psevdoznanost, ki nosi racionalna zrna razumevanja naravnih zakonov (Needham 1962, 230–293 v Freedman 1968). Čeprav Needham feng shuiju ne nameni veliko pozornosti, tlakuje pot k bolj prizanesljivim ocenam feng shuija s fokusom na ekologiji.

Britanski strukturni funkcionalist M. Freedman leta 1968 izvede nagovor Kraljevemu antropološkemu inštitutu, v katerem feng shui predstavi kot mistično ekologijo oziroma ritualizacijo elementov časa in prostora. Kult čaščenja prednikov in geomantijo grobov opredeli kot sistem, v katerem so predniki najprej čaščeni, potem pa skozi geomantijo grobov zmanipulirani, da bi služili naslednikom. Feng shui v nasprotju z Needhamom označi za obliko kitajske religije, za katero je značilno, da se ne navezuje na eno samo veroizpoved, cerkev ali duhovnika, ampak jih menja glede na trenutne osebne potrebe (Yang v Bruun 2008, 87). Meja med fengshuijskim geomantom in duhovnikom je po Freedmanu velikokrat povsem zabrisana. Prav tako je prvič izpostavljena socialna vloga feng shuija kot stabilizatorja odnosov v skupnosti. S tem ko so na primer jasno postavljena pravila, kje se lahko zida in kako visoka je lahko hiša, se posredno regulira tudi zavist in ljubosumje. In kadar pride nesreča, je za to kriv slab feng shui oz. nadnaravne sile. V tem kontekstu je fengshuijski praktik mediator med fizičnim in nadnaravnim svetom (Potter v Bruun 2008). Prav tako pa je po Freedmanu feng shui mogoče razumeti tudi kot pospeševalca tekmovalnosti v skupnosti, saj sreča in napredek nista neomejena, ampak si mora iz njunega končnega rezervoarja vsak s pomočjo feng shuija zagotoviti zase čim večji del. Za Freedmana je feng shui zelo urejen sistem kitajskih idej o sestavu in načinu delovanja vesolja. Posebej zanimivo se mu zdi, kako feng shui celotno kompleksnost delovanja vesolja sprovede na problem ustrezne prostorske (in časovne) prilagoditve človeka, preko zgradb in naselitvenih oblik v fizičnemu okolju. V tem smislu je feng shui percepiran kot okoljsko determinirajoč (Freedman 1968).

V istem obdobju je objavljen tudi članek geografa Marcha *An appreciation of Chinese Geomancy* (March 1968), ki ga navdihujeta dela Needhama in Freedmana. Po Marchu je za geomanta ključno, da odkrije, kje tečejo linije življenjskega diha v pokrajini. Življenjske linije je mogoče razumeti tudi kot neposredni izraz živosti, raznolikosti, ljubezni in razploda v telesu pokrajine, kjer se prepletajo moške jang in ženske jin oblike. Najpomembnejše je občutenje prostora, preplet psihe in pokrajine, pri čemer je neposredno osebno izkustvo izjemnega pomena. Če lahko posameznik neposredno začuti življenjski dih pokrajine, njeno živost, je vse

ostalo drugotnega pomena. Pravo, resnično lokacijo lahko človek doživi kot zelo posebno, kar naj bi bilo težko opisati z besedami. Občutenje prostora je za Marcha ključno. Prav tako pa izpostavlja motivacijski moment geomantije, ki naj bi mnogim družinam iz socialnega roba pomagal verjeti, da se lahko kljub neperspektivni situaciji izvlečejo in uspejo. Sama vera v učinkovitost dobrega feng shuija naj bi jim pomagala delovati bolj učinkovito in harmonično kot družina. Zanimiva je tudi Marchova definicija sinhronistične narave geomantije, s katero se naveže na Junga. Po sinhronističnem načelu se pogosto dogajajo tudi neverjetna, vendar pomembna naključja, ki pa ne izhajajo iz kavzalnosti (vzročno-posledične povezave). Izpostavi tudi filozofski ugovor geomantiji, da lahko z njeno pomočjo človek ustvarja svojo lastno usodo, tako da manipulira naravne sile, namesto da bi se na milost in nemilost prepustil usodi. In zaključí, da je na geomantijo najbolje gledati kot na sistem, skozi katerega naj bi se uresničevala volja neba.

Freedmanov diplomant Feuchtwang nekaj let kasneje objavi večkrat citirano delo *An Anthropological Analysis of Chinese Geomancy* (Feuchtwang 1974), ki ga navaja tudi magistrska naloga iz istega obdobja (Mok 1978) z naslovom *The use of Chinese Geomancy in Contemporary Architectural design*. Feuchtwang izvede celovito analizo feng shuija na podlagi štiriindvajsetih tradicionalnih tekstov. V analitičnem delu opredeli štiri vloge, v katerih se pojavlja feng shui: klasifikacija v feng shuiju naj bi odražala socialne delitve družbe, domišljija se v feng shuiju izraža skozi simbolizem in psihološke projekcije, feng shui je mogoče razumeti tudi kot divinacijsko tehniko, četrta pa je vloga feng shuija kot specifičen način zaznavanja realnosti. Za Feuchtwanga je feng shui način samoopredelitve (identifikacije) osebe ali skupine (družine) preko izbire lokacije na terenu. Vsaka fengshuijska lokacija postane mali egocentrični univerzum, v katerem je center lokacije hkrati tudi center osebnih interesov. Z vključitvijo čaščenja kulta prednikov in manipulacijo prihodnosti s pomočjo fengshuijskih tehnik dobi lokalni univerzum tudi časovno komponento. Hkrati pa je vsaka lokacija tudi del širše naravne hierarhije pokrajine, kot je vsak posameznik del širše socialne in politične hierarhije. Čeprav socialna hierarhija lahko odrine posameznika na družbeni rob, mu je v okviru feng shuija povrnjena centralna vloga. Feuchtwang pripiše feng shuiju aktivistično vlogo, saj predstavlja na eni strani način pogleda na svet, na drugi strani pa deluje tudi kot kozmološki model, ki ga je mogoče aktivno uporabiti, da bi služil posameznikovim interesom. Ko obravnava feng shui kot divinacijsko tehniko, ga izenači z divinacijskimi tehnikami v drugih kulturah (na primer afriške divinacijske prakse metanja zrn), kar pa po mnenju Yoona (Yoon 2017) ni ustrezno, saj gre pri feng shuiju za specifično divinacijo izbire prave lokacije, ki je druge divinacijske prakse ne poznajo. Po Feuchtwangu je osnovni instrument feng shuija metafora. Fizično okolje in z

njim povezane teorije so uporabljene kot metafore za razlago usode ljudi. V stoletjih uporabe se osnovne ideje oz. korenske metafore spremenijo v mite in klišeje, oblikuje se metaforični sistem, ki opisuje različne življenjske situacije (Feuchtwang 1974 v Bruun 2008, 90).

Druga Feuchtwangova knjiga *The imperial Methapor: Popular Religion in China* (Feuchtwang 1992) je pomembna predvsem zato, ker pokaže, kako lahko podrobno etnološko poznavanje elementov kitajske kulture (na primer kitajskega koledarja ali fengshuijskega kompasa) obogati sinološke študije in ponudi bolj celovito razumevanje lokalne kulture, v katerem se združita tako sinološki, etnografski kot tudi sodobni poststrukturalistični pristop (Feuchtwang 1992 v Sangren 1996).

Od kitajskih antropologov tega obdobja Bruun posebej izpostavi Yanga in njegovo delo *Religion in Chinese society* (Yang 1961 v Bruun 2008, 90), ki izpostavi politični vidik popularne kitajske religije. Yang ločuje med institucionalno in razpršeno religijo. Institucionalna obsega uveljavljene religije, razpršena pa posamezne religiozne vidike vsakodnevnega življenja. Med slednjimi je najmočnejši kult čaščenja prednikov. Yang trdi, da so se v kitajski družbi religiozno motivirani upori vedno dogajali v obdobjih hudega zatiranja (na primer v času političnih nemirov ali lakote). Vedno ko je vladajoči razred skušal zmanjšati pomen religije, je ljudstvo pri religioznih praksah še bolj krčevito vztrajalo. Socialna dezintegracija, ekonomsko nazadovanje in družbeni spori so vedno znova obudili vero v nadnaravne sile, moči in čudeže. Mak od zgodnjih raziskovalcev izpostavi tudi delo *The Ancient Science of Geomancy, Man in Harmony with the Earth* avtorja Pennicka (Pennick 1979 v Mak idr. 2009, xxxiii), ki predstavlja enega prvih poskusov študije podobnosti in razlik med britansko tradicijo geomantije in kitajskim feng shuijem.

Sicer pa je člankov terenskih antropoloških raziskav feng shuija v 70. in 80. letih prejšnjega stoletja malo. Watson (Watson 1976) to pripisuje zaprtosti Ljudske republike Kitajske, ki antropologom onemogoča izvedbo dolgoročnih terenski raziskav. Le-te se zato dogajajo izključno v kitajskih kulturnih okvirih izven meja države, na primer v Hongkongu, na Tajvanu in drugih kitajskih skupnostih jugovzhodne Azije. Take vrste je tudi raziskava Yoona *An Analysis of Korean geomancy tales* (Yoon 1975). Yoon trdi, da je imela geomantija tako močan vpliv na razvoj korejske kulture, da je njeno kulturno zgodovino in ekologijo nemogoče razumeti brez podrobnega poznavanja geomantije, ki jo lahko bolje razumemo tudi skozi analizo geomantičnih pripovedk.

Pri prebiranju antropoloških raziskav feng shuija zelo izstopajo različne stopnje kritičnosti in dobrohotnosti, s katerimi se avtorji opredeljujejo do feng shuija (Mills 1999). Pri tem gre

izpostaviti, da odraža spreminjanje stališč predvsem spremembe v ustroju zahodne družbe in ne toliko spremembe v tradicionalni praksi feng shuija, ki je predmet proučevanja. V 19. stoletju je začetni radovednosti sledila zelo zavračajoča reakcija, v okviru katere so feng shui obravnavali predvsem s perspektive vraževerja, iracionalnosti in nazadnjaštva, ki zavira razvoj. Najdemo lahko poimenovanja feng shuija kot »smešne karikature znanosti« oz. »zmešnjavo absurdnosti« (De Groot 1897, 938) ali »perverzno uporabo fizikalnega in meteorološkega znanja« (Sarton v March 1968). Prisoten je element rasizma, v okviru katerega je za zahodnjaka kitajski način razmišljanja inferioren, Kitajci pa trmasti in upirajoči se spremembam. Ti kritiki prihajajo iz imperialistično urejene družbe, ki je osredotočena na ekonomsko izkoriščanje ter prežeta z razsvetljensko filozofijo in načeli zahodne znanosti.

V prvi polovici 20. stoletja postane odnos bolj sočuten in manj zavračajoč, z iskreno željo po poglobljenem razumevanju filozofskih osnov feng shuija. Porter (Porter 1920 v Mills 1999, 73) se na feng shui obrača kot na »zgodovinsko ostalino, ki kaže na človekove začetne stopnje iskanja resnice«. Za Needhama je feng shui psevdonaravoslovna znanost, v okviru katere je bil kompas izumljen za določevanje ugodnih mest za hiše in grobove in ne za uporabo na morju (Needham v Mills 1999, 73). Za moderniste je feng shui še vedno neracionalen, neznanstven in nazadnjaški, vendar ni več ogrožujoč. Zaznavajo ga kot zanimiv zgodovinski oz. kulturni pojav, ki ga ni mogoče enostavno uvrstiti v znane kategorije. Obravnavajo ga s perspektive mitologije, folklore, popularne religije ali kulturne geografije. Opredelitve feng shuija postanejo bolj nevtralne, kot npr. »popularna religija« (Freedman 1968, 13), »sistem verovanja, ki kaže, kje in kako postaviti grob ali hišo, da bo bodoča blaginja zagotovljena« (Eitel v Froehling 2015, 7). March (March 1978 v Mills 1999) celo izpostavlja »povezovanje psihe in pokrajine ter globoko občutenje pokrajine« kot vrlino geomantije, iz katere se lahko učimo še danes. Za 70. leta je sploh značilna preusmeritev od kulturne v ekološko interpretacijo feng shuija, ki pa je podrobneje obravnavana v poglavju Feng shui in trajnostno načrtovanje. Na sodobne interpretacije, posebej pa na popularizacijo feng shuija v laični javnosti, pa najbolj vpliva obravnavanje feng shuija kot vzhodnjaške življenjske modrosti, ki se začne v 90. in se nadaljuje po prelomu tisočletja do danes.

2.2.2 Novejše antropološke raziskave

V nadaljevanju so predstavljeni izbrani antropološki prispevki o feng shuiju, ki so bili objavljeni v zadnjih dvajsetih letih.

Za Hwangboja (Hwangbo 1999, 191), filozofa in profesorja zgodovine arhitekture, je feng shui »antična arhitekturna teorija, /.../ mešanica umetnosti in znanosti«. Izpostavlja politično, religiozno in filozofsko podrejenost arhitekture, saj se ni nikoli razvila kot samostojen poklic, primeren za konfucijanskega učenjaka. Zato so na podeželju, kjer je izobražencev primanjkovalo, vlogo planerjev in koordinatorjev gradnje prevzemali fengshuijski praktiki. Zanj je bistvo feng shuija ustvarjanje reda v grajenem okolju, ki je v skladu z domnevnim, skozi tehnike feng shuija zaznanim redom v življenju. Feng shui pripada antičnemu kitajskemu načinu razmišljanja, ki je povsem drugačen od zahodnega načina mišljenja, čeprav vsebuje tudi elemente, ki bi jih lahko označili kot pragmatične in jih lahko najdemo tudi v sodobni arhitekturi (npr. dobra osončenost, zaščita pred vetrom in negativnimi vplivi). Da bi se sodobna arhitektura lahko kaj naučila od feng shuija, je treba opazovati tudi, za kaj si je feng shui prizadeval, ne zgolj kaj je dosegel. Zato naj bi tudi na študij feng shuija gledali ne zgolj kot na ponovno odkrivanje tradicije, ampak tudi kot način ustvarjanja novih paradigem. Za Hwangboja gre širitev feng shuija na Zahod pripisati širšemu pojavu novih religij in kot reakcijo na sodobni nihilizem. Kritično ocenjuje, da večinoma ne gre za poglobljeno razumevanje, ampak zgolj za fascinacijo z eksotiko (Hwangbo 2002).

Paton (Paton 2007), specialist kitajske zgodovine in filozofije znanosti, se osredotoča na izvirne koncepte feng shuija, kot jih je mogoče razbrati iz originalnih tekstov iz obdobja zgodnje, srednje in pozne imperialistične Kitajske. Je avtor knjige *Five Classics of Feng shui* (Paton 2013), ki jo sestavljata dva dela. V prvem delu ponudi poglobljen pregled klasične in sodobne literature s področja feng shuija ter pregled osnovnih pojmov in konceptov. Naredi tudi primerjavo med feng shuijem in geografijo ter kratek komentar k odnosu feng shuija do znanosti. Drugi del je sestavljen iz prevodov petih temeljnih klasičnih fengshuijskih tekstov: *Qing Wu xian-sheng zangjing* (*Burial Classic of Qing Wu*), *Guben zangjing neipian* (notranja poglavja antične verzije *Burial Classic*), *Huangdi zhajing* (*Yellow Emperor's Classic of House Siting*), *Nanjie ershisi pian* (*Twenty Four Difficult Problems*) in *Michuan shuilongjing* (*Water Dragon Classic*). Patonova knjiga se osredotoča na znanstveno naravo šole oblike, ki se začne v pozornem funkcionalnem opazovanju oblik pokrajine v času dinastije Han, se nadaljuje v preusmeritvi fokusa na smeri neba (šola kompasa) v času dinastije Tang in Song ter se v dinastijah Ming in Qing ponovno vrne k pomenu form v pokrajini in sil, ki jo oživljajo.

V svojih drugih prispevkih je kritičen do sodobne rabe feng shuija in njegovega povezovanja z novodobnimi vsebinami, kot npr. energijskim čiščenjem prostorov, radiestezijsko, holističnimi zdravstvenimi tehnikami, mistiko itn., čeprav ugotavlja, da tovrstno platenje ni

značilno samo za sodobni čas, ampak je bilo vedno sestavni del feng shuija (Paton 2007, 432). Fengshuijsko kozmologijo Paton analizira skozi izvorno besedilo *Gu Ben Zhang Shu* in jo označi kot preprosto. Vključuje samo koncept jina in janga ter koncept toka *qi* po venah pokrajine, ki je v soodvisnosti z oblikami pokrajine. Bolj ko se feng shui skozi zgodovino razvija, več plasti kitajske kozmologije in folklore je dodanih temu preprostem osnovnemu konceptu. V tekstu iz pozne dinastije Ming *Shui Long Jing (Water Dragon Classic)* tako najdemo koncepte *Wu Xing* (pet elementarnih stopenj spremembe), *San Yuan* (teorija treh principov) in astronomijo/astrologijo (posebej v povezavi z velikim vozom) ter koncept *Xuan Kong* (leteče zvezde). Danes se feng shuiju dodajajo tudi kitajske okultne in šamanistične prakse, kot na primer branje usode iz osmih trigramov, branje obraza ali branje dlani. Paton je kritičen tudi do pretiranega posploševanja, s kakršnim se feng shui lahko prenaša v druge kulture, ne da bi razumeli bistvo in osnove. Vendar hkrati ugotavlja, da ne moremo več govoriti o popolni ločenosti vzhodnjaškega in zahodnjaškega načina razmišljanja, saj je najmanj od časa Marca Pola prisotna izmenjava med obema civilizacijama.

Nemški sinolog Kubny (Kubny 2008, 270) izpostavlja, da je uporaba izraza kitajska metafizika za tradicionalna kitajska znanja neustrezna, saj izraz nakazuje, da naj bi bilo težišče razumevanja za fizično razločljivim svetom. Pri feng shuiju pa gre v prvi vrsti za opisovanje vplivov moči narave (opisane z izrazom Nebo in Zemlja – *tiandi*) na človeka, ki je sam mali odsev tega istega neba in Zemlje (*xiao tiandi*). Šlo naj bi torej za poskus opisa fizičnega sveta, ki nas obdaja, vendar na drugačen način, kot smo ga vajeni v sodobni znanosti.

Eden najzanimivejših sodobnih antropologov, ki proučujejo feng shui, je danski raziskovalec Ole Bruun, ki izda dve knjigi o feng shuiju, in sicer *Feng Shui in China, Geomantic Divination between State Orthodoxy and Popular Religion* (Bruun 2003) in *An Introduction to Feng shui* (Bruun 2008).

V prvem delu (Bruun 2003) raziskuje socialni vidik feng shuija, in sicer skozi kombinirani zgodovinsko-antropološki vidik. Osredotoči se na obdobje med 1850 in 1990 ter povzame rezultate več svojih terenskih raziskav na področjih Sichuan in Jiangsu, izvedenih v zadnjih desetih letih pred iztekom tisočletja. Zagovarja stališče, da »feng shuija ne moremo raziskovati kot zaključenega sistema samega po sebi, ampak vedno v okviru kulturnega okolja, v katerem je nastal« (Bruun 2003, 2). Če bi feng shui obravnavali zgolj kot zbirko shem in konceptov, bi ga hitro lahko označili za psevdoznanost. Vendar se njegova raba ključno navezuje tudi na specifični socialni kontekst in šele v tem njegovem okviru ga lahko skušamo

celovito razumeti. Geomant, ki si prizadeva v konkretnem okolju odkriti idealne kozmološke povezave, ki naj bi vladale na nebu, na ta način zaobjema in v praksi udejanja celotno kitajsko kozmologijo. In ravno proučevanje feng shuija v praksi je za Bruuna ključno. Predvsem tisti del, kjer se v praksi feng shuija prepletajo področja naravoslovja, psihologije in socialnih ved, da bi interpretiral sile okolja in njihov vpliv na dobro počutje človeka, upoštevajoč seveda tudi elementa usode in sreče. Za Bruuna tradicionalni feng shui, kjer bi obstajala zgolj ena teorija in praksa, sploh ne obstaja, razen morda v akademskih raziskavah (Bruun 2003, 9). Narava feng shuija je izrazito kompozitna, hkrati pa obstaja tudi razlika med teorijo in praktično izvedbo tako kitajske popularne religije kot tudi feng shuija. Za Bruuna je »feng shui živa tradicija, ki ima vgrajeno sposobnost, da preživi raznolike socialne okoliščine, kar je razvidno tudi iz njenih številnih zgodovinskih in lokalnih modifikacij« (Bruun 2003, 255). Bruun izpostavlja tudi socialnopolitično vlogo feng shuija, ki je predvsem v zadnjih petdesetih letih (in že prej v zgodovini) deloval kot protiutež lokalnega prebivalstva proti pritiskom kitajske vladajoče elite, predvsem ko je le-ta skušala preurejati tradicionalno kitajsko organizacijo družine in popularno religijo. Pri tem je bil posebej pod udarom kult čaščenja prednikov. Bruun večkrat izpostavi dvojni odnos, ki ga je vladajoča elita imela do čaščenja prednikov in urejanja grobov, kjer je na eni strani tovrstne prakse razglašala kot vraževerstvo in nazadnjaštvo, na drugi strani pa je izvajala sankcije nad lokalnim prebivalstvom z uničevanjem tradicionalnih grobov, s čemer je kult čaščenja prednikov posredno priznala kot pomemben. Ob tem se je, ne glede na intenzivnost trenutnega zavračanja, kitajska elita vedno posluževala (vsaj v neki meri) uslug fengshuijskih praktikov ob pokopih lastnih družinskih članov. Bruun trdi, da popularne podobe neracionalnega, ki jih najdemo v lokalni kulturi in popularni religiji, vedno odražajo vse pomembne socialne in politične teme tistega časa (Bruun 2003, 35). Feng shui je odraz kozmološko utemeljenega odpora lokalnega prebivalstva proti teokratskim državnim pritiskom, pri čemer je najbolj religiozen element feng shuija prav divinacija grobov (Bruun 2004, 260). Na podoben način lahko tudi za sodobni razmah feng shuija v zahodnem svetu trdimo, da deluje kot protiutež pretirani politični, ekonomski in svetovnonazorski vkalupljenosti, ki skuša skozi vidik racionalnosti monopolizirati načine mišljenja (Bruun 2004, 257), pri čemer posebej izpostavlja, da sta si tradicionalni in sodobni feng shui (kot ga prakticiramo na Zahodu) svetove daleč narazen (Bruun 2003, 261).

Če se prvo delo osredotoča predvsem na socialno vlogo feng shuija v družbi, se v drugem Bruun tematike loti še bolj celovito. »*The feng shui tradition is a piece of Chinese history, inseparable from Chinese cosmology and popular religion and deeply intertwined with the social and political processes of Chinese history*« (Bruun 2008, I). V delu *An introduction*

to feng shui tematiko najprej predstavi skozi zgodovinski razvoj, sledi predstavitev feng shuija kot kitajske popularne religije, v nadaljevanju pa obdela polpretekle raziskave feng shuija iz 60., v kontekstu katerih je bil feng shui prepoznan v novi luči ekologije in pokrajinske estetike. V petem poglavju Bruun analizira kozmološke principe feng shuija, najbolj izpostavljeni fengshuijski šoli in fengshuijski kompas. Zaključí pa z raziskavo feng shuija v sodobnih kitajskih mestih ter sodobnimi fengshuijskimi interpretacijami ter rabami. Bruun svoje delo vidi kot poskus razlage fengshuijske tradicije v njenih številnih vidikih in kontekstih (Bruun 2008, I). V nasprotju z novonastalimi zahodnjaškimi oblikami feng shuija je tradicionalni feng shui neločljivo povezan s kultom čaščenja prednikov, vero v moč vplivanja duhov in prednikov ter pogrebnimi rituali (Bruun 2008, 50). Po njegovem mnenju so na globalizacijo feng shuija, ki je v mnogih vidikih celo presegla zanimanje za budizem na Zahodu, ključno vplivale naslednje tri teme: zanimanje zahodnjakov za kitajsko kulturo, fragmentacija in razpad tradicionalnih družinskih in družbenih vzorcev ter naraščajoče zanimanje za duhovnost in spremenjene načine religioznosti v sodobnem svetu (Bruun 2008, 4). Feng shui je na Zahodu najpopularnejši tam, kjer je katoliška cerkev najšibkejša, porast zanimanja za feng shui pa sledi naraščajočemu trendu zanimanja za duhovnost, duhovni revoluciji ali t. i. gibanju *new age*. Gre za upor proti predpisanim vzorcem obnašanja in za sledenje posameznikovim subjektivnim vrednotam. Pri tem ne gre pozabiti, da različnim ljudem v različnih družbah feng shui pomeni različne stvari. Čeprav se nepoučenemu zahodnjaku feng shui morda zdi enoznačen, je celotna tradicija feng shuija zgodovinsko utemeljena na subjektivnosti posameznega fengshuijskega praktika ali mojstra. In prav ta sposobnost prilagajanja je feng shui skozi kitajsko zgodovino naredila tako vpliven, saj je vsak element vsakodnevnega življenja v feng shuiju mogoče povezati s posameznimi elementi kitajske tradicije (Bruun 2008, 3). Bruun posebej izpostavlja feng shui v njegovi dvojni vlogi: na eni strani kot socialni korektiv, ki določa pravila gradnje in obnašanja med različnimi gospodinjstvi (npr. ni mogoče graditi višje kot tradicionalno, ker se bo sicer porušil dober feng shui celotne vasi), hkrati pa je vir tekmovanja med temi istimi gospodinjstvi za čim več in čim boljšo *qi*. Ko se posamezna družina dokoplje do bogastva (oz. dobre *qi*), postane feng shui kozmološka utemeljitev za družbeno neenakost (Bruun 2008, 76). Obe Bruunovi deli skupaj predstavljata izjemno poglobljeno in celovito antropološko analizo feng shuija in predstavljata obvezno čtivo za vsakega resnega proučevalca te tematike.

Drugi sodobni antropološki prispevki se osredotočajo na zelo raznolike vidike feng shuija. Veliko je takih, ki skušajo celovito predstaviti feng shui v njegovem zgodovinskem, filozofskem in praktičnem kontekstu (npr. Hwangbo 2002, Parkes 2003 ali Yuan 2008). Drugi

ga predstavijo na bolj osnovnem nivoju (npr. Li 2014). Tretji se osredotočajo na specifične vidike feng shuija. Emmons (1992) raziskuje, kako se je ta antična oblika magije uspela obdržati v kulturi Hongkonga tako dolgo časa, še posebej zato, ker gre za sicer zelo racionalno kulturo, osredotočeno na poslovno učinkovitost. Teiser (1995) analizira pojav z vidika popularne religije, Leung (2010) pa z vidika posameznikovih prepričanj. V prispevku *Beliefs in Chinese culture* ugotavlja, da so poleg vrednot, norm in osebnostnih lastnosti prav prepričanja tista, ki najbolj opredeljujejo socialne odnose. Leung prepričanja razdeli med psihološka (npr. budistično prepričanje, da so želje izvor nesreče in iz tega izhajajoče zanimanje za samorazvoj in nematerializem), socialna (npr. konfucijansko prepričanje v sposobnost individualne moralne presoje, ki zmanjšuje pomen formalnih regulacij in pojasnjuje odsotnost sistematičnih, objektivnih pravnih sistemov v tradicionalni kitajski družbi) in okoljska (npr. feng shui, ki je za Leunga sistem nadnaravnih prepričanj o vplivu okolja in položajev zgradb na počutje ljudi). Kar nekaj avtorjev proučuje feng shui v povezavi z drugimi kulturami. Braswell-Means (1990) se osredotoča na primerjavo geomantije zahodnega srednjega veka v primerjavi s podobnimi sodobnimi praksami v Aziji. Goodall (2001) na drugi strani proučuje, na kakšen način se feng shui odraža v sodobni ameriški kulturi. Vplive vzhodnjaške misli na zahodnjaški način razmišljanja proučuje tudi Dawson (2006), ki ugotavlja, da gre v tem procesu bolj za to, da se vzhodnjaški koncepti (npr. koncept duhovne rasti oz. deifikacija sebstva ali depersonalizirani pogled na kozmos) prilagodijo zahodnjaškemu načinu razmišljanja, kot pa za to, da bi vzhodnjaški koncepti bistveno spremenili obstoječo zahodnjaško paradigmo. V prispevku Montenegro (2003), objavljenem v *Christian Research Journal*, je še posebej zanimiva primerjava med filozofskimi izhodišči feng shuija in krščanskim svetovnim nazorom ter ugotovitev, da sta obe doktrini po prepričanju avtorice nezdružljivi. Wan (Wan idr. 2012) raziskuje, kako različni načini razumevanja feng shuija vplivajo na verjetnost, da bodo ljudje feng shui dejansko uporabljali. V raziskavi uporabi že prej definirane tri načine dojetja feng shuija (Luk idr. 2012): instrumentalnega, duhovnega in minimalističnega. Po instrumentalnem prepričanju lahko feng shui izboljša zdravje, srečo, blagostanje in razmerja posameznika, zato je le-ta izdatno motiviran, da ga uporablja. Tudi instrumentalno prepričanje kaže na pomanjkanje občutka nadzora nad dogodki. Duhovni pogled pa vključuje prepričanje, da je feng shui umetnost življenja v harmoniji z okoljem, njegovi uporabniki pa razvijejo občutek enosti z okoljem, ki jih duhovno zadovoljuje, ter posledično razvijejo zanimanje in spoštovanje do kitajske kulture. Duhovni pogled sicer spodbuja uporabo feng shuija, vendar manj intenzivno kot instrumentalni. Minimalistični način dojetja je tisti, ki ga na Vzhod večinoma prinesejo

zahodnjaki. Minimalistični način gleda na feng shui kot na neuporabno vraževerje, zato njegovo uporabo zavrača in zavira.

2.2.3 Raziskave specifičnih fengshuijskih konceptov in tehnik

Kar nekaj je znanstvenih prispevkov, katerih osrednja tema ni toliko celovit pregled ali predstavitev feng shuija, ampak se osredotočajo na specifične fengshuijske teme. Nekateri od spodaj opisanih konceptov so bili delno že predstavljeni v uvodnih poglavjih, na tem mestu pa so povzeta še tista dela, ki prej omenjene prispevke smiselno dopolnjujejo.

KONCEPT ŽIVLJENJSKE SILE QI

Koncept življenjske sile *qi* je temeljni koncept v feng shuiju. Guo Po v Knjigi pogrebov (*Gu Ben Zang Shu* ali *Book of Burial*) o *qi* pravi: »/.../ če *qi* potuje z vetrom, se razprši, če se poveže z vodo, se zadrži« (Paton 2007, 428). Glavni cilj feng shuija je tako najti lokacijo, kjer je prisotna voda in ki je zaščitena pred vetrom. V istem delu je podan tudi opis mehanizma delovanja *qi* v pokrajini: »*Qi* se giblje skozi zemljo glede na geološke sile v zemlji. Zbira se tam, kjer se geološka sila ustavi. *Qi* sledi oblikam hriba in njegovim razvejanostim. /.../ Tam, kjer se *qi* akumulira, ustavi in zbere, tam bo prišlo do povezave med principoma jin in jang, tam bo zemlja bogata, vode globoke, trava bo bujna in gozdovi razkošni«. *Qi* torej teče po pokrajini v venah, na podoben način kot po akupunkturnih meridianih človekovega telesa. Zanimivo je, da je ista pismenka *xue* uporabljena tako za pokrajinsko kot tudi akupunkturno točko. Kozmološka plodnost, ki se povezuje s kopičenjem *qi*, je v Knjigi pogrebov v prvi vrsti namenjena nahranitvi duhov umrlih prednikov. Od tod tudi izhaja prepričanje, da je bil feng shui najprej namenjen za pravilno urejanje grobov. Po Hwangboju (Hwangbo 1999, 192) je teorija *qi* v feng shuiju podobna konceptu atoma kot najmanjšega delca materije v antični grški filozofiji. Vendar je *qi* vendarle drugačna, saj simbolizira tok življenjske sile, ki je odgovorna za vse aktivnosti v fizičnem svetu.

PET ELEMENTARNIH STOPENJ SPREMEMBE

Sodobni prevodi klasičnih kitajskih besedil v angleščino (npr. Zhang 2004: *The Book of Burial* in Paton 2013: *Five Classics of feng shui*) so vzpodbudili tudi druge zahodne raziskovalce k proučevanju temeljnih konceptov kitajske filozofije. Lan (Lan 2017) se tako osredotoči na pomen, ki ga koncept petih elementarnih stopenj odigra pri oblikovanju filozofskih temeljev feng shuija. Proučevanje začne v prvih pojavih koncepta v besedilih iz 1. stol. n. št. (*Treatise*

of Arts and Literature in Han Shu) in se pomika skozi zgodovino do besedila *The golden Mirror to Peaceful Dwellings* iz 18. stol. Lan ugotavlja, da je bil koncept petih elementarnih faz od samega začetka do sodobnosti vedno zelo pomemben gradnik fengshuijskih tehnik. Lee (Lee 2002) se od vseh lastnosti, ki se jih pripisuje petim elementarnim stopnjam (npr. orientacija, letni čas, zvok, organi, števila, psihološke lastnosti), osredotoča predvsem na uporabo barv v vsakdanjem življenju Kitajcev in proučuje, v kakšni meri je le-ta dejansko v skladu s konceptom petih elementarnih stopenj.

Po Hwangboju (Hwangbo 1999, 192) je pet elementarnih stopenj v feng shuiju podobnih konceptu štirih grških elementov: zrak, zemlja, ogenj in voda. Pomembna razlika je, da je pet elementarnih stopenj zaznanih kot različna prehodnja stanja oz. različne oblike življenjske sile *qi*, medtem ko so grški elementi v prvi vrsti zaznani kot fiksni elementi, gradniki, ki sestavljajo fizični svet.

GRAFIČNI PRIKAZI TEORIJE O JINU IN JANGU TER PETIH ELEMENTARNIH STOPNJAH

Po Hwangboju (Hwangbo 2002) sta diagrama *Hetu* (Zemljevid reke) in *Luoshu* (Zapisi reke Lo) najzgodnejša grafična prikaza teorije o jinu in jangu ter petih elementarnih stopnjah. *Hetu* naj bi se pojavil na boku mitološkega konja – zmaja v času legendarnega vladarja Fu Xija (domnevno 2953 pr. n. št.). *Hetu* je v Knjigi premen predstavljen z diagramom Prejšnjega neba, ki ga sestavlja osem trigramov, ki kasneje postanejo pomembno orodje fengshuijskih tehnik. Diagram *Hetu* je orodje, ki povezuje red števil in prostorski red, hkrati pa številom pripisuje še jin ali jang vrednosti. Diagram *Luoshu* naj bi na svojem oklepu prinesla želva v času vladarja Yuja (domnevno 2205–1766 pr. n. št.), v času dinastije Zhou (1030–722 pr. n. št.) pa so ga preoblikovali v Zaporedje kasnejšega neba, ki ga prav tako sestavlja osem trigramov, tokrat postavljenih v drugačno zaporedje. Števila diagrama *Luoshu* ustvarjajo magični kvadrat, v katerem je seštevek števil v vseh linijah (tudi diagonalnih) enak 15. Swetz, strokovnjak za zgodovino kitajske matematike, v svojem delu *Dediščina Luoshuja* (Swetz 2008) poglobljeno raziskuje izvor, pomen in koncepte *Luoshuja* od predzgodovinskega obdobja do danes. Magični kvadrat postane osnova za vrsto tehnik, med drugim tudi tehniko *Nine star Feng shui* (devet zvezd), katere numerološko osnovo (diagrama *Hetu* in *Luoshu*) v svojem prispevku podrobno predstavi tudi Field (Field 2013).

KITAJSKI KOLEDAR IN ALMANAH

Izdelava koledarja je bila v tradicionalni kitajski kulturi sveto dejanje in rezervirana samo za elito, saj je utelešala udejanjanje volje neba na Zemlji. Vsako neavtorizirano razmnoževanje koledarja je bilo strogo kaznovano. Kitajski koledar je lunisolarni koledar (Reven 2003). Vključuje tako sinodske mesece (dolžine 29,53 dni) ki temeljijo na luninih ciklih, kot tudi solarni cikel, ki odraža spremembo letnih časov (tropsko leto dolžine 365,24 dni). Leto je tako razdeljeno na 24 solarnih sektorjev, katerih imena odražajo poznavanje astronomije (npr. *xia zhi* – poletni solsticij), sprememb vremena (npr. *da han* – hud mraz) in dogajanj v naravi (npr. *bai lu* – bela rosa). Lunarne cikle pa so uporabljali predvsem za duhovno in obredno rabo (npr. pri določevanju datumov za slovesnosti, napovedovanju, izdelavi horoskopov in zgodovinski kronologiji). Da bi uskladili solarna in lunarna cikla (serija dvanajstih sinodskih mesecev je za 11 dni krajša od solarnega cikla) so občasno dodali po en sinodski mesec, saj se oba cikla uskladita vsakih 19 let.

Almanah je predstavljal poenostavljeno različico koledarja, namenjeno vsakodnevni rabi preprostega človeka. Koncept almanaha je bil pravzaprav bližje enciklopediji kot pa koledarju, saj je vseboval tudi praktična znanja, povezana s poljedelstvom in zdravilstvom. Hwangbo (Hwangbo 2002, 123) ugotavlja, da je tradicionalni kitajski almanah pomagal institucionalizirati tradicionalne kitajske vrednote in rituale (npr. obrede, povezane s pogrebi), saj so Kitajci pomene, pripisane posameznemu dnevu, jemali zelo resno in so se po nasvet k almanahu obračali tako za pomembna (kot npr. poroka, začetek gradnje) kot tudi nepomembna dejanja (npr. uporaba kopeli ali pometanje tal).

Osnovo kitajskega koledarja predstavlja cikel 60 let (Tiquia 2017), kar je tudi ena enota kozmičnega diha (*Cosmic Breath – yuzhou zhi qi*). Sestavlja ga deset nebeških debel (*shi tian gan*) in dvanajst zemeljskih vej (*shi er di zhi*). Ta dva seta kitajskih simbolov sestavljata cikel 60 let (*nian*), lunarnih mesecev (*yue*), dni (*ri*) in dvournih časovnih enot dneva (*shi chen*). Simboli za debla in veje so eni najstarejših kitajskih simbolov, najdeni že na orakeljskih kosteh iz mistične kitajske zgodovine (Mak idr. 2011, 182). Izvorno so simboli nebeških debel verjetno predstavljali dneve v desetdnevnem tednu in so bili poimenovani po božanstvih. Dvanajst vej pa je označevalo delitev leta v dvanajst lun (mesecev) in dneva v dvanajst (dvojnih) ur. Simboli živali, ki jih poznamo iz kitajskega horoskopa, so bili vejam dodani naknadno, da bi si ljudje časovne cikle lažje zapomnili.

Po Michaelu (Michael 2005 v Tiquia 2017) sta čas in prostor v antični Kitajski percepirana bolj ciklično kot linearno in vključujeta tudi prostorsko komponento (Shaoyao 2004 v Tiquia 2017). Tiquila predstavi koncept tradicionalnega umetnika Hua (1978), ki na podlagi primerjave 60-delnega cikla in Einsteinove relativnostne teorije upodobi veliki cikel kozmičnega diha kot večjo nebeško sfero, razdeljeno v deset enakih delov (deset nebeških debel), in znotraj nje manjšo zemeljsko sfero, ki neodvisno rotira v smeri urinega kazalca okrog svoje osi, razdeljeno v 12 enakih rotacijskih segmentov (12 zemeljskih vej). Zemlja in nebeška sfera se gibljeta v relativnem odnosu ena do druge.

FENGSHUIJSKI KOMPAS – LUOPAN

Z razvojem šole *Fujian* (šola kompasa) postane kompas pomembno orodje fengshuijske prakse. Prvi preprost kompas (okrog 83 n. št.) je sestavljen iz kovinske magnetne igle v obliki žlice in kvadratne plošče, na kateri so označene kompasne smeri in pripadajoči simboli (Moran 1999, 33). Kvadratna plošča je ponazarjala Zemljo in še danes je mogoče v fengshuijskem kompasu najti prstan z imenom zemljina plošča (Kubny 2008, 252). Za časa dinastije Han je bil inštrument razdeljen v dve plošči. Zgornja je bila okrogla in se je imenovala nebeška palača (*tianpan*), spodnja pa je bila kvadratna in se je imenovala zemeljska plošča (*dipan*). *Luopan*, kakršnega poznamo danes, se je razvil v času dinastije Song in ima tri plošče ali sisteme prstanov: nebeško ploščo, zemeljsko ploščo in zunanjo nebeško ploščo, imenovano tudi plošča človeka. Po Needhamu (Kubny 2008, 256) so različne plošče nastale zaradi magnetne deklinacije (odklon magnetnega severa od astronomskega severa), ki je bila na Kitajskem poznana že v času dinastije Tang. Z različnimi sistemi prstanov so želeli to dinamično komponento gibajočega se severa ponazoriti in ustrezno korigirati. Ne glede na motiv se je sistem prstanov razvil v zapleten sistem z različnimi funkcijami (glej Sliko 2.1).

Iglo kompasa lahko obkroža od 5 do 38 koncentričnih krogov z naborom podatkov o petih elementarnih stopnjah, 10 nebeških deblih, 8 trigramih, 28 *Xiu* konstalacijah, 12 zemeljskih vejah, 60 zmajih, 360 stopinjah ter najpomembnejših 24 smereh, t. i. gorah (*Shan*, ki se nadalje delijo na 72 *fen-chin* poddelitev) (Mak idr. 2011).

Slika 2.1: Tradicionalni luopan s številnimi koncentričnimi krogi in simboli

Vir: Kryžanowski 2012, 130.

Posebnost kitajskega kompasa je položaj juga. Ta je v upodobitvah vedno na vrhu kompasa ali zemljevida. To opominja na relativnost zahodnjaške zaznave, kaj je zgoraj in kaj spodaj, izhaja pa iz tradicionalnega kitajskega prepričanja, da dobre stvari na Kitajskem prihajajo z juga (sonce in toplota), slabe pa s severa (vdori Mongolov, hlad in vetrovi). Pogosto vprašanje, ki se pojavlja v zvezi s kompasnimi tehnikami, je tudi, ali bi bilo treba tehnike prilagoditi, kadar se uporabljajo na južni polobli. Argumente za in proti predstavi Brunner (Brunner 2017), ki na koncu zaključuje, da ni nobene potrebe, da bi morali za kompasne izračune na južni polobli tehnike prilagajati. V izhodišču naj bi šlo pri kompasnih fengshuijskih tehnikah za različne načine izračunavanja kvalitete življenjske sile *qi* preko magnetizma, z uporabo kompasa.

ŠOLA OBLIKE IN ŠOLA KOMPASA

San Cai feng shui vključuje tako tehnike šole oblike kot tehnike šole kompasa. Choy predstavi *San Cai* v svojem prispevku na hongkonški konferenci z naslovom *Towards an Inter-cultural Approach to Modern Architecture and Planning Using Feng shui* (Choy 2006). *San Cai* sestavljajo tri paradigme: nebo, Zemlja in človek. Ponujal naj bi holistično analizo in usmeritve za delovanje v prostoru, upošteval pa tako pričakovanja uporabnika (človek) kot harmonijo in uravnoteženost lokacije (Zemlja) in vplive neba (vplivi nebesnih teles in podnebja). V okviru

paradigme neba se uporabljajo tehnike kompasa (npr. *Xuan Kong, Eight Houses*), v okviru paradigme Zemlje pa se analizira lokacija in uporabljajo tehnike šole oblike (npr. *Five Components of a Land Pattern – Di Li Wu Jue* in pet živali).

Skinner (Skinner 2017) govori o dveh šolah, in sicer *San he* (v principu gre za šolo oblike) in *San Yuan* (v principu gre za šolo kompasa), v okviru katerih najdemo različne tehnike, ki si včasih navidezno nasprotujejo. Skinner ugotavlja, da je bila vsaka od njih razvita za specifični vidik branja prostora (npr. položaj glavnega vhoda in notranji prostori glede na tehniko *xuan kong* ter analiza okolice objekta, upoštevajoč obliko in položaj gora ter vodnih formacij), zato si dejansko niso v nasprotju, v kolikor se jih ne uporablja na 'napačnem področju', torej za namen, za katerega izvirno niso bile predvidene. Yap (Yap 2006) izpostavlja, da se v okviru *San he* tehnike osredotočajo predvsem na pet faktorjev: *long* (gore), *sha* (objem gora), *xue* (točka izstopa *qi*), *shui* (vodo) in *xiang* (naličje). Arhitekt in fengshuijski praktik Choy (Choy v Mak idr. 2009, 90) šolo oblike definira skozi deset principov, ki jih delno povzema po knjigi *The Chinese Art of Kanyu* prof. Wang (Wang 1995): holistični pristop, upoštevaj omejitve lokacije, v bližini gora in vode, zbiraj *qi* in se izogibaj vetrovom, prouči topografijo, prouči geologijo, prouči kvaliteto vode, pametno določi potrebe, izkoristi dobro *qi*, udobno postavljen na sredini, estetske kvalitete, pomen ozelenitve, izboljšaj situacijo v skladu z feng shuijem in upoštevaj principa jina in janga. Gre predvsem za analizo zunanjega okolja in razumevanje, kako izoblikovanost pokrajine (predvsem gorske formacije) ustvarja in koncentrira *qi*. Eden od zanimivih stranskih produktov fengshuijskega raziskovanja pokrajine je bil tudi razvoj kitajske kartografije, ki jo v svojih prispevkih proučujeta Nemeth (Nemeth 1993) in Yoon (Yoon 2013 in Yoon 2009 v Mak idr. 2009, 66). Naravni zakoni naj bi botrovali samoorganizaciji fizičnega prostora in skozi izdelavo kart je moč te skrivnosti razkriti in prikazati na simboličen način (glej Sliko 2.2).

Slika 2.2: Dva primera fengshuijskih zemljevidov iz časa dianstije Ming

Vir: Yoon v Mak idr. 2009, 77.

Od vseh kompasnih tehnik sta na Zahodu najbolj poznani tehniki vzhodno-zahodni sistem (poznani tudi pod imenom *Eight Houses*) in *Xuan kong* (fengshuijski čas oz. Flying Stars). Lu (Lu 2000) predstavi slabo poznano tehniko (glede na koncept bi sodila v šolo kompasa, op. avt.), kjer se ugodno orientacijo glavnega vhoda, spalnice in kuhinje določa glede na fonetično skupino, ki ji pripada priimek lastnika. Tehnika naj bi bila popularna v času dinastij Han in Tang (206 pr. n. št.–907 n. št.), izhaja pa iz petih razredov priimkov, ki izhajajo iz tradicionalne kitajske fonetike petih osnovnih tonov, ki se uporabljajo tudi v glasbi. Zanimiv je tudi zelo kritičen prispevek Wonga (Wong v Mak idr. 2009, 28) *An Assesment into the Basics of Eight Mansions Feng Shui Theory*. Wong izpostavlja možne pomankljivosti tehnike osem hiš (del šole kompasa) in se sprašuje o pravi vrednosti njene uporabe. Tehnika, ki naj bi bila utemeljena s knjigo *Mirror of Eight Man*, razdeli bivališča v dve skupini: vzhodno in zahodno (od tod tudi sopomenka tehnike vzhodno-zahodni sistem). Wong kritizira pomanjkljivo atrološko izpeljavo tehnike, njegov glavni očitek pa je, da gre pri feng shuiju vedno za koncept čas – prostor. V primeru tehnike vzhod-zahod pa je fokus zgolj na prostoru, dimenzija časa pa ni upoštevana. Na podoben način je Mak (Mak idr. 2011) kritičen do tehnike leteče zvezde (del šole kompasa). Pod vprašaj postavlja uporabo 60-letnega cikla, za katerega bi bilo treba podati bolj natančne

astronomske utemeljitve, in uporabo magnetne igle za merjenje severa, saj je znano, da se magnetni pol neprestano premika, severni pol (ki ga določa pozicija Zemljine osi glede na vsakokratno zvezdo severnico) pa mnogo počasneje in predvidljivo (v tako imenovanem platonskem letu, dolgem malo manj kot 26.000 let, naredi en cikel).

Nekateri avtorji skušajo rekonstruirati izvirne zgodovinske oblike fengshuijskih tehnik. Rowe (Rowe 2017) proučuje, kako naj bi analizo lokacije izvajal Guo Po (avtor Knjige pogrebov) v okviru svoje antične šole feng shuija. Guo Po tehnike ločuje v tri različne skupine: notranje (*shi* – konfiguracije), zunanje (*xing* – oblike) in mešane (*fang* – 'smeri'). He (He 1998 v Mak idr. 2011, 50) iz Knjige pogrebov (zanjo uporabi izraz *Zang Shu*) izpelje šest velikih filozofskih konceptov: koncept življenjske sile *qi*, teorija čaščenja prednikov, teorija vetra in vode, teorija form, teorija štirih emblemov (sicer poznana tudi kot teorija petih živali) in teorija smeri (angl. *direction*), ki jih kasneje večkrat v svojih prispevkih navaja tudi Mak.

Zanimiva je tudi Rowejeva predstavitev zgodovinskega teksta *Lu Ban Jing* (Božanski tesarski priročnik), ki izvira iz obdobja Ming, naslanja pa se na bistveno starejše tekste in se imenuje po zgodovinskem tesarju Lu Banu, ki naj bi živel okrog 507 pr. n. št. (Rowe 2018). Z vidika feng shuija sta zanimiva dva dela besedila. V prvem delu priročnik povzema podatke iz almanaha in navaja ugodne dneve za različna opravila pri gradnji ter ugodne smeri in velikosti vrat. Za določevanje prave dimenzije vrat namreč obstaja več vrst tesarskih meril (*Luban qi*) okvirne dolžinske enote 43 cm in razdeljenih v štiri ugodne in štiri neugodne segmente. V tretjem delu so prikazane različne sheme ugodnih in manj ugodnih tlorisov in opisi magičnih ritualov gradnje. Vključen je tudi izbor magičnih pripomočkov: talismanov, amuletov in urokov. S proučevanjem fengshuijskih talismanov se podrobneje ukvarja tudi Wei (Wei 2017). Predstavi talismane *Guan Gong* iz obdobja dinastije Ming, talismane za vrata in zdravilne talismane, katerih osnovna funkcija naj bi bila izganjanje duhov. Wong (Wong 2017) pa proučuje *yansheng* kovance (krog simbolizira nebo, sredinski kvadratni izrez pa Zemljo), ki so bili (in še vedno so) popularen fengshuijski amulet za srečo, ter analizira pomen arheoloških najdb kovancev na Novi Zelandiji.

2.2.4 Feng shui, kult prednikov in grobovi

Prvim zgodovinskim zapisom o čaščenju prednikov lahko sledimo v čas dinastije Zhou. Ker je kitajska tradicionalna družba utemeljena na družini, kult čaščenja prednikov to družinsko

hierarhično strukturo aktivno podpira. Duhovi prednikov so percepirani kot aktivni agenti, ki lahko vplivajo na srečo svojih potomcev. V času dinastije Zhou so začeli uporabljati tudi osnovne principe fengshuijskega oblikovanja grobov, ki kasneje preraste v razvejano prakso zagotavljanja sreče potomcev. Že v času dinastije Tang pa se pojavijo prve ostre kritike tovrstnega ravnanja, ki naj bi bilo rezultat napačne interpretacije in zlorabe tradicije. S pravilnim oblikovanjem grobov naj bi grobove zgolj zaščitili in jih spremenili v prostore čaščenja. Sreča ali nesreča potomcev naj s tem ne bi bili povezani, saj je uspeh v življenju v prvi vrsti odvisen od posameznika in ne od oblikovanosti groba ali rituala pogreba prednikov (Bruun 2008, 24). Tovrstne kritike se skozi zgodovino ponavljajo. Tudi Freedman ločuje med kultom prednikov in feng shuijem (Freedman 1968, 87). V kultu prednikov so le-ti najprej čaščeni, potem pa so skozi feng shui pahnjeni v podrejen položaj. Preko feng shuija naj bi potomci prednike uporabljali v prvi vrsti za zadovoljevanje svojih zemeljskih želja po sreči in uspehu. Kitajski antropolog Li (Li 1976) takemu mnenju nasprotuje in trdi, da pokojni predniki v nobenem primeru niso zgolj pasivne lutke, podrejene hotenjem svojih naslednikov.

Tradicionalni kitajski pogreb je običajno sestavljen iz treh faz (Abraham idr. 2003). V prvi fazi je telo pokojnika (in z njim zli duhovi) odstranjeno iz vasi in pokopano. Čez čas, ko se telo odkoplje, so kosti (duhovni del) že ločene od mesa (zemeljski del), ritualno očiščene in položene v posebno keramično posodo *kam taap*, položeno na odprto pobočje zunaj vasi. V zadnji fazi se na geomantično ugoden dan žaro prenese v družinsko grobnico, ki ima dober feng shui. V času posebnih festivalov se družina tu zbere, da grobnico očisti in se pokloni prednikom. Teather (Teather 2001) proučuje hongkonško tradicijo pokopališčnih festivalov (*Gravesweeping Festivals*) *Qinming in Chongyang* in ugotavlja, da tudi danes, 2000 let kasneje, ti festivali še vedno služijo svojemu osnovnemu namenu, utrjevanju družinskih vezi v prevladujoči imigrantski skupnosti Hongkonga. V novejšem prispevku Chen (Chen 2016) podrobno analizira ritual pogreba v tradicionalni kitajski vasi Chongqing (na JZ Kitajske) z etnološkega vidika, upoštevajoč tako kult prednikov kot tudi tradicionalno kitajsko kozmologijo in feng shui. Se pa posamezni elementi tradicije v zvezi z grobovi in pogrebi korenito spreminjajo. Tak pojav je kremacija in pokop v niše, ki se začne širiti v 60. letih prejšnjega stoletja v Hongkongu. Teather (Teather 1999) ugotavlja, da je oblikovanje masivne strukture tako imenovanega *columbaria* (zgradbe, v kateri so shranjene kremirane žare), ki lahko šteje tudi do 50.000 pogrebni niš, za arhitekta izjemno zahtevna naloga tako z vidka funkcionalnosti kot tudi z vidika upoštevanja kulturnih (tudi fengshuijskih) specifik. Bolj celovito sodobno zasnovano pokopališče z vidika feng shuija analizira Yang v svojem prispevku

The Analysis of Funerary Land Planning and Siting (Yang 2003). Za izbiro in pravilno zasnovano pokopališč je treba upoštevati sedem zahtev. Nekatere od njih so: območje pokopališča morajo obdajati ne preveč visoki hribi, obvezna je prisotnost naravne ali umetne vodne strukture, columbarij naj bi zagotovil vizualni fokus pokopališča in zagotoviti je treba različne kompasne orientacije pogrebnih niš, da uporabniki lahko izberejo tisto, ki jim z vidika fengshuijske šole kompasa najbolj ustreza. Posebna tema raziskovanja so kitajska pokopališča, ki so nastala v drugih kulturnih okoljih. Peters (Peters 1998) tako raziskuje, v kakšni meri so kitajski izseljenci v kanadskem Barkervillu uporabljali priporočila feng shuija pri zasnovi kitajske četrti in kitajskih delov pokopališč Stanley in Richfield. V drugem primeru si Lai (Lai 1974 in 1987) pomaga z idealnim modelom feng shui lokacije, da bi lahko natančneje določil lokacijo prvega kitajskega pokopališča v Viktoriji (Kanada), ki je sicer poznana zgolj preko ustnega izročila. Za tradicionalno orientirane Kitajce doma ali v tujini ostajajo pogrebni rituali pomemben del kolektivne identitete.

2.2.5 Feng shui in vraževerje

Kar nekaj antropoloških prispevkov se ukvarja z vprašanjem, ali je feng shui zgolj vraževerje ali ga lahko označimo tudi za obliko znanosti. Za Yapa (Yap 2017), sina znanega fengshuijskega mojstra Yap Cheng Haija, je feng shui znanost, saj gre za sistematično organizirano telo znanja o specifični temi. Prav tako izpostavlja, da tudi spoznanja sodobne zahodnjaške znanosti niso vedno utemeljena z dokazi, saj obstajajo področja, kjer je izvedba eksperimentov nemogoča. Hkrati so spoznanja kvantne fizike precej zrahljala objektivnost tako raziskovalca kot tudi samega procesa dokazovanja, značilnega za sodobno zahodnjaško znanost. Yoon (Yoon 2017) opozarja, da je treba razlikovati med vero v feng shui in med znanstvenim raziskovanjem feng shuija. Izpostavlja tudi, da znanstveni raziskovalec feng shuija ni nujno tudi fengshuijski praktik ali nekdo, ki verjame v feng shui. Prav tako je pomembno, da fengshuijski praktik, ki znanstveno raziskuje feng shui, pazi, da se njegovo delo ne sprevrže v fengshuijski manifesto oz. fanatično vero brez prave osnove. V psihološki študiji (Huang idr. 2009) je bil feng shui definiran kot eno od šestih področij kitajskih vraževernih prepričanj (skupaj z tradicionalnimi navadami, vero v moč kristalov, horoskopom, homonimom in igrami na srečo). Študija naj bi pomagala razumeti razlike med tradicionalnim zahodnjaškim in kitajskim vraževerjem. Zanimiva je študija Torglerja (Torgler 2007), ki se ne navezuje neposredno na feng shui, ampak empirično raziskuje, od česa je odvisna stopnja vraževerja v

družbi. Njegove ugotovitve kažejo, da ljudje v državah z bivšim komunističnim režimom izkazujejo posebej visoko stopnjo vraževerja, zato Torgler zaključuje, da je verjetno, da so vraževerna prepričanja nadomestila religiozna verovanja, ki jih je komunistični režim skušal izbrisati iz družbene zavesti. Podobno tudi Bruun ugotavlja, da so vsakokratni pritiski vladajoče kitajske elite, usmerjeni v eliminacijo tradicionalnih prepričanj, vero v feng shui zgolj okrepili.

2.2.6 Feng shui v sodobni umetnosti

Isti filozofski principi, ki prežemajo feng shui, prežemajo tudi kitajsko tradicionalno umetnost. V okviru raziskave smo našli tri sodobnejše prispevke, ki se po umetniški navdih obračajo neposredno k feng shuiju. Eden od takih avtorjev je Dong, ki je tudi sicer strokovnjak za feng shui. V prispevku *Integrating Feng Shui Concepts into Painting Creation* (Dong 2017) opiše, kako uporablja feng shui principe v slikanju (npr. koncept *qi*, kontrast jina in janga, pet elementarnih faz). Preden se loti dela, se osredotoči in zbere *qi* v svojem telesu in jo potem skozi poteze čopiča in izbiro barv izrazi v sliki skozi izkušnjo, ki jo opiše kot zelo emocionalno, eksplozivno, duhovno in izventelesno. V njegovih slikah se združujeta svetova Vzhoda in Zahoda, na svoj koncept slikanja pa Dong gleda kot na strukturo, ki jo je možno uporabiti tako pri slikanju, kiparjenju kot tudi drugih umetnostih. Njegova umetniška dela združujejo filozofsko bistvo feng shuija z izraznimi sredstvi sodobne zahodne kulture (glej Sliko 2.3).

China Blue je konceptualni umetnik, ki raziskuje povezave med umetnostjo in tehnologijo ter med arhitekturo in kulturo. Išče nove tipologije izražanja in ena od takih umetniških matric je za Blueja tudi feng shui (Blue 2003). Pri delu uporablja komercialni fengshuijski koncept, v katerem se določena območja v prostoru navezujejo na področja življenja uporabnika, ki ga nadgradi z uporabo sodobne tehnologije. Koncept *qi* iz feng shuija Blue uporabi tako, da energijo (npr. gibanje) osebe v prostoru 'prevede' preko senzorjev v zvok glasbe ali svetlobo luči. Na ta način ustvarja zaporedje dogodkov, ki jih sproži energija osebe, ki vstopi v prostor. Praktični primer takega umetniškega izdelka je luč *Laura's Jobbering Jobberwocky*, katere senzor za gibanje sproži predvajanje pesmi *Jobberwocky*. Feng shui pa se pojavlja tudi v romanih, kot del kulturnega okolja, v katerem se dogaja pripoved. V Ongovi knjigi *Fixer Chao* je glavni protagonist gejevski Filipinec, ki se izdaja za feng shui mojstra, da bi opetnajstil svoje bogate manhattanske stranke (Hsu 2006). V Vittachijevi knjigi pa je glavni protagonist Wong, ki sicer nastopa kot detektiv, vendar je hkrati tudi mojster feng shuija (Vittachi 2009).

Slika 2.3: Praznik jeseni avtorja Donga

Vir: Dong 2017, 2.

2.3. Feng shui v primerih tradicionalne arhitekture in urbanizma

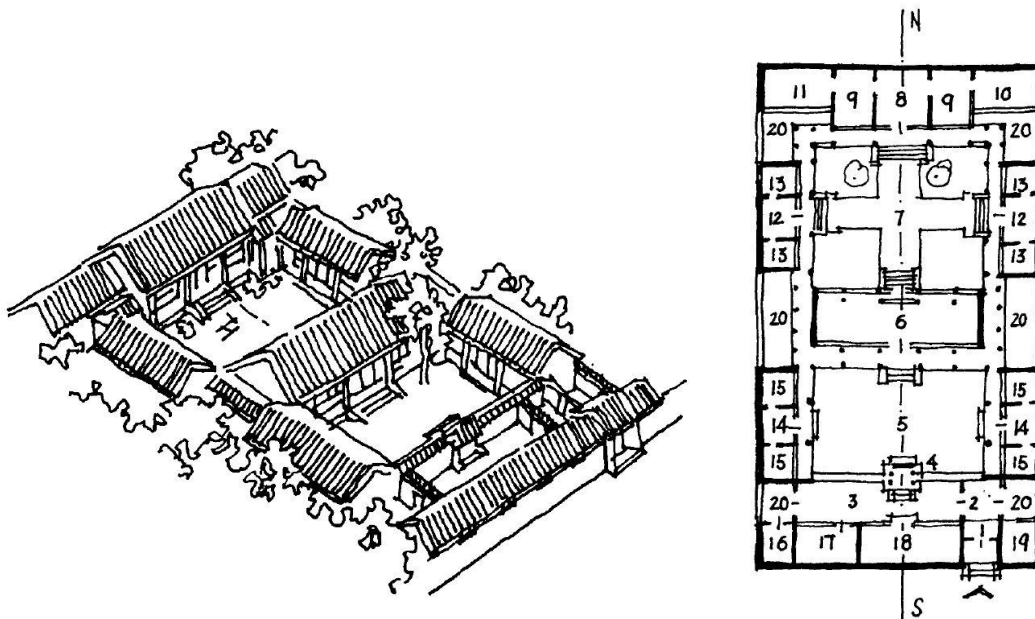
Tradicionalna kitajska arhitektura je stara toliko kot kitajska civilizacija sama. Tehnike feng shuija so kitajski vladarji uporabljali tako pri zasnovi mest kakor pri gradnji objektov. Kadar gre za umeščanje mesta ali objekta v širši prostor pokrajine, sta izrazita predvsem dva pristopa. Tradicionalna mesta so zasnovana na ortogonalni, po možnosti simetrični mrežni zasnovi, ki upošteva tudi izoblikovanost okoliške pokrajine. Posamezne palače (in drugi samostojni objekti oz. kompleksi) so v pokrajino umeščeni z veliko vizualno občutljivostjo, upoštevajoč okoliško konfiguracijo. V idealu, ki ga predstavlja umestitev palače *Epang Gong* (ena od palač dinastije Qin 221–206 pr. n. št.) na gori Li, naj bi se objekt zlil z okolico v harmonično celoto. Pomembnejše ko je mesto v državni hierarhiji, bolj pomembna je harmoničnost njegove lokacije in usklajenost njegove zasnove z vplivi neba. Tradicionalna mesta so v idealni geomantični situaciji orientirana na osi sever-jug. Značilna je uporaba ravnih linij, pravilnih pravokotnih oblik in uporaba simetrije. Gre za formalno strogost (princip jang) oblikovanja, ki izhaja iz filozofije konfucianizma. Oblikovanje vrtov je v nasprotju s strogo zasnovano zgradb in mest mehko, neformalno, asimetrično, skrivnostno, polno zavutih mehkih linij in oblik ter ustreza principu jin in daoističnemu slavljenju narave (Peng 1972). Peking in njegovo Prepovedano mesto sta v tem smislu verjetno ena najboljših tradicionalnih geomantičnih primerov. Prepovedano mesto, cesarski kompleks, ki je poleg kitajskega zidu verjetno najbolj znana kitajska zgradba, nastane v času dinastij Ming in Qing (1368–1911 n. št.). Prepovedano mesto od preostalega mesta ni ločeno samo z zidovi, ampak zaradi feng shuija tudi s potoki in obrambnimi jarki. Mere kompleksa (960 x 760 m) ustrezajo geomantičnim zahtevam. Vhodi so štirje, na vzhodu, jugu, zahodu in severu. Tudi v kompleksu opazimo mnoge fengshuijske

vidike. Glavni vhod (*Wu Men*) vodi do mostu, ki se vzpenja nad Zlato reko, simbolom slave, mogočnosti in bogastva. Most sestavlja pet mostov, ki ustrezajo petim elementarnim stopnjam. Oblikovan je kot zmaj (simbol jang) in je v soglasju z vodo, ki je v svojem bistvu jin. Hierarhija višine, forme in strukture se odraža v zasnovi celotnega kompleksa. Glavne tri palače *Tai He Dian*, *Zhong He Dian* in *Bao He Dian* so dvignjene na stopničaste marmorne ploščadi, tako zaradi feng shuija kot zaradi poudarjanja njihovega pomena. Bronasti kipi želv in žerjavov (simbolov dolgoživosti) so razstavljeni na dvorišču. Barvne sheme prostorov ustrezajo feng shuiju in celo pohištvo je oblikovano skladno z načeli feng shuija (npr. stoli z naslonjalom, višjim od naslonov za roke, kot veleva kompozicija petih živali) (Kubny 2008).

Chiang (Chiang v Mak in So 2009, 138) analizira uporabo feng shuija pri zasnovi Pekinga iz treh vidikov: smeri, modularnosti in numerologije. Peking leži na zmajevi liniji, ki pripada severnemu zmajevemu gorovju, njegovo goro prednikov (*Ancestral Mountain*) pa predstavlja gora *Sparrow*. Severno zmajevno gorovje je ena od treh kitajski gorskih hrbtenic, ki po tradicionalni kozmologiji izhajajo iz mistične gore *Kun Lun*, ki naj bi predstavljal hrbtenico vesolja. Poleg tega naj bi pomembne metropole odslikovale izbrane zvezdne konstalacije, kar simbolično pomeni, da odslikavajo nebo na Zemlji. V primeru Pekinga in okolice je možno prepoznati zvezdno konstalacijo *Ziwei*, pri čemer glavni rečni tok prihaja iz severozahoda in lokacijo zapušča na jugovzhodu. Seveda je lokacija pomembna tudi v gospodarsko-strateškem smislu, saj leži na stičišču poti, ki vodijo v Mongolijo, severovzhodne province in južne kitajske pokrajine. Fengshuijski vplivi kompasnih smeri se kažejo predvsem v pozicioniranju posebnih objektov v kompleksu, ki simbolično upoštevajo kompasne smeri in baguo kasnejšega neba. V severnem segmentu *Kan*, ki pripada fazi vode, tako najdemo stolp z zvonovi in bobni, ki pripadajo fazi kovine. Gibanje zvona (kovine) rojeva in podpira fazo vode, ki hkrati predstavlja tudi bogastvo in blagostanje. V severovzhodnem segmentu *Gen*, ki pripada fazi Zemlje in se povezuje z znanjem ter modrostjo, pa najdemo Konfucijev tempelj *Kong Miao* in cesarjevo univerzo. Modularnost je značilna za zasnovo vseh cesarskih mest. Zasnova prestolnice iz obdobja dinastije Yuan (1234–1644 n. št.) temelji na modularnem pravokotniku, ki izhaja iz popolnega števila 50, kolikor naj bi bilo mestnih črti. Mrežo sestavlja 9 x 5,5 modulov, ki dajo vsoto 49,95 (ena četrta je delno odškrnjena, torej 49). 50 in 49 sta po Yijingu srečni števili, povezani z nebom. V numerološkem smislu sta za cesarsko palačo najpomembnejši števili 9 in 5. Od 9 vhodov v palačo je bilo 5 cesarskih vhodov. Obiskovalci so morali prečkati 5 vhodnih vrat, da so prišli do osrednje cesarjeve palače. Cesarjeva palača in njeni glavni vhodni portali imajo vsi po 9 slemen na strehi, tlorisi objektov pa so zasnovani na modularni mreži 9 x 5.

Geomantični principi pa niso oblikovali samo Prepovedanega mesta, ampak tudi strogo ortogonalno strukturirane mestne četrti, ki ga obdajajo. Xu (Xu 1998) podrobno analizira tradicionalno zasnovo pekinške karejske hiše (glej Sliko 2.4), v kateri skupaj prebivajo do štiri generacije.

Slika 2.4: Pekinška karejska hiša, skica modela (levo) in tloris (desno)

Vir: Xu 1998, 273.

Karejska hiša je zasnovana po konceptu idealne fengshuijske lokacije, ki jo prikazuje model petih živali (zaščita zaledja, bokov in odprt prostor pred objektom za nadzor). Sistem notranjih dvorišč tradicionalne karejske hiše tako obdajajo enonadstropne zgradbe, ki so na severu poudarjeno dvignjene. Večja dvorišča lahko vključujejo tudi vrtno zasnovo. Zasnova hiše odlikava tudi idealno fengshuijsko ravnotežje jina in janga, v katerem grajena struktura predstavlja jang (tudi simbol gore), prazen prostor dvorišča, ki ga zgradbe obdajajo, pa simbolizira jin (tudi simbol vode). Kljub ortogonalni in simetrični zasnovi prostorov je gibanje po hiši meandrirajoče in simbolizira tok reke, ki akumulira *qi*. Direktne pogledi in gibanje v dolgih ravnih linijah so preprečeni, saj simbolizirajo neugodno *sha qi*. Posebej pomembne so kompasne lokacije glavne spalnice, glavnega vhoda in kuhinje. Celotna zasnova in razporeditev prostorov je podrejena strogi hierarhični ureditvi tradicionalne kitajske družine, v kateri je poglavar družine najstarejši živeči moški, najnižje v hierarhiji pa so ženske in služabniki. Tako kot v zasnovi mesta je tudi pri hiši uporabljene veliko skrite simbolike. Število sob na vsaki

strani velikega dvorišča je običajno tri, kar velja za srečno število, uporabljene mere sob in pohištva pa upoštevajo ugodne mere po *Lubanu*. Velikost in strašljivost kamnitih levov ob vhodu v hišo izkazujejo stopnjo pomembnosti družine, ki v njej prebiva.

Kitajci so pri gradnji objektov uporabljali svojstven konstrukcijski sistem, ki je svoje ključne lastnosti ohranil do sodobnosti. Od časa dinastije Tang (618–907 n. št.) naprej pa je kitajska tradicija imela velik vpliv tudi na arhitekturni razvoj Japonske, Koreje in Vietnama (Mak idr. 2011). Obstaja več tipičnih značilnosti tradicionalne kitajske arhitekturne zasnove. Najpomembnejši je poudarek na horizontalnosti zasnove, posebej na ustvarjanju izrazitega podstavka, nad katerim lebdi velika streha. Struktura sten ima v tej zasnovi podrejeno vlogo. Simetrija je izjemno pomemben element zasnove, pa naj si gre za cesarjevo palačo, tempelj ali preprosto vaško hišo. Največkrat je nosilna struktura zgrajena iz lesa, včasih je uporabljena tudi opeka (rdeča ali siva). Lesena konstrukcija pa ima svoje zakonitosti. Izrazito sta poudarjena steber in preklada, konstrukcija strehe pa je večdelna in strogo klasificirana glede na vrsto zgradbe. Kot rezultat daje tradicionalna kitajska hiša lahkoten vtis, z vizualno poudarjeno horizontalnostjo.

Zelo podobno zasnovi zasledijo tudi Mak (Mak 2014) v tradicionalni hiši *Tai Fu Tai* v hongkonški vasi (v regiji *San Tin*). Hiša je zaščiten kot regionalna kulturna dediščina. Zgrajena je v času dinastije Qing (1644–1911 n. št.). Zasnovana je kot pravokotna struktura z notranjim dvoriščem, pred katero se odpira velik odprt prostor. Celoten kompleks obdaja zid iz tradicionalne zelene keramike. V glavni osi vhoda je centralno dvorišče in za njim glavna soba, levo in desno od glavne osi pa so spalnice in stranske sobe. Zasnova preostalih prostorov je v nasprotju s tradicionalno simetrično postavitvijo presenetljivo asimetrična, kar je verjetno posledica kasnejših prezidav. Celotna zgradba je elegantno okrašena s tradicionalnimi kitajskimi simboli in motivi v obliki mavčnih odlitkov ali lesenih rezbarij. V podrobni fengshuijski analizi Mak ugotavlja, da kompleks skoraj v celoti sledi temeljnim zahtevam šole oblike glede postavitve v pokrajini (*The Five Feng shui geographical Secrets*) in modelu petih živali (poimenovanih tudi štirje emblemi). Zmajeve vene se širijo od visokega hriba za vasjo in predstavljajo prednike (*dragon*), dva okoliška hriba levo in desno od kompleksa simbolizirata zmaja in tigra (*sand*), kompleks stoji na točki v sredini kompozicije (*Cave*), pred njim pa se združita še dva vodna tokova (*water*). Pomembna elementa kompozicije sta še praznina pred samo hišo (*Inner Ming Tong*) in pred kompleksom (*Outer Ming Tong*) ter pogled na nižji hrib pred območjem (*Table hill*) in višji hrib pred območjem v daljavi (*Facing Mountain*). Celotna kompozicija kompleksa *Tai Fu Tai* tako ustreza idealnemu prostorskemu fengshuijskemu modelu, razen v elementu *Direction* (smer), kjer glavna orientacija zgradbe ni obrnjena proti

jugu. Analiza smeri drugih pomembnih zgradb v podobnih hongkonških vaseh pokaže podobno sliko, kar Maka vodi do ugotovitve, da je upoštevanje konfiguracije okoliškega terena kot celote pomembnejše od apriornega sledenja idealni južni orientaciji. Mak (Mak idr. 2011, 128) na podoben način analizira tudi dvorano prednikov *Tang Chung Ling* v provinci *Lung Yeuk Tau* v zaledju Hongkonga. Objekt je sestavljen iz treh dvoran in dveh dvorišč. Centralna dvorana hrani tablice duš prednikov klana. Lokacija kompleksa ustreza zgoraj predstavljenemu feng shui modelu idealne lokacije. Poleg Maka se s podrobnim študijem orientacije hongkonških vasi ukvarjata še Ali in Hill (Ali idr. 2005). Zanimiva je tudi Yixinova (Yixin idr. 2011) študija strukture tradicionalnih vasi v regiji *Gaoyao*, ki spominja na formo heksagrama oziroma fengshuijsko baguo. Vendar pa podrobnejša analiza pokaže, da je bila tradicionalna oblika heksagrama le eden od mnogih razlogov (poleg obrambnega, klimatskega in socialnega), ki so botrovali taki specifični obliki naselja.

Zanimivo dopolnitev študijam tradicionalnih kitajskih hiš predstavljajo analize tradicionalne gradnje v deželah, ki se s Kitajsko tradicionalno povezujejo. Thongkamsamut (Thongkamsamut idr. 2007) tako izdela primerjalno analizo med tradicionalnimi kitajskimi in tajskimi hišami. Avtorja na podlagi študije dveh tipičnih kitajskih in dveh tipičnih tajskih tlorisov iz različnih klimatskih območij ugotavljata, da je osnovni faktor, ki narekuje tradicionalno obliko (pravokotno, torej vzdolžno, ali kvadratno, torej bolj kompaktno), klima. V odsotnosti dodatnih virov energije, kot jih poznamo danes (ogrevanje, hlajenje), in sodobnih materialov (steklo) so morale biti tradicionalne zgradbe pametno oblikovane glede na podnebje. V vročih tropskih razmerah osrednje Tajske so bile hiše pravokotne, s krajšo stranico obrnjene proti najmočnejšemu udaru sonca in z daljšo proti lokalnemu vetru za hlajenje ter dvignjene na kole zaradi visoke vlažnosti. Na drugi strani so morale biti hiše zmerne do hladnega podnebja osrednje Kitajske kompaktne kvadratne oblike, povezane z zemljo, kar je preprečevalo izgubo toplote v času hladnih zim. Orientacija z glavno stranico proti jugu je omogočala zajem toplote sonca, kjer so žarki padali neposredno na tradicionalno grajeno posteljo. Naloga tradicionalnih priporočil je bila tako v prvi vrsti zagotoviti čim boljše termalno udobje, upoštevajoč vsakokratne specifične lokalne klimatske razmere. Kalland (Kalland 1999) opravi analizo tradicionalne japonske hiše z vidika geomantije. Osredotoča se na orientacijo in obliko hiše ter notranjo razporeditev prostorov. V geometrijski zasnovi naj bi bila najbolj ugodna os severozahod-jugovzhod, ki rodbini prinaša blagostanje in dolgoživost. Nemeth (Nemeth 1987) podrobno razišče vplive neokonfucijanske filozofije in geomantije na poselitev otoka Cheju v Koreji. Pri tem se dotakne tudi vprašanja, v kakšni meri je naselbinska tradicija otoka dejansko prvobitna in v kakšni meri zgolj delni kulturni odtis kitajskega imperija. Gray (Gray 2017) pa

raziskuje podobnosti med tradicionalnimi hišami v vasi Banaspati v Katmanduju (Nepal) in v skladu s feng shuijem zgrajenimi tradicionalnimi kitajskimi hišami.

2.4 Raziskovanje feng shuija skozi sodobno arhitekturo in urbanizem

Raziskovalec bi pričakoval, da bo glede na popularnost feng shuija v zahodnem svetu in njegovo zdaj že večdesetletno znanstveno raziskovanje kar mrgolelo strokovnih ali znanstvenih prispevkov v arhitekturnih revijah s primeri uporabe feng shuija v sodobni arhitekturi in urbanizmu. Pa temu ni tako. Večina arhitekturnih znanstvenih prispevkov tako še vedno obdeluje temo feng shuija na teoretičnem nivoju (filozofska izhodišča ali metodologije) ali preko analize tradicionalnih objektov in ureditev. Arhitekti, ki pišejo pregledne knjige o feng shuiju za arhitekte, kot npr. *Architect's Guide to Feng Shui* (Bramble 2003), *Research in Scientific Feng Shui and the Build Environment* (Mak idr. 2009) ali *Scientific Feng Shui for the Built Environment* (Mak idr. 2011), skušajo arhitektom na pregleden način razložiti osnove tradicionalnega feng shuija in opozoriti na tiste komercialne vsebine, ki se sicer pojavljajo pod oznako feng shui, vendar gre zgolj za novodobne izpeljave tradicionalnih priporočil. Tudi večini diplomskih, magistrskih in doktorskih fengshuijskih nalog s področja arhitekture je skupno to, da prvi del praviloma zajema predstavitev feng shuija, v drugem delu pa se avtorji osredotočajo na uporabo tega znanja v praksi, na teoretičnem projektu, ki ga sami zasnujejo, ali preko analize obstoječih objektov oziroma ureditev (npr. Mok 1978; Pond 1995; Lynch 2003; Kiehl 2005; Karnaga 2011). Posebej velja omeniti magisterij Moka, ki je pionirski v smislu, da je nastal še pred valom popularnosti feng shuija na Zahodu, ki ga sprožita angleški knjigi avtorjev Rossbach in Skinnerja. Zelo aktualni problem takratne sodobne arhitekture (gre za čas postmodernizma) je, kako skozi arhitekturo izraziti tudi kulturno simboliko. Avtorja zato ne zanima zgolj površno povzemanje kitajskih simbolov in tradicionalnih oblik, ampak resnično razumevanje principov feng shuija in njihova sodobna uporaba. Nemška arhitektka in raziskovalka feng shuija Anders (Anders v Mak idr. 2009, 184) primerja feng shui in zahodni kontekstualizem. V obeh primerih gre za upoštevanje okolja in odzivanje na potrebe, vendar je pri kontekstualizmu fokus na čutnih zaznavah, v katerih je zgradba vzeta za referenčno točko, medtem ko je v feng shuiju referenčna točka človek (uporabnik), postavljen v kontekst prostora, ki hkrati upošteva tudi socialni in časovni vidik.

V nekaterih znanstvenih prispevkih arhitekti izpostavljajo tudi problem konflikta med feng shui praktikom, ki ga pripelje naročnik, in arhitektom, ki naj bi fengshuijska priporočila potem

upošteval v projektu. Rahardjo (Rahardjo 2017) kot enega od problemov navaja tudi pomanjkanje možnosti, da bi arhitekti osnove tega znanja pridobili že v času študija arhitekture in bi potem lažje sodelovali v dialogu s fengshuijskim praktikom, katerega terminologija je sicer projektantu klasičnega profila tuja. Posebna dodana vrednost arhitekturnih prispevkov je predvsem v analizi feng shuija kot možnega evalvacijskega sistema za urbanistične zasnove in objekte. Bolj redki, kot pričakovano, so tudi prispevki, objavljeni v znanstvenih revijah, ki bi predstavljali primere uporabe feng shuija v sodobni arhitekturi. Večji je nabor prispevkov, kjer je feng shui analiziran v primerjavi s sodobnimi trajnostnimi principi. Ta dela so predstavljena v ločenem poglavju Trajnostni koncepti in feng shui. Nekaj je tudi prispevkov, ki obravnavajo zasnove sodobnih hiš in jih uporabijo za evalvacijo fengshuijskih priporočil. Ti prispevki so predstavljeni v tretjem delu disertacije, v poglavju Eksperimentalne terenske evalvacijske študije.

2.4.1 Sodobni urbanizem in feng shui

Tako v tradicionalni kot v sodobni rabi feng shuija ostajajo pri izbiri najboljše lokacije ključni isti principi, ki jih He (He 1990, 31) povzame iz Knjige pogrebov: koncept življenjske sile *qi*, koncept vetra in vode, model petih živali (poimenovana tudi štirje emblemi), koncept oblik in koncept kompasnih smeri. Poenostavljeno povedano gre za analizo oblik gora in hribov v območju, vodnih tokov, vetra in odprtih prostorov (večjih ravnin). Mak (Mak 1998) na podlagi teh temeljnih fengshuijskih načel izvede analizo 20 največjih svetovnih prestolnic (glede na število prebivalcev leta 1990). Rezultati kažejo, da ima 14 od 20 prestolnic (70 %) idealno kompozicijo glede na pet geografskih dejavnikov feng shuija (*Dragon, Sand, Cave, Water in Direction*). Od teh gre le v štirih primerih za azijska mesta iz tradicionalnega vplivnega območja feng shuija (Peking, Tokio, Seul in Osaka), vsa ostala pa nimajo neposredne kulturne povezave s feng shuijem (Mexico, New York, Sao Paolo, Rio de Janeiro, Los Angeles, Buenos Aires, Pariz, Kairo, London in Bogota). Štiri prestolnice ne ustrezajo fengshuijskemu modelu, saj so postavljene na ravnini brez prisotnosti gora ali hribov (Shanghai, Bombay, Kalkuta in Madras). Na podoben način analizira postavitev Sydneyja v pokrajini tudi Paton (Paton 2017). Ugotavlja, da predstavlja veriga Great Dividing Range enega glavnih avstralskih zmajev in da med njim in obalo živi 80 % avstralskega prebivalstva. Za Patona je izvorni namen feng shuija, da ljudem zagotovi varno lokacijo za dolgotrajno naselitev, kar pa ne velja vedno za naselitvene vzorce, ki jih prineseta modernizacija in globalizacija (Paton 2017).

Za sodobne urbaniste je tradicionalni feng shui eno od orodij, s katerim bi lahko vzdrževali oziroma povrnili v sodobno načrtovalsko prakso trajnostne vidike oziroma večjo povezanost človeka in narave. Kot ugotavlja Madeddu (Madeddu idr. 2017), je bil v imperialističnih časih feng shui orodje, ki je neposredno oblikovalo zasnovo mest, objektov in interjerjev. Današnji vpliv feng shuija pa je bolj posreden. Danes se feng shui uporablja primarno iz kulturnih ali iz ekonomskih razlogov, ne pa zato, ker bi bil zapovedan s strani državnih institucij. Za kitajskega urbanista Cheng-quana (Cheng-quan idr. 2011) je feng shui antična ekološka veda o okolju. Meni, da je njena spoznanja smotrno uporabljati tudi v sodobni zasnovi stanovanjskih četrti. Uporaba feng shuija v urbanizmu pa ni omejena zgolj na kitajsko kulturno okolje. Hong (Hong idr. 2007) tako ugotavlja, da so ekonomski razvoj, vpliv Zahoda in urbanizacija popolnoma spremenili urbanistično planiranje v Koreji. Poziva k novi urbanistični paradigmi, ki bi integrirala sodobno pokrajinsko ekologijo in tradicionalni feng shui.

Walters (Walters 2006) na podlagi feng shuija razvije sodobno orodje za ocenjevanje kvalitete obstoječih in načrtovanih mestnih četrti. Orodje naj bi na podlagi analize gibanja *qi* po četrti omogočalo intuitivni vpogled v zasnovo, ki običajnemu zelo racionalnemu urbanističnemu planiranju manjka. Ponujalo naj bi odgovor na vprašanje, kako se bo četrt 'občutila' in kakšna bo kvaliteta bivanja v njej. Poleg toka *qi*, ki ga avtor primarno analizira skozi ulično zasnovo, upošteva tudi zastopanost petih elementov in komercialno bagua shemo treh vrat, ki jo aplicira na tloris mestne četrti. V okviru orodja so fengshuijska priporočila v obliki vprašanj zbrana v šestih kategorijah: ravnotežje (harmonija), povezanost, skupnost, zasnova ulic, podporna *qi* in uporaba bague.

2.4.2 Sodobna arhitektura, interjer in feng shui

Med najbolj znanimi zgradbami, ki sta nastali tudi pod vplivom feng shuija, sta gotovo Bank of China in Shanghai Bank, obe iz Hongkonga. Erdogan celo navaja (Erdogan idr. 2014), da je pred pridobitvijo gradbenega dovoljenja v Hongkongu treba predložiti skico avtoriziranega feng shui mojstra. Bank of China arhitekta Peija je zelo agresivna struktura v smislu feng shuija. Po že zgrajenih šestih nadstropjih naj bi jo zaradi posredovanja geomanta do tal porušili in začeli graditi znova. Prebivalci naj bi namreč poklicali mojstra za feng shui, ki je ugovarjal ostrim vogalom in robovom (Feng shui 1999, 10). Sicer pa je zgradba postavljena na dobri lokaciji po feng shuiju, na rahlo dvigajočem se terenu, obrnjena proti pristanišču Hongkonga. Negativni vpliv okoliških hitrih cest so arhitekti skušali omiliti tudi z zunanjo ureditvijo, ki

vključuje zaslone in veliko vodnih elementov. Tudi sosednja zgradba Hongkong & Shanghai Bank arhitekta Fosterja je nastajala v sodelovanju s feng shui mojstrom. Nosilni strukturni sistem zgradbe, ki je viden na fasadi, naj bi bil tako prav zaradi posredovanja feng shui mojstra obrnjen navzdol, tako da njegova oblika simbolično zadržuje bogastvo v zgradbi in ga ne pošilja navzgor v nebo (Lip 1994, 2).

Med novejšimi zgradbami velja omeniti nakupovalni center Elements iz Hongkonga, ki je odprl svoja vrata leta 2007 (Mak idr. 2011, 220). Kot nakazuje že ime, je center razdeljen v cone, ki ustrezajo petim elementarnim fazam. Na jugu je ogenj in tam je zbrana ponudba zabavne industrije. Na jugozahodu je zemlja, kjer so v vrtni zasnovi zbrane vrhunske tekstilne blagovne znamke, na zahodu je kovina z luksuzno ponudbo za jedilnice in dekorativnimi izdelki iz jekla in bakra, na severu je faza vode, kjer najdemo ponudbo mednarodne kuhinje, obogatene z vodnimi dekorativnimi elementi, in na vzhodu je les z butiki s kozmetiko in izdelki za zdravo življenje, ki kot dekoracijo uporabljajo veliko naravnega lesa in rastlin. Poleg pravilnega poimenovanja in pozicije con v skladu z zaporedjem poznejšega neba si cone sledijo tudi v podpornem zaporedju petih elementarnih faz, če jih opazujemo v smeri gibanja urinega kazalca. Tudi Disneyjev center v Hong Kongu je po otvoritvi in finančno neuspešnem prvem letu delovanja doživel osvežitev izgleda, v katerem je feng shui po prenovi postal vodilna oblikovalska rdeča nit. Zaradi priporočil feng shui strokovnjakov so celo premaknili glavni vhod, da gleda v bolj ugodno smer (Matusitz 2011 in Holson 2005). Prenova je bila v poslovnem smislu uspešna, saj se je število obiskovalcev povečalo.

Primer uporabe tehnike Flying Star v sodobnem objektu je povzet po knjigi mojstra Lo Leunga (Lo 2006 v Mak idr. 2011, 217). Gre za poslovno zgradbo nepremičninskega podjetja Cheung Kong v poslovnem centru Hongkonga. Zgradba je popolni kvadrat v tlorisu, ki simbolizira stabilnost, vzdržljivost in dolgotrajni poslovni uspeh. Lo Leungova analiza Flying Star pokaže, da karta zvezd v času graditve (1998) ni bila nič posebnega. Bistveno bolj zanimiva in obetavna pa je karta zvezd za osmi časovni cikel, ki je nastopil nekaj let po zgraditvi (2004–2023) in ima ugodni zvezdi na naličju in na zaledju, poleg tega pa je v vsakem segmentu karte še seštevek 10, kar velja za posebno ugodno število. Poleg omenjenih so druge znane zgradbe, ki upoštevajo feng shui v Hongkongu še International Finance Center, Repulse Bay Residence in druge (Erdogan idr. 2014).

Primere objektov iz svoje 25-letne indonezijske arhitekturne prakse, ki upoštevajo priporočila feng shuija, na *1st Symposium Oceania - Academic Journal of Feng shui* predstavi Rahardjo

(Rahardjo 2017). Home in Bogor je primer hiše, ki je bila oblikovana s poudarkom na upoštevanju fengshuijske podpore za zdravje, saj je lastnik bolehal za pljučnim rakom in je želel dom z izrazito podporo za zdravje. Hiša je obrnjena na jugozahod, ki je lastnikova smer božanskega zdravnika (njegovo osebno gua število je 8). Prav tako je za zdravje ugodna smer, v katero je obrnjena parcela. Na žalost je lastnik umrl kmalu po začetku gradnje hiše. Avtor predstavi tudi primer nove hiše na križišču T, ki sicer velja za izrazito neugodno feng shui situacijo. Neugodni vpliv *sha qi* križišča T rešuje s postavitvijo izrazitega ognjenega elementa (špica) na vhodno fasado, ki naj bi sežgala slabo *qi*, ter z notranjim dvoriščem z vegetacijo in vodo, ki akumulirata dobro *qi*. Podoben primer neugodne lokacije po feng shuiju je tudi Batam Summit Housing Design, kjer dovozna cesta poteka po grebenu hriba, hiše pa se na pot navezujejo tako, da nagib parcele pada proti zadnjemu delu hiše, kar je z vidika feng shuija neugodno (bolje je, če se parcela od dostopa proti objektu dviga). Avtor zaplet reši tako, da uvede pojma 'glavni vhod' in 'feng shui vhod', pri čemer za 'feng shui vhod' določi zadnji del hiše, kjer so odprtine večje in se panoramsko odpirajo na zaščiteni zadnji vrt, ki je sicer srce parcele. Na ta način avtor spreobrne zasnovo in za glavno fasado razglasi zadnjo Ming Tang fasado. V nadaljevanju avtor predstavi tudi primer zasnove poslovne zgradbe, kjer je bila lokacija oddelka za marketing znotraj zgradbe izbrana na podlagi feng shui analize Flaying Star. Prav tako je investitor zahteval, da se pri zasnovi upoštevajo osebne karte projektnege, tehničnega in marketinškega vodje. Dodatno je avtor zgradbo zasnoval v obliki ključa, ki v Indoneziji velja za simbol doma.

Slika 2.5: Center zelene rasti Berkana, pogled na celoto, avtorji: Špela Kryžanowski, Bojan Leva in Darja Valič, idejna zasnova.

Vir: Lasten vir 2012.

Avtorica doktorske disertacije je s kolegi razvila koncept vitalne hiše, ki upošteva tudi priporočila feng shuija (Kryžanowski 2012a). Vitalna hiša uteleša princip mehkega gibanja življenjske energije *qi* in je zasnovana tako, da je njena geometrija v celoti sestavljena iz krivulj in ravnih črt, brez pravih kotov. Vitalna hiša je obravnavana kot živ, zdrav in vitalen organizem. Poleg upoštevanja priporočil feng shui šole oblike in šole kompasa so upoštevana še priporočila radiestezijske, geomantije in sodobne informacijske biotehnologije. Vsaka vitalna hiša je prilagojena konkretni situaciji (kontekstualnost) in rojstnim podatkom uporabnikov. Hkrati upošteva sodobna dognanja ter uveljavljene standarde projektantske prakse; optimalno izkoriščanje osončenja, nizkoenergijski ali pasivni standard, povezovanje notranjih in zunanjih ambientov, odpiranje na kvaliteten pogled, upoštevanje funkcionalnih potreb naročnika in oblikovanje doživljajsko bogatega prostora. Na podlagi koncepta vitalne hiše sta bili izdelani idejna zasnova za Center zelene rasti Berkana (Kryžanowski s sodelavci 2012, glej Sliko 2.5) in Stanovanjska vila P (Kryžanowski in Leva 2014), ki je trenutno v fazi izgradnje.

Identificirali smo tudi nekaj prispevkov, ki povezujejo feng shui in sodobne javne prostore. Wah (Wah 1998) navaja primere uspešne uporabe feng shuija in indijskega vastuja pri novogradnji oz. prenovi poslovnih prostorov, vendar so opisi kratki in ne ponudijo poglobljene analize preureditev. Lagatree (Lagatree 1997) kot najpomembnejše elemente feng shuija, ki lahko pomagajo pri uspehu podjetja, izpostavlja položaj mize, tok *qi* po prostoru in upoštevanje podpornih kompasnih smeri. V prispevku Weltman (Weltman idr. 2005) ponuja preprosta priporočila, s katerimi naj bi bilo mogoče izboljšati poslovno okolje, ki pa so večinoma povzeta po komercialnem novodobnem feng shuiju.

Pri obravnavi feng shuija v povezavi s trgovinami velja omeniti prispevek *Ladengestaltung mit Feng Shui?* (Mueller-Hagedorn idr. 2005), kjer predstavijo na pravilih utemeljeno umetnost feng shuija kot tretjo alternativno možnost koncepta oblikovanja, postavljeno ob bok dvema klasičnima pristopoma v oblikovanju trgovin. Prvi klasični pristop je elementarni pristop, kjer je oblikovalski izziv, razbit na posamezne elemente, ki se potem vrednotijo v skladu z dognanji različnih področij (psihologija barv, oblik, konstrukcija, simbolika itn.), drugi pa je kombinatorni pristop, kjer se ne presoja posameznih elementov, ampak smiselno povezane skupine elementov, iz njih pa se ustvarja različne stile, ki imajo vsak svoj značaj. Garaus (Garaus 2017) raziskuje preference kupcev in na podlagi laboratorijske in terenske študije ugotavlja, da harmonično oblikovan prodajni prostor podpira lažje razumevanje, procesiranje informacij in občutek ugodja. Pri ustvarjanju harmonične atmosfere poskusnih analiziranih okolij so bila uporabljena spoznanja evolucijske in estetske psihologije, študij obnašanja

potrošnikov in feng shuija. Uporaba feng shuija pa v prispevkih ni omejena zgolj na področja urbanizma, arhitekture in interjerja. McCartan (McCartan idr. 2013) opisuje, kako je feng shui uporabljen tudi pri dizajniranju super luksuznih jaht za petične kitajske uporabnike. Ker je feng shui pomemben del tradicionalnih kitajskih vrednot in ima še vedno močan vpliv na kitajsko družbo, ga je tudi pri oblikovanju produktov treba postaviti v ospredje, kot enega glavnih fokusov. Kitajski lastnik jahto uporablja le nekaj ur na teden ali preko vikenda, da na njej gosti goste, na podoben način kot bi uporabil restavracijo ali salon. Razlog za to je, da lahko pluje samo v kitajskih teritorialnih vodah in da za potovanje med provincami potrebuje posebna dovoljenja. Kljub temu jim je usklajenost s feng shuijem pomembna.

2.4.3 Feng shui kot arhitekturni evalvacijski sistem

Prispevki, navedeni v tem poglavju, se osredotočajo predvsem na sistematizacijo feng shui znanja in uporabo tega sistematiziranega znanja za evalvacijo objektov tako v projektni kot tudi v izvedeni fazi. Najbolj izpostavljen avtor na tem področju je arhitekt in raziskovalec Mak, ki je iz tega področja tudi doktoriral (Mak 2004). V okviru doktorata ustvari evalvacijski model, pri čemer se osredotoči zgolj na fengshuijsko šolo oblike. Vključi pet temeljnih teorij (ki jih povzame po v He 1990 in *Book of Burial*): koncept *qi*, koncept vetra in vode, koncept štirih emblemov (oz. pet živali), koncept oblike in koncept smeri. Prav tako je vključen koncept petih geografskih skrivnosti (Five Feng Shui Geographical Secrets). Iz tega nabora informacij Mak oblikuje štiri temeljne koncepte feng shui šole oblike: koncept feng shui modela, koncept paralelizma, koncept štirih oblikovalskih modulov in koncept fengshuijskih kriterijev. Makov fengshuijski model je pravzaprav grafično abstrahiran tradicionalni fengshuijski model idealne lokacije, ki ga v taki ali drugačni obliki najdemo v večini besedil o šoli oblike. Razmerja med petimi geografskimi skrivnostmi (*Dragon, Sand, Water, Cave in Direction*) in štirimi emblemami (petimi živalmi) so prikazana na poenostavljen način, razvoj poenostavljenega modela pa v nadaljnjih korakih prikazuje tudi hierarhijo med posameznimi elementi modela. Koncept paralelizma govori o tem, da priporočila feng shui šole delujejo izven merila in so uporabna tako na makro- (npr. urbanizem) kot tudi mikronivoju (npr. analiza posameznega prostora). Pred Makom do enakega zaključka pridejo tudi drugi raziskovalci feng shuija (npr. Skinner 1976 in tudi Lee 1986 ter Xu 1990 oba v Mak idr. 2009, 122). Koncept štirih oblikovalskih modulov Mak povzame po drugih avtorjih (Lee 1986 ter Cheng idr. 1993 v Mak idr. 2009, 124). Lee iz tradicionalnih tekstov povzame dva osnovna modula: zunanjo formo (Outer Form), ki

opisuje lokacijo, okoliške razmere, topografijo in obliko parcele, ter notranjo formo (Inner Form), ki opisuje zasnovo tlorisa zgradbe, etažnost in druge značilnosti zgradbe. Cheng in Kong ti dve kategoriji nadalje razdelita v štiri module, ki si sledijo v naslednjem hierarhičnem zaporedju: širša okolica, neposredna okolica zgradbe, zasnova zgradbe in interjer. V okviru teh štirih modulov Mak oblikuje 24 fengshuijskih kriterijev, v katerih nekako povzema strukturo kriterijev šole oblike, ki jo najde pri drugih raziskovalcih (Lee 1986; Xu 1990; Han 1995; Lip 1986; Choy 1999 in Rossbach 1987, vse v Mak idr. 2009, 127). Na koncu Mak oblikuje združen hierarhični model (poimenuje ga Outline Hierarchy of Feng Shui Knowledge), ki vsebuje tako štiri module kot tudi vseh 24 kriterijev (Mak 2004 in Mak idr. 2005 v Mak idr. 2009). Mak iz hierarhičnega modela v naslednjem koraku razvije konceptualni okvir za fengshuijsko ovrednotenje zgradb (Mak 2004; Mak idr. 2008; Mak idr. 2009; Mak 2010).

Mak v sodelovanju z Ngom (Mak idr. 2006 ter Mak idr. 2008) hierarhični fengshuijski model analizira še v primerjavi z drugimi evalvacijskimi modeli, ki se uporabljajo pri ocenjevanju klasičnih arhitekturnih rešitev v različnih fazah dizajna. Zdi se, da je intuitivna narava in kompleksnost feng shui šole oblike bolj podobna procesu, ki ga uporabljajo programi umetne inteligence, kot pa logičnemu, deduktivnemu mišljenju. Od treh analiziranih programov umetne inteligence se je za uporabo strukturiranega feng shui znanja za evalvacijo kot najbolj primeren izkazal sistem KBES (Knowledge Based Expert System), ki med drugim uporablja tudi dodajanje znanja, reprezentacijo, kodiranje in ocenjevanje. Indonezijska raziskovalca (Nabila idr. 2011) na podlagi Makovega in Ngjevega modela razvijeta evalvacijski sistem, ki naj bi pomagal oceniti arhitekturni projekt v različnih fazah izdelave z vidika kriterijev feng shui šole oblike. Sistem temelji na kriterijih, ki sta jih definirala Mak in Ng, na priporočilih, povzetih po knjigi Lip (Lip 1986), in posvetovanju z arhitektom. Računalniški model uporablja diagrame in 33 pravil, strukturiranih v 22 modulih. Potem ko uporabnik vnese podatke, sistem prikaže rezultate s pojasnili. Tudi v Xujev (Xu 2003) model za analizo lokacije so delno vključena priporočila feng shuija. Ker pa gre v osnovi za primerjavo feng shuija in sodobnega okoljskega načrtovanja, je model predstavljen v poglavju Okoljski koncepti in feng shui.

2.5 Feng shui, elektromagnetizem in radiestezijska

Koncept življenjske sile *qi*, ki teče po pokrajini in jo oživlja, se včasih povezuje tudi s pojmi elektromagnetizma in radiestezijske. March (March 1968) razpravlja o življenjskem dihu, ki naj bi ga imela določena mesta v pokrajini, vendar naj bi bilo njegovo naravo težko opredeliti.

Pravi, da ga ni mogoče primerjati s fizično obliko energije, kot na primer elektriko ali magnetizmom, ker bi ga kot takega zaznali sodobni instrumenti. Ker temu ni tako, za Marcha *qi* ostaja na nivoju domišljije. Paton (Paton 2009, 55) analizira možne povezave med *qi* in geološkimi pojavi Zemlje. Tok *qi* v venah pod zemeljsko površino bi bilo mogoče razumeti kot električne tokove, ki jih generirata Zemljina magnetna pola. Enega takih podzemnih električnih tokov raziskuje Chamalaun. Pod Avstralijo naj bi bila velika električna zanka, dolga 5000 km, ki teče od Brooma do zaliva Carpentarija. Neposredna analogija s *qi* veno seveda ni mogoča, vendar pa odpira nove možnosti raziskovanja. Nekateri iščejo povezavo med vplivom podzemnih vod in tokom življenjske sile *qi*. Paton (Paton 2009, 58) navaja, da v klasičnih spisih najdemo zgolj navedbe, ki povezujejo pozitivno *qi* (*sheng qi*) in podzemno vodo, nikjer pa ni navedb, ki bi povezovale negativno *qi* (*si qi*) s podzemno vodo. Pri tem omenja, da so poskusi raziskovalne skupine za geobiologijo iz Heidelberga leta 1967 pokazali, da lahko daljše zadrževanje nad križiščem geološke prelomnice in podzemnega vodnega toka negativno vpliva na zdravje in počutje.

Eden zgodnejših sodobnih raziskovalcev feng shuija Bender (Bender 1972) le-tega povezuje z elektromagnetnim poljem Zemlje ter vplivi na Zemljo, ki izhajajo iz aktivnosti sonca. Zanj so prakse feng shuija primer harmonizacije Zemljinih magnetnih in električnih polj ter bi lahko bile povezane tudi z drugimi tipi polj, kot npr. gravitacijo ali časom. V tej vlogi vidi feng shui kot holističen odgovor človeka na sile, ki delujejo v kozmosu in na Zemlji. Tudi Bramble (Bramble 2003) pojasnjuje, da je kitajski kompas Luopan pravzaprav namenjen opazovanju in vrednotenju magnetnih neviht, ki jih ciklično oddaja sonce, in drugi viri elektromagnetnega sevanja. Magnetno polje, ki naj bi ga meril Luopan, naj bi bilo večplastno, generirano iz več različnih virov: Zemljinega jedra (večji del), magnetizirajočih elementov v Zemljini skorji, električnih tokov v ionosferi in magnetosferi, morskih tokov in tehničnih naprav. Sonce ima ciklične aktivnosti, ki v smeri Zemlje pošiljajo nabite delce: sončevi izbruhi, nevihte, pege ipd. Ti vplivajo na Zemljino elektromagnetno polje. Okrog enakonočij je intenzivnost geomagnetnih in ionosferičnih neviht na Zemlji na vrhuncu, ustvarjeni električni tokovi pa potujejo od polarnih regij proti ekvatorju. Vse te elektromagnetne aktivnosti vplivajo na atmosfero in posledično na človeka. Je pa zanimivo, da Bramble odločno zavrača vsako povezavo med feng shuijem in geopatološkim stresom, ki naj bi ga ustvarjali podzemni tokovi, geološke prelomnice, nekateri materiali v Zemljini skorji in tehnološke naprave. Zanj sta gradbena biologija (nem. *baubiologie*) in geobiologija psevdoznanstvena konstrukta novodobnikov.

Tako stališče pod vprašaj postavi eden novejših prispevkov *Photonic Aspects of Dowsing and Feng Shui* (Krinker idr. 2018), ki povezuje feng shui s spoznanji sodobne fizike, natančneje rotirajočimi električnimi polji (angl. *spinning electric fields*). Praksi bivanja in feng shuija utemeljuje na dveh vrstah fizikalnih pojavov. Nad turbulentnimi podzemnimi vodami se ustvarjajo izjemno nizkofrekvenčna elektromagnetna polja (*ELF*) in elektromagnetna polja višjih frekvenc (*EMF*). Hkrati se nad podzemnimi vodami, geološkimi prelomnicami in drugimi elektrofizikalnimi posebnostmi (npr. vogali, ostrimi robovi) ustvarja fenomen vrtečega se električnega polja oz. vektorja (angl. *SEV – Spinning Electric Field/Vector*), ki je rezultat faznega premika med dvema prostorsko razmaknjenima vektorjema (angl. *phase shift between two spatially shifted vectors*). Višja ko je frekvenca polja, večja je možnost nastanka *SEV*. Avtorja abstraktni model, ki ilustrira rotirajoče se gibanje vektorja, poimenujeta tudi virtualni žiroskop (angl. *virtual gyroscope*), ki predstavlja most med gravitacijo (ki iznačuje prostor – čas) in kvantno mehaniko. Eksperimenti pokažejo, da ima *SEV* center rotacije, definirano orbito, nima pa samo ene fiksne poti rotacije, kar se izkaže kot ključno. Po avtorjevih besedah gre tako pri feng shuiju kot pri bivanju pravzaprav za proučevanje fenomena rotacijskega polja. Bivanje meri podzemne tokove in geološke prelome, ki generirajo rotacijski učinek, feng shui pa opozarja na pomen smeri (orientacije) in učinke ostrih vogalov in drugih geometrijskih form, za katere prav tako vemo, da generirajo *SEV*.

2.6 Trajnostni koncepti in feng shui

Področje raziskovanja feng shuija v povezavi s sodobnimi trajnostnimi koncepti je poleg antropoloških raziskav gotovo eno bolj aktualnih. To je razumljivo, saj med principi feng shuija in trajnostnimi koncepti lahko najdemo veliko skupnih točk. Področja trajnosti in ekologije se tako dotaknejo tudi nekateri prej omenjeni antropološki raziskovalci feng shuija. Za Eitela je temelj feng shuija na čustveni način predstavljeno razumevanje ustroja narave (Eitel 1993, 2–4 v Wang 2012, 24). Za Andersona (Anderson idr. 1973, 127) je feng shui eden od aspektov kitajske kulturne ekologije, ki na pragmatičen in sodobni ekologiji podoben način usmerja rabo prostora in virov. Za Freedmana (Freedman 1979) je feng shui mistična ekologija, v kateri je univerzum prežet z živimi silami in kjer vsaka gradnja pomeni motnjo v obstoječem ravnovesju narave in družbe. Za Hana (Han 2001) je feng shui holistični način izbire lokacije. Vključuje ekološke in evolucijske vrednote, ki so pomembne za izbiro optimalnega človekovega habitata. Han navede 22 kriterijev, ki so z vidika feng shuija ključni za izbiro idealne lokacije. Prav tako

se strinja z Yujem, da je feng shui s kvalitetno izbiro bivalne lokacije pomembno prispeval k stabilnemu in trajnostnemu razvoju kitajske poljedeljske družbe. Tudi Chen in Nakama v prispevku *A Summary of Research History on Chinese Feng-shui and Application of Feng-shui Principles to environmental issues* (Chen in Nakama, 2004) navajata, da je imel feng shui pozitiven vpliv na trajnostni razvoj Kitajske, da pa je šele Yoon (Yoon 1980) formalno začel povezovati trajnostne koncepte s feng shuijem v 90. letih prejšnjega stoletja. To sovпада z rastočim zavedanjem ekoloških in okoljevarstvenih problemov. Jenkins (Jenkins 2002) izpostavlja moralno dimenzijo, ki jo v sodobni neoklasični ekonomiji primanjkuje. Poudarja, da kitajski tradicionalni svetovni nazor vsebuje koncepte ekološkega razmišljanja, ki postavijo ekonomijo v širši socialnoekološki kontekst. Dan (Dan 1994) raziskuje ekološke vplive feng shuija na grajeno okolje. Preko analize in povezovanja ekološke teorije in teorije feng shuija razvija orodje za integrativni humani in ekološki dizajn. Chen (Chen 2013) izhaja iz sodobne ekološke teorije in jo uporabi, da bi znanstveno analiziral feng shui in v njem izpostavil elemente racionalnosti. Na ta način skuša oblikovati novo sodobno ekološko paradigmo s kitajskimi značilnostmi. Tudi v primeru študije *Developing concentric logical concepts of Environmental Impact Assessment Systems: Feng Shui Concerns and Beyond* Huang in Fang (2013) uporabita tehnike feng shuija (npr. pet elementarnih stopenj in 8 heksagramov), da bi izboljšala praktično uporabo sistemov za vrednotenje vplivov na okolje (angl. *EIA – Environmental Impact Assessment*). Xujev model, ki ga razvije v okviru doktorske disertacije (Xu 2003), povezuje feng shui in trajnost. S pomočjo modela analizira lokacijo z vidika različnih modulov, med katerimi je okoljski modul najpomembnejši (vključuje klimo, geologijo, hidrologijo, topografijo in vegetacijo). V analitičnem delu doktorske disertacije izvede Xu tudi primerjavo med priporočili feng shuija in sodobnimi okoljskimi oblikovalskimi koncepti. V končni fazi je pridobljeni korpus podatkov vnesen v program SiteOne, ki naj bi arhitektom že v zgodnjih fazah oblikovanja omogočal kvalitativno analizo več različnih oblikovalskih rešitev.

Kot bomo videli v nadaljevanju, so se tudi nekateri pionirji trajnostnega načina razmišljanja zgledovali po holističnih vzhodnjaških filozofijah. Dejstvo je, da v času, ko je nastajal in se oblikoval tradicionalni feng shui, okoljskih problemov, kot jih poznamo danes, ni bilo. Včasih je ljudi ogrožala narava in divje živali, danes je ravno obratno. Sicer pa se je Kitajska skozi svojo celotno zgodovino soočala s problemom hitrorastočega prebivalstva in s tem povezanimi problemi virov, poselitve in posledično (predvsem v zadnjih desetletjih) tudi onesnaževanja. Nekateri raziskovalci zato trdijo, da je bil feng shui v prvi vrsti orodje, usmerjeno v kvalitetno preživetje posameznika in družbe in ne v zaščito okolja. Tako se pri obravnavi feng shuija z

vidika sodobnih trajnostnih konceptov zelo hitro srečamo z zanimivim paradoksom. Na eni strani je tradicionalna kitajska filozofija velikokrat citirana kot izhodišče za razvoj sodobnih trajnostnih konceptov, na drugi strani pa se kaže, da prav doma ta holistični pogled na svet ni uspel preprečiti hude degradacije okolja, s katero se sooča sodobna Kitajska.

V prispevkih, ki obravnavajo konkretne objekte in ureditve z vidika trajnosti in feng shuija, zasledimo dva pristopa. V prvem avtorji proučujejo tradicionalne objekte in ureditve, usklajene s priporočili feng shuija, in skušajo na podlagi pridobljenih podatkov nadgrajevati oz. izboljševati obstoječo trajnostno projektantsko prakso. V drugem primeru pa so predstavljeni sodobni objekti ali ureditve, ki so zgrajene po sodobnih trajnostnih principih (brez izrecne uporabe feng shuija) in so s strani avtorjev naknadno analizirane tudi z vidika feng shuija. Namen teh analiz je pokazati, da se izbrana priporočila feng shuija (predvsem v povezavi s šolo oblike) in sodobni trajnostni koncepti v veliki meri prekrivajo. Včasih je težko ločiti, ali prispevek sodi bolj v poglavje, ki obravnava feng shui in arhitekturo, ali v poglavje, ki obravnava feng shui in trajnostne koncepte, saj med obema področjema ni jasne ločnice. Na tem mestu zato predstavljamo tiste prispevke, ki še posebej izpostavljajo vidik trajnosti in feng shuija. Razpon merila, v okviru katerega avtorji proučujejo, je zelo velik in sega od nivoja pokrajine, preko nivoja mesta oz. vasi do analize posameznega objekta. V nadaljevanju so zato najprej predstavljeni koncepti daoizma in konfucianizma, ki so največkrat citirani kot navdih trajnosti, sledi analiza prispevkov, ki obravnavajo feng shui in trajnost na nivoju objekta, in na koncu analiza prispevkov, ki obravnavajo feng shui in trajnost na nivoju pokrajine oz. krajinske arhitekture.

2.6.1 Koncepti tradicionalne kitajske filozofije v povezavi z naravo, ekologijo in trajnostjo

Ena od izpostavljenih avtoric na področju raziskovanja svetovnih religij in ekologije je Mary Evelyn Tucker (Snyder 2006), ki skupaj z možem ustanovi Forum for Religion and Ecology in med drugim prispeva študijo *Confucianism in Ecology: The Interrelation of Heaven, Earth and Humans* (Tucker idr. 1998). Svetovni nazor, ki po Tuckerjevi prežema tako daoizem kot konfucianizem, je organski, vitalističen in holističen, na vesolje pa oba gledata kot na dinamičen, neprekinjeni proces večne spremembe (Tucker 1994 v Snyder 2006, 104). Običajno se večina raziskovalcev trajnostnih konceptov in tradicionalnih kitajskih filozofij navezuje na daoizem, ne na konfucianizem. Slednji je namreč običajno dojet kot humanistična (antropocentrična) tradicija, z glavnim poudarkom na odnosu med posameznikom in družino,

družbo in vladarjem. Vendarle pa konfucijanstvo dojema človeka kot del univerzuma, ki skupaj z nebom in Zemljo deluje v harmoničnem razmerju, v želji po ustvarjanju harmonične družbe. V tem smislu je konfucianizem še vedno povsem nasproten zahodni kartezijski dualistični ločitvi duha in materije.

Bolj kot h konfucijanstvu pa se raziskovalci trajnosti obračajo k daoizmu. Daoistična filozofija namreč sama po sebi izhaja iz narave in se po njej zgleduje. Daoizem ni uniformna filozofija, ampak je tako kot feng shui zbirka prepričanj, katerih centralna točka je dao. Dao (izraz 'dao' dobesedno pomeni pot) naj bi predstavljal izvor, vzorec in substanco vsega, kar obstaja. Dao poudarja *wu wei* (oz. nedelovanje), naravnost in spontanost. V Yijingu je dao opisan kot cvetenje (angl. *flourishing*) narave same. Narava je centralna tema daoizma in je razumljena nekoliko drugače kot na Zahodu, kjer pojem narave večinoma pomeni divjino in nekaj prostorskega ter materialnega. Narava v daoizmu pogosto pomeni tudi tisto, kar je onkraj materialnega. V prispevku *Taoism: The Way of Nature* (Marshall 1992 v Snyder 2009, 114) Marshall poudarja, da narava predstavlja celotno vesolje, iz katerega potem izhaja tudi človek in daoistična družba. Ames *wu wei* v prispevku *Taoism in the Nature of Nature* (Ames 1986 v Snyder 2009, 114) predstavi kot model kreativnega sodelovanja, ki je v harmoniji z okolico. Po Laiju gre pri *wu weiju* za odgovorno delovanje. Temeljni cilj ekološke trajnosti pa naj bi bilo mogoče doseči samo z altruističnim delovanjem v prid univerzuma, ne zgolj v korist posameznika (Lai 2001 v Snyder 2009, 115).

Nekateri raziskovalci se po navdih za trajnostno ravnanje obračajo neposredno k kitajskim popularnim religijam in praksam. Meyer trdi (Meyer 2001 v Snyder 2009, 122), da je za udejanjanje trajnostne etike daoizem neprimeren, ker je elitističen, kar pomeni, da je neposredna spoznaja enosti z naravo dosegljiva zgolj izbrancem skozi mistično izkušnjo. Boljša se mu zdi praksa kitajskega tradicionalnega urejanja vrtov, ki je primer sodelovanja med človekom in naravo. Pri urejanju vrtov ne gre zgolj za nadzor nad naravo, ampak je narava dojeta kot aktivni partner. Tudi za Fielda (Field 2001 v Snyder 2009, 122) nudi feng shui najboljšo osnovo za razvoj ekološke etike, hkrati pa je ta praksa bolj razširjena kot npr. daoizem ali konfucionizem. Podobnega mnenja je tudi Bruun v *Fengshui and the Chinese Perception of Nature* (Bruun 1995, 173 v Snyder 2009, 123). Yoon v *The Image of Nature in Geomancy* (Yoon 1980) pravi, da se narava v feng shuiju pojavlja v treh podobah: magični, poosebljeni in ranljivi. Magična podoba narave je tista, ki ustvarja magične moči, s katerimi vpliva na človeka. Poosebljena narava je percepirana kot delujoči sistem, sestavljen iz živih organizmov in tudi nežive snovi. Ranljiva podoba narave se kaže skozi občutljivost, da je lahko uničena ali

ponovno oživljena skozi človekovo delovanje. Prav pojmovanje narave oz. totalnosti veselja kot žive entitete, katere vsak del je živ, prežet z življenjsko silo *qi* in povezan z vsakim drugim delom in celoto, je tisto, kar tradicionalne vzhodne filozofije najbolj loči od zahodne materialistično-dualističnega pojmovanja narave in sveta.

2.6.2 Trajnostni koncepti in feng shui na nivoju zgradbe

Eden od načinov, kako lahko feng shui prispeva k razvoju trajnostnih konceptov, je tudi proučevanje tradicionalnih zgradb in ureditev. Lau s kolegi v študiji *Sustainable Design in Its Simplest Form* (Lau idr. 2005) predstavi izsledke terenske analize tradicionalnih hiš iz vasi Hakka v provinci Fujian na Kitajskem. Posebnost teh hiš je, da so zbite iz zemlje in imajo okrogle ali pravokotne tlorise. Raziskovalci uporabijo tudi feng shui, da bi lažje razumeli in povezali rezultate študije s sodobnimi trajnostnimi koncepti. Najpomembnejše trajnostno sporočilo študije je preprostost in spoštovanje do narave. Druga podobna študija pa se osredotoča na tradicionalne korejske hiše, zgrajene upoštevajoč lokalni feng shui (Shin idr. 2013). Raziskovalca se osredotočita na elemente pasivnosti v tradicionalnih hišah, ki bi jih potem lahko uporabila tudi pri zasnovi sodobnih pasivnih hiš. Primer projekta, ki naj bi povezal tradicionalni, v skladu s feng shuijem zgrajen del vasi s sodobnim delom, je prispevek *Xia Futou's Public Bathhouse – A Sustainable Urbanisation Experiment in a Chinese Village* (Lu idr. 2007). Novo javno kopališče naj bi upoštevalo trajnostne principe gradnje in naj bi skupaj s starim delom vasi ohranil podobo tradicionalne kulturne krajine. Predstavlja primer, kako lahko tradicionalne vasi prerastejo v večje trajnostne urbane strukture.

Raziskovalec Mak se sicer ukvarja z analizo tradicionalnih zgradb (npr. Mak 2014), hkrati pa se poglobljeno ukvarja tudi z analizo sodobnih trajnostnih zgradb in njihovo usklajenostjo s priporočili feng shuija. Študija, ki povzema analizo 31 poslovnih zgradb v Sydneyju, je bila že omenjena v poglavju Terenska študija (Mak 2017), druge trajnostno zasnovane poslovne stavbe pa so predstavljene v prispevkih *Sustainable Design and Feng Shui: A Case Study of fan Office Building in Sydney* (Mak idr. 2010) in *Feng Shui: A Chinese Perspective of Sustainability* (Mak idr. 2012). Mak išče stične točke med feng shuijem in sodobnimi trajnostnimi koncepti, zato definira pet konceptov feng shuija, ki se navezujejo na trajnost, in preveri, na kakšen način se pojavljajo v sodobnih poslovnih hišah Sydneyja. Pet konceptov je: povezanost neba in človeka, pet elementarnih faz, harmonija jina in janga, model šole oblike in ravnotežje med notranjimi in zunanji prostori. Pri povezanosti neba in Zemlje gre za harmonijo energij (*qi*) univerzuma,

Zemlje in človeka. Vse, kar obstaja, naj bi pripadalo eni od petih elementarnih faz ali njihovi kombinaciji. Faze so med seboj lahko v harmoničnem ali razdiralnem razmerju. S pomočjo harmonije jina in janga v prostoru naj bi podpirali harmonijo v uporabnikovem življenju. S tako imenovanim modelom šole oblike Mak opiše združen koncept petih geografskih skrivnosti in štirih emblemov (pet živali). S konceptom notranjih in zunanjih prostorov Mak opiše štiri oblikovalske module: širša okolica, neposredna okolica, zasnova zgradbe in interjer. Svojih pet konceptov aplicira na poslovnih zgradbah CBA, Workspace 6 in No. 1 Bligh Street. Osemnadstropna zgradba CBA stoji v sydneyjskem pristanišču Darling in je primer najsodobnejših trajnostnih pristopov na področju okoljevarstva in tudi na področju ekonomije in socialnih odnosov. Certificirana je po sistemu Green Star (nacionalni okoljski evalvacijski sistem) in NABERS (nacionalni sistem okoljske učinkovitosti), uporablja napredne sisteme hlajenja in ogrevanja, zbiranja deževnice in reciklažo porabljene vode, trigeneracijo, reciklirane materiale, sledi konceptu mobilnega delovnega mesta ter ima na strehi skupnostni vrt. Po Maku naj bi bil z vidika feng shuija najpomembnejši v zasnovi notranji atrij, ki povzema notranje dvorišče tradicionalne karejske hiše in v sodobni poslovni zgradbi omogoča naravno osvetljenost in zračnost objekta. Centralni atrij predstavlja tudi povezanost neba in Zemlje, saj povezuje zunanost z notranjostjo ter s strešnim zelenim vrtom. Prav tako naj bi centralni atrij ustvarjal tudi ravnovesje med grajenim (jang) in naravnim okoljem (jin). Osrednji atrij je kot osrednji feng shui element utemeljen tudi v analizi preostalih omenjenih poslovnih zgradb. Šestnadstropna poslovna zgradba Workplace 6 stoji v četrti Darling in je zgrajena v skladu z najvišjimi trajnostnimi standardi. Enako ekološko učinkovita je N.1 Blight Street, kjer gre za primer stolpnice z avtomatizirano dvojno zastekljeno fasado, lokalno čistilno napravo za uporabljeno vodo in centralnim atrijem po celotni višini zgradbe. Malezijski arhitekt in feng shui praktik Loo (Loo v Mak idr. 2009, 232) zasnuje trajnostno in ekološko feng shui hišo. Feng shui izhodišča črpa iz šole kompasa, zato zasnuje hišo na ortogonalni feng shui bagui, modulu 9 enakih kvadratov. Vsak modul ima stranico 2,8 m in lahko služi kot samostojna enota ali pa se jih poveže več skupaj. Zasnova je modularna in prilagodljiva. Koncept modulov omogoča, da se za vsakega družinskega člana za bivanje izbere tiste module, ki so podporni z vidika šole kompasa (upoštevajoč vzhodno-zahodni sistem in leteče zvezde), pri končni zasnovi pa se seveda upošteva tudi šole oblike in ekološke principe (npr. zbiranje deževnice, fotovoltaika, možnost zelene strehe, uporaba ekoloških in recikliranih materialov).

2.6.3 Trajnostni koncepti in feng shui na ravni krajine

Trajnostni razvoj pokrajini je za Chena eden glavnih izzivov, v katerem igrata krajinska arhitektura in krajinska ekologija glavno vlogo. V prispevku *Sustainable Landscape Architecture: Implication of the Chinese Philosophy of Unity of Man with Nature and beyond* (Chen idr. 2009) raziskuje, kako lahko feng shui vpliva na razvoj trajnostnih principov delovanja v pokrajini. Ugotavlja, da se tradicionalni oblikovalski principi Vzhoda in Zahoda sicer razlikujejo, vendar si ravno na področju trajnosti pridejo izjemno blizu. Tudi Erdogan (Erdogan idr. 2009) in Wang (Wang 2012) raziskujeta uporabnost feng shuija v krajinski arhitekturi. Wang ugotavlja, da lahko poznavanje feng shuija prispeva dodano vrednost k teoriji krajinske arhitekture, še posebej z vidika trajnosti in ekologije. Skozi evolucijsko perspektivo izpostavi, da že arheološke ostaline kažejo, da so se hominidi na območju Kitajske primarno naseljevali v kotlinah, kar z vidika topografije ustreza fengshuijskemu modelu petih živali. Wang zagovarja stališče, da feng shui na pozitiven način vpliva na trajnostni razvoj okolja, ker vključuje ideal harmoničnega sobivanja človeka in narave. Primer analize konkretne pokrajine z vidika feng shuija najdemo v prispevku Wanga in Dua (Wang idr. 2012), ki analizirata vpetost zgodovinskih mest Changan (danes Xian, Kitajska) in Heijo-kyo (danes Nara, Japonska), ki je bil zgrajen po vzoru Changana. Ugotavljata, da pokrajina okrog Changana ne ustreza idealnemu fengshuijskemu modelu, ker je preveč odprta. Poleg tega so višje vzpetine na jugu, kamor se mesto obrača, kot na zaledju mesta (na severu). Pokrajinski prostor mesta Heijo-kye ustreza idealnemu fengshuijskemu modelu, z višjimi vzpetinami na severu in nižjimi na jugu. V nobenem od primerov ni zaslediti strukture, ki bi lahko simbolizirala zmaja. Na podoben način izvede pokrajinsko analizo mest Seul in Kaesong na korejskem polotoku tudi Tembata (Tembata idr. 2011). Obe mesti sta postavljeni na vizualno zaščitenem terenu, ki upošteva idealni model petih živali, se odpira proti jugu, ima zaščiten zaledje in boke, pogled pa se odpira proti oddaljenim vrhovom. Iz Koreje pa prihaja tudi analiza preoblikovanja pokrajine kot posledice priporočil feng shuija (Yoon 2011). Da bi lokacijo približali idealnemu fengshuijskemu modelu, so v skladu z lokalno geomantično prakso ustvarjali umetne vzpetine (praksa postavljanja zemeljskih ali kamnitih gmot se je imenovala *chosan pibo*), sadili drevesa ali spreminjali poti vodotokov. Vrednotenje pokrajine z uporabo feng shuija pa ni omejeno zgolj na azijski kulturni krog, kjer je feng shui del tradicije. V Iranu so avtorji (Mansouri idr. 2013) za vrednotenje pokrajine okrog mesta Shandiz uporabili tako priporočila šole oblike (pet geografskih skrivnosti in model petih živali) kot tudi šole kompasa (ortogonalno bago z 8 trigrami). Na podlagi rezultatov analize določijo točko moči v prostoru (*Cave*) in navedejo

priporočila, kako bi bilo mogoče obstoječo situacijo še izboljšati. V Koloradu (ZDA) pa raziskovalec Xu (Xu 2016) uporabi priporočila feng shui šole oblike, da razvije štiri pokrajinske modele, ki lahko pomagajo pri oceni nevarnosti izpostavljenosti poplavam v kanjonih reke Kolorado. Svoj model poimenuje antični geodizajn, navdih za študijo dobi po uničujočih poplavam v območju leta 2013, ki izpostavijo problem varne izbire lokacije za naselitev.

Fengshuijske gozdove oziroma strukture dreves okrog tradicionalnih vasi proučuje kar nekaj prispevkov v pregledani znanstveni literaturi. Marafa (Marafa 2003) se posveti študiju tradicionalnih gozdov okrog vasi Novega teritorija v Hongkongu, ki so zaradi urbanizacije počasi začeli izginjati. Ugotavlja, da predstavljajo del kulturne in naravne dediščine Kitajske, saj so pomemben del geomantične tradicije, ki so jo prakticirali lokalni prebivalci, hkrati pa zagotavljajo naravni habitat in odpirajo možnosti za izobraževanje, okoljsko ozaveščanje ali zgolj občudovanje narave. Zhuang (Zhuang idr. 2009) se loti podrobne biološke analize gozdov okrog Hongkonga, ki jih sestavljajo najstarejši fengshuijski gozd, novejša povojna pogozditev in hribovit gozd. Ugotavljata, da ima fengshuijski gozd najbolj raznoliko biološko raznovrstnost in vsebuje nekatere drevesne vrste, ki jih v drugih tipih gozdov ne najdemo. Yuan (Yuan idr. 2009) fengshuijski gozd okrog dveh Buyi vasi v provinci Guizhou (Kitajska) opredeli kot naravni rezervat lokalne skupnosti. Lokalna skupnost skrbi za te gozdove, saj naj bi ji prinašali srečo in bogastvo. Hu (Hu idr. 2011) proučuje preostale zaplate fengshuijskih gozdov v porečju Srebrne reke (*Pearl River Delta*) na Kitajskem z vidika biološke raznovrstnosti in ugotavlja, da so zelo pomembni za regionalno biodiverzitetu. Raziskovalka Chen, ki je iz področja fengshuijskih gozdov tudi doktorirala, proučuje tipične Ryukyu fengshuijske vasi na otoku Okinawa na Japonskem (Chen 2008). Svoje izsledke objavi v številnih člankih (med drugim v Chen idr. 2008; Chen idr. 2009 in 2011). Na nižinski Okinawi in sosednjih otokih so ljudje fengshuijska priporočila prilagodili ostri klimi – mrzlim zimskim vetrovom in poletnim tajfunom. Ker ni gora, ki bi služile kot zavetje, so predvsem v času dinastije Sai On pod vplivom feng shuija začeli saditi pasove dreves, ki so ustvarili zaščito pred vremenskimi nepravilnostmi in izboljšali geomantično situacijo vasi. Naselja na Okinawi so tako obdana s Kusatimui in Ho:go drevesnimi pasovi, hiše pa s pasom Fukugi dreves. Tovrstna sistematična raba dreves kot vetrobranov je svojevrstna, saj je ne najdemo niti v vaseh na Kitajskem niti v Koreji.

2.6.4 Kritika feng shuija kot učinkovitega orodja trajnostnega razvoja

Vsi avtorji pa na feng shui ne gledajo kot na enega od motorjev trajnostnega razvoja. Bruun (Bruun 2008, 174) tako sodi med tiste avtorje, ki trdijo, da ni objektivnih dokazov, da bi feng shui pripomogel k zaščiti okolja na Kitajskem. O tem je kot eden prvih pisal že Tuan v eseju *Discrepancies between Environmental Attitude and Behaviour: Examples from Europe and China* (Tuan 1967 v Snyder 2006, 104). Tudi Elvin ugotavlja (Elvin 1998 v Snyder 2006, 128), da Kitajska deluje po trajnostno nevzdržnih vzorcih že zadnjih 3000 let in se kolapsu izogiba zgolj z občasnimi tehnološkimi prilagoditvami in prostorskim širjenjem. Vsekakor drži, da je fengshuijski način razmišljanja holističen (povezanost neba, človeka in Zemlje), prav tako je res, da si s konfucijanstvom deli svetovni nazor, v katerem je celotno vesolje ena povezana celota. Vendar Bruun izpostavlja, da naturalistične filozofije feng shuija ne gre zamenjevati z okoljevarstvenimi praksami in da je za Kitajsko skozi zgodovino značilen ogromen razkorak med teoretično filozofijo elite na eni strani in praktičnim delovanjem preprostega človeka na drugi. Vsaj od 7. stol. naprej je rast prebivalstva na Kitajskem močno obremenjevala okolje (Economy 2004 v Bruun 2008). Uničevanje okolja traja že stoletja, najbolj dramatično pa je postalo v zadnjih 70 letih. Več zgodovinarjev, npr. Cobb (Cobb 1972 v Bruun 2003) ali Elvin v *The Retreat of the Elephants: An Environmental History of China* (Elvin 2004 v Snyder 2006), izpostavlja dejstvo, da naravna filozofija nikdar v kitajski zgodovini ni uspešno preprečila izsekavanja gozdov, uničenja celih pokrajin, dramatičnega preurejanja okolja (npr. izravnavanje celih gora, spreminjanja vodotokov, poplavljanja zaradi gradnje jezov) in izginotja živalskih vrst (npr. kitajskega slona zaradi izginotja gozdov). V času dinastije Song naj bi vladar Hui Zong pod vplivom daoistične filozofije celo zgradil ogromen kompleks hribov na severovzhodu mesta, ki se je dvigal 140 metrov visoko in 5 km v dolžino in bil prekrit z redkimi kamni, rastlinami in posejan s paviljoni, ki so nosili kozmološka imena (Wright 1977 v Bruun 2008, 33). Dinastija Qing naj bi po svojih ogromnih projektih celo presejala sodobne inženirske podvige, kot je npr. jez Treh sotesk. Dramatične spremembe v pokrajini, ki obetajo bogastvo in boljše preživetje, niso bile nikdar zaznane kot neskladne s feng shuijem. Če pa že, je ista tradicije za probleme ponujala tudi zdravila. Prav tako terenske izkušnje Bruunu potrdijo (Bruun 2008, 178), da se sodobno razumevanje feng shuija osredotoča izrecno na blagostanje ljudi in njihovih domačih živali. Za blagostanje drugih živih bitij v tem razumevanju ni prostora. Zato niti ni tako presenetljivo, da na nekaterih območjih Kitajske divji živelj praktično ne obstaja več. Skozi celotno obdobje komunizma do danes sta ekonomska rast in razvoj najvišje na lestvici političnih prioritet Kitajske. V 80. letih prejšnjega stoletja je začela onesnaženost

resno ogrožati življenja običajnih ljudi – kisel dež kot rezultat onesnaženosti zraka, dve tretjini vseh vodotokov in stoječih vod je obremenjenih z onesnaženjem, pomanjkljivo prečiščevanje odpadnih industrijskih in gospodinjskih odplak, erozija in salinizacija prsti, napredovanje puščav in vse večja količina puščavskih viharjev so le nekateri od pojavov, ki so posledica dolgotrajnega nepremišljenega ravnanja z okoljem. Okoljsko ozaveščanje se je na Kitajskem začelo v 90. letih prejšnjega stoletja in se ni razvilo kot rezultat sledenja ideologijam tradicionalne naturalistične filozofije, ampak kot posledica prebujanja civilne družbe v mestih med izobraženimi intelektualci in kot odziv na naraščajoče okoljske probleme (Bruun 2008, 187). Šele naknadno so se protagonisti po podporo svojim sodobnim okoljevarstvenim konceptom obrnili tudi k tradicionalni filozofiji. Prej pa kljub drugačnemu prepričanju večine raziskovalcev orientalska filozofija s harmonijo med naravo in človekom preko feng shuija in drugih podobnih tradicij na Kitajskem ni imela nobenega vpliva na zaščito okolja. Niti v zgodovini niti danes niso tovrstni sistemi služili ničemur drugemu kot ozkim osebnim interesom po bogastvu in sreči in še to praviloma zgolj v dobro posameznika (Bruun 2008, 185). Tudi Martens v svoji raziskavi ugotavlja (Martens 2005 v Snyder 2006, 125), da najbolj izpostavljene kitajske naravovarstvene organizacije ne črpajo svojih vrednot iz tradicionalnih religij in popularnih praks, ampak kažejo jasen vpliv zahodnih naravovarstvenih konceptov. Na drugi strani pa je v vrednostnih sistemih (še posebej pri radikalnih) zahodnih okoljevarstvenih organizacij mogoče zaslediti jasne vplive tradicionalnih religij Amerike, Kitajske ali Indije (Taylor 2002, 44 v Snyder 2006, 125).

Ne glede na razloge za in proti feng shuiju kot navdihu za trajnostno delovanje je vedno treba upoševati dejstvo, da se nobena religija ali kultura ne razvije v vakuumu, ampak je vedno odziv na konkretne zgodovinske in prostorske okoliščine. To je treba pri prenašanju konceptov iz drugih tradicij vedno dosledno upoštevati.

2.7 Poslovni uspeh in feng shui (feng shui kot eden od faktorjev pri sprejemanju ekonomskih odločitev)

Poslovni uspeh in feng shui sta tesno povezana. Tudi ko govorimo o feng shuiju stanovanj ali grobov, gre vedno za isti cilj: uspešno in dolgo življenje, polno blagostanja, torej poslovnega uspeha na tak ali drugačen način. Identificirali smo kar nekaj akademskih prispevkov, ki osvetlijo temo z različnih zornih kotov, pregled pa začinjamo z zgodovinskim prispevkom Gao (Gao idr. 2003), ki proučuje vplive feng shuija na zgodovinski razvoj kitajskega računovodstva.

Gao ugotavlja, da je vpliv konfucijanstva in budizma na računovodski razvoj že dolgo poznan, vpliv feng shuija pa je do sedaj ostajal spregledan. Prakse feng shuija naj bi namreč vplivale tako na načine, kako so se vodile knjige, katere informacije so se zbirale kot tudi na samo standardizacijo poklica skozi zgodovino. Skozi ta prispevek lahko bolje začutimo, kako prežeta je bila celotna družba s temi tradicionalnimi prepričanji. Tudi Bruun v svojih analitičnih besedilih (Bruun 2008, 135) ugotavlja, da je bilo zanimanje za feng shui v poslovnem svetu sodobne Kitajske, Tajvana in Singapurja vedno prisotno. Večje in bolj bogato ko je podjetje, večji interes je za feng shui. Feng shui namreč ustvarja harmonijo in zbira ugodno *qi*, kar je za poslovni uspeh podjetja izjemnega pomena. Na Kitajsko so svoje feng shui svetovalce najprej pripeljali prav investitorji iz Hongkonga, Tajvana in Singapurja. Redki tajvanski poslovneži bi kupili nepremičnino ali gradili novo poslovno zgradbo, ne da bi se prej posvetovali s fengshuijskim mojstrom. Glede na analizo 70 % tajvanskih poslovnežev verjame v feng shui, analizirana podjetja pa so v povprečju za stroške, povezane s feng shuijem (svetovanje, projektiranje in izvedba), plačala 27.000 USD (Pan-Asia 2004 v Chang idr. 2010). Tudi tuja podjetja v zanimanju za feng shui kmalu sledijo lokalnim, primarno zato, da se približajo lokalni kulturi in lokalnemu potrošniku. Na Tajvanu se je feng shui prvi prilagodil sodobnemu mestnemu okolju, v Hongkongu pa je s feng shuijem prežeto tako religiozno, socialno kot poslovno okolje. V zahodni poslovni svet je feng shui vstopal vzporedno z vedno večjim angažmajem psihologov in astrologov ter filozofijo oblikovanja strankam in zaposlenim prijaznega delovnega okolja. Končni cilj je enak kot pri uporabi feng shuija za stanovanja: ustrezno in harmonično oblikovan prostor naj prinese ali vsaj podpre poslovni uspeh podjetja. Več *qi* pomeni več denarja in v tej točki sta si sodobna in tradicionalna raba feng shuija identični. Feng shui pa v ekonomskem smislu ni pomemben samo za ustrezno ureditev poslovnih prostorov, ampak tudi za razumevanje procesa sprejemanja poslovnih odločitev in za boljše razumevanje obnašanja potrošnika, predvsem ko gre za področje nepremičnin. Zato ni presentljivo, da je revija *Psychology & Marketing* eno celo številko namenila feng shuiju (Yau 2012). V tem poglavju bo zato feng shui obravnavan z več različnih vidikov, tudi kot eden od sistemov vraževerja, ki so mu podvrženi azijski poslovneži in kupci. V tem smislu bi to poglavje pravzaprav bolj sodilo pod poglavje antropologije, vendar smo ga zaradi preglednosti umestili v samostojno poglavje, ki obravnava možne vplive feng shuija na različne vidike poslovnega življenja. Iz podobnega razloga je sem umeščeno tudi podpoglavje, ki obravnava turizem in hotele v povezavi s feng shuijem, čeprav bi bila tema lahko uvrščena tudi med arhitekturo ali trajnostne koncepte.

2.7.1 Feng shui kot orodje za boljše razumevanje azijskega poslovneža in potrošnika

Tsang (Tsang 2004) analizira proces sprejemanja odločitev v kitajskih podjetjih. Posebej ga zanima odnos med vraževerjem in racionalnim vidikom odločanja, ki ostaja v strokovni literaturi večinoma spregledan. Ugotavlja, da sta si vraževerje in racionalno odločanje sicer kontradiktorna pristopa, vendar sta na drugi strani tudi komplementarna. Inštitut vraževerja namreč menedžerju ponuja dodatno informacijo za sprejemanje odločitev (čeprav gre za iracionalni vir informacij) in na ta način ponuja orodje, s katerim je mogoče zmanjšati stopnjo negotovosti in stresa. Poznavanje kulture vraževerja se lahko podjetnikom obrestuje, če vanj verjamejo ali ne, ker le tako lahko razumejo, kako vraževerje deluje in vpliva na proces sprejemanja odločitev, tako odločevalcev kot tudi potrošnikov. Chang s sodelavci (Chang 2009; Chang idr. 2010; Chen idr. 2015) razvije poslovni model odločanja za podjetja, ki želijo upoštevati principe feng shuija. V skladu z modelom naj bi podjetje vključevalo feng shui principe na aktiven in simboličen način. Aktivni način predvideva izbiro kvalitetne lokacije po feng shuiju, upoštevanje fengshuijskih priporočil pri zasnovi in opreми zgradbe ter interjerja, posvetovanje s fengshuijskimi strokovnjaki in oglaševanje z upoštevanjem fengshuijskih priporočil. Na simboličnem nivoju pa naj bi podjetje poskrbelo za harmonično okolje in uravnotežen tok *qi*, kvaliteten odnos z zaposlenimi, dobro počutje kupca, spoštovanje nadnaravnih sil in približevanje kitajski filozofiji podjetniškega upravljanja. V modelu so upoštevani trije koncepti: feng shui kot svetovni nazor, strategija izogibanja tveganju (odpiranje dobrim in izogibanje slabim vplivom) in upoštevanje vplivov okolja (upoštevanje priporočil feng shuija pri izbiri in dizajnu poslovnega okolja ter oblikovanju celostne podobe podjetja). Model ponuja boljše razumevanje vplivov feng shuija na sprejemanje poslovnih odločitev. Prav tako je kot orodje namenjen zahodnim podjetjem, ki se skušajo uveljaviti v tistih delih Azije, ki so pod kitajskim kulturnim vplivom. Chena (Chen 2007) pa obravnava vpliv feng shuija na poslovno komunikacijo. Na področju medosebne komunikacije izpostavlja harmoničnost odnosov in selektivno komunikacijo kot posledico vpliva feng shuija. Na področju poslovne komunikacije pa obravnava komunikacijo v povezavi z imenom podjetja, lokacijo, arhitekturo in interjerjem podjetja. Prav tako se dotakne vpliva feng shuija na učinkovitost zaposlenih in posledično uspešnost podjetja.

Kramer (Kramer idr. 2007) obravnava vpliv vraževerja na odločitve azijskih potrošnikov, ki verjamejo v srečne barve in številke. Posebej ga zanima, kako ta prepričanja vplivajo na odločitev nakupa in na kasnejšo stopnjo zadovoljstva z nakupom. Med drugim ugotavlja, da obstaja večja verjetnost, da bo kupec kupil predmet, do katerega ima pozitivna vraževerna

prepričanja, kot predmet, do katerega teh prepričanj nima, tudi če je cena slednjega nižja. Tudi študija Hoja (Ho idr. 2012) se ukvarja z vplivom feng shuija na odločitve potrošnika. Za osnovo vzame teorijo regulacijske ustreznosti (Regulatory Fit Theory) in ugotavlja, da so potrošniki bolj nagnjeni k temu, da privzamejo priporočila fengshuijskega praktika, če se le-ta skladajo oz. prekrivajo z njihovim lastnimi prepričanji. Pri večji stopnji prekrivanja je večji tudi občutek ustreznosti in pomirjenosti z odločitvijo. Luk (Luk idr. 2012) v dveh terenskih poskusih proučuje, kako osebni odnos do feng shuija vpliva na s feng shuijem povezan nakup. Potrošnike glede fengshuijskega prepričanja razdeli v tri skupine svetovnih nazorov. Pri instrumentalni skupini, ki verjame, da lahko fengshuijske ureditve vplivajo na usodo in srečo, je vpliv prepričanja na nakup pozitiven in najbolj očiten. Pri duhovni skupini, ki na feng shui gleda predvsem kot na orodje kulturne identifikacije, je rezultat prepričanja šibko pozitiven. Pri zadnji, minimalistični skupini, za katero je feng shui zgolj vraževerje, pa je rezultat prepričanja šibko negativen. Henderson (Henderson idr. 2003) proučuje, kako se azijski potrošniki odzivajo na vizualne komponente podjetja. Ugotavlja, da bi podjetja morala uporabljati logotipe, ki so izpopolnjeni, preprosti in harmonični. Na ta način se potrošniku posreduje ideja kvalitete, jasnosti, razumevanja in feng shuija.

Posebno poglavje v feng shuiju in ekonomiji zavzemajo številke. Zahodnjaki kažemo tendenco, da številke radi zaokrožujemo, kitajski poslovneži pa pri uporabi številke pogosto upoštevajo mistično simboliko. Po tradicionalnem kitajskem prepričanju se številka 8 povezuje z bogastvom in srečo, številka 4 pa s smrtjo in stalno spremembo. Navezovanje na srečne številke in izogibanje nesrečnim najdemo tako na področju nepremičnin (hišne številke, nadstropja) kot tudi pri cenah (cene dobrin, tudi cene delnic podjetij) in dnevih (srečni in nesrečni dnevi). Dobrine, ki se navezujejo na srečne številke, se prodajajo za višjo ceno kot tiste, ki se navezujejo na nesrečne številke. Iz Simmonsove (Simmons 2003) analize je razvidno, da cene v kitajskih oglasih jasno favorizirajo številko 8 in se izogibajo številki 4. To kaže na vpliv, ki ga ima tovrstno vraževerje na kitajski trg, in hkrati ponuja usmeritve za oblikovanje cen za kitajske potrošnike. Li (Li idr. 2016) proučuje strategije za poimenovanje kitajskih podjetij v povezavi z verovanjem v nadnaravne sile. V analizi imen izbranih bank ugotavlja, da je več kot polovica imen zbranih na način, da število potez, potrebnih za izpis imena s kitajskimi pismenkami, da skupno vsoto, ki sodi med srečne številke (lucky stroke number naming strategy). Haggarda (Haggard 2015) zanima, ali vera v srečne in nesrečne številke vpliva tudi na višino donosov na borzah, na katerih delujejo predvsem azijski uporabniki. V analizi shenzhenske borze ugotovi, da srečni datumi dejansko vplivajo na promet borze, in na podlagi ugotovitev predlaga

prilagojeno marketinško strategijo investiranja. Tudi Brown (Brown idr. 2002) analizira grupiranje doseženih cen na treh azijskih borzah predvsem z vidika vpliva kulturnega okolja. Rezultati pokažejo vpliv na izbor številke predvsem na hongkonški borzi, s poudarkom na izogibanju številki 4.

2.7.2 Vpliv feng shuija na nepremičninski trg

Wu (Wu idr. 2012) ugotavlja, da ima feng shui velik vpliv na nakup nepremičnin v kitajskem kulturnem okolju, vendar zaenkrat ta odnos še ni dovolj podrobno raziskan. Zato s pomočjo procesa analitične hierarhije ter na podlagi teorije utemeljenega delovanja (Theory of Reasoned Action – TRA) in zaznanega tveganja izvede dve empirični študiji. Rezultati pokažejo, da so potrošniki bolj pozorni na dobro dostopnost nepremičnine, odsotnost škodljivih objektov v okolici, dobro orientacijo in fengshuijsko harmonijo. Tisti, ki kršitve fengshuijskih priporočil jemljejo bolj resno (ocena tveganja), bodo priporočila pri svojem ravnanju in odločanju v zvezi z nepremičninami tudi bolj dosledno upoštevali. Peng raziskuje (Peng idr. 2012), kako osebna prepričanja (predvsem vraževerje proti samoučinkovitosti) v kombinaciji z značajem vplivajo na uporabo feng shuija pri nakupu nepremičnine. Rezultati študije, ki zajame 246 prebivalcev Tajpeja (Tajvan), pokaže, da ima prisotnost vraževerja pozitiven vpliv na sprejemanje feng shuija, medtem ko je vpliv samoučinkovitosti na feng shui negativen. Tudi druge značajske poteze (po modelu FFM oz. Big Five Personality Traits) vplivajo na stopnjo posameznikovega vraževerja oz. samoučinkovitosti.

Kar nekaj prispevkov analizira vpliv feng shuija na konkretne nepremičninske trge. Choy (Choy idr. 2007) se osredotoči na vpliv feng shuija na nepremičninski trg Hongkonga. Ugotavlja, da višjo ceno dosegajo nepremičnine z večjo površino, več nadstropji, dobro povezavo z javnim transportom in atraktivnimi razgledi. Apartmaji z (po feng shuiju) nesrečno številko pa med kupci niso zaželeni in se običajno prodajajo po znižani ceni. Do podobnih ugotovitev pride tudi Bourassa (Bourassa idr. 1999). So v svojem diplomskem delu *An Examination of the Effect of Feng Shui on Residential Property Price in Hong Kong* (So 2009) analizira nepremičninske aktivnosti v štirih stanovanjskih soseskah. Na podlagi višin transakcij med letoma 1995 in 1999 ugotovi, da so nepremičnine s slabim feng shuijem dosegale od 0,9 do 1,5 % nižjo ceno. Vpliv dobrega feng shuija na ceno pa se ne pokaže kot statistično značilen. Tam (Tam idr. 1998) analizira vpliv feng shuija na območje Taipo v zaledju Hongkonga. Zanima ga povezava med spremenljivkami feng shui, dostopnost in starost nepremičnine. Kot najvišja se pokaže

korelacija med feng shujem in ceno (koeficient 0,95). Korelacija med feng shujem in starostjo je nižja (koeficient -0,699). Avtor zaključi, da se v območjih z dobrim feng shujem gradbeni fond hitreje menjava, ker za lokacijo vlada veliko zanimanje.

Tudi na Tajvanu je feng shui pomemben faktor pri nakupu nepremičnine. Hunag (Huang idr. 2012) izvede anketo s 100 uporabniki poznane tainanske agencije za nepremičnine, ki jih na podlagi rezultatov razdeli v dve skupini: privrženci feng shuija in neopredeljeni. Na podlagi analize pridobljenih podatkov raziskovalci ugotavljajo, da se skupina, opredeljena kot privrženci feng shuija, skuša pri nakupu nepremičnine izogniti večini slabih fengshuijskih vplivov. Zanimivi so tudi rezultati druge tajvanske študije *An Estimation of the Impact of Feng Shui on Housing Prices in Taiwan* (Lin idr. 2012). Na podlagi nabora 77.624 podatkov in z uporabo hedonične analize, ki upošteva več dejavnikov za oceno vrednosti nepremičnin, avtorji ugotavljajo, da imajo slabi fengshuijski vplivi statistično značilen negativni učinek na ceno nepremičnine. Podrobnejša analiza pokaže, da je negativni učinek večji pri dražjih nepremičninah. Avtorji zaključujejo, da je mogoče sklepati, da so kupci dražjih nepremičnin bolj pozorni na feng shui kot kupci cenejših nepremičnin.

Vpliv feng shuija na nepremičninski trg pa ni omejen zgolj na kitajski kulturni okvir. Bond (Bond 2008) raziskuje vpliv feng shuija na cene nepremičnin na Zahodu (kulturni okvir Evrope, Severne Amerike, Avstralije in Nove Zelandije). V prvem delu študije primerja cene nepremičnin, zgrajenih upoštevajoč fengshuijska priporočila, in cene nepremičnin brez povezave s feng shujem. V drugem delu analizira transakcijske vrednosti s pomočjo hedonične analize. Rezultati so mešani, vendar je mogoče zaslediti trend, da feng shui pozitivno vpliva na višino cen nepremičnin na Zahodu. Vedno bolj izrazit vpliv kitajskih kupcev je mogoče zaslediti tudi v ZDA (Schuker 2012). Po gospodarski krizi, v kateri so cene nepremičnin močno padle, so postale ZDA zelo zanimive za azijske vlagatelje. Posebej privlačna sta New York in Los Angeles, vendar tudi Miami, San Francisco, Seattle in Las Vegas. Investitorji se kitajskim kulturnim navadam prilagajajo tako, da najboljše apartmaje namestijo v srečna nadstropja (80 do 88), se izogibajo številkam, povezanim s 4, predvidijo ločene kuhinje z dobrimi prezračevalnimi napravami za pripravljanje aromatičnih kitajskih jedi (t. i. wok kuhinja), orientirajo ulice v naseljih v smeri sever-jug in poskrbijo, da so velike steklene površine bivalnih prostorov obrnjene na jug. Prav tako so nepremičnine zasnovane tako, da jih lahko uporablja več generacij (apartma za stare starše), nekateri pa grede tako daleč, da na zemljišče celo zakopavajo fengshuijske zlatnike (npr. kalifornijski Lambert ranč).

Tri skupine raziskovalcev razvijajo računalniške modele, ki bi kupcem, nepremičnarjem in projektantom lahko pomagali pri nepremičninskih poslih. Wu v dveh prispevkih (Wu idr. 2008 in Wu idr. 2009) predstavi učinkovit model za ocenjevanje vrednosti nepremičnin, ki poleg ostalih faktorjev (kot npr. vrednost zemljišča, starost nepremičnine, površina, prometna dostopnost) upošteva tudi fengshui spremenljivke (npr. splošen videz hiše, vrata, okna, stranišča, stopnice). Testiranih je več različic modela, pri čemer se model, ki uporablja tudi fengshuijske spremenljivke, izkaže kot bolj učinkovit. Avtorji menijo, da je model lahko v pomoč kupcem za lažji izbor hiše, investitorjem za boljše upravljanje z nepremičninami in arhitektom kot informacija, kakšne hiše si Tajvanci želijo. Juan s sodelavci (Juan idr. 2009) razvija model, ki bi omogočal, da kupci že v fazi oblikovanja, torej pred izgradnjo, svojo bodočo nepremičnino prilagodijo fengshuijskim željam in pričakovanjem. Uporaba fengshuijskih svetovalcev in profesionalnih dizajnerjev se avtorjem namreč zdi zamudna in draga. V model so vključena priporočila šole oblike in šole kompasa, ki omogočajo ovrednotenje okolice in notranjosti objekta. Na podoben način svoj fengshuijski model za pomoč kupcem nepremičnin zasnuje tudi Chiu (Chui idr. 2013). Na podlagi fengshuijskih priporočil so definirana izhodišča za nakup hiše, ki so vnesena v model in kasneje testirana na 50 primerih. Na podlagi modela naj bi imeli kupci možnost izluščiti svojim potrebam primerno skupino hiš in se uspešno izogniti tistim s slabim feng shuijem.

2.7.3 Feng shui in turizem

Turizem in feng shui se povezujeta na več različnih načinov, v nadaljevanju pa bosta izpostavljena predvsem dva: feng shui kot turistični produkt in upoštevanje feng shuija pri oblikovanju okolja za gostinske (hotelske) dejavnosti. Eden od novejših prispevkov obravnava feng shui kot aktualen novodobni turistični produkt. S promocijo fengshuijskega znanja se je namreč na Zahodu pojavila tudi niša fengshuijskega izobraževanja na Kitajskem (npr. Dong idr. v Mak idr. 2009, 225) in ponudba feng shui potovanj za zahodne turiste. Buzinde (Buzinde idr. 2012) slednji pojav podrobno analizira in ugotavlja, da so pokrajine z dobrim feng shuijem v predstavitvenih brošurah opisane kot prostori, ki imajo moč, da obiskovalca spremenijo. Prav tako je običajen odnos vodiča in turista nadgrajen v odnos učitelja in učenca. Na ta način se vraževski vidik tradicionalne prakse pretanjeno transformira in spreminja v enega od pomembnih nosilcev turistične zanimivosti. Marafa (Fung idr. 2002) je že 10 let prej opozarjal

na potencial fengshuijskih gozdov okrog Hong Konga kot možnih turističnih destinacij, s poudarkom na ekoturizmu.

Hobson (Hobson 1994) je bil sicer eden prvih, ki je v okviru akademskega prispevka opozoril na potencial feng shuija v okviru gostinskih dejavnosti v azijsko-pacifiški regiji. Ugotavlja, da ga uporabljajo številni hoteli in restavracije tako pri izbiri lokacije kot pri zasnovi objektov. Tudi mednarodne verige, ki ne izhajajo iz tega kulturnega okvira, uporabljajo feng shui, da bi prilagodile svoje okolje lokalnim uporabnikom. Veriga Hilton je kot ena prvih uporabila feng shui tudi kot centralno točko svoje promocijske kampanije. Poulston (Poulston 2009) navaja še druge primere. Lastnik hotela Metropolitan v Vancouvru je pred vhod postavil dva kamnita leva, kot zaščito pred slabimi duhovi, feng shui pa je vgradil v slogan svojega podjetja. Tudi hotel Hyatt Regency v Hongkongu je oblikoval svoj interjer v skladu s priporočili feng shuija. Lobi Grand Hyatta v Singapurju pa naj bi bil zasnoval feng shui mojster, za srečo in blagostanje gostov, uslužbencev in lastnikov. Poulston ugotavlja, da je velika verjetnost, da številni hotelirji uporabljajo feng shui, da bi si zagotovili blagostanje. Študija feng shuija in šestih hotelskih lobijev, ki jo izvede Poulston v nadaljevanju (Poulston idr. 2012), je predstavljena v poglavju Terenska analiza. Feng shuija kot dela kulturnih vrednot (vraževerja) kitajskih gostov pa se delno dotakne tudi magistrska študija Sea (Seo 2012), ki proučuje kulturni vpliv na zadovoljstvo uporabnikov v hotelski industriji. Še posebej izpostavlja kitajska prepričanja v zvezi s srečnimi in nesrečnimi števili, sicer pa prostorska analiza v smislu upoštevanja feng shuija ni eden od njegovih fokusov proučevanja.

2.8 Feng shui, zdravstvo in zdravilstvo

Pri pregledovanju akademskih feng shui prispevkov se je nabralo kar nekaj takih, ki so bili objavljeni v literaturi s področja medicinske nege ali komplementarne (alternativne oz. tradicionalne) medicine. Uvrstimo jih lahko v tri področja. V prvem so prispevki, ki feng shui obravnavajo na splošno in ga uvrščajo med eno od komplementarnih vej medicine. V drugem so prispevki, ki feng shui obravnavajo predvsem z vidika boljšega razumevanja kulturnega okvira pacienta ali njegovega svojca, da bi mu lahko nudili bolj kvalitetno oporo v času zdravljenja. Tretja skupina prispevkov je za disertacijo najbolj zanimiva, saj obravnava feng shui kot orodje, ki omogoča ustvarjanje bolj kakovostnega okolja za ozdravitev. Del teh prispevkov (evalvacijske terenske študije) je izločen in podrobneje predstavljen v poglavju Terenska analiza. Pri tem velja omeniti, da so vsi omenjeni prispevki objavljeni v nekitajskih

strokovnih publikacijah, povezanih z zdravjem. Povezavo med feng shujem in zdravjem na Kitajskem pa pojasnjuje tudi Bruun (Bruun 2008, 73), ki poroča, da so med njegovimi terenskimi raziskavami, osredotočenimi predvsem na revnejša poljedelska območja Kitajske z omejenimi zdravstvenimi viri, v dveh tretjinah primerov feng shuijskega praktika klicali zaradi pomoči pri slabem zdravju, boleznih ali mentalnih motnjah. Bolezen namreč po tradicionalnem prepričanju ogroža človekovo srečo. Vendar razumevanje bolezni v tradicionalnem kitajskem okolju ni niti povsem tradicionalno niti moderno, ampak je pester konglomerat fizioloških razlag, metafizičnih (neosebni) vzrokov in duhovnih vplivov, vključno z vplivi prednikov.

2.8.1 Feng shui kot ena od tehnik komplementarne oz. tradicionalne medicine

Wright (Wright 2000) ugotavlja, da je vedno več dokazov, da se v zahodnem svetu dogaja kulturni premik v smeri zanimanja za duhovnost. Ločuje med duhovnostjo, ki jo razume kot iskanje smisla in pomena obstoja, ter religioznostjo, ki jo razume kot skupek praks in ritualov, s katerimi kodiramo svojo duhovnost, da jo lahko delimo z drugimi. Na ta trend se morajo po Wrightovem mnenju odzivati tudi zdravstveni delavci, saj pacienti prihajajo k njim z različnimi potrebami in pričakovanji, tudi v povezavi z duhovnostjo. Gulmen (Gulmen 2004) uvršča feng shui med tehnike holistične energijske medicine, ki se vedno pogosteje uporabljajo kot podpora fizični medicini. Tudi Clarke (Clarke idr. 2004) navaja feng shui kot eno od devetih profesionaliziranih komplementarnih in alternativnih medicin v Veliki Britaniji, hkrati z aromaterapijo, kitajsko zeliščno medicino, kiropraktiko, kristaloterapijo, laično homeopatijo, medicinsko homeopatijo, osteopatijo in radioniko. Bland (Bland 1999) se osredotoča na industrijo spopadanja s stresom, ki jo razdeli v štiri kategorije: pragmatično, špartansko, čutno in novodobno. Feng shui je uvrščen v zadnjo kategorijo skupaj z refleksologijo, jogo in meditacijo. Za Donellyja (Donelly 2003) je na Florence Nightingale (utemeljiteljico sodobne zdravstvene nege) mogoče gledati kot na eno prvih sodobnih zagovornic feng shuija. Izjemno je namreč poudarjala pomen okolja kot podporo negi in zdravljenju. Zavzemala se je za čist, topel, dobro prezračen, varen in estetski prostor, v katerem se bolni lahko bolj učinkovito pozdravijo. Torre (Torre 2006) v uvodu najprej naredi splošen pregled t. i. podpornega dizajna (angl. *Supportive Design*), za katerega je že dolgo znano, da lahko zmanjša stres oziroma podpre pacienta v procesu ozdravitve. V nadaljevanju se avtorica osredotoči tudi na feng shui kot enega od načinov, na katerega lahko tako podporno okolje ustvarimo. Lee (Lee 2002) obravnava feng shui kot eno od treh tradicionalnih popularnih psihoterapij oz. tradicionalnih

medicin, ki se uporabljajo v Singapurju. Poleg feng shuija Lee predstavi še tradicionalno kitajsko medicino in kitajski šamanizem. Študija pokaže, da imajo kitajski klienti iz Singapurja eklektične vrednostne sisteme, ki vključujejo kombinacijo tako tradicionalnih kot sodobnih zahodnih psihoterapij (npr. psihodinamika, vedenjska terapija). Lupone (Lupone 1999) obravnava terapevtske dobrobiti feng shuija, pri čemer se osredotoča predvsem na fengshuijsko osebnostno analizo na podlagi Yijinga in ustreznim fizičnim preurejanjem bivalnih prostorov, da se ustvari prostor harmonije. Frumkin (Frumkin 2003) v prispevku *Healthy Places: Exploring the Evidence*, v okviru katerega opisuje tudi temeljne značilnosti feng shuija, ugotavlja, da so le redki sistemi priporočil za ustvarjanje zdravih prostorov podprti z empiričnimi dokazi in so zato večinoma nezdržljivi z aktualno uradno zdravstveno prakso.

2.8.2 Oblikovanje okolja, ki podpira zdravljenje

Feng shui im Krankenhaus: Architektur und Heilung je knjiga avstrijske arhitektke (Schumm 2004), ki je v skladu s priporočili feng shuija skupaj z drugimi umetniki opremila med drugim tudi dunajsko bolnico Lainz (glej Sliko 2.6). Skozi projekte, teoretične razlage in pričevanja zdravnikov ter pacientov pojasnjuje, kako naj bi feng shui vplival na boljše počutje v sicer stresa polnem bolnišničnem okolju.

Tudi An (An 2014) v svojem prispevku *A Case Study on Hospital Interior Colour Design Reflecting Feng Shui* feng shui obravnava kot metodo za krepitev pozitivne energije v okolju in kot pomoč procesu zdravljenja. Na primeru bolnice St. Mary iz Seula pokaže, kako je filozofijo feng shuija mogoče uporabiti pri izbiri barv za interjer bolnišnice. Ugotavlja, da se je zgodil premik v paradigmi izbire barv, saj bela barva v bolnišničnem okolju izgublja svojo dominantno vlogo. Stark (Stark 2004) je arhitekt in feng shui svetovalec iz ZDA, ki je specializiran za zdravstvena okolja. V prispevku navaja strategije, ki naj bi intenzivne enote (angl. *ICU – Intensive Care Unit*) naredile bolj podporne in prijazne ljudem, npr. s pogledom na naravo (preko oken ali slik), oblikovanjem enot, ki omogočajo sobivanje svojca, z uporabo toplejših barv in naravnih materialov ter z dviganjem možnosti osebnega nadzora pacienta (nad zasebnostjo, hrupom, svetlobo). Čeprav v nekaterih priporočilih lahko prepoznamo tudi elemente tradicionalnega feng shuija, specialne fengshuijske tehnike v prispevku niso omenjene.

Slika 2.6: Stropne poslikave na intenzivnem srčnem oddelku bolnice na Dunaju.

Vir: Wikimedia 2018.

Nasprotno pa je feng shui je v prispevku Whedona (Whedon 2000) obravnavan kot eden od referenčnih sistemov za vrednotenje okolja, v katerem se izvajajo delovne terapije. Glavni trije gradniki delovne terapije so namreč uporabnik, delo in okolje. In prav slednje ostaja velikokrat prezrto. Drugi referenčni sistemi okolja, ki jih poleg feng shuija predstavi Whedon v svojem prispevku, so še ergonomija, industrijska higiena (prisotnost strupov), okoljska psihologija in dostopnost. Feng shui naj bi bil tisti referenčni sistem, ki lahko v vrednotenje okolja prinese elemente duhovnosti. V okviru delovne terapije pa feng shui raziskuje tudi Sit v disertaciji *Feng Shui Elements and Life Areas Approach for Older Persons in a Nursing Care Facility* (Sit 2004). Že iz naslova je razvidno, da v svoj prispevek vključuje komercialni feng shui, in sicer baguo življenjskih področij. Komercialni vidiki feng shuija pa se pojavljajo tudi v drugih strokovnih prispevkih zdravstvene nege. Percival (Percival 2001) v prispevku o feng shuiju z naslovom *Clear the Decks* piše o pomenu rednega odstranjevanja odrabljenih predmetov in vzdrževanja energijske pretočnosti bivalnih prostorov. Feng shui pa ni pomemben samo za okolja, v katerih poteka proces zdravljenja, ampak tudi za šolska okolja, v katerih se študentje šele spoznavajo s protokoli nege in zdravljenja. Za Boykinovo (Boykin idr. 2006) je eden od stebrov zdravstvene nege tudi zagotavljanje in vzdrževanje okolja, ki zdravljenje podpira. V tem duhu so na Univerzi Florida Atlantic novo fakulteto za zdravstveno nego zgradili upoštevajoč tudi priporočila feng shuija.

2.8.3 Feng shui kot kulturni moment v obravnavi obolelega ali svojca

V nadaljevanju predstavljeni prispevki se dotikajo feng shuija predvsem kot kulturnega vidika pri različnih vrstah zdravstvenih problemov. Raziskave, izvedene v preteklih desetletjih, so se namreč osredotočale predvsem na razumevanje bolnikovih psiholoških odzivov na bolezen, kulturni vidik pa je ostajal večinoma prezrt. Iz prispevkov lahko razberemo, da je feng shui percipiran kot eden od vzrokov za bolezen ali pa kot ena od tradicionalnih strategij aktivnega spopadanja z boleznijo. Yeo (Yeo idr. 2004) tako proučuje kulturno percepcijo raka, da bi razumel, ali to predstavlja eno od preprek pri iskanju zdravniške podpore pri tej bolezni. Ciljna skupina proučevanja so kitajski Avstralci v Singapurju. Raziskovalci so od njih skušali pridobiti avtohtone razlage raka ter taksonomijo in terminologijo, ki se s to boleznijo povezuje. Anketirani menijo, da naj bi bile bolezni (tudi rak) me drugim tudi posledica karme, povračila, usode, božje volje, feng shuija, dotika zla, nesreče, razžalitve bogov in urokov. Chui (Chui idr. 2005) proučuje odzive kitajskih Avstralcev na njihovo diagnozo napredovalega raka. V raziskavi identificira štiri načine spopadanja s to informacijo. Podrobneje prouči strategijo spopada (angl. *Combat Mode*), ki vključuje uporabo tradicionalne kitajske medicine, priporočil glede hrane kot stebra zdravja, *qi gong* (oblika telesnih vaj), feng shui in čaščenje prednikov ter bogov. Xu (Xu idr. 2013) proučuje kulturne razlike v prepričanjih glede dednosti glavnih depresivnih motenj (angl. *MDD – Major Depressive Disorder*) med dvema skupinama Avstralcev: Anglo-Kelti in Kitajci. Obe skupini povezuje prepričanje, da na *MDD* vplivajo predvsem genetika, okolje in stopnja stresa. Kitajsko-avstralska skupina pa je edinstvena v prepričanju, da je *MDD* tudi posledica volje boga oziroma usode, na katero pa ima pomemben vpliv feng shui in upoštevanje ugodnih dni. Xu zaključuje, da bi bilo pri posredovanju informacij kitajsko-avstralskemu pacientu glede genetskih tveganj v povezavi z *MDD* nujno upoštevati tudi ta specifično kitajska prepričanja. Na podoben način tudi kitajski bolniki iz ZDA, ki imajo Alzheimerjevo bolezen, v študiji Zhana (Zhan 2004) pripisujejo možne vzroke za bolezen tudi slabemu feng shuiju.

2.9 Sodobne kitajske znanstvene raziskave feng shuija

V šestdesetih letih prejšnjega stoletja je skušala kitajska vlada modernizirati državo in je na tradicionalne prakse, tudi na feng shui, gledala kot na nekaj, kar ta razvoj zadržuje. Zato je skušala tradicionalne prakse eliminirati. Tako je cela generacija kitajskih antropologov in drugih znanstvenih raziskovalcev zgodnjega 20. stoletja povsem spregledala feng shui kot

raziskovalno področje, predvsem zaradi lastne samocenzure do vraževerja. Še pred slabimi 40 leti feng shui v kitajskih mestih ni bil kaj prida prisoten. Bolj pogost je bil na podeželju, vendar se ga je vedno povezovalo z nazadnjaštvom in vraževerjem, ki so se ga resni kitajski znanstveniki raje izogibali. Kitajska revolucija (1966–76) je kriminalizirala tako religiozne kot popularne ljudske prakse, zato je bil feng shui vse do 80. let prejšnjega stoletja obravnavan večinoma kot zgodovinski artefakt, ki se ga je treba sramovati, saj predstavlja kulturno oviro (fevdalno vraževerje) na poti modernizacije sodobne kitajske družbe. Ta poskus popolnega izkoreninjenja tradicionalnih praks in feng shuija pa vendarle ni bil povsem uspešen (Teather idr. 2000 v Mak idr. 2009, xxxii). Od poznih 70. let prejšnjega stoletja je kitajska oblast počasi omiljevala svojo ortodoksno vizijo socializma in privzemala vedno bolj odprt svetovni nazor ter se odpirala ekonomskim spremembam. V zadnjih dveh desetletjih prejšnjega stoletja so tako predvsem mlajši kitajski intelektualci začeli raziskovati svoje lastne kulturne korenine, predvsem kot reakcijo na slepo sledenje tujim (zahodnjaškim) kulturnim konceptom. Tudi ekonomska rast Kitajske je dodala k večjemu samozaupanju ter hkrati zaupanju v tradicionalne koncepte, ki so bili prej zaznani kot nazadnjaški. Tako je v bolj sproščenem okolju tudi feng shui znova postal žarišče resnih znanstvenih diskusij in proučevanj. Večina kitajskih raziskovalcev se osredotoča na vpliv feng shuija na kitajsko arhitekturo, zato poglobljeno proučujejo zgodovino feng shuija in z njim povezano tradicionalno kitajsko arhitekturo (npr. He 1990; Cheng idr. 1993; Wang 1992; Lin 2007 vsi v Mak idr. 2009, xxxii). V knjigi *The Source of Feng Shui* kitajska avtorica He Xiaoxin (He 1990) predstavi vpliv feng shuija na zasnovo vasi, mest in hiš v jugovzhodni Kitajski. Zanj je feng shui utelešenje antične kitajske filozofije, znanosti in estetike. Gre za pionirsko novodobno delo, ki je v kasneje izdanih naslovih večkrat citirano. Le dve leti kasneje Wang (1992) izda knjigo *Research in Feng Shui Theory*, obsežen kompendij fengshuijskih študij, ki vključuje tako dela klasičnih zahodnih raziskovalcev (npr. Eitel, Needham) kot tudi kitajske zgodovinske in filološke študije (Wang 1992 v Bruun 2008, 157). Obsega tudi avtorjeve praktične raziskave konkretnih ureditev (npr. kraljevih grobnic dinastije Qin v Pekingu). Cheng in Kong (1993) v knjigi *Feng Shui* proučujeta pravila, po katerih so bila fengshuijska priporočila vgrajena v tradicionalno gradnjo. Knjiga predstavlja zbirko kitajskih fengshuijskih raziskav v razponu od teoretičnih do povsem praktičnih. Od začetka 90. naprej se število objavljenih knjig in člankov na temo feng shuija na Kitajskem vztrajno povečuje, čeprav tveganje za cenzuro ali visoke kazni še vedno ostaja. Vzpostavljajo se tudi možnosti učenja feng shuija zahodnih študentov na Kitajskem kot npr. sodelovanje univerze Wisconsin - Madison in pekinške univerze (Dong idr. v Mak idr. 2009, 225). Povezava med sodobno ekologijo in feng shuijem ostaja ena od najbolj zanimivih

raziskovalnih tem feng shuija med kitajskimi avtorji. Tudi veliki ekološki problemi, s katerimi se sooča sodobna Kitajska, so eden od razlogov, ki znanstvenike spodbudijo, da rešitve začnejo iskati v tradicionalnih znanjih, ki temeljijo na harmoniji človeka in narave (Bruun 2008, 118). Ena novejših kitajskih knjižnih kompilacij feng shui znanja je delo *Feng Sheng Shui Qi* (Lin 2007), ki povzame principe in prakse feng shuija na Kitajskem in naredi pregled raziskovalcev in strokovnjakov s področja feng shuija.

Vendarle pa tema z vidika uradne kitajske države še vedno ostaja kontroverzna, zato so znanstveniki pri njeni obravnavi zelo pazljivi. Prednost imajo racionalistične interpretacije, kjer se feng shui proučuje v primerjavi s sodobno geografijo, ekologijo, okoljsko filozofijo, psihologijo ipd. Kitajski akademiki so še vedno razdeljeni na tiste, ki imajo feng shui za vraževerje, in tiste, ki obravnavajo feng shui kot temo, vredno znanstvenega proučevanja. V glavnem pa skuša uradna politika feng shui še vedno držati izven državnih institucij. Prav tako Bruun ugotavlja (Bruun 2008, 158), da v kitajskem založništvu veljajo stroga pravila, zato mora biti vsako alternativno mišljenje (in feng shui še vedno stoji na robu milosti oz. nemilosti) zavito v poudarjeni patriotizem. Zato ne čudi, da kitajski avtorji radi v ospredje postavljajo unikatnost kitajske tradicionalne kulture. Nasploh ima vladajoča elita skozi zgodovino do feng shuija vedno bipolarni odnos. Izobraženci in elita ga uradno zanikajo, hkrati pa ga uporabljajo za določevanje pravega položaja pomembnih državnih zgradb in grobnic, kar ugotavlja že Freedman (Freedman 1968). Bruun citira univerzitetnega profesorja iz Nanjinga, ki pravi: »Feng shui je na nek način podoben prostituciji. Uradno ne obstaja, če pa popraskaš po površini, takoj naletiš nanj« (Bruun 2008, 122).

Da bi dobili boljši občutek, katera so tista področja, ki najbolj zanimajo kitajske raziskovalce, v nadaljevanju navajamo pregled člankov na temo feng shuija iz kitajske baze CNKI (China National Knowledge Infrastructure), ki predstavlja najobsežnejšo kitajsko akademsko bazo podatkov in vključuje revije, magistrske in doktorske teze, povzetke strokovnih kongresov, časopise, letopise, patente in drugo. Pregled prispevkov je razdeljen na splošni sklop, ki združuje različne prispevke iz filozofskega, antropološkega in zgodovinskega področja, ter na sklop, ki združuje prispevke z vidika arhitekture in koncepta trajnosti. Sicer pa med članki zasledimo tudi pregledni članek Weija (Wei idr. 2007), ki obravnava prispevke na temo feng shuija, objavljene v zadnjih 10 letih. Wei ugotavlja, da je spekter raziskovalnih tem širok, da se raziskovalne teme zelo tesno navezujejo na realnost, da pa je izvedenih premalo evalvacijskih študij.

Yoon (Yoon 1989) obravnava zgodovino, kulturno-filozofski okvir in razvoj feng shuija. V svojih prispevkih namesto izraza feng shui uporablja izraz geomantija, saj se mu zdi kot oznaka bolj primeren. Za Yoona je feng shui sistem za ocenjevanja pokrajine, s ciljem najti najugodnejši položaj za zgradbo. Za Tianshenga (Tiansheng idr. 1996) je feng shui način pogleda na Zemljo, ki združuje antično kitajsko filozofijo, znanost in estetiko. Wen-mei (Wen-mei 2008) ugotavlja, da je tradicionalna kitajska arhitektura nastajala pod vplivom geomantičnih konceptov, ki jih avtor poimenuje geomantični omen (znamenja, ki nakazujejo prihodnost). Guixiang (Guixiang 1999) je skeptičen do racionalnih pogledov na feng shui. Zanj je feng shui magična nekromantija, ki obravnava odnos med nadnaravnim in človekom. Jian (Jian 2001) se osredotoča na možne načine raziskovanja feng shuija. Xu (Xu 2009) pa se sprašuje o pomenu in uporabnosti feng shuija. Zanj je cilj feng shuija harmonični odnos med človekom in naravo ter zgradbo in naravo. Kai (Kai 1998) proučuje feng shui z vidika sodobnih nelinearnih teorij kaosa in fraktalne geometrije. Na podlagi ugotovitev predlaga, da bi na kaotično-fraktalno arhitekturo lahko gledali kot na novo zbirko teorij in metod za urbanistično in arhitekturno analizo ter oblikovanje. Tudi študija Jianbinga (Jianbing 2009) je povezana s sodobnostjo, in sicer obravnava feng shui kot turistični produkt za domače in tuje turiste. Izpostavlja, da je treba izobraziti turistične vodiče, da bi se izognili mistifikaciji ali vulgarizaciji tega tradicionalnega kitajskega znanja. Predlaga različne tipe kulturnih fengshuijskih tur, oziroma tur z ogledi fengshuijskih znamenitosti.

Zanimivi so prispevki, ki obravnavajo posamezne elemente ali zgodovinske vidike feng shuija. Wang (Wang idr. 2006) proučuje filozofske koncepte, ki so temelj feng shuija, predvsem jin in jang ter življenjsko silo *qi*. Zhang (Zhang 2008) proučuje zgodovinski razvoj feng shuija. Na podlagi dekreta o prekopu posmrtnih ostankov cesarice Dowager Chongxian, ki je bil izdan v času Južnih dinastij (420–589 n. št.), ugotavlja, da je prav v tem obdobju prišlo do prenosa feng shuija iz popularnega vraževerja med vladajoče elite. Južne dinastije so feng shui prenesle severnim dinastijam (v času dinastije Liang 502–557 n. št.), dokler ni v času dinastij Sui (581–618 n. št.) in Tang (618–907 n. št.) postal del institucionaliziranega verovanja. Wu (Wu 2011) obravnava rudarjenje in okoljsko varovanje od dinastije Qing naprej. Feng shui je obravnavan na začetku, ko avtor ugotavlja, da je v zgodnjem obdobju dinastije Qing prav kombinacija feng shuija in okoljevarstva pomagala preprečevati uničujočo pretirano izrabo rudarjenja, ki je sledila v kasnejših obdobjih.

Yongfa (Yongfa idr. 2010) proučuje tradicionalno arhitekturo območja Huizhou na Kitajskem s kulturnega vidika. Avtor ugotavlja, da so imeli v kulturnem in socialnem smislu na razvoj

regije največji vpliv neokonfucianizem, patriarhalni klanski sistem in feng shui. Xiao (Xiao idr. 2014) proučuje feng shui v okviru tradicionalnega antičnega mesta Shangli. Rezultati raziskave naj bi bili v pomoč pri kreiranju teoretičnih in praktičnih protokolov za zaščito tradicionalnih naselbinskih vzorcev. Feng shui pa ni vplival samo na oblikovanje zgradb, ampak tudi na oblikovanje tradicionalnih kitajskih vrtov, ki jih v svojem prispevku obravnava Hu (Hu 2008). Analiza tradicionalnih kitajskih vrtov in feng shuija pa je tema prispevka tudi pri Wangu (Wang idr. 2012), ki izvede analizo gorskega parka Jinping. Cilj analize je ohranitev in nadaljnji razvoj te tradicionalne kitajske dediščine oblikovanja krajine.

Wang (Wang idr. 2005) išče koncepte trajnosti v Yijingu. Zanj je ideja rasti znotraj stalnih sprememb eden temeljnih trajnostnih konceptov. Shi (Shi idr. 2004) izpostavlja, da v feng shuiju sicer ne bomo našli termina 'ekološki', vendar so vanj vključeni koncepti, kot na primer vitalnost, veter in voda, ki se s konceptom ekologije povezujejo. Yan (Yan 2002) proučuje okoljske vidike v feng shuiju, ki bi jih po njegovem mnenju lahko uporabili tudi za promocijo sodobnih okoljskih raziskav. Po Yuju (Yu 1990) lahko v feng shuiju najdemo prototip idealnega modela poselitve, na podlagi katerega so predniki ustvarili idealno ekološko kulturno krajino. Tudi za Zhaoja (Zhao 2011) so ekološke ideje v feng shuiju uporabne v sodobnem urbanizmu in arhitekturi, ki se soočata s čedalje hujšimi okoljskimi izzivi. Liu (Liu idr. 2011) uporabi principe feng shuija, regionalizma in varovanja kulturne dediščine pri svojem predlogu oblikovanja harmonične ekološke poselitve na hribovitem mestnem obrobju.

Skupina prispevkov obravnava fengshuijske gozdove na različnih koncih Kitajske predvsem z vidika biotske raznovrstnosti, ekologije, zgodovine in turističnega potenciala. Chuanguo (Chuanguo idr. 2006) analizira biološko stanje fengshuijskih gozdov okrog mesta Foshan, Liu (Liu idr. 2007) proučuje fengshuijske gozdove okrog mesta Shenzhen, Cui (Cui idr. 2008) analizira rastlinsko raznovrstnost fengshuijskih gozdov iz okrožja Napo, Cheng (Cheng idr. 2009) proučuje fengshuijske gozdove okrog vasi Lingnan, Yang (Yang idr. 2012) okrog vasi Hakka, Gao (Gao idr. 2013) pa se osredotoči na fengshuijske gozdove otoka Dongshan.

2.10 Diskusija pregleda znanstvenega raziskovanja feng shuija

Pregled znanstvenega raziskovanja feng shuija pokaže, da se feng shui akademsko raziskuje na veliko različnih načinov. Veliko dela je že opravljenega, še več ga čaka. Velikokrat se vsebine prispevkov pod različnimi naslovi zelo ponavljajo, predvsem ko gre za predstavitev filozofskih

konceptov, zgodovinskega razvoja ali šol in metodologij. To gre pripisati dejstvu, da je znanstveno raziskovanje feng shuija še vedno v začetni fazi, ko je treba vsakič znova razlagati osnove, saj le-te v zavesti akademske publike še niso dovolj močno odtisnjene. V resnici je malo prispevkov, ki bi prinašali konceptualno nove poglede na branje in tolmačenje feng shuija. Vendar je tem za nadaljnje akademsko raziskovanje gotovo veliko. Yoon (Yoon 2017) takole opredeli področja, na katerih bi bilo treba v bodoče znanstveno raziskovati feng shui:

- prevodi klasične kitajske fengshuijske literature;
- dokumentiranje in analiza fengshuijskih praks na Kitajskem, Japonskem in v Koreji;
- raziskave o nastanku in širjenju feng shuija in
- raziskovanje pomembnih ekoloških principov, ki so vgrajeni v feng shui.

K zgornjemu seznamu je gotovo treba dodati vzpostavitev sistema evalviranja fengshuijskih praks, če naj feng shui postane polnopravno orodje oblikovanja okolja, ki ga uporablja sodobna znanost in ne zgolj popularna novodobna modna muha. Ker ostaja evalviranje feng shuija v znanstvenih prispevkih zaenkrat precej zapostavljena tema, ki je podrobneje predstavljena v tretjem poglavju, bomo v nadaljevanju povzeli tiste vidike feng shuija, ki so še posebej zanimivi z vidika zahodnega raziskovalca.

2.10.1 Racionalno in mistično v feng shuiju ter spoznanja Alexandra

Feng shui tudi v sedanjem stanju relativno nekritične popularne rabe deluje kot nekakšen moderator nekaterih nevrtačljivih tem sodobne družbe. Za Patona feng shui pomeni enega prvih poskusov humanizacije znanosti. Kot enega od razlogov za današnjo popularnost feng shuija navaja prav sodobno zavračanje scientizma, pri čemer mu scientizem pomeni »neprimerni prenos metod iz naravoslovnih znanosti v družbene znanosti, kjer je kompleksnost objekta, ki ga raziskujemo, bistveno večja« (Paton 2007, 438). Na zahodu namreč prevladuje občutek, da je iz življenja izginila magičnost in moč posameznika, ker veliki znanstveni konglomerati skozi suhoparno statistiko obvladujejo znanost. Zato se krepi potreba po sodobnih humanističnih znanstvenih sistemih, ki bi bili sposobni vključiti tako racionalni kot tudi emocionalni vidik. To pojasnjuje veliko rast v popularnosti novodobnih tehnik, vključno s feng shuijem, ki združuje tako racionalni kot tudi emocionalni in duhovni pol. Že Joseph Needham je o feng shuiju pisal kot o psevdoznanosti, ki je bila pomemben element v razvoju kitajske znanosti. V feng shuiju je namreč mogoče najti semena racionalnih razlag naravnih pojavov, zato že

Needham priznava, da je bil empirični element v feng shuiju vedno prisoten (Needham 1956, 346).

Prav tako je prisoten magični del. Na feng shui lahko namreč gledamo tudi kot na sistematizacijo mističnih kvalitete prostora.

»Na pravi lokaciji /.../ tam je svetloba magična. Kako magična? Razumeti jo je mogoče intuitivno, vendar je njen pomen težko posredovati z besedami. Griči so lepi, vode so dobre, sonce je prijetno, vetrič mil in nebo je osvetljeno s posebno svetlobo: drug svet. V zmedu je mir, v miru je praznični občutek. Ko prideš v prisotnost prostora, se oči odprejo, če se človek usede ali uleže, se srce napolni z radostjo. Tukaj se dih zbere in esenca osredotoči. Svetloba sije iz sredine in magičnost se razširja na vse strani. /.../ Poskusi to razumeti! Teško je to ubesediti« (March 1968, 259).

Ko beremo zgornji opis fengshuijske pokrajine, imamo občutek, da je avtor teh vrstic to izjemnost trenutka in prostora globoko doživel in jo je naknadno skušal ubesediti v zapis. Na enak način je mogoče pogledati tudi na feng shui, kot na poskus sistematičnega zapisa lastnosti, ki naj bi na koncu generirale prostor, ki se občuti kot izjemen, mističen, ki se nas dotakne in nas nagovori na najbolj intimen način. To je področje, ki ga poglobljeno in celovito raziskuje tudi arhitekt Christopher Alexander (Alexander 2002a, 2002b, 2004 in 2005), ki na podoben način kot feng shui trdi, da vsak del prostora nosi potencial življenja, je živ. S pravim oblikovanjem naj bi bilo mogoče ta potencial udejaniti na materialnem nivoju, kjer je potem sposoben stopiti v kontakt z našim najgloblji bitjem. Alexandrova metodologija, kako take prostore ustvariti, je precej drugačna od feng shuija. Morda se deloma prekrivata v priporočilih, ki jih pokriva šola oblike (kot pokaže primerjalna analiza v Kryžanowski 2012), vsekakor pa Alexander ne posveča nobene pozornosti kompasnim smerem ali posebnim datumom, značilnim za šolo kompasa. Prav tako se Alexander nikoli ne sklicuje na vzhodno filozofijo ali feng shui, ampak svoja spoznanja utemeljuje na podlagi lastnih eksperimentov, dognanj okoljske psihologije, biologije, fizike, astronomije itn. Žal ostajajo njegova najnovejša spoznanja po popularnosti, ki jo je doživel s svojim delom Jezik vzorcev (Alexander 1977), med sodobnimi arhitekti in raziskovalci precej spregledana.

2.10.2 Feng shui in druge novodobne tehnike kot substituti, ki nadomeščajo odsotnost vrednot in pomena v sodobni družbi

Prav mistični element v feng shuiju je verjetno najbolj zaslužen za njegovo popularnost v sodobnem zahodnem svetu. Glavna naloga katere koli religije je, da ponudi osnovne odgovore na vprašanja, kdo smo, od kod prihajamo in kam smo namenjeni. Religije ustvarjajo svetovni nazor in nam razlagajo, kako naj se obnašamo sami do sebe in do soljudi (Bruun 2008, 173). V odtujenosti in duhovni praznini postindustrijske in postmoderne družbe zahodnega razvitega sveta je kot protiutež ustvarjena velika potreba po kreiranju osebnega, socialnega in duhovnega pomena. Joseph Campbell (Campbell 1985 v MacDonald 1995) to poimenuje kot potrebo po historični metafori, ki jo sodobni razviti svet zelo potrebuje. Krščanska in islamska historična metafora namreč nista več uporabni in sposobni uspešno zadovoljiti duhovne in psihološke potrebe sodobnega človeka. Prav zato se novodobna gibanja pojavijo kot nadomestek za vse posameznike, ki jih moderni znanstveni, pozitivistični in racionalni svetovni nazori ne morejo v celoti zadovoljiti (MacDonald 1995). Na celotno novodobno gibanje, tudi na feng shui, lahko torej pogledamo kot na poskus izgradnje tradicije, ki naj bi pomagala spremeniti naš trenutni svetovni nazor. Trgovanje z življenjskimi pomeni je konec koncev glavno tržno blago vsake kulture (Bruun 2008, 10). Pri tem gre lahko za poljubno transkulturno združevanje različnih tradicij, neupoštevajoč kulturno zgodovinski kontekst, v katerem so nastajale. Na ta način lahko tudi na sodobni feng shui gledamo kot na historično metaforo, ki črpa iz zgodovinske tradicije, vendar jo preoblikuje, da ustreza sodobnim potrebam. V tem kontekstu je razumljivo, da zahodnjakov ne zanima feng shui kot kultura, povezana s čaščenjem prednikov in umetnostjo pravičnega oblikovanja grobov, ampak izključno kot umetnost oblikovanja bivališč za žive. Prav tako je razumljivo, da se sodobni zahodnjaški fengshuijski praktik, ki dojemata feng shui v prvi vrsti kot tehniko opolnomočenja posameznika (stranke), osredotoča predvsem na preurejanje notranjosti stanovanja (dekorativni vidik). Preurejanje oz. popravljanje t. i. slabih vplivov je v sodobnem, običajno prenaseljenem okolju velikokrat nemogoče in bi bilo za uporabnika samo vir frustracij, na katerih vzroke ne more vplivati oz. jih ne more popraviti (vdanost v usodo namesto možnost za pozitivno delovanje).

2.10.3 Potencial feng shuija, da spremeni način, kako gledamo na naravo in okolje

Eden od potencialov feng shuija je tudi moč, da spremeni način, kako gledamo na naravo in okolje. V tem smislu deluje feng shui za kolektivno, ne zgolj za osebno korist. V feng shuiju je

narava obravnavana kot živo bitje. Ko začne posameznik na tak način dojemati okolje, se posledično spremeni njegov svetovni nazor in način delovanja. Prav v tem dejstvu se skriva prava politična moč gibanj, kot je feng shui. Sposobnost ustvariti nov mitološki okvir z novimi vrednotami in pomeni. Pri tem niti ni pomembno, da posameznik do potankosti verjame v ta mitološki okvir, da bi si aktivno prizadeval za bolj harmoničen odnos z Zemljo in okoljem (MacDonald 1995). Arhitekt Groves (Groves 2017) tudi trdi, da je feng shui, še posebej pa njegova šola oblike, pomemben mehanizem, ki človeku omogoča, da se bolj poveže z okoljem. Ustvarja močno povezavo med uporabnikom in okoljem, nudi možnost, da uporabnik sodeluje v procesu snovanja in izgradnje tako na ritualnem nivoju (skozi fengshuijsko obredje) kot tudi na pasivnem nivoju (skozi samo zgodbo feng shuija). Za Grovesa sta si feng shui in postmoderna arhitektura zelo blizu, saj obe soustvarjata in uporabljata simboliko iz grajenega okolja. Ne glede na to, ali je feng shui na praktičnem nivoju uspešno ali neuspešno odigral vlogo propagatorja interesov trajnostnega okoljskega delovanja v domačem kitajskem okolju, je nedvoumno dejstvo, da se na teoretičnem nivoju koncepti tradicionalne kitajske filozofije in sodobni koncepti trajnosti precej prekrivajo. S tega vidika lahko na tradicionalno graditeljsko prakso gledamo kot na referenčno polje, iz katerega se lahko vzhodnjaki in zahodnjaki učimo tudi danes.

2.10.4 Feng shui in posameznik

Prav tako je feng shui skladen s trendom naraščajoče individualizacije zahodne družbe. Čeprav je feng shui nastal v družbi, ki je izrazito kolektivno usmerjena, v svojem bistvu podpira egocentrizem, v katerem postane posameznik izhodiščna točka za delovanje, ki naj temu istemu posamezniku (in njegovi družini) prinese blagostanje. Za Bruuna feng shui pomeni slavljenje ega posameznika (Bruun 2008, 76). Ta element individualizacije je posebej izstopajoč, ko se feng shui uporablja v zahodnjaški projektantski praksi. Sicer je v arhitekturi običajno, da se skozi projekt skuša v čim večji meri zadovoljiti potrebe naročnika oz. uporabnika, vendar se analiza teh potreb nikdar ne spusti na nivo, ki npr. izhaja iz rojstnih podatkov. Prav tako je pomemben aktivacijski potencial feng shuija. Tradicionalno deluje feng shui proaktivno (Bruun 2008, 164). Njegova naloga je, da ustvari osnovne pogoje za uspeh, vendar je ključen tudi posameznikov osebni angažma. Percepcija sodobnega zahodnjaškega uporabnika feng shuija je bistveno bolj pasivna. Feng shui je percipiran kot čarobna tabletko, ki bo zgolj s preurejanjem stanovanja ali umestitvijo ustreznih materialov v ustrezne dele stanovanja glede na osebni

horoskop že sama po sebi generirala spremembo, ne da bi bilo treba posamezniku za to kaj narediti. Kakšna naj bi bila sicer korist feng shuija? Taka drža je logičen odraz potrošniške družbe, v kateri rešitev vedno prihaja od zunaj, z nakupom tega ali onega (pre)potrebnega predmeta ali zdravila. Čeprav je posameznik tudi v sodobnih fengshuijskih različicah postavljen v sam center, je v bistveno večji meri zgolj prejemnik vplivov, nad katerimi ima omejeno kontrolo. V zahodnjaški rabi feng shuija se je tudi izgubila njegova vloga socialnega korektiva, ki je skozi uvedbo neosebnega agenta (volje neba) omogočala razrešitev konfliktov (Yi-long 1991). Volja neba ni več faktor, ki bi bil sposoben preseči posameznikov individualni interes, amapak postane zgolj okvir, v katerem skuša posameznik situacijo izkoristiti čim bolj sebi v prid.

2.10.5 Feng shui kot primer kulturne globalizacije

Na feng shui je mogoče pogledati tudi kot na polje, ki združuje Vzhod in Zahod. Čeprav feng shui v zgodovini in še danes veliko različnim ljudem pomeni veliko različnih stvari, ga lahko vzamemo tudi kot primer kulturne globalizacije. Zanimivo je njegovo prehajanje med različnimi kulturami in kontinenti. Nastal je kot oblika kitajske popularne religije, ki se je napajala tudi v budizmu in hinduizmu. Ko je prešel v zahodni svet, so ga interpretirali skozi ekologijo in socialno antropologijo, najbolj pa se je uveljavil kot popularna praksa preurejanja interjerjev, kar je spet pomembno vplivalo na to, kako ga dojemajo in reinterpretirajo sodobni kitajski avtorji. V tej luči je feng shui resnično globalno kulturno gibanje (Bruun 2008, 195). Verjetno je ena največjih vrednosti feng shuija za sodobnika njegova lastnost, da v enotnem modelu povezuje naravoslovje, družboslovje in filozofijo. Gre za holistični način razmišljanja, ki nam lahko ponudi nove rešitve za aktualne probleme, ki smo jih ustvarili z linearnim vzročno-posledičnim načinom razmišljanja. Kot pravi Albert Einstein: »We can't solve problems by using the same kind of thinking we used when we created them« (Brainy Quote 2018).

3 TERENSKA ANALIZA UČINKOVITOSTI FENGSHUIJSKIH PRIPOROČIL

3.1 Opredelitev problema, cilj naloge in delovna hipoteza

Danes, približno dve desetletji po vrhuncu laične popularnosti feng shuija na Zahodu, za tematiko še vedno vlada zanimanje, tako na strani znanosti kot na strani laične javnosti, ki želi tehnike praktično uporabiti za izboljšanje svojega bivalnega okolja. Zanimanje lahko zaznamo tudi med arhitekti in oblikovalci, ki se na eni strani odzivajo na zahteve svojih klientov, na drugi strani pa jih tema zanima iz strokovnega vidika. Popularnost med arhitekti dobro ponazori izjava predsednika arhitekturne zbornice v Hamburgu, ko pravi (Feng shui 1999, 10–11): »Kadar ponudimo seminar o gradbenih konstrukcijah, pride ducat arhitektov, kadar poročamo o feng shuiju, jih pride sto.« Podobno lahko trdimo tudi za Slovenijo (Kryžanowski 1998). Na drugi strani pa se *main stream* arhitekturna stroka do pojava feng shuija ni jasno opredelila. O feng shuiju v strokovnih arhitekturnih revijah skoraj ni člankov, uradno se ga praktično ne omenja med realizacijami objektov in zelo redko je predmet arhitekturnih znanstvenih raziskav. Kot je mogoče zaključiti iz pregleda znanstvenih člankov na področju arhitekture, se s tematiko resno ukvarja zgolj peščica arhitektov. To ocenjujemo kot velik strokovni problem, ki ga skuša nagovoriti pričujoča doktorska disertacija vsaj v omejenem segmentu.

Hkrati je nesprejemljivo, da je pri siceršnji množici različnih fengshuijskih raziskav samo peščica takih, ki se neposredno ukvarjajo s preverjanjem učinkovitosti fengshuijskih priporočil (npr. Mak idr. 2005; Hong idr. 2017; So idr. 2001; Bazley idr.2016; Charles idr. 2017). Laičnega uporabnika vsekakor zanima, ali upoštevanje fengshuijskih priporočil dejansko »prinese srečo, zdravje in blaginjo«. Vendar je laik pri uporabi feng shuija precej nekritičen in se hitro zadovolji s površnimi pojasnili. Znanstvenega raziskovalca pa bi vendarle moralo zanimati, ali obstajajo dokazi, ki navedbe o učinkovitosti lahko potrdijo. Zato je toliko bolj neverjetno, da tako malo znanstvenikov to dejansko izpostavi kot raziskovalno vprašanje. Enako absurdno je na eni strani zavračanje feng shuija kot kupa vraževernih nesmislov, ne da bi to primerno znanstveno raziskali in utemeljili, kot tudi njegovo podrobno proučevanje po vseh standardih zahodne znanosti, ne da bi se pri tem vsaj enkrat vprašali, ali fengshuijska priporočila dejansko imajo učinek, kot ga obljublajo, in če da, katera in zakaj. Zdi se, kot da so se znanstveniki po začetni zelo jasno izraženi negativni kritičnosti do tematike potegnili nazaj in si najpomembnejšega vprašanja »Ali fengshuijska priporočila imajo blagodejen in objektivni učinek na uporabnika ali ne?« vsaj na glas sploh ne upajo zastaviti.

Seveda je za to mogoče navesti več tehtnih razlogov. Mnoge od njih smo omenili že v uvodnih poglavjih. Preverjanje delovanja učinkovitosti feng shuija se zdi izjemno zahtevno, če ne skoraj nemogoče. Prvi problem je številčnost, raznolikost in nesistematiziranost fengshuijskih tehnik. Kaj sploh raziskovati, če so si že posamezne tehnike včasih v nasprotju? Kako sistematično raziskovati, če se na prvi pogled zdi, kakor da ni koherentne baze, ki bi jo lahko raziskovali? Dodaten problem so izvorni viri, zapisani v kitajskih pismenkah in jeziku, ki ga večina zahodnih raziskovalcev ne pozna in so zato odvisni od posrednih prevodov. Prav tako je ovira nepoznavanje kulturnozgodovinskega okvira, ki je botroval nastanku feng shuija. Pri tem kot ovira deluje tudi relativna zadržanost uradne kitajske politike do znanstvenega raziskovanja feng shuija in s tem povezana (ne)dostopnost virov. Kako v raziskavah na korekten način upoštevati visok faktor subjektivnosti uporabe fengshuijskega znanja v praksi? Glavni problem pa je gotovo izolacija fengshuijskih učinkov. Kako zastaviti znanstveno raziskavo, da bo mogoče trditi, da je učinek, ki ga raziskava zazna, dejansko rezultat zgolj delovanja dobrih ali slabih fengshuijskih vplivov in ne drugih faktorjev? In če nam to že uspe, še izločanje placebo efekta. Glede na vse ovire, ki se raziskovalcu nastavljajo na pot, se zdi, da se dejanske učinkovitosti fengshuijskih priporočil ne da niti znanstveno potrditi niti ovreči, zato je vsaka nova znanstvena raziskava, ki se loti tega trdega oreha, izjemno dragocena.

Osrednji cilj doktorske disertacije je zato prav zapolnjevanje vrzeli vrednotenja učinkovitosti fengshuijskih priporočil na podlagi rezultatov terenske analize. Menimo, da je število kvalitetnih izvedenih primerjalnih in eksperimentalnih analiz popolnoma nezadostno in da vprašanje dejanske učinkovitosti fengshuijskih priporočil nujno potrebuje dodatne študije in evalvacije.

Delovna hipoteza doktorske disertacije tako sloni na predpostavki, da so tradicionalni kitajski raziskovalci vplivov neba in Zemlje na človeka v okviru fengshuijskih tehnik dejansko uspeli opredeliti principe, s pomočjo katerih je mogoče izboljšati kvaliteto bivanja v okolju oziroma ustvariti okolje, v katerem se človek dobro počuti. Za opisovanje svojih dognanj so svojemu času in stanju tehnike primerno uporabljali drugačno izrazoslovje in metodologijo, kot jo pozna sodobna okoljska psihologija, arhitekturna teorija in druge s proučevanjem prostora povezane znanosti in umetnosti. Delovna hipoteza torej vključuje predpostavko, da naj bi ureditev okolja v skladu s fengshuijskimi priporočili morala imeti objektivno ugotovljiv ugoden vpliv na človeka, ki bi tak prostor uporabljal. To vsaj nakazujejo rezultati v nadaljevanju predstavljenih

že izvedenih primerjalnih analiz (Bonaiuto idr. 2010, Kryžanowski 2012 ter Poulston idr. 2012). Nadalje to pomeni, da bi moralo biti mogoče ta pozitiven vpliv na ugodje človeka tudi objektivno izmeriti in statistično ovrednotiti. Na podlagi vseh teh sklepov smo za delovno hipotezo, ki jo želimo s pomočjo rezultatov terenske analize potrditi ali ovreči, postavili naslednjo trditev: »**Uporaba fengshuijskih priporočil pozitivno vpliva na zaznano kvaliteto bivalnega udobja**«. S terensko analizo bi torej radi preverili, ali je mogoče, da uporaba fengshuijskih priporočil dejansko vpliva na ugodje v prostoru, in ali lahko uporabniki teh prostorov to tudi zaznajo.

Poglavje, ki obravnava terensko raziskavo, je strukturirano na podoben način kot znanstvenoraziskovalni članek, kjer uvodnemu delu sledi pregled obstoječe literature in že izvedenih raziskav, sledi izbor in utemeljitev raziskovalne metode, opis izvedene terenske raziskave, opis rezultatov in diskusija, ki vključuje tudi omejitve in pogled v naprej. Pridobljeni rezultati so v primeru potrditve delovne hipoteze pomembni za vsa področja, ki se s proučevanjem feng shuija ukvarjajo, še posebej pa so pomembni za področji arhitekture in skrbi za zdravje, kjer je kvaliteta bivalnega okolja še posebej pomembna tema.

3.2 Pregled obstoječih evalvacijskih študij fengshuijskih priporočil

Pri proučevanju področja feng shuija sta praviloma uporabljeni zgodovinska (historična) ali opisna (deskriptivna) znanstvenoraziskovalna metoda. Pri prvi raziskovalci proučujejo pojave iz preteklosti, ki so praviloma starejši od trideset let, pri drugi raziskovalci pojave opazujejo, opisujejo, kategorizirajo, analizirajo in sintetizirajo (Kališnik idr. 1998, 16). Izvedenih eksperimentalnih raziskav feng shuija je izjemno malo. Prav tako je malo evalvacijskih študij, ki bi se osredotočale na posamezna fengshuijska priporočila in bi potrdile ali ovrgele njihovo učinkovitost. Zaradi boljše preglednosti smo izvedene evalvacijske raziskave razdelili na primerjalne študije, ki so predstavljene najprej, in terenske eksperimentalne študije, ki so predstavljene v nadaljevanju. V primerjalnih študijah učinkovitosti fengshuijskih priporočil niso neposredno preverjali s terensko raziskavo, ampak so jih primerjali s spoznanji na drugih področjih znanosti, predvsem z okoljsko psihologijo. Prav tako je pri primerjalnih študijah zelo v ospredju fengshuijska šola oblike. Tudi v eksperimentalnih študijah so se večinoma osredotočali na raziskovanje učinkovitosti šole oblike in zgolj v dveh primerih tudi na dele šole kompasa (Bazley idr. 2016 in Charles idr. 2017). Kar polovica terenskih študij se ukvarja z položajem zgradbe v širšem okolju (npr. Lynch 2003; Han idr. 1996; Han 2004; Um 2009),

polovica pa se osredotoča na interjer (npr. Hong idr. 2017; So idr. 2001; Mak 2017; Poulston idr. 2012; Bazley idr. 2016; Charles idr. 2017). Nekatere študije skušajo dokazovati verodostojnost fengshuijskih priporočil preko obstoječih sistemov vrednotenja (Pheng idr. 2012 in Chang idr. 2009).

3.2.1 Primerjalne študije

Prve tri primerjalne študije se osredotočajo na spoznanja okoljske psihologije in feng shuija s poudarkom na feng shui šoli oblike. Iz vseh treh izhaja, da je med priporočili feng shuija in priporočili okoljske psihologije veliko skupnih točk in da je mogoče elemente feng shui šole oblike posredno potrjevati preko spoznanj okoljske psihologije.

Feng Shui and Environmental Psychology: A Critical Comparison (Bonaiuto idr. 2010) je primerjalna raziskovalna študija med okoljsko psihologijo in feng shuijem. Obe disciplini sta najprej predstavljeni v svojih temeljnih značilnostih in področjih delovanja. Sledi groba primerjalna analiza med obema, ki ugotovi, da je veliko spoznanj okoljske psihologije vgrajenih v oblikovalska priporočila feng shuija. V nadaljevanju sta podrobno analizirani dve lastnosti prostora: element restorativnosti in element kontrole. Restorativni elementi okolja zmanjšujejo psihično utrujenost in stres (npr. pogled na vodo, naravo). Kontrola odraža našo stopnjo moči nad okoljem, njeno pomanjkanje je pogosto povezano s stresom. Oba elementa sta v obeh disciplinah prepoznana kot zelo pomembni lastnosti okolja, ki podpirata dobro počutje. Študija povzame, da obstajajo stične točke med okoljsko psihologijo in feng shuijem. Pomanjkljivost študije je, da se pri predstavitvi feng shuija osredotoča zgolj na koncepte šole oblike. Šole kompasa na primer niti ne omenja.

Feng shui, primerjalna študija izbranih tradicionalnih priporočil in sodobnih dognanj (Kryžanowski 2012b) je magistrsko delo, ki najprej predstavi filozofska izhodišča feng shuija, njegov zgodovinski pregled ter izbrane šole in metode v feng shuiju. Sledi primerjalna analiza, za potrebe katere so priporočila šole oblike strnjena v 120 trditev. Primerjalna analiza je sestavljena iz dveh delov. V prvem delu so fengshuijska priporočila soočena z jezikom vzorcev arhitekta Alexandra, v drugem delu pa z izsledki okoljske psihologije. Jezik vzorcev pozna 253 prostorskih vzorcev, ki naj bi zagotavljali oblikovanje harmoničnih in celostnih prostorov, od teh se jih 16 % povezuje s priporočili feng shuija. V 85 % takih primerov so priporočila Alexandra in fengshuijske šole oblike skladna. Na podoben način je za kar 43 % od 120

priporočil šole oblike mogoče navesti spoznanja okoljske psihologije, ki priporočajo enako kot feng shui. Primerjalna analiza ugotavlja, da je na podlagi rezultatov za slabo polovico izbranih priporočil šole oblike mogoče trditi, da imajo dejanske pozitivne učinke na bivanje v prostoru.

Geomancy Theories and Behavior Psychology (Xu 2004) je članek, ki analizira teoretična izhodišča feng shuija in jih primerja s temeljnimi človekovimi potrebami vedenjske psihologije: preživetje, varnost, spolnost in razvoj. Avtor ugotavlja, da bi morali arhitekti ključne ugotovitve fengshuijske teorije dobro uporabiti pri ustvarjanju arhitekturnih rešitev.

3.2.2 Eksperimentalne terenske evalvacijske študije

Eksperimentalne študije, ki so predstavljene v nadaljevanju, lahko razdelimo na tiste, ki se ukvarjajo z ocenjevanjem objekta s poudarkom na njegovem položaju v dani okolici, in tiste, ki se osredotočajo na učinkovitost fengshuijskih priporočil v povezavi z urejanjem notranjosti zgradbe. Večina se jih osredotoča na feng shui šolo oblike, redke na feng shui šolo kompasa.

V zadnjem desetletju je arhitekt Mak eden najaktivnejših protagonistov znanstvenega raziskovanja feng shuija. ***The Art and Science of Feng Shui – A Study on Architects' Perception (Mak idr. 2005)*** je ena njegovih zgodnejših empiričnih študij, izvedenih z arhitekti iz Hongkonga in Sydneyja, ki preverja, ali so preference sodobnih arhitektov za izbiro lokacije objekta in oblikovanje interjerja enake kot priporočila feng shui šole oblike. Analiza preferenc glede lokacije hiše je izvedena preko ocenjevanja štirih shem lokacije, ki so ene bolj druge manj usklajene s priporočili feng shuija. Rezultati pokažejo, da prepričljiva večina arhitektov kot najboljšo izbere shemo, ki je najboljša tudi z vidika feng shuija, pri čemer nacionalnost arhitektov ne pokaže nobene bistvene razlike. Za analizo preferenc notranjega oblikovanja je moral vsak arhitekt narediti svojo skico notranje ureditve, upoštevajoč fiksno velikost prostora in njegovo neposredno okolico. Za potrebe evalvacije skic so avtorji izdelali poenostavljeni idealni fengshuijski model šole oblike in ustrezni točkovalnik, v okviru katerega vrednost 10 pomeni 100 % upoštevanje priporočenih petih geografskih faktorjev: zmaj (*Dragon*: podpora drugih zgradb), pesek (*Sand*: odnos do sosednjih zgradb), voda (*Water*: pretočnost prostora okrog glavnega vhoda), jama (*Cave*: ravnotežje zunanega in notranjega prostora) in smer (*Direction*: usmerjenost oken in pogledov). Pridobljene skupne ocene vseh skic so zelo visoke. Skupna povprečna vrednost za skice arhitektov iz Sydneyja je 7,8571 in skupna povprečna vrednost za skice arhitektov iz Hongkonga je 7,7955 (povzeto po tabeli št. 5 – Rezultati zasnove

interjerja v povezavi z izdelanim fengshuijskim modelom, str. 433). To kaže, da so interjerji, oblikovani s strani sodobnih arhitektov, zelo usklajeni s temeljnimi priporočili šole oblike.

Do podobnih ugotovitev pride tudi Lynch v svojem magistrskem delu s področja krajinske arhitekture *Feng shui as a Site Design Tool: Assessing Conditions of Human Comfort in Urban Places* (Lynch 2003). Gre za kvalitativno študijo dvajsetih obstoječih odprtih urbanih prostorov v različnih mestih v Arizoni (ZDA) z vidika feng shui priporočil šole oblike in z vidika sodobnih priporočil za oblikovanja odprtih prostorov. Rezultati, čeprav pridobljeni na majhnem vzorcu, sugerirajo, da so dobro ocenjeni urbani prostori z vidika feng shuija tudi dobro ocenjeni z vidika priporočil sodobnega oblikovanja. Pri tem je bila večina parametrov v obeh skupinah zelo podobnih (vsebine se po pomenu prekrivajo, čeprav so izražene z različnim besednjakom), manjši del pa je bil različen (pet od dvanajstih). V primerjavi parametrov obeh skupin ne pride do statistično značilne razlike. Avtorica ugotavlja, da obstaja visoka stopnja podobnosti med obema skupinama parametrov. Prav tako je presenečena, s kakšno lahkoto je mogoče fengshuijska priporočila prelini v priporočila sodobnega oblikovanja. V ta namen izdela tudi pregledno tabelo s fengshuijskimi priporočili in podobnimi priporočili, kot se pojavljajo pri arhitektih Alexandru; Cooperju, Marcusu in Francisu; Whytu in Gehlu. Avtorica sugerira, da lahko sodobno oblikovanje pridobi na vrednosti s hkratnim upoštevanjem fengshuijskih priporočil.

Han in Amita v prispevku *An Empirical Study of Feng shui in Landscape* (Han idr. 1996) analizirata pet fengshuijskih lokacij preko kriterijev sodobnega vrednotenja pokrajine: z vidika estetskih kvalitet, z vidika preference do narave in z vidika zaznane kvalitete reda v opazovani pokrajini. Avtorja izbereta pet grobnic na Tajvanu, ki imajo glede na oceno mojstrov dober feng shui in ustrezajo modelu petih živali. Izbrane testne osebe ocenjuje izbrane grobnice preko fotografij. Rezultati pokažejo (upoštevajoč 7-stopenjsko skalo), da so vrednosti spremenljivk odprtosti, penetracije in globine v povprečju ocenjene nevtralno (nad 4). Spremenljivka preference (subjektivna osebna ocena opazovane lokacije) je v vseh primerih ocenjena nad vrednostjo pet. Statistično značilna korelacija se pokaže med spremenljivkami globine, odprtosti, penetracije in preference. Ostale spremenljivke (skladnost, čitljivost, kompleksnost in mističnost) so pri različnih lokacijah različno ocenjene, njihova povprečna ocena pa je med 4 in 5. Fotografije izbranih lokacij so testnim osebam vzbujale pozitivne občutke, kar so analizirali z uporabo semantične diferencialne razpoloženske lestvice. Analiza estetskih kvalitet pokaže, da ima vseh pet lokacij visoko scensko kvaliteto. Rezultati študije kažejo, da so testne osebe izbrane lokacije z dobrim feng shuijem ocenile pozitivno tudi z vidika estetskih

in psiholoških značilnosti, ki jih je za ocenjevanje pokrajin razvila okoljska psihologija. Avtorja zaključita, da rezultati pritrjujejo kitajskemu pregovoru, da je lokacija z dobrim feng shuijem tudi lepa, kar pa ne pomeni avtomatsko, da ima vsaka lepa lokacija tudi dober feng shui.

Na podoben način se Han loti tudi kasnejše študije, ki jo predstavi v prispevku *A Preliminary Study of Luan Tou Feng shui Landscapes and Psychological Reactions* (Han 2004). Tudi s to raziskavo skuša dokazati, da so ljudem pokrajine, ki so dobro ocenjene z vidika feng shuija, tudi dejansko bolj všeč, v nasprotju s pokrajinami, ki so z vidika feng shuija slabo ocenjene. Raziskava je izvedena s pomočjo fotografij, ki jih pokažejo 40 testnim osebam, njihove odgovore pa zbirajo preko samoocenjevalnih vprašalnikov, ki jih testne osebe izpolnijo pred in po projekciji slik izbranih pokrajin. Rezultati študije sicer kažejo, da so testnim osebam bolj všeč pokrajine z dobrim feng shuijem, vendar se razlika med pokrajinami z dobrim in slabim feng shuijem ne kaže kot statistično značilna. Zanimivo je, da je zaznan največji pozitivni psihološki učinek pri testnih osebah na področju povečanega zaupanja.

Položaj grobov je osrednji element empirične raziskave Uma, ki ocenjuje odnos med gostoto fengshuijskih grobov in izbranimi prostorskimi parametri, ki sodijo med priporočila šole oblike. V prispevku *Exploring spatially prioritized parameters of Feng-Shui from tomb footprint* (Um 2009) z uporabo GIS tehnologije (Geographic information system) in prostorskega regresijskega modeliranja analizira lokacije 5549 grobov in ugotovi, da je najbolj vpliven parameter lokacije njena dobra osončenost. V nasprotju s pričakovanji in teoretičnimi priporočili feng shuija se nagnjenost terena in možnost razgleda (angl. *aspect*) ne izkažeta za odločujoči spremenljivki pri gostoti grobov. Prav tako ni odločujoča možnost neposrednega pogleda iz lokacije groba v smeri juga, čeprav je to velikokrat izpostavljeno feng shui priporočilo. Rezultati pokažejo, da gre pri izbiri parcele za grob bolj za izogibanje senčnim legam kot pa za iskanje idealne feng shui lokacije.

Morda še bolj zanimive od terenskih analiz pokrajin so za končne uporabnike študije, ki se ukvarjajo z učinkovitostjo feng shui priporočil glede zasnove tlorisa in interjerja. Edina identificirana evalvacijska študija, ki obravnava celotno stanovanje oz. hišo, je prispevek *Feng shui in Modern House Design searching for the rationale and possible Impacts Assessment* (Octavia idr. 2014). Gre za analizo sodobne hiše v Jakarti, ki je bila zasnovana v skladu s priporočili feng shuija, predvsem zvezdaste bague treh vrat. Avtorja potem na podlagi knjige *Feng Shui Made It Easy* (Spear 1995) naredita preglednico fengshuijskih priporočil in preverjata, ali so bila upoštevana v zasnovi hiše. Bistveni del analize je presoja, na kakšen način

upoštevanje (oz. neupoštevanje) teh priporočil vpliva na funkcionalnost zasnove objekta, predvsem z vidika upoštevanja trajnostnih izhodišč. Avtorja zaključita, da je upoštevanje priporočil feng shuija na trajnostne vidike delovalo nevtrarno ali pozitivno. Največja pomanjkljivost analize je, da ni povsem jasno, po kakšnih kriterijih je bilo izbranih 35 priporočil, po katerih je izvedena evalvacija, saj je iz njihove vsebine razvidno, da gre za elemente šole oblike, šole kompasa in komercialnih feng shui priporočil.

Podrobnejšo empirično analizo oblikovanja sodobnih spalnic v primerjavi s priporočili feng shui šole oblike najdemo v prispevku *Are Feng shui Bedroom Rules Practical from the Architectural Perspective?* (Hong idr. 2017). Prek strukturiranih intervjujev s šestnajstimi arhitekti in analizo njihovih 30 posredovanih shem najboljših ureditev spalnic avtorji pridejo do ugotovitve, da večina posredovanih shem upošteva tudi priporočila feng shuija, pri čemer arhitekti niso bili seznanjeni, da gre za evalvacijo, ki vključuje feng shui. Kot najpomembnejši element oblikovanja se izkaže položaj postelje, kjer je postelja po možnosti postavljena ob trdno steno, ki je hkrati najdaljša. Položaj vzglavja pod oknom je nezaželen. Sledi izbira prostora za omare in manjše kose pohištva. Prostor kopalnice je ločen, odnos med položajem postelje in steno kopalnice pa arhitektom ni posebno pomemben, je pa pomemben z vidika feng shuija. Samo 31 % jih izpostavi, da naj bo postelja stran od vodnih izpustov. Prav tako ni pomembna kompasna orientacija spalnice, ki je v feng shuiju pomembna z vidika šole kompasa. Predlagane so bile tako L kot tudi pravokotne oblike spalnice. Avtorji študije so vse prejete sheme spalnic ovrednotili z vidika petih priporočil šole oblike, pri čemer je bilo najvišje možno število prejetih točk 5 (1 točka za ustreza, 0 točk za ne ustreza). Kar 24 od prejetih 30 shem spalnic je ocenjenih z 4 ali več točkami, povprečna ocena vseh pa je 4,13 točke. Od petih kriterijev so bili najbolj upoštevanji kriteriji zaščita zaledja postelje (96,7 % arhitektov je posteljo postavilo z vzglavjem ob steno), smer vrat v odnosu do položaja postelje (93,3 % zasnov je postavilo posteljo diagonalno čim bolj stran od vrat) in položaj okna (s 97,7 % postelj je bil možen pogled na okno). Ker je bilo sedem od 16 arhitektov kitajskega porekla, so bila fengshuijska priporočila preverjena še z vidika spremenljivk nacionalnosti, religije in spola. Rezultat kaže, da je odnos med obema neznačilen in na rezultat ne vpliva. Glede na rezultate študije avtorji verjamejo, da so fengshuijska priporočila več kot samo vraževerje in da so pri snovanju spalnic lahko pomembna oblikovalska referenca.

S spalnicami in feng shui šolo oblike se ukvarja tudi študija *Natural ventilation Design by Computational Fluid Dynamics - A Feng-shui Approach* (So idr. 2001). Študija skuša s pomočjo uporabe CFD (Computational Fluid Dynamics) modeliranja preveriti fengshuijsko

priporočilo, da naj bo spalnica postavljena stran od kopalnic, stranišča in kuhinje. Uporabo CFD avtorja utemeljujeta z domnevno podobnostjo med *qi* ter vetrom in vodo. *Qi* v stanovanju naj bi se gibala na podoben način kot veter ali voda. Tako kot človeško telo ima tudi stanovanje odprtine, skozi katere *qi* vstopa in po stanovanju kroži brez ustavljanja, da lahko to stanovanje 'diha'. Teza študije pravi, da bo dober vzorec zračnega pretoka po stanovanju nakazoval tudi dober tok *qi*. Pri simulaciji zračnega toka po stanovanju je izhodišče stabilen, nestisljiv in turbulenten zračni tok, za kar sta uporabljeni enačba za kontinuiteto (Continuity Equation) in Reynoldsova Navier-Stokes enačba (Reynolds averaged Navier-Stokes Equation). Simulacija zračnih tokov je narejena za štiri različne kombinacije odprtosti vrat in oken ter za vetrove, ki prihajajo iz štirih kardinalnih smeri. Uporabljen je tipičen tloris hongkonškega stanovanja s kopalnicama in kuhinjo na vzhodu in bivalnimi prostori in spalnicami na zahodu in jugu. Za najmanj ugodnega se pokaže vzhodni veter, ki v bivalne prostore in spalnice prinaša slab zrak iz kopalnic in kuhinje. Avtorja povzameta, da simulacije pritrjujejo pomembnemu fengshuijskemu pravilu, da naj spalnica ne bo v neposredni bližini kopalnice zaradi možnega vdora slabega zraka ter da naj bodo pokrovi stranišč vedno zaprti.

Eksperimentalne študije preverjajo učinkovitost priporočil feng shuija tudi pri poslovnih in javnih zgradbah. V študiji *An Empirical Study of Modern Sustainable Office Buildings in Sydney from the Feng shui Perspective* (Mak 2017) se Mak osredotoči na podobnosti med principi trajnostne arhitekture in izbranimi priporočili feng shuija, tako da z vidika obeh analizira skupino sodobnih trajnostnih poslovnih hiš v Sydneyju. Za potrebe vrednotenja 31 poslovnih hiš, ki imajo pridobljen avstralski trajnostni certifikat zelena zvezda (Green Star), avtor po Dongu (Dong idr. v Mak idr. 2009, 210) povzame pet temeljnih trajnostnih principov in pet temeljnih fengshuijskih priporočil, povezanih s trajnostjo. Trajnostni koncepti vključujejo: spoznanja konstruktivizma (to je pristop v sodobni kognitivni in socialni psihologiji), celostni koncept oblikovanja (Cradle to cradle, Reduce- reuse- recycle), energetska učinkovitost, ravnotežje med grajenim in naravnim okoljem (pozitivni vpliv naravnih elementov v okolju) in koncept 'misli globalno, kupuj lokalno'. Pet fengshuijskih konceptov je: povezanost neba in človeka, cikel petih elementarnih stopenj, harmonija jina in janga, model šole oblike in ravnotežje med zunanjim in notranjim prostorom. Za potrebe študije je bil za evalvacijo vzet poenostavljeni model feng shui šole oblike, v okviru katerega so opazovali prisotnost/odsotnost petih lastnosti zgradbe: zmaj, pesek, voda, jama (*Cave*: ravnotežje zunanjega in notranjega prostora) in smer. Za prisotnost vsake od lastnosti je bilo na podlagi ogleda na terenu mogoče prejeti do dve točki, skupaj največ 10 točk. Za oceno trajnostnih

vidikov so uporabili že obstoječe točkvalnike certifikata zelena zvezda. Primerjalna analiza pokaže, da ima zgradba z višjo povprečno oceno po standardu zelene zvezde tudi višjo povprečno oceno po feng shuiju. Izračun korelacije med pridobljenimi vrednostmi pokaže visoko stopnjo korelacije (0,857). Rezultati pokažejo, da imata oba pristopa podobne cilje v smislu trajnosti. Avtor izpelje sklep, da bi bilo mogoče tudi s fengshuijskimi priporočili izboljševati učinkovitost trajnostne zasnove zgradb.

Pilotna študija, predstavljena v članku *Feng shui, fact and fiction: An exploratory study* (Poulston idr. 2012), pa raziskuje povezavo med dobrim feng shuijem in poslovnim uspehom. Avtorja osem hotelskih fojerjev analizirata z vidika feng shui priporočil šole oblike, strnjenih v 20 kriterijev. Vodstvene delavce hotela hkrati v intervjuju vprašata po uspešnosti hotela. Primerjalna analiza pokaže, da gre pri šestih od osmih hotelov za visoko podobnost med oceno uspešnosti hotela in oceno ustreznosti z vidika feng shuija. Rezultati nakazujejo, da so hoteli z dobrim feng shuijem tudi bolj uspešni. Pomanjkljivost študije je subjektivnost percepirane uspešnosti hotelov, ki jo avtorja pridobita s pogovorom z vodstvenimi delavci, brez konkretnega vpogleda v dejansko finančno bilanco hotela. Prav tako je omejujoč obseg študije, ki je izvedena na (pre)majhnem vzorcu. Feng shui kriteriji so povzeti po dostopni laični literaturi, pri čemer so uporabljena samo priporočila šole oblike, kar pa v članku ni posebej izpostavljeno.

Posebej zanimivo je raziskovanje učinkov priporočil feng shuija v zdravstvenih okoljih. Že iz rezultatov psiholoških raziskav nam je znano (npr. Ulrich 1984), da ima okolje lahko vpliv na hitrost in kvaliteto okrevanja. V prvo pilotno študijo *Interior effects on comfort in healthcare waiting areas* (Bazley idr. 2016) so bile vključene čakalnice zdravstvenih ustanov. Sodelujoči so ocenjevali udobje treh različno opremljenih čakalnic preko vprašalnikov pred in po pregledu. Prav tako je raziskovalce zanimalo splošno psihofizično stanje udeležencev tistega dne, ko so imeli pregled. Prva čakalnica (lokacija 1) je bila oblikovana s strani feng shui mojstra in ocenjena kot najbolj udobna, druga (lokacija 2) je bila oblikovana upoštevajoč želje zdravnika, tretjo (lokacija 3) pa so oblikovali v skladu z običajnimi standardi čakalnic v zdravstvenih ustanovah v ZDA. Vse tri čakalnice so bile na jugu ZDA, raziskava je bila izvedena v istem letnem času in v zdravstvenih ustanovah, ki so ponujale podobno stopnjo zdravstvene storitve. Čakalnica, ki je imela najboljši feng shui, je bila tudi s strani udeležencev raziskave ocenjena kot najbolj udobna. Sledila je čakalnica, oblikovana po željah zdravnika, najslabše se je odrezala standardno oblikovana čakalnica. Statistična primerjava parov po Mann-Whitneyjevem testu je bila narejena za vsako lokacijo posebej, z vidika fizičnega, intelektualnega in čustvenega udobja in za tri časovne pare: (WU/BA) bujenje – pred obiskom,

(WU/AA) bujenje – po obisku ter (B/AA) pred – po obisku. V prvem časovnem paru: bujenje – pred obiskom pri vseh treh lokacijah ni značilne razlike. Pri drugih dveh časovnih parih (bujenje – po obisku ter pred – po obisku) pa so rezultati značilno različni za fizično udobje pri vseh treh lokacijah, za intelektualno in čustveno udobje pa samo pri lokacijah 1 in 2, pri lokaciji 3 (standardna čakalnica) pa ne.

Avtorji navajajo naslednje značilne rezultate za intelektualno udobje za lokaciji 1 in 2 v časovnih parih WU/AA in B/AA:

WU/AA, lokacija 1: $W = 242,5$; $p = 0,0003$

WU/AA, lokacija 2: $W = 3021,0$; $p = 0,0044$

B/AA, lokacija 1: $W = 222,5$; $p = 0,00104$

B/AA, lokacija 2: $W = 3032,5$; $p = 0,0032$

Rezultati so potrdili hipotezo, da lahko pravilna uporaba fengshuijskih elementov dvigne zaznano stopnjo udobja uporabnikov prostora. Posebnost te študije je, da za feng shui analizo uporabi šola kompasa, natančneje komercialno baguo življenjskih področij in feng shui izračun časa (Flying star).

Najnovejša študija, ki analizira potencialne pozitivne učinke feng shuija v zdravstvenem okolju, je *Feng shui And Emotional Response in the Critical care Environment (FARCE) study* (Charles idr. 2017). Osredotoča se na medicinske sestre in ugotavlja, ali obstaja statistično značilna povezava med pozitivnimi občutki medicinskih sester in njihovim delovnim okoljem, ki upošteva izbrana priporočila feng shuija. Raziskava je potekala v dveh testnih in eni kontrolni skupini. Vsaka od dveh testnih skupin medicinskih sester je bila za dva tedna dodeljena točno določeni testni sobi. Obe testni sobi intenzivne nege sta bili predhodno ocenjeni z vidika feng shuija, upoštevajoč komercialno baguo treh vrat, ki ne upošteva kompasne orientacije (avtorji jo imenujejo 'western bagua'). Ocenjevali so pravilen položaj pohištva glede na elementarne faze pohištva in njihov položaj v bagua mreži. Raziskava je bila izvedena kot slepa raziskava, saj sodelujoči niso vedeli, kako je bila z vidika feng shuija ocenjena soba, v kateri so delovali. Za kontrolno skupino je veljala skupina sester, ki je med raziskavo delovala v obeh sobah s pacienti. Emocionalno stanje sester v času raziskave so beležili z samoevalvacijskimi vprašalniki, strukturiranimi v devet področij, ki odlikavajo devet področij bague. Študija je trajala dva tedna. Z vidika feng shuija različno ovrednotene sobe intenzivne nege niso pokazale

statistično značilne povezave (pri 95-% gotovosti) s *qi* vrednostmi ali zaznano stopnjo notranje harmonije medicinskih sester, ki so v tem poskusu sodelovale. Avtorji zaključijo, da je uporaba feng shuija v medicinskih okoljih brezpredmetna, in dvomijo, da bi kakršna koli tovrstna raziskava pokazala značilne pozitivne učinke na zaposlene ali na paciente.

3.2.3 Fengshuijska priporočila in sistemi za vrednotenje bivalne kvalitete

Raziskovalci iščejo tudi možnosti vključitve fengshuijskih priporočil v obstoječe sodobne sisteme za vrednotenje bivalne kvalitete. Tak primer je študija, ki preverja, v kakšni meri so priporočila feng shuija skladna in uporabna v trajnostnem gradbeniškem modelu vrednotenja TBP (Total building performance). *Assimilating total building performance mandates with Chinese geomancy principles and scenarios* (Pheng idr. 2012) skuša priporočila feng shuija vključiti v štiri področja, ki jih TBP obravnava: psihološki, fiziološki, sociološki in ekonomski vidik. Ugotovitve pokažejo, da je 25 od 26 kitajskih geomantičnih principov ter 12 od 20 kitajskih geomantičnih scenarijev signifikantno uporabnih v vrednostnem sistemu TBP (pri 95-% intervalu zaupanja). To niti ni tako presenetljivo, saj si tako feng shui kot tudi sistem TBP prizadevata oblikovati optimalno okolje za uporabnike, okolje, ki podpira njihovo dobro počutje. Študija tudi opozarja, da določeni geomantični scenariji (v zvezi z odprtini, višinami zgradb, drevesi, cestami ipd.) vendarle niso uporabni v vseh situacijah.

Drug primer uporabe fengshuijskih priporočil šole oblike v sistemu za vrednotenje je študija *Applying fuzzy weighted average approach to evaluate office layouts with Feng shui consideration* (Chang idr. 2009). Pri tem gre pravzaprav za razvoj oz. nadgradnjo sistema vrednotenja, ki uporablja napredne fuzzy weighted average (EFWA) algoritme. Za prikaz uporabnosti teh novih algoritmov za vrednotenje avtorji uporabijo primerjavo petih konceptov pisarn, ki so z vidika priporočil feng shui šole oblike bolj oz. manj kvalitetno zasnovane. Razlikujejo se v postavitvi pohištva ter odnosu pisalne mize do položaja vrat, oken ter omar. Študija pokaže, da je s pomočjo uporabljenega naprednega algoritma in jasno opredeljenih kriterijev, ki so sicer v feng shuiju velikokrat nejasni ali ohlapno formulirani, mogoče zgraditi uporaben fengshuijski evalvacijski model.

3.2.4 Povzetek predstavljenih študij

Najprej lahko ugotovimo, da se raziskovalci vrednotenja učinkovitosti fengshuijskih priporočil lotevajo na dva povsem različna načina: teoretično, s primerjavo z že obstoječimi izsledki sodobne znanosti brez dejanske terenske analize, in praktično, z vključitvijo oseb na terenu ali z analizo fotografij konkretnih lokacij. Sodelujoče osebe na terenu so enkrat uporabniki prostora, drugič pa so ciljne osebe arhitekti, kjer se raziskuje, v kakšni meri so njihove sodobne prakse skladne s priporočili feng shuija.

Če izsledke predstavljenih evalvacijskih študij na kratko povzamemo, lahko ugotovimo, da obstaja med priporočili feng shui šole oblike in spoznanji sodobne okoljske psihologije določeno ujemanje, ki ga nekatere raziskave potrjuje z večjo druge z manjšo stopnjo korelacije in statistične značilnosti. Očitno je, da so tradicionalni učitelji s pomočjo pozornega opazovanja prišli do podobnih spoznanj kot sodobni znanstveniki, le da so jih pojasnjevali s takrat uveljavljenim besednjakom in simboli, ki so nam tu in sedaj tuji. Kompozicija petih mističnih fengshuijskih živali ni nič drugega kot opis prostorske situacije, kjer je zaledje človeka zaščiteno, pred njim pa se odpira odprt prostor, ki ga je mogoče enostavno nadzirati. Torej osnovni položaj, ki je včasih omogočal preživetje, še danes pa nam daje občutek varnosti. In to velja tako za postavitve hiš kot tudi za zasnove notranjih prostorov.

Zelo očitna je tudi povezava med priporočili feng shuija in trajnostnimi principi gradnje. To področje je sicer bolj raziskano preko teoretičnih študij, ki so predstavljene v poglavju Feng shui in trajnostno načrtovanje, vendar najdemo tudi med evalvacijskimi študijami primere, kjer je feng shui priporočila mogoče vključiti v sodobne sisteme, ki se ukvarjajo z vrednotenjem trajnostnih načel gradnje (npr. Peng idr. 2012 ali Mak idr. 2010). Veliko priporočil šole oblike povzema načela, ki jih sodobni arhitekti uporabljajo kot principe dobre gradnje, ne da bi jih neposredno navezovali na feng shui (npr. Mak idr. 2005). Večkrat ti arhitekti feng shuija niti ne poznajo. Gre za dobre prakse gradnje in načrtovanja, ki so veljali v antiki in v precejšnji meri veljajo še danes. Aktualna gradbena tradicija vedno privzame iz pretekla, kar je uporabnega, in te vrednote zgolj poimenuje z novim besednjakom, kar ustvarja včasih lažen vtis, da gre za povsem različne pristope.

Povsem neopredeljeno in zato morda najbolj zanimivo ostaja področje šole oblike, ki govori o življenjski sili *qi*, konceptu, ki ga sodobna znanost (še) ne pozna (dovolj), čeprav se ga raziskovalno loteva in tudi išče razlage zanj. Prav tako ostane skoraj nedotaknjeno področje šole kompasa. Obravnavata ga zgolj dve evalvacijski študiji in zanimivo je, da se obe ukvarjata

z medicinskimi okolji, čeprav so avtorji z dveh različnih kontinentov. Tukaj takoj zbode v oči, da sta bili za analizo v obeh primerih uporabljeni komercialni bagui življenjskih področij, za katere tradicionalni učitelji pravijo, da sploh ne sodita v feng shui. Pri prvi študiji, ki je dala statistično značilen rezultat v prid feng shuiju (Bazley idr. 2016), je bila resda uporabljena tudi tradicionalna analiza Flying star, druga študija, ki ne da statistično značilnega rezultata, pa uporablja samo komercialno bago. Takoj se vsiljuje vprašanje, v kakšni meri je na rezultat vplivala uporabljena feng shui metodologija. Statistično neznačilen rezultat v primeru komercialne bague (Charles idr. 2017) morda ne pomeni, da je uporaba feng shuija v zdravstvu nesmiselna (kot zaključijo avtorji), ampak zgolj to, da je metoda komercialne bague treh vrat neuporabna in dejansko ne daje rezultatov, kot trdijo tudi tradicionalni učitelji feng shuija (npr. Moran idr. 2005, 6).

Vsekakor je izvedenih raziskav, ki skušajo ovrednotiti priporočila feng shuija, odločno premalo za kakršne koli dokončne zaključke. Vsako posamezno fengshuijsko področje (npr. šolo oblike, flying star, vzhodno-zahodni sistem) bi bilo treba raziskovati večkrat zapored, po možnosti na različne načine, v različnih časovnih obdobjih in z različnimi, zlasti pa z velikimi testnimi skupinami, najbolje po načelih dvojno slepega testiranja. Šele potem bi lahko z večjo gotovostjo trdili, da imamo celovit in verodostojen vpogled v dejansko stanje stvari.

3.3 Izbor in utemeljitev raziskovalne metode

3.3.1 Izbor raziskovalne metode

Ker smo si kot osrednjo raziskovalno nalogo postavili preverjanje učinkovitosti fengshuijskih priporočil v realnem, ne laboratorijskem okolju, smo za raziskovalno metodo izbrali terensko raziskavo. Tako kot predmet raziskovanja (feng shui) ni enoznačen, tudi izbrana metoda raziskovanja ni enoznačna. Izvedena terenska raziskava ima namreč tako elemente deskriptivne (opisne) kot tudi elemente poskusne (eksperimentalne) znanstvene metode (Kališnik idr. 1998). Raziskava se je izvajala na terenu, torej v realnem okolju, kjer je variabilnost različnih spremenljivk velika. Na ta način smo terenski poskus zelo približali deskriptivni študiji, za katero je značilno, da raziskovalec ne vpliva na potek dogodkov, ampak jih samo opisuje, zbira in analizira. Na drugi strani smo v okviru terenske raziskave delovali s tremi različnimi skupinami udeležencev, od katerih so imele nekatere vlogo slepe (kontrolne) skupine. Tako

smo kot raziskovalci delno vplivali na potek dogodkov (nismo jih zgolj opazovali in zbirali), zato gre pri tem vidiku tudi za elemente eksperimentalne metode.

Pri snovanju koncepta terenske raziskave smo se soočili s tremi glavnimi izzivi:

- Kako zasnovati raziskavo, da bo iz pridobljenih rezultatov mogoče izločiti vpliv različnosti fizičnih okoljskih dejavnikov in subjektivnih okoliščin, v katerih bivajo udeleženci (npr. odnosi, družina, služba, zdravje ipd.), da bi rezultate lahko pripisali izključno delovanju fengshuijskih priporočil?
- Kako praktično izvesti oz. udejaniti fengshuijska priporočila v realnem prostoru, v katerem ljudje bivajo?
- Na kakšen način bi lahko uvedli kontrolno (placebo) skupino, ki bi nam omogočila izvedbo dvojno slepega testa?

V iskanju odgovora na prvo vprašanje smo hitro prišli do zaključka, da je različne spremenljivke fizičnega in subjektivnega okolja na terenu nemogoče poenotiti. To bi bilo morda mogoče v okviru nadzorovane laboratorijske raziskave, kjer pa bi se morali omejiti na proučevanje zgolj posameznih vidikov fengshuijskih priporočil. Tovrstna metodologija ni bila v skladu z namenom, da bi preverjanje učinkovitosti izvedli v realnem okolju (na terenu). Zato smo različnost okolja, v katerem ljudje živimo, vzeli za izhodišče in iskali metodološko rešitev v mehanizmu vzpostavitve kontrolne skupine, ki bi nam prav tako omogočila vpogled v učinkovitost izbranih fengshuijskih priporočil. Pri tem si nismo mogli pomagati z izkušnjami podobnih že izvedenih raziskav, ker tovrstne preveritve na terenu po dosegljivih podatkih še ni bilo izvedene.

Problem udejanjanja fengshuijskih priporočil na terenu je bil predvsem praktične narave. Ker smo želeli zaradi statistične značilnosti k raziskavi pritegniti čim večje število ljudi, smo morali najti način, kjer bi udeležence z udejanjanjem fengshuijskih priporočil čim manj obremenjevali. Torej čim manj ali nič fizičnega preurejanja in potencialnih stroškov, povezanih s sodelovanjem s strani udeležencev. Ker je bil proračun terenske raziskave omejen, bi bili nosilci potencialnih stroškov preureditve prostorov lahko le sami udeleženci raziskave. Zahteva po velikem fizičnem preurejanju prostorov v kombinaciji s stroški bi precej potencialnih kandidatov odvrnila od sodelovanja.

Tretji vidik, izvedba raziskave z uporabo kontrolne skupine, se nam je zdel zaradi narave raziskave še posebej pomemben. Ker fengshuijski koncept ustroja sveta izstopa iz zgolj

mehanicističnega pogleda na svet in vključuje premise, kot na primer koncept življenjske sile *qi*, k raziskovanju katerih sodobna znanost šele začenja pristopati, smo želeli biti pri izvedbi raziskave še toliko bolj pazljivi in metodološko korektni. Zato je bila možnost vzpostavitve kontrolne skupine eden odločilnih faktorjev pri izbiri metodologije terenske raziskave.

Po proučitvi vseh možnosti smo prišli do zaključka, da bi zgornje zahteve lahko zadovoljili z uporabo sodobne računalniške biotehnologije, natančneje z uporabo sistema računalniške biokomunikacije v kombinaciji s fengshuijskimi priporočili. Na ta način bi bilo sodelovanje v raziskavi za udeležence neobremenjujoče in enostavno, s čemer bi lahko privabili dovolj veliko število ljudi, kar bi nam posledično omogočilo izvedbo raziskave z uporabo več skupin, po sistemu dvojnega slepega testa s kontrolno skupino.

3.3.2 Sistem računalniške biokomunikacije (radionika in vibracijska medicina)

Za izvedbo raziskave smo izbrali sistem instrumentalne biokomunikacije Quantec. To je sistem, ki ga je razvil nemški raziskovalec Peter Raphael Von Buengner. V patentni zbirki Wipo (Wipo 2009) je Quantec opredeljen kot metoda za pridobivanje informacij iz psihosomatskega polja, v okviru katere se uporablja računalniški program za izvedbo metode in tehnologija, ki omogoča pošiljanje instrumentalno biokomunikacijskega signala. Kot lahko beremo na predstavitveni strani proizvajalca (Quantec 2012), naj bi imeli biološki sistemi možnost medsebojnega komuniciranja tudi na načine, ki niso merljivi s trenutno dostopnimi konvencionalnimi tehnologijami. Sistem instrumentalne biokomunikacije je zato zgrajen tako, da naj bi se obnašal kot biološki sistem, kar pomeni, da lahko od drugih bioloških sistemov pridobi informacije in jih na enak način tudi oddaja. Vmesnika, ki naj bi sistemu tako komunikacijo omogočala, sta delno dioda, ki generira beli šum, in delno proces, ki naj bi bil podoben kvantnomehanski alokalnosti (nem. *nicht-Lokalität quanten-physikalischer Phänomene*). Beli šum diode je mogoče primerjati z radijem, ki ni nastavljen na nobeno specifično postajo, zato je zvok, ki ga oddaja, naključen in preskakuje med visokimi, srednjimi in nizkimi toni, brez prepoznavnega vzorca. Ko pa na beli šum deluje zavest, pride do spremembe. In te spremembe je mogoče obdelati in interpretirati s pomočjo računalniškega programa. Proizvajalec nadalje pravi, da je »rečeno v prispodobi, beli šum tipkovnica, ki jo podzavest lahko uporablja za posredovanje informacij« (Quantec 2012).

RADIONIKA IN VIBRACIJSKA MEDICINA

Delovanje Quanteca je utemeljeno na principu radionike. Radionika je tehnika, pri kateri praktik uporablja orodja v kombinaciji s svojimi intuitivnimi sposobnostmi. Utemeljena je na predpostavki kvantne fizike, da vsako substanco označuje določeno nihanje, pri čemer velja tudi, da se elementarni delci materije lahko kažejo kot delci ali kot valovi (splošno znana dvojna narava delcev). Po de Broglie-Bohmovi interpretaciji kvantne mehanike (ki daje sicer iste napovedi kot sicer bolj splošno sprejeta Kopenhagenska interpretacija), je za vsak delec materije značilna določena vodeča valovna struktura (angl. *pilot wave theory* (pojasnjeno v Tiller 2007, 113)), ki je alokalna in tako njena gostota ne pada s kvadratom razdalje. Zaradi tega se to valovanje širi v vse smeri in snovi, pa tudi skozi snovi, praviloma brez prostorske in časovne omejitve. Na podlagi tega valovanja naj bi bilo mogoče rekonstruirati naravo objekta (osebe, predmeta) in njegovo stanje.

Radionika je del vibracijske medicine, ki sodi v alternativno komplementarno medicino in jo je razvil Abrams (1863–1924). Trdil je, da lahko zaznava energije oziroma valovanja, ki jih oddajajo zdrava in obolela tkiva. Izumil je naprave, ki naj bi bile sposobne zaznati te energije (valovanja), in razvil sistem za vrednotenje teh valovanj kot znakov zdravja ali bolezni. Njegova naprava, poimenovana *dynamizer*, naj bi bila sposobna posredovati zdravilna valovanja obolelemu tkivu in ga na ta način vrniti v zdravo stanje (Caroll 2018a). Radionika je torej metoda detekcije in manipulacije subtilnih valovanj, povezanih s fizično snovjo, ki je lahko živalskega, rastlinskega ali mineralnega izvora. Abrams je verjel, da je za izkoreninjenje bolezni treba poseči za nivo tkiv na nivo elektronske strukture atomov, kjer domujejo kvantni pojavi. Bolezen naj bi vplivala na število in način rotacije elektronov v prizadetih tkivih. Dokler elektroni ne valujejo normalno, naj bi bil celoten organizem v neravnovesju (v sodobni znanosti tudi prihajajo do podobnih spoznanj prek pojma *electrome*; glej de Loof 2016). Abrams je trdil, da naj bi imela vsaka bolezen svojo karakteristično vibracijo oz. sposobnost, da vpliva na gibanje elektronov na karakterističen način, ne da bi hkrati uničila izvirne vibracijske značilnosti elektronov. Trdil je, da je z elektronsko analizo krvi ali tkiva obolelega mogoče prepoznati obstoj bolezni. Radionična manipulacija naj bi torej potekala na valovni ravni, brez škodljivih stranskih učinkov. Nezdrava valovanja telesa naj bi bilo mogoče po principu resonance vrniti v zdravo valovno stanje, tako da so izpostavljena objektu ali telesu, ki tovrstne zdravilne valove oddaja. Najbolj izpostavljena naslednika Abramsovega dela sta bila Ruth Drown (1891–1965) in George De La Warr (1905–1969).

Vibracijska medicina, katere del je radionika, je del energijske medicine, ki sodi v alternativno komplementarno medicino. Utemeljena je na vitalistični doktrini, ki trdi, da vse žive organizme prežema notranja nefizična sila ali energija, ki jim daje življenje. Ta življenjska sila je ista sila, ki je v feng shuiju poznana pod izrazom *qi*. Po energijski medicini sta zdravje ali bolezen odvisna od pretočnosti in kvalitete te življenjske energije. V feng shuiju naj bi bila od nje odvisna dobro počutje v prostoru, splošno blagostanje in zdravje uporabnikov. Na konceptu življenjske sile so utemeljene številne tehnike alternativne medicine: akupunktura, ajurveda, kristaloterapija, terapevtski dotik, reiki, *qigong*, radionika in druge. Problem vitalizma je, da življenjsko silo ali princip obravnava kot nekaj ločenega od narave in njenih fizikalnih sil in zato v svojem bistvu kot nekaj načeloma nemerljivega in fizikalno nedokazljivega. Sodobni koncepti presegajo tak omejen pogled na življenjsko silo, zato se od vitalizma distancirajo in za poimenovanje koncepta življenjske sile uporabljajo izraze, kot so na primer biopolje (Jerman idr. 2009) ali orgon (Raknes 2004 in DeMeo 2010). V najnovejšem času pa se pojavljajo tudi tehtna znanstvena dela, ki naravo vitalne sile pripisujejo superfluidnemu vakuumu (glej na primer Meijer idr. 2016).

Kritiki energijske medicine trdijo, da ni nobenih znanstvenih dokazov, da bi obstajale zdrave in nezdrave vibracije, in da ni nobenih znanstvenih študij, ki bi obstoj takih vibracij potrjevale. Koncept življenjske sile naj bi bil utemeljen zgolj na dogmi, torej zgolj veri, in ne na objektivnih dokazih za njen obstoj. Številne znanstvene študije naj bi kazale, da so učinki, ki se jih pripisuje manipulaciji življenjske energije, zgolj rezultat placebo učinka, iluzije, neprofesionalno izpeljane študije, regresivne zmote (zanikanje naravne fluktuacije stvari in dogodkov), sugestije, pogojevanja ali spontane ozdravitve (Carroll 2018a). Tudi izdelovalci radioničnih naprav in radiestezisti naj bi bili prevaranti, ki živijo v zmoti, da pomenijo rezultati, ki jih dobivajo, branje vrednosti subtilnih energij (vibracij) in ne posledica njihovih lastnih podzavestnih pričakovanj. Nobenih dokazov naj ne bi bilo, da so odčitki na radioničnih napravah kakor koli povezani z zdravimi ali obolelimi vibracijami elektronov (Carroll 2018b). Pa vendar že površen pregled znanstvenih prispevkov na iskalnikih PubMed ali Google Scholar pavšalne trditve kritikov, ki apriorno in dogmatično zanikajo koncept vibracijske medicine, zavrne. Za ilustracijo bodo nekatere od teh raziskav na kratko predstavljene v nadaljevanju.

DRUGE RAZISKAVE O POJAVU ŽIVLJENJSKEGA POLJA

Kozmični življenjski sili, ki so jo Kitajci poimenovali *qi*, Indijci pa *prana*, so zahodni raziskovalci dali različna imena: živalski magnetizem, vitalna sila, kozmični eter prostora,

neutrinsko morje, veter temne snovi, intergalaktični medij, kozmična plazma, biopolje ipd. (DeMeo 2010, 9 in Jerman idr. 2009).

Qi naj bi bila kozmična kreativna energija in je v klasični kitajski literaturi pogosto omenjena. Zato ni presenetljivo, da večina znanstvenih raziskav *qi* poteka na Kitajskem (npr. Yan idr. 2002 in Lu 1997). Raziskovalec Lu je deset let s pomočjo eksperimentiranja raziskoval pojav *qi* skupaj s priznanim zdravnikom in mojstrom *qigonga* Dr. Xin Yanom. Rezultati, ki jih predstavi v knjigi *Scientific Qigong Exploration* (Lu 1997), potrjujejo fizični obstoj zunanje *qi* in kažejo, da lahko človek brez fizičnega stika vpliva na substance, kot so voda, DNA ali atomska jedra. Yan navaja (Yan 2018), da je na podlagi eksperimentov *qi* mogoče pripisati naslednje lastnosti: mogoče jo je opazovati, meriti in količinsko opredeliti z natančnimi instrumenti; ima lastnosti materije in prav tako lastnosti energije; lahko prenaša precejšnjo količino informacij oz. ima iste lastnosti kot informacija; na *qi*, ki jo testna oseba oddaja, da bi dosegla določene učinke, vplivajo misli in čustva testne osebe, prav tako pa zasnova eksperimenta in okolje, v katerem eksperiment poteka. Prav tako lahko *qi* v nekaterih situacijah deluje samo nadzorno in reverzibilno (stanje molekul je mogoče s pomočjo *qi* ponovno vrniti v originalno pred-*qi* stanje). Yan poudarja, da izvedene *qi* raziskave pokrivajo zgolj majhen spekter *qi* potenciala in da so trenutno uporabljane znanstvene metode meritev zelo omejene, saj mnogih karakteristik *qi* z aktualnimi eksperimentalnimi metodami ni mogoče preverjati. Mogoče je, da bo za celovito razumevanje *qi* potrebno oblikovati nov bazični znanstveni koncept. Po *qigongu* celotna kraecija (živa in neživa narava) vsebuje *qi* in je podvržena vplivom in preoblikovalnim učinkom *qi*. Glede na rezultate poskusov (npr. prenos tablet izven zapečatenih steklenic ali vplivanje na RNA in DNA, oboje brez fizičnega kontakta) je mogoče sklepati, da *qi* presega poznane štiri fizikalne sile: gravitacijo, elektromagnetne sile, močne ter šibke nuklearne sile. Raziskave kažejo tudi vpliv na rakave celice (Yan idr. 2006).

Avstrijski zdravnik Reich je eden najbolj izpostavljenih zahodnih raziskovalcev, ki so proučevali življenjsko silo. Poimenoval jo je orgon. S poskusi je ugotovil, da orgon oddaja tako živa kot tudi neživa narava in da lahko prehaja skozi katero koli snov, vendar pri različnih hitrostih. Orgon je mogoče zbirati in absorbirati ali odbijati. Mogoče ga je meriti, občutiti in fotografirati. Gre za dejansko fizično silo, ne zgolj za metafizični konstrukt. Orgon obstaja v prosti obliki v atmosferi in v vakuumu prostora. Orgonski naboj v snovi ali okolju se ciklično spreminja v času. Orgon privlači živa bitja, voda in orgon sam. V odprtem prostoru se običajno giblje v smeri vzhod-zahod, rahlo hitreje kot rotacija Zemlje. Gre za dinamični kozmični ocean, ki prežema vsa živa bitja, planete in vesolje in se morda do neke mere ujema

s pojmom temne snovi, ki jo predpostavlja fizika na podlagi astrofizikalnih raziskav gibanja galaksij. Reich je na podlagi svojih raziskav skonstruiral orgonske akumulatorje, ki so preproste zasnove in naj bi zgoščevali orgonsko energijo. Uporabljal jih je za izboljšanje bivanjskih pogojev in za zdravljenje. Reicha so leta 1954 v ZDA obsodili šarlatanstva in vrgli v ječo, kjer je kasneje umrl. Njegove knjige so zažgali. Kljub temu so njegova besedila in teze tudi preko kompilacij drugih avtorjev še vedno dostopne (na primer Raknes 2004, Strick 2015). Sodobni raziskovalci (npr. DeMeo 2010 in 2018) z raziskovanjem orgona nadaljujejo.

Rusko znanstveno raziskovanje tako imenovanega biološkega sevanja (angl. *biological radiation*) človekovega telesa in drugih neobičajnih fenomenov ima dolgo tradicijo. Kernbach (Kernbach 2013) v prispevku *Unconventional research in USSR and Russia: short overview* povzema najpomembnejše izsledke raziskav od konca 19. stol. do 2003, ki so bile praviloma financirane s strani države. Tri glavne skupine raziskav predstavljajo: prenos bioloških signalov na daljše razdalje (npr. telepatija), neionizirajoče (predvsem elektromagnetne) emisije človeka na druge biološke sisteme (npr. fizična manipulacija drugih bioloških sistemov na daljavo) in ustvarjanje visoko prodornih (angl. *high penetration*) emisij biološkega in nebiološkega izvora (npr. konstruiranje tako imenovanih biogeneratorjev). V 60. in 70. letih prejšnjega stoletja so pomembne raziskave Turlygina (Vinokurov 2005 in Kazhinskij 1963 oboje v Kernbach 2013, 6), ki z eksperimenti raziskuje fizikalne lastnosti še nepojasnjene sevanja, ki ga oddaja človekovo telo. Za generatorja sevanja uporabi hipnotista, za prejemnika običajno testno osebo, fizikalnih lastnosti emitiranega sevanja med njima pa preverja z uporabo zaslonov iz različnih materialov. Po Kernbachu se prelomna točka v tovrstnem nekonvencionalnem raziskovanju zgodi v 70., z ugotovitvijo, da je mogoče generirati visoko prodorno radiacijo tudi brez prisotnosti biološkega vira, torej brez človeka, povsem tehnično z napravami. To pomeni tudi ločitev tovrstnih raziskav od parapsihologije (ki se preimenuje v psihotroniko) in razvoj t. i. energetskih akumulatorjev. Češkoslovaški raziskovalec Pavlita (Sergeev 1974 v Kernbach 2013, 10) na podlagi raziskav trdi, da so pravilno skonstruirani generatorji zaradi tako imenovanega učinka oblike (angl. *effect of shapes*) zmožni akumulirati bioenergijo od živih bitij (rastlin, živali, človeka) in jo kasneje oddajati (Vinokurov idr. 1993 v Kernbach 2013, 9). Razvoj instrumentalne psihotronike (angl. *instrumental psychotronics*) se nadaljuje v 80. in 90. letih prejšnjega stoletja predvsem z razvojem torzijskih generatorjev (npr. Sokolova 2002 v Kernbach 2013). Leta 2003 so državni raziskovalni programi zaradi zloma Sovjetske zveze dokončno ustavljeni, razvoj generatorjev in detektorjev visoko prodornih sevanj pa se v obliki neodvisnih raziskav nadaljuje.

Jerman s sodelavci raziskuje koncept biopolja, preko katerega bi bilo mogoče pojasniti učinke delovanja organizmov na dolge razdalje, ki sicer s tradicionalnimi biološkimi koncepti niso pojasnljivi. V prispevku *Evidences for Biofield* (Jerman idr. 2009) avtorji koncept biopolja povezujejo s tremi nivoji polj. Prvi nivo predstavlja konvencionalno in fiziološko dobro raziskano mirovno medmembransko električno polje (angl. *resting membrane potential*). Na njegovi osnovi se oblikuje bolj ali manj koherentno visoko frekventno elektromagnetno (EM) polje, ki naj bi bilo odgovorno za organizacijo številnih procesov na celičnem nivoju. Mehanizem EM polja naj bi bil delno odgovoren za prenos informacij bioloških organizmov na dolge razdalje brez fizičnega kontakta. EM polje ima s fizikalnega vidika dve komponenti. Prva deluje na nivoju mikrovalov in frekvenc nizkega obsega (tako imenovano Frölichovo polje oziroma kvantno polje, ki je izpeljano iz Frölichovega polja (Del Giudice idr. 1984, 1985 in 1988 v Jerman idr. 2009, 2)). Druga komponenta je vidna (vključno z bližnjim IR in UV spektrom) in predstavlja tako imenovano fotonsko polje (angl. *photon field*), ki ga utemelji raziskovalec Popp (Popp 1984; Popp idr. 1992 v Jerman idr. 2009, 4) in katerega glavni vir naj bi bila DNA oziroma njene elektronske oscilacije.

Tiller (Tiller idr. 2005 in Tiller 2007) zmožnost vplivanja bioloških organizmov na dolge razdalje pojasnjuje z vključitvijo zavesti in z delitvijo fizične realnosti na dva nivoja. Prvi je navadni električno-atomsko-molekularni nivo, ki deluje v običajnem prostoru - času in ga relativno dobro poznamo. Drugi je magnetno-informacijski nivo, ki deluje v okviru fizičnega vakuuma in deluje onkraj zakonitosti klasičnega prostora - časa v vzajemnem (vibracijskem) prostoru - času, ki ga Tiller poimenuje R prostor (angl. *R wave space*). V R prostoru, v katerem naj bi veljala posebna fizikalna simetrija (tako imenovana SU2 simetrija), razdalja, kot jo poznamo v klasičnem prostoru - času, ne obstaja, zato sta lahko dva dogodka, sicer fizično daleč narazen, tesno povezana eden z drugim (ta pojav poznamo sicer tudi v kvantni mehaniki pod pojmom kvantna prepletenost (angl. *quantum entanglement*)). Za Jermana (Jerman idr. 2009, 5) je Tillerjev R prostor tisto, kar naj bi termin biopolje dejansko opisoval, električna in EM polja pa naj bi bila v tem konceptu zgolj posrednika med biopoljem (R prostorom) in biokemijskim nivojem življenja.

DRUGI FIZIKALNI FENOMENI, KI SO OSNOVA DELOVANJA RADIONIKE

Natančne mehansko-fizikalne razlage, kako naj bi nelokalni kvantni fenomen v kombinaciji z belim šumom deloval, v predstavitvenem gradivu sistema Quantec ne zasledimo. Avtor sistema

Buengner v svojem delu *Physics and Dreamtime* (Buengner 2001) povzema, da so tri osnovne premise, na katerih sta utemeljeni tako radionika kot tudi vibracijska medicina, naslednje:

- materijo prežema nematerialno bistvo (nekateri ga poimenujejo superfuidni kvantni vakuum (Sbitnev 2016 in 2017));
- najmanjši delci materije imajo neobičajne sposobnosti hranjenja informacije za omejitvami prostora in časa zaradi svoje vpetosti v polje superfluidnega kvantnega vakuuma;
- ti delci v navezavi na kvantni vakuum so sposobni prenašati informacije (komunicirati) na daljavo.

Buengner predstavi širši fizikalni okvir delovanja sistema z laičnimi povzetki znanstvenih dognanj, ki vključujejo kvantne pojave in teorijo kaosa. Sodobna kvantna fizika dokazuje, da materialni delci pravzaprav temeljijo na določenih energijskih poljih in da je prava narava stvari precej drugačna, kot jo zaznavamo skozi čutila. Tisto, kar preskakuje med čisto energijo in materijo, ki jo lahko zaznajo naši instrumenti, so fiziki poimenovali subatomske delce. Merilne naprave lahko zaznajo nenaden pojav subatomskega delca, ne pa tudi način njegove preobrazbe iz čiste energije. Ker energijska entiteta, ki ustvarja subatomske delce, ni konvencionalna sila, pač pa kvantno polje, katerega eksitacije naj bi bili delci, je navadne fizične detekcijske naprave ne morejo zaznati. Vodilni kvantni teoretik t. i. ontološke interpretacije David Bohm (Bohm 1982, 186) ločuje med eksplikatnim in implikatnim redom. Eksplikatni red označuje naravo stvari, kot jo doživljamo skozi vsakdanjo percepcijo in merimo s fizikalnimi instrumenti. To je dimenzija mehanicističnega razumevanja sveta, v kateri je vse predstavljeno v 'razviti' obliki (*explicare* lat. pomeni razviti): objekti so prisotni v praznem prostoru in ločeni oziroma neodvisni drug od drugega. Implikatni red se v nasprotju z eksplikatnim redom povezuje s kvantnim poljem. Slednje obstaja zunaj nam poznanega prostora in časa, v njem ni objektov, ki bi bili fiksni v določenem času in prostoru. To je hologrfska dimenzija, ki ni razvita, ampak sama vase zavita (implikatna), v njej koncept objekta sploh ne obstaja, ampak je vse vsebovano v vsem (vsak delček nosi informacije celote). Implikatni red je polje, za katerega se zdi, da v njem 'počivajo' objekti eksplikatnega reda, preden se (ali pa tudi ne) manifestirajo v okviru slednjega. To je matrica vsega potencialnega. Iz implikatnega reda, ki naj bi po najmodernejših interpretacijah označeval tudi superfuidni kvantni vakuum, po Bohmu ne izvirajo samo objekti zaznavnega sveta, ampak tudi pojavi subjektivnega sveta (misli, občutenja), sveta zavesti.

Eksplikatna dimenzija predstavlja samo drobni vrh ogromne ledene gore implikatne dimenzije, ki plava pod gladino zaznavnega.

Buengner izpostavi tudi raziskave, ki dokazujejo, da je mogoče spremeniti vedenje materije in živih organizmov na daljavo zgolj z uporabo misli. V poskusu z Galtonovo ploščo in kroglicami sta Jahn in Dunne (Jahn idr. 1989) statistično značilno dokazala, da lahko testna oseba z mislimi vpliva na spremenjeno distribucijo kroglic, ki se sicer (brez vpliva testne osebe) predvidljivo razporedijo po Gaussovi krivulji. Pri tem oddaljenost testne osebe od plošče ni igrala nobene vloge (od par metrov do več tisoč kilometrov). Kardiolog Byrd (Byrd 1988) je v raziskavi, ki je trajala 10 mesecev in je vključevala 393 udeležencev v dvojno slepi študiji, ki je vključevala kontrolno skupino, statistično značilno pokazal, da ima molitev na daljavo lahko dobrodejen terapevtski učinek. Pacienti, sprejeti na kardiološki oddelek, za katere so molili zunanji molivci, so manj pogosto potrebovali respiratorno pomoč, antibiotike in diuretike. Rezultati so bili neodvisni od tipa molitve in od oddaljenosti molivca od pacienta. Nuklearni fizik Charon (Charon 2010) celo govori o delcih (podobnih elektronom), ki so si sposobni izmenjevati 'izkušnje' in informacije preko velikih razdalj in skozi to izmenjavo povečevati svojo negentropijo oz. stanje urejenosti (entropija nasprotno označuje neurejenost, kaotičnost). Charon povzema Feynmana, ko pravi, da gre pri tej izmenjavi pravzaprav za izmenjavo 'virtualnih' fotonov, kar dejansko pomeni, da se od enega do drugega fotona ne izmenjuje nič konkretnega, ampak da imamo opravka z učinkom na daljavo, ki se dogaja med odgovarjajočima fotonoma dveh elektronskih mikrouniverzumov. Ta princip naj bi deloval podobno kot sicer deluje elektrostatična izmenjava med elektroni s to razliko, da igra pri običajni elektrostatični izmenjavi vlogo tudi razdalja, pri izmenjavi 'virtualnih' fotonov (informacij) pa naj razdalja ne bi igrala nobene vloge, kar iz sveta kvantne mehanike sicer poznamo pod pojmom kvantne prepletenosti (angl. *quantum entanglement*).

Izpostavlja tudi raziskave morfogenetskih polj (Sheldrake 2009), katerih rezultati kažejo, da v naravi obstajajo sile, ki so odgovorne za to, da materija dobi obliko (morfogenetske sile). Večkrat ko se določena oblika manifestira, močnejše morfogenetsko polje naj bi ustvarjala. Močnejše ko je morfogenetsko polje, lažje ga lahko živo bitje preko načela morfološke resonance (nezavedno) zazna, v praksi pa se to izrazi kot navada. Že Sokrates je trdil, da je učenje samo spominjanje že predhodno pridobljenega znanja. Fizik C. F. Weizsaecker je Sheldraku (Sheldrake v Buengner 1997, 118) potrdil, da je idejo morfoloških polj mogoče povezati s spoznanji sodobne fizike, če izhajamo iz Heisenbergovega načela nedoločenosti, kjer kvantom ni mogoče z gotovostjo določiti lokacije, pri čemer ločeni delci sistemov ohranjajo simultano

povezavo (o čemer smo že govorili kot o pojavu kvantne prepletenosti). Tudi preveritve pravilnosti teorije morfične resonance Ertela (Sheldrake 2009 Priloga A, 279) kažejo, da so nemški študentje hitreje in bolj pravilno zaznavali pravilno obrnjene japonske pismenke v primerjavi s pismenkami, obrnjenimi na glavo. Ker milijoni Japoncev vsakodnevno prepoznavajo pravilno obrnjene japonske pismenke, je ta oblikovni odtis pismenk močnejši in ga lažje zaznavajo tudi drugi ljudje, ki sicer pismenk sploh ne poznajo. Tudi Laszlo (Laszlo 1995 v Buengner 2001, 59) izpostavlja primere simultane učnja, ko so se znanstvena dognanja manifestirala hkrati na različnih koncih različnim ljudem (npr. spoznanje osnovnih načel biološke evolucije Darwina in Wallacea ali izum telefona Bella in Graya). Raziskovalci t. i. sinhronicitete (Jung 2005, 90) so mnenja, da so tovrstni pojavi precej pogosti. Ko misel enkrat obstaja, se lahko manifestira na več različnih krajih hkrati. Ob tem sistemi, ki so bili nekoč del večje celote, ostanejo povezani, tudi če se mednje vrinejo velike razdalje. Sheldrakevo razumevanje kozmosa ni mehanicistično (vesolje kot mogočni stroj), ampak organsko. Vesolje je podobno organizmu, ki raste in stalno ustvarja nove organizacijske vzorce.

Na področju magijskih praks se ta isti princip prenosa informacije na daljavo uporablja v šamanskih tehnikah vuduja (npr. brazilske šamanistične prakse), kjer šaman preko medija (lutke, na katero so pritrjene celice ciljne osebe – kaplja krvi, kos kože, las, dlaka ipd.) vzpostavi stik s ciljno osebo in ji potem v stanju transa na daljavo mentalno pošlje informacijo. Upoštevač radioniko bi bilo vzpostavljanje povezave s ciljno osebo enako učinkovito tudi preko fotografije ali informacije rojstnega datuma osebe. V trenutku ko informacija doseže eno telesno celico organizma, doseže simultano tudi vse ostale celice, ne glede na to, kje se nahajajo.

Za nekatere fizike je radionika primarno elektromagnetni pojav. Schmiede (Schmiede 1997, 188) pravi, da se radionika sicer navezuje na zakonitosti elektromagnetnega polja, vendar jih hkrati tudi presega. Poskusi z rastlinami so pokazali, da so radionično posredovane informacije sposobne sprejeti tudi v prostorih, ki so zaščiteni pred znanim elektromagnetnim spektrom (na primer s Faradayevo kletko). Za Schmiedeja je t. i. življenjsko polje (nem. *das Lebensfeld*) tisti del, ki nadzira in usmerja dogajanje v elektromagnetnem polju vesolja, Zemlje in hkrati vseh pojavnih oblik. Elektromagnetna stimulacija rasti in plodnosti rastlin sega v konec 19. stoletja. Lemstroem je 40 cm nad rastlinami napel ozemljeno mrežo s statično elektriko. Tretirane rastline so imele 50 % več donosa in so imele boljši okus (Lemstroem 1904 v Tompkins idr. 2000). Tovrstno načrtno testiranje pa se je začelo uspešno uporabljati sredi 70. let prejšnjega stoletja (Bischof 1995). Upton (Tompkins idr. 2000, 323) je s kolegom leta 1951 naredil poskus na polju bombaža, kjer na rastline z radionično napravo ni deloval neposredno, ampak preko

fotografije na daljavo. Na fotografijo sta uspešno delovala z informacijo pesticida, ki je bil preverjeno učinkovit v uničevanju zajedavcev. Žetev tretiranega bombaža je pokazala 25 % višji donos, kot je bilo nacionalno povprečje. Tompkins v knjigi *The Secret Life of Plants* (Tompkins idr. 2000, 317–342) navaja še druge podobne poskuse, kjer so na lokaciji ali na daljavo preko fotografij uspešno delovali na rastline. Pri opisanih radioničnih poskusih pa se je pokazalo, da je pomembno, kdo upravlja radionično napravo. Različni ljudje so dobili različne rezultate z isto napravo, pri nekaterih pa sploh ni delovala. Očitno je pomembna tudi sklopljenost (prepletenost) med napravo in človekom.

3.3.3 Razvoj sistema QUANTEC in dioda z belim šumom

Na podlagi rezultatov raziskav Jahna in Dunne (Jahn idr. 1989), ki sta statistično značilno dokazala, da lahko človek z mislimi vpliva na rezultat razporeditve kroglic na Galtonovi plošči, je Buengner pričel testirati možen vpliv človekove usmerjene misli na računalnik. Poskusi, ki so jih izvajali v Nemčiji (tudi s sodelovanjem freiburške univerze) in v ZDA, so pokazali, da je kot 'vmesnik' med človekom in računalnikom nujna dioda, ki proizvaja beli šum. Zgolj uporaba programa z naključnim generatorjem v okviru računalnika ni bila uspešna. Na diodo z belim šumom pa je zavest testne osebe lahko vplivala. Rezultat tako ni bil več naključen, ampak je bil odvisen od volje osebe, ki je 'nadzorovala' delovanje diode. Naključni generator se je tako spremenil v do neke mere usmerjeni generator. V kasnejših poskusih je raziskovalec Peoch pokazal (Quantec 2012), da lahko tudi speča (ne zgolj budna) oseba nezavedno vpliva na gibanje robota, ki ga sicer (brez prisotnosti testne osebe) usmerja naključnost belega šuma.

Tudi raziskovalec Nelson s Princetona je ugotovil, da lahko dioda, ki proizvaja beli šum, statistično značilno reagira tudi na impulze skupinske zavesti, kadar gre za visoke stopnje mentalne osredotočenosti, skupinske emocije idr. (Nelson idr. 1996). Buengner omenja tudi Nelsonovo raziskavo *Global Consciousness Project*, (Nelson 2018), ki je bila originalno zasnovana v okviru Engineering Anomalies Reserach Lab na Princetonovi univerzi, v okviru katere s pomočjo 70 diod, postavljenih po celem svetu, že več kot 15 let dokazuje, da imajo kolektivni emocionalni odzivi ljudi vpliv na beli šum, ki ga te diode proizvajajo. Prve sinhronizacije v Evropi in ZDA je povzročil pogreb Lady Diane leta 1997, najbolj neverjeten pa je bil rezultat ob tragičnih dogodkih 11. septembra 2001 in ob rušilnem tsunamiju, ki je sledil potresu v JV Aziji leta 2004. Nelson ugotavlja, da dokazi sugerirajo, da gre za globalno povezovalno polje zavesti, o katerem govorijo tudi starodobne kulture.

Buengner poudarja (Buengner 2001), da je za značilen in konsistenten vpliv na delovanje bele diode potrebnih veliko število ponovitev. Prav tako izpostavlja, da bela dioda 'prepozna specifičen odtis' osebe, ki nanjo vpliva. Med poskusom z Galtonovo ploščo so poskusne osebe namreč prosili, da izvedejo tudi serijo poskusov, ko naj poskusne osebe ostanejo nevtralne in naj na izid ne vplivajo. Pri tem so bili rezultati 'nevtralnih poskusov' za vsako osebo zelo individualni in specifični. Dioda je na nek način prepoznala specifični vzorec upravljalca, tudi kadar ta oseba na diodo ni želela zavestno aktivno vplivati. V poskusu z Galtonovo ploščo je bil vzorec lahko zapisan samo z binarno kodo + ali -. Pri tem je Buengner prišel na idejo, da bi diodi ponudil možnost, da v povezavi z osebo, ki je v nevtralnem stanju (ne usmerja zavestno delovanja diode), izbira med 100, 1000 ali več alternativami oz. med zadetki specifične baze podatkov (npr. homeopatske, akupunkturne). Rezultati so bili presenetljivi. Skozi poskuse je ugotovil, da naprava z diodo dejansko lahko v zelo kratkem času analizira aktualno stanje poskusne osebe, s katero je povezana, uporabljajoč ustrezne baze podatkov. V nadaljnjem razvoju svoje radionične naprave je Buengner povezal diodo z belim šumom z računalnikom, ki je prevzel večino sicer zamudnega radioničnega ročnega dela.

3.3.4 Uporaba sistema QUANTEC

V praktični uporabi je Quantec sistem, ki v kombinaciji z diodo deluje na podlagi računalniškega programa (glej Sliko 3.1), v katerega so vnesene informacijske baze podatkov (npr. akupunktura, zdravilna zelišča, homeopatija, Bachove esence, kristaloterapija, radiestezijska ipd.). Vibracijska informacija vsake posamezne učinkovine v bazi ni shranjena fizično, ampak virtualno preko fotografije učinkovine ali zgolj jasno napisanega imena preparata. Ta sistem baz je odprt in ga je mogoče dopolnjevati z novimi bazami podatkov, tako tudi s fengshuijsko bazo podatkov. Zato je možna uporaba sistema zelo široka.

Slika 3.1: Prikaz sistema Quantec, ki ga sestavlja računalniški program, naložen na računalnik, in dioda z belim šumom (kovinska sponka, pripeta na stekleni trinožnik z rozenkvarčnimi kroglami).

Vir: Quantec 2018.

V praksi uporaba sistema Quantec poteka tako, da je slika uporabnika oz. tretirane osebe (lahko tudi prostora, rastline, domače živali) vnesena v sistem preko kamere ali pa se jo zgolj naloži na disk računalnika v uporabnikovo datoteko. Praktik glede na problem izbere ustrezne baze podatkov, iz katerih bo program pri analizi zajemal. Lahko določi samo eno bazo ali več baz. Izbor baz lahko prepusti tudi programu. Potem zažene program, ki preko diode z belim šumom in fotografije iz izbranih baz podatkov izbere ustrezne vibracije (trditve, terapevtske informacije), ki resonirajo z osebo (oz. fotografijo), ki je analizirana. Vsi izbrani podatki se izpišejo v aktualni informacijski list uporabnika.

Npr. iz baze feng shui je za eno od fotografij spalnice v moji izvedeni terenski raziskavi Quantec med drugim izbral naslednjih pet trditev:

- FS CAS – XUAN KONG – številčne kombinacije (10) / 2-8 ali 8-2 na območju POSTELJE – neugodna kombinacija NOSODA*
**Hitro se razvije bolezen. Prebavni problemi.
- FS INTUITIVNI – čiščenje prostora / Prostor je vsakodnevno očiščen z elementom ognja (kadila, kamin, sveče).
- FS VZHODNO-ZAHODNI / ŠOLA KOMPASA (3 do 5) / postelja stranke stoji v segmentu D4 NOSODA

**D4, Jue Ming, četrta najneugodnejša smer, povezana z nesrečami, ropanjem in boleznimi ter splošno neugodna za denar in ljudi.

- FS SOLA OBLIKE /notranjost objektov – stanovanja (5) / POSTELJA – nad posteljo staršev je preveč strma poševnina – NOSODA
- CONSTRUCTION SCIENCE / 09. Fibres, particles, allergens / 9.1. from outside the house / others NOSODE

* Trditvam iz baze, ki imajo negativno vrednostno oceno, se za protidelovanje doda pojem NOSODA, ki pomeni antonim ali protipomenko.

** Zapisi, označeni z zvezdico, so dodatna pojasnila v bazi za operaterja, v pošiljanje pa niso vključeni.

Sledi operativna faza, ko so te trditve (informacije) po istem načelu kot prej analiza pošiljane (projecirane) spet preko uporabe diode in programa na fotografijo osebe, prostora ali predmeta. Fotografija je shranjena neposredno v informacijskem listu programa Quantec. Takemu vplivu pravimo tudi informiranje. Slednje je lahko enkratno (kot v primeru predmetov ali vode) ali pa poteka v več zaporednih ciklih, kadar pošiljanje informacij poteka preko fotografije, shranjene v računalniku. Ti cikli imajo lahko različno dolžino in frekvenco, ki jo lahko določi praktik sam ali pa izbere možnost, da jo izbere program. Dolžina intervala je lahko kratka (npr. par sekund) ali dolga (npr. 5 minut). Njena frekvenca je lahko pogosta (vsaki dve uri) ali redkejša (npr. 3-krat na dan). Celotno obdobje pošiljanja informacij (operativna faza) lahko traja en teden ali več mesecev. Dolžino lahko določi operater ali pa jo generira program. V poenostavljeni obliki si lahko delovanje Quanteca predstavljamo kot sistem razsvetljave (informacij), ki ima vpliv na medij, na katerega sistem deluje. V aktivni fazi pošiljanja (operativna faza) sistem oddaja svetlobo (informacijo), v fazi mirovanja pa je ne oddaja. Hkrati pošiljanje informacij ni lokalno omejeno, ker lahko poteka na daljavo preko medija fotografije.

Kot navaja spletna stran proizvajalca (Quantec 2018), se sistem med drugim uporablja na naslednjih področjih:

- poljedelstvo in gozdarstvo
- veterina
- medicina
- psihosomatika
- *life coaching*

- svetovanje pri poslovanju
- izobraževanje in svetovanje
- okolje

Proizvajalec na svoji spletni strani zapiše, da točen način delovanja Quanteca še ni znanstveno utemeljen, je pa Quantec leta 2010 v Moskvi dobil zlato medaljo za najboljši podporni zdravstveni produkt v Rusiji. Čeprav proizvajalec navaja številne primere dobre prakse pri uporabi sistema, smo zaenkrat uspeli identificirati tri znanstvene objave s področja uporabe Quanteca.

Prvi prispevek je objavljeni znanstveni poskus z uporabo Quantec tehnologije z naslovom *Randomizirana dvojna slepa pilotska študija o psiholoških učinkih uporabe instrumentalne biokomunikacije* (Schneider idr. 2006). Poskus je bil izveden na univerzitetni kliniki Freiburg v Nemčiji. V okviru poskusa so preverjali, ali drži, da je s pomočjo računalniške instrumentalne biokomunikacije (uporabljen je bil Quantec) mogoče izboljšati počutje, zdravje in uresničitev želja udeležencev. Sodelujoči so bili razdeljeni v dve naključni skupini. Pred izvedbo poskusa je bilo preko vprašalnika zabeleženo izhodiščno stanje (želje, zdravje, počutje) sodelujočih. V prvi fazi poskusa, ki je trajala tri mesece, je bila preko fotografije obdelovana polovica sodelujočih (prva skupina). Po zaključku prve faze je bilo ponovno analizirano stanje in sodelujoči so bili seznanjeni s tem, kateri skupini pripadajo. V drugem delu poskusa je bila obdelovana druga skupina. Ob zaključku je bilo ponovno analizirano stanje udeležencev. Analiza rezultatov je pokazala, da bi lahko bila posameznikova želja po zdravstvenem izboljšanju in pa neinformiranost, ali pripada kontrolni ali obdelovani skupini, pomembna psihološka predpogoja za učinkovitost instrumentalne biokomunikacije. Raziskovalca zaključita, da obdelovanje s Quantecom lahko spremlja blagodejne učinke na zdravje, vendar to ni nujno rezultat tretmaja, ampak je lahko zgolj psihološke narave. V članku *Koennen Computer Beten* (Von Buengner 2005) je dodatno izpostavljeno, da je bilo število sodelujočih premajhno (34 sodelujočih) in preveč selektivno (zgolj prostovoljci med zaposlenimi na freiburški kliniki), da bi vzorec sodelujočih lahko bil reprezentančen. Prav tako rezultat v prvem delu analize ni bil signifikanten, bil pa je delno signifikanten v drugem delu analize. Kljub temu pa nemška raziskovalca svoje poročilo o raziskavi zaključita z mislijo, da so rezultati pilotske študije dovolj spodbudni, da bi veljalo sistem preizkusiti v nadaljnjih raziskavah.

Drug prispevek je članek z naslovom *Praktična študija terapije senenega nahoda z radioničnim sistemom Quantec* avtorice Jobst (Jobst 2010). Gre za retrospektivno dokumentacijsko študijo

v okviru doktorske teze na Complementary medical cultural science studies na Univerzi Viadrina Frankfurt (Oder). Anonimna študija je zajela 41 oseb, ki so bile v letu 2010 zdravljene zaradi senenega nahoda z radioničnimi kapljicami in sistemom Quantec na daljavo. Nekatere od oseb so dodatno prejemale še rastlinske in kalcijeve preparate in bioresonančne terapije za razstrupljanje telesa težkih kovin, 22 % pa jih je prejemalo še konvencionalne protivnetne preparate (npr. nosne spreje). Vsak od sodelujočih je za nazaj izpolnil vprašalnik. Vsi sodelujoči so svoje stanje pred terapijo na skali od 1–10 (1 manjše težave – 10 zelo resne težave) ovrednotili med 6 in 10. Povprečna doba trajanja senenega nahoda pri vprašanih je bila 13 let, le 15 % se jih je s težavo srečalo prvič. V odgovoru na vprašanje, ali je radionični in naturopatski tretma prinesel izboljšanje simptomov, je 93 % vprašanih odgovorilo z da. Začetno poslabšanje, ki sicer ni neobičajno za homeopatijo in radioniko, je občutilo le 32 % vprašanih. Uspešnost radionično naturopatske terapije je bila v povprečju ocenjena z vrednostjo 2,3 na skali od 1–6 (1 zelo dobro, 6 nezadovoljivo). 96 % vprašanih, ki so predhodno že imeli izkušnje z konvencionalnim zdravljenjem senenega nahoda, je terapijo označilo kot boljšo ali mnogo boljšo v primerjavi s konvencionalno. Čeprav na podlagi študije ni mogoče točno pripisati deleža uspeha posameznim elementom terapije, avtorica povzema, da je dober rezultat gotovo osnova za nadaljnje raziskovanje radioničnih in naturopatskih pristopov.

Tretji prispevek je članek z naslovom *Acute Effect of Quantec Therapy on Cardiovascular Risk Factors and Autonomous Modulation of Heart Rate* (Mora idr. 2018). Avtorji uvodoma ugotavljajo, da je Quantec nova instrumentalno bioinformacijska terapija, ki vpliva na pacientovo elektromagnetno polje, da bi vzpostavila normalno telesno delovanje. Pri tem je lahko spremenljivost srčnega utripa (angl. *HRV – Heart Rate Variability*) pomemben biomarker pri raziskovanju fizioloških učinkov. Hipoteza študije je bila, da lahko zdravljenje z vibracijsko terapijo (uporabo Quanteca) poveča parasimpatetično modulacijo srca in pokaže izboljšanje kliničnih značilnosti pri posameznikih z visokim krvnim tlakom (hipertenzijo), sladkorno boleznijo (diabetesom) ali dislipidemijo (motnjo pri presnovi maščob, zaradi katere pride do sprememb pri krvnih maščobah). V raziskavi je sodelovalo 10 udeležencev povprečne starosti 60 let z najmanj enim od zgoraj omenjenih kardiovaskularnih problemov. Tretma je obsegal 12-sekundno izpostavljenost Quantecu, ki je na fotografijo pacienta deloval preko afirmacije za ponovno vzpostavitev ravnotežja holesterola, triglicerida in glikemije (ravni glukoze) v krvi. Vsak udeleženec je pred tretmajem počival deset, po tretmaju pa pet minut. Pred tretmajem in po tretmaju so vsem izmerili krvni tlak, ravni holesterola, trigliceridov in glikemije ter RR interval (interval med dvema srčnimi udarci – srčni utrip). Statistična obdelava

pridobljenih podatkov pokaže, da ima delta variacija LH /HF razmerja (razmerje med simpatičnim in parasimpatičnim živčevjem) v obdobju pred in po tretmaju značilno negativno korelacijo ($p = 0,006$). Ravni glikemije kažejo značilno znižanje ($p = 0,010$), prav tako ravni trigliceridov ($p = 0,024$). Prav tako je imel pozitivne (neznačilne) učinke na znižanje ravni holesterola in nivoja krvnega tlaka. Raziskovalci zaključijo, da predstavlja Quantec novo metodo zdravljenja za kardiovaskularne probleme, ki bi jo veljalo nadalje poglobljeno raziskovati.

3.3.5 Vidik vpliva raziskovalca na raziskavo

Sodobna znanost, predvsem njen naravoslovni del, izjemno poudarja zahtevo po objektivnosti, pri čemer naj bi vsak raziskovalec zagotovil, da na noben način ne vpliva na rezultate raziskave. Kot merodajni so lahko sprejeti samo tisti znanstveni rezultati, ki jih lahko ponovi kdor koli, kadar koli, kjer koli, tako pogosto kot je potrebno in pod enakimi pogoji. Vendar so kvantni fiziki ugotovili, da so subatomske delci samo takrat, ko jih oni detektirajo. Izven detekcije opazovanja (temu pravijo tudi kolaps valovne funkcije) so zgolj oblika kvantnega polja. Torej so znanstveniki nekako tisti, ki delce s svojo namero in aktivnostjo opazovanja potegnejo v življenje. John Wheeler, znani fizik s Princetona, je zapisal: »Ali je mogoče, da je bil univerzum na neki čudni način potegnjjen v življenje s strani tistih, ki sodelujejo? /.../ Vitalno dejanje je dejanje udeležbe. Udeleženec je nov nesporni koncept, ki ga uvede kvantna mehanika. Ta ruši pojem opazovalca, poznanega iz klasične teorije, človeka, ki varno stoji za debelo steno in opazuje, ne da bi pri tem sodeloval. To ni mogoče, pravi kvantna mehanika« (Zukav 1979, 54). Kvantna fizika nam zato jasno govori, da je nemogoče kar koli opazovati, ne da bi na to vplivali, in da moramo to spoznanje nekako vgraditi v sam koncept znanstvenega delovanja. Če na primer opazujemo eksperiment trčenja delcev, nimamo nobenih dokazov, da bi bil rezultat enak tudi, če ga ne bi opazovali. Po prepričanju kvantne fizike namreč objektivnost ne obstaja. Sami sebe ne moremo izbrisati iz slike sveta, zato ker smo njegov soustvarjalni del. Ko proučujemo naravo, je to pravzaprav narava, ki proučuje sama sebe.

Pri uporabi tehnologij, ki delujejo po principu radionike, je vidik vpliva samega raziskovalca na rezultate analize zagotovo pomemben. W.C Gough in D. Brown v svojem prispevku *Domain of unbounded Potential, The Science of the Absolute* (Gough idr. 2002, 11) navajata primer francoskega raziskovalca Benvenista, ki je raziskoval homeopatski vpis informacij v vodo in možnost njihovega pošiljanja na daljavo preko elektromagnetnih valov. Ko je ameriški

raziskovalec dr. Ives s svojo ekipo skušal uspešne francoske poskuse ponoviti, je bil neuspešen. Ko je poskuse ponovila francoska ekipa, so bili ponovno uspešni. Dr. Ives je zaključil, da kaže, da je elektronsko posredovanje homeopatskih informacij nelokalni učinek operaterja, ki tehnologijo uporablja (Ives v Gough idr. 2002, 11). Tudi za Beauvaisa (Beauvais 2018) so Benvenistovi rezultati del širšega pojava, v okviru katerega je treba v model vedno vključiti tako opazovani sistem kot tudi opazovalca oziroma raziskovalca samega. Tudi v primeru Quanteca gre za tehnologijo biokomunikacije, ki deluje po načelu radionike, ki je po Goughu in Brownu »metoda, ki uporablja stroj za komunikacijo z Absolutnim« (Gough idr. 2002, 10). Vendar pa naj bi bila metoda instrumentalne biokomunikacije s Quantecom objektivnejša metoda, kjer operater nima neposrednega vpliva na analizo in rezultate (Quantec 2005, 3). Operater sicer upravlja s programom in tehnologijo in lahko tudi izbira baze podatkov, na podlagi katerih Quantec potem deluje (lahko usmerja področje delovanja), nima pa neposrednega vpliva na posamezen izbor trditve iz izbrane baze podatkov, ki jo izbere program sam na podlagi fotografije iz informacijskega lista. Seveda še vedno ostaja splošni vpliv raziskovalca, na katerega opozarjajo kvantni fiziki, vendar je ta vpliv pravzaprav nemogoče izločiti in je dejansko del katere koli raziskave. Najbolj se izločitvi tega splošnega vpliva raziskovalca lahko približamo z izvedbo raziskave po načelu dvojnega slepega testa, kjer ne raziskovalec ne operaterji raziskave ne sodelujoči ne vedo, kdo je dejansko podvržen vplivanju in kdo je v kontrolni skupini.

3.3.6 Povzetek pomanjkljivosti in prednosti izbrane metodologije

Glavna prednost in hkrati pomanjkljivost uporabljene metodologije je bila uporaba instrumentalne biokomunikacije Quantec, ki smo jo opisali zgoraj. Ne Quantec konkretno ne radionika kot princip delovanja trenutno nista s strani uradne znanosti ali medicine v Sloveniji priznani terapevtski metodi, čeprav slovenski Zakon o zdravilstvu (Uradni list RS 94/07) homeopatijo na primer uvršča v enega od treh poimensko navedenih zdravilskih sistemov (poleg tradicionalnega kitajskega in indijskega zdravilstva). Kritiki trdijo, da ni prav nobenih dokazov, da bi koncepti, ki jih radionika in vibracijska medicina zagovarjata, delovali, vendar podrobna analiza hitro pokaže, da tovrstne trditve ne držijo.

Glavna prednost uporabe instrumentalne biokomunikacije je bila gotovo možnost vzpostavitve kontrolne skupine in izvedba dvojno slepega testa, ki metodi odpira pot do znanstvene kredibilnosti.

Nadaljnja prednost je bila možnost, da uporabo fengshuijskih informacij opravimo na terenu na realnih prostorih, ne da bi s tem bistveno obremenjevali udeležence. Informacijsko posredovanje fengshuijskih priporočil sodelujočih ni obremenjevalo ne s stroški ne z obvezo fizične izvedbe fengshuijskih priporočil, pri čemer se je bistveno poenostavil tudi element fizične analize prostorov (opravil ga je program preko fotografij) in izvedbe priporočil (izbral jih je program in jih pošiljal kot informacijsko vibracijo na prostor preko fotografije).

Zaradi enostavnosti metodološke izvedbe smo lahko k raziskavi pritegnili veliko število ljudi (134 sodelujočih), kar rezultate dela bolj reprezentativne. Število sodelujočih v raziskavi daleč presega katero koli število sodelujočih v predhodno predstavljenih terenskih raziskavah, ki so preverjale učinkovitost fengshuijskih priporočil.

Uporaba radionike nam je omogočila izvedbo raziskave na predvidoma istem vibracijskem (energijskem) nivoju, kot naj bi deloval tudi glavni konceptualni element feng shuija – življenjska sila *qi*, pri čemer smo učinke na počutje udeležencev preko vprašalnikov merili na povsem fizičnem nivoju, na isti način kot jih zaznava vsak, ki je že kdaj (ali pa tudi ne) slišal za vibracijsko medicino.

Široka baza prostovoljcev ter dvojno slepo testiranje, ki sta zagotavljala verodostojnost raziskave in iz nje izhajajočih statističnih analiz, sta tako kot pozitiven dejavnik prevladala nad prej predstavljenimi slabostmi Quanteca in radionične metodologije, zato smo se odločili za uporabo te metodologije.

3.4 Opis izvedene terenske analize

3.4.1 Predhodne aktivnosti

USTVARJANJE QUANTEC BAZE FENG SHUI

Možnost uvedbe kontrolne skupine je bila, kot že večkrat omenjeno, ključna za zasnovo raziskave. Če naj bi doktorska raziskava pokazala značilen objektivni vpliv fengshuijskih priporočil, bi se morali rezultati poskusne skupine, na katero s priporočili ne delujemo, značilno statistično razlikovati. V tem primeru bi lahko z vsaj 95-% gotovostjo trdili, da je razlika v rezultatu nastala zaradi delovanja biokomunikacijskega sistema oziroma zaradi vpliva informacij iz baze fengshuijskih priporočil, ki bi jih program Quantec s pomočjo informacijskega lista in fotografije pošiljal na prostor, vsak sodelujoči v raziskavi pa bi jih v

tem prostoru zaznal in ovrednotil v posredovanih anketnih listih. Na ta način bi lahko učinkovitost fengshuijskih priporočil objektivno ocenili, kar po obsežnem pregledu znanstvene literature na to temo predstavlja unikum v raziskovanju učinkovitosti feng shuija.

V okviru pripravljanih aktivnosti, ki so z razmakih potekale več let, smo se zato najprej povezali s predstavnico sistema Quantec v Sloveniji Manjo Vrenko, ki je bila pripravljena podpreti raziskavo in prevzeti vlogo operaterke za Quantec v okviru te doktorske raziskave. Po pregledu obstoječih baz podatkov Quantec smo najprej ugotovili, da ustrezna fengshuijska baza še ne obstaja. Obstajala je zgolj baza *Construction science*, ki je pokrivala geobiologijo (elektromagnetna polja, obremenitve škodljivih snovi v prostoru) in delno feng shui (*lay lines*, podzemni vodni tokovi). Zato smo se odločili, da ustrezno bazo generiramo sami. Osnova za izdelavo baze je bila že predhodno opravljena analiza fengshuijskih tehnik in metodologij v okviru magistrskega študija (Kryžanowski 2012b). Tako so bile v bazo vnesene tehnike in priporočila, povzeta po Larryju Sangu (Sang 2004), Josephu Yuju (Moran 2005) in Evi Wong (Wong 1996 in 2001) ter v izbranih poglavjih po Stephenu Skinnerju (Skinner 1982), Dereku Waltersu (Volters 1998), Evelin Lip (Lip 1994) in T. Y. Limu (Lim 1997 in 2000). Baza feng shui je tako zaobjela temeljne tehnike in priporočila obeh fengshuijskih šol (šole kompasa in šole oblike), ki jih je mogoče zaslediti v angleški ali nemški literaturi in ki jih najbolj izpostavljeni tradicionalni učitelji feng shuija uporabljajo na enak način. Baza, ki je bila v obliki trditve vnesena neposredno v program Quantec, je bila zaradi preglednosti organizirana v naslednja poglavja:

- Feng shui jin in jang
- Pet elementarnih faz
- Intuitivni feng shui (čiščenje prostora)
- *Xuan Kong* (šola kompasa – fengshuijski čas)
- Vzhodno-zahodni sistem (šola kompasa)
- Šola oblike

Vsako od poglavij je skozi trditve (afirmacije) pokrilo vse najbolj značilne situacije (dobre in slabe), ki se v določeni tehniki v prostoru lahko pojavijo. V okviru poglavja o jinu in jangu, dveh polarnih nasprotjih iz kitajske klasične filozofije, smo tako vključili trditve, da je v prostoru preveč ali premalo enega ali drugega principa oziroma trditve, da sta oba principa v prostoru uravnotežena. Vedno kadar gre za trditve, ki ne podpira harmoničnega bivanja, se po enakem principu kot v homeopatiji uporabi zapis NOSODA, ki sledi konceptu, da se enako

zbija z enakim. V primeru preveč izraženega principa jang v spalnici se je podporen zapis v bazi glasil: »Spalnica je preveč jang – NOSODA.« Princip petih elementarnih faz govori o petih stanjih življenjske sile *qi*, ki so jih poimenovali z oznakami les, ogenj, zemlja, kovina in voda. V prostoru je lahko preveč ali premalo določene faze oz. so faze med seboj v harmoničnem ali kontrolnem (razdiralnem razmerju). V tem smislu se je npr. trditev za prostor glasila: »V delovni sobi je premalo elementarne faze lesa – nosoda.« Iz intuitivnega feng shuija smo vključili trditve, ki se navezujejo na energijsko čiščenje prostora s pomočjo petih elementarnih faz ali z odstranitvijo neuporabljenih predmetov, npr.: »Analizirani prostor je preveč natrpan s predmeti – NOSODA.« Glavnino fengshuijske baze so predstavljali zadnji trije sklopi: *Xuan Kong*, vzhodno-zahodni sistem in šola oblike. *Xuan Kong* operira z devetimi števili, postavljenimi v magični kvadrat na tloris. Kombinacija števil je odvisna od trenutnega časovnega cikla in orinetacije zgradbe. Vsako od števil ima svoj podporni ali manj podporni naboj, hkrati pa so lahko podporne ali manj podporne še izbrane kombinacije med števili. V bazo smo tako vnesli trditve za trenutno stanje vsakega posameznega števila (ali zvezde) in trditve za vsako od značilnih številčnih kombinacij, npr.: »Temno zelena zvezda lesa v analiziranem prostoru je nevtralna« in »4-9 ali 9-4 na naličju – ugodna kombinacija. Dobro za pisanje in kreativnost.« V okviru vzhodno-zahodnega sistema, kjer se po tlorisu prostora v odvisnosti od geometrije zgradbe razporedijo štirje ugodni (označeni z A) in štirje manj ugodni vplivi (označeni z D), smo trditve oblikovali za tiste situacije, kjer človek običajno preživi največ časa; postelja, delovno mesto in ključni bivalni prostori. Dodatno smo oblikovali trditve za vhod, ki je v feng shuiju posebej pomemben, saj naj bi se vplivi iz vhoda raznašali po celotni zgradbi. Primer trditve se glasi tako: »Postelja partnerja stranke stoji v segmentu D3 – NOSODA.« Afirmacije za šolo oblike so bile narejene ločeno za okolico in zunanost zgradbe (npr. »Analizirani objekt/prostor ni postavljen skladno s formacijo 5 živali v širši okolici – NOSODA.«) in za notranjost zgradbe po temah: glavni vhod, postelja, jedilna miza, štedilnik, vrata, okna, ostri robovi, stopnice, splošni vtis in tok življenjske sile *qi* po prostoru, npr.: »Nad posteljo staršev so težke police, lestenci ali preklade.«

Kot celota je na novo ustvarjena baza feng shui vključevala vse glavne trditve (afirmacije) izbranih tehnik, na podlagi katerih fengshuijski praktik po analizi zgradbe in prostora oblikuje svoja priporočila stranki. Izbor je bil do določene mere subjektiven, saj ni zajel celotnega nabora možnih fengshuijskih tehnik in priporočil, ki jih je mogoče zaslediti v literaturi. Izbrane so bile samo tiste, za katere je bilo mogoče ugotoviti, da jih podpira (uporablja) več tradicionalnih feng shui učiteljev in ne zgolj en sam (Kryžanowski 2012b). Nekateri kritiki bi zato izdelani bazi

lahko očitali, da je neprimerno zasnovana, pomanjkljiva ali nepravilna in so zato rezultati, pridobljeni na podlagi take baze, pomanjkljivi ali neverodostojni. Na ta očitek odgovarjamo s splošno ugotovitvijo, ki smo jo izpostavili že v uvodu disertacije, da namreč enoznačni odgovor, kaj feng shui je oziroma ni, ne obstaja, ne med raziskovalci, še manj pa med praktiki feng shuija, tako da smo se najbolj približali neki splošnosti ravno z iskanjem večinsko podprtih priporočil. Vsekakor bi bil eden od nadaljnjih korakov v tovrstnem raziskovanju feng shuija stvaritev različnih fengshuijskih baz, nadalje pa preverjanje njihovega delovanja pod enakimi pogoji in ugotavljanje, katera od baz se izkazuje za najbolj učinkovito.

IZVEDBA PILOTSKE TERENSKE ANALIZE

Da bi preizkusili delovanje sistema in možnost značilnega vplivanja na uporabnike z fengshuijskimi informacijami, smo na Fakulteti za dizajn (takrat še Visoki šoli za dizajn, v nadaljevanju VŠD) v šolskem letu 2010/11 izvedli terensko analizo (neobjavljeno gradivo Kryžanowski 2011). V terenski analizi je sodelovalo 44 oseb, 31 študentov tretjega letnika VŠD in enajst drugih prostovoljcev, ki so se odzvali vabilu k sodelovanju. Terenska analiza je trajala tri mesece, od začetka novembra 2010 do začetka februarja 2011. V tem času so bili udeleženci razdeljeni v dve naključni skupini: poskusno in kontrolno skupino. V vsaki je bila polovica študentov in polovica preostalih prostovoljcev. Podrobnejša delitev sodelujočih po spolu, starosti ali izobrazbi ni bila izvedena. Za vsakega od udeležencev terenske analize je bil izdelan informacijski list Quantec na podlagi treh fotografij prostora (glavnega vhoda, spalnice in osrednjega bivalnega prostora) in predhodno omenjene baze feng shui. Poleg fengshuijske baze smo v pošiljanje vključili tudi priporočila iz že obstoječe baze *Construction science*, saj se obe področji prepletata. To pomeni, da je sistem z informacijami obdeloval prostore, v katerih so udeleženci bivali, in ne udeležencev samih. Udeleženci so v procesu ostali anonimni, kontakt z njimi (pošiljanje vprašalnikov) je bil vzdrževan zgolj preko elektronske pošte. V času trajanja terenske analize so bili bivalni prostori poskusne skupine tri mesece obdelovani s fengshuijskimi informacijami preko aktiviranih informacijskih listov. Informacijski listi kontrolne skupine so bili sicer izdelani (po enakem protokolu kot za poskusno skupino), vendar niso bili nikoli aktivirani (pošiljanje informacij preko diode z belim šumom ni bilo nikoli vključeno).

V času terenske analize je bil vsem udeležencem (poskusne in kontrolne skupine) na približno 14 dni poslan anketni list s šestimi vprašanji, ki je vseboval vprašanja o njihovem počutju v preteklem tednu:

1. Kako bi ocenili svoje splošno počutje v tem tednu?
2. Kako bi ocenili splošno bivalno kvaliteto prostorov, ki jih analiziramo?
3. Kako bi ocenili odnose z ljudmi, s katerimi sobivate v prostoru/hiši?
4. Kako bi ocenili kvaliteto svojega dela v prostoru, ki je predmet analize?
5. Kako bi ocenili kvaliteto svojega spanja?
6. Kako spočiti se zjutraj zbudite?

Skupaj je bilo v času trajanja terenske analize poslanih sedem anketnih listov, udeleženci pa so na vprašanja odgovarjali z vrednostmi na skali od 1 (zelo slabo) do 5 (zelo dobro).

Pridobljeni podatki so bili obdelani na osnovnem nivoju, in sicer na dva načina. Najprej so bili obdelani odgovori tistih udeležencev, ki so odgovorili na vseh sedem vprašalnikov in so tako konsistentno sodelovali v analizi od začetka do konca raziskave. Upoštevan je bila tudi podatek, ali so udeleženci v tednu, ki so ga ocenjevali, tudi dejansko bivali v prostoru. Vsi odgovori, ki so bili podani v času daljše odsotnosti (dopust, službene poti ipd.) in ki so pomenili, da oseba dejansko ne biva v prostorih, ki so predmet analize, so bili izločeni. Rezultati prve obdelave podatkov so pokazali, da so pri vseh sedmih vprašanjih absolutne vrednosti (1–5) odgovorov udeležencev iz poskusne skupine, torej skupine, ki je prejela fengshuijske informacije, višje kot pri kontrolni skupini. Če rezultate prevedemo v procente, se razlika v prid poskusni skupini giblje med 4,28 % in 15,96 % (glej Tabela 3.2).

Tabela 3.2: Zbirni list podatkov in analiza za osebe, ki so odgovorile na vseh 6 vprašanj v vseh 7 poslanih vprašalnikih

VPRAŠANJE 1

Kako bi ocenili svoje splošno počutje v tem tednu?

št.osebe.	SEŠTEVEK		REZULTAT	%	RAZLIKA
	SUM	X			
SKUPINA 1	158	42x	3,762	75,24 %	+8,72 %
SKUPINA 0	163	49x	3,326	66,52 %	

VPRAŠANJE 2

Kako bi ocenili splošno bivalno kvaliteto prostorov, ki jih analiziramo?

št.osebe.	SEŠTEVEK		REZULTAT	%	RAZLIKA
	SUM	X			
SKUPINA 1	171	42x	4,071	81,42 %	+5,24 %
SKUPINA 0	160	42x	3,809	76,18 %	

VPRAŠANJE 3

Kako bi ocenili odnose z ljudmi, s katerimi sobivate v prostoru/hiši/stanovanju, ki je predmet analize?

št.osebe.	SEŠTEVEK		REZULTAT	%	RAZLIKA
	SUM	X			
SKUPINA 1	181,5	42x	4,321	86,42 %	+4,28 %
SKUPINA 0	115	28x	4,107	82,14 %	

VPRAŠANJE 4

Kako bi ocenili kvaliteto svojega dela v prostoru, ki je predmet analize?

št.osebe.	SEŠTEVEK		REZULTAT	%	RAZLIKA
	SUM	X			
SKUPINA 1	105	28x	3,750	75,00 %	+8,34 %
SKUPINA 0	140	42x	3,333	66,66 %	

VPRAŠANJE 5

Kako bi ocenili kvaliteto svojega spanja?

št.osebe.	SEŠTEVEK		REZULTAT	%	RAZLIKA
	SUM	X			
SKUPINA 1	172	42x	4,095	81,90 %	+13,90 %
SKUPINA 0	119	35x	3,400	68,00 %	

VPRAŠANJE 6

Kako spočiti se zjutraj zbudite?

št.osebe.	SEŠTEVEK		REZULTAT	%	RAZLIKA
	SUM	X			
SKUPINA 1	161	42x	3,833	76,66 %	+15,96 %
SKUPINA 0	85	28x	3,035	60,70 %	

LEGENDA:

Skupina 1 je poskusna skupina.

Skupina 2 je kontrolna placebo skupina.

SUM je seštevek vrednosti vseh odgovorov.

X je podatek, kolikokrat je bilo dotično vprašanje odgovorjeno.

Rezultat je povprečna vrednost odgovora (SUM deljeno z X).

% je dobljena povprečna vrednost, izražena v %, pri čemer je vrednost 5 = 100 %.

RAZLIKA je številčna razlika med dobljenimi procenti v skupini 1 in skupini 0.

Vir: Lasten vir 2011.

Pomanjkljivost te obdelave podatkov je, da je število sodelujočih v vsaki od skupin pri posameznem vprašanju različno in niha od štiri do sedem oseb. Vendar rezultati tudi nakazujejo, da to verjetno ni vzrok za razliko v odgovorih. Pri vprašanju 2 je na primer število sodelujočih enako (v obeh primerih šest sodelujočih), pa je razlika v prid kontrolni skupini 5,24%, pri vprašanju 5 pa je na primer pri poskusni skupini odgovarjalo šest, pri kontrolni pa pet sodelujočih, pa je razlika v prid poskusni skupini bistveno večja (13,9 %). Kakor koli, izvedena primerjava je bila zgolj osnovne narave, zato ne more nuditi osnove za ustvarjanje značilnih zaključkov na ravni posameznih vprašanj. Smo pa želeli te rezultate oceniti tudi z vidika statistične značilnosti za vsa vprašanja skupaj, torej kot celoto. Ob uporabi *Sign Testa* in pri vhodnih podatkih 6:0 smo dobili precej dobro statistično značilno razliko med skupinama: $p \leq 0,0313$, pri meji značilnosti 0,05.

V drugem primeru so bili podatki obdelani tako, da so bili upoštevani vsi prejeti odgovori vseh oseb, ne glede na to, kolikokrat je ista oseba odgovarjala na vprašanje (glej Tabela 3.3).

Tabela 3.3: Zbirni list podatkov in analiza za vse osebe, ki so sodelovale v analizi

VPRAŠANJE 1 Kako bi ocenili svoje splošno počutje v tem tednu?

št.osebe.	SEŠTEVEK		REZULTAT	%	RAZLIKA
	SUM	X			
SKUPINA 1	331	90x	3,677	73,54 %	+5,64 %
SKUPINA 0	292	86x	3,395	67,9 %	

VPRAŠANJE 2 Kako bi ocenili splošno bivalno kvaliteto prostorov, ki jih analiziramo?

št.osebe.	SEŠTEVEK		REZULTAT	%	RAZLIKA
	SUM	X			
SKUPINA 1	343.5	90x	3,816	76,32 %	+2,68 %
SKUPINA 0	313	85x	3,682	73,64 %	

VPRAŠANJE 3 Kako bi ocenili odnose z ljudmi, s katerimi sobivate v prostoru/hiši/stanovanju, ki je predmet analize?

št.osebe.	SEŠTEVEK		REZULTAT	%	RAZLIKA
	SUM	X			
SKUPINA 1	354.5	86x	4,122	82,44 %	
SKUPINA 0	328	78x	4,205	84,10 %	+1,66 %

VPRAŠANJE 4 Kako bi ocenili kvaliteto svojega dela v prostoru, ki je predmet analize?

št.osebe.	SEŠTEVEK		REZULTAT	%	RAZLIKA
	SUM	X			
SKUPINA 1	264	73x	3,616	72,32 %	+5,66 %
SKUPINA 0	280	84x	3,333	66,66 %	

VPRAŠANJE 5

Kako bi ocenili kvaliteto svojega spanja?

št.osebe.	SEŠTEVEK		REZULTAT	%	RAZLIKA
	SUM	X			
SKUPINA 1	372	90x	4,133	82,66 %	+12,44 %
SKUPINA 0	302	86x	3,511	70,22 %	

VPRAŠANJE 6

Kako spočiti se zjutraj zbudite?

št.osebe.	SEŠTEVEK		REZULTAT	%	RAZLIKA
	SUM	X			
SKUPINA 1	310.5	90x	3,45	69,00 %	+7,84 %
SKUPINA 0	260	85x	3,058	61,16 %	

LEGENDA:

Skupina 1 je poskusna skupina.**Skupina 2** je kontrolna placebo skupina.**SUM** je seštevek vrednosti vseh odgovorov.**X** je podatek, kolikokrat je bilo dotično vprašanje odgovorjeno.**Rezultat** je povprečna vrednost odgovora (SUM deljeno z X).**%** je dobljena povprečna vrednost, izražena v %, pri čemer je vrednost 5 = 100 %.**RAZLIKA** je številčna razlika med dobljenimi procenti v skupini 1 in skupini 0.

Vir: Lasten vir 2011.

Tudi v tem primeru so bile pridobljene absolutne vrednosti poskusne skupine višje od kontrolne skupine v vseh vprašanjih, razen pri tretjem vprašanju, kjer je razlika 1,66 % vrednosti v prid kontrolni skupini. Razlike v vrednostih so v tem primeru manjše kot pri prvi obdelavi podatkov in se gibljejo v razponu od -1,66 % do +12,44 %. Tudi v tem primeru je pri posameznih vprašanjih pri obeh skupinah upoštevano število odgovorov različno in niha od 73 odgovorov do 90 odgovorov.

Vsekakor je obema obdelavama podatkov skupno, da so največje razlike v prid zaznanega dobrega počutja poskusne skupine pri obeh vprašanjih, povezanih s spanjem (vprašnji 5 in 6). Pri vprašanju 5 v Tabeli 3.2 se pokaže značilna razlika med odgovori skupine 1 in skupine 0 ($p = 0,0022$). Prav tako se pokaže značilna razlika med odgovori skupine 1 in skupine 0 pri vprašanju 6 v Tabeli 3.3 ($p = 0,0078$). Zato gre sklepati, da je vpliv fengshuijskih informacij, ki jih pošilja Quantec v prostor, bolj učinkovit v spalnici zaradi daljšega zadrževanja v prostoru med spanjem, v primerjavi z siceršnjim zadrževanjem v ostalih bivalnih prostorih, ki je krajše

narave. Najmanjše razlike pri vrednosti odgovorov zasledimo v obeh obdelavah podatkov pri drugem (splošna bivalna kvaliteta) in tretjem (odnosi s soljudmi) vprašanju. Rezultati obeh obdelav podatkov so spodbudno nakazali, da je mogoče s pomočjo instrumentalne biokomunikacije Quantec in fengshuijske baze podatkov vplivati na zaznane boljše počutje v prostoru. To pomeni da bi lahko bilo možno, da sklop fengshuijskih priporočil, preveden v fengshuijsko bazo podatkov, dejansko izboljšuje zaznane kvalitete bivalnega ugodja. Rezultati so bili vsekakor dovolj spodbudni, da smo se odločili podobno terensko raziskavo izvesti na večjem vzorcu in v daljšem časovnem obdobju.

3.4.2 Priprave na terensko analizo

JAVNI POZIV K SODELOVANJU

Na podlagi izkušenj iz pilotne analize smo zasnovali terensko analizo, v katero smo želeli pritegniti čim več udeležencev, ki bi jih lahko razdelili v tri skupine. Pri izbiri prostora, ki bi ga preko fotografije s Quantecom in fengshuijskimi informacijami obdelovali, smo se osredotočili zgolj na spalnico. V spalnicah se praviloma zadržujemo najdlje, zato smo predvidevali, da bodo učinki, če bodo, prav tukaj najbolj očitni. To so nakazovali že rezultati pilotne analize. Terenska analiza je trajala od začetka marca do konca junija 2014. Tudi tukaj smo uporabili izkušnje iz pilotne analize, ki so kazale, da so v času večjih praznikov (npr. preko božiča in novega leta) ali šolskih počitnic (npr. krompirjeve počitnice) sodelujoči v večji meri odsotni, zato so poslani odgovori neuporabni. Zato smo raziskavo časovno raztegnili čez 4 mesece, pri določevanju datumov pošiljanja anketnih vprašalnikov pa smo se skušali čim bolj izogniti praznikom in šolskim počitnicam (zgolj prvomajski blok praznikov/počitnic). Ker smo želeli k raziskavi pritegniti čim bolj raznolike udeležence, tako po starosti kot po spolu in izobrazbi, smo vabilo k raziskavi objavili v tiskanih in elektronskih medijih (omrežjih) pod sloganom »Dobra spalnica za dobro počutje«. Kratki članki s pozivom za sodelovanje so bili tako objavljeni v revijah *Jana*, *Zdravje*, *Viva*, *Delo in dom*, *Aura* ter *Misteriji*. Rok za prijavo pa je bil 9. 2. 2014. Ker smo želeli čim bolj zmanjšati možnost samosugestije udeležencev, smo v vabilu objavili zgolj informacijo, da gre za raziskavo, »v okviru katere bomo skušali preveriti, ali lahko izboljšamo bivalno kvaliteto vaše spalnice na daljavo, s pomočjo pošiljanja pozitivnih informacij preko računalnika in ne da bi vam bilo treba za to kaj storiti«. Za namen raziskave smo ustvarili informativno spletno stran, ki je dodatno obrazložila, da »bomo v vašo spalnico brezplačno na daljavo s pomočjo radionike preko računalnika pošiljali pozitivne informacije.« Feng shui v

nobeni od napovednih informacij načrtno ni bil omenjen. Pogoj za prijavo je bila polnoletnost sodelujoče osebe in lastni elektronski naslov, preko katerega smo s sodelujočim vzdrževali kontakt. V okviru uvodnih priprav so morali vsi sodelujoči poslati fotografijo svoje postelje in enostavno skico tlorisa spalnice. Prav tako so morali izpolniti uvodni anketni list, ki nam je bil pomemben kot referenčni nulti vprašalnik, saj je bil izpolnjen, preden se je začela delitev v skupine in dejansko pošiljanje fengshuijskih informacij preko fotografije.

OBLIKOVANJE SKUPIN IN UVODNI ANKETNI LIST

Na vabilo se je uspešno prijavilo 134 udeležencev, ki smo jih na podlagi odgovorov uvodnega vprašalnika razdelili na tri čim bolj enakovredne skupine (A, B, in C). Razvrstitev v skupine sem izvedla vodja raziskave. V raziskavo se je prijavilo 13 parov, ki so predložili isto fotografijo postelje, zato smo jih morali (razumljivo) vključiti v isto skupino. V dve skupini so bili tako uvrščeni štiri, v eno pa pet parov. V nadaljevanju smo v vse tri skupine enakomerno razporedili nosečnice in osebe, ki so napovedale, da spijo na dveh lokacijah (v raziskavo so vključili samo eno posteljo), saj gre v obeh primerih za sistemsko motnjo, ki bi lahko že sama po sebi vplivala na vrednost odgovorov. Potem smo vse preostale udeležence razdelili na žensko in moško skupino, v okviru teh dveh skupin pa smo jih razdelili glede na vrednost odgovora v uvodnem vprašanju: »Kako bi ocenili kvaliteto svojega spanja?«. Znotraj teh podskupin smo jih razporedili po vrsti še glede na starost (letnico rojstva). Potem smo najprej moške (30 oseb), potem pa ženske (104 oseb) enakomerno razporedili v skupine A, B in C, pri čemer je bil cilj, da je v vsaki skupini približno enako število žensk, ki so izbrale vrednost kvalitete svojega spanja npr. 5 in so približno enako stare. Na koncu smo dobili tri primerljive skupine, pri čemer je bilo v skupini A (1) 45 udeležencev, v skupini B (2) 44 udeležencev in v skupini C (3) 45 udeležencev.

Prijava in sodelovanje v raziskavi je bilo anonimno, vsak udeleženec pa je bil voden pod identifikacijsko številko. Na uvodnem anketnem listu so morali udeleženci podati svoj spol, starost in izobrazbo. Osnovna analiza porazdelitve vrednosti spremenljivk, ki opisujejo udeležence v raziskavi (spol, starost, izobrazba), je pokazala, da so bile obravnavane tri skupine enakovredne. Na uvodnem listu so morali udeleženci opredeliti na skali od 1 do 5 tudi vrednost svojega splošnega (povprečnega) stanja na področju:

- Moje splošno psihofizično počutje
- Moje zdravje
- Kvaliteta mojega spanja

- Generalna ocena moje spalnice
- Moje generalno poznavanje alternativne medicine

In dodatno vprašanje:

- V spalnici, ki jo prijavljam v raziskavo, živim že let (vpisati številko)

Uvodna vrednost odgovora »kvaliteta spanja« je bila ključna za razporeditev v skupine, z ostalimi odgovori pa smo želeli dobiti referenčne začetne vrednosti, glede na katere bi potem lahko primerjali vrednosti pridobljene med raziskavo.

GENERIRANJE VPRAŠALNIKA

Na podlagi izkušenj pilotne raziskave smo generirali standardni anketni list, ki smo ga udeležencem pošiljali v razmaku cca. 10 dni. Udeležence smo spraševali:

- Kako bi ocenili svoje splošno počutje?
- Kako bi ocenili svoje zdravje?
- Kako bi ocenili kvaliteto svojega spanja?
- Kako spočiti se zjutraj zbudite?

Udeleženci so morali na vsako vprašanje odgovoriti z vrednostjo od 1 do 5, pri čemer so imele številke naslednjo legendo: 1 – zelo slabo, 2 – slabo, 3 – ne dobro ne slabo, 4 – dobro in 5 – zelo dobro. Za odgovore udeležencev smo torej uporabili Likertovo petstopenjsko skalo, ki se jo v podobnih raziskavah največkrat uporablja (Allen idr. 2007).

Vsak vprašalnik je imel še dve dodatni vprašanji, na katera so udeleženci lahko odgovorili z da in ne:

- Ali se vam je ta teden zgodilo kaj nestandardnega (selitev, menjava službe, večji spor, zadetek na lotu, naporen menstrualni ciklus, večji zdravniški poseg ali drugo)?
- V preteklem tednu sem v spalnici, ki sem jo prijavil v raziskavo, preživel vsaj 4 noči od 7.

Namen teh dveh vprašanj je bil, da dobimo informacijo, ali je mogoče vrednosti pripisati kakim drugim neobičajnim dogodkom, ne delovanju fengshuijskih priporočil preko Quanteca, in pa podatek, ali se odgovori dejansko nanašajo na prostor, ki je vključen v analizo. Odgovore, ki so bili podani pod vplivom nestandardnega dogodka, smo označili z binarno spremenljivko 0 (brez

stresa) in 1 (prisotnost stresa). Odgovorov, kjer udeleženec ni preživel v spalnici vsaj 4 noči od 7, v skupni zbir vseh podatkov, ki smo ga uporabili za statistično analizo (v nadaljevanju poimenovan kot model), nismo vnašali.

GENERIRANJE INFORMACIJSKIH LISTOV

Generiranje informacijskih listov je izvedla operaterka Quanteca Manja Vrenko na podlagi fotografije spalnice, ki jo je poslal vsak udeleženec. Informacijski listi so bili zaradi čim bolj enakovredne obravnave izdelani prav za vsakega udeleženca v vseh treh skupinah, čeprav smo že vnaprej vedeli, da bo ena od skupin delovala kot kontrolna skupina, katere informacijski listi ne bodo nikdar aktivirani. Vse prejete fotografije so bile s strani vodje raziskave predhodno preimenoane z zaporednimi številkami (šifro posameznega udeleženca) in razdeljene v omenjene tri skupine. Operaterka o udeležencih ni imela nobenega drugega podatka kot šifro udeleženca in fotografijo njegove spalnice. Na podlagi fotografije je s pomočjo programa za vsakega udeleženca izdelala svoj informacijski list.

Za izbor podpornih trditev, ki bi jih program potem v operativni fazi posredoval, je uporabila zgolj na novo izdelano bazo feng shui in že obstoječo bazo *Construction science*. Pri fengshuijski bazi je za vsako poglavje določila okvirno število trditev, ki naj jih Quantec izbere na podlagi fotografije:

- Feng shui jin in jang – tri trditve
- Pet elementarnih faz – pet trditev
- Intuitivni feng shui (čiščenje prostora) – ena do dve trditvi
- Xuan Kong (šola kompasa – fengshuijski čas) – deset trditev
- Vzhodno-zahodni sistem (šola kompasa) – tri do pet trditev
- Šola oblike – pet trditev

Pri poglavju *Construction science*, ki ima šestnajst poglavij, je Quantec v povprečju iz vsakega poglavja vzel po eno trditev. Izbor trditev za vsakega udeleženca je torej na podlagi fotografije v celoti izbral program Quantec sam, vloga operaterke je bila omejena na izbor obeh baz in na določitev priporočenega števila trditev za vsako poglavje iz posamezne baze. Prav tako je program Quantec za vsakega udeleženca sam določil, kako dolg bo posamezen interval pošiljanja pozitivnih trditev in kakšni bodo časovni razmaki med posameznimi intervali. Samostojnosti programa Quantec pri izboru podpornih trditev sicer ocenjujemo kot veliko prednost, saj izniči morebiten vpliv operaterja na potek analize.

Na Sliki 3.4 vidimo izsek naključno izbranega informacijskega lista, ki v zgornjem delu tabele kaže osnovne podatke za udeleženca (št. informacijskega lista, čas vklopa Quanteca – podatki o pošiljanju in sliko spalnice udeleženca). V spodnjem delu tabele z naslovom morfološka polja pa lahko preberemo primer trditve, ki jo je na podlagi slike izbral Quantec. Slika 3.4 kaže primer informacijskega lista skupine B, ki je bila cel čas trajanja raziskave pod vplivom delovanja Quanteca (navedena sta datuma začetka in konca pošiljanja). Informacijska lista skupin A in C sta predstavljena kot prilogi 8.1 in 8.2.

Slika 3.4: Izsek naključno izbranega informacijskega lista

Feng, Shui: 1					
Podatki o naslovu		Podatki o pošiljanju		Ciljna slika 1	Ciljna slika 2
Ulica:		Prvi:	19.02.2014 02:02		
Poštna številka:		Zadnji:	26.06.2014 23:13		
Kraj:		Interval:	Različne		
Tel (p):		Trajanje:	Različne		
Tel (s):		Število:	1385		
Datum rojstva:	Neznani	Tip:			
Ime zdravnika list:	Dobro spim in se med spanjem optimalno regeneriram				

Morfološka polja		Pot/Int/QRS
1	FS CAS- XUAN KONG - številčne kombinacije (10) ■ 2-2 v VHODU - neugodna kombinacija - nosoda <i>Zlahka se zbolí, posebno s prebavnim sistemom povezane bolezni. Poškodbe zaradi nesreč. (Komentar - se ne vključi v pošiljanje)</i>	D 1 3

Vir: Lasten vir 2019.

Že večkrat omenjena možnost vzpostavitve kontrolne skupine je bila za namen objektivne evalvacije terenske analize ključna. Sodelujoče smo torej razdelili v tri skupine, od katerih naj bi bila ena pod vplivom delovanja Quanteca celoten čas analize (t. i. poskusna skupina), druga bi bila celoten čas analize brez delovanja Quanteca (t. i. kontrolna skupina), tretja skupina pa bi bila v prvem delu analize brez delovanja Quanteca, v drugem delu analize pa bi tudi pri tej skupini informacijske liste aktivirali in jo na ta način izpostavili delovanju programa (t. i. mešana skupina). Poleg tega smo želeli analizo izvesti tudi kot dvojno slepo analizo, pri kateri tako operaterji analize kot tudi udeleženci sami nimajo podatka, kdo je v kateri skupini. Dvojno slepi protokol smo zagotovili tako, da je vodja raziskave prejeto gradivo udeležencev (fotografije, tlorise) preimenovala z zaporednimi številkami prejetja. Prav tako je izvedla že opisano delitev v tri skupine. Dokumentacija je bila potem posredovana operaterki Quanteca, ki je izdelala informacijske liste in določila, katera skupina bo podvržena kateremu od treh protokolov. Podatek je zadržala zase do zaključka delovanja programa Quantec, tako da vodja raziskave, ki je udeležencem periodično pošiljala anketne liste, ni vedela, pod katerim protokolom je posamezna skupina. Udeleženci niso vedeli ne za delitev v skupine, ne za različne protokole, ne da bodo pošiljane specifično fengshuijske podporne informacije. Ob prijavi so bili zgolj informirani, da gre za »poskus izboljšanja bivalne kvalitete spalnice na daljavo, s pomočjo pošiljanja pozitivnih informacij preko računalnika«. Na ta način smo skušali v največji možni meri izničiti učinek placeba.

Placebo učinek je po oxfordskem slovarju (Oxford 2018) dobrodejni učinek, ki ga ustvari lažno zdravilo ali terapija, ki ga ni mogoče pripisati lastnostim samega sredstva ali dejavnosti in je zatorej rezultat pacientovega prepričanja v terapijo. Torej učinek delovanja uma na pacientovo telo. Koncept placebo skupine, torej skupine, ki namesto dejanskih zdravil ali terapij prejema placebo zdravila (npr. sladkorne pilule), se pogosto uporablja kot kontrola dejanskim učinkom proučevanega zdravila ali terapije. Prav primerjava med poskusno in kontrolno (placebo) skupino naj bi izpostavila, ali ima uporabljeno zdravilo oz. terapija statistično značilen dejanski učinek, ki sega nad placebo učinek. Ker smo placebo učinek želeli čim bolj izničiti tudi pri mešani skupini, smo se zavestno odločili, da bo ta skupina v prvem delu raziskave, ko je placebo učinek pričakovano največji, brez podpore Quanteca, v drugem delu pa bo deležna vpliva podpornih fengshuijskih informacij.

3.4.3 Izvedba terenske analize

Pošiljanje informacij s programom Quantec smo začeli 19. 2. 2014. Ta datum smo poimenovali ničti datum pošiljanja za poskusno skupino (skupino, ki je bila pod delovanjem programa za časa celotnega trajanja raziskave), kar se je kasneje pri obdelavi rezultatov izkazalo za zelo pomembno. Prvi anketni list so udeleženci prejeli 10 dni po zagonu raziskave, 1. 3. 2014 (Q1). Potem so anketni listi sledili na približno deset dni: 19. 3. (Q2), 31. 3. (Q3), 1. 4. (Q4), 14. 4. (Q5), 25. 4. (Q6), 13. 5. (Q7), 25. 5. (Q8), 4. 6. (Q9) in 16. 6. (Q10), vse leta 2014. Pozoren bralec bo opazil, da smo v času prvomajskih praznikov, ko Slovenci tradicionalno odhajajo na daljše počitnice, pustili dovolj dolg razmak, ki je eventualno odsotnost udeležencev izničil, tako da nismo prejeli večjega števila zaradi odsotnosti 'neuporabnih' odgovorov. Prav tako smo delovanje programa Quantec ustavili šele 26. 6., tako da so bili tudi odgovori tistih, ki so na zadnji vprašalnik odgovarjali s časovnim zamikom, še vedno ustrezni. Pri oblikovanju teh podrobnosti protokola nam je bila predhodno izvedena pilotna raziskava v veliko pomoč. Poleg poskusne skupine, ki je podpora Quanteca prejela vse štiri mesece, smo 12. 4. aktivirali tudi mešano skupino, ki je ostala pod delovanjem do konca raziskave 26. 6. 2014. Vse prejete izpolnjene anketne liste smo arhivirali. Udeležencev, ki na posamezni anketni list niso odgovorili, k odgovarjanju nismo posebej pozivali.

3.4.4 Statistična analiza podatkov

Za statistično obdelavo je bilo uporabljeno programsko okolje R (R Core Team 2018). R je odprtokodno, prosto dostopno programsko okolje namenjeno raznovrstnim statističnim analizam podatkov. Program R in njegove knjižnice uporabljajo široko paleto statističnih in grafičnih tehnik, vključno z linearnim in nelinearnim modeliranjem.

Skupaj smo poslali 1340 vprašalnikov (Q1–Q20), prejeli pa smo 1057 izpolnjenih vprašalnikov, kar pomeni, da smo na 79 % vseh poslanih vprašalnikov dobili odgovore. Skoraj pri vseh vprašalnikih so udeleženci odgovorili na vsa zastavljena vprašanja. Prejete podatke smo pripravili za statistično obdelavo, tako da smo jih vnesli v Excelovo tabelo (glej Tabelo 3.5).

Tabela 3.5: Naključni izsek zbirne tabele, ki kaže podatke udeleženca številka 31

zap. št.	SKUPINA	SPOL M=0,	LET. ROJ.	izobrazba	ocena spalni	GP alteranti	št.let v spali	VPRŠALNIK	ŠT.DNI OD VJE	STRES 0=1	SPF splošno	ZDRAVJE	SPANJE	KSZZ kako spočiti se zjutraj zbudite
31	1	1	1992	5	3	2	0,08	UA	0	0	4	4	4	
31	1	1	1992	5	3	2	0,08	Q1	0	1	4	4	5	4
31	1	1	1992	5	3	2	0,08	Q2	0	0	5	5	5	4
31	1	1	1992	5	3	2	0,08	Q3	0	0	3	3	5	3
31	1	1	1992	5	3	2	0,08	Q4	0	1	5	5	4	3
31	1	1	1992	5	3	2	0,08	Q5	3	0	2	2	4	4
31	1	1	1992	5	3	2	0,08	Q6	14	0	2	5	3	2
31	1	1	1992	5	3	2	0,08	Q7	32	0	4	5	4	4
31	1	1	1992	5	3	2	0,08	Q8	45	0	5	5	5	4
31	1	1	1992	5	3	2	0,08	Q9	59	1	5	5	5	4
31	1	1	1992	5	3	2	0,08	Q10	65	0	5	5	5	3

Vir: Lasten vir 2019.

Celotna tabela je razvidna v Prilogi 8.3. Podatki vsakega od sodelujočih so bili izpisani v 11 vrsticah. Prva vrstica je bila namenjena vnosu podatkov uvodne analize (pred začetkom raziskave – vprašalnik UA), ostale pa odgovorom, prejetim v okviru 10 vprašalnikov (vprašalniki Q1–Q10). V tabelo smo vnesli: leto rojstva, izobrazbo, splošno oceno spalnice, splošno oceno poznavanja alternativne medicine, čas uporabe spalnice in pa odgovore na vprašanja o oceni splošnega psihofizičnega počutja, zdravja, kvalitete spanja in oceno spočitosti po spanju. Prisotnost morebitnih izrednih dogodkov (bolezen, menjava službe, poroka, napredovanje ipd.) smo označili z dejavnikom stresa. Vrednost 1 pri stresu pomeni, da je udeleženec odgovoril, da se mu je v obdobju, ki ga ocenjuje, zgodil nek neobičajen dogodek. Vrednost 0 pomeni, da se ni zgodilo nič neobičajnega, kar bi lahko pozitivno ali negativno vplivalo na ocenjene vrednosti. Prav tako smo za vsak vprašalnik zapisali točno število dni od aktivacije programa ob odgovarjanju (glede na datum vklopa (čas = 0)). V primeru, da ob odgovarjanju zdravilni list udeleženca ni bil aktiviran, smo vnesli vrednost 0. Iz tabele je mogoče razbrati tudi, kateri skupini je pripadal posamezen udeleženec (1 = mešana skupina oz. A, 2 = poskusna skupina oz. B in 3 = kontrolna skupina oz. C). V primeru, da odgovorov na anketni vprašalnik nismo prejeli, smo polja pustili prazna. V primeru, da je udeleženec podal vmesno vrednost (npr. 3,5), smo v tabelo vnesli navzdol zaokroženo celo vrednost (npr. 3,0). Takih primerov je bilo le nekaj.

ANALIZA LASTNOSTI OSEB PO SKUPINAH IN PREDSTAVITEV REZULTATOV PO SKUPINAH

Celoten koncept terenske analize je temeljil na razdelitvi udeležencev v tri skupine, pri čemer naj bi si bile skupine po strukturi čim bolj podobne, protokoli, ki bi jim bile skupine podvržene, pa povsem različni:

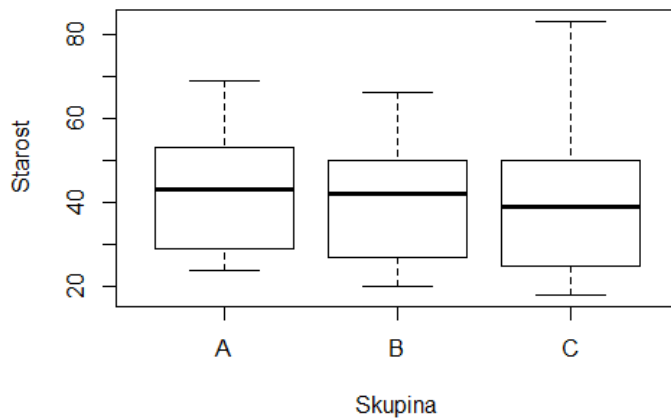
- Skupina A je določena za mešano skupino. Pol časa trajanja raziskave ni pod vplivom Quanteca, pol časa trajanja raziskave pa je. Skupina A je v tabeli rezultatov (Priloga 8.3) označena kot skupina 1.
- Skupina B je določena za poskusno skupino, ki je cel čas trajanja raziskave pod vplivom delovanja Quanteca. Skupina B je v tabeli rezultatov (Priloga 8.3) označena kot skupina 2.
- Skupina C je določena za kontrolno skupino, ki je celoten čas raziskave brez delovanja Quanteca. Skupina C je v tabeli rezultatov (Priloga 8.3) označena kot skupina 3.

Spodnje slike prikazujejo strukturo odgovorov udeležencev raziskave glede na skupine in glede na podatke, ki smo jih preko uvodnega anketnega lista od udeležencev pobrali pred začetkom raziskave: starost (Slika 3.6), spol (Slika 3.7), izobrazbo (Slika 3.8), poznavanje alternativne medicine (Slika 3.9), oceno spalnice (Slika 3.10). V nadaljevanju so predstavljene slike, ki prikazujejo strukturo odgovorov udeležencev raziskave glede na skupine in glede na podatke, ki smo jih pridobili v okviru uvodne analize in preko vseh 10 vprašalnikov: ocena splošnega psihofizičnega počutja (Slika 3.11), ocena zdravja (Slika 3.12) in kvalitete spanja (Slika 3.13). Slika 3.14 prikazuje strukturo odgovorov o kvaliteti jutranje spočitosti, pridobljenih preko vseh 10 vprašalnikov. Vse slike kažejo, da so bile vse tri skupine enakovredne, ne glede na različne protokole, ki so jim bile izpostavljene med operativno fazo raziskave.

Prav tako so bile skupine enakovredne glede prisotnosti stresa med raziskavo (Slika 3.15). V povprečju so sodelujoči v svoji spalnici bivali že skoraj polnih 9 let, kar je stabilna doba.

Povprečna starost sodelujočih v času raziskave je bila 39 let. Podrobnejšo strukturo odgovorov glede na starost po skupinah kaže Slika 3.6.

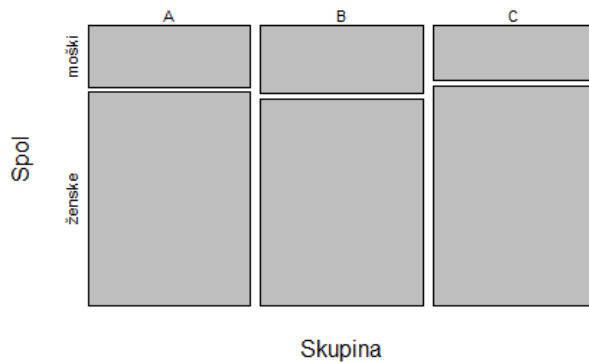
Slika 3.6: Porazdelitev starosti po skupinah.

Vir: Lasten vir 2019.

Slika 3.6 prikazuje okvirje z ročaji za vsako skupino, v okviru katerih je prikazana minimalna in maksimalna vrednost, okvir je določen s prvim in tretjim kvartilom, razdeljen pa je pri vrednosti mediane.

Slika 3.7: Struktura udeležencev raziskave po spolu za vsako skupino posebej

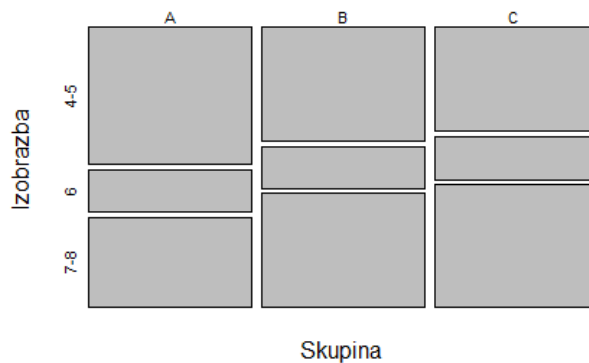

Vir: Lasten vir 2019.

Sodelovalo je bistveno več žensk (104) kot moških (30). 14 od obeh spolov je bilo parov (torej 28 prostovoljcev), ki so spali v isti spalnici.

Povprečna stopnja izobrazbe sodelujočih je bila višja ali visoka šola (oz. 1. bolonjska stopnja), kar je višje kot povprečna srednješolka izobrazba Slovencev, starejših od 15 let za leto 2014 (Statistični urad, 2014). Podrobnejšo strukturo odgovorov kaže Slika 3.8.

Slika 3.8: Struktura izobrazbe po skupinah.

Legenda:

4–5 = 4 – osnovnošolska izobrazba, 5 – gimnazija ali srednja poklicna šola

6 = višja, visoka ali 1. bolonjska stopnja izobrazbe

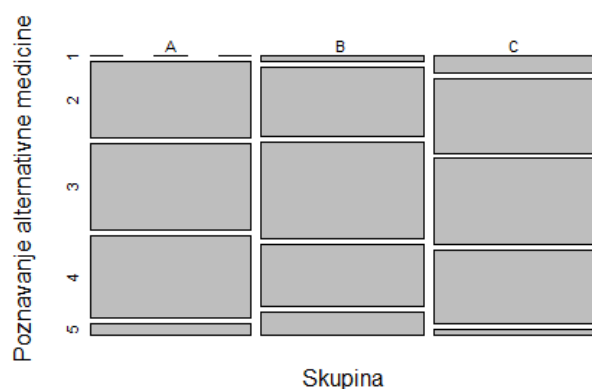
7–8 = 7 – univerzitetna ali 2. bolonjska stopnja izobrazbe, 8 – znanstveni magisterij ali doktorat znanosti

Višina posameznega pravokotnika je sorazmerna z relativno frekvenco v posamezni kombinaciji skupine in razreda izobrazbe.

Vir: Lasten vir 2019.

V povprečju so sodelujoči svoje generalno poznavanje alternativne medicine označili z vrednostjo 3,05, kar pomeni, da njihovo poznavanje ni niti slabo niti dobro. Podrobnejšo strukturo odgovorov po skupinah kaže Slika 3.9. Statističnega podatka za Slovenijo za to področje nimamo, vendar ocenjujemo, da je to višja vrednost od povprečja.

Slika 3.9: Struktura poznavanja alternativne medicine po skupinah.

Legenda:

1 = zelo slabo

2 = slabo

3 = povprečno

4 = dobro

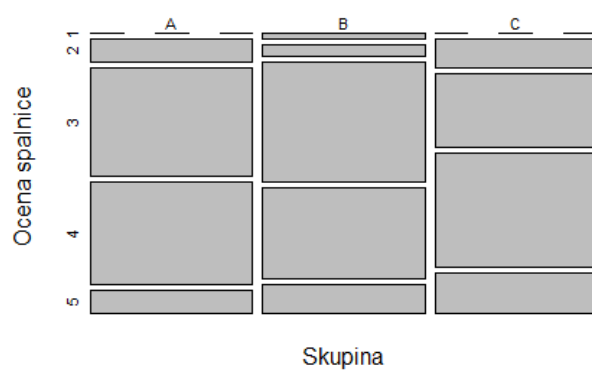
5 = zelo dobro

Vir: Lasten vir 2019.

Spalnice, ki so bile vključene v raziskavo, so bile s strani sodelujočih v povprečju ovrednotene s 3,5. Podrobnejšo strukturo odgovorov po skupinah kaže Slika 3.10.

Slika 3.10: Struktura ocene spalnice po skupinah.

Za pomen vrednosti od 1 do 5 glej legendo Slike 3.9.

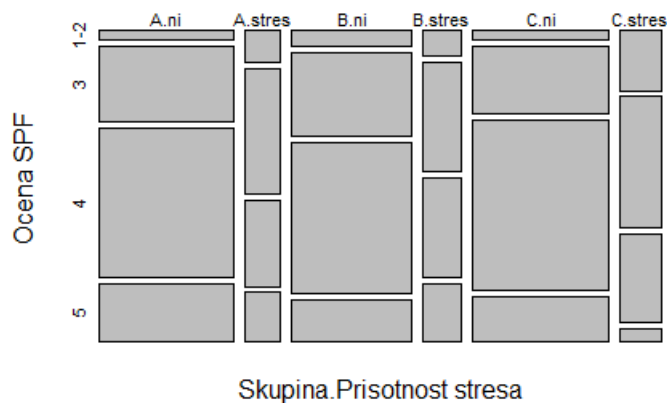
Vir: Lasten vir 2019.

V nadaljevanju so prikazane slike, ki prikazujejo strukturo odgovorov udeležencev raziskave glede na skupine in glede na podatke, ki smo jih pridobili v okviru uvodne analize in tudi preko vseh 10 vprašalnikov. Slike kažejo, da je struktura odgovorov za vse tri skupine, ne glede na različne protokole, ki so jim bile skupine izpostavljene, enakovredna.

Povprečna vrednost vseh prejetih odgovorov glede splošnega psihofizičnega počutja je 3,73. Podrobnejšo sliko strukture odgovorov po skupinah in ločeno glede na prisotnost stresa kaže Slika 3.11.

Slika 3.11: Struktura odgovorov na vprašanje Kako bi ocenili svoje splošno počutje (SPF).

Za pomen vrednosti od 1 do 5 glej legendo Slike 3.9.

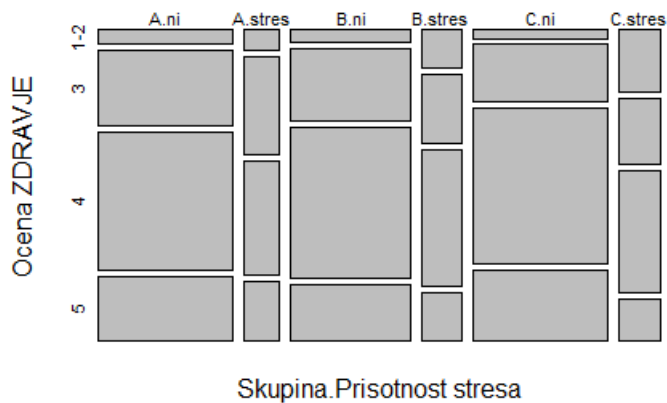

Vir: Lasten vir 2019.

Tudi povprečna ocena zdravja udeležencev pred raziskavo je bila precej visoka (3,9), če pa upoštevamo tudi prejete odgovore med raziskavo, pa je nižja (3,8). Podrobnejšo strukturo odgovorov po skupinah in glede na prisotnost stresa kaže Slika 3.12.

Slika 3.12: Struktura odgovorov na vprašanje Kako bi ocenili svoje zdravje (ZDRAVJE).

Za pomen vrednosti od 1 do 5 glej legendo Slike 3.9.

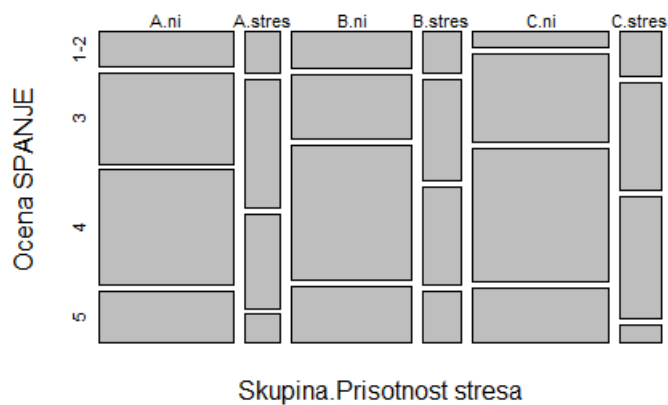

Vir: Lasten vir 2019.

Najbolj nas je zanimala povprečna vrednost kvalitete spanja udeležencev pred raziskavo, ki je bila ocenjena s povprečno vrednostjo 3,4 (skupina A = 3,3, skupina B = 3,5, skupina C = 3,4). Če upoštevamo vse prejete odgovore, je povprečna vrednost za spanje 3,6 (skupina A = 3,6, skupina B = 3,7 in skupina C = 3,7). Podrobnejšo strukturo odgovorov po skupinah in glede na prisotnost stresa kaže Slika 3.13.

Slika 3.13: Struktura odgovorov na vprašanje Kako bi ocenili svoje spanje (SPANJE).

Za pomen vrednosti od 1 do 5 glej legendo Slike 3.9.

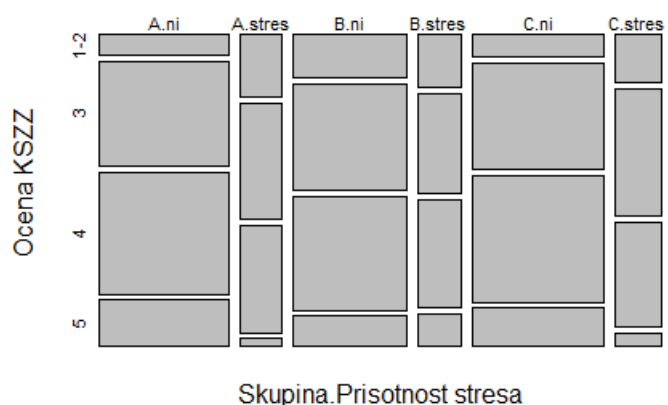

Vir: Lasten vir 2019.

Slika 3.14 pa prikazuje strukturo odgovorov po skupinah in glede na prisotnost stresa na vprašanje Kako spočiti se zjutraj zbudite (KSZZ).

Slika 3.14: Struktura odgovorov na vprašanje Kako spočiti se zjutraj zbudite (KSZZ).

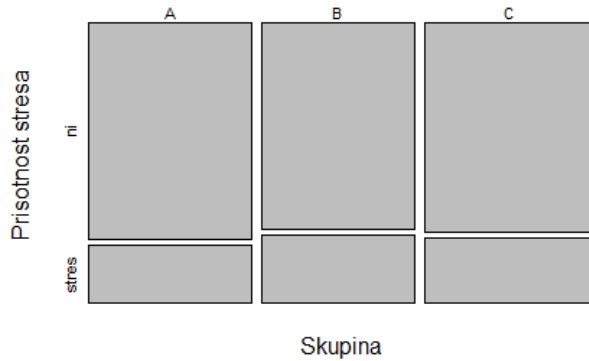
Za pomen vrednosti od 1 do 5 glej legendo Slike 3.9.

Vir: Lasten vir 2019.

V splošnem je bila prisotnost stresa pri vseh treh skupinah enakovredna. Podrobnejšo strukturo po skupinah kaže Slika 3.15.

Slika 3.15: Prisotnost stresa po skupinah.

Vir: Lasten vir 2019.

V tem poglavju predstavljene slike prikazujejo splošno porazdelitev odgovorov in ne kažejo pomembnih razlik v strukturi odgovorov med vsemi tremi skupinami. To je bil glavni razlog, da smo zbrane podatke analizirali tudi z linearnimi mešanimi modeli. Drugi razlog je bil, da tak grafični prikaz ne upošteva povezanosti podatkov, ki jo pogojuje način zbiranja podatkov, kjer je ista oseba na isto vprašanje odgovarjala večkrat ob različnih terminih, pri čemer so se odgovori navezovali tudi na isto spalnico. To dejstvo bomo upoštevali v naslednjem poglavju, v katerem predstavljamo statistično analizo z uporabo linearnih mešanih modelov.

LINEARNI MEŠANI MODELI

Kako starost, stres, čas od vklopa Quanteca in ocena spalnice vplivajo na odgovore na ključna vprašanja, smo analizirali na podlagi linearnih mešanih modelov. V model smo namesto kategorične spremenljivke »skupina« vključili številsko spremenljivko 'čas od vklopa Quanteca', kjer številka predstavlja število dni od začetnega dne vklopa Quanteca. Podatke vseh treh skupin smo obravnavali kot en skupen zbir podatkov (model), v katerem so imeli vsi udeleženci pri vsakem vprašalniku točno navedeno številčno vrednost, ki je kazala, koliko dni je minilo od začetka vklopa Quanteca. Za udeležence kontrolne skupine (C) je bila ta vrednost v celotnem času trajanja raziskave 0, udeleženci poskusne skupine (B) so bili pod delovanjem cel čas trajanja, udeleženci mešane (A) skupine pa zgolj drugi del raziskave. Namesto med skupinami A, B in C smo zdaj značilne razlike v modelu preverjali hkrati za vse udeležence in

v odvisnosti od spremenljivke čas od vklopa. V modelu smo tudi upoštevali, da je vsaka oseba odgovarjala večkrat in to za isti prostor ter da so odgovori lahko odvisni od tega, katera oseba je odgovarjala. Zato smo dejavnik »oseba« v model vključili kot slučajni vpliv. Poleg slučajnega vpliva smo v model vključili fiksne dejavnike, ki jih določajo tri številske spremenljivke: starost, čas od vklopa Quanteca in ocena spalnice ter opisno binarno spremenljivko stres in vse njihove interakcije (glej Tabelo 3.16). Spremenljivki starost in oceno spalnice smo centriralni na povprečno vrednost zaradi lažje interpretacije rezultatov. Pri testiranju več domnev hkrati (glej tabele 3.17, 3.21, 3.25 in 3.28) smo uporabili korekcijo p -vrednosti, ki upošteva medsebojno povezanost rezultatov v primeru, ko na podlagi istih podatkov testiramo več domnev hkrati. Popravljen p -vrednosti so izračunane na podlagi multivariatne t -porazdelitve, katera je privzeta za ničelno porazdelitev univariatnih t -statistik. Parametre mešanih modelov smo ocenili s funkcijo `lme` iz paketa `nlme`, za korekcijo p -vrednosti smo uporabili funkcijo `glht` iz paketa `multcomp` (Bretz idr. 2010, 208).

Tabela 3.16: *p*-vrednosti analize variance za mešane modele za SPANJE, KSZZ, SPF in ZDRAVJE upoštevajoč spremenljivke starost, čas od vklopa Quanteca, ocena spalnice in vse njihove interakcije (brez korekcije *p*-vrednosti).

VIR VARIABILNOSTI	<i>p</i> -VREDNOST SPANJE	<i>p</i> -VREDNOST KSZZ	<i>p</i> -VREDNOST SPF	<i>p</i> -VREDNOST ZDRAVJE
stres	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001
starost cent.*	0,0043	0,3183	0,0010	<0,0001
čas od vklopa**	<0,0001	0,0671	0,0010	0,0218
ocena spalnice cent.	0,0025	0,0318	0,1023	0,0074
stres: starost cent.	0,1855	0,9779	0,5741	0,6312
stres: čas od vklopa	0,2980	0,0830	0,0354	0,5455
starost cent.: čas od vklopa	0,0028	0,0633	0,8646	0,3241
stres: ocena spalnice cent.	0,1543	0,0042	0,7777	0,0708
starost cent.: ocena spalnice cent.	0,1767	0,0997	0,1992	0,0075
čas od vklopa: ocena spalnice cent.	0,0090	0,0187	0,0002	0,0775
stres: starost cent.: čas od vklopa	0,6559	0,9497	0,7194	0,0090
stres: starost cent.: ocena spalnice cent.	0,4544	0,1300	0,7664	0,5031
stres: čas od vklopa: ocena spalnice cent.	0,1763	0,0661	0,0009	0,0061
starost cent.: čas od vklopa: ocena spalnice cent.	0,5499	0,7174	0,7612	0,0989
stres: starost cent.: čas od vklopa: ocena spalnice cent.	0,0035	0,0119	0,0576	0,0320

Legenda:

* enota za starost je eno leto

** enota pri času od vklopa je en dan

Vir: Lasten vir 2019.

1. VPRAŠANJE: KAKO BI OCENILI KVALITETO SVOJEGA SPANJA (v nadaljevanju SPANJE)?

Analiza variance mešanih modelov za SPANJE (Tabela 3.16) kaže statistično značilni vpliv (pri 5-% stopnji značilnosti) vseh štirih pojasnjevalnih spremenljivk: stres, starost centrirana, čas od vklopa in ocena spalnice centrirana. Poleg tega je statistično značilna interakcija vseh štirih glavnih vplivov, interakcija časa od vklopa in ocena spalnice ter interakcija časa od vklopa in starost centrirana. Ti rezultati kažejo, da je vpliv časa od vklopa odvisen tudi od starosti in od ocene spalnice. V Tabeli 3.17 so ocenjeni parametri mešanega modela s pripadajočimi 95-% intervali zaupanja, ki so izračunani z upoštevanjem korekcije zaradi preverjanja več domnev hkrati. Ocena za presečišče 3,63 (95-% interval zaupanja (v nadaljevanju IZ) 3,47, 3,79) je povprečna vrednost ocene spanja v skupini brez stresa pri povprečni starosti, povprečni oceni spalnice in pri času od vklopa 0. Ob konstantnih vrednostih ostalih spremenljivk v modelu so osebe, ki so bile v stresu, spanje v povprečju ocenile za 0,24 nižje (95-% IZ $-0,43$, $-0,06$) od tistih, ki niso bile v stresu. Vpliv starosti na spanje je ob upoštevanju ostalih spremenljivk v modelu negativen, saj se z vsakim letom starosti ocena spanja zmanjša za $-0,015$ (95-% IZ $-0,027$, $-0,004$). Ob upoštevanju ostalih spremenljivk v modelu vsak dan od vklopa Quanteca poveča oceno za 0,003 (95-% IZ 0,001, 0,006). Ob upoštevanju ostalih spremenljivk v modelu višja ocena spalnice za 1 poveča oceno spanja za 0,25 (95-% IZ 0,05, 0,45). Medsebojni vpliv vseh štirih spremenljivk (interakcija) je po velikosti ocene parametra zelo majhen (0,0005, 95-% IZ 0,0000, 0,0009). Vpliv interakcije in vključenih pojasnjevalnih spremenljivk kažejo slike 3.18, 3.19 in 3.20.

Tabela 3.17: Ocenjeni parametri in njihovi 95-% intervali zaupanja za mešani model za SPANJE (s korekcijo p -vrednosti).

SPANJE parametri v modelu	Ocena parametra	Spodnja meja 95-% IZ	Zgornja meja 95-% IZ	p - VREDNOST
presečišče	3,629	3.470	3,789	
stres	-0,2423	-0,4295	-0,0552	0,00225
starost cent.	-0,0154	-0,0269	-0,0040	0,00117
čas od vklopa	0,0034	0,0010	0,0058	<0,001
ocena spalnice cent.	0,2515	0,0532	0,4498	0,00307
stres: starost cent.	0,0075	-0,0065	0,0214	0,83119
stres: čas od vklopa	-0,0028	-0,0073	0,0017	0,63155
starost cent.: čas od vklopa	0,0002	-0,0000	0,0004	0,07674
stres: ocena spalnice cent.	-0,1076	-0,3255	0,1103	0,89584
starost cent.: ocena spalnice cent.	0,0070	-0,0064	0,0206	0,85159
čas od vklopa: ocena spalnice cent.	-0,0029	-0,0058	0,0000	0,06099
stres: starost cent.: čas od vklopa	-0,0001	-0,0004	0,0003	0,61106
stres: starost cent.: ocena spalnice cent.	-0,0097	-0,0252	0,0057	0,99993
stres: čas od vklopa: ocena spalnice cent.	0,0013	-0,0043	0,0069	0,99993
starost cent.: čas od vklopa: ocena spalnice cent.	-0,0001	-0,0002	0,0002	1,00000
stres: starost cent.: čas od vklopa: ocena spalnice cent.	0,0005	0,0000	0,0009	0,04860

Legenda:

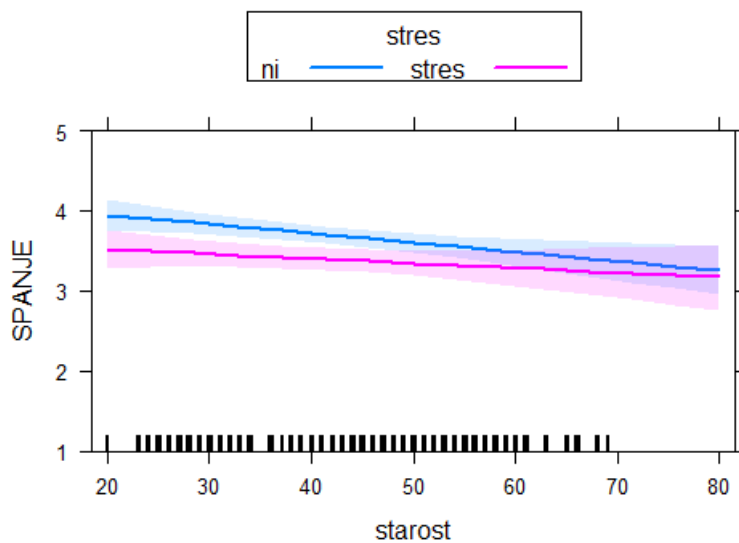
črna = statistično značilne spremenljivke

siva = mejno statistično značilne spremenljivke

Vir: Lasten vir 2019.

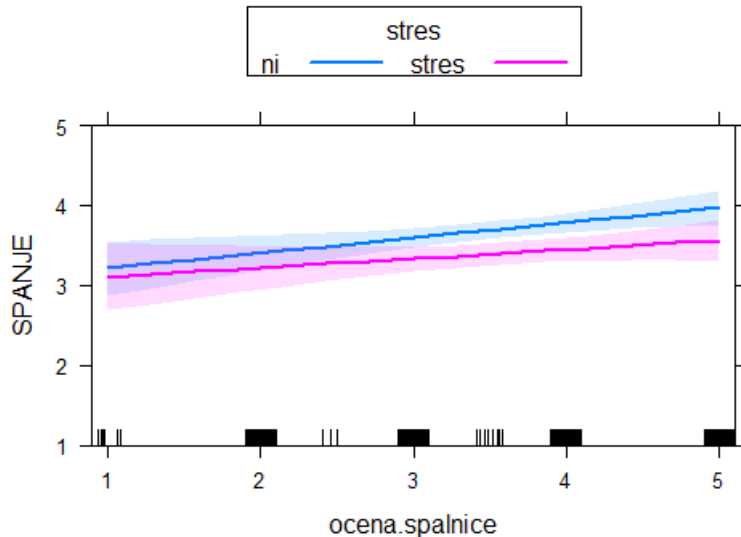
Slike 3.18, 3.19 in 3.20 prikazujejo z modelom napovedano povprečno oceno spanja s pripadajočimi 95-% intervali zaupanja (senčeno območje) glede na izbrane pojasnjevalne spremenljivke ob povprečni vrednosti napovednih spremenljivk, ki jih ni na sliki. Interakcija je izražena s tem, da premici za skupino brez in za skupino v stresu nista vzporedni. Jasno je vidno, da so vrednosti oseb s stresom v vseh primerih nižje kot vrednosti oseb brez **stresa**. Tudi naraščanje modelske napovedi ocene spanja je rahlo počasnejše pri osebah pod stresom kot pri osebah brez stresa. Pri Sliki 3.18 (povprečne ocene spanja s pripadajočimi 95-% intervali zaupanja v odvisnosti od starosti in stresa, pri povprečnem času od vklopa Quanteca in povprečni oceni spalnice) pa se kaže tudi tendenca, da z višjo starostjo stresu upada vpliv na vrednost SPANJA.

Slika 3.18: Modelska napoved povprečne ocene spanja s pripadajočimi 95-% intervali zaupanja v odvisnosti od starosti in stresa, pri povprečnem času od vklopa Quanteca in povprečni oceni spalnice.

Vir: Lasten vir 2019.

Slika 3.19: Modelska napoved povprečne ocene spanja s pripadajočimi 95-% intervali zaupanja v odvisnosti od ocene spalnice in stresa, pri povprečnem času od vklopa Quanteca in povprečni starosti.

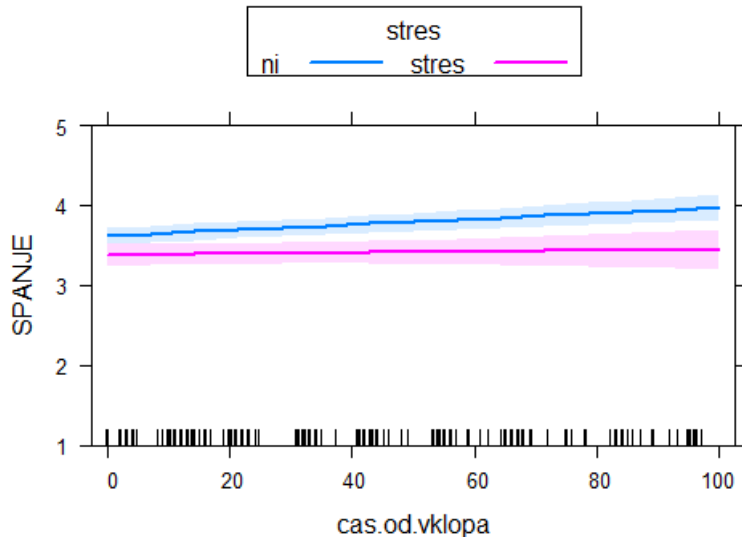

Vir: Lasten vir 2019.

Ocena spalnice, ki so jo udeleženci podali pred začetkom raziskave, pozitivno vpliva na povprečno oceno kvalitete spanja, ki smo jo pridobili med raziskavo. Višja ko je ocena spalnice v uvodni analizi, višje je ocenjena kvaliteta spanja med raziskavo. Iz Slike 3.19 je mogoče tudi razbrati, da je vpliv stresa pri nizkih vrednostih ocene spalnice manjši kot pri višjih. Pri ocenjeni vrednosti spalnice 5 stres tako najbolj znižuje povprečno vrednost kvalitete spanja. Pri oceni spalnice 1 pa je znižanje, ki ga povzroča stres, bistveno manjše. Kaže se vzorec, da ima v slabih izhodiščnih razmerah (torej pri nizki oceni spalnice) stres na občuteno kvaliteto SPANJA manjši vpliv kot v visoko kvalitetnih izhodiščnih razmerah (visoka ocena spalnice).

Najbolj nas je zanimala spremenljivka **čas od vklopa** (glej Sliko 3.20), iz katere bi lahko razbrali, ali je imelo pošiljanje fengshuijskih informacij na spalnico preko Quanteca kak statistično značilen učinek na vrednost zaznane kvalitete spanja pri udeležencih. Spremenljivka čas od vklopa se je že v osnovni analizi kombinacije poleg stresa kazala kot najvišje statistično značilna ($p = < 0,0001$). Njen vpliv je bil v analiziranem modelu pričakovano pozitiven. Z vsakim dodatnim dnevom od vklopa Quanteca se je povprečna ocena kvalitete spanja (pri osebi brez stresa, povprečne starosti in pri povprečni uvodni oceni spalnice) povečala za 0,003. Interval zaupanja pri 95-% gotovosti je tukaj najožji.

Slika 3.20: Modelska napoved povprečne ocene spanja s pripadajočimi 95-% intervali zaupanja v odvisnosti od časa od vklopa Quanteca in stresa, pri povprečni starosti in povprečni oceni spalnice.

Vir: Lasten vir 2019.

Kaj točno ta rezultat pomeni? Z vidika same vrednosti je povišanje za 0,003, čeprav statistično značilno, vendarle nepomembno. To pomeni, da se ocena spalnice zaradi vpliva časa vklopa v enem dnevu poveča iz povprečne vrednosti 3,629 na 3,632. Pri tem je bil razpon skale ocenjevanja SPANJA od 1 do 5. Če bi vrednost zaokroževali na dve decimalki, spremembe vpliva Quanteca v enem dnevu sploh ne bi opazili. Vpliv postane zanimiv in opazen šele v daljšem časovnem obdobju. V 10 dneh se dvig vrednosti zaradi časa od vklopa poveča na 0,03, v 100 dneh pa na 0,30. Raziskava je trajala približno 120 dni. V tem času se povprečna vrednost ocenjene kvalitete SPANJA pri osebah brez stresa (upoštevajoč celoten čas trajanja raziskave) lahko dvigne iz 3,629 na 3,989, torej kumulativno za 0,36, kar je primerljivo s pozitivnim vplivom ocene spalnice (dvig vrednosti vpliva za 0,25 ko se ocena spalnice dvigne za 1). Stres pri SPANJU zablokira pozitiven učinek časa od vklopa.

2. VPRAŠANJE: KAKO SPOČITI SE ZJUTRAJ ZBUDITE (v nadaljevanju KSZZ)?

Analizo smo nadaljevali z vprašanjem, ki se navezuje na spanje. Zanimalo nas je, ali bodo ocene, vezane na stopnjo spočitosti (KSZZ), podobne ocenam kvalitete SPANJA. Analiza variance mešanih modelov za KSZZ (glej Tabelo 3.16) kaže statistično značilni vpliv (pri 5-% stopnji značilnosti) za dve pojasnjevalni spremenljivki: stres in ocena spalnice centrirana. Spremenljivka čas od vklopa je mejno značilna. Poleg tega je statistično značilna tudi interakcija stresa in ocene spalnice, interakcija časa od vklopa in ocene spalnice ter interakcija vseh štirih glavnih vplivov. Ti rezultati kažejo, da je čas od vklopa značilen predvsem v interakciji z oceno spalnice. V Tabeli 3.21 so ocenjeni parametri mešanega modela s pripadajočimi 95-% intervali zaupanja, ki so izračunani z upoštevanjem korekcije zaradi preverjanja več domnev hkrati. Kot spremenljivki, ki pojasnita največji del variabilnosti, se v Tabeli 3.21 pokažeta stres in ocena spalnice ter njuna interakcija.

Tabela 3.21: Ocenjeni parametri in njihovi 95-% intervali zaupanja za mešani model za KSZZ (s korekcijo *p*-vrednosti).

KSZZ parametri v modelu	Ocena parametra	Spodnja meja 95-% IZ	Zgornja meja 95-% IZ	<i>p</i> VREDNOST
presečišče	3,520	3,351	3,688	
stres	-0,2942	-0,4859	-0,1025	<0,001
starost cent.	-0,0064	-0,0184	0,0056	0,8236
čas od vklopa	0,0005	-0,0020	0,0031	1,0000
ocena spalnice cent.	0,2244	0,0154	0,4333	0,0248
stres: starost cent.	0,0018	-0,0123	0,0159	1,0000
stres: čas od vklopa	0,0017	-0,0028	0,0062	0,9896
starost cent.: čas od vklopa	0,0001	-0,0001	0,0003	0,8001
stres: ocena spalnice cent.	-0,2319	-0,4542	-0,0095	0,0336
starost cent.: ocena spalnice cent.	0,0111	-0,0032	0,0254	0,2882
čas od vklopa: ocena spalnice cent.	-0,0028	-0,0060	0,0003	0,1200
stres: starost cent.: čas od vklopa	-0,0001	-0,0004	0,0003	1,0000
stres: starost cent.: ocena spalnice cent.	-0,0128	-0,0284	0,0028	0,2104
stres: čas od vklopa: ocena spalnice cent.	0,0026	-0,0029	0,0082	0,9205
starost cent.: čas od vklopa: ocena spalnice cent.	-0,0001	-0,0003	0,0001	0,9881
stres: starost cent.: čas od vklopa: ocena spalnice cent.	0,0004	-0,0001	0,0009	0,1537

Legenda:

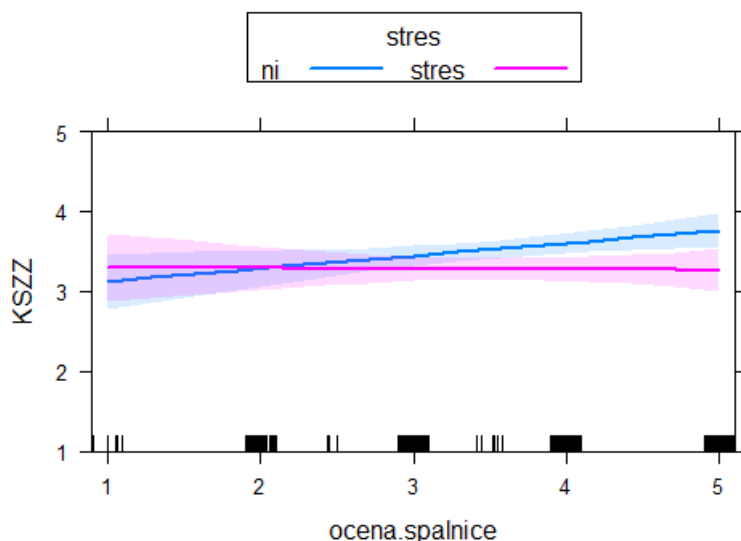
črna = statistično značilne spremenljivke

siva = mejno statistično značilne spremenljivke

Vir: Lasten vir 2019.

Ocena za presečišče 3,52 (95-% IZ 3,35, 3,69) je povprečna vrednost ocene KSZZ v skupini brez stresa pri povprečni starosti, povprečni oceni spalnice in pri času od vklopa Quanteca 0. Ob konstantnih vrednostih ostalih spremenljivk v modelu so osebe, ki so bile v stresu, vprašanje KSZZ v povprečju ocenile za 0,29 nižje (95-% IZ -0,49, -0,10) od tistih, ki niso bile v stresu, višja ocena spalnice za 1 pa poveča oceno KSZZ za 0,22 (95-% IZ 0,15, 0,43). Medsebojni vpliv (interakcija) stresa in centrirane ocene spalnice povprečno vrednost KSZZ znižuje za 0,23 (95-% IZ -0,45, -0,01). Slike 3.22, 3.23 in 3.24 prikazujejo z modelom napovedano povprečno oceno KSZZ s pripadajočimi 95-% intervali zaupanja (senčeno območje) glede na izbrane pojasnjevalne spremenljivke ob povprečni vrednosti napovednih spremenljivk, ki jih ni na sliki.

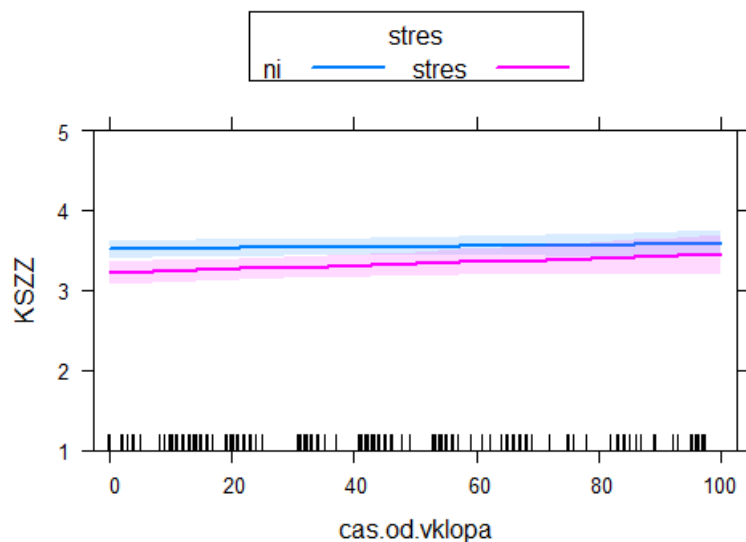
Slika 3.22: Modelska napoved povprečne ocene KSZZ s pripadajočimi 95-% intervali zaupanja v odvisnosti od ocene spalnice in stresa, pri povprečnem času od vklopa Quanteca in povprečni starosti.

Vir: Lasten vir 2019.

Poleg stresa največji del variabilnosti pojasni spremenljivka **ocena spalnice**. Slika 3.22 kaže, da ne glede na višino ocene spalnice (upoštevajoč povprečne vrednosti ostalih spremenljivk) vrednost KSZZ pri ljudeh pod stresom ostaja na isti vrednosti (stagnira). Pri ljudeh brez stresa ima ocena spalnice (upoštevajoč povprečne vrednosti ostalih spremenljivk) pozitiven vpliv na jutranji občutek spočitosti. Stres torej ne zablokira le vpliva Quanteca pri SPANJU, temveč tudi po pričakovanju bolj izrazit vpliv ocene kvalitete spalnice pri KSZZ.

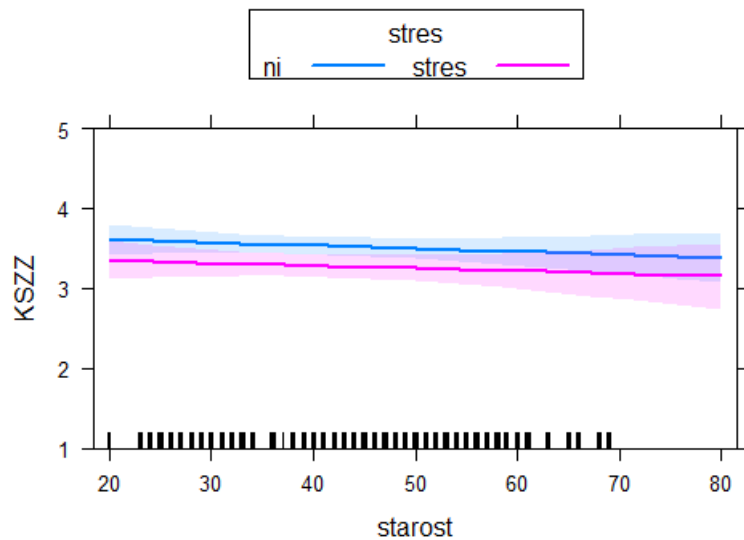
Slika 3.23: Modelska napoved povprečne ocene KSZZ s pripadajočimi 95-% intervali zaupanja v odvisnosti od časa od vklopa in stresa, pri povprečni oceni spalnice in povprečni starosti.

Vir: Lasten vir 2019.

Spremenljivka **čas od vklopa** ob upoštevanju korekcije p -vrednosti zaradi medsebojne povezanosti rezultatov postane statistično neznačilna. Slika 3.23 pa kaže, da ima čas od vklopa pozitiven vpliv tako na osebe v stresu kot tudi na osebe brez stresa, pri čemer premica skupine oseb v stresu nekoliko bolj strmo narašča.

Slika 3.24: Modelska napoved povprečne ocene KSZZ s pripadajočimi 95-% intervali zaupanja v odvisnosti od starosti in stresa, pri povprečnem času od vklopa Quanteca in povprečni oceni spalnice.

Vir: Lasten vir 2019.

Spremenljivka **starost** ob upoštevanju korekcije p -vrednosti zaradi medsebojne povezanosti rezultatov ni statistično značilna. Slika 3.24 pa kaže, da z višjo starostjo udeležencev vrednost KSZZ pada, in sicer približno enakomerno za osebe pod stresom in osebe brez stresa (obe premici sta vzporedni).

3. VPRAŠANJE: KAKO BI OCENILI SVOJE SPLOŠNO POČUTJE (v nadaljevanju SPF)?

Analizo smo nadaljevali z vprašanjem o splošnem psihofizičnem počutju. Zanimalo nas je, ali sta spanje in splošno psihofizično počutje morda povezana in ali lahko preko pošiljanja informacij na fotografijo postelje vplivamo tudi na splošno psihofizično počutje. Analiza variance mešanih modelov za SPF (glej Tabelo 3.16) kaže statistično značilni vpliv (pri 5-% stopnji značilnosti) treh pojasnjevalnih spremenljivk (stres, starost centrirana in čas od vklopa) ter dveh interakcij (stres in čas od vklopa ter čas od vklopa in ocene spalnice). Značilna je tudi interakcija treh – stres, čas od vklopa in ocena spalnice. Interakcija vseh štirih spremenljivk je mejno značilna. Pri testiranju več domnev hkrati smo uporabili korekcijo p -vrednosti, ki upošteva medsebojno povezanost rezultatov v primeru, ko na podlagi istih podatkov testiramo več domnev hkrati. Ocenjeni parametri mešanega modela s pripadajočimi 95-% intervali zaupanja so prikazani v Sliki 3.25.

Tabela 3.25: Ocenjeni parametri in njihovi 95-% intervali zaupanja za mešani model za SPF (s korekcijo *p*-vrednosti).

SPF parametri v modelu	Ocena parametra	Spodnja meja 95-% IZ	Zgornja meja 95-% IZ	<i>p</i> - VREDNOST
presečišče	3,785	3,650	3,919	
stres	-0,4994	-0,6796	-0,3192	<0,001
starost cent.	-0,0103	-0,0199	-0,0007	0,0244
čas od vklopa	0,0014	-0,0009	0,0037	0,6347
ocena spalnice cent.	0,1521	-0,0149	0,3191	0,1080
stres: starost cent.	-0,0004	-0,0138	0,0131	1,0000
stres: čas od vklopa	0,0024	-0,0019	0,0067	0,7826
starost cent.: čas od vklopa	-0,0000	-0,0002	0,0002	1,0000
stres: ocena spalnice cent.	-0,0828	-0,2932	0,1277	0,9820
starost cent.: ocena spalnice cent.	0,0066	-0,0049	0,0180	0,7450
čas od vklopa: ocena spalnice cent.	-0,0042	-0,0070	-0,0014	<0,001
stres: starost cent.: čas od vklopa	-0,0003	-0,0005	0,0002	0,9857
stres: starost cent.: ocena spalnice cent.	-0,0052	-0,0201	0,0096	0,9936
stres: čas od vklopa: ocena spalnice cent.	0,0052	-0,0001	0,0106	0,0604
starost cent.: čas od vklopa: ocena spalnice cent.	-0,0001	-0,0002	0,0001	0,9988
stres: starost cent.: čas od vklopa: ocena spalnice cent.	0,0003	-0,0002	0,0007	0,5605

Legenda:

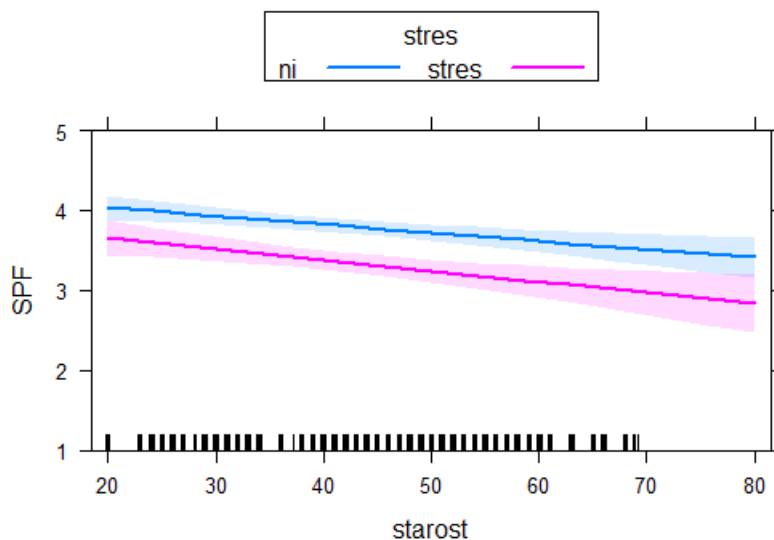
črna = statistično značilne spremenljivke

siva = mejno statistično značilne spremenljivke

Vir: Lasten vir 2019.

Ocena za presečišče 3,78 (95-% IZ 3,65, 3,92) je povprečna vrednost ocene SPF v skupini brez stresa pri povprečni starosti, povprečni oceni spalnice in pri času od vklopa Quanteca 0. Ob konstantnih vrednostih ostalih spremenljivk v modelu so osebe, ki so bile v stresu, SPF v povprečju ocenile za -0,50 nižje (95-% IZ -0,68, -0,32) od tistih, ki niso bile v stresu, vpliv starosti na spanje je ob upoštevanju ostalih spremenljivk v modelu negativen, z vsakim letom starosti se ocena spanja zmanjša za -0,010 (95-% IZ -0,012, -0,001). Medsebojni vpliv spremenljivk čas od vklopa Quanteca in ocena spalnice centrirana znižuje (ob upoštevanju ostalih spremenljivk v modelu) vrednost SPF za -0,004 (95-% IZ -0,007, -0,001). Interakcija spremenljivk stres, čas od vklopa in ocena spalnice centrirana pa je mejno značilna in zvišuje vrednost SPF za 0,005 (95-% IZ -0,0001, 0,0106). Vpliv interakcije in vključenih pojasnjevalnih spremenljivk kažeta sliki 3.26 in 3.27.

Slika 3.26: Modelska napoved povprečne ocene SPF s pripadajočimi 95-% intervali zaupanja v odvisnosti od starosti in stresa, pri povprečnem času od vklopa Quanteca in povprečni oceni spalnice.

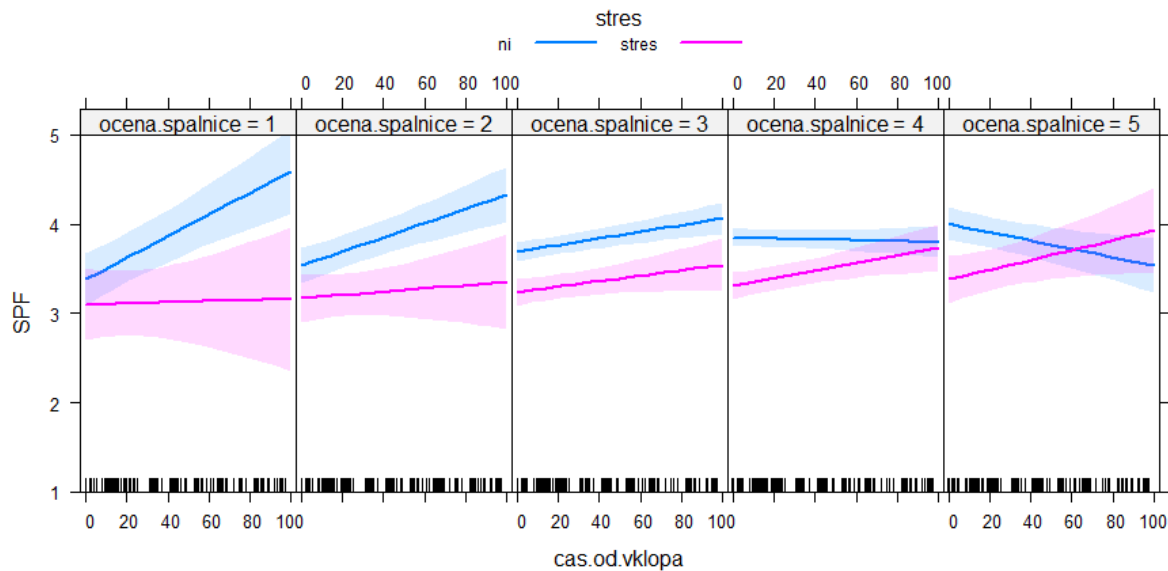

Vir: Lasten vir 2019.

Najbolj kompleksna je pri vprašanju SPF razlaga visoko statistično značilne interakcije **čas od vklopa in ocena spalnice centrirana** ($p < 0,001$), ki ima ob upoštevanju povprečne vrednosti ostalih spremenljivk negativni vpliv. Čas od vklopa (sicer statistično neznačilen) ima sicer pozitiven vpliv, prav tako (statistično neznačilna) ocena spalnice. Negativna vrednost interakcije pomeni, da ko se vpliv ene spremenljivke večja, se vpliv druge spremenljivke

zmanjšuje. To pomeni, da ko se vrednost ocene spalnice zvišuje, se vpliv časa od vklopa zmanjšuje. In ko se več časa od vklopa, se zmanjšuje vpliv vrednosti ocene spalnice.

Slika 3.27: Modelska napoved povprečne ocene SPF s pripadajočimi 95-% intervali zaupanja v odvisnosti od ocene spalnice, časa od vklopa Quanteca in stresa, pri upoštevanju povprečne starosti.

Vir: Lasten vir 2019.

Vpliv interakcije in vključenih pojasnjevalnih spremenljivk kaže Slika 3.27. Pri nizki oceni spalnice (ocena 1 ali 2) je vpliv časa od vklopa Quanteca pozitiven za osebe brez stresa in rast premice skozi čas trajanja raziskave je tu najbolj strma. Pri najvišji vrednosti ocene spalnice (ocena 5) postane vpliv časa od vklopa za osebe brez stresa negativen (modra premica se obrne navzdol). Nasprotno pa postane vpliv časa od vklopa pri visokih vrednostih spalnice izrazito pozitiven za osebe, ki so pod stresom. Ugotovimo lahko, da prisotnost stresa pri nizkih ocenah spalnice deluje na vpliv fengshuijskih informacij izrazito dušilno (višanje vrednosti je minimalno), pri visokih ocenah spalnice pa imajo ljudje pod stresom bistveno večjo korist od fengshuijske podpore, kot ljudje brez stresa. To lahko interpretiramo tako, da fengshuijska priporočila na parameter SPF delujejo predvsem pri slabih ocenah spalnice, kar bi bilo tudi neko splošno pričakovanje. Kjer je spalnica vsaj z vidika lastne ocene že tako rekoč idealna, ta dejavnik ne deluje, ali celo nekoliko »pokvari« počutje, predvidoma ker splošna priporočila negativno interferirajo z zelo konkretno optimalno delujočimi dejavniki realne postavitve spalnice.

4. VPRAŠANJE: KAKO BI OCENILI SVOJE ZDRAVJE (v nadaljevanju ZDRAVJE)?

Zadnje vprašanje v analizi se je navezovalo na oceno zdravja. Zanimalo nas je, ali je mogoče potegniti kake vzporednice med spanjem, zdravjem in splošnim psihofizičnim počutjem, ter ali bo imelo pošiljanje fengshuijskih informacij na fotografijo spalnice kak statistično značilen vpliv na samooceno zdravja udeležencev. Analiza variance mešanih modelov za ZDRAVJE (glej Tabelo 3.16) kaže statistično značilni vpliv (pri 5-% stopnji značilnosti) vseh štirih pojasnjevalnih spremenljivk: stres, starost centrirana, čas od vklopa in ocena spalnice centrirana. Poleg tega je statistično značilna interakcija vseh štirih glavnih vplivov in dve interakciji treh vplivov: stresa, časa od vklopa in ocene spalnice ter interakcije: stresa, starosti in časa od vklopa. Značilna je tudi interakcija starosti in ocena spalnice. Ti rezultati kažejo, da je čas od vklopa pri ZDRAVJU odvisen tudi od stresa, starosti in ocene spalnice. V Tabeli 3.28 so ocenjeni parametri mešanega modela s pripadajočimi 95-% intervali zaupanja, ki so izračunani z upoštevanjem korekcije zaradi preverjanja več domnev hkrati. Ocena za presečišče 3,89 (95-% IZ 3,75, 4,03) je povprečna vrednost ocene ZDRAVJA v skupini brez stresa pri povprečni starosti, povprečni oceni spalnice in pri času od vklopa 0. Ob konstantnih vrednostih ostalih spremenljivk v modelu so osebe, ki so bile v stresu, ZDRAVJE v povprečju ocenile za 0,35 nižje (95-% IZ -0,53, -0,17) od tistih, ki niso bile v stresu, vpliv starosti na spanje je ob upoštevanju ostalih spremenljivk v modelu negativen, z vsakim letom starosti se ocena ZDRAVJA zmanjša za 0,012 (95-% IZ -0,022, -0,002). Ob upoštevanju ostalih spremenljivk v modelu interakcija starosti in ocene spalnice poveča oceno ZDRAVJA za 0,14 (95-% IZ 0,002, 0,026).

Tabela 3.28: Ocenjeni parametri in njihovi 95-% intervali zaupanja za mešani model ZDRAVJE (s korekcijo *p*-vrednosti).

ZDRAVJE parametri v modelu	Ocena parametra	Spodnja meja 95-% IZ	Zgornja meja 95-% IZ	<i>p</i> - VREDNOST
Presečišče	3,8869	3,7482	4,0257	
stres	-0,3516	-0,5320	-0,1713	<0,001
starost cent.	-0,0120	-0,0219	-0,0021	0,00617
čas od vklopa ³	0,0012	-0,0011	0,0035	0,87471
ocena spalnice cent.	0,1341	-0,0381	0,3064	0,28243
stres: starost cent.	-0,0086	-0,0221	0,0049	0,59780
stres: čas od vklopa	-0,0001	-0,0044	0,0042	1,00000
starost cent.: čas od vklopa	-0,0001	-0,0003	0,0000	0,24491
stres: ocena spalnice cent.	0,0266	-0,1836	0,2368	1,00000
starost cent.: ocena spalnice cent.	0,0138	0,0021	0,0256	0,00880
čas od vklopa: ocena spalnice cent.	-0,0024	-0,0053	0,0004	0,14713
stres: starost cent.: čas od vklopa	0,0002	-0,0001	0,0006	0,52612
stres: starost cent.: ocena spalnice cent.	-0,0081	-0,0230	0,0068	0,80889
stres: čas od vklopa: ocena spalnice cent.	0,0041	-0,0012	0,0095	0,29584
starost cent.: čas od vklopa: ocena spalnice cent.	-0,0001	-0,0003	0,0000	0,30904
stres: starost cent.: čas od vklopa: ocena spalnice cent.	0,0003	-0,0001	0,0008	0,36544

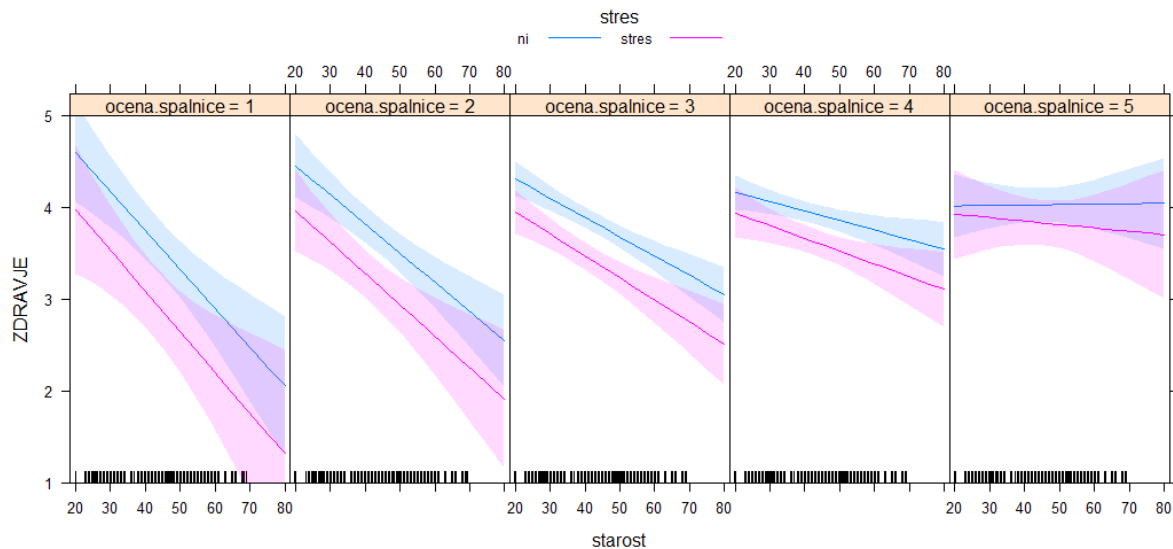
Legenda:

črna = statistično značilne spremenljivke

Vir: Lasten vir 2019.

Vpliv interakcije in vključenih pojasnjevalnih spremenljivk kažeta sliki 3.29 in 3.30.

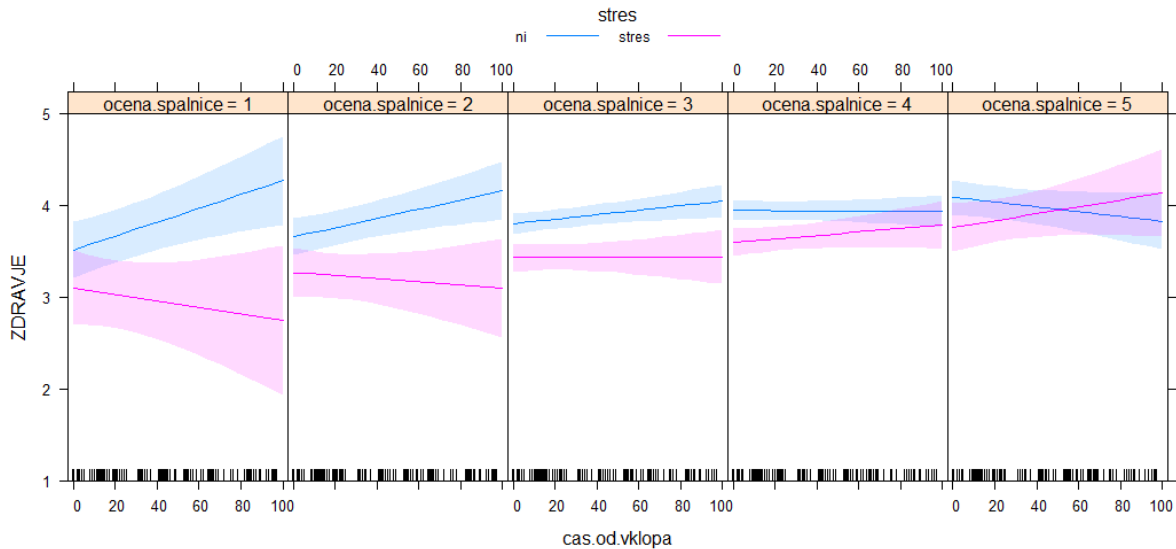
Slika 3.29: Modelska napoved povprečne ocene ZDRAVJA s pripadajočimi 95-% intervali zaupanja v odvisnosti od starosti, ocene spalnice in stresa, pri povprečnem času od vklopa Quanteca.

Vir: Lasten vir 2019.

Modelska napoved Slike 3.29 ob upoštevanju povprečnega časa od vklopa kaže, da starost udeležencev najbolj negativno vpliva na oceno ZDRAVJE pri tistih, ki so nizko ocenili svojo spalnico. Boljša ko je ocena spalnice, manjši vpliv ima starost na vrednost ZDRAVJA. Pri osebah, ki so svojo spalnico ocenile z vrednostjo 5 in so brez stresa, starost nima negativnega vpliva na vrednost ZDRAVJA.

Slika 3.30: Modelska napoved povprečne ocene ZDRAVJA s pripadajočimi 95-% intervali zaupanja v odvisnosti od časa od vklopa Quanteca in ocene spalnice ter stresa, upoštevajoč povprečno starost.

Vir: Lasten vir 2019.

Da bi bolje razumeli vplive interakcije čas od vklopa in ocena spalnice, ki sicer pri ZDRAVJU ni statistično značilna, smo izdelali Sliko 3.30. Pozitiven vpliv časa od vklopa pri osebah brez stresa je viden samo pri nizkih ocenah spalnice (ocena 1 in 2), pri najvišji oceni (5) pa postane vpliv časa od vklopa pri osebah brez stresa negativen. Prisotnost stresa pri nizkih ocenah spalnice deluje na vrednost ZDRAVJA izrazito dušilno, pri višjih ocenah spalnice (ocena 4 in 5) pa vrednost oseb pod stresom z vsakim dnevom od vklopa Quanteca narašča hitreje kot vrednost oseb brez stresa. Trend, ki ga prikazuje Slika 3.30 za ZDRAVJE, je podoben trendu na Sliki 3.27, ki je izdelana za SPF in kaže, da v slabo ocenjenem okolju Quantec pozitivno vpliva na ljudi brez stresa, v dobro ocenjenem okolju pa Quantec pozitivno vpliva na ljudi pod stresom.

ANALIZA TLORISNIH ZASNOV SPALNIC

Za potrebe terenske analize nam je vsak udeleženec poslal skico svoje spalnice z vrisanimi vrati, okni in pohištvom. Zanimalo nas je, ali obstaja kakšna korelacija med samooceno spalnice udeležencev in oceno te iste spalnice z vidika feng shuija, ki smo jo avtorji raziskave naredili za vsako od obravnavanih spalnic na podlagi poslane skice in fotografije. Feng shui ocena

spalnice je v tem primeru omejena zgolj na tiste značilnosti prostora, ki jih je mogoče razbrati iz prejetega gradiva. V odsotnosti kompasne orientacije prostora, odnosa prostora do objekta, v katerem se nahaja, in odnosom tega objekta do okolice smo ocenjevali samo posamezne elemente spalnice, ki izhajajo iz šole oblike, in sicer:

- zračnost prostora in priporočen tok *qi* (upoštevajoč velikost, obliko prostora in razporeditev oken in vrat) – 1 točka
- trdno zaledje postelje – 1 točka
- postelja ima nadzor nad prostorom – 1 točka
- nad posteljo ni težkih predmetov ali strmih poševnin, na posteljo ne merijo ostri robovi – 1 točka
- postelja ni v osi vrata-okno – 0,5 točke
- noge ne gledajo neposredno proti vratom – 0,5 točke

Za štiri kriterije, ki se navezujejo na shemo petih živali v šoli oblike, je bilo mogoče dobiti po eno točko, za dva dodatna kriterija, ki ju izpostavljajo zgolj nekateri učitelji (npr. Lim 1997 in Sator 1998), pa po pol točke. Maksimalni skupni seštevek prejetih točk po izbranih kriterijih feng shui šole oblike je 5 točk, kar ustreza od 1 do 5 točkam, ki so jih udeleženci podelili svojim spalnicam na podlagi samoocene.

Analiza, upoštevajoč McNemarjev test, ne pokaže statistično značilne podobnosti med uvodnimi ocenami spalnice udeležencev in ocenami spalnic, izdelanimi s strani vodje raziskave (glej Tabelo 3.31).

Tabela 3.31: McNemarjev test korelacije med oceno spalnice udeležencev in oceno spalnice po izbranih kriterijih šole oblike feng shuija.

Count of (zaporedna številka osebe)	SUM ocena spalnice po ŠOLI OBLIKE (zaokrožena navzdol)					
UA ocena spalnice (zaokrožena navzdol)	1	2	3	4	5	Grand Total
1					1	1
2	1		1	6	4	12
3		3	3	22	26	54
4		2	4	15	33	54
5		3	4	4	4	15
(blank)					2	2
Grand Total	1	8	12	47	70	138

Vir: Lasten vir 2019.

Rezultati sugerirajo, da samoocena spalnice, ki so jo podali udeleženci pred začetkom raziskave, ne odslikava neposredno kvalitete oz. odsotnosti kvalitete izbranih parametrov šole oblike, ki smo jih ocenjevali avtorji raziskave. Iz tabele je razvidno, da se je z vidika feng shui šole oblike večina analiziranih spalnic uvrstila v razred s skupno oceno 4 in 5. To pomeni, da je velika večina spalnic ustrezala izbranim kriterijem šole oblike feng shuija. Pri samooceni udeležencev je večina spalnic uvrščenih v razreda 3 in 4. Samoocena spalnice je tako v povprečju nižja kot ocena z vidika izbranih kriterijev feng shuija. Tak rezultat je razumljiv, če upoštevamo, da je samoocena bistveno bolj kompleksna in da zajema tudi parametre, ki iz skice ali fotografije niso razvidni. Na drugi strani je pozitivna ugotovitev, da se je večina analiziranih spalnic tako dobro odrezala z vidika izbranih kriterijev šole oblike. To kaže, da so v teh kriterijih zajeta neka splošna določila, ki jih znajo uporabniki upoštevati intuitivno, tudi če niso še nikoli slišali za feng shui. To je tudi v skladu s spoznanji primerjalnih študij okoljske psihologije in feng shuija, ki pokažejo, da so mnoga določila feng shuija, še posebej pa tako imenovani model petih živali (ki je bil v celoti zajet v zgornji feng shui oceni), vgrajena tudi v sodobne principe oblikovanja prostora.

3.5 Diskusija

3.5.1 Potrditev hipoteze

S terensko analizo naj bi potrdili ali ovrgli delovno hipotezo: **»Uporaba fengshuijskih priporočil pozitivno vpliva na zaznano kvaliteto bivalnega udobja«.**

Iz rezultatov izhaja, da smo z izvedeno terensko analizo **potrdili, da je mogoče z uporabo fengshuijskih priporočil vplivati na zaznano kvaliteto bivalnega udobja, natančneje na kvaliteto spanja (SPANJE). Statistično značilni vpliv** fengshuijskih priporočil se je pokazal preko spremenljivke **čas od vklopa** z uporabo sistema Quantec, ki je na fotografije spalnic udeležencev na daljavo pošiljal izbrana fengshuijska priporočila. Udeleženci so ta vpliv zaznali in evidentirali preko odgovorov na vprašanje glede kvalitete spanja v preteklem tednu. Čas od vklopa kot samostojna spremenljivka (in posredno delovanje fengshuijskih priporočil na spalnico) na odgovore udeležencev (po korekciji *p*-vrednosti) **ni imela statistično značilnega vpliva** (pod istimi pogoji) na zaznano kvaliteto občutka jutranje spočitosti (**KSZZ**), na splošno psihofizično počutje (**SPF**) ali na zdravje udeležencev (**ZDRAVJE**). Dodatno se kot **statistično**

značilna pokaže tudi **interakcija čas od vklopa in ocena spalnice** centrirana pri splošnem psihofizičnem počutju (**SPF**), pri upoštevanju povprečne vrednosti spremenljivke starost.

3.5.2 Razprava o rezultatih z vidika feng shuija

Statistično značilni rezultati spremenljivke **čas od vklopa** (samostojne in v kombinaciji) so sicer omejeni na SPANJE in SPF ter v kratkih časovnih razponih zaradi majhnega absolutnega učinka morda dajejo vtis, da so nepomembni, vendar so na drugi strani za znanstveno proučevanje feng shuija vendarle zelo pomembni vsaj zaradi treh vidikov:

- morda najmanj presenetljiva je ugotovitev, da rezultati fengshuijske ocene obravnavanih skic spalnic kažejo, da **uporabniki že sami od sebe** (zavedno ali nezavedno) **upoštevajo nekatera fengshuijska priporočila** pri postavitvi postelje v prostor;
- bistveno pomembnejše je dejstvo, da **na podoben eksperimentalni način**, upoštevajoč realne prostore in udeležence, **učinkovitost fengshuijskih informacij še nikdar ni bila dokazana**, kar odpira povsem nove vidike tako v proučevanju kot tudi v možnostih uporabe fengshuijskih priporočil;
- zadnje in morda celo najpomembnejše pa je dejstvo, da je bila **dokazana učinkovitost fengshuijskih informacij, posredovanih na daljavo**, kar ne sugerira samo, da so v izbranih situacijah fengshuijske informacije lahko učinkovite v izboljšanju bivalnega ugodja, ampak tudi, da jih je mogoče uporabljati tudi v njihovi zgolj informacijski obliki, kar odpira povsem nove vidike obdelave in vplivanja na prostor.

Še najmanj nas preseneti dejstvo, da **ljudje nekatera priporočila šole oblike** (predvsem v povezavi z modelom petih živali) avtomatično **uporabljajo, ko postavljajo pohištvo v svoje spalnice**. Pri tem nismo izrecno preverjali, ali udeleženci poznajo feng shui ali ne, smo pa od njih pridobili uvodno samooceno o poznavanju alternativne medicine, kjer je bila povprečna vrednost 3,0 na skali od 1 do 5. To pomeni, da so udeleženci svoje poznavanje alternativne medicine ocenjevali kot ne dobro ne slabo. Podobne rezultate, ki ugotavljajo podobnosti med priporočili feng shuija in spoznanji okoljske psihologije, ki razlagajo, kako se ljudje obnašamo v prostoru, da se počutimo varni in imamo situacijo pod nadzorom, kažejo tudi že izvedene primerjalne analize (Bonaiuto idr. 2010 in Kryžanowski 2012). Prav tako so podobne ugotovitve raziskav, ki preverjajo, v kolikšni meri sodobni arhitekti uporabljajo podobne

vrednostne kriterije, kot jih najdemo v feng shui šoli oblike pri snovanju spalnic (Hong idr. 2017) ali postavitvi objektov v prostor (Mak idr. 2005). Ponovno lahko ugotovimo, da so fengshuijska priporočila, vsaj v delu, ki se ne navezuje na koncept življenjske energije *qi*, vgrajena tako v projektivno prakso sodobnih arhitektov (ne glede na nacionalnost (Mak idr. 2005) kot tudi v delovanje laikov v načinu, kako ti prostore uporabljajo. Laični slovenski uporabnik bi tovrstno obnašanje označil za 'zdravo kmečko pamet', ki posamezniku na primer narekuje, da se ne usede na stol, ki vratom kaže hrbet, ali da postelje ne postavi z vzglavjem pod okno (razen če drugačna postavitev ni mogoča). To, kar okoljski psihologi poimenujejo spomin savane (Augustin 2009, 10), ki nam je pred dawnimi leti, ko smo bili inteligentna, vendar fizično zelo ranljiva bitja, pomagal preživeti, še vedno opredeljuje naše temeljno obnašanje v prostoru. Zaradi tega se nam zdi še toliko bolj pomembno, da **se je čas od vklopa (torej delovanje fengshuijskih priporočil) pri SPANJU pokazal kot značilna spremenljivka, kljub temu, da so spalnice priporočila šole oblike že delno upoštevale.**

Osrednjo težo rezultatom analize daje **eksperimentalna potrditev učinkovitosti izbranih fengshuijskih priporočil**, ki je obravnavala realne prostore in realne uporabnike. Med vsemi identificiranimi terenskimi raziskavami ni prav nobene, ki bi zajela tako velik vzorec prostorov in bi bila hkrati sposobna na podoben način osamiti oziroma izpostaviti delovanje fengshuijskih priporočil, kot nam je to uspelo v izvedeni terenski raziskavi. Pri ostalih eksperimentalnih študijah gre praviloma zgolj za primerjavo s sodobnimi principi oblikovanja pokrajine ali postavitvijo objektov v prostor (Mak idr. 2005; Lynch 2003; Han idr. 1996) ali pa za primerjavo s sodobnimi principi oblikovanja interjerja (Hong idr. 2017) oziroma za primerjavo z izbranimi trajnostnimi principi oblikovanja (Mak 2017; Pheng idr. 2012). Aplikativno preverjata učinkovitost fengshuijskih priporočil še študija hotelskih lobijev v povezavi z ekonomsko uspešnostjo hotelov (Poulston idr. 2012) in analiza udobja zdravstvenih čakalnic (Bazley idr. 2016). Raziskovanje učinkovitosti fengshuijskih priporočil bi bilo na podlagi pridobljenih rezultatov mogoče postaviti na povsem nove praktične temelje. Seveda pa je treba pri tem realno vzeti v zakup tudi omejitve. Rezultati analize za spremenljivko čas od vklopa pri vprašanju SPANJE sugerirajo, da pošiljanje fengshuijskih informacij kot podpora boljšemu počutju **sicer deluje, vendar le v primeru, ko jih uporabljamo zelo usmerjeno oz. dovolj osredotočeno glede na namen.** Pošiljanje fengshuijskih informacij se kot značilna samostojna spremenljivka čas od vklopa pokaže zgolj pri SPANJU, pri splošnem počutju (SPF), zdravju (ZDRAVJE) ali občutku spočitosti (KSZZ) pa ne. Možen razlog je dejstvo, da smo fengshuijske informacije pošiljali usmerjeno zgolj na posteljo, ne tudi na primer na delovno mesto ali ostale

bivalne prostore. To pomeni, da so bili udeleženci feng shui podpore deležni zgolj v času, ko so se zadrževali v postelji in so podporo neposredno povezali z večjo kvaliteto SPANJA. Ob tem je tudi možno, da so bili udeleženci v stanju spanja za podporo bolj dojemljivi kot v budnem stanju. Lahko bi pričakovali, da bo vpliv časa od vklopa značilen tudi pri KSZZ, ki se neposredno navezuje na spanje, vendar rezultati te domneve ne podprejo. Ne smemo pa pri tem pozabiti, da je visoko značilna tudi kombinacija čas od vklopa in ocena spalnice pri vprašanju SPF, kar kaže, da ima **pošiljanje fengshuijskih informacij značilen učinek v kombinaciji z drugimi dejavniki**, ne zgolj kot samostojna spremenljivka. Zaključimo lahko, da ima **ciljano prostorsko delovanje fengshuijskih informacij** (v našem primeru na posteljo) **na uporabnike tega prostora pozitivni učinek, vendar je ta učinek omejen na zgolj nekatera občutja, ne vsa**. V primeru naše raziskave je imel čas od vklopa pozitiven vpliv na spanje, na občutek jutranje spočitosti pa ne. To dejansko pomeni, da ljudje pod istimi pogoji slabše ocenijo svoje stanje spočitosti po prespani noči kot pa splošno kvaliteto spanja. Morda je razlog v tem, da vprašanje SPANJE sugerira bolj splošen odgovor (generalno oceno spanja), medtem ko je vprašanje KSZZ za odtenek bolj specifično, usmerjeno na konkretno izkušnjo tistega dne. Zanimiv je tudi vzorec, da so samo pri vprašanju SPANJA značilne vse samostojne spremenljivke, ki smo jih opazovali: stres, starost, ocena spalnice in čas od vklopa. Pri vseh ostalih vprašanjih pa sta značilni zgolj ena ali dve od njih (pri KSZZ stres in ocena spalnice, pri SPF stres in starost ter pri ZDRAVJU stres in starost). Pri tem se **vsaj vsa vprašanja kažejo kot področja**, pri katerih sta pomembna **oblikovanost prostora** (preko samoocene spalnice) **in čas od vklopa** (pošiljanje fengshuijskih priporočil, ki se spet navezujejo na prostor). To kaže, da imata tako fengshuijska podpora kot lastno dobro mnenje o spalnici vpliv na zaznano kvaliteto spanja, dobrega počutja in zdravja. Pri nizkih ocenah spalnice deluje fengshuijska podpora pozitivno na ljudi brez stresa, pri visokih ocenah spalnice pa na ljudi pod stresom. Slabo ocenjeno okolje v kombinaciji s stresom je kot celota očitno preobremenjujoče in naredi ljudi neobčutljive (nesprejemljive) za pozitivno fengshuijsko podporo. Če je statistična značilnost vpliva feng shuija nekaj novega, pa je pozitiven vpliv kvalitetno urejenega okolja na človekovo delovanje že velikokrat potrjen skozi raziskave okoljske psihologije.

Izjemnega pomena je dejstvo, da **smo značilen vpliv fengshuijskih informacij dobili s posredovanjem informacij na daljavo**. Ne samo, da je očitno mogoče vplivati na počutje v prostoru preko priporočil feng shuija, ampak je za učinek očitno dovolj, da ta priporočila uporabimo zgolj na informacijskem nivoju in jih ustrezno posredujemo na prostor. To je izjemno pozitivna novica za vse tiste uporabnike prostora in situacije, kjer je fizično preurejanje

iz takšnih ali drugačnih razlogov nemogoče: zaradi finančnih razlogov, ker je prostor fizično premajhen in fizičnega premikanja pohištva ne dopušča, kadar zasnove prostora ni mogoče izvesti iz statičnih razlogov brez bistvenih (in običajno dragih) posegov v konstrukcijo ipd. V vseh teh primerih bi lahko na boljše občutje spanja (in morda tudi drugih rab in občutij v prostoru) delovali zgolj z informacijami, torej na energijsko-vibracijskem nivoju oziroma ravni kvantnega vakuuma, brez konkretnih fizičnih posegov. Dokler pa ti vplivi niso podrobneje raziskani vsekakor ostaja ideal, da se prostor uredi optimalno v fizični obliki, kar kažejo tudi pozitivni vplivi spremenljivke ocene spalnice, ko je bolje ocenjena spalnica imela tudi dejanski pozitivni vpliv na višjo vrednost odgovora. Znanе so raziskave na drugih področjih (pojasnjene v predhodnih poglavjih), kjer se zgolj preko uporabe informacij, vtisnjenih v medij, pozitivno deluje na zdravje človeka (npr. homeopatija, infopatija). Ni pa nam znano, da bi do sedaj že kdo dokazal izboljšano kvaliteto spanja na daljavo zgolj s pošiljanjem informacij na fotografijo prostora. Prav zato menimo, da je ta vidik raziskave izjemnega pomena in lahko v prihodnosti odpre povsem novo znanstveno polje informacijskega vplivanja in delovanja na prostor in posredno na človeka, ki presega zgolj področje feng shuija, saj bi ga bilo mogoče uporabiti tudi za druge podperne informacijske baze (npr. priporočila okoljske psihologije, podperne trditve, usmerjene na področje zdravja, dobrih odnosov v prostoru ipd.).

Druge teme, ki jih rezultati analize delno pojasnjujejo, bi pa potrebovali nadaljnje raziskave, da bi pridobljene rezultate bolj poglobljeno razumeli, so:

- analiza časovnih intervalov oz. podrobnejše razumevanje, kako dolgo morajo biti prostori ali ljudje izpostavljeni učinkovanju fengshuijskih priporočil, da se pokažejo vplivi, ter s tem v povezavi analiza, do kam oz. do kdaj ti pozitivni vplivi sploh lahko naraščajo;
- selektivna raziskava učinkovitosti posameznih fengshuijskih šol ali metod ter možnost uporabe drugih baz, ki niso neposredno vezane na feng shui;
- selektivna raziskava učinkovitosti delovanja na različne prostore v stanovanju ali neposredno na osebe in
- selektivna raziskava učinkovitosti delovanja fengshuijskih priporočil na druga življenjska področja, ko ne gre zgolj za ocenjevanje občutene kvalitete bivanja (npr. poslovni uspeh, zdravje, partnerstvo ipd.).

Rezultati terenske analize kažejo, da vpliv fengshuijskih priporočil oz. informacij, poslanih na daljavo, ni hipen, ampak je v krajših časovnih enotah zgolj neznaten oz. nepomemben (npr. 1

dan), do večjega izraza pa pride šele v daljšem časovnem obdobju (npr. 100 dni). Ker je bila spremenljivka čas od vklopa značilna samo pri SPANJU in v kombinaciji z oceno spalnice, tudi pri SPF ni mogoče trditi, da to velja za fengshuijska priporočila na splošno. Pri pojasnjevanju časovne komponente si žal ne moremo pomagati z nobeno od že izvedenih empiričnih fengshuijskih raziskav, ker nobena ne vključuje časovne komponente. Prav tako ostaja odprto vprašanje, kako dolgo bi bil pozitiven vpliv spremenljivke čas od vklopa sploh značilen, če bi raziskava trajala dlje, na primer eno leto. Morda bi se pozitiven vpliv časa od vklopa po nekem obdobju ustavil.

V okviru izvedene terenske analize smo uporabili priporočila šole kompasa in šole oblike, kot smo jih povzeli po tradicionalnih učiteljih feng shuija. V naslednjem koraku bi veljalo selektivno preveriti učinkovitost fengshuijskih priporočil ločeno za šolo oblike in šolo kompasa in nadalje ločeno po posameznih tehnikah. To bi lahko bil izjemen korak k boljši kvalitativni sistematizaciji fengshuijskega znanja. Še posebej pomembno bi bilo to za preverjanje učinkovitosti šole kompasa, ki je v dosedanjih terenskih raziskavah večinoma zapostavljena. Možno je, da bi taka pobuda lahko naletela tudi na nasprotovanje posameznih protagonistov feng shuija. Iz antropoloških raziskav nam je namreč znano, da je kompetentnost posameznega učitelja ali mojstra v prvi vrsti utemeljena na tradiciji (v smislu pripadnosti določeni šoli ali učitelju) in slovesu, ki si ga fengshuijski praktik s svojim delovanjem pridobi med uporabniki. Subjektivnost uporabe feng shuija, ki izhaja iz osebne interpretacije posameznega praktika, je izjemno visoka. Zato gre pričakovati, da nekaterim objektivno (in povrh vsega še računalniško) preverjanje fengshuijskih tehnik ne bi bilo posebej po volji. Za nadaljnje znanstveno raziskovanje feng shuija pa bi bil vsak tak poskus izjemnega pomena. Omogočil bi prečiščenje fengshuijskega znanja, ki se je akumuliralo in gnetlo dobesedno skozi tisočletja. Omogočilo bi ločevanje zrnja od plevela, ločevanje tehnik, ki na nek samosvoj način razlagajo dejansko fizikalno delovanje prostora, od vraž, ki so morda iz antropološkega vidika sicer zelo zanimive, za oblikovanje prostora izven specifičnega kulturnega konteksta pa nimajo posebne uporabne vrednosti. Na podoben način bi lahko preverjali tudi druge tradicionalne sisteme, ki vključujejo priporočila za oblikovanje okolja (npr. indijski vastu) ali pa celo baze z izvlečki priporočil okoljske psihologije.

Nadalje bi veljalo preveriti, kakšna bi bila učinkovitost pošiljanja fengshuijskih informacij na celotno stanovanje in delovni prostor hkrati. V opravljeni raziskavi smo delovali zgolj na spalnico, ker v postelji praviloma preživimo največ časa. V primeru, da bi nam uspelo zajeti še delovni prostor in preostale bivalne prostore uporabnika, pa bi morda lahko učinkovitost

posredovanih fengshuijskih informacij povečali. Prav tako bi veljalo preizkusiti, ali se učinek fengshuijskih informacij spremeni, če bi jih pošiljali neposredno na fotografijo osebe. V izvedeni raziskavi smo informacije pošiljali na prostor, informiran prostor pa je naprej deloval na osebo. V primeru neposrednega pošiljanja informacij na fotografijo osebe bi lahko en člen v verigi preskočili. Ocenjujemo, da bi znal biti tak proces bolj učinkovit, vendar bi bilo treba tovrstne domneve še potrditi. Prav tako bi bilo zanimivo proučiti, ali bi bil Quantecov izbor priporočil iz baze na podlagi fotografije osebe bistveno drugačen kot na podlagi fotografije prostora, ki ga ta oseba uporablja. Izvedena analiza z delovanjem na spalnico tako predstavlja šele prvi kamenček v potencialno velikem mozaiku možnega fengshuijskega delovanja na prostore ali neposredno na osebe.

Zadnja tema, ki jo terenska analiza odpira, je možnost delovanja s fengshuijskimi informacijami na druga področja, ne zgolj na kvaliteto spanja. Že iz površnega pregleda laične fengshuijske literature je jasno, da naj bi imel feng shui raznovrstne pozitivne vplive na življenje uporabnika: od podpore blagostanju do pozitivnega vpliva na partnerstvo, družino, ugled, osebno rast itn. Raziskava se je osredotočila na spalnico in spanje, s podobnim konceptom raziskave, ki bi se osredotočal na podjetje in delovna mesta vodstva in zaposlenih, pa bi lahko proučevali tudi potencialno pozitivno fengshuijsko podporo na poslovni uspeh podjetja. V tem kontekstu bi lahko preverjali tudi učinkovitost t. i. komercialnih fengshuijskih šol, ki jih tradicionalni učitelji sicer ne priznavajo.

3.5.3 Razprava o drugih rezultatih

Rezultati raziskave dajejo vpogled tudi v druge parametre vpliva na prostor, ki niso neposredno povezani s feng shuijem, so pa še vedno lahko z načeli, ki delujejo v njegovem ozadju:

- vpliv ocene spalnice na počutje,
- vpliv starosti na počutje in
- vpliv stresa na počutje.

Pozitivni vpliv ocene spalnice na vrednotenje počutja se kot samostojna značilna spremenljivka v obravnavanem modelu pokaže pri SPANJU in KSZZ, delno pa tudi pri ZDRAVJU (v kombinaciji s starostjo). Ta rezultat nas je pravzaprav presenetil, saj dejansko nismo

pričakovali, da bo višja uvodna ocena spalnice imela za posledico boljšo oceno spanja, občutka spočitosti ali zdravja, pri čemer ne smemo pozabiti na dejstvo, da je prisotnost stresa v obeh primerih pozitivne učinke dušila. Iz rezultatov raziskav okoljskih psihologov je bilo že večkrat mogoče sklepati, da smo **v prostorih, ki jih ocenjujemo kot kvalitetno oblikovane**, delovno bolj učinkoviti oz. je večja verjetnost, da bomo zadovoljni s svojo službo (Veitch idr. 2007 v Augustin 2009, 181), oz. da preko oblikovanja prostora lahko celo spodbujamo kreativnost (McCoy idr. 2002 v Augustin 2009, 204). Prav tako nam je iz raziskav bolnišničnih okolij že nekaj časa znano, da nas prostor lahko pomirja v stanju stresa (Augustin 2009, 232) oz. da lahko v prostorih s pogledom na naravo celo hitreje zdravstveno napredujemo (Ulrich idr. 2008 v Augustin 2009, 231). Vse te že poznane vidike vpliva prostora na počutje uporabnikov bi morali še posebej podrobno poznati arhitekti in dizajnerji ter jih pri snovanju prostorov aktivno upoštevati.

Negativni vpliv starosti se kot samostojna značilna spremenljivka v obravnavanem modelu pokaže v primeru SPANJA, SPF in še posebej ZDRAVJA. Tovrsten rezultat je pričakovan, saj **težave, ki jih s seboj prinaša starost, znižujejo kvaliteto bivanja** posameznika. Pravzaprav je presenetljivo, da starost ne kaže značilnega negativnega vpliva na spočitost po prespani noči (KSZZ). Lahko bi sklepali, da starejši ljudje sicer slabše ocenjujejo kvaliteto svojega SPANJA kot mlajši, na sam občutek konkretne spočitosti po prespani noči pa starost kot spremenljivka v obravnavanem modelu nima posebej značilnega vpliva.

Pri vseh vprašanjih raziskave se **stres kaže kot tisti parameter, ki praviloma znižuje vrednosti odgovorom**, kar je razvidno iz grafičnih prikazov posameznih spremenljivk. Stres je značilna samostojna spremenljivka pri vseh vprašanjih. Negativni vpliv stresa ni presenetljiv, je pa zanimivo, da se negativni vpliv stresa na kvaliteto SPANJA s starostjo udeležencev manjša. Modelske napovedi tudi kažejo, da je v **primeru stresa pozitivni vpliv kvalitetno oblikovanega okolja lahko povsem izničen**. Negativni vpliv stresa, ki ga kažejo rezultati raziskave, je bil dokazan tudi v številnih drugih raziskavah (npr. Bolger idr. 1989; Cohen idr. 1993 ali Bashir idr. 2013).

3.6 Omejitve

Prva glavna omejitev izvedene raziskave je vezana na uporabo tehnologije instrumentalne biokomunikacije Quantec, ki je bila do sedaj v objavljenih znanstvenih raziskavah uporabljena

samo trikrat, zato si z izkušnjami drugih raziskovalcev nismo mogli veliko pomagati. Druga glavna omejitev je vezana na raznolikost fengshuijskega znanja, ki ga proučujemo, kjer ni jasnega in enoznačnega konsenza, katera priporočila naj tradicionalni feng shui vključuje, katere pa vanj ne sodijo. Pri obeh smo se skušali najbolj očitnim pastem izogniti tako, da smo se oprli na lastne predhodne raziskave in na rezultate poglobljenega pregleda tematike na svetovnem nivoju. Prednost uporabljene tehnologije je bila, da smo lahko v veliki meri izključili vpliv operaterja in drugih sodelujočih (npr. izbor dvojno slepega protokola in dejstvo, da je izbor trditev za posamezen obravnavan prostor izbiral program sam), zaradi tega pa tudi nismo na terenu za vsako spalnico posebej preverjali, v kakšni meri bi bila priporočila enaka, če bi jih iz baze izbirala oseba (fengshuijski praktik) in ne program Quantec.

S tehničnega vidika uporabljene metodologije bi bilo mogoče uporabiti tudi skalo za odgovarjanje z večjim razponom možnih odgovorov (npr. od 1 do 10), saj nekatere raziskave kažejo, da skale s petimi ali sedmimi stopnjami dajo višjo povprečno vrednost kot skala z 10 stopnjami (Dawes 2008). Poleg tega je metoda samoevalvacije udeležencev izrazito subjektivna. Vendar pa je tudi občutek kvalitete spanja ali splošnega psihofizičnega počutja posameznika izrazito subjektiven in objektivno celovito ni izmerljiv. Nekateri raziskovalci zato menijo, da je kljub omejitvam tovrstna samoocena udeležencev najprimernejša metoda (npr. Bazley idr. 2016). V epidemoloških in kliničnih raziskavah, kjer so vrednosti težko izmerljive (npr. bolečina), se uporablja tudi skala VAS (*Visual Analogue Scale*) (Physiopedia 2018).

Mogoče bi bilo izboljšati tudi zajeto število sodelujočih. Teh naj bi bilo vsaj 1000 (oz. 900), da bi lahko po merilih za izvedbo splošnih anket govorili o reprezentativnem vzorcu za celotno populacijo. Izpopolniti bi bilo mogoče tudi čas trajanja raziskave. Če bi naredili raziskavo daljšo, npr. eno leto, bi lahko bolje pokrili in na ta način nevtralizirali vse ciklične spremembe, ki lahko sovplivajo na boljše/slabše počutje posameznika (npr. letni časi, počitnice in praznična obdobja, pojav večjih sprememb v življenju posameznika: rojstvo, poroka, menjava službe ipd.). Je pa dolgotrajno ponavljanje istih vprašanj lahko tudi pomanjkljivost. Zaradi večkratnega ponavljanja se lahko pri odgovarjanju nezavedno pojavi avtomatizem in zmanjšana pozornost.

Ne glede na navedene omejitve pa predstavlja izvedena terenska analiza pomemben mejnik v eksperimentalnem vrednotenju fengshuijskih priporočil.

3.7 Pomen rezultatov

Potrditev učinkovanja fengshuijskih priporočil, čeprav v razponu enega dneva v absolutni vrednosti nepomembna in dokazana zgolj za področje kvalitete spanja, ima lahko za uporabo feng shuija v arhitekturi in oblikovanju velik pomen. Feng shui je med zahodnimi arhitekti večinoma percipiran kot psevdoznanost, ki ne prinaša posebne dodane vrednosti v arhitekturnem snovanju, razen če gre za stranke, ki uporabo feng shuija želijo. In tudi v tem primeru ne gre toliko za arhitektovo prepričanje, da bo projekt zaradi tega boljši, ampak zgolj za željo, da bi bile zahteve in pričakovanja stranke zadovoljene. Čeprav nam ni znano, da bi kdo dejansko naredil raziskavo, koliko arhitektov v zahodnem svetu aktivno uporablja feng shui, že bežen pregled aktualnih realizacij v strokovni literaturi in na spletu pove, da praktično ni pomembnih arhitekturnih projektov (objavljenih v zahodni strokovni literaturi), pri katerih bi bilo posebej izpostavljeno, da je bil uporabljen tudi feng shui. Drugače je seveda v azijskem okolju, kjer je feng shui del kulture in kjer ga arhitekti in naročniki uporabljajo, ker oboji v njegovo učinkovitost verjamejo, če pa v njegovo učinkovitost niso prav prepričani, pa ga uporabljajo po principu »bolje, da je, saj škoditi tako ne more« (npr. Poulston idr. 2012). Dejstvo, da je mogoče preko terenske analize potrditi, da priporočila feng shuija dejansko učinkujejo, bi lahko vplivalo na arhitekturo na več načinov. Najprej bi lahko tisti, ki feng shui prakticirajo, vendar tega zaradi njegove dvomljive kredibilnosti ne povedo na glas, stopili iz območja molka. Na drugi strani bi lahko nadaljnje in konsistentne potrditve učinkovitosti fengshuijskih priporočil imele popularizacijski učinek na njegovo uporabo pri vseh tistih arhitektih, ki jim je osrednji cilj ustvarjanje čim bolj podpornega okolja. Seveda je težko predvidevati, za katera področja bi bil feng shui posebej zanimiv. Gotovo je in bi ostal zanimiva tema za oblikovanje stanovanjskih okolij. Če gre sklepati po tem, kje so raziskave najbolj zgoščene v okoljski psihologiji oziroma kje se namenja največ denarja, da bi se podrobno ugotovilo učinkovitost in mehanizme delovanja posameznih okolij, bi bil feng shui lahko zanimiv za izboljšanje učinkovitosti delovnih okolij, za ustvarjanje še boljših trgovskih okolij in nenazadnje tudi v zdravstvu oziroma izboljšanju bolnišničnih okolij. Na podlagi izkušenj zadnjih dvajsetih let ne pričakujemo, da bi večja uporaba priporočil feng shuija revolucionizirala arhitekturo zahodnega sveta. Priporočila je mogoče praviloma povsem elegantno vključiti v siceršnjo klasično snovanje arhitekturnih rešitev, uporabe feng shuija pa razen pri očitni uporabi kitajske simbolike sploh ni mogoče zaznati. So pa običajno arhitekti, ki so naklonjeni uporabi feng shuija, tudi sicer bolj pozorni na vse podporne ali motilne dejavnike, ki vplivajo na dobro počutje v prostoru. Zelo verjetno bi se vsa feng shui priporočila, za katera

bi se pokazalo, da dejansko imajo učinek, počasi integrirala v principe sodobnega oblikovanja brez posebnega poudarjanja, da gre za feng shui. Na podoben način so že integrirana priporočila feng shui šole oblike, ki so enaka, kot jih najdemo v okoljski psihologiji ali v konceptih trajnostne arhitekture. Večji vpliv na način arhitekturnega snovanja bi lahko imela potrditev objektivnega delovanja šole kompasa, saj vsebuje principe, ki so sodobnemu arhitekturnemu snovanju povsem tuji. Rojstni datumi uporabnikov, čas začetka in zaključka gradnje ter predvsem kompasna orientacija prostorov bi za arhitekta dobili povsem nov pomen in moral bi jih že povsem od začetka upoštevati pri zasnovi zgradbe. Prav tako bi na arhitekturno zasnovu objekta lahko bistveno vplivala potrditev škodljivosti osi vrata-okno oziroma potrditev pomena enakomernega toka *qi* po prostoru, saj ni neobičajno, da osi vrata-okno v prostorih sodobni arhitekti ustvarjamo celo načrtno. Če povzamemo, bi se s **širšo potrditvijo učinkovitosti fengshuijskih principov popularizacija tega tradicionalnega znanja gotovo povečala, spoznanja pa zelo verjetno ne bi prinesla revolucije v arhitekturnem snovanju, ampak bi se posamezna priporočila postopoma integrirala v sodobne arhitekturne koncepte in jih s tem obogatila.**

4 SKLEP

Disertacija je sestavljena iz dveh osrednjih delov, ki simbolično predstavljata tudi dvojno naravo feng shuija: naravoslovno in družboslovno/humanistično, kvantitativno in kvalitativno, vzročno-posledično in korelacijsko. V sklepu tako ne bomo ponavljali ugotovitev, ki so rezultat pregleda fengshuijskih znanstvenih člankov, niti ne bomo ponovno izpostavljali pomena rezultatov izvedene terenske analize. V sklepu želimo predstaviti avtoričino osebno izkušnjo 20-letnega ukvarjanja s feng shuijem kot kombinacijo racionalne teoretične analize znanstvenega uma, praktične izkušnje arhitektke s feng shuijem skozi svetovanje in projektiranje ter mistično osebno izkušnjo duhovnih dimenzij prostora. Izkušnje in iz njih izpeljani sklepi so podani brez znanstvenega utemeljevanja in dokazovanja, na enak način, kot so bili prejeti ali doživeti. Zato je poročilo zavestno subjektivno in po Batesonu (Bateson 2000) sodi v področje sproščenega znanstvenega mišljenja. Nanj je mogoče gledati kot na potencialno bazo novih spoznanj o feng shuiju, ki jo je treba v nadaljnjih korakih še temeljito racionalno prečistiti, preveriti in preurediti. Sicer pa je *common sense*, kot metoda uporabe zdravega razuma in osebne izkušnje, večkrat uporabljena kot znanstveno primerna metoda v raziskovalnem procesu, še posebej v socialni psihologiji in sociologiji. Hamel (Hamel 1997) predstavi Tourainovo metodo socialne intervencije, kjer so akterji socialnega gibanja (npr. študentje, ženske, okoljevarstveniki in delavci) s svojimi izkušnjami, doživljanjem in samoanalizo ob pomoči profesionalnih sociologov aktivni udeleženci pri oblikovanju teoretičnega ogrodja svojega socialnega gibanja. Zdravorazumska psihologija je poznana tudi pod izrazi naivna psihologija, etnopsihologija ali avtohtona psihologija (Kelley 1992, 1). Za Heiderja (Heider 1958 v Kelley 1992, 4) poseduje v skladu z naivno psihologijo običajni posameznik razumevanje sebe in ljudi okrog sebe, ki ga izraža v vsakodnevem jeziku in izkušnjah. Za Smedslunda (Smedslund 1978 v Kelly 1992, 4) je zdravorazumska psihologija kot mreža konceptov, ki združuje različne psihološke pojave, izražene preko običajnega vsakodnevnega jezika. Tako kot drugi znanstveniki pred njim Kelley ugotavlja, da se je v psihološkem (in tudi drugem) znanstvenem raziskovanju nemogoče popolnoma izogniti vplivu zdravorazumskega razmišljanja, ki prinaša s seboj številne prednosti, vendar tudi pasti. Prav zato je pomembno, da se tega vpliva stalno zavedamo in da hkrati do njega vzpostavimo stalno analitično kritično držo, še posebej do virov, iz katerih izhaja. Če bi se želeli popolnoma ločiti od zdravorazumskega načina razmišljanja, bi to pomenilo, da bi se morali zavestno odpovedati obsežnim virom znanja, ki so se akumulirali tekom človeške zgodovine, kar je nerealno. Konec koncev je tudi feng shui nastajal v prvi vrsti kot produkt zdravorazumskega načina razmišljanja.

Da bi to osebno subjektivno izkušnjo jasno ločili od predhodnega podajanja informacij, je v nadaljevanju zapisana v prvi osebi ednine.

4.1 Osebna izkušnja s feng shuijem in energetskim ustrojem prostora

V feng shui sem vstopila nekaj mesecev po zaključeni diplomski na Fakulteti za arhitekturo leta 1997. Moj interes za študij feng shuija je bil zelo osebni in precej naiven. V času študija sem namreč intenzivno študirala novodobne koncepte, preko katerih sem se nadejala potešiti izjemno močno notranjo potrebo po razumevanju namena lastnega obstoja. Kot študentka arhitekture sem zelo hitro prišla do zamisli, da gotovo obstaja način, da se vedenje o energijskem ustroju sveta uporabi tudi v oblikovanju prostora. Želela sem oblikovati prostore, ki bi mi pomagali do hitrejšega samospoznanja. V praksi je to pomenilo, da sem razmišljala, kako bi bilo mogoče združiti energijski koncept avre in zelo fizični nivo materialov, s katerimi ima opraviti arhitekt. Ali to pomeni, da ima beton, iz katerega oblikujem steber, svojo avro? Za ta in podobna vprašanja v tistem času nisem imela sogovornikov. Bioenergetiki in radiestezisti, ki so se v tistem času v Sloveniji že začeli formirati, so bili osredotočeni predvsem na človeka in njegove bolezni. Hiša kot energijsko bitje ni zanimala nikogar. Ko je jeseni leta 1997 v Slovenijo prišel prvi tečaj feng shuija, sem se ga udeležila, čeprav nisem imela pojma, kaj lahko pričakujem. Na nek bizaren način mi je bil ta tečaj usojen. Ker je bil zelo drag, se ga najprej sploh nisem nameravala udeležiti. Denar sem namenila strokovni ekskurziji na Japonsko s fakulteto, ki je potekala v približno istem obdobju. Potem pa so me začele intenzivno obhajati slutnje, da se s tega potovanja ne bom vrnila živa. Ker sem po naravi zelo racionalna, sem jih sprva zavrnila, vendar so slutnje vztrajale do točke, ki me je spravljala ob živce. Pomoč sem poiskala pri radiestezistu, ki je moje slutnje potrdil. Udeležbo na ekskurziji sem odpovedala, denar pa v jezi namenila za začetni feng shui tečaj, da bi imela od celotne polomije vsaj nekaj osebne koristi. Prvemu tečaju je v naslednjih dvajsetih letih sledilo šolanje za fengshuijskega svetovalca, izdelava fengshuijskih analiz, razvijanje fengshuijskih arhitekturnih modelov v teoriji in v obliki konkretnih projektov, izdelava magistrske naloge s primerjalno analizo med feng shuijem in okoljsko psihologijo ter jezikom vzorcev Alexandra in nazadnje izvedba fengshuijske terenske študije v okviru pričujoče doktorske disertacije. V tem obdobju od leta 2006 delujem kot predavateljica za predmet Feng shui na Fakulteti za dizajn (pridruženi članici Primorske univerze), izdelala sem skoraj 100 fengshuijskih analiz, številne projekte notranje opreme in arhitekture, usklajene s fengshuijskimi analizami, in tri projekte po konceptu vitalne

hiše, ki vključuje tudi feng shui. Poleg feng shuija sem se v teh 20 letih izobraževala tudi na področju alternativnih tehnik. Opravila sem začetni tečaj za bioenergijo in radiestezijo, pridobila naziv veduna reiki praktika (vse stopnje do učitelja), sodelovala z Markom Pogačnikom in njegovo hčerko Ano na geomantičnih delavnicah, v smislu osebnega duhovnega razvoja pa so me najbolj opredelila osebna srečanja in učenja britanskega ezoterika Benjamina Crema, britanskega mistika in psihičnega kirurga Stephena Turoffa in učitelja ter avatarja Satya Sai Babe v Indiji. Moje izkušnje s prostorom in feng shuijem so zato tako racionalne kot mistične narave. V teh 20 letih sem se namreč naučila zaznavati, usmerjati in posredovati t. i. življenjsko silo *qi*, uporabljajoč svoje telo kot instrument za zaznavo. Občutim jo kot energijski tok z lastnostmi vetra, vode in elektrike, ki ima lahko različne kvalitete. Včasih so zaznave vodene (jih načrtno generiram sama), drugič so spontane in nanje nimam vpliva, razen da jih opazujem. Občasno doživljam notranje uvide, ko pridejo informacije, ki jih prej nisem poznala, ali rešitve problemov, ki niso rezultat mojega analitičnega mišljenja. Uvidi se pojavijo spontano in nad njimi nimam nadzora. Seveda je meja med domišljijo in informacijami, prejetimi preko notranjega uvida, zelo tanka. Človek si hitro lahko začne stvari domišljati. Zelo dragoceno mi je bilo zato spoznanje, da mi informacije, ki so rezultat globokega notranjega uvida, vedno pridejo skupaj s t. i. energijskim podpisom, specifičnim tokom energije, ki ga ne generiram sama, kar jemljem kot neke vrste certifikat. Z informacijami, ki pridejo brez energijskega podpisa, se posledično ne ukvarjam. Stališča o feng shuiju, ki jih bom podala v nadaljevanju, so zato rezultat mojih izkušenj na teoretičnem, fizičnem in energijskem udejstvovanju v prostoru in predstavljajo moje subjektivno razumevanje resnice o feng shuiju.

Feng shui je del mojega življenja že več kot 20 let in več ko o njem vem, manjšo potrebo čutim po njegovi uporabi. Glavni vzrok za to je, da sem kot arhitektka predvsem v vlogi uporabnika in posrednika teh informacij, in tudi mnenja, ki jih podajam v nadaljevanju, izhajajo iz te pozicije. Svojim klientom (in študentom) ne želim predajati etnoloških pripovedk, ampak prostorska priporočila, ki dejansko delujejo. Ki imajo za temelj neko zdravo izkustveno osnovo, pa najsi bo pridobljena po racionalni ali mistični poti. V nasprotnem primeru je vključevanje feng shuija v projektiranje zame nepotrebno in neetično početje. Ker je znanstveno proučevanje učinkovitosti feng shuija še povsem na začetku, človek pri praktični uporabi fengshuijskih tehnik (posebej tehnik s področja šole kompasa) nikoli ne more biti povsem prepričan, da je za priporočili neka zdrava znanstvena osnova, ne zgolj sklop filozofskih konceptov, pomešanih s popularnim vraževerjem. To je bil tudi moj osebni motiv, da sem se praktičnega vrednotenja,

kot je predstavljeno v predhodnem poglavju, sploh lotila. Dokler feng shui v tem smislu ne bo prečiščen, bo ostajal na obrobju znanstvenega diskurza.

Nisem povsem prepričana, da je mogoče na energijsko telo prostora gledati na enak način kot na energijsko telo človeka. Da namreč po prostoru ali po pokrajini dejansko teče nek tok, ki predstavlja tok zemljine *qi*, ki jo potem fengshuijski praktik identificira in v odnosu do nje sprejema odločitve. Osebne mistične izkušnje mi potrjujejo, da je vse, kar je v kreaciji, na nek način živo, ne zaznavam pa te živosti na način, kot to uči feng shui. Bistveno bolj se lahko identificiram z učenjem Alexandra, ki ne operira s tokom *qi* po prostoru, ampak z živostjo kot latentnim potencialom vsakega delčka prostora in materije. Potencial živosti razumem bolj kot polje živosti z različnimi kvalitetami, ne pa kot prazen prostor, v katerem tečejo tokovi. Čeprav sem si želela, da bi začutila različne energijske vzorce prostora, ki jih opisujejo fengshuijske tehnike (npr. tok zmajevе vene iz šole oblike, slab *qi* vzorec tehnike 8 hiš ali slab vpliv *qi* v času), te izkušnje nimam. Na enak način, kot lahko precej enostavno začutim tok osebne *qi* ali izmenjavo *qi* med osebami ali neko splošno stopnjo vitalnosti prostora, energijskih specifik prostora, kot jih opredeljuje feng shui, nisem nikdar občutila. To seveda ne pomeni nujno, da ne obstajajo. Možno je, da sem na *qi* prostora, kot jo razume feng shui, enostavno neobčutljiva. Me pa to gotovo ne spodbuja k nadaljnji rabi tehnik, kjer mi osebne izkušnje zadnjih 20 let njihove učinkovitosti ne potrjujejo. Ker sem to živost prostora želela raziskati še z drugega vidika, sem se dve leti intenzivneje udeleževala delavnic Marka Pogačnika in njegove hčerke Ane. Pogačnik namreč dela (in komunicira) z energijskimi in duhovnimi ravnmi Zemlje. Vendar tudi ta izkušnja v smislu zaznavanja toka *qi* Zemlje, kot jo opisuje feng shui, ni obrodila sadov. Energijsko doživljanje in branje prostora je bilo sicer prisotno, vendar ni nikdar preseгло meje, ki bi bila po mojih kriterijih certificirano nedomišljajska, zato sem nadaljnje poglobljanje v tovrstne izkušnje opustila. Hkrati pa imam vendarle nekaj intenzivnih energijskih izkušenj s prostorom, zaradi katerih vem, da je prostor (zelo) živ tudi na energijskem nivoju, Le da teh izkušenj ne morem (oz. ne znam) neposredno povezati s priporočili feng shuija. Eno najintenzivnejših energijskih izkušenj prostora sem doživela že zelo na začetku, v času enega od izobraževanj za feng shui svetovalko. Bili smo na radiestezijskem merjenju enega od Mitrinih svetišč na Ptujju. Zelo kmalu po vstopu sem v sredini prostora zaznala prisotnost brutalno intenzivnega toka energije, ki je bila po svojem karakterju zelo prvobitna in surova in ki se je v obliki stebra s premerom približno dveh metrov dvigala iz Zemlje vertikalno navzgor. Tok je bil tako močan, da se v njegovi neposredni bližini ne bi mogla usesti na tla, tudi če bi želela. Prostor sem hitro zapustila, tok pa je poleg mene začutilo še par kolegov preko telesa,

drugi pa z radiestezijskimi instrumenti. Telo mi je gorelo in občutek sem imela, da bi se mi lahko (samo)vžgalo. Moj vtis je bil, da je šlo za energijski vir, ki oživlja ta del pokrajine, in da so svetišče nad izvirov postavili predvsem zato, da bi preprečili, da bi ljudje po pomoti zahajali preblizu tega vira. Čez leta sem se ponovno vrnila v to isto svetišče, vendar vira ni bilo več ali pa ni bil aktiven. Na podobno intenziven način energije ali toka *qi* po pokrajini nisem doživela nikdar več, čeprav šola oblike govori o točkah *xue*, v katerih energija *qi*, ki teče pod vrhovi gora, izstopa na površje pokrajine. Je bilo to to, kar sem izkusila? Težko rečem, ker je šlo za eno samo tovrstno izkušnjo.

Druge intenzivne izkušnje zaznavanja energijskih tokov ali polj v prostoru so se mi praviloma dogajale v tako imenovanih svetih prostorih oziroma v prostorih, ki so po sami naravi povezani z duhovnim vidikom ali pa so povezani z duhovnimi osebami, torej cerkvah ali druge vrste duhovnih templjih. Naj ob tem pojasnim, da sem bila ateistično vzgojena in da je bil zame koncept boga v prvi vrsti kulturni oz. mitološki koncept, ki je bil lasten določeni skupini ljudi, ki ji sama nisem pripadala. Cerkvene obrede sem začela obiskovati zaradi moževe družine, ki je verna. Takrat sem bila že precej verzirana v zaznavanju energijskih tokov. Ko sem tako prisostvovala enemu od krstov, se je med obredom 'odprlo nebo' in na otroka in prisotne se je od zgoraj navzdol izlil močan energijski tok. Po moji presoji duhovnik tega ni zaznal, jaz pa sem energijski tok doživela izjemno intenzivno. Hkrati je prišlo spoznanje, da so cerkveni obredi (praviloma) kreirani tako, da so dejansko sposobni inicirati duhovni oz. energijski tok, kar v religioznem jeziku imenujemo blagoslov. Vendar očitno ne vedno. Pri ostalih podobnih katoliških obredih, ki sem jim prisostvovala, se to namreč praviloma ni zgodilo. Enako velja za duhovne obrede, ki sem jim prisostvovala v Indiji. Na drugi strani imam večletne ponavljajoče se konsistentne izkušnje jasnega zaznavanja močnega energijsko-duhovnega polja, ki ga kreirajo visoko duhovno razvita bitja (na primer Satya Sai Baba ali Stephen Turoff). Ob tem se mi je porajalo vprašanje, v kakšni meri je za energijsko vitalnost prostora odgovorna zasnova prostora in njegov položaj v širšem prostorskem kontekstu (to, o čemer govori feng shui) in v kakšni meri je vitalnost (ali nevitnost) prostora rezultat procesov, ki se v tem prostoru dogajajo. Prijatelj, bioenergetik in radiesteziist Ivan Novak je menil, da naj bi imeli v katoliških cerkvah pod oltarjem generatorje vitalnosti, narejene iz kamna, ki so zaslužni, da se je vitalnost cerkva (merjena po Bovisovi radiestezijski lestvici) vedno dvignila na maksimalno vrednost. Sama katoliških cerkva praviloma nisem doživljala kot močnih energijskih polj, vsaj ne v kategoriji intenzivnosti, primerljivi z zgoraj opisanimi izkušnjami. Na zadnjem obisku v Indiji (januarja 2019) pa sem v več hindujskih templjih neposredno ob oltarju zaznala močno

energijsko polje, ki je bilo prisotno ne glede na to, ali je v prostoru v tistem času potekal obred ali ne. Glede na zgoraj predstavljene izkušnje ocenjujem, da se energijska polja v prostoru generirajo na tri načine. Prvič: polja so lahko rezultat posebne lokacije prostora (npr. že omenjeni energijski izvir v Mitrinem svetišču na Ptuj) ali posebne ureditve prostora (vitalnost, ki po Alexandru izhaja iz geometrične strukture prostora). Oba vidika sta tudi del učenja feng shuija. Polja se lahko v prostoru generirajo tudi umetno, zaradi tako imenovanih biogeneratorjev. Tak primer so po moji izkušnji polja, generirana v tunelih bosanskih piramid (glej tudi Osmanagich 2014). Drugič: polja se generirajo v določenem prostoru zaradi ponavljajočih se procesov oziroma obredov (primer energijskega polja okrog oltarja v templjih v Indiji, trajno energijsko polje, ki sem ga zaznala v več ašramih v Indiji) ali enkratnega posebnega dogodka (izkušnja energijskih polj v templjih v Indiji, ki sta bili generirani na mestu, kjer je duhovno visoko razvita oseba izvedla *mahasamadhi* – zavestno samousmrtev oziroma načrtni izstop duše iz telesa, ali energijsko polje, ki se vsakič znova ustvari v prostoru med tako imenovanimi svetlobnimi krogi Turoffa). Tretjič: energijska polja se generirajo okrog visoko duhovno razvite osebe in niso vezana na specifičen prostor ali lokacijo. Pri tem bi omenila, da ima po moji izkušnji energijsko polje, ki ga generira visoko duhovno razvita oseba okoli sebe ali ga ustvari načrtno v izbranem prostoru (na primer templju ali ašramu), povsem drugačno kvaliteto kot energijsko polje, generirano tehnično (na primer v tunelih bosanskih piramid) ali kot rezultat posebne lokacije (na primer energijski vrtinec v Mitrinem svetišču). Energijsko polje visoko razvite duhovne osebe podpira dvig posameznikovega nivoja zavedanja in omogoča vstop v stanje duhovne povezanosti vsega z vsem (stanje, ki ga po moji izkušnji opisuje religiozni termin blaženost). Tehnično generirano polje te sposobnosti nima.

Na začetku sem v tem premisleku o vitalnosti dajala prednost zasnovi prostora (tudi zaradi študija feng shuija). Danes menim, da je zasnova izrazito sekundarna in da je za vitalnost ključno dogajanje v prostoru, torej ustrezno informiranje prostora skozi obred, drugo ustrezno rabo prostora ali preko prisotnosti osebe, ki je tako polje sposobna ustvariti sama. V tem prepričanju me utrjuje predvsem številčnost izkušenj, povezanih z duhovno močjo posameznikov, ki so s samim svojim bitjem in prisotnostjo sposobni generirati močno blagodejno energijsko polje v prostoru, ki ga je mogoče jasno zaznati in občutiti.

Na podlagi zgornjih in drugih izkušenj sem do feng shuija v preteklih 20 letih postala precej skeptična. Študij znanstvene literature mi je razkril, da se večina znanstvene fengshuijske analize (tukaj mislim na uporabniško, ne teoretično analizo feng shuija) osredotoča predvsem na šolo oblike, ki jo je precej enostavno navezati na spoznanja okoljske psihologije ali sodobne

trajnostne koncepte. Šola kompasa ostaja slabo proučena in ovrednotena. Tudi v svoji lastni oceni feng shuija dajem absolutno prednost šoli oblike, katere priporočila lahko vsak preizkusi na lastni koži in npr. oceni, ali je položaj, kjer sedimo s hrbtom proti trdni steni, res boljši kot položaj, kjer sedimo s hrbtom proti vratom. Pri šoli kompasa take možnosti preverjanja (zaenkrat) nimamo. Skeptična sem tudi do precej zapletenih geometrijskih konceptov šole kompasa, kjer se različni vplivi (npr. pri Flying Star) spreminjajo pri samo nekajstopinjskem odklonu geometrije. Moje praktične izkušnje pri delu z energijskimi polji mi govorijo, da sta za ustvarjanje blagodejnega energijskega polja potrebni predvsem učinkovita tehnika in preprosta geometrijska poravnava s kardinalnimi smermi kompasa (na primer svetlobni om krogi Turoffa). Pri šoli kompasa lahko samo verjamemo, da priporočila niso iz trte zvita. Možno je tudi, da je bila izvorna informacija, ki so jo dobili utemeljitelji tehnik, prava in bistveno bolj enostavna, potem pa se je v letih, skozi pomanjkljiv prenos informacij, pravi pomen izgubil oziroma je skrit pod plastmi nepotrebnega dekorja. Izkušnje mi pravijo, da tehnike, ki ustvarjajo povezavo med fizičnim in duhovnim svetom, niso rezultat racionalnega mišljenja, ampak rezultat duhovnih uvidov. Seveda je potreben tudi racionalni aparat, ki je izvorno informacijo potem sposoben ukalupiti na način, ki je uporaben na fizični ravni. Problem se pojavi, če se na take kalupe potem dodaja nove informacije oziroma plasti, zgolj na podlagi razuma, brez praktične preveritve, ali novi konstrukti dejansko delujejo. In to se je po mojem mnenju zgodilo s tehnikami šole kompasa. Da bi te kalupe lahko prečistili, moramo razviti praktične verifikacijske postopke (kot je na primer izvedena terenska analiza) ali pa znanje prečistiti preko uvidov duhovno visoko razvite osebe. Prva možnost je po moje bolj verjetna.

Kaj torej po 20 letih pričakujem od feng shuija? Šola kompasa ima po mojem mnenju bistveno manj potenciala kot šola oblike. Vsaj v obliki, kot jo poznam danes. Šolo oblike je nasprotno mogoče precej enostavno utemeljevati skozi okoljsko psihologijo in koncepte trajnosti. Vendar, če se šola oblike res tako prepleta z okoljsko psihologijo, zakaj jo potem sploh potrebujemo? Ali ni dovolj, da se seznanimo z zadnjimi spoznanji okoljske psihologije in trajnosti in jih pri svojem projektiranju uporabljamo? Kakšna je torej resnična vrednost feng shuija danes? Po mojem njegova največja vrednost ni v tehnikah ali takšnih in drugačnih šolah, ampak v osnovah, v filozofiji, na podlagi katere so se tehnike in šole razvile. Največja vrednost feng shuija je v njegovih konceptualnih izhodiščih. Glede na moje izkušnje je fizična zgolj ena od mnogih dimenzij sveta. Duhovni svet obstaja, prav tako energijski ali eterični, ki je kalup in osnova za fizičnega. Pretok *qi* po telesu je dejstvo, prav tako je na svoj način živa pokrajina, Zemlja, vesolje. Razvojni potencial, ki nam ga ponuja feng shui, je, kako ta konceptualna

spoznanja konstruktivno uporabiti v tem trenutku in prostoru. Sledenje fengshuijskim priporočilom je po mojem mnenju zgolj majhen delček tega odgovora. Eden od konkretnih poskusov, kako ta spoznanja na konstruktiven način uporabiti v sodobni arhitekturi, je naš koncept vitalne hiše. Gotovo obstaja še vrsta drugih možnosti. Izjemen potencial bodočega razvoja in celovitega razmišljanja o prostoru, ki bi bil sposoben na sodoben način vključiti tudi energijsko-duhovni vidik prostora, vidim v učenju Alexandra in njegovem konceptu živosti prostora. Predvsem pa se mi zdi pomembno, da smo pozorni na procese, ki se v prostorih dogajajo in ki vitalnost dodajajo ali odvzemajo. »*It is devotion that sanctifies,*« je v tem kontekstu eno od pomembnejših izhodišč.

Prav na koncu pa bi rada pojasnila še, kaj danes menim o možnosti, da nam prostor pomaga pri duhovnem napredovanju. Po mojih izkušnjah nam lahko pomaga na enak način kot nam lahko pomaga zdrava prehrana ali kvalitetna obleka. Veliko in hkrati nič. Moč in sposobnost, da duhovno napredujemo, izhaja v prvi vrsti iz nas samih, iz naše volje, osredotočenosti in discipline. Okolje je samo oder, na katerem se ta proces odvija. Če želimo duhovno napredovati, je bistveno bolj učinkovito, da si najdemo dobrega učitelja in kvalitetno tehniko, kot pa da gremo preurejat stanovanje. Ko smo duhovno močni in osredinjeni, je tudi precej vseeno, v kakšnem okolju živimo, ker smo njegove pomanjkljivosti sposobni kompenzirati. Seveda pa velja tudi obratno. Bolj ko smo ranljivi, večji učinek imajo na nas zunanji vplivi, tudi okolje, v katerem živimo. V tem smislu lahko pozitivne vplive okolja razdelimo v tri kategorije: okolje, ki je nestrupeno oziroma nevtralnno, okolje, ki ustvarja blag pozitivni učinek, in visoko vitalno okolje, ki ustvarja aktivni pozitivni učinek. Če te kategorije primerjamo z načini pridelave zdrave hrane, bi prva kategorija ustrezala integrirani pridelani hrani, druga kategorija ekološko pridelani hrani, tretja pa standardu pridelave demeter, ki ga poleg odsotnosti škodljivih snovi zanima tudi maksimalna vitalnost pridelkov. V tem smislu nas okolje lahko jača ali slabi. In v tem smislu je feng shui in vsi ostali sistemi priporočil, katerih cilj je podporno in harmonično okolje, tudi danes koristen in vreden proučevanja.

5 SEZNAM LITERATURE

1. Abraham, T., Wegars, P. (2003): »Urns, Bones and Burners: Overseas Chinese Cemeteries«, *Australasian Historical Archeology*, 21, 58 - 69.
2. Ali, J. R., Hill, R. D. (2005): »Feng Shui and the Orientation of Traditional Villages in the New Territories, Hong Kong, China«, *Journal of the Royal Asiatic Society Hong Kong Branch*, 45, 27 – 39.
3. Alexander, C. (2002a): *The Phenomenon of Life – The Nature of Order*, 1. Berkeley, Center for Environmental Structure.
4. Alexander, C. (2002b): *The Process of Creating Life – The Nature of Order*, 2. Berkeley, Center for Environmental Structure.
5. Alexander, C. (2004): *The Luminous Ground – The Nature of Order*, 4. Berkeley, Center for Environmental Structure.
6. Alexander, C. (2005): *A Vision of a Living World – The Nature of Order*, 3. Berkeley, Center for Environmental Structure.
7. Alexander, C., Ishikawa, S., Silverstein, M., Jacobson, M., Fiksdahl – King, I., Angel, S. (1977): *A Pattern Language*. New York, Oxford University Press.
8. Ames, R. T. (1986): »Taoism and the Nature of Nature«, *Environment Ethics*, 8, 317 – 350.
9. An, S. (2014): »A Case Study on Hospital Interior Colour Design Reflecting Feng Shui«, *Journal of the Korean Society of Colloid Science*, 28 3, 81 – 92 (v korejščini).
10. Anders, G. (2009): Feng Shui and Contextualism in Western Architecture, v Mak, M. Y., So, A. T. (urednika): *Research in Scientific Feng Shui and the Built Environment*, City University of Hong Kong Press, 183 – 208.
11. Anderson, E., Anderson, M. (1973): *Mountains and Water: Essays on the Cultural Ecology of South Coastal China*. Taipei, Orient Cultural Service.
12. Augustin, S., 2009: *Place advantage*. Hoboken, New Jersey, Wiley&Sons.
13. Bashir, U., Ramay, M. I. (2013): »Impact of Stress on Employees Job Performance: A Study on Banking Sector of Pakistan«, *International Journal of Marketing Studies*, 2, 1/2, 122 – 126.
14. Bateson, G. (2000): *Steps to an Ecology of the Mind, Experiments in Thinking About Observed Ethnological Material*. Chicago and London, The University of Chicago Press.

15. Bazley, C., Vink, P., Montgomery, J., Hedge, A. (2016): »Interior Effects on Comfort in Healthcare Waiting Areas«, *Work*, 54, 4, 791 – 806.
16. Beauvais, F. (2018): »Benveniste's Experiments Explained by a Non – Conventional Experimenter Effect«, *Medicines*, 5, 28.
17. Bender, T. (1972): *Feng Shui: Energy and Place*. Dostopno prek: <http://www.tombender.org/energeticsarticles/Feng%20Shui%20-%20Energy%20and%20Place.pdf> (14.5.2017).
18. Bischof, M. (1995): *Biophotonen Das Licht in Unsern Zellen*. Zweitausendeins.
19. Bland, M. (1999): »A New Approach to Management of Stress«, *Industrial and Commercial Training*, 31, 2, 44 – 48.
20. Blue, C. (2003): “Feng Shui Matrix, Artists’ Statements”, *Leonardo*, 37, 277 -278.
21. Boerschmann, E. (1912): »Chinese Architecture and its Relation to Chinese Culture«, *Smithsonian Institute Report 1911*, Washington, 539 – 577.
22. Bohm, D. (1982): *Wholeness and the Implicate Order*. Routledge & Kegan Paul, London.
23. Bolger, N., DeLongis, A., Kessler, R., Schilling E. A. (1989): “Effects of Daily Stress on negative Mood”, *Journal of Personality and Social Psychology*, 57, 5, 808- 818
24. Bonaiuto, M., Bilotta, E., Stolfa, A. (2010): »Feng shui and Environmental Psychology: A Critical Comparison«, *Journal of Architectural and Planning Research*, 27, 1, 23 – 34.
25. Bond, S. (2008): “The Impact of Feng Shui on Residential Property Prices in Western Cultures”, *International Journal of Housing Markets and Analysis*, 1,1, 81 – 101.
26. Bourassa, S. C., Peng, V. S. (1999): »Hedonic Prices and House Numbers«, *International Real Estate Review*, 2, 1, 79 – 93.
27. Boykin, A., Raines, D. A. (2006): »Design and Structure as an Expression of Caring«, *International Journal for Human Caring*, 10, 4, 45 – 49.
28. Brainy Quote (2018): *Brainy Quote: Albert Einstein*. Dostopno prek: https://www.brainyquote.com/quotes/albert_einstein_385842 (1.3.2018).
29. Bramble, C. (2003): *Architect's guide to feng shui*. Oxford, Architectural press.
30. Braswell – Means, L. (1990): “The Popular Art of Geomancy in the Medieval west and Contemporary Asia”, *The Journal of Popular Culture*, 23, 131.
31. Bretz, F., Hothorn, T., Westfall, P. (2010): *Multiple Comparisons Using R*. Chapman and Hall/ CRC, Boca Raton, Florida.

32. Brown, P., Chua, A., Mitchell, J. (2002): »The Influence of Cultural Factors on Price Clustering: Evidences from Asia Pacific Stock Markets«, *Pacific Basin Finance Journal*, 10, 3, 307 – 332.
33. Brunner, J. (2017): “Defusing the North – South Issue”, *Academic Journal of Feng Shui, 1st Symposium Oceania, University of Technology Sydney*. Dostopno prek: http://ajofengshui.co.nf/wp-content/uploads/2017/05/Brunner_Jodi_2017_Defusing-the-North-South-Issue_Final_L_P.pdf (25.11.2018)
34. Bruun, O. (1995): “Feng Shui and the Chinese Perception of Nature” v Brun, O., Kaland, A. (urednika): *Asian Perceptions of Nature: A Critical Approach*, Richmond, Curzon Press, 173 – 187.
35. Bruun, O. (2003): *Feng Shui in China, Geomantic Divination between State Orthodoxy and Popular Religion*. Honolulu, University of Hawai Press.
36. Bruun, O. (2008): *An Introduction to Feng Shui*. Cambridge, Cambridge University Press.
37. von Buengner, P. (2001): *Physics and Dreamtime: Amazing Mutualities of Modern Physics and Natural Cures*. Altkirchen, Mtec-ag.
38. von Buengner, P. (2005): *Koennen Computer beten?* Dostopno prek: <https://www.quantec.eu/deutsch/pdf/22UniFreiburg.pdf> (1.3.2016).
39. von Buengner, P. (2007): *Instrumentelle Biokommunikation mit QUANTEC*. Altkirchen, M-TEC Verlag.
40. Buzinde, C., Choi, Y., Wang, A. Y. (2012): »Tourism representations of Chinese Cosmology: The Case of Feng Shui Tourism«, *Annals of Tourism Research*, 39, 2, 975 – 996.
41. Byrd, R. C. (1988): »Positive Therapeutic Effects of Intercessory Prayer in a Coronary Care Unit Population«, *Southern Medical Journal*, 81, 7, 826 – 829.
42. Cambell, J. (1985): *The Inner Reaches of Outer Space: Metaphor as Myth and as Religion*. New York, A van der Marck Editions.
43. Caroll, R. T. (2018a): *Vibrational Medicine*. Dostopno prek: <http://skeptdic.com/vibrationalmedicine> (17.3.2018).
44. Caroll, R. T. (2018b): *Radionics*. Dostopno prek: <http://skeptdic.com/radionics.html> (17.3.2018).
45. McCartan, S., Verheijden, R. (2013): »Design Driven Innovation of a High Speed Art Deco Superyacht Coastal Cruiser for the Chinese Market«, *The Royal Institution of Naval Architects, Super & Mega Yachts*, 8.-9. maj 2013, Genoa. Dostopno prek:

https://www.researchgate.net/profile/Dr_Sean_Mccartan/publication/265592299_DESIGN-DRIVEN_INNOVATION_OF_A_HIGH_SPEED_ART_DECO_SUPERYACHT_COASTAL_CRUISER_FOR_THE_CHINESE_MARKET/links/5412f4960cf2788c4b358972.pdf (12.5.2017).

46. Chan, W. T. (1963): *A Source Book in Chinese Philosophy*. New Jersey, Princeton University Press.
47. Chang, P. T., Lee, J. H., Hung, K. C., Tsai, J. T., Perng, C. (2009): »Applying Fuzzy Weighted Average Approach to Evaluate Office Layouts with Feng Shui Consideration«, *Mathematical and Computer Modelling*, 50, 1514 – 1537.
48. Chang, W. L. (2009): “Using Feng Shui to create a Positive Corporate Reputation”, *Corporate Reputation Review*, 12, 1, 43 – 51.
49. Chang, W. L. Lii, P. (2010): “Feng Shui and Its Role in Corporate Image and reputation: A Review From Business and Cultural Perspectives”, *Journal of Architecture and Planning Research*, 27, 1, 1 – 13.
50. Charles, R., Glover, S., Bauchmueller, K., Wood, D. (2017): »Feng shui And Emotional Response in the Critical care Environment (FARCE) study«, *Anaesthesia*, 72, 1528 – 1531.
51. Charon, J. E. (2010): *The Spirit: That Stranger Inside Us*. Infinity Publishing.
52. Chen, B. (2008): »A comparative Study on the Feng Shui Village Landscape and Feng Shui Trees in East Asia – A Case Study of Ryukyu and Sakishima Islands«, *Science Bulletin of the Faculty of Agriculture - University of the Ryukyus (Japan)*. Dostopno prek: <http://agris.fao.org/agris-search/search.do?recordID=JP2009004068> (12.3.2017).
53. Chen, B. X., Nakama, Y. (2004): “A Summary of Research History on Chinese Feng – shui and Application of Feng-shui Principles to Environmental Issues”, *Kyushu J. For. Res.*, 57, 297 – 301. Dostopno prek: <https://s3.amazonaws.com/academia.edu.documents/34739834/57po013.PDF?AWSAccessKeyId=AKIAIWOWYYGZ2Y53UL3A&Expires=1544194264&Signature=ZT9nJj8cWdBtqDQ7LFrZnSInWS0%3D&response-content-disposition=inline%3B%20filename%3DFeng-Shui.pdf> (25.11.2017)
54. Chen, G. M. (2007): “The Impact of Feng Shui on Chinese Communication”, *China Media Research*, 3, 4, 102 – 109. Dostopno prek: https://digitalcommons.uri.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=https://www.google.si/&httpsredir=1&article=1006&context=com_facpubs;The (1.1.2019)

55. Chen, K. H., Chang, W. L., Chih, I. L., Liao, C. N. (2015): "Framing the Decision Making Model of the Chinese Business with Feng Shui Concept", *Human Systems Management*, 34, 225 -232.
56. Chen, X., J. (2013): "Modern Environmental Design of Feng Shui Culture Ecological Analysis", *Applied Mechanics and Materials*, Vols. 361-363, 519-524.
57. Chen, X., Wu, J. (2009): "Sustainable Landscape Architecture: Implication of the Chinese Philosophy of Unity of Man with Nature and Beyond", *Landscape Ecology*, 24, 1015 – 1026.
58. Chen, B., Nakama, Y. (2009): "A Study on Village Forest landscape in Small Island Topography in Okinawa, Japan«, *Urban Forestry & Urban Greening*, 9, 2, 139 – 148.
59. Chen, B., Nakama, Y. (2011): »On the Establishment of Feng Shui Villages from the Perspective of Old Fukugi Trees in Okinawa, Japan«, *Arboriculture & Urban Forestry*, 37, 1 19 – 26.
60. Chen, B., Nakama, Y., Kurima, G. (2008): »The Ryukyu Islands Feng Shui Village Landscape«, *Worldviews: Global Religions, Culture, and Ecology*, 12, 1. Dostopno prek: https://brill.com/view/journals/wo/12/1/article-p25_2.xml (25.3.2017).
61. Chen, G. (2016): »Gods, Ghosts and Ancestors as Reflected in death Rituals in a Chinese Village«, *Cultural Diversity in China*, 2, 125 – 157.
62. Cheng, J., He, F., Liu, Y. (2009): »Progress of the Research on Geomantic Forests of Lingnan Villages«, *Chinese Landscape Architecture*. Dostopno prek: http://en.cnki.com.cn/Article_en/CJFDTOTAL-ZGYL200911029.htm (1.3.2018).
63. Cheng, J., Kong, S. (1993): *Feng Shui and Architecture* . Jiangxi Science and Technology Press, Nanchang (v kitajščini).
64. Cheng-quan, G., Yu-feng, Z. (2011): »The Application of the Ancient Ecological Environmentology in Modern Residential District Planning«, *Proceedings of 2011 International Conference on Electric Information and Control Engineering*, Wuhan, China, 15.-17. april 2011.
65. Chiang, M. (2009): »Feng Shui Design and Planning of Ming and Qing City of Beijing«, v Mak, M. Y., So, A. T. (urednika) (2009): *Research in Scientific Feng Shui and the Built Environment*. City University of Hong Kong Press, 137 – 150.
66. Choy, H. (1999): »Go With the Flow«, *Residential Property Investors Guide*, Property Council of Australia, str.19.
67. Choy, H. (2006): "The San Cai Approach to Feng Shui Analysis and Design", *Proceedings of 2006 Hong Kong Conference entitled Towards an Inter-cultural*

- Approach to Modern Architecture and Planning Using Feng Shui*. Dostopno prek: http://www.vitaloffice.net/download/Vortraege/4th_ICSFSE_Proceedings_2009/CH_OY_Howard_SanCai.pdf (25.11.2017)
68. Choy, H. (2009): "The Core Principles of Feng Shui", v Mak, M. Y., So, A. T. (urednika) (2009): *Research in Scientific Feng Shui and the Built Environment*, City University of Hong Kong Press, 89 – 118.
69. Choy, H. (2017): "The Use and Abuse of Chinese Correlative Thinking in Feng Shui", *Academic Journal of Feng Shui*, 1st Symposium Oceania, University of Technology Sydney, 13. – 14. maj 2017. Dostopno prek: http://ajofengshui.co.nf/wp-content/uploads/2017/05/Choy_Howard_2017_Use_Abuse_Chinese_Correlative_Thinking_P.pdf (28. 2. 2019)
70. Choy, L. H. T., Mak, S. W. K., Ho, W. K. O. (2007): »Modeling Hong Kong Real Estate Prices«, *Journal of Housing and the Built Environment*, 22, 4, 359 – 368.
71. Chuanguo, L. J. F. Z. C., Honqyue, K. M. C. (2006): »Investigation of Tree Species Composition of Fengshui Woods in Foshan City«, *Guangdong Forestry Science and Technology*, 1.. Dostopno prek: http://en.cnki.com.cn/Article_en/CJFDTotalGDLY200601010.htm (1.3.2018).
72. Chui, J. Y., Chuang, Y. J., Lin, C. Y. (2013): »Constructing a CBR Decision Model For Purchasing a Town House Combining Individual Demands and Feng Shui Environment«, *Journal of Food, Agriculture and Environment*, 11, 2, 963 – 971.
73. Chui, Y. Y., Donoghue, J., Chenoweth, L. (2005): »Responses to Advanced Cancer: Chinese Australians«, *Journal of Advanced Nursing*, 52, 5, 498 – 507.
74. Clarke, D. B., Doel, M. A., Segrott, J. (2004): »No Alternative: The Regulation and Professionalisation of Complementary and Alternative Medicine in the United Kingdom«, *Health & Place*, 10, 4, 329 – 338.
75. Cobb, J. B. (1972): *Is it Too late? A Theology of Ecology*. Beverley Hills, Beverly Hills Cop.
76. Cohen, S., Tyrrell, D. A., Smith, A. P. (1993): »Negative Life Events, Perceived Stress, Negative Affect and Susceptibility to the Common Cold«, *Journal of Personality and Social Psychology*, 64, 1, 131 – 140.
77. McCoy, J., Evans, G. (2002): "The Potential Role of the Physical Environment in Fostering Creativity", *Creativity Research Journal*, 14, 3-4, 409 – 426.
78. Cui, Y., Zhang, G. G., Chen, D. W, He, T. P., Pang, J., Huang, F. Y. (2008): »Species Diversity and Conservation of Feng shui Wood in Napo Country, Guangxi«, *Journal of*

- Guangxi Agricultural and Biological Science*. Dostopno prek: http://en.cnki.com.cn/Article_en/CJFDTOTAL-GXNB2008S1014.htm (1.3.2018).
79. Dan, H. (1994): "A Human – Ecology Approach to Environmental Design – An Integrative Human Ecology Design Derived from Chinese Agricultural Cultural Experiences", *Journal of Environmental Sciences*, 6, 478 – 486.
80. Dawes, J. (2008): »Do Data Characteristics Change According to the Number of Scale Points Used? An Experiment Using 5-Point, 7-Point and 10-Point Scales«, *International Journal of Market Research*, 50,1, 61–77.
81. Dawson, A. (2006): "East is East, except When It's West", *Journal of Religion & Society*, 8, 1 – 13.
82. De Groot, J. J. M. (1897): *The Religious System of China*. 1892 – 1910, 6 vol, E. J. Brill, Leiden. Vol 3 dostopno prek: https://books.google.si/books?hl=sl&lr=&id=1cgUAAAAIAAJ&oi=fnd&pg=PA855&dq=De+Groot,+J.+J.+M.+The+Religious+System+of+China&ots=bpIGyQeGSI&sig=y7JaxroAvO1c7bz5wmP6elRyeaw&redir_esc=y#v=onepage&q=De%20Groot%2C%20J.%20J.%20M.%20The%20Religious%20System%20of%20China&f=false (1.15.2015)
83. Doolittle, J. (1865): *The Social Life of the Chinese, With Some Account of Their Religious, Governmental, Educational and Business Customs and Opinions*. Harper and Brothers, New York.
84. MacDonald, J. L. (1995): "Inventing Traditions for the New Age: A Case Study of the Earth Energy Tradition", *Anthropology of Consciousness*, 6, 4, 31 – 45.
85. Donnelly, G. F. (2003): »Integrate Holistic Care One Patient at a Time«, *Holistic Nursing Practice*, 17, 2, p117.
86. Dong, W. (2017): »Integrating Feng Shui Concepts into Painting Creation«, *Academic Journal of Feng Shui – 1st Symposium – Oceania*, University of Technology Sydney, 13. – 14. maj 2017. Dostopno prek: http://ajofengshui.co.nf/wp-content/uploads/2017/05/Dong_Wei_2017_Integrating_FS_Painting_Creation_L_P.pdf (10.3.2019)
87. Dong, W., Zuehli, R. (2009): »The Comparison and Contrast Between Green Design and Feng Shui«, v Mak, M. Y., So, A. T. (urednika) (2009): *Research in Scientific Feng Shui and the Built Environment*, City University of Hong Kong Press, 209 – 230.
88. Douven, I. (2017): "Pierce on Abduction". *Stanford Encyclopedia of Philosophy*. Dostopno prek: <https://plato.stanford.edu/entries/abduction/pierce.html> (25.8.2018)

89. Ebrey, P. B. (1993): *Chinese Civilisation – A Sourcebook*. New York, The Free Press.
90. Economy, E. (2004): *The River Runs Black: Environmental Challenges to China's Future*. Ithaca, Cornell University Press.
91. Elvin, M. (1998): "Environmental Legacy of Imperial China", *China Quarterly*, 156, 739.
92. Elvin, M. (2004): *The Retreat of the Elephants: An Environmental History of China*. New Haven, Yale University Press.
93. Erdogan, E., Erdinc, L. (2009): "Landscape Design and Feng Shui", *Journal of Tekirdag Agricultural Faculty*, 6, 291 – 301.
94. Erdogan, E., Erdogan, H. A. (2014): »Feng Shui Paradigm as Philosophy of Sustainable Design«, *International Journal of Nuclear and Quantum Engineering*, 8, 10. Dostopno prek: <https://pdfs.semanticscholar.org/2670/dbb00cf333aab12b5a59ae1da2b995c96b44.pdf> (24.4.2017)
95. Eitel, E. J. (1873): *Feng Shui – The Rudiments of Natural Science in China*.
96. Eitel, E. (prev. 2015): *Feng shui, die Urspruenge der Naturwissenschaften in China*, Froehling & Froehling. Pridobljeno prek: <https://www.deutsches-fengshui-institut.de/wp-content/uploads/2015/11/Feng-Shui-Urspruenge.pdf> (1.10.2016)
97. Eitel, E. J. (1993): *Feng-shui: The Science of Sacred Landscape in Old China*. Synergetic Press.
98. Emmons, C. F. (1992): »Hong Kong's Feng Shui: Popular Magic in a Modern Urban Setting«, *Journal of Popular Culture*, 26, 39 – 50.
99. Feng shui (1999): »Feng shui«, *Haeuser*, 6, 10-11.
100. Feuchtwang, S. (1974): *An Anthropological Analyses Of Chinese Geomancy*. Bangkok, White Lotus.
101. Feuchtwang, S. (1992): *The Imeprial Maetaphor: Popular Religion in China*. New York Routledge.
102. Field, S. (2001): »In Search of Dragons: The Folk Ecology of Fengshui«, v Miller, J., Girardot, N. J., Xianogan, Liu (uredniki): *Daoism and Ecology: Ways Within a Cosmic Landscape*, Cambridge, Harvard University Press, 285 -200.
103. Field, S.L. (2006): : *An Overview of Ancient Fengshui*. Dostopno prek: <http://www.fengshuigate.com/overview.html> (5.9.2006)

104. Field, S. L. (2013): »The Numerology of Nine Star Fengshui: A Hetu, Luoshu Resolution of the Mystery of Directional Auspice«, *Journal of Chinese Religions*, 27, 13 – 33.
105. Freedman, M. (1968): “Geomancy”, *Proceedings of the Royal Anthropological Institute of Great Britain and Ireland*. Dostopno prek: https://www.jstor.org/stable/3031703?Search=yes&resultItemClick=true&searchText=Geomancy&searchText=M&searchText=Freedman&searchUri=%2Faction%2FdoBasicSearch%3FQuery%3DGeomancy%2BM%2BFreedman%2B&ab_segments=0%2Ftsub-1%2Frelevance_config_with_tsub&refreqid=search%3Ab181ff0288a988fbb2e785a18fb2a1a6&seq=1#page_scan_tab_contents (6.6.2013)
106. Freedman, M. (1979): *Chinese Geomancy in the Study of Chinese Society: Essays by Maurice Freedman*. Stanford, Stanford University Press.
107. Frumkin, H. (2003): »Healthy Places: Exploring the Evidence«, *American Journal of Public Health*. Dostopno prek: <https://ajph.aphapublications.org/doi/full/10.2105/AJPH.93.9.1451> (12.3.2018)
108. Fung, T., Marafa, L. M. (2002): »Landscape Ecology of Feng Shui Woodlands and the Potential«, v *Proceedings IEEE International Geoscience and Remote Sensing Symposium*, Toronto, Canada, 24.-28. junij 2002.
109. Gao, S. S., Handley – Schachler, M. (2003): »The Influences of Confucianism, Feng Shui and Buddhism in Chinese Accounting History«, *Accounting, Business & Financial History*, 13, 1, 41 – 68.
110. Gao, W., Ye, G. F., Lu, C. Y., You, S. S. (2013): »Quantitative Classification and Sequence of Feng Shui Forest in Coastal Zone of Dongshan Island in Fujian«, *Journal of Central South University of Forestry & Technology*. Dostopno prek: http://en.cnki.com.cn/Article_en/CJFDTOTAL-ZNLB201308025.htm (1.3.2018).
111. Garaus, M. (2017): »Atmospheric Harmony in the Retail Environment: Its Influence on Store Satisfaction and Re-Patronage Intention«, *Journal of Consumer Behaviour*, 16, 265 – 278.
112. Germiné, M. (1991): »Consciousness and Synchronicity«, *Medical Hypotheses*, 36, 3, 277 – 283.
113. Del Giudice, E., Doglia, A., Milani, M. (1984): *Order and Structure in Living Systems, Nonlinear Electrodynamics in Biological Systems*. New York, Plenum Press, 477 – 487.

114. Del Giudice, E., Doglia, A., Milani, M., Vitiello, G. (1985): »A Quantum Field Theoretical Approach to the Collective Behaviour of Biological Systems«, *Nuclear Physics*, 251, 13, 375 -400.
115. Del Giudice, E., Doglia, A., Milani, M., Vitiello, G. (1988): »Coherence of Electromagnetic Radiation in Biological Systems«, *Cell Biophysics*, 13, 221 – 224.
116. Gleick, J. (1991): *Kaos*. Državna založba Slovenije, Ljubljana.
117. Goodall, H. L. (2001): Writing the American Ineffable or the Mystery and Practice of Feng Shui in Everyday Life, *Qualitative Inquiry*. Dostopno prek: <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/107780040100700101> (6.6.2013)
118. Gough, W. C., Brown, D. (2002): »Domain of unbounded Potential, The Science of the Absolute«, *Proceedings of 19th International Conference on the Study of Shamanism and Alternative Modes of Healing*, Santa Sabina Center, San Rafael, California, 31. avg.- - 2. sep. 2002.
119. Gray, J. (2017): *Domestic mandala: Architecture of Lifeworlds in Nepal*. London, Routledge.
120. Groves, D. (2017): »Feng Shui: Intuition, Not Just Superstition – Architecture: Superstition, Not Just Intuition«, *Academic Journal of Feng Shui – 1st Symposium – Oceania*, University of Technology Sydney, 13. – 14. maj 2017. Dostopno prek: http://ajofengshui.co.nf/?page_id=190 (1.3.2018).
121. Gulmen, F. M. (2004): »Energy Medicine«, *The American Journal of Chinese Medicine*, 32, 5, 651.
122. Guixiang, W. (1999): »The Analysis of the Unrational Aspects of Chinese Feng Shui«, *Journal of Beijing Institute of Civil Engineering and Architecture*. Dostopno prek: http://en.cnki.com.cn/Article_en/CJFDTotat-BJJZ199901004.htm (1.3.2018).
123. Haggard, K. S. (2015): »Stock Returns in Chinese Markets and Lucky Numbered Days«, *Managerial Finance*, 14, 9, 925 – 939.
124. Hamel, J. (1997): »Sociology, Common Sense, and Qualitative Methodology: The Position of Pierre Bourdieu and Alain Touraine«, *The Canadian Journal of Sociology*, 22, 1, 95 - 112.
125. Han, K. T. (1995): *Basic Theory of Landscape Feng Shui*. Taipei, Lamper Enterprises, (v kitajščini).
126. Han, K. T. (2001): »Traditional Chinese Site Selection – Feng Shui: An Evolutionary / Ecological Perspective«, *Journal of Cultural Geography*, 19, 1, 75 – 96.

127. Han, K. T. (2004): »A Preliminary Study of Luan Tou Feng shui Landscapes and Psychological Reactions«, *Journal of Psychology in Chinese Societies*, 5, 2, 289 - .
128. Han, K. T., Amita, S. (1996): »An Empirical Study of Feng shui in Landscape«, *Environments*, 23, 3, 36 – 49.
129. He, X. (1990): *The Source of Feng Shui*. Nanjing, Kitajska, Southeast University Press (v kitajščini).
130. He, X. (1998): *Feng Shui: Chinese Tradition in a Manchester Context*. Phd Thesis, University of Manchester.
131. Haider, F. (1958): *The Psychology of Interpersonal Relations*. New York, John Wiley & Sons.
132. Henderson, P. W., Cote, J. A., Leong, S. M., Schmitt, B. (2003): »Building Strong Brands in Asia: Selecting the Visula Components of Image to maximize Brand Strength«, *International Journal of Research in Marketing*, 20, 4, 297 – 313.
133. Ho, S. H., Chuang, S. T. (2012): »The Influence of Lay Theories of Feng Shui on Consumers' Peace of Mind: The Role of Regulatory Fit«, *Asian Journal of Social Psychology*, 15, 4, 304 – 313.
134. Hobson, J. S. P. (1994): »Feng Shui: Its Impacts on the Asian Hospitality Industry«, *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 6, 6, 21 – 26.
135. Holson, L. M. (2005): »The Feng Shui Kingdom«, *The New York Times, World Bussines*, 25. April 2005. Dostopno prek: <http://www.jonathantan.org/handouts/chinese/Chinese-G001a-FengshuiDisney.pdf> (1.12.2015).
136. Hong, S. K., Song, I. J., Wu, J. (2007): »Fengshui Theory in Urban Landscape Planning«, *Urban Ecosystems*, 10, 3, 221 – 237.
137. Hong, W.T., Abdul-Rahman, H., Wang, C. (2017): »Are Feng shui Bedroom Rules Practical from the Architectural Perspective?« *Academic Journal of Feng Shui*, 1st Symposium Oceania, University of Technology Sydney, 13. – 14. maj 2017. Dostopno prek: http://ajofengshui.co.nf/wp-content/uploads/2017/05/Hong_Wan_Thing_2017_Bedroom_Rules_L_P.pdf (1.3.2018).
138. Hsu, H. L. (2006): »Mimicry, Spatial Captation and Feng Shui in Han Ong's Fixer Chao«, *MFS Modern Fiction Studies*, 52, 675 – 704.

139. Hu, H. Y. (2008): »Analysis of Geomantic Omen of Chinese Classical Garden«, *Journal of Anhui Agricultural Science*. Dostopno prek: http://en.cnki.com.cn/Article_en/CJFDTototal-AHNY200803076.htm (1.3.2018).
140. Hu, L., Li, Z., Liao, W., Fan, Q. (2011): »Values of Village Fengshui Forest Patches in Biodiversity Conservation in the Pearl River Delta, China«, *Biological Conservation*, 144, 5, 1553 – 1559.
141. Huang, K. C., Liu W. L., Ku, Y. F. (2012): »Cognitive of Feng Shui and It's Impacts on Willness of Housing Purchase – A Case Study in Tainan«, *Journal of Architecture*, 13, 1, 27 – 44 (v kitajščini).
142. Huang, K. H., Fang, W. T. (2013): »Developing Concentric Logical Concepts of Environmental Impact Assessment Systems; Feng Shui Concerns and Beyond«, *Journal of Architectural and Planning Research*, 30, 39 – 55.
143. Huang, L. S., Teng, C. I. (2009): »Development of a Chinese Superstitious Belief Scale«, *Psychological Reports*. Dostopno prek: <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.2466/PR0.104.3.807-819> (1.1.2018)
144. Hwangbo, A. B. (1999): »A New Millennium and Feng Shui«, *The Journal of Architecture*, 4, 191 – 198.
145. Hwangbo, A. B. (2002): »An Alternative Tradition in Architecture: Conceptions in Feng shui and Its Continuous Tradition«, *Journal of Architecture and Planning Research*, 19, 110 – 127.
146. IFSA, (2018): *International Feng Shui Association*. Dostopno prek: <http://www.intfsa.org/> (1.1.2018).
147. Ives, J. (2002): »Evaluating Unusual Claims and Devices Using a Team Approach: A Case Study and Collaborative Engagement with Healers«, *Twelfth Annual ISSSEEM Conference*, Boulder, CO, Audio Tapes, 22. – 23. junij, 14-19.
148. Jahn, R. G., Dunne, B. J. (1989): »Margins of Reality: The Role of Consciousness in the Physical World«, *Journal of Science and Healing*, 3,3,34 – 41.
149. Jenkins, T. N. (2002): »Chinese Traditional Thought and Practice: Lessons for an Ecological Economics Worldview«, *Ecological Economics*, 40, 1, 39 – 52.
150. Jerman, I., Krašovec, R., Leskovar, R. T. (2009): »Evidences for Biofield«. Dostopno prek: https://www.researchgate.net/profile/Igor_Jerman/publication/305469096_EVIDENCE_S_FOR_BIOFIELD/links/578fcbf708ae4e917cff3799.pdf (1.6.2018)

151. Jian, Y. (2001): »Thoughts of Researching Fengshui«, *New Architecture*. Dostopno prek: http://en.cnki.com.cn/Article_en/CJFDTOTAL-XJZJ200103019.htm (1.3.2018).
152. Jianbing, T. (2009): »To Enhance Research & Development of Feng Shui Cultural Tourism«, *Journal of Chengdu University*. Dostopno prek: http://en.cnki.com.cn/Article_en/CJFDTOTAL-CDDDB200905029.htm (1.3.2018).
153. Jobst, D. (2010): »Practical Study on the Therapy of Pollinosis with the Radionics System QUANTEC«. Dostopno prek: <https://www.semanticscholar.org/paper/Practical-study-on-the-therapy-of-pollinosis-with-%C2%AE-Jobst/4fd6719576fa82aa434122e5ba8c4d6f93fabfbc> (1.4.2018).
154. Ju Lan, F. (1977): *Istorija kineske filozofije*. Nolit, Beograd.
155. Juan, Y. K., Chien, S. F. in Li, Y. J. (2009): »Customer Focused System for Pre-Sale Housing Customisation Using Case Based Reasoning and Feng Shui Theory«, *Indoor and Built Environment*, 19, 4, 453 – 464.
156. Jung, C.G. (2005): *Jung on Synchronicity and the Paranormal: Key readings Selected and Introduced by Roderick Main*. Taylor & Francis e_Library. Dostopno prek: https://books.google.si/books?hl=sl&lr=&id=usrGSaO7QosC&oi=fnd&pg=PR7&dq=jung+and+synchronicity&ots=zD9-diQVE6&sig=U4FHJVnkS3oKpAaVaTsHGmj6EHU&redir_esc=y#v=onepage&q=jung%20and%20synchronicity&f=false (1.3.2018).
157. Kai, L. D. L. (1998): »An Analysis of Traditional Chinese Architectural and Garden Design from the Viewpoint of Chaology and Fractal Geometry«, *Journal of Wuhan Technical University of Surveying and Mapping*. Dostopno prek: http://en.cnki.com.cn/Article_en/CJFDTOTAL-WHCH803.000.htm (1.3.2018).
158. Kališnik, M., Lah, L. (1998): *Uvod v znanstvenoraziskovalno metodologijo*. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za arhitekturo, Ljubljana.
159. Kalland, A. (1999): »Houses, People and Good Fortune: Geomancy and Vernacular Architecture in Japan«, *Worldviews: Global Religions, Culture and Ecology*, 3. Dostopno prek: https://brill.com/view/journals/wo/3/1/article-p33_3.xml (1.1.2018).
160. Karnaga, D. (2011): *Komparasi unsur feng shui aliran bentuk dan ilmu desain interior pada restoran 'Dapur Babah Elite' di Jakarta*. Bachelor's Theses, Petra Christian University, Surabaya, Indonesia.
161. Kazhinskij, B. (1963): *Biologicheskaja radiosvjaz*. Kiev, Izdatel'stvo akademii nauk USSR.

162. Kelley, H. H. (1992): »Common Sense Psychology and Scientific Psychology«, *Annual Review of Psychology*, 43, 1 – 23.
163. Kernbach, S. (2013): »Unconventional Research in USSR and Russia: Short Overview«, Cornell University, Computer Science. Dostopno prek: <https://arxiv.org/abs/1312.1148> (1.6.2018).
164. Kezele, A. P. (2016): *Sinhroniciteta, prebujanje Celote*. Ljubljana, Chiara.
165. Kiehl, K. A. (2005): *Feng Shui: The Use nad Value of Feng Shui in Interior Design in Northern Ohio*. Master's Theses, University of Akron, Family and Consumer Sciences, Clothing, Textiles and Interiors.
166. Kos, D. (2012): »Transgresivnost v znanosti, literaturi in humanistiki«. *Primerjalna književnost*, 35, 2, 75 – 80.
167. Kramer, T., Block, L. (2007): »The Effect of Superstitious Beliefs on Consumer Judgments«, *Advances in Consumer Research*, 34, 634-635.
168. Krinker, M., Goykadosh, A. (2018): »Photonic Aspects of Dowsing and Feng Shui«. Dostopno prek: <https://rangertell.com/wp-content/uploads/2015/07/72708396-Photonic-Aspects-of-Dowsing-and-Feng-Shui.pdf> (25.5.2017).
169. Kryžanowski, Š. (1998): »Zapiski izobraževanja za feng shui svetovalca pod mentorstvom Sonje Sagenmeister«. Zasebni arhiv avtorice.
170. Kryžanowski, Š. (2011): »Interno gradivo pilotske študije Feng shui – Quantec, šolsko leto 2010 / 2011«, Visoka šola za dizajn, neobjavljeno.
171. Kryžanowski, Š. (2012a): *Feng shui, filozofija prostora in psihologija bivanja*. Ljubljana, Mladinska knjiga.
172. Kryžanowski, Š. (2012b): *Feng shui – primerjalna študija izbranih tradicionalnih priporočil in sodobnih dognanj*. Magistrsko delo, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za arhitekturo, Ljubljana.
173. Kubny, M. (2008): *Feng shui, die Struktur der Welt*. Drachen Verlag.
174. Lao, Z., Zhuang, Z., Lie, Z. (prev. Milčinski, M., 1992): *Klasiki daoizma*. Ljubljana, Slovenska matica.
175. Lagatree, K. (1997): »Ancient Chinese Wisdom for the Modern Workplace«, *Training & Development*, Academic OneFile. Dostopno prek: <https://go.galegroup.com/ps/anonymous?id=GALE%7CA19180420&sid=googleScholar&v=2.1&it=r&linkaccess=abs&issn=10559760&p=AONE&sw=w> (26.11.2017).
176. Lai, C. (2001): »The Daoist Concept of Central Harmony, The Scripture of the Great Peace: Human Responsibility for the Maladies of Nature« v Miller, J., Girardot, N. J.,

- Xianogan, L. (uredniki): *Daoism and Ecology: Ways Within a Cosmic Landscape*, Cambridge, Harvard Press, 95 – 112.
177. Lai, D. C. (1974): »A Feng Shui Model as a Location Index«, *Annals of the Association of American Geographers*, 64, 506 – 513.
178. Lai, D. C. (1987): »The Chinese Cemetery in Victoria«, *BC Studies*, 75, 24 – 42.
179. Lan, X. (2017): »Traditional Application of the Five Phases in Feng Shui: An Examination of the Golden Mirror to Peaceful Dwellings«, *Academic Journal of Feng Shui*, 1st Symposium Oceania, University of Technology Sydney, 13. – 14. maj 2017.
Dostopno prek: http://ajofengshui.co.nf/wp-content/uploads/2017/05/Lan_Xing_2017_Traditional_Application_Five_Phases_P.pdf
(12.2.2017)
180. Lau, S. S. Y., Garcia, R., Ou, Y., Kwok, M. M., Zhang, Y., Shen, S. J., Namba, H. (2005): »Sustainable Design and Its Simplest Form: Lessons from the Living Villages of Fujian Rammed Earth Houses«, *Structural Survey*, 2005, 23, 371-385. Dostopno prek: <https://hub.hku.hk/handle/10722/149372> (28.2.2019)
181. Laszlo, E. (1995): *Cosmic Creativity: New Principles for a Unified Science of Matter, spirit and Life*. Insel Verlag.
182. Leung, K. (2010): »Beliefs in Chinese Culture«, *The Oxford Handbook of Chinese Psychology*. Dostopno prek: http://www.psychology.hku.hk/ftbcstudies/refbase/docs/leung/2010/76_Leung2010.pdf
(12.2.2017)
183. Lee, B. O. (2002): »Chinese Indigenous Psychotherapies in Singapore«, *Counselling and Psychotherapy Research*, 2, 1, 2 – 10.
184. Lee, S. H. (1986): *Feng Shui: Its Context and Meaning*. PhD Thesis, Cornell University, Ithaca, New York.
185. Lee, T. R. (2002): »How Life is Associated With Colours in Chinese Culture: Utilising Colours Based on Chinese Five-Essence Theory«, *Proceedings 9th Congress of International Colour Association*, 2001, Rochester, NY.
186. Lemstroem, S. (1904): »Electricity in Agriculture and Horticulture«. *The Electrician Publications*, London.
187. Li, H. (2014): »Analyses of the Application of traditional Feng Shui Theory in Modern Home Space«, *Studies in Sociology*, 5, 3.

188. Li, Y. Y. (1976): »Chinese Geomancy and Ancestor Worship: A Further Discussion«, v Newell, W. H. (urednik) (1976): *Ancestors*. The Hague in Paris, Mouton Publishers, 329 -338.
189. Li, H. H., Hsieng, M. Y., Chang, W. L. (2016): «Lucky Names: Superstitious Beliefs in Chinese Corporate Branding Strategy for Bank Marketing«, *The North American Journal of Economics and Finance*, 35, 226 – 233.
190. Lim, J. T.Y., 1997: *Feng shui und Gesundheit*. Sulzberg, Joy Verlag, 71 - 83.
191. Lim, J. T.Y., 2000: *Feng shui fur Buero und Business*. Muenchen, Integral.
192. Lin, H. Y. (2007): *Feng Sheng Shui Qi*. Beijing, Tuan Jie Press (v kitajščini).
193. Lin, C. C., Chen, C. L., Twu, Y. C. (2012): »An Estimation of the Impact of Feng Shui on Housing Prices in Taiwan: A Quantile Regression Application«, *International Real Estate Review*, 15, 3, 325 – 346.
194. Lip, E. (1979): *Chinese Geomancy*. Singapore, Times Books International.
195. Lip, E. (1986): *Feng Shui fort he Home*. Singapore, Heian International.
196. Lip, E. (1994): *Feng Shui for Bussiness*. Singapore, Times Books International.
197. Liu, B. Y., Zhong, Y. M., Ouyang, Z. (2011): »Urbanization Guided by Landscape Architecture – Research and Practice of Hilly Urban Fringe Development Pattern«, *Chinese Landscape Architecture*. Dostopno prek: http://en.cnki.com.cn/Article_en/CJFDTTotal-ZGYL201106004.htm (1.3.2018).
198. Liu, X. J., Zhuang, X. Y., Ke, H., Zheng, M. X., Mo, L. J.(2007): »Species Diversity and Conservation of Xiaomeisha Feng Shui Wood in Shenzhen, Guandong«, *Guandong Landscape Architecture*. Dostopno prek: http://en.cnki.com.cn/Article_en/CJFDTTotal-GDYL200703016.htm (1.3.2018).
199. Lo, L. (2006): *The Techniques of Achieving Auspicious Feng Shui*. Hong Kong, JuXian Guan Ltd. (kitajščina).
200. De Loof A. (2016): »The Cell’s Self-Generated “Electrome”: The Biophysical Essence of the Immaterial Dimension of Life?«, *Communicative & Integrative Biology*, 9, 5. Dostopno prek: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/19420889.2016.1197446> (1.3.2019).
201. Loo, K. H. (2009): »Sustainable Feng Shui Eco House«, v Mak, M. Y. in So, A. T. (urednika) (2009): *Research in Scientific Feng Shui and the Built Environment*, City University of Hong Kong Press, 231 – 247.
202. Lu, Z. (1997): *Scientific Qigong Exploration: The Wonders and Mysteries of Qi*. Malvern, Pennsylvania, Amber Leaf Press.

203. Lu, H., Li., L., Zhang, H. (2008): »Xia Futou's Public Bathhouse—A Sustainable Urbanization Experiment in a Chinese Village«, *Journal of Environmental Management*, 87, 300 - 304.
204. Lu, S. J. (2000): »House Design by Surname in Feng Shui«, *The Journal of Architecture*, 5, 355 – 367.
205. Luk, C. L., Wan, W. W. N., Chow, R. P. M., Chow, C. W. C., Fam, K. S., Wu, P., Kim, S. (2012): »Consumers Views of Feng Shui: Antecedents and Behavioral Consequences«, *Psychology & Marketing*, 29, 7, 488 – 501.
206. Lupone, L. (1999): »Feng Shui: Therapy for the New Millenium«, *Journal of Evidence Based Integrative Medicine*. Dostopno prek: <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/153321019900500201> (23.5.2018)
207. Lynch, E. S. (2003): *Feng Shui as a Site Design Tool: Assessing Conditions of Human Comfort in Urban Places*. Master's Theses, University of Arizona, Architecture and Landscape Architecture.
208. Maddedu, M., Zhang, X. (2017): »Harmonious Spaces: the Influence of Feng Shui on Urban Form and Design«, *Journal of Urban Design*, 22, 6, 709 – 725.
209. Mak, M. Y. (1998): »Application of Feng Shui Principles to Major Cities in the World«. Dostopno prek: http://anzasca.net/wp-content/uploads/2014/08/ANZASCA-1998-Mak_FengShui.pdf (1.6.2017).
210. Mak, M. Y. (2004): *Application of Feng Shui Knowledge to Preliminary Design Evaluation Using Knowledge Based Expert Systems Approach*. PhD Thesis, University of Newcastle, Australia.
211. Mak, M. Y. (2010): »Applications of Knowledge Based Expert Systems to Feng Shui Knowledge«, *Proceedings of IMECS The International Multi Conference of Engineers and Computer Scientists*, Hong Kong, China, 17. – 19. marec 2010. Dostopno prek: <https://pdfs.semanticscholar.org/61d5/ce79ebdd46b9f231b28009f4968aa4e6d992.pdf> (25.4.2017).
212. Mak, M. Y. (2014): »Feng Shui Villages in Hong Kong: A Case Study of Tai Fu Tai Mansion«. Dostopno prek: https://www.researchgate.net/profile/Michael_Mak/publication/229047728_FENG_SHUI_VILLAGES_IN_HONG_KONG_A_CASE_STUDY_OF_TAI_FU_TAI_MANSION/links/0f31753b40782a5ed8000000/FENG-SHUI-VILLAGES-IN-HONG-KONG-A-CASE-STUDY-OF-TAI-FU-TAI-MANSION.pdf (2.7.2016)

213. Mak, M. Y. (2017): »An Empirical Study of Modern Sustainable Office Buildings in Sydney from the Feng Shui Perspective«, *Academic Journal of Feng Shui*, 1st Symposium Oceania, University of Technology Sydney, 13. – 14. maj 2017. Dostopno prek: http://ajofengshui.co.nf/wp-content/uploads/2017/06/Mak_Michael_2017_Empirical_Modern_Sustainable_L_PA.pdf (28. 2. 2019)
214. Mak, M. Y., Ge, J. X. (2010): »Sustainable Design and Feng Shui: A Case Study of an Office Building in Sydney«. Dostopno prek: https://www.irbnet.de/daten/iconda/CIB_DC24655.pdf (28. 2. 2019)
215. Mak, M. Y., Ge, J. X. (2012): »Feng Shui: A Chinese Perspective of Sustainability«, *Global Chinese Real Estate Congress Annual Conference*, Macau. Dostopno prek: <https://www.um.edu.mo/fba/gcrec2012/83974183/12203-Mak.pdf> (28. 2. 2019)
216. Mak, M. Y., Ng, S. T. (2005): »The Art and Science of Feng Shui – A Study on Architects' Perception«, *Building and Environment*, 40, 3, 427 – 434.
217. Mak, M. Y., Ng, S. T. (2006): »Applying Knowledge Based Expert Systems Approach for Feng Shui Design Evaluation«, *Proceedings Joint International Conference on Computing and Decision Making in Civil and Building Engineering*, Montréal, Canada, 14. – 16. junij 2006, 1332 – 1344. Dostopno prek: <http://itc.scix.net/data/works/att/w78-2006-tf211.pdf> (12.5.2017)
218. Mak, M. Y., Ng, S. T. (2008): »Feng Shui: An Alternative Framework for Complexity in Design«, *Architectural Engineering and Design Management*, 4, 58 – 72.
219. Mak, M. Y., Ng, S. T., Chen, S. E. (2005): »Formulating a Hierarchical Structure of Feng Shui Knowledge«, *Proceedings of Loforte, F., Love, P. D. E., Davidson, C. H., Egbu, S. O. in Dimitrijevic, B. (uredniki) (2005): Information and Knowledge Management in a Global Economy: Challenges and Opportunities for Construction Organizations*, Instituto Superior Tecnico, Lisbon, Portugal, 19. – 20. maj 2005, 395 – 404.
220. Mak, M. Y., So, A. T. (urednika) (2009): *Research in Scientific Feng Shui and the Built Environment*, Hong Kong, City University of Hong Kong Press.
221. Mak, M. Y., So, A. T. (2011): *Scientific Feng Shui for the Built Environment*. Hong Kong, City University of Hong Kong Press.
222. Mansouri Daneshvar, M. R., Khosravi, S., Rezayi, S. (2013): "Ecological Evaluation of landscape Using Feng Shui Theory at Shandiz Urban Region NE Iran", *International Journal of Environment Protection and Policy*, 1, 32 – 37.

223. Marafa, L. M. (2003): »Integrating Natural and Cultural Heritage: The Advantage of Feng Shui Landscape Resources«, *International Journal of Heritage Studies*, 9, 4, 307 – 323.
224. March, A. L. (1968): »An Appreciation of Chinese Geomancy«, *The Journal of Asian Studies*, 27, 2, 253 – 267.
225. March, A. L. (1978): »The Winds, the Waters and the Living Qi«, *Parabola* 3:1.
226. Marshall, P. H. (1992): »Taoism: The Way of Nature«, v Marshall, P. (1992): *Nature's Web: An Exploration of Ecological Thinking*. London, Simon and Schuster, 9-23.
227. Martens, S. (2005): »Chinese Environmentalism«, v Taylor, B. (urednik) (2005): *Encyclopedia of Religion and Nature*. London, Continuum, 70 – 71.
228. Matusitz, J. (2011): »Disney's Successful Adaptation in Hong Kong: A Glocalization Perspective«, *Asia Pacific Journal of Management*, 28, 4, 667 – 681.
229. Medica, K. (2013): »Humanistika: humanizem – antropološki pogled«. *Monitor ISH*, 15, 2, 233 – 242.
230. Meijer, D. K. F., Geesink, J. H. (2016): »Phonon Guided Biology. Architecture of Life and Conscious Perception are Mediated by Toroidal Coupling of Phonon, Photon and Electron Information Fluxes at Discrete Eigenfrequencies«, *NeuroQuantology*, 14, 4, 718-755. Dostopno prek: <http://www.neuroquantology.com/index.php/journal/article/view/985> (1.3.2019).
231. DeMeo, J. (2010): *The Orgone Accumulator Handbook: Wilhelm Reich's Life Energy Discoveries and Healing Tools for the 21st Century With Construction Plans*. Greensprings, Natural Energy Works.
232. DeMeo, J. (2018): »Anomalous Living Spectrographic Changes in Water Structures: Explorations in New Territory«, *Water Journal*. Dostopno prek: <http://www.waterjournal.org/volume-10/demeo-3> (1.3.2019).
233. Meyer, J. (2001): »Salvation in the Garden: Daoism and Ecology« v Miller, J., Girardot, N. J., Xianogan, Liu (uredniki): *Daoism and Ecology: Ways Within a Cosmic Landscape*. Cambridge, Harvard University Press, 219 – 235.
234. Merriem (2018): *Merriem-Webster*. Dostopno prek: <https://www.merriam-webster.com> (6.5.2018)
235. Michael, T. (2005): *The Pristine Dao: Metaphysics in Early Daoist Discourse*. Albany, State University of New York Press.
236. Michell, J., (1969, ponatis 2013): *The New View Over Atlantis*. China, Toppan Leefung Printing.

237. Mills, J. E. (1999): »Western Responses to Feng Shui«, *Middle State Geographer*, 32, 71 – 77.
238. Mok, R. P. (1978): *The Use of Chinese Geomancy in Contemporary Architectural Design*. Master Thesis, University of British Columbia, School of Architecture, Canada. Dostopno prek: <https://open.library.ubc.ca/cIRcle/collections/ubctheses/831/items/1.0103872> (1.12.2017)
239. Montenegro, M. (2003): »Feng Shui: New Dimensions in Design«, *Christian Research Journal*, 26.
240. Mora, J. A. O., Chagas, E. F. B., Camilo, G. F., Quiterio, R. J. (2018): »Acute Effect of Quantec Therapy on Cardiovascular Risk Factors and Autonomous Modulation of Heart Rate«, *International Journal of Complementary & Alternative Medicine*, 11, 3, 149 – 153.
241. Moran, E. (1999): *The complete Idiot's guide to Feng Shui*. New York, Alpha books.
242. Moran, E., Yu, J., Biktashev, V. (2005): »The complete Idiot's guide to Feng Shui«. New York, Third edition. Alpha books.
243. Mueller-Hagedorn, L., Seifert, B. (2005): »Ladengestaltung mit Feng Shui«, *Marketing im Perspektivenwechsel*, 287 – 315. Dostopno prek: https://link.springer.com/chapter/10.1007%2F3-540-28560-1_16 (30.11.2018)
244. Nabila, A., Masayu, L. K. (2011): »Feng Shui Expert System for Evaluating Residential Architectural Design«, *Proceedings of the 2011 International Conference on Electrical Engineering and Informatics*, Bandung, Indonesia, 17. -19. julij 2011. Dostopno prek: <https://ieeexplore.ieee.org/abstract/document/6021529> (15.5.2017).
245. Needham, J. (1956): *Science and Civilisation in China, vol. 2 History of Scientific Thought*. Cambridge, Cambridge University Press.
246. Needham, J. (1962): *Science and Civilisation in China, vol. 4, Physics and Physical Technology*. Cambridge, Cambridge University Press.
247. Nelson, R. (2018): *Global Consciousness Project*. Dostopno prek: <http://noosphere.princeton.edu/> (1.3.2018).
248. Nelson, R. D., Bradish, G. J., Dobyns, Y. H., Dunne, B. J., Jahn, R. G. (1996): »FieldREG Anomalies in Group Situations«, *Journal of Scientific Exploration*, 10, 1, 111 – 141.
249. Nemeth, D. J. (1987): *The Architecture of Ideology: Neo Confucian Imprinting on Cheju Island, Korea*. Berkley and Los Angeles, University of California Press.

250. Nemeth, D. J. (1993): »A Cross Cultural Cosmographic Interpretation of Some Korean Geomancy Maps«, *The International Journal of Geographic Information*, 30, 85 – 97.
251. Octavia, L., Gunawan, T. (2014): »Feng shui in Modern House Design: Searching for the Rationale and Possible Impacts Assessment«, *Journal of Architecture and Built Environment*, 41, 1, 43 – 50.
252. Osmanagich, S. (2014): *Pyramids Around the World and Lost Pyramids of Bosnia*. Sarajevo, Archeological Park Bosnian Pyramid of the Sun.
253. Oxford (2018): *English Oxford Living Dictionaries*. Dostopno prek: <https://en.oxforddictionaries.com> (6.5.2018)
254. Parkes, G. (2003): »Winds Waters and Earth Energies: Fengshui and Sense of Place«, v Selin, H. (urednik): *Nature Across Cultures, Science Across Cultures – The History of Non Western Science*, vol. 4. Dordrecht, Springer, 185 - 209.
255. Paton, M. (2007): »Fengshui: A Continuation of 'Art of Swindlers'?«, *Journal of Chinese Philosophy*, 34, 3, 427 – 445. Dostopno prek: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/j.1540-6253.2007.00427.x> (30.11.2018)
256. Paton, M. (2009): »Feng Shui the Energy of the Land«, v Mak, M. Y., So, A. T. (urednika) (2009): *Research in Scientific Feng Shui and the Built Environment*, City University of Hong Kong Press, 45 – 64.
257. Paton, M. (2013): *Five Classics of Feng Shui, Chinese Spiritual Geography in Historical and Environmental Perspective*. Leiden - Boston, Brill.
258. Paton, M. (2017): »The Dragons of Sydney«, *Academic Journal of Feng Shui*, 1st Symposium Oceania, University of Technology Sydney, 13. – 14. maj 2017. Dostopno prek: http://ajofengshui.co.nf/wp-content/uploads/2017/05/Paton_Michael_2017_Dragons_of_Sydney_H_P.pdf (1.7.2018).
259. Paavola, S. (2004): »Abduction as a Logic and Methodology of Discovery: the Importance of Strategies«, *Foundations of Science*, 9, 3, 267 – 283. Dostopno prek: <http://www.helsinki.fi/science/commens/papers/abductionstrategies.html> (14.10.2014)
260. Pan – Asia Human Resource Consulting Company (2004): *A Survey of Traditional Beliefs in Taiwanese Organisations* (v kitajščini).
261. Peirce, C. S. (1931 – 1958): »Collected Papers of Charles Sanders Peirce«, v Hartshome, C., Weiss, P. (urednika vol. 16.) in Burks, A. W. (urednik vol 7. – 8.). Cambridge, Harvard University Press.

262. Peng, G. T.C. (1972): »The Philosophy of the City design of Peking«, *Ekistics*, 33, 195, 124 – 129.
263. Peng, Y. S., Hsiung, H. H., Chen, K. H. (2012):« The Level of Concern about Feng Shui in House Purchasing: The Impacts of Self Efficacy, Superstition and the Big Five Personality Traits«, *Psychology & Marketing*, 29, 7, 519 – 530.
264. Pennick, N. (1979): *Man in Harmony with the Earth, The ancient Science of Geomancy*. London, Thames and Hudson.
265. Percival, J. (2001): »Clear the Decks«, *Nursing Standard*, 15, 33, 24 – 25.
266. Peters, L. B. C. (1998): »Green Dragons and White Tigers on Gold Mountain: Feng Shui in Barkeville«, *Historical News*, 31, 17.
267. Pheng, L. S., Xiaopeng, D., Ting, Q. L. (2012): »Assimilating Total Building Performance Mandates with Chinese Geomancy Principles and Scenarios«, *Facilities*, 30, 13/14, 558 – 589.
268. Pond, D. (1995): *Feng shui in Architecture*. B. A. Thesis, The University of Queensland, School of Geography, Planning and Architecture.
269. Popp, F. A. (1984): *Biologie des Lichtes*. Berlin, Paul Parey Verlag.
270. Popp, F. A., Li, K. H., Gu, Q. (1992): *Recent Advances in Biophoton Research and Its Applications*. Singapore, World Scientific.
271. Porter, L. C. (1920):« Feng Shui or How the Chinese Keep in Tune With Nature«, *The Chinese recorder*, American Presbyterian Mission Press.
272. Potter, J. M. (1970): »Wind, Water, Bones and Souls: The Religious World of the Cantonese Peasant«, *Journal of Oriental Studies*, 3, 139 – 153.
273. Poulston, J. (2009): »Taking Feng Shui Seriously«, *Proceedings of 18th Annual CHME Research Conference*, Bournemouth, England, 13. – 15. maj 2009.
274. Poulston, J., Bennett, R. (2012): »Feng Shui, Fact and Fiction: An Exploratory Study«. Dostopno prek:
https://www.researchgate.net/profile/Jill_Poulston/publication/235260228_Fact_fiction_and_feng_shui_An_exploratory_study/links/5669e80308ae62b05f027175/Fact-fiction-and-feng-shui-An-exploratory-study.pdf (12.4.2018).
275. Physiopedia (2018): VAS – »Visual Analogue Scale«, *Physiopedia*. Dostopno prek:
https://www.physio-pedia.com/Visual_Analogue_Scale (1.3.2018)
276. Quantec (2005): *Instrumental Biocommunication QUANTEC*. Predstavitevni prospekt.
277. Quantec (2012): *Quantec*. Dostopno prek: <https://www.quantec.eu/en/> (1.5.2012).

278. Quantec (2018): *Quantec – fields of application*. Dostopno prek: <https://www.quantec.eu/en/quantec-pro/fields-of-application/> (30.11.2018)
279. R Core Team (2018): *R: A Language and Environment for Statistical Computing*. Vienna, The R Foundation for Statistical Computing. Dostopno prek: <https://www.R-project.org/> (1.2.2017)
280. Raknes, O. (2004): *Wilhelm Reich and Orgonomy*. Princeton, American College of Orgonomy Press.
281. Rahardjo, M. P. (2017): »Feng Shui as Design Paradigm in Architecture«, *Academic Journal of Feng Shui*, 1st Symposium Oceania, University of Technology Sydney, 13. – 14. maj 2017. Dostopno prek: http://ajofengshui.co.nf/wp-content/uploads/2017/05/Rahardjo_Mauro_2017_FS_Design_Paradigm_Final_L_P.pdf (14.10.2018).
282. Reven, M. (2003): »Značilnosti in zakonitosti kitajskega koledarja«, *Azijske in afriške študije*, 7, 44 - 67.
283. Rossbach, S. (1983a): *Feng Shui – The Chinese Art of Placement*. New York, E. P. Dutton.
284. Rossbach, S. (1983b): »FOCUS: Reorienting Yourself For Wealth and Power«, *The Washington Post*, 24. oktober 1983.
285. Rossbach, S. (1987): *Interior Design with Feng Shui*. London, Rider.
286. Rowe, T. J. (2017): »Guo Pu's Antique School of Feng Shui«, *Academic Journal of Feng Shui*, 1st Symposium Oceania, University of Technology Sydney, 13. – 14. maj 2017. Dostopno prek: http://ajofengshui.co.nf/wp-content/uploads/2017/05/Rowe_Tyler_2017_Guo_Pu_s_Antique_School_FS_H_P.pdf (30.11.2018).
287. Rowe, T. J. (2018): »Fengshui in the Lu Ban Jing' Divine Carpenter's Classic«. Dostopno prek: <https://www.afsc.org.au/topics/Fengshui%20in%20the%20Lubanjing%20'Divine%20Carpenter's%20Classic'.pdf> (2.2.2018)
288. Sachs, R. (1998): *Die neun Sterne Astrologie*. Sulzberg, Joy.
289. Sang, L., 2004: *The principles of feng shui*. Monterey Park, The American Feng Shui Institute.
290. Sangren, P. S. (1996): »The Imperial Metaphor: Popular Religion in China (review)«, *China Review International*, 3.

291. Sarton, G. (1927): *Introduction to the History of Science*. Baltimore, Williams and Wilkins, 345.
292. Sator, G., 1998: *Feng shui – die Kraft der Wohnung*. Muenchen, Graefe und Unzer Verlag.
293. Sbitnev, V. I. (2016): »Hydrodynamics of the Physical Vacuum: I. Scalar Quantum Sector«, *Foundations of Physics*, 46, 5, 606 – 619.
294. Sbitnev, V. I. (2017): »Hydrodynamics of Superfluid Quantum Space: De Broglie Interpretation of Quantum Mechanics«. Dostopno prek: <https://arxiv.org/abs/1707.08508> (1.3.2019).
295. Schmieke, M. (1997): *Das Lebensfeld: Naturwissenschaftliche Grundlagen einer Spirituellen Auffassung vom Leben*. INES Verlag.
296. Schneider, R., Walach, H. (2006): »Randomized Double Blind Pilot Study on Psychological Effects of a Treatment with Instrumental Biocommunication«, *Forschende Komplementaermedizin*, 13, 35 – 40.
297. Schuker, L. A. E. (2012): »Courting the Chinese Buyer«, *The Wall Street Journal*, 21.junij.
298. Schumm, C. (2004): *Feng Shui im Krankenhaus: Architektur und Heilung*. Wien, Springer Verlag.
299. Seo, Y. (2012): »Cultural Imapct on Customer Satisfactiobn and Service Quality Evaluation in Hotels«, *Theses, Dissertations, Professional Papers, and Capstones*, University of nevada, Las Vegas. Dostopno prek: <https://digitalscholarship.unlv.edu/thesedissertations/1370/> (3.3.2018.)
300. Sergeev, V. (1974): »Jenergija psihiki«, *Tehnika i nauka*, 3.
301. Shaoyao, L. (2004): *Huangdi neijing yunqixue yanjiu*. Master's Thesis, Xuan Zang Humanities and Cultural Institute, Research Centre on Religion, Taiwan.
302. Sheldrake, R. (2009): *Morphic Resonance: The Nature of Formative Causation*. Rochester, Park Street Press.
303. Shi, Z., Zeng, H. (2004): »The Ecology of Fengshui Method on Landscaping«, *Journal of Xi'an University of Architecture & Technology*. Dostopno prek: http://en.cnki.com.cn/Article_en/CJFDTOTAL-XJZS200404002.htm (1.3.2018).
304. Shin, K. S., Lim, Y. H. (2013): »A Study on Passive Elements of Han – Ok on a Standpoint of Feng Shui Focused on the Old House of Yang Dong Twon«, *Journal of the Architectural Institute of Korean Planning & Design*, 29, 12 – 20.

305. Simmons, L. C. (2003): »Cultural Superstitions and the Price Endings Used in Chinese Advertising«, *Journal of International Marketing*, 11, 2, 101 – 111.
306. Sit, W. (2004): »Feng Shui Elements and Life Areas Approach for Older Persons in a Nursing Care Facility«, *Libraries Texas Woman's Univeristy*. Dostopno prek: <https://twu-ir.tdl.org/handle/11274/105> (24.3.2018).
307. Skinner, S. (1976): *The Living Earth Manual of Feng Shui – Chinese Geomancy*. London, Routledge & Kegan Paul.
308. Skinner, S. (ponatis 1989): *The Living Earth Manual of Feng Shui*. Harmondsworth, Arkana – Penguin.
309. Skinner, S. (1980): *Terrestrial Astrology: Divination by Geomancy*. London, Routhledge, Kegan Paul.
310. Skinner, S. (2017): »The Use of Different Metrics or Feng Shui Formulae for Different Parts of the Built Environment«, *Academic Journal of Feng Shui*, 1st Symposium Oceania, University of Technology Sydney, 13. – 14. maj 2017. Dostopno prek: http://ajofengshui.co.nf/wp-content/uploads/2017/05/Skinner_Stephen_2017_Use_Different_Metrics_L_P.pdf (28.3.2018).
311. Smedslund, J. (1978): »Bandura's Theory of Self Efficacy: A Set of Common Sense Theorems«, *Scandinavian Journal of Psychology*, 19, 1.
312. Snyder, S. (2006): »Chinese Traditions and Ecology: Survey Article«, *Worldviews: Global Religions, Culture and Ecology*, 10, 100 – 129. Dostopno prek: https://brill.com/view/journals/wo/10/1/article-p100_5.xml (28.2.2019)
313. So, C. H. (2009): *An Examination of the Effect of Feng Shui on Residential Property Price in Hong Kong*. Bachelor's Theses, The University of Hong Kong, Department of Real Estate and Construction.
314. So, A. T. P., Lu, J. W. Z. (2001): »Natural ventilation Design by Computational Fluid Dynamics - A Feng-shui Approach«, *Architectural Science Review*, 44, 1, 61 – 69.
315. Sokolova, V. A. (2002): *Pervoe jeksperimental'noe podtverzhdenie sushhestvovanija torsionnyh polej i perspektivy ih ispol'zovanija v narodnom hozjajstve*. Moskva.
316. Spear, W. (1995): *Feng Shui Made It Easy, Designing Your Live With the Ancient Art of Placement*. Boston, Harper Collins Publishers.
317. Stark, A. (2004): »Innovation in the Design of the ICU«, *Minnesota Physician Man*, 32 – 36. Dostopno prek: <http://alexstark.com/wp-content/uploads/pdfs/Innovation%20ICU.pdf> (2.2.2018).

318. Strick, J.E. (2015): *Wilhelm Reich, Biologist*. Cambridge, Harvard University Press.
319. Swetz, F. J. (2008): *Legacy of the Luoshu*. Wellesley, A.K. Peters.
320. Tam, C. M., Tso, T. Y. N., Lam, K. C. (1998): »A Study of Feng Shui and Its Impacts on Land and Property Developments: Case Study of a Village Housing Development in Tai Po East Area«, *Urban Design International*, 3, 4, 185 – 193.
321. Taylor, B. (2002): “Diggers, Wolves, Ents, Elves and Expanding Universes: Bricolage, Religion and Violence from Earth First and the Earth Liberation Front to the Antiglobalization Resistance”, v Kaplan, J., Loow, H. (urednika) (2002): *The Cultic Milieu: Oppositional Subcultures in an Age of Globalisation*. New York, AltaMira Press.
322. Teather, E. K. (1999): “High Rise Home for the Ancestors: Cremation in Hong Kong”, *Geographical Review*, 89, 409 – 430.
323. Teather, E. K. (2001): “Time Out and Worlds Apart: Tradition and Modernity Meet in the Time Space of the Gravesweeping Festivals of Hong Kong”, *Singapore Journal of Tropical Geography*, 22, 156 – 172.
324. Teather, E. K., Chow, C. S. (2000): “The Geographer and the Feng Shui Practitioner: so close and yet so far apart?”, *Australian Geographer*, 31, 3, 309 – 332.
325. Teiser, S. F. (1995): “Popular Religion”, *Journal of Asian Studies*, 54, 378 – 395.
326. Tembata, H., Okazaki, S. (2011): »Enclosed Spaces for Seoul and Kaesong based on Feng-Shui«, *Intercultural Understanding*, 1, 89 – 97.
327. Thongkamsamut, C., Buranakarn, V. (2007): »Form Follows Feng Shui«, *Journal of Environmental Design and Planning Nakhara*, 2, 37-54.
328. Tiansheng, S., Dengxiang, X. (1996): »Feng Shui a Theory of Ancient Settlements Location of Crina«, *Human Geography*. Dostopno prek: http://en.cnki.com.cn/Article_en/CJFDTOTAL-RWDL6S2.018.htm (3.3.2018).
329. Tiller, W. A., Dibble, W. E., Fandel, J. G. (2005): *Some Science Adventures With Real Magic*. Walnut Creek, Pavior Publishing.
330. Tiller, W. A. (2007): *Psychoenergetic Science: A Second Copernican Scale Revolution*. Walnut Creek, Pavior Publishing.
331. Tiquia, R. (2017): »Surfing the Ocean Waves of the Cosmic Breath Under the guidance of the Stems and Branches Calendrical Clock«, *Academic Journal of Feng Shui*, 1st Symposium Oceania, University of Technology Sydney, 13. – 14. maj 2017. Dostopno prek: http://ajofengshui.co.nf/wp-content/uploads/2017/05/Tiquia_Rey_2017_Surfing_Oceanic_Waves_L_P.pdf (21.8.2018)

332. Tompkins, P. in Bird, C. (2000): *The Secret Life of Plants*. India, Harper Collins Publishers.
333. Too, L. (1996): *Feng šui*. Ljubljana, Gnosis Quantro.
334. Torgler, B. (2007): »Determinants of Superstition«, *The Journal of Socio – Economics*, 36, 713 – 733.
335. Torre, M. A. (2006): »Creating a Healing Environment«, *Perspectives in Psychiatric Care*, 42, 4, 262 – 264.
336. Tsang, E. W. K. (2004): »Toward a Scientific Inquiry Into Superstitious Business Decision Making«, *Organization Studies*. Dostopno prek: <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0170840604042405> (23.3.2017).
337. Tuan, Y. F. (1968): »Discrepancies Between Environmental Attitude and Behaviour: Examples from Europe and China«, *The Canadian Geographer*, 12, 176 – 190.
338. Tucker, M. E. (1994): »Ecological Themes in Taoism and Confucianism«, v Tucker, M. E., Grim (urednika) (1994): *Worldviews and Ecology: Religion, Philosophy and the Environment*. Orbis Books, Maryknoll, 150 -160.
339. Tucker, M. E., Berthrong, J. (urednika) (1998): *Confucianism and Ecology: The Interrelation of Heaven, Humans and Earth*. Cambridge, Harvard Press.
340. Ulrich, R., Zimring, C., Zhu, X., DuBose, J., Seo, H., Choi, Y., Quan, X., Joseph, A. (2008): »A Review of the Research Literature on Evidence Based Healthcare Design«, *Health Environments Research and Design Journal*, 1, 3, 61 – 125.
341. Um, J. S. (2009): »Exploring Spatially Prioritized Parameters of Feng-Shui from Tomb Footprint«, *International Journal of Geographical Information Science*, 23, 4, 513 – 529.
342. Veitch, J., Charles, K., Farley, K., Newsham, G. (2007): »A Model of satisfaction with Open Plan Office Conditions, COPE Field Findings«, *Journal of Environmental Psychology*, 27, 3, 177 – 189.
343. Vinokurov, I. V. (2005): *Parapsihologija, Jenciklopedija zagadochnogo i nevedomogo*. Olimp, AST, Astrel.
344. Vinokurov, I., Gurtovoj, G. (1993): *Psihotronnaja vojna. Misterija*.
345. Vittachi, N. (2009): *Feng Shui Detective's Casebook*. UK, Birlinn Publishers.
346. Volters, D., 1998: *Feng Shui*. Esotheria, Beograd.
347. Walters, D. (1988): *Feng Shui – Perfect Placing for Your Happiness and Prosperity*. Pagoda Books.
348. Walters, K. A. (2006): *Feng Shui and Neighborhood Development*. Master of Urban and Regional Planning Thesis, Virginia Commonwealth University, Richmond, Virginia.

349. Wah, L. (1998): »Ancient Wisdom in Modern Design«, *Management Review*, 87, 5, 13.
350. Wan, W. W. N., Peiguan, W., Luk, C. L., Fam, K., Lou, J. J. X. (2012): »Priming Attitudes Toward Feng Shui«, *Asian Journal of Business Research*, 2, 55 – 68.
351. Wang, F., Ji, X. M., Li, W. Z., Ji, W. L. (2012): »Fengshui Theory and Religious Culture in Landscape Planning and Design – A Case Study of Jinping Mountain Park in Ji County of Shanxi Province«, *Journal of Northwest Forestry University*. Dostopno prek: http://en.cnki.com.cn/Article_en/CJFDTOTAL-XBLX201201045.htm (1.3.2018).
352. Wang, Q. (1992): *Research of Feng Shui Theory*. Tianjin, Tianjin University Press (v kitajščini).
353. Wang, S. Y., Zhuang, R. F. (2005): »The Guiding Theory of Sustainable Development in the Book of Changes«, *Journal of Teachers College of Shanxi University*. Dostopno prek: http://en.cnki.com.cn/Article_en/CJFDTotal-DSYZ200501006.htm (1.3.2018).
354. Wang, S. Y., Zhuang, R. F. (2006): »Yin Yang and Philosophical Thought in the Feng Shui Theory and a Study of the Systems in Examining Qi«, *Studies of Zhouyi*. Dostopno prek: http://en.cnki.com.cn/Article_en/CJFDTOTAL-ZYJY200604014.htm (1.3.2018).
355. Wang, Y. (2012): *A Comprehension of Feng-Shui and Its relevance to Landscape Architecture*. Degree Project in Landscape Planning, Alnarp, Swedish University of Agricultural Sciences
356. Wang, J. T., Du, A. L. (2011). »The Modern Landscape Architecture Education Using Traditional Feng Shui Theory in China«, *Third Pacific Asia Conference on Circuits, Communications and Systems (PACCS)*. Dostopno prek: <https://www.infona.pl/resource/bwmeta1.element.ieee-art-000005990330> (28.2.2019)
357. Wang, Y. D. (1995): *The Chinese Art of Kanyu (Zhonghua kanyu Shu)*. Taiwan.
358. Watson, J. L. (1976): »Anthropological Analyses of Chinese Religion«, *The China Quarterly*, 6, 355 – 364.
359. Wei, J. (2017): »Decoding Ancient Feng Shui Talismans«, *Academic Journal of Feng Shui, 1st Symposium Oceania*, University of Technology Sydney, 13. – 14. maj 2017. Dostopno prek: http://ajofengshui.co.nf/wp-content/uploads/2017/05/Wei_Jing_2017_Decoding_Ancient_FS_Talismans_L_P.pdf (28.2.2019).
360. Wei, B. W., Xu, W. F. (2007): »Review of Domestic Architecture with Geomancy Related Aspects Over the Last 10 Years«, *Journal of Xi'an University of Architecture & Technology*, 1. Dostopno prek: http://en.cnki.com.cn/Article_en/CJFDTotal-XJZS200701013.htm (2.2.2018).

361. Weltman, B., Hayes, M. (2005): »Feng shui for Beginners«, *Journal of Accountancy*, 200, 6, 36 – 39.
362. Wen-Mei (2008): »An Influence of Geomantic Ideas on the Site Selections and Layouts of Chinese Traditional Architecture«, *Journal of Hefei University*. Dostopno prek: http://en.cnki.com.cn/Article_en/CJFDTOTAL-HFXZ200802017.htm (2.2.2018).
363. Whedon, C. A. (2000): »Frames of Reference that Address the Impact of Physical Environments on Occupational Performance«, *Work*, 14, 2, 165 – 174.
364. Wikimedia (2018): *Wikimedia*. Dostopno na https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Alesandriion_KH_Hietzing_Wien_Herzintens_ivstation.jpg (21.8.2018)
365. Wipo (2009): *Wipo – World Intellectual Property Organization – Patentscope*. Dostopno prek: https://patentscope.wipo.int/search/en/detail.jsf%3Bjsessionid=A9998B6C24D0DD4A2B6868A7AC7FCC73.wapp1?docId=WO2009037017&recNum=133&office=&queryString=&prevFilter=%26fq%3DOF%3AWO%26fq%3DICF_M%3A%22G06F%22%26fq%3DDP%3A2009&sortOption=Fecha+de+publicaci%25C3%25B3n%252C+orden+d+escendente&maxRec=7227 (1.6.2016).
366. Wong, E.,1996: *Feng shui*. Shambala, Boston & London.
367. Wong, E.,2001: *A Master Course in Feng Shui*. Shambala, Boston & London.
368. Wong, F. T. (2009): »An Assessment into the Basics of Eight Mansions Feng Shui Theory«, v Mak, M. Y., So, A. T. (urednika) (2009): *Research in Scientific Feng Shui and the Built Environment*. Hong Kong, City University of Hong Kong Press, 27 – 44.
369. Wong, W. F. (2017): »Five Emperors Coins: The Transformation of Yansheng Objects as popular Culture in Feng Shui«, *Academic Journal of Feng Shui, 1st Symposium Oceania*, University of Technology Sydney, 13. – 14. maj 2017. Dostopno prek: http://ajofengshui.co.nf/wp-content/uploads/2017/05/Wong_Wing-Fai_2017_Five_Empereors_Coins_L_P.pdf (28.2.2019).
370. Wright, A. F. (1977): »The Cosmology of the Chinese Sky«, v Skinner, G. W. (urednik): *The City in Late Imperial China*. Palo Alto, Stanford University Press.
371. Wright, S. (2000): »Life, the Universe and You«, *Nursing Standard*, 14, 52, str.23.
372. Wu, Y. S. W. (2011): »Discussion of the Mining Environmental Protection Since the Qing Dynasty«, *Lanzhou Academic Journal*. Dostopno prek: http://en.cnki.com.cn/Article_en/CJFDTOTAL-LZXX201101024.htm (1.3.2018).

373. Wu, C. H., Li, C. H., Fang, I. C., Lin, W. T., Wu, C. H. (2008): »Feng Shui Theory With Artificial Neural Network technique For Appraising Real Estate Price«. Pridobljeno prek: <https://pdfs.semanticscholar.org/5ad2/bcbebdb812a93cd2ce442872d9092d55ce5.pdf> (18.8.2018).
374. Wu, C. H., Li, C. H., Fang, Hsu, C. C., Lin, W. T., Wu, C. H. (2009): »Hybrid Genetic Based Support Vector Regression With Feng Shui Theory for Appraising Real Estate Prices«, *Proceedings of 2009 First Asian Conference on Intelligent Information and Database Systems*, Dong Hoi, Vietnam, 1. -3. April 2009.
375. Wu, W. Y., Yau, O. H. M., Lu, H. Y. (2012): »Feng Shui Principles in Residential Housing Selection«, *Psychology & Marketing*, 29, 7, 502 – 518.
376. Xiao, J., Cao, K. (2014): »Analysis of Feng Shui Pattern in Traditional Chinese Settlements Based on the Concepts of Cultural Landscape – A Case Study of Ancient Town of Shangli, Ya'an in Sichuan Province«, *Journal of Human Settlements in West China*. Dostopno prek: http://en.cnki.com.cn/Article_en/CJFDTOTAL-SNSH201403022.htm (1.3.2018).
377. Xu, J. (2003): *A Framework for Site Analysis with Emphasis on Feng Shui Contemporary Environmental Design Principles*. PhD Thesis, Virginia Polytechnic Institute and State University, Environmental Design and Planning. Dostopno prek: <https://vtechworks.lib.vt.edu/handle/10919/29291?show=full> (28.2.2019)
378. Xu, Z. (2004): »Geomancy Theories and Behavior Psychology«, *Journal of Hefei University of Technology (Social Sciences)*. Dostopno prek: http://en.cnki.com.cn/Article_en/CJFDTOTAL (1.3.2018).
379. Xu, M., Zou, L., Wilde, A., Meiser, B., Barlow – Stewart, K., Chan, B., Mitchell, P. B., Sousa, M. S., Schofield, P. R. (2013): “Exploring Culture Specific Differences in Beliefs about Causes, Kinship and the Heritability of Major Depressive Disorder: The Views of Anglo Celtic and Chinese Australians”, *Journal of Genetic Counseling*, 22, 5, 613 – 624.
380. Xu, P. (1990): *Feng Shui: A Model for Landscape Analysis*. DrDes Thesis, Harvard University, Cambridge, Massachusetts.
381. Xu, P. (1998): »Feng Shui Models Structured Traditional Beijing Courtyard Houses«, *Journal of Architectural and Planning Research*, 15, 4, 271 – 282.
382. Xu, P. (2016): “Feng Shui – Ancient Geodesign as a Clue – Identifying Predictive Landform Models of Mountain Flood Impact Zones”, *Journal of Digital Landscape Architecture*, 1, 141 – 148.

383. Xu, X. (2009): »On Meaning and Practical Function of Architectural Feng Shui Culture«, *Chinese Overseas Architecture*. Dostopno prek: http://en.cnki.com.cn/Article_en/CJFDTOTAL-ZWJC200909021.htm (1.3.2018).
384. Yan, M. (2002): »On the Environmental Culture Intension of Feng Shui«, *Journal of Wuhan Yejin University of Science and Technology*. Dostopno prek: http://en.cnki.com.cn/Article_en/CJFDTOTAL-YEKJ200201010.htm (1.3.2018).
385. Yan, X. (2018): »Dr. Yan Xin on Scientific Qigong Research«. Pridobljeno prek: <http://www.yanxinqigong.net/research/index.htm> (1.3.2018).
386. Yan, X., Lu, F., Jiang, H., Wu, X., Cao, W., Xia, Z., Wang, J., Shen, H., Dao, M., Lin, H., Zhu, R. (2002): »Certain Physical Manifestation and Effects of External Qi of Yan Xin Life Science Technology«, *Journal of Scientific Exploration*, 16, 3, 381 – 411.
387. Yan, X., Shen, H., Jiang, H. in Zhang, C. (2006): »External Qi of Yan Xin Qigong Differentially regulates the Akt and Extracellular Signal Regulated Kinase Pathways and is Cytotoxic to Cancer Cells but not to Normal Cells«, *Journal of Biochemistry & CellBiology*, 38, 12, 2102 – 2113.
388. Yang, C. K. (1959): *A Chinese Village in Early Communist Transition*. Cambridge, MIT Press.
389. Yang, C. K. (1961): *Religion in Chinese Society*. Berkley, University of California Press.
390. Yang, K. C. (2003): »The Analysis of Funerary Land Planning and Siting: A Feng Shui Theory Perspective«. Dostopno prek: <http://libwri.nhu.edu.tw:8081/Ejournal/4032000105.pdf> (6.2.2018)
391. Yang, Q. H., Yang, H. S., Ali, W. N., Liu, H. N., Liu, D. L. (2012): »Investigation on the Community Characters and Utilization Value of Feng Shui Woods in Hakka Villages of Meizhou, Guandong Agricultural Sciences«. Dostopno prek: http://en.cnki.com.cn/Article_en/CJFDTOTAL-GDNY201201024.htm (1.3.2018).
392. Yap, B. (2017): »Is Feng Shui a Science?«, *Academic Journal of Feng Shui*, 1st Symposium Oceania, University of Technology Sydney, 13. – 14. maj 2017. Dostopno prek: http://ajofengshui.co.nf/wp-content/uploads/2017/05/Yap_Boon_2017_Is_FS_Science_H_P.pdf (21.8.2018).
393. Yap, Y. (2006): »The School of Forms«, *Sunday Star*, 17.12.2006. Dostopno prek: http://www.masteryacademy.com/Academy/media/column_gallery.asp (6.2.2018)
394. Yau, O. H. M. (2012): »The Key Components of Feng Shui and Their Implications for Marketing«, *Psychology & Marketing*, 29, 7, 479 – 487.

395. Yeo, S. S., Meiser, B., Barlow – Stewart, K., Goldstein, D., Tucker, K., Eisenbruch, M. (2004): »Understanding Community Beliefs of Chinese Australians about Cancer: Initial Insights Using an Ethnographic Approach«, *Psycho – Oncology*, 14, 3, 174 – 186.
396. Yijing (prev. Wilhelm., R., 1951): *The I Ching or book of changes*. London, Routledge and Kegan Paul.
397. Yijing (prev. Milčinski, M., 1992): *Yijing – Knjiga premen*. Ljubljana, Domus.
398. Yi-long, H. (1991): »Court Divination and Christianity in the K'ang-Hsi Era«, *Chinese Science*, 10, 1 – 20.
399. Yixin, Z., Xiaofeng, L. (2011): »A Study on Settlements of Eight Trigram Forms in Gaoyao Area«, *Proceedings of 2011 International Conference on Electric Technology and Civil Engineering (ICETCE)*, Lushan, China, 22-24 April 2011.
400. Yongfa, W., Xu, Z. (2010): »The Neo Confucianism, Patriarchal Clan System, the Feng Shui Theory in Huizhou Dwellings«, *China Ancient City*. Dostopno prek: http://en.cnki.com.cn/Article_en/CJFDTOTAL-ZGMI201007005.htm (1.3.2018).
401. Yoon, H. K. (1975): »An Analyses of Korean Geomancy Tales«, *Asian Folklore Studies*, 34, 21 – 34.
402. Yoon, H. K. (1980): »The Image of Nature in Geomancy«, *Geo Journal*, 4, 4, 341 – 348.
403. Yoon, H. K. (1989): »A Theory on the Origin and Development of Ancient Chinese Geomancy (Feng Shui)«, *Studies in the History of Natural Sciences*, 1. Dostopno prek: http://en.cnki.com.cn/Article_en/CJFDTOTAL-ZRKY198901010.htm (1.3.2018).
404. Yoon, H. K. (2008): »Geomancy in China«, v *Encyclopedia of the History of Science, Technology and Medicine in Non Western Cultures*. Dostopno na: https://link.springer.com/referenceworkentry/10.1007%2F978-1-4020-4425-0_8617 (21.8.2018).
405. Yoon, H. K. (2009): »Tracing Rational Aspects of Feng Shui (Geomancy)«, v Mak, M. Y., So, A. T. (urednika) (2009): *Research in Scientific Feng Shui and the Built Environment*, City University of Hong Kong Press, 66 – 88.
406. Yoon, H. K. (2011): »Human Modification of Korean Landforms for Geomantic Purposes«, *Geographical Review*, 101, 243 – 260.
407. Yoon, H. K. (2013): »The Expression of Landforms in Chinese Geomantic Maps«, *The Cartographic Journal*, 29, 12 – 15.
408. Yoon, H. K. (2017): »A Reflection on the Academic Scope of Research into Chinese Geomancy«. Dostopno na: <http://ajofengshui.co.nf/wp->

- content/uploads/2017/05/Yoon_Hong-Key_2017_Reflection_Academic_Scope_of_Geomancy_L_P.pdf (21.8.2018)
409. Yu, K. (1990): »Exploration of the Deep Meaning for Ideal Feng Shui Landscape Model«, *Discovery of Nature*. Dostopno prek: http://en.cnki.com.cn/Article_en/CJFDTOTAL-DZRT199001024.htm (1.3.2018).
410. Yu, X., Yu, Y. (2005): *Zhongguo Gudai Feng Shui de Lilun Yu Shijian (Theory and Practice in Ancient Chinese Feng Shui)*. Beijing, Guangming Ribao Chubanshe.
411. Yuan, D. (2008): »Kanyu (Feng Shui): A Case of Re-interpretation of the Spirit of Space«, *16th ICOMOS General Assembly and International Symposium: Finding the Spirit of Place – between the Tangible and the Intangible*, 29. 9 – 4. 10. 2008, Qubec, Canada.
412. Yuan, J., Liu, J. (2009): »Fengshui Forest Management by Buyi Ethnic Minority in China«, *Forest Ecology and Management*, 257, 10, 2002 – 2009.
413. *Zakon o zdravlilstvu (ZZdrav)*, Uradni list, RS 94/07
414. Zang, J. (2004): *A Translation of the Ancient Chinese 'The Book of Burial (Zang Shu)' by Guo Pu*. Lewinston, Edwin Mellen Press.
415. Zhao, J. W. (2011): »The Feng Shui Theory in the Urban Planning of Ancient China«, *Journal of Xi'an University of Architecture & Technology*. Dostopno prek: http://en.cnki.com.cn/Article_en/CJFDTOTAL-XJZS201104008.htm (1.3.2018).
416. Zhan, L. (2004): »Caring for Family Members With Alzheimer's Disease: Perspectives from Chinese American Caregivers«, *Journal of Gerontological Nursing*, 30, 8, 19 – 29.
417. Zhang, J. (2004): *A Translation of The Ancient Chinese: The Book of Burial (Zang Shu) by Guo Pu (276 – 324)*. Edwin Mellen Press.
418. Zhang, Q. (2008): »The Decree on the Reburial of Empress Dowanger Chongxian and the Royal Family's Belief in Feng Shui in the Six Dynasties«, *Historical Research*. Dostopno prek: http://en.cnki.com.cn/Article_en/CJFDTOTAL-LSYJ200802008.htm (1.3.2018).
419. Zhuang, X. Y., Gorlett, R. T. (2009): »Forest and Forest Succession in Hong Kong China«, *Journal of Tropical Ecology*, 13, 6, 857 – 866.
420. Zukav, G., 1979: *The dancing Wu Li masters*. New York, William Morrow and Company.

6 PRILOGE

Priloga A: Izsek informacijskega lista skupine A (mešana skupina)

Feng, Shui: 31					
Podatki o naslovu		Podatki o pošiljanju		Ciljna slika 1	Ciljna slika 2
Ulica:		Prvi:	12.04.2014 00:06		
Poštna številka:		Zadnji:	26.06.2014 00:10		
Kraj:		Interval:	Različne		
Tel (p):		Trajanje:	Različne		
Tel (s):		Število:	637		
Datum rojstva:	Neznan	Tip:			
Ime zdravilnega list:	Dobro spim in se med spanjem optimalno regeneriram				

Morfološka polja	Pot/Int/QRS
<p>1 FS CAS- XUAN KONG - številčne kombinacije (10) ■ 5-7 ali 7-5 na NALIČJU - neugodna kombinacija - nosoda</p> <p><i>Težave z razpravljanjem. Z usti povezani problemi, bolezni. Zastrupitev s hrano. Zlahka se razvije bolezni. (Komentar - se ne vključi v pošiljanje)</i></p>	<p>C 18 13</p>
<p>2 FS CAS- XUAN KONG - številčne kombinacije (10) ■ 1-6 ali 6-1 na NALIČJU - neugodna kombinacija - nosoda /</p> <p><i>Zlahka težave zaradi migrene. (Komentar - se ne vključi v pošiljanje)</i></p>	<p>LM 10000 9</p>
<p>3 FS CAS- XUAN KONG - številčne kombinacije (10) ■ 4-9 ali 9-4 na območju DELOVNEGA MESTA - neugodna kombinacija - nosoda</p> <p><i>Pazite se nesreče z ognjem. (Komentar - se ne vključi v pošiljanje)</i></p>	<p>C 1000000 5</p>
<p>4 FS CAS- XUAN KONG - številčne kombinacije (10) ■ 7-9 ali 9-7 v VHODU - ugodna kombinacija /</p> <p>Dobro za kariero in napredovanje. Dobro za avtoritete.</p>	<p>LM 19 4</p>
<p>5 FS CAS- XUAN KONG - številčne kombinacije (10) ■ 3-8 ali 8-3 na ZALEDJU - neugodna kombinacija - nosoda /</p> <p>Neugodno za otroke. Poškodba štirih okončin.</p>	<p>LM 5000 18</p>

Priloga B: Izsek informacijskega lista skupine c (kontrolna skupina)

Feng, Shui: 100					
Podatki o naslovu		Podatki o pošiljanju		Ciljna slika 1	Ciljna slika 2
Ulica:		Prvi:			
Poštna številka:		Zadnji:			
Kraj:		Interval:	0,0 h		
Tel (p):		Trajanje:	0 sek		
Tel (s):		Število:	0		
Datum rojstva:	Neznan	Tip:			
Ime zdravilnega lista:	Dobro spim in se med spanjem optimalno regeneriram				

Morfološka polja	Pot/Int/QRS
<p>1 FS CAS- XUAN KONG - številčne kombinacije (10) ■ 2-2 v VHODU - neugodna kombinacija - nosoda</p> <p><i>Zlahka se zbolí, posebno s prebavnim sistemom povezane bolezni. Poškodbe zaradi nesreč. (Komentar - se ne vključí v pošiljanje)</i></p>	<p>LM 500000 11</p>
<p>2 FS CAS- XUAN KONG - številčne kombinacije (10) ■ 6-7 ali 7-6 na območju POSTELJE - neugodna kombinacija - nosoda</p> <p><i>Tekmovanje na delovnem mestu. Bojevanje, težave. Poškodbe povzročene s kovinskimi objekti ob prerekanju ali bojevanju. (Komentar - se ne vključí v pošiljanje)</i></p>	<p>C 27 17</p>
<p>3 FS CAS- XUAN KONG - številčne kombinacije (10) ■ 1-1 v VHODU - ugodna kombinacija /</p> <p>Dobro za akademske dosežke, umetniško kreativnost, dobro za denar.</p>	<p>D 29 10</p>
<p>4 FS CAS- XUAN KONG - številčne kombinacije (10) ■ 4-9 ali 9-4 v VHODU - ugodna kombinacija /</p> <p>Dobro za pisanje in kreativnost. Otrok moškega spola je genij.</p>	<p>D 500000 2</p>
<p>5 FS CAS- XUAN KONG - številčne kombinacije (10) ■ 3-6 ali 6-3 na ZALEDJU - neugodna kombinacija - nosoda</p> <p><i>Neugodno za mlade moške. Verjetne poškodbe nog ali problemi z njimi. (Komentar - se ne vključí v pošiljanje)</i></p>	<p>C 13 4</p>

Priloga C: Zbirna tabela vseh podatkov

zaporedna številka udeleženca	skupina 1=A skupina 2=B skupina 3=C	spol, moški = 0, ženski = 1	letnica rojstva	izobrazba	ocena spalnice	generalno poznavanje alternativne medicine	število let v spalnici	število vprašalnika	ŠTEVILO DNI OD VKLOPA QUANTECA	STRES, 1 = je stres 0 = ni stresa	SPF, kako bi ocenili svoje splošno počutje	ZDRAVJE, kako bi ocenili svoje zdravje	SPANJE, kako bi ocenili kvaliteto svojega spanja	KSZZ, kako spočit se zjutraj zbudite
31	1	1	1992	5	3	2	0,08	UA	0	0	4	4	4	3
								01	0	1		4	5	4
								02	0	0	5	5	5	4
								03	0	0	3	3	5	3
								04	0	1	5	5	4	3
								05	3	0	2	2	4	4
								06	14	0	2	2	3	2
								07	32	0	4	5	4	4
								08	45	0	5	5	5	4
								09	59	1	5	5	5	4
								Q10	65	0	5	5	5	3
109	1	1	1982	6	3	3	5	UA	0	0	3	4	4	3
								01	0	0	3	4	4	3
								02	0	0	4	4	4	4
								03	0	0	4	4	4	4
								04	0	1	3	4	3	3
								05						
								06						
								07						
								08						
								09						
								Q10						
101	1	1	1967	7	4	4	16	UA	0	0	2	4	2	0
								01	0	1	1	4	2	2
								02	0	1	1	4	2	2
								03	0	1	2	4	2	1
								04						
								05	2	0	5	4	5	5
								06	14	1	3	4	3	3
								07	32	0	3	4	4	3
								08	43	1	3	4	4	3
								09	54	1	3	4	2	2
								Q10	65	1	3	4	2	2
112	1	0	1987	7	3	2	0,5	UA	0	0	4	5	3	
								01						
								02						
								03						
								04						
								05						
								06						
								07						
								08						
								09						
								Q10						
24	1	1	1990	5	3	2	8	UA	0	0	4	5	4	2
								01	0	1	2	5	1	2
								02	0	0	4	4	5	5
								03	0	0	4	5	5	5
								04	0	0	5	5	5	5
								05	2	0	5	5	4	4
								06	13	0	3	3	4	4
								07	31	0	4	5	2	2
								08	44	0	5	5	4	2
								09	54	0	4	5	4	4
								Q10	65	0	5	5	4	3
72	1	0	1973	5	5		2	UA	0	0	5	5	4	
								01	0	0	5	4	5	4
								02	0	0	5	4	4	5
								03	0	0	4	5	5	5
								04						
								05	4	0	4	4	3	3
								06	19	0	3	4	3	3
								07	33	0	4	3	4	3
								08	44	0	4	4	3	3
								09	54	0	4	3	3	3
								Q10						
91	1	1	1990	6	5	2	6	UA	0	0	5	5	5	
								01	0	0	4	3	5	5
								02	0	1	5	5	5	4
								03	0	0	5	5	5	5
								04	0	0	4	5	5	4
								05	5	0	4	5	4	4
								06	14	0	5	5	5	4
								07						
								08						
								09						
								Q10						
103	1	1	1958	5	2	2	24	UA	0	0	4	4	3	
								01	0	1	4	3	4	4
								02	0	1	3	3	4	4
								03	0	1	3	3	4	4
								04	0	0	4	3	4	3
								05	2	0	4	3	5	4
								06	16	0	4	3	4	3
								07	35	0	4	4	3	3
								08	46	1	3	3	3	3
								09	54	0	4	3	4	3
								Q10	65	0	4	3	4	4
132	1	1	1969	7	2,5	2,5	2,5	UA	0	0	4	4	4,5	
								01						
								02	0	0	5	4,5	5	4,5
								03	0	0	4	4	5	4
								04	0	0	4	4	4,5	4
								05						
								06						
								07						
								08						
								09						
								Q10						
7	1	1	1987	7	3	4	0,4	UA	0	0	3	2	3	
								01						
								02						
								03						
								04						
								05						
								06						
								07	32	1	3	4	3	2
								08	43	0	4	4	3	3
								09	56	0	4	4	4	3
								Q10	65	0	4	4	4	3
127	1	1	1973	7	3	2	16	UA	0	0	4	4	4	
								01						
								02	0	0	4	4	4	4
								03	0	0	4	3	4	4
								04	0	0	4	4	5	5
								05	3	0	4	5	5	5
								06	23	0	5	4	5	5
								07	32	0	4	4	4	4
								08	44	1	3	2	4	3
								09	54	0	4	5	4	4
								Q10						
110	1	1	1950	5	4	3	6	UA	0	0	5	4	4	
								01	0	0	5	4	5	4
								02	0	0	5	4	4	4
								03	0	0	5	5	4	5
								04	0	0	5	5	5	5
								05	2	0	3	4	3	4
								06	15	0	3	3	4	4
								07	32	0	5	5	5	5
								08	43	0	5	5	5	5

									09	53	0	5	5	5	5	5
									Q10							
78	1	1	1950	6	2	3	22	UA	0	0	3	4	3			
								Q1	0	0	3	3	3	3	3	2
								Q2	0	0	3	3	3	3	3	3
								Q3	0	0	3	3	3	2	3	3
								Q4	0	0	3	3	3	3	3	3
								Q5	2	0	4	3	3	2	3	3
								Q6	14	0	3	3	3	3	3	3
								Q7	31	0	3	3	3	3	3	3
								Q8	43	0	3	3	3	3	3	3
								Q9	54	0	3	3	3	3	3	3
								Q10	65	0	3	3	3	3	3	2
104	1	1	1956	5	3	3	17	UA	0	0	3	3	1			
								Q1	0	0	3	3	2	2	2	2
								Q2	0	0	3	2	2	3	3	3
								Q3	0	0	4	3	2	3	3	3
								Q4	0	0	4	3	2	3	3	3
								Q5	2	0	4	3	2	3	3	3
								Q6	13	0	4	3	2	3	3	3
								Q7	31	0	4	4	3	3	3	3
								Q8	44	0	4	3	2	3	3	3
								Q9	53	0	4	3	2	3	3	3
								Q10	65	0	4	3	2	3	3	2
60	1	1	1965	5	4	3	12	UA	0	0	5	4	3.5			
								Q1	0	0	4	4	4	4	4	4
								Q2	0	0	4	4	4	4	4	4
								Q3	0	0	4	4	4	4	4	4
								Q4	0	0	5	4	4	4	4	4
								Q5	2	0	4	4	3	4	4	4
								Q6	23	0	4	4	4	4	4	4
								Q7	32	0	4	3	4	4	4	4
								Q8	44	0	4	4	4	4	4	4
								Q9	54	0	4	4	4	4	4	4
								Q10	65	0	4	4	4	4	4	4
137	1	0	1967	7	4	2	15	UA	0	0	3	3	3			
								Q1	0	0	3	3	3	4	4	4
								Q2	0	0	3	3	3	4	4	4
								Q3	0	0	3	3	3	3	3	3
								Q4	0	0	3	3	3	3	3	3
								Q5	0	0	3	3	3	3	3	3
								Q6	14	0	3	4	4	4	4	3
								Q7	32	0	3	3	3	3	3	3
								Q8	0	0	3	3	3	3	3	3
								Q9	54	0	3	3	3	3	3	3
								Q10	65	0	3	3	3	3	3	4
51	1	0	1953	5	2	3	30	UA	0	0	4	3	2			
								Q1	0	0	4	4	4	2	2	2
								Q2	0	0	4	4	4	3	3	3
								Q3	0	0	4	3	2	3	3	3
								Q4	0	1	5	3	2.5	4	4	4
								Q5	2	0	5	3	2	4	4	4
								Q6	14	0	4	4	2	3	3	3
								Q7	32	0	5	4	2	4	4	4
								Q8	44	0	5	3	3	3	4	4
								Q9	54	0	4	3	2	4	4	4
								Q10	65	0	5	4	4	4	4	4
102	1	0	1962	5	4	3	15	UA	0	0	3	4	2			
								Q1	0	1	2	3	3	3	3	3
								Q2	0	1	2	3	3	3	2	2
								Q3	0	1	3	3	3	3	3	3
								Q4	0	1	3	3	3	3	3	3
								Q5	2	1	5	4	2	4	4	4
								Q6	14	1	3	3	3	3	3	3
								Q7	32	1	3	3	3	3	3	3
								Q8	44	1	3	3	3	3	2	2
								Q9	56	1	3	3	3	3	3	3
								Q10	65	1	3	3	3	3	3	2
13	1	1	1989	5	3	4	20	UA	0	0	4	4	3			
								Q1	0	0	4	2	3	3	3	2
								Q2	0	0	4	5	4	4	4	3
								Q3	0	0	4	5	3	3	3	3
								Q4	0	0	4	5	3	3	3	3
								Q5	2	0	4	5	3	3	3	3
								Q6	0	0	4	5	3	3	3	3
								Q7	31	0	4	5	3	3	3	3
								Q8	43	1	5	5	3	3	3	3
								Q9	53	1	4	5	1	4	4	4
								Q10	68	0	5	4	3	3	3	3
105	1	0	1955	5	4	5	17	UA	0	0	4	3	3			
								Q1	0	0	3	3	2	4	4	4
								Q2	0	0	4	3	3	3	3	3
								Q3	0	0	3	3	2	4	4	4
								Q4	0	0	4	4	3	3	3	3
								Q5	4	0	4	3	3	3	3	3
								Q6	17	0	4	3	3	3	3	3
								Q7	32	0	3	3	3	3	3	3
								Q8	44	0	3	3	3	3	3	3
								Q9	54	0	3	3	3	3	3	3
								Q10	66	0	3	3	3	3	3	3
35	1	0	1986	5	3	2	2	UA	0	0	4	5	5			
								Q1	0	1	5	4	5	5	3	3
								Q2	0	0	4	4	4	5	5	3
								Q3	0	0	5	4	5	4	4	4
								Q4	0	0	5	4	5	5	3	3
								Q5	2	0	5	4	5	5	5	5
								Q6	14	0	5	5	5	5	5	5
								Q7	32	0	4	4	5	5	3	3
								Q8	44	0	5	5	5	5	5	5
								Q9	54	0	5	4	5	5	3	3
								Q10	65	0	5	5	5	5	5	5
63	1	1	1957	6	5	4	2	UA	0	0	4	4	4			
								Q1	0	0	4	4	4	4	4	5
								Q2	0	1	3	3	3	4	4	3
								Q3	0	1	3	3	4	4	4	4
								Q4	0	1	3	4	3	3	3	3
								Q5	2	0	4	4	4	4	4	4
								Q6	20	1	5	5	4	4	4	4
								Q7	32	0	4	5	5	5	5	5
								Q8	43	0	4	4	5	4	4	4
								Q9	54	0	5	5	5	5	5	5
								Q10	65	0	5	4	4	4.5	4.5	4.5
119	1	1	1972	8	4	4	2	UA	0	0	3	4	4			
								Q1	0	1	4	4	4	3.5	3	3
								Q2	0	0	3	3	3	3	3	3
								Q3	0	0	5	5	4	4	4	4
								Q4	0	1	5	4	4	3	3	3
								Q5	2	0	4	4	4	4	4	4
								Q6	16	0	4	5	5	4	4	4
								Q7	32	0	4	5	4	4	4	4
								Q8	44	0	4	4	4	4	4	4
								Q9	53	0	4	4	5	4	4	4
								Q10	65	0	4	4	5	4	4	4
125	1	1	1965	6	4	4	20	UA	0	0	3	3	3			
								Q1	0	0	2	3	3	3	3	3
								Q2	0	0	2	3	3	3	3	4
								Q3	0	0						
								Q4	0	0	3	3	3	3	3	3
								Q5	11	0	2	2	3	3	3	3
								Q6	23	1	3	2	3	3	3	3
								Q7	0	0						
								Q8	0	0						
</																

19	1	1	1992	5	3	5	1,5	UA	0	0	3	2	3		
								Q1							
								Q2							
								Q3	0	0		3	2	3	2
								Q4	0	0		3	3	3	3
								Q5	2	0		4	3	3	4
								Q6	23	0		4	3	3	3
								Q7	31	0		3	3	3	3
								Q8	44	0		3	3	3	3
								Q9	54	1		3	3	3	3
								Q10	69	1		4	4	3	4
30	1	1	1991	5	3	2	15	UA	0	0	4	5	4		
								Q1	0	0		4	5	4	5
								Q2	0	1		4	4	4	5
								Q3	0	1		4	2	3	3
								Q4	0	0		4	5	4	4
								Q5							
								Q6	13	0		4	4	5	4
								Q7	31	1		3	4	5	5
								Q8							
								Q9							
								Q10	65	0		4	4	5	4
111	1	1	1987	5	4	3	1	UA	0	0	4	4	5		
								Q1	0	1		4	4	5	4
								Q2	0	0		4	4	3	4
								Q3	0	0		5	4	5	4
								Q4	0	1		4	4	3	3
								Q5	2	1		4	5	3	3
								Q6	14	0		4	5	4	4
								Q7							
								Q8							
								Q9	53	1		4	4	3	4
								Q10							
64	1	0	1958	7	5	3	2	UA	0	0	5	5	4		
								Q1	0	0		4	5	4	5
								Q2	0	0		4	4	4	4
								Q3	0	1		5	5	4	4
								Q4	0	1		4	5	4	4
								Q5	2	0		5	5	5	5
								Q6							
								Q7	32	0		4	4	4	4
								Q8	43	0		5	5	5	5
								Q9	54	0		3	3	4,5	4
								Q10	65	0		5	5	5	5
68	1	0	1984	7	3	2	1	UA	0	0	4	4	3		
								Q1	0	0		3	4	3	4
								Q2	0	0		4	4	3	3
								Q3	0	0		4	4	4	4
								Q4	0	0		4	4	4	3
								Q5	4	0		3	4	4	3
								Q6							
								Q7	31	0		4	4	3	4
								Q8	44	0		3	4	4	4
								Q9	53	0		4	4	4	3
								Q10	65	0		4	4	3	3
116	1	1	1982	7	4	4	3	UA	0	0	3	4	3		
								Q1	0	0		3	3	4	3
								Q2	0	0		3	4	3	4
								Q3	0	0		3	4	3	3
								Q4	0	0		5	5	4	3
								Q5							
								Q6	16	0		4	5	4	4
								Q7	32	0		4	5	3	3
								Q8	48	0		4	4	4	4
								Q9	55	0		4	4	4	4
								Q10	75	0		4	5	4	4
90	1	1	1956	5	4	3	6	UA	0	0	5	4	4		
								Q1	0	0		4	4	4	4
								Q2	0	1		2	2	3	3
								Q3	0	0		4	4	4	4
								Q4	0	0		5	4	5	4
								Q5	8	0		4	5	4	4
								Q6							
								Q7	24	0		4	4	4	4
								Q8							
								Q9							
								Q10							
118	1	1	1970	7	4	4	10	UA	0	0	4	4	5		
								Q1	0	0		4	4	5	4
								Q2	0	1		4	4	5	4
								Q3							
								Q4	0	0		5	4	4	4
								Q5	2	0		4	4	3	4
								Q6							
								Q7	32	0		5	4	4	5
								Q8	44	0		5	4	3	4
								Q9	54	1		3	3	4	4
								Q10	65	0		5	4	5	4
67	1	1	1970	5	4	4	0,08	UA	0	0	3	3	2		
								Q1	0	1		4	4	3	2
								Q2	0	0		4	3	3	3
								Q3	0	1		3	3	3	3
								Q4	0	1		4	3	3	3
								Q5	2	1		2	3	2	2
								Q6	13	1		3	3	3	3
								Q7	32	1		3	3	2	2
								Q8	44	0		3	3	3	3
								Q9	53	0		4	4	4	3
								Q10	65	0		2	2	3	2
9	1	1	1991	5	4	3	10	UA	0	0	4	4	4		
								Q1	0	0		4	3	4	4
								Q2	0	0		4	3	4	5
								Q3	0	0		4	3	4	4
								Q4	0	0		3	4	4	4
								Q5							
								Q6	14	0		4	5	4	5
								Q7	32	0		3	4	4	4
								Q8	43	0		4	4	4	4
								Q9	54	0		4	3	4	4
								Q10	65	0		3	4	4	4
70	1	1	1962	6	4	4	3,5	UA	0	0	4	3	4		
								Q1	0	1		4	5	4	3
								Q2	0	1		4	5	5	4
								Q3	0	0		4	2	2	2
								Q4	0	0		4	5	3	4
								Q5							
								Q6	16	1		5	4	4	4
								Q7	33	1		4	5	4	4
								Q8	44	0		5	5	5	5
								Q9	54	1		5	5	4	4
								Q10	65	1		4	5	4	4
129	1	1	1947	5	3	4	2	UA	0	0	3	2	2		
								Q1	0	0		3	3	2	2
								Q2	0	0		3	3	2	2
								Q3	0	0		3	3	3	2
								Q4	0	0		3	3	3	3
								Q5	3	0		3	2	2	2
								Q6	16	0		3	3	4	3
								Q7							
								Q8							
								Q9							
								Q10							
107	1	1	1965	6	4	3	18	UA	0	0	2	3	2		
								Q1	0	0		3	3	2	3

								Q2	0	0	3	3	3	3
								Q3	0	1	3	3	4	4
								Q4	0	1	2	3	3	3
								Q5	4	0	4	4	4	4
								Q6	14	0	4	4	4	4
								Q7	32	1	4	4	4	4
								Q8	43	0	4	4	4	4
								Q9	54	1	3	4	3	4
								Q10	67	1	3	3	4	4
17	1	1	1988	5	3	4	2	UA	0	0	4	5	2	
								Q1	0	1	4	4	3	2
								Q2	0	0	4	4	3	3
								Q3	0	1	5	4	4	3
								Q4	0	0	5	4	4	4
								Q5	2	0	5	4	4	4
								Q6	13	0	4	4	4	3
								Q7	33	1	4	3	3	3
								Q8	43	0	4	4	3	3
								Q9						
								Q10						
122	1	1	1977	7	4	3	6	UA	0	0	3	3	3	
								Q1	0	0	3	4	3	3
								Q2	0	1	5	5	4	4
								Q3	0	0	4	4	4	5
								Q4	0	0	3	4	4	4
								Q5						
								Q6	14	0	4	4	4	3
								Q7						
								Q8	44	0	2	2	2	2
								Q9						
								Q10						
25	1	1	1992	5	3	3	10	UA	0	0	5	4	4	
								Q1	0	0	4	5	5	4
								Q2	0	0	4	5	3	4
								Q3	0	0	4	4	3	3
								Q4	0	0	4	4	3	3
								Q5	2	0	4	4	3	3
								Q6	15	1	3	3	3	4
								Q7	32	0	5	4	4	4
								Q8	44	1	4	5	4	4
								Q9	57	1	4	4	4	4
								Q10	65	0	4	4	3	4
56	1	1	1983	7	4	3	1,5	UA	0	0	3	3	4	
								Q1	0	0	3	4	4	3,5
								Q2	0	1	3,5	4	3	4
								Q3	0	0	3	4	3	3
								Q4	0	0	3	2	2	3
								Q5	2	1	3	2	3	3
								Q6	14	0	4	4	4	4
								Q7	32	1	4	4	3	3
								Q8	43	0	4	3,5	2,5	2,5
								Q9						
								Q10	65	0	4	4	3,5	3
22	1	1	1976	5	3	4	2	UA	0	0	3	4	3	
								Q1	0	1	3	2	4	4
								Q2	0	1	3	4	2	2
								Q3	0	0	3	4	4	4
								Q4	0	0	3	4	3	3
								Q5						
								Q6	14	0	3	4	3	3
								Q7	34	0	4	4	4	4
								Q8						
								Q9						
								Q10						
8	1	0	1987	5	3	2	0,24	UA	0	0	3	4	3	
								Q1	0	0	4	4	3	3
								Q2	0	0	4	4	4	3
								Q3	0	0	4	4	3	3
								Q4	0	0	4	4	4	4
								Q5	2	0	4	4	4	4
								Q6	14	0	4	4	4	4
								Q7	32	0	4	5	4	4
								Q8	44	0	3	4	3	3
								Q9	53	0	4	4	3	3
								Q10	65	0	4	4	4	3
87	1	1	1984	7	3	2	4	UA	0	0	5	5	3	
								Q1	0	0	4	5	4	4
								Q2	0	0	3	5	4	4
								Q3						
								Q4						
								Q5	9	0	4	5	3	5
								Q6	13	0	4	5	2	3
								Q7						
								Q8						
								Q9						
								Q10						
44	1	1	1963	7	3	4	4	UA	0	0	5	4	3	
								Q1	0	0	4	4	2	2
								Q2	0	0	5	4	4	3
								Q3	0	0	3	2	4	4
								Q4						
								Q5	2	0	4	4	4	4
								Q6	16	0	4	5	4	4
								Q7	31	0	4	2	3	3
								Q8						
								Q9	54	0	5	5	4	4
								Q10						
16	2	1	1993	5	3	3	9	UA	0	0	4	4	3	
								Q1	14	1	3	4	3	3
								Q2	20	1	3	4	3	2
								Q3	33	1	4	4	3	3
								Q4	43	0	5	4	2	3
								Q5	25	1	3	5	4	3
								Q6	66	1	3	3	2	3
								Q7	84	0	3	4	3	3
								Q8	95	0	3	4	2	2
								Q9						
								Q10	117	1	4	4	3	3
14	2	1	1992	5	5	2	5	UA	0	0	4	5	5	
								Q1	0	0	5	4	3	3
								Q2	23	1	5	4	3	3
								Q3						
								Q4						
								Q5						
								Q6	65	0	4	4	4	5
								Q7	93	0	4	5	4	5
								Q8	96	0	4	5	5	4
								Q9	105	0	4	4	5	3
								Q10	118	0	3	5	4	3
130	2	0	1959	7	3	4	10	UA	0	0	4	4	3,5	
								Q1	12	0	3,5	3	3,5	3,5
								Q2						
								Q3	31	0	3,5	3	4	3,5
								Q4	54	0	3	2,5	3	3
								Q5	54	0	4	4	4	4
								Q6	66	0	4	4	4	4
								Q7	89	1	3	4	3	4
								Q8	96	0	4	4	4	4
								Q9	105	0	4	4	4	4
								Q10						
80	2	1	1966	5	4	5	22	UA	0	0	4	5	4	
								Q1	10	0	4	4	4	4
								Q2	20	1	3	4	4	4
								Q3	32	1	5	4	5	5

									Q4	41	1		4	5	5	5
									Q5	54	1		4	5	4	4
									Q6	66	0		5	4	4	4
									Q7	84	0		4	4	3	5
									Q8	95	0		4	4	5	4
									Q9	107	1		4	4	5	5
									Q10	119	0		4	4	5	4
98	2	0	1969	7	3	3	7	UA	0	0	4	4	3			
								Q1	12	0		4	4	3	3	3
								Q2	20	0		4	4	4	4	3
								Q3								
								Q4	41	0		4	4	4	4	3
								Q5	54	1		4	4	3	3	3
								Q6	76	0		4	4	4	4	3
								Q7	84	0		4	4	4	4	3
								Q8	97	1		4	4	4	4	3
								Q9	109	1		4	4	4	4	3
								Q10								
76	2	1	1971	6	2	4	17	UA	0	0	4	3	3			
								Q1	11	1		4	3	3	4	4
								Q2	22	0		4	4	3	4	4
								Q3	34	1	2	2	4	4	4	4
								Q4	44	0		4	4	4	4	4
								Q5	54	0		4	4	3	3	3
								Q6	68	1	3	3	3	3	3	3
								Q7	85	0	5	4	4	4	4	4
								Q8	97	0	5	4	5	5	5	5
								Q9	111	0	5	5	5	5	5	5
								Q10	120	0	5	5	5	5	5	5
75	2	1	1984	6	4	3	29	UA	0	0	3	4	3			
								Q1	11	2	0	3	3	3	3	2
								Q2	21	0		3	3	3	2	2
								Q3	32	0	3	4	2	2	2	2
								Q4	41	0	3	4	2	2	2	2
								Q5	54	0	4	4	4	4	3	3
								Q6	66	0	4	5	4	4	4	4
								Q7	84	0	4	4	4	3	3	3
								Q8	95	0	4	5	4	4	4	4
								Q9	109	0	3	5	4	4	3	3
								Q10	117	0	3	4	2	2	2	2
134	2	1	1969	6	4	3	9	UA	0	0	3	3	5			
								Q1	10	0		3	3	5	5	5
								Q2	20	1	3	3	4	4	4	4
								Q3	32	0	5	4	5	4	4	4
								Q4	41	0	4	4	5	5	5	5
								Q5	54	0	5	4	4	4	4	4
								Q6	67	0	4	3	4	4	4	4
								Q7	84	0	4	4	4	4	4	4
								Q8	95	1	3	4	2	2	2	2
								Q9	106	1	3	3	3	3	3	3
								Q10	117	1	3	3	4	4	4	4
71	2	0	1982	6	5	5	0.08	UA	0	0	4	4				
								Q1	11	0		3	2	3	3	3
								Q2	20	0		3	2	3	2	2
								Q3								
								Q4	42	0	4	4	4	4	4	4
								Q5	54	1	3	4	2	2	2	2
								Q6	69	1	4	4	2.5	2.5	2.5	2.5
								Q7	89	1	4	4	3	3	3	3
								Q8	96	1	4	4	2	2	2	2
								Q9	106	0	4	4	2	2	2	2
								Q10	117	1	4	4	2	2	2	2
5	2	0	1991	5	4	4	4	UA	0	0	5	5	4			
								Q1	12	0		4	3	4	4	4
								Q2	19	0		4	4	5	4	4
								Q3	31	0	5	4	4	4	4	4
								Q4	41	0	5	5	4	4	4	4
								Q5	54	0	5	5	5	5	5	5
								Q6	65	0	5	5	4	4	4	4
								Q7	83	0	5	5	5	5	5	5
								Q8	95	0	5	5	5	5	5	5
								Q9	105	0	5	5	5	5	5	5
								Q10	117	0	5	5	5	5	5	5
115	2	1	1963	8	4	4	5	UA	0	0	4	4	3			
								Q1	12	0		4	4	2	3	3
								Q2	20	0		4	5	4	4	4
								Q3								
								Q4	41	0		4	5	4	4	4
								Q5	54	0		4	5	4	4	4
								Q6								
								Q7	84	0	5	4	4	4	4	4
								Q8	97	0	4	5	3	4	4	4
								Q9	106	0	3	4	3	4	4	4
								Q10								
12	2	0	1986	5	3	3	24	UA	0	0	4	3	3			
								Q1								
								Q2								
								Q3	31	0	4	4	4	4	5	5
								Q4	41	0	4	4	4	4	4	4
								Q5	55	1	4	4	4	4	3	3
								Q6	65	0	4	5	5	4	4	4
								Q7	83	0	4	5	4	4	4	4
								Q8								
								Q9	106	0	4	4	5	4	4	4
								Q10	117	0	3	3	4	4	4	4
114	2	1	1953	5	1	3	13	UA	0	0	2	2	2			
								Q1	12	0		2	2	3	3	3
								Q2	20	0		4	5	4	4	4
								Q3	37	0	3	3	4	4	4	4
								Q4								
								Q5	54	0	4	4	4	4	4	4
								Q6	68	0	4	4	4	4	4	4
								Q7	84	0	4	3	4	4	4	4
								Q8	96	0	4	4	5	5	5	5
								Q9	110	0	5	4	5	5	5	5
								Q10								
86	2	0	1965	8	4	2	10	UA	0	0	3	4	3			
								Q1	11	0		3	4	3	3	3
								Q2	21	0		3	3	5	5	5
								Q3								
								Q4	42	0	3	3	4	4	4	4
								Q5	57	0	3	3	3	3	3	3
								Q6								
								Q7								
								Q8	95	1	3	3	3	3	2	2
								Q9	108	1	3	3	4	4	4	4
								Q10	117	0	3	3	4	4	4	4
62	2	1	1962	5	3	4	1	UA	0	0	4	4	3			
								Q1	11	0		3	4	2	2	2
								Q2	20	0		3	3	2	2	2
								Q3								
								Q4								
								Q5								
								Q6								
								Q7								
								Q8								
								Q9								
								Q10								
21	2	1	1980	5	3	3	6	UA	0	0	5	4	4			
								Q1	10	0		3	5	5	4	4
								Q2		21		3	5	4	4	4
								Q3	31	0	3	5	4	4	3	3
								Q4	43	0	4	5	4	4	4	4
								Q5	54	0	3	5	4	4	4	4

									06	65	1		4	5	3	3
									07	84	0		5	5	5	5
									08	95	0		4	5	4	3
									09	107	0		4	5	3	3
									Q10	117	1		4	2	5	4
77	2	1	1978	7	3	3	7		UA	0	0	4	4	4	4	4
									01	10	0	3	3	3	4	4
									02	20	0	4	4	4	3	3
									03	33	0	4	4	4	4	4
									04	41	0	4	4	4	3	3
									05	54	0	4	4	4	4	3
									06	82	0	4	4	4	3	3
									07	84	0	4	4	4	4	3
									08							
									09	106	0	4	4	4	4	4
									Q10	117	0	4	4	4	4	4
131	2	1	1960	7	5	4	31		UA	0	0	5	4	4	4	4
									01	11	1	5	5	5	4	4
									02	31	1	5	5	5	5	4
									03	31	1	5	5	5	5	4
									04	46	1	5	5	4	5	5
									05	62	1	5	4	5	5	5
									06	75	1	5	5	5	5	5
									07	95	1	5	5	5	5	4
									08	95	1	5	5	5	5	4
									09	109	1	5	5	5	5	5
									Q10	123	1	5	5	5	5	5
34	2	1	1991	5	5	2	6		UA	0	0	5	3	4	4	3
									01	10	0	4	4	3	4	4
									02	20	1	4	4	4	5	4
									03	31	1	3	2	4	4	4
									04	41	0	4	3	5	4	4
									05	54	0	5	4	4	4	5
									06	66	0	4	4	4	4	4
									07	84	0	4	3	4	4	2
									08	95	0	4	3	4	3	4
									09	107	0	4	3	4	4	3
									Q10	117	0	4	4	4	4	3
1	2	1	1989	5	3	4	1		UA	0	0	4	4	2	2	2
									01	14	1	1	3	2	2	2
									02	19	3	3	3	3	3	3
									03	31	0	5	4	5	3	4
									04	41	0	5	4	5	4	4
									05							
									06							
									07							
									08							
									09							
									Q10							
69	2	0	1966	7	4	4	3		UA	0	0	5	5	4	4	4
									01							
									02							
									03							
									04							
									05							
									06							
									07							
									08							
									09							
									Q10							
50	2	1	1950	7	4	3	3		UA	0	0	4	4	2	2	2
									01	10	0	3	3	3	3	4
									02	20	0	4	4	4	3	4
									03	31	0	4	4	4	3	4
									04	41	0	4	4	4	3	3
									05	54	0	4	4	4	4	4
									06							
									07	84	1	4	5	4	4	5
									08	95	0	4	4	4	4	4
									09	106	1	4	4	3	4	4
									Q10							
108	2	1	1968	7	3	3	3		UA	0	0	3	5	4	4	4
									01	11	1	4	4	4	4	4
									02	21	0	4	4	4	5	4
									03	43	0	3	4	4	4	3
									04	43	0	3	4	4	4	3
									05	78	0	3	3	3	3	3
									06	78	1	3	2	3	3	3
									07	92	1	3	4	4	4	4
									08	96	1	4	4	4	4	4
									09	111	1	4	3	4	4	4
									Q10	125	0	4	4	4	4	3
18	2	0	1991	5	3	2	15		UA	0	0	4	4	3	3	3
									01							
									02							
									03							
									04							
									05							
									06							
									07							
									08							
									09							
									Q10							
52	2	1	1975	7	4	5	15		UA	0	0	4	4	4	4	4
									01	10	0	3	3	3	4	4
									02	20	1	3	2	4	3	3
									03	31	0	3	3	4	4	4
									04	41	0	4	4	4	4	3
									05	54	1	4	3	4	4	4
									06	66	0	4	4	4	5	4
									07	83	0	4	4	4	4	3
									08	95	0	4	4	4	4	4
									09	106	0	4	4	4	4	4
									Q10	111	0	5	5	5	5	4
128	2	1	1968	7	3	5	1		UA	0	0	4	5	2	2	2
									01	12	0	4	4	4	2	2
									02	20	1	3	4	2	2	2
									03	34	1	4	4	3	2	2
									04	41	0	4	3	2	2	2
									05	54	0	4	4	3	3	3
									06	68	0	3	4	2	3	3
									07	89	1	3	4	3	2,5	2,5
									08							
									09							
									Q10							
33	2	1	1991	5	3	3	0,5		UA	0	0	4	5	4	4	4
									01	20	0	4	5	4	4	4
									03	31	0	5	5	3	3	3
									04							
									05	54	0	5	4	4	4	4
									06	67	0	4	5	3	3	3
									07							
									08	95	0	5	5	4	4	4
									09							
									Q10	117	0	4	5	5	4	4
61	2	0	1961	6	2	3	1		UA	0	0	3	3	2	2	2
									01	11	0	3	3	1	1	1
									02							
									03							
									04							
									05							
									06							
									07							

85	2	1	1970	5	5	4	10	Q10	0	0	4	4	4		
								UA	0	0	4	4	4		
								Q1	10	0	3	4	5	3	
								Q2	20	0	4	4	4	4	
								Q3	31	1	4	4	3	4	
								Q4	41	0	3	3	4	3	
								Q5	54	1	3	3	3	4	
								Q6							
								Q7	83	1	3	4	4	3	
								Q8	95	0	4	4	4	4	
								Q9	106	1	3	4	4	4	
								Q10	117	0	3	4	4	4	
106	2	1	1985	6	4	2	1	UA	0	0	4	4	4		
								Q1							
								Q2							
								Q3							
								Q4							
								Q5							
								Q6							
								Q7							
								Q8							
								Q9							
								Q10							
73	2	1	1977	5	3	4	9	UA	0	0	3	3	3		
								Q1	10	1	3	4	3	2	
								Q2	20	1	4	2	4	3	
								Q3	33	0	4	4	4	4	
								Q4	42	0	3	4	3	3	
								Q5							
								Q6	72	1	3	2	4	5	
								Q7							
								Q8	95	1	2	3	3	4	
								Q9	105	0	1	1	2	1	
								Q10	117	0	4	4	4	3	
136	2	1	1974	7	3	2	4	UA	0	0	4	5	5		
								Q1							
								Q2	20	0	4	4	5	3	
								Q3	31	1	3	3	4	3	
								Q4							
								Q5	55	1	4	4	4	4	
								Q6							
								Q7	95	1	5	5	2	2	
								Q8	45	0	4	3	2		
								Q9	108	0	5	5	5	2	
								Q10							
99	2	1	1959	7	3	3	19	UA	0	0	3	4	3		
								Q1	11	0	2	3	2	2	
								Q2	20	0	2	3	2,5	2	
								Q3	32	0	3	3	2	2	
								Q4	45	0	4	4	3	2	
								Q5	61	0	3	3	3	3	
								Q6	67	0	3	4	3	3	
								Q7	87	0	3	3	2	2	
								Q8	96	0	3	3	2	2	
								Q9							
								Q10							
88	3	1	1956	6	3,5	4	19	UA	0	0	4	4	3	4	5
								Q1	0	0	4	4	4	4	5
								Q2							
								Q3	0	0	4	4	4	4	4
								Q4	0	0	4	4	4	4	4
								Q5	0	0	4	4	5	5	5
								Q6							
								Q7	0	0	4	4	4	4	4
								Q8	0	0	3	4	3	4	4
								Q9	0	0	4	4	4	4	4
								Q10	0	0	4	4	4	4	4
28	3	1	1989	5	4	3	3	UA	0	0	5	5	3		
								Q1	0	0	4	4	3	3	
								Q2	0	0	4	4	3	3	
								Q3	0	1	3	3	4	4	
								Q4	0	1	4	4	5	5	
								Q5	0	1	3	3	1	1	
								Q6	0	0	3	3	2	2	
								Q7	0	0	5	5	5	5	
								Q8	0	1	3	3	4	4	
								Q9	0	1	4	4	4	4	
								Q10	0	1	4	4	4	4	
123	3	0	1986	7	3	2	0,25	UA	0	0	4	3	3	4	4
								Q1	0	0	4	4	4	4	4
								Q2	0	0	4	4	3	2	
								Q3	0	0	4	3	3	4	
								Q4	0	0	3	4	4	4	
								Q5	0	0	2	4	4	4	
								Q6							
								Q7	0	0	4	4	4	4	
								Q8	0	1	2	4	3	3	
								Q9	0	0	4	4	3	4	
								Q10	0	0	3	4	4	4	
32	3	1	1991	5	3	3	1	UA	0	0	4	5	4	4	4
								Q1	0	0	5	4	4	4	4
								Q2	0	1	3	3	2	3	
								Q3	0	1	3	2	3	3	
								Q4	0	1	3	4	3	3	
								Q5	0	0	4	4	3	3	
								Q6	0	0	4	4	4	3	
								Q7	0	0	4	4	4	4	
								Q8	0	0	5	4	5	4	
								Q9	0	0	4	3	3	3	
								Q10	0	0	5	3	4	3	
20	3	1	1992	5	5	2	1	UA	0	0	5	4	5		
								Q1	0	0	4	3	5	4	
								Q2	0	0	4	4	5	4	
								Q3	0	0	3	4	5	5	
								Q4							
								Q5	0	0	4	5	5	5	
								Q6	0	0	5	5	5	5	
								Q7	0	0	4	5	5	4	
								Q8	0	0	5	4	5	5	
								Q9							
								Q10							
126	3	1	1933	8	4	4	30	UA	0	0	4	3	4		
								Q1	0	1	1	1	4	2	
								Q2	0	0	3	3	4	3	
								Q3	0	0	3	3	4	3	
								Q4	0	0	3	3	4	3	
								Q5	0	0	3	3	4	3	
								Q6	0	0	3	3	4	3	
								Q7	0	0	3	3	4	3	
								Q8	0	0	3	3	4	3	
								Q9	0	0	3	3	4	3	
								Q10	0	0	3	3	4	3	
46	3	1	1964	7	4	4	19	UA	0	0	4	5	5	4	5
								Q1	0	0	4	4	5	4	5
								Q2	0	0	4	4	3	4	
								Q3	0	1	3	3	3	3	
								Q4	0	1	2	3	3	3	
								Q5	0	1	2	3	3	3	
								Q6	0	0	3	4	3	3	
								Q7	0	0	3	4	4	4	
								Q8	0	0	5	5	4	4	
								Q9	0	0	5	5	4	4	
								Q10							
120	3	1	1969	8	5	3	9	UA	0	0	4	5	3		
								Q1	0	0	4	5	3	4	
								Q2	0	0	4	4	4	4	
								Q3	0	0					
								Q4	0	0	4	5	4	4	
								Q5	0	0	4	4	4	4	
								Q6	0	0	4	3	4	4	
								Q7	0	0	4	3	4	4	
								Q8	0	0	4	4	5	5	

									Q9	0	0	4	4	4	4
									Q10	0	0	4	4	4	4
39	3	1	1992	7	3	2	2		UA	0	0	4	4	3	
									Q1	0	0				
									Q2	0	0				
									Q3	0	1	3	4	4	4
									Q4	0	4	4	4	4	4
									Q5	0	0				
									Q6	0	0	4	4	3	3
									Q7	0	0				
									Q8	0	0				
									Q9	0	0	4	4	3	3
									Q10	0	0				
11	3	1	1985	7	2	1	3		UA	0	0	3	3	3	
									Q1	0	1	5	4	4	4
									Q2	0	1	5	4	5	4
									Q3	0	0				
									Q4	0	0	4	4	5	4
									Q5	0	0				
									Q6	0	0	3	4	5	5
									Q7	0	0	3	4	4	4
									Q8	0	1	4	5	5	5
									Q9	0	1	3	3	4	4
									Q10	0	1	5	2	3	3
10	3	0	1992	5	4	4	3		UA	0	0	5	5	4	
									Q1	0	0	5	5	5	4
									Q2	0	0	5	5	5	5
									Q3	0	0	5	5	5	5
									Q4	0	0	5	5	5	5
									Q5	0	0	5	5	5	5
									Q6	0	0	5	5	5	5
									Q7	0	0	5	5	5	5
									Q8	0	0	5	5	5	5
									Q9	0	0	5	5	5	5
									Q10	0	0	5	5	5	5
89	3	1	1966	5	4	3	4		UA	0	0	4	3	4	
									Q1	0	1	2,5	3	3	2
									Q2	0	0	3	3	4	3
									Q3	0	0	3	3	4	3,5
									Q4	0	0	3	3	4	3
									Q5	0	1	3	3	4	3
									Q6	0	1	3	3	4	3
									Q7	0	0	3	3	2	2
									Q8	0	0	4	3	3	3
									Q9	0	0	4	3	4	3
									Q10	0	0	3	3	4	3
55	3	0	1970	7	3	3	19		UA	0	0	3	3	3	
									Q1	0	0	4	3	3	3
									Q2	0	0	3	4	3	3
									Q3	0	0	3	3	2	3
									Q4	0	0	3	3	3	3
									Q5	0	0	4	4	4	4
									Q6	0	0				
									Q7	0	0	3	3	3	3
									Q8	0	0	4	4	4	4
									Q9	0	0	4	4	4	4
									Q10	0	0				
23	3	1	1992	5	4	4	1,5		UA	0	0	3	3	5	
									Q1	0	0	5	4	3	3
									Q2	0	0	3	4	5	3
									Q3	0	0	4	5	4	4
									Q4	0	0	4	4	5	2
									Q5	0	0				
									Q6	0	0				
									Q7	0	0				
									Q8	0	0	4	5	4	3
									Q9	0	0	4	4	5	4
									Q10	0	0				
27	3	0	1992	5	3	3	15		UA	0	0	5	5	3	
									Q1	0	0	4	3	4	3
									Q2	0	0	4	4	3	3
									Q3	0	0	5	4	4	3
									Q4	0	0	4	3	3	3
									Q5	0	0	3	3	2	2
									Q6	0	0	4	4	3	4
									Q7	0	1	4	4	3	4
									Q8	0	0				
									Q9	0	0	5	4	4	4
									Q10	0	0	5	5	4	4
100	3	1	1962	8	4	2	20		UA	0	0	4	5	4	
									Q1	0	0	4	5	4	4
									Q2	0	0	5	5	3	4
									Q3	0	1	2	2	2	2
									Q4	0	1	3	3	4	4
									Q5	0	0	4	4	5	4
									Q6	0	0	5	5	4	4
									Q7	0	0	5	5	5	4
									Q8	0	0	5	5	5	4
									Q9	0	0	5	5	4	5
									Q10	0	0	5	4	5	5
121	3	0	1966	8	5	2	10		UA	0	0	4	5	4	
									Q1	0	0	4	4	4	4
									Q2	0	0				
									Q3	0	0	4	4	4	3
									Q4	0	0	4	5	4	4
									Q5	0	0	4	3	5	4
									Q6	0	0	5	5	4	4
									Q7	0	0				
									Q8	0	0				
									Q9	0	0				
									Q10	0	0				
53	3	0	1948	5	3	3	40		UA	0	0	2	2	2	
									Q1	0	0	2	1	3	3
									Q2	0	1	3	1	2	3
									Q3	0	1	2	2	3	3
									Q4	0	1	3	2	3	3
									Q5	0	0	3	2	3	3
									Q6	0	0	3	2	3	3
									Q7	0	0	3	2	3	3
									Q8	0	0				
									Q9	0	1	3	2	3	3
									Q10	0	1	3	3	3	3
92	3	1	1974	7	4	4	7		UA	0	0	1	4	1	
									Q1	0	1	2	4	2	2
									Q2	0	1	3	3	3	3
									Q3	0	1	2	4	3	2
									Q4	0	1	3	2	4	3
									Q5	0	1	4	4	3	3
									Q6	0	0	4	4	4	3
									Q7	0	1	3	4	4	4
									Q8	0	0				
									Q9	0	1	4	4	4	4
									Q10	0	1	4	4	4	3
94	3	1	1998	5	4	1	6		UA	0	0	4	5	4	
									Q1	0	1	3	5	3	4
									Q2	0	0	4	5	3	3
									Q3	0	0	4	5	4	3
									Q4	0	0	4	4	3	3
									Q5	0	0	3	3	3	3
									Q6	0	0	4	5	4	4
									Q7	0	0				
									Q8	0	0				
									Q9	0	0				
									Q10	0	0				
81	3	1	1980	7	4	2	1,5		UA	0	0	4	4	3	
									Q1	0	0	3	4	4	3
									Q2	0	0	4	4	4	4
									Q3	0	1	3	5	4	4
									Q4	0	0	4	5	4	4
									Q5	0	0	4	4	3	2
									Q6	0	0	4	4	4	3
									Q7	0	1	4	5	4	4
									Q8	0	0	4	5	3	3
									Q9	0	0	4	4	4	3
									Q10	0	0	4	5	4	4
29	3	1	1992	5	3	2	12		UA	0	0	3	3	2	

									Q2	0	0	4	4	4	4
									Q3	0	0	4	4	4	4
									Q4	0	0	4	4	4	4
									Q5	0	0	4	5	5	4
									Q6	0	0	3	4	3	2
									Q7	0	0	3	3	3	3
									Q8	0	0	4	4	4	3
									Q9	0	0	4	4	4	3
									Q10	0	0	3	4	4	2
117	3	1	1982	7	3	4	1.5	UA	0	0	3	4	2		
									Q1	0	0	3	4	4	3
									Q2	0	0	2	3	2	2
									Q3	0	1	2	3	2	2
									Q4	0	0	3	4	3	2
									Q5	0	1	2	2	2	2
									Q6	0	0	3	4	3	3
									Q7	0	0	4	4	5	2
									Q8	0	0	4	4	3	3
									Q9	0	0	4	4	4	3
									Q10	0	0	3	4	2	2
43	3	1	1989	6	4	3	13	UA	0	0	4	4	4		
									Q1	0	0	4	5	4	4
									Q2	0	1	3	5	4	4
									Q3	0	0	4	5	4	4
									Q4	0	0	4	5	4	3
									Q5	0	0	5	5	4	4
									Q6	0	0	4	4	5	5
									Q7	0	0	4	4	5	4
									Q8	0	0	4	4	4	4
									Q9	0	0	4	4	4	4
									Q10	0	0	4	4	3	3
66	3	0	1961	5	5	2	7	UA	0	0	4	5	4		
									Q1	0	1	3	2	2	3
									Q2	0	0	4	4	4	4
									Q3	0	0	4	4	4	4
									Q4	0	0	4	4	4	4
									Q5	0	0	4	4	4	4
									Q6	0	0	4	4	3	3
									Q7	0	0	4	4	4	4
									Q8	0	0	4	4	4	4
									Q9	0	0	4	4	4	4
									Q10	0	0	4	4	4	4
36	3	1	1991	5	4	2	6	UA	0	0	5	3	4		
									Q1	0	1	4	4	3	3
									Q2	0	0	4	4	3	3
									Q3	0	0	4	4	3	4
									Q4	0	0	4	4	3	3
									Q5	0	0	4	4	4	3
									Q6	0	0	3	4	3	4
									Q7	0	1	2	3	4	3
									Q8	0	0	4	4	3	3
									Q9	0	1	4	4	4	3
									Q10	0	1	4	4	4	3
49	3	1	1953	4	3	40		UA	0	0	4	3	2		
									Q1	0	0	3	4	3	3
									Q2	0	0	2	3	4	3
									Q3	0	0	4	4	3	4
									Q4	0	0	3	3	3	4
									Q5	0	0	3	3	3	4
									Q6	0	0	4	4	4	4
									Q7	0	0	3	3	3	3
									Q8	0	0	4	4	3	4
									Q9	0	0	4	4	4	4
									Q10	0	0	4	4	4	4
57	3	1	1968	5	4	4	5	UA	0	0	4	4	3		
									Q1	0	1	3	4	3	3
									Q2	0	1	4	4	4	4
									Q3	0	1	4	4	4	4
									Q4	0	1	4	4	4	4
									Q5	0	1	4	4	4	4
									Q6	0	1	4	4	4	4
									Q7	0	1	4	4	4	4
									Q8	0	1	4	4	4	4
									Q9	0	1	4	4	4	4
									Q10	0	1	4	4	4	4
40	3	1	1964	8	2	2	0,08	UA	0	0	2	3	3		
									Q1	0	1	3	3	3	3
									Q2	0	1	3	3	3	3
									Q3	0	3	3	3	3	2
									Q4	0	1	1	2	2	1
									Q5	0	1	3	3	3	3
									Q6	0	1	4	4	4	4
									Q7	0	0	3	3	3	2
									Q8	0	0	3	3	3	3
									Q9	0	0	3	3	3	3
									Q10	0	0	3	3	3	3
95	3	1	1961	6	2	3	1	UA	0	0	3	4	3		
									Q1	0	0	4	4	3	3
									Q2	0	0	3	3	4	4
									Q3	0	1	2	3	3	3
									Q4	0	0	4	4	3	3
									Q5	0	1	2	2	4	4
									Q6	0	0	4	4	4	4
									Q7	0	1	3	4	3	4
									Q8	0	1	3	4	4	4
									Q9	0	1	4	4	5	4
									Q10	0	0	4	4	4	4
42	3	1	1977	6	4	4	10	UA	0	0	4	4	4		
									Q1	0	0	3	4	4	3
									Q2	0	1	3	4	4	3
									Q3	0	1	2	3	2	3
									Q4	0	0	4	4	4	4
									Q5	0	0	4	4	4	4
									Q6	0	1	2	2	1	1
									Q7	0	0	0	0	0	0
									Q8	0	0	0	0	0	0
									Q9	0	0	0	0	0	0
									Q10	0	0	0	0	0	0
26	3	1	1992	6	3	3	1,5	UA	0	0	3	5	4		
									Q1	0	1	4	5	4	3
									Q2	0	0	4	4	4	4
									Q3	0	0	4	5	5	4
									Q4	0	0	4	3	4	5
									Q5	0	0	4	5	5	5
									Q6	0	0	5	5	4	4
									Q7	0	0	4	5	5	5
									Q8	0	1	4	5	4	4
									Q9	0	1	4	5	4	4
									Q10	0	1	3	5	4	4
59	3	1	1971	7	4	4	7	UA	0	0	4	5	4		
									Q1	0	0	4	5	4	4
									Q2	0	0	4	5	4	3
									Q3	0	1	4	5	5	4
									Q4	0	1	3	2	4	4
									Q5	0	0	0	0	0	0
									Q6	0	0	0	0	0	0
									Q7	0	0	3	4	4	3
									Q8	0	0	3	4	3	3
									Q9	0	0	3	4	4	3
									Q10	0	0	4	5	4	4
82	3	0	1979	6	5	2	2	UA	0	0	4	3	5		
									Q1	0	0	0	0	0	0
									Q2	0	0	0	0	0	0
									Q3	0	0	0	0	0	0
									Q4	0	0	0	0	0	0
									Q5	0	0	0	0	0	0
									Q6	0	0	3	3	4	3
									Q7	0	0	0	0	0	0
									Q8	0	0	0	0	0	0
									Q9	0	0	0	0	0	0
									Q10	0	0	0	0	0	0
58	3	0	1966	7	4	3	5	UA	0	0	4	4	3		
									Q1	0	0	4	4	3	4
									Q2	0	0	4	4	2	4

										Q6	0	0		4	4	4	5
										Q7	0	0		4	4	4	5
										Q8	0	0		4	4	4	5
										Q9	0	0		4	4	4	5
										Q10	0	0		4	4	4	5
113	3	1	1996	5	5	3	2			UA	0	0	4	4	3		
										Q1	0	1	2	3	2	2	
										Q2	0	0	3	4	3	3	
										Q3	0	0	3	4	3	3	
										Q4	0	0	4	4	4	3	
										Q5	0	1	3	4	3	2	
										Q6	0	0					
										Q7	0	0					
										Q8	0	0					
										Q9	0	0					
										Q10	0	0					
65	3	1	1968	8	5	4	7			UA	0	0	3	4	3		
										Q1	0	1	3	2	2	2	
										Q2	0	0	4	4	4	4	
										Q3	0	0	4	4	3	4	
										Q4	0	0	4	4	4	4	
										Q5	0	0	3	4	2	2	
										Q6	0	0	3	4	3	3	
										Q7	0	0	4	4	4	4	
										Q8	0	0	4	4	4	4	
										Q9	0	0	3	4	4	3	
										Q10	0	0	4	4	4	4	
54	3	1	1968	5	3	4	17			UA	0	0	3	4	2		
										Q1	0	1	3	2	2	2	
										Q2	0	0	3	4	2	3	
										Q3	0	0	2	2	2	2	
										Q4	0	0	3	3	2	3	
										Q5	0	0	4	4	4	4	
										Q6	0	0	5	5	4	4	
										Q7	0	0	5	4	3	3	
										Q8	0	0	3	3	3	3	
										Q9	0	0	4	4	3	3	
										Q10	0	0	4	5	3	3	
41	3	1	1977	5	3	4	12			UA	0	0	3	3	3		
										Q1	0	0	4	4	4	4	
										Q2	0	0	4	4	4	4	
										Q3	0	0	4	4	4	4	
										Q4	0	0	4	4	4	3	
										Q5	0	0	4	4	5	4	
										Q6	0	0	4	4	5	4	
										Q7	0	0					
										Q8	0	0					
										Q9	0	0	4	4	4	4	
										Q10	0	0	4	4	5	4	
37	3	1	1991	5	2	1	1			UA	0	0	4	3	4		
										Q1	0	0	4	4	4	5	
										Q2	0	0	4	4	4	5	
										Q3	0	1	3	4	5	5	
										Q4	0	0	4	4	4	5	
										Q5	0	0	4	5	5	5	
										Q6	0	0	4	5	5	4	
										Q7	0	1	4	5	4	5	
										Q8	0	1	3	2	4	5	
										Q9	0	0	5	5	5	4	
										Q10	0	0	4	5	5	5	
83	3	1	1984	7	4	3	1,5			UA	0	0	4	5	3		
										Q1	0	0	4	3	3	2	
										Q2	0	1	4	4	3	3	
										Q3	0	0	4	4	4	3	
										Q4	0	0	4	4	4	3	
										Q5	0	0	4	4	4	4	
										Q6	0	0	3	4	3	3	
										Q7	0	0	2	4	2	2	
										Q8	0	1	3	3	2	2	
										Q9	0	0	4	3	3	3	
										Q10	0	1	4	4	4	4	
124	3	1	1983	6	2	2	4			UA	0	0	4	4	4		
										Q1	0	1	3	4	3	3	
										Q2	0	1	3	4	3	3	
										Q3	0	0	5	5	3	3	
										Q4	0	0	4	4	3	3	
										Q5	0	1	4	4	3	3	
										Q6	0	1	3	4	3	3	
										Q7	0	0	4	4	3	3	
										Q8	0	1	3	3	3	3	
										Q9	0	0	4	4	3	3	
										Q10	0	1	4	4	2	3	
47	3	1	1975	7	4	5	30			UA	0	0	3	4	3		
										Q1	0	1	3	5	4	2	
										Q2	0	0					
										Q3	0	0					
										Q4	0	0					
										Q5	0	0					
										Q6	0	0					
										Q7	0	1	3	5	4	3	
										Q8	0	1	4	4	4	4	
										Q9	0	0					
										Q10	0	0					
15	3	1	1976	7	4	3	10			UA	0	0	5	5	5		
										Q1	0	0	4	2	4	4	
										Q2	0	0	4	4	5	4	
										Q3	0	0	5	5	4	3	
										Q4	0	0	4	4	3	2	
										Q5	0	0	4	5	4	4	
										Q6	0	1	5	5	4	4	
										Q7	0	0	5	5	5	4	
										Q8	0	0	5	5	5	4	
										Q9	0	0	5	5	5	4	
										Q10	0	0	5	5	5	4	
97	3	1	1982	8	3	2	17			UA	0	0	2	2	3		
										Q1	0	0	4	3	4	4	
										Q2	0	0	4	4	5	4	
										Q3	0	0	4	5	5	4	
										Q4	0	1	3	2	3	3	
										Q5	0	0	4	4	4	3	
										Q6	0	0	4	4	3	3	
										Q7	0	0	3	3	3	3	
										Q8	0	0	4	4	4	4	
										Q9	0	0	4	5	5	4	
										Q10	0	0	5	4	5	5	

Priloga D: Fengshuijska baza avtorice izdelana za Quantec

Pregled baze podatkov

Del baze podatkov: FS YIN YANG - stanovanje (3)	
FS YIN YANG - stanovanje (3)	
neugodno / BIVALNI PROSTOR je preveč YANG - nosoda Preveč YANG okolje pomeni, da je prostor preveč dinamičen; ima preveč ostrih ali oglatih oblik, rumenih, oranžnih in rdečih barv, barve so preveč nasičene in intenzivne ali pa so površine preveč sijajne in spolirane.	
neugodno / BIVALNI PROSTOR je preveč YIN - nosoda Preveč YIN okolje pomeni, da je prostor preveč umirjen; ima preveč valovitih in mehkih oblik, zelenih, modrih in drugih umirjenih barv, barve so preveč pastelne in premalo intenzivne ali pa so površine preveč grobih in mehkih tekstur.	
neugodno / DELOVNA SOBA je preveč YANG - nosoda Preveč YANG okolje pomeni, da je prostor preveč dinamičen; ima preveč ostrih ali oglatih oblik, rumenih, oranžnih in rdečih barv, barve so preveč nasičene in intenzivne ali pa so površine preveč sijajne in spolirane.	
neugodno / DELOVNA SOBA je preveč YIN - nosoda Preveč YIN okolje pomeni, da je prostor preveč umirjen; ima preveč valovitih in mehkih oblik, zelenih, modrih in drugih umirjenih barv, barve so preveč pastelne in premalo intenzivne ali pa so površine preveč grobih in mehkih tekstur.	
neugodno / KUHINJA je preveč YANG - nosoda Preveč YANG okolje pomeni, da je prostor preveč dinamičen; ima preveč ostrih ali oglatih oblik, rumenih, oranžnih in rdečih barv, barve so preveč nasičene in intenzivne ali pa so površine preveč sijajne in spolirane.	
neugodno / KUHINJA je preveč YIN - nosoda Preveč YIN okolje pomeni, da je prostor preveč umirjen; ima preveč valovitih in mehkih oblik, zelenih, modrih in drugih umirjenih barv, barve so preveč pastelne in premalo intenzivne ali pa so površine preveč grobih in mehkih tekstur.	
neugodno / MALA KOPALNICA je preveč YANG - nosoda Preveč YANG okolje pomeni, da je prostor preveč dinamičen; ima preveč ostrih ali oglatih oblik, rumenih, oranžnih in rdečih barv, barve so preveč nasičene in intenzivne ali pa so površine preveč sijajne in spolirane.	
neugodno / MALA KOPALNICA je preveč YIN - nosoda Preveč YIN okolje pomeni, da je prostor preveč umirjen; ima preveč valovitih in mehkih oblik, zelenih, modrih in drugih umirjenih barv, barve so preveč pastelne in premalo intenzivne ali pa so površine preveč grobih in mehkih tekstur.	
neugodno / OBMOČJE VHODA je preveč YANG - nosoda Preveč YANG okolje pomeni, da je prostor preveč dinamičen; ima preveč ostrih ali oglatih oblik, rumenih, oranžnih in rdečih barv, barve so preveč nasičene in intenzivne ali pa so površine preveč sijajne in spolirane.	
neugodno / OBMOČJE VHODA je preveč YIN - nosoda Preveč YIN okolje pomeni, da je prostor preveč umirjen; ima preveč valovitih in mehkih oblik, zelenih, modrih in drugih umirjenih barv, barve so preveč pastelne in premalo intenzivne ali pa so površine preveč grobih in mehkih tekstur.	
neugodno / SOBA ZA GOSTE je preveč YANG - nosoda Preveč YANG okolje pomeni, da je prostor preveč dinamičen; ima preveč ostrih ali oglatih oblik, rumenih, oranžnih in rdečih barv, barve so preveč nasičene in intenzivne ali pa so površine preveč sijajne in spolirane.	
neugodno / SOBA ZA GOSTE je preveč YIN - nosoda Preveč YIN okolje pomeni, da je prostor preveč umirjen; ima preveč valovitih in mehkih oblik, zelenih, modrih in drugih umirjenih barv, barve so preveč pastelne in premalo intenzivne ali pa so površine preveč grobih in mehkih tekstur.	
neugodno / SPALNICA MLAJŠEGA OTROKA je preveč YANG - nosoda Preveč YANG okolje pomeni, da je prostor preveč dinamičen; ima preveč ostrih ali oglatih oblik, rumenih, oranžnih in rdečih barv, barve so preveč nasičene in intenzivne ali pa so površine preveč sijajne in spolirane.	
neugodno / SPALNICA MLAJŠEGA OTROKA je preveč YIN - nosoda Preveč YIN okolje pomeni, da je prostor preveč umirjen; ima preveč valovitih in mehkih oblik, zelenih, modrih in drugih umirjenih barv, barve so preveč pastelne in premalo intenzivne ali pa so površine preveč grobih in mehkih tekstur.	
neugodno / SPALNICA OTROK je preveč YANG - nosoda Preveč YANG okolje pomeni, da je prostor preveč dinamičen; ima preveč ostrih ali oglatih oblik, rumenih, oranžnih in rdečih barv, barve so preveč nasičene in intenzivne ali pa so površine preveč sijajne in spolirane.	
neugodno / SPALNICA OTROK je preveč YIN - nosoda Preveč YIN okolje pomeni, da je prostor preveč umirjen; ima preveč valovitih in mehkih oblik, zelenih, modrih in drugih umirjenih barv, barve so preveč pastelne in premalo intenzivne ali pa so površine preveč grobih in mehkih tekstur.	
neugodno / SPALNICA STARIH STARŠEV je preveč YANG - nosoda Preveč YANG okolje pomeni, da je prostor preveč dinamičen; ima preveč ostrih ali oglatih oblik, rumenih, oranžnih in rdečih barv, barve so preveč nasičene in intenzivne ali pa so površine preveč sijajne in spolirane.	
neugodno / SPALNICA STARIH STRAŠEV je preveč YIN - nosoda Preveč YIN okolje pomeni, da je prostor preveč umirjen; ima preveč valovitih in mehkih oblik, zelenih, modrih in drugih umirjenih barv, barve so preveč pastelne in premalo intenzivne ali pa so površine preveč grobih in mehkih tekstur.	

Del baze podatkov: FS YIN YANG - stanovanje (3)	
neugodno / SPALNICA STARŠEV je preveč YANG - nosoda Preveč YANG okolje pomeni, da je prostor preveč dinamičen; ima preveč ostrih ali oglatih oblik, rumenih, oranžnih in rdečih barv, barve so preveč nasičene in intenzivne ali pa so površine preveč sijajne in spolirane.	
neugodno / SPALNICA STRAŠEV je preveč YIN - nosoda Preveč YIN okolje pomeni, da je prostor preveč umirjen; ima preveč valovitih in mehkih oblik, zelenih, modrih in drugih umirjenih barv, barve so preveč pastelne in premalo intenzivne ali pa so površine preveč grobih in mehkih tekstur.	
neugodno / VELIKA KOPALNICA je preveč YANG - nosoda Preveč YANG okolje pomeni, da je prostor preveč dinamičen; ima preveč ostrih ali oglatih oblik, rumenih, oranžnih in rdečih barv, barve so preveč nasičene in intenzivne ali pa so površine preveč sijajne in spolirane.	
neugodno / VELIKA KOPALNICA je preveč YIN - nosoda Preveč YIN okolje pomeni, da je prostor preveč umirjen; ima preveč valovitih in mehkih oblik, zelenih, modrih in drugih umirjenih barv, barve so preveč pastelne in premalo intenzivne ali pa so površine preveč grobih in mehkih tekstur.	
neugodno / WC je preveč YANG - nosoda Preveč YANG okolje pomeni, da je prostor preveč dinamičen; ima preveč ostrih ali oglatih oblik, rumenih, oranžnih in rdečih barv, barve so preveč nasičene in intenzivne ali pa so površine preveč sijajne in spolirane.	
neugodno / WC je preveč YIN - nosoda Preveč YIN okolje pomeni, da je prostor preveč umirjen; ima preveč valovitih in mehkih oblik, zelenih, modrih in drugih umirjenih barv, barve so preveč pastelne in premalo intenzivne ali pa so površine preveč grobih in mehkih tekstur.	
ugodno / v BIVALNEM PROSTORU sta komponenti YIN in YANG harmonično usklajeni korekture niso potrebne	
ugodno / v DELOVNI SOBI sta komponenti YIN in YANG harmonično usklajeni korekture niso potrebne	
ugodno / v KUHINJI sta komponenti YIN in YANG harmonično usklajeni korekture niso potrebne	
ugodno / v MALI KOPALNICI sta komponenti YIN in YANG harmonično usklajeni korekture niso potrebne	
ugodno / v OBMOČJU VHODA sta komponenti YIN in YANG harmonično usklajeni korekture niso potrebne	
ugodno / v SOBI ZA GOSTE sta komponenti YIN in YANG harmonično usklajeni korekture niso potrebne	
ugodno / v SPALNICI MLAJŠEGA OTROKA sta komponenti YIN in YANG harmonično usklajeni korekture niso potrebne	
ugodno / v SPALNICI OTROK sta komponenti YIN in YANG harmonično usklajeni korekture niso potrebne	
ugodno / v SPALNICI STARIH STARŠEV sta komponenti YIN in YANG harmonično usklajeni korekture niso potrebne	
ugodno / v SPALNICI STARŠEV sta komponenti YIN in YANG harmonično usklajeni korekture niso potrebne	
ugodno / v VELIKI KOPALNICI sta komponenti YIN in YANG harmonično usklajeni korekture niso potrebne	
ugodno / v WCju sta komponenti YIN in YANG harmonično usklajeni korekture niso potrebne	

Pregled baze podatkov

Del baze podatkov: FS YIN-YANG - poslovni prostor (3)	
FS YIN-YANG - poslovni prostor (3)	
neugodno / DIREKTORAT je preveč YANG - nosoda Preveč YANG okolje pomeni, da je prostor preveč dinamičen; ima preveč ostrih ali oglatih oblik, rumenih, oranžnih in rdečih barv, barve so preveč nasičene in intenzivne ali pa so površine preveč sijajne in spolirane.	
neugodno / DIREKTORAT je preveč YIN - nosoda Preveč YIN okolje pomeni, da je prostor preveč umirjen; ima preveč valovitih in mehkih oblik, zelenih, modrih in drugih umirjenih barv, barve so preveč pastelne in premalo intenzivne ali pa so površine preveč grobih in mehkih tekstur.	
neugodno / DIREKTORJEVA PISARNA je preveč YANG - nosoda Preveč YANG okolje pomeni, da je prostor preveč dinamičen; ima preveč ostrih ali oglatih oblik, rumenih, oranžnih in rdečih barv, barve so preveč nasičene in intenzivne ali pa so površine preveč sijajne in spolirane.	
neugodno / DIREKTORJEVA PISARNA je preveč YIN - nosoda Preveč YIN okolje pomeni, da je prostor preveč umirjen; ima preveč valovitih in mehkih oblik, zelenih, modrih in drugih umirjenih barv, barve so preveč pastelne in premalo intenzivne ali pa so površine preveč grobih in mehkih tekstur.	
neugodno / GLAVNA SEJNA SOBA je preveč YANG - nosoda Preveč YANG okolje pomeni, da je prostor preveč dinamičen; ima preveč ostrih ali oglatih oblik, rumenih, oranžnih in rdečih barv, barve so preveč nasičene in intenzivne ali pa so površine preveč sijajne in spolirane.	
neugodno / GLAVNA SEJNA SOBA je preveč YIN - nosoda Preveč YIN okolje pomeni, da je prostor preveč umirjen; ima preveč valovitih in mehkih oblik, zelenih, modrih in drugih umirjenih barv, barve so preveč pastelne in premalo intenzivne ali pa so površine preveč grobih in mehkih tekstur.	
neugodno / GLAVNI LOBBY je preveč YANG - nosoda Preveč YANG okolje pomeni, da je prostor preveč dinamičen; ima preveč ostrih ali oglatih oblik, rumenih, oranžnih in rdečih barv, barve so preveč nasičene in intenzivne ali pa so površine preveč sijajne in spolirane.	
neugodno / GLAVNI LOBBY je preveč YIN - nosoda Preveč YIN okolje pomeni, da je prostor preveč umirjen; ima preveč valovitih in mehkih oblik, zelenih, modrih in drugih umirjenih barv, barve so preveč pastelne in premalo intenzivne ali pa so površine preveč grobih in mehkih tekstur.	
neugodno / GLAVNO TAJNIŠTVO je preveč YANG - nosoda Preveč YANG okolje pomeni, da je prostor preveč dinamičen; ima preveč ostrih ali oglatih oblik, rumenih, oranžnih in rdečih barv, barve so preveč nasičene in intenzivne ali pa so površine preveč sijajne in spolirane.	
neugodno / GLAVNO TAJNIŠTVO je preveč YIN - nosoda Preveč YIN okolje pomeni, da je prostor preveč umirjen; ima preveč valovitih in mehkih oblik, zelenih, modrih in drugih umirjenih barv, barve so preveč pastelne in premalo intenzivne ali pa so površine preveč grobih in mehkih tekstur.	
neugodno / moški WC je preveč YANG - nosoda Preveč YANG okolje pomeni, da je prostor preveč dinamičen; ima preveč ostrih ali oglatih oblik, rumenih, oranžnih in rdečih barv, barve so preveč nasičene in intenzivne ali pa so površine preveč sijajne in spolirane.	
neugodno / moški WC je preveč YIN - nosoda Preveč YIN okolje pomeni, da je prostor preveč umirjen; ima preveč valovitih in mehkih oblik, zelenih, modrih in drugih umirjenih barv, barve so preveč pastelne in premalo intenzivne ali pa so površine preveč grobih in mehkih tekstur.	
neugodno / OBMOČJE VHODA je preveč YANG - nosoda Preveč YANG okolje pomeni, da je prostor preveč dinamičen; ima preveč ostrih ali oglatih oblik, rumenih, oranžnih in rdečih barv, barve so preveč nasičene in intenzivne ali pa so površine preveč sijajne in spolirane.	
neugodno / OBMOČJE VHODA je preveč YIN - nosoda Preveč YIN okolje pomeni, da je prostor preveč umirjen; ima preveč valovitih in mehkih oblik, zelenih, modrih in drugih umirjenih barv, barve so preveč pastelne in premalo intenzivne ali pa so površine preveč grobih in mehkih tekstur.	
neugodno / OBMOČJE Z BLAGAJNO je preveč YANG - nosoda Preveč YANG okolje pomeni, da je prostor preveč dinamičen; ima preveč ostrih ali oglatih oblik, rumenih, oranžnih in rdečih barv, barve so preveč nasičene in intenzivne ali pa so površine preveč sijajne in spolirane.	
neugodno / OBMOČJE Z BLAGAJNO je preveč YIN - nosoda Preveč YIN okolje pomeni, da je prostor preveč umirjen; ima preveč valovitih in mehkih oblik, zelenih, modrih in drugih umirjenih barv, barve so preveč pastelne in premalo intenzivne ali pa so površine preveč grobih in mehkih tekstur.	
neugodno / OSREDNJI DELOVNI PROSTOR je preveč YANG - nosoda Preveč YANG okolje pomeni, da je prostor preveč dinamičen; ima preveč ostrih ali oglatih oblik, rumenih, oranžnih in rdečih barv, barve so preveč nasičene in intenzivne ali pa so površine preveč sijajne in spolirane.	
neugodno / OSREDNJI DELOVNI PROSTOR je preveč YIN - nosoda Preveč YIN okolje pomeni, da je prostor preveč umirjen; ima preveč valovitih in mehkih oblik, zelenih, modrih in drugih umirjenih barv, barve so preveč pastelne in premalo intenzivne ali pa so površine preveč grobih in mehkih tekstur.	

Del baze podatkov: FS YIN-YANG - poslovni prostor (3)	
neugodno / OSREDNJI PROIZVODNI PROSTOR je preveč YANG - nosoda Preveč YANG okolje pomeni, da je prostor preveč dinamičen; ima preveč ostrih ali oglatih oblik, rumenih, oranžnih in rdečih barv, barve so preveč nasičene in intenzivne ali pa so površine preveč sijajne in spolirane.	
neugodno / OSREDNJI PROIZVODNI PROSTOR je preveč YIN - nosoda Preveč YIN okolje pomeni, da je prostor preveč umirjen; ima preveč valovitih in mehkih oblik, zelenih, modrih in drugih umirjenih barv, barve so preveč pastelne in premalo intenzivne ali pa so površine preveč grobih in mehkih tekstur.	
neugodno / PRODAJNI PROSTOR je preveč YANG - nosoda Preveč YANG okolje pomeni, da je prostor preveč dinamičen; ima preveč ostrih ali oglatih oblik, rumenih, oranžnih in rdečih barv, barve so preveč nasičene in intenzivne ali pa so površine preveč sijajne in spolirane.	
neugodno / PRODAJNI PROSTOR je preveč YIN - nosoda Preveč YIN okolje pomeni, da je prostor preveč umirjen; ima preveč valovitih in mehkih oblik, zelenih, modrih in drugih umirjenih barv, barve so preveč pastelne in premalo intenzivne ali pa so površine preveč grobih in mehkih tekstur.	
neugodno / ženski WC je preveč YANG - nosoda Preveč YANG okolje pomeni, da je prostor preveč dinamičen; ima preveč ostrih ali oglatih oblik, rumenih, oranžnih in rdečih barv, barve so preveč nasičene in intenzivne ali pa so površine preveč sijajne in spolirane.	
neugodno / ženski WC je preveč YIN - nosoda Preveč YIN okolje pomeni, da je prostor preveč umirjen; ima preveč valovitih in mehkih oblik, zelenih, modrih in drugih umirjenih barv, barve so preveč pastelne in premalo intenzivne ali pa so površine preveč grobih in mehkih tekstur.	
ugodno / v DIREKTORATU sta komponenti YIN in YANG harmonično usklajeni korekture niso potrebne	
ugodno / v DIREKTORJEVI PISARNI sta komponenti YIN in YANG harmonično usklajeni korekture niso potrebne	
ugodno / v GLAVNEM LOBBYju sta komponenti YIN in YANG harmonično usklajeni korekture niso potrebne	
ugodno / v GLAVNEM TAJNIŠTVU sta komponenti YIN in YANG harmonično usklajeni korekture niso potrebne	
ugodno / v GLAVNI SEJNI SOBI sta komponenti YIN in YANG harmonično usklajeni korekture niso potrebne	
ugodno / v moškem WCju sta komponenti YIN in YANG harmonično usklajeni korekture niso potrebne	
ugodno / v OBMOČJU VHODA sta komponenti YIN in YANG harmonično usklajeni korekture niso potrebne	
ugodno / v OBMOČJU Z BLAGAJNO sta komponenti YIN in YANG harmonično usklajeni korekture niso potrebne	
ugodno / v OSREDNJEM DELOVNEM PROSTORU sta komponenti YIN in YANG harmonično usklajeni korekture niso potrebne	
ugodno / v OSREDNJEM PROIZVODNEM PROSTORU sta komponenti YIN in YANG harmonično usklajeni korekture niso potrebne	
ugodno / v PRODAJNEM PROSTORU sta komponenti YIN in YANG harmonično usklajeni korekture niso potrebne	
ugodno / v ženskem WCju sta komponenti YIN in YANG harmonično usklajeni korekture niso potrebne	

Pregled baze podatkov

Del baze podatkov: FS ELEMENTARNE FAZE - stanovanje (5)	
FS ELEMENTARNE FAZE - stanovanje (5)	
neugodno / v BIVALNEM PROSTORU je premalo elementarne faze KOVINE - nosoda Elementarno fazo kovine dodamo s kovinskimi barvami (zlata, srebrna, bronasta, sivi in beli odtenki), kovinskimi materiali in izdelki (npr. kovinske postelje, stojala, kipi, fitnes naprave ipd.) in okroglimi oblikami.	
neugodno / v BIVALNEM PROSTORU je premalo elementarne faze LESA - nosoda elementarno fazo lesa dodamo z zeleno barvo, valjastimi in slokimi oblikami, elementi iz masivnega lesa in zdravimi zelenimi sobnimi rastlinami	
neugodno / v BIVALNEM PROSTORU je premalo elementarne faze OGNJA - nosoda Elementarno fazo ognja dodamo z rdečo barvo, živim ognjem (npr. kamin na drva) ali ostrimi špičastimi formami. Fazo ognja v prostor vnašamo s preudarkom, ker jo je hitro preveč.	
neugodno / v BIVALNEM PROSTORU je premalo elementarne faze VODE - nosoda Elementarno fazo vode v prostor dodamo s svežo živo vodo (akvarij, sobna fontana), modro ali črno barvo, valovitimi oblikami ali sliko / fotografijo primerno umirjenega vodnega telesa. Z elementarno fazo vode ne pretiravamo.	
neugodno / v BIVALNEM PROSTORU je premalo elementarne faze ZEMLJE - nosoda Elementarno fazo zemlje dodamo z rumenimi in zemljenimi barvami, izdelki in materiali iz zemlje, gline in terakote, ter štirioglatimi oblikami.	
neugodno / v DELOVNI SOBI je premalo elementarne faze KOVINE - nosoda Elementarno fazo kovine dodamo s kovinskimi barvami (zlata, srebrna, bronasta, sivi in beli odtenki), kovinskimi materiali in izdelki (npr. kovinske postelje, stojala, kipi, fitnes naprave ipd.) in okroglimi oblikami.	
neugodno / v DELOVNI SOBI je premalo elementarne faze LESA - nosoda elementarno fazo lesa dodamo z zeleno barvo, valjastimi in slokimi oblikami, elementi iz masivnega lesa in zdravimi zelenimi sobnimi rastlinami	
neugodno / v DELOVNI SOBI je premalo elementarne faze OGNJA - nosoda Elementarno fazo ognja dodamo z rdečo barvo, živim ognjem (npr. kamin na drva) ali ostrimi špičastimi formami. Fazo ognja v prostor vnašamo s preudarkom, ker jo je hitro preveč.	
neugodno / v DELOVNI SOBI je premalo elementarne faze VODE - nosoda Elementarno fazo vode v prostor dodamo s svežo živo vodo (akvarij, sobna fontana), modro ali črno barvo, valovitimi oblikami ali sliko / fotografijo primerno umirjenega vodnega telesa. Z elementarno fazo vode ne pretiravamo.	
neugodno / v DELOVNI SOBI je premalo elementarne faze ZEMLJE - nosoda Elementarno fazo zemlje dodamo z rumenimi in zemljenimi barvami, izdelki in materiali iz zemlje, gline in terakote, ter štirioglatimi oblikami.	
neugodno / v KUHINJI je premalo elementarne faze KOVINE - nosoda Elementarno fazo kovine dodamo s kovinskimi barvami (zlata, srebrna, bronasta, sivi in beli odtenki), kovinskimi materiali in izdelki (npr. kovinske postelje, stojala, kipi, fitnes naprave ipd.) in okroglimi oblikami.	
neugodno / v KUHINJI je premalo elementarne faze LESA - nosoda elementarno fazo lesa dodamo z zeleno barvo, valjastimi in slokimi oblikami, elementi iz masivnega lesa in zdravimi zelenimi sobnimi rastlinami	
neugodno / v KUHINJI je premalo elementarne faze OGNJA - nosoda Elementarno fazo ognja dodamo z rdečo barvo, živim ognjem (npr. kamin na drva) ali ostrimi špičastimi formami. Fazo ognja v prostor vnašamo s preudarkom, ker jo je hitro preveč.	
neugodno / v KUHINJI je premalo elementarne faze VODE - nosoda Elementarno fazo vode v prostor dodamo s svežo živo vodo (akvarij, sobna fontana), modro ali črno barvo, valovitimi oblikami ali sliko / fotografijo primerno umirjenega vodnega telesa. Z elementarno fazo vode ne pretiravamo.	
neugodno / v KUHINJI je premalo elementarne faze ZEMLJE - nosoda Elementarno fazo zemlje dodamo z rumenimi in zemljenimi barvami, izdelki in materiali iz zemlje, gline in terakote, ter štirioglatimi oblikami.	
neugodno / v MALI KOPALNICI je premalo elementarne faze KOVINE - nosoda Elementarno fazo kovine dodamo s kovinskimi barvami (zlata, srebrna, bronasta, sivi in beli odtenki), kovinskimi materiali in izdelki (npr. kovinske postelje, stojala, kipi, fitnes naprave ipd.) in okroglimi oblikami.	
neugodno / v MALI KOPALNICI je premalo elementarne faze LESA - nosoda elementarno fazo lesa dodamo z zeleno barvo, valjastimi in slokimi oblikami, elementi iz masivnega lesa in zdravimi zelenimi sobnimi rastlinami	
neugodno / v MALI KOPALNICI je premalo elementarne faze OGNJA - nosoda Elementarno fazo ognja dodamo z rdečo barvo, živim ognjem (npr. kamin na drva) ali ostrimi špičastimi formami. Fazo ognja v prostor vnašamo s preudarkom, ker jo je hitro preveč.	

Del baze podatkov: FS ELEMENTARNE FAZE - stanovanje (5)	
neugodno / v MALI KOPALNICI je premalo elementarne faze VODE - nosoda Elementarno fazo vode v prostor dodamo s svežo živo vodo (akvarij, sobna fontana), modro ali črno barvo, valovitimi oblikami ali sliko / fotografijo primerno umirjenega vodnega telesa. Z elementarno fazo vode ne pretiravamo.	
neugodno / v MALI KOPALNICI je premalo elementarne faze ZEMLJE - nosoda Elementarno fazo zemlje dodamo z rumenimi in zemljenimi barvami, izdelki in materiali iz zemlje, gline in terakote, ter štirioglatimi oblikami.	
neugodno / v OBMOČJU VHODA je premalo elementarne faze KOVINE - nosoda Elementarno fazo kovine dodamo s kovinskimi barvami (zlata, srebrna, bronasta, sivi in beli odtenki), kovinskimi materiali in izdelki (npr. kovinske postelje, stojala, kipi, fitnes naprave ipd.) in okroglimi oblikami.	
neugodno / v OBMOČJU VHODA je premalo elementarne faze LESA - nosoda elementarno fazo lesa dodamo z zeleno barvo, valjastimi in slokimi oblikami, elementi iz masivnega lesa in zdravimi zelenimi sobnimi rastlinami	
neugodno / v OBMOČJU VHODA je premalo elementarne faze OGNJA - nosoda Elementarno fazo ognja dodamo z rdečo barvo, živim ognjem (npr. kamin na drva) ali ostrimi špičastimi formami. Fazo ognja v prostor vnašamo s preudarkom, ker jo je hitro preveč.	
neugodno / v OBMOČJU VHODA je premalo elementarne faze VODE - nosoda Elementarno fazo vode v prostor dodamo s svežo živo vodo (akvarij, sobna fontana), modro ali črno barvo, valovitimi oblikami ali sliko / fotografijo primerno umirjenega vodnega telesa. Z elementarno fazo vode ne pretiravamo.	
neugodno / v OBMOČJU VHODA je premalo elementarne faze ZEMLJE - nosoda Elementarno fazo zemlje dodamo z rumenimi in zemljenimi barvami, izdelki in materiali iz zemlje, gline in terakote, ter štirioglatimi oblikami.	
neugodno / v SOBI ZA GOSTE je premalo elementarne faze KOVINE - nosoda Elementarno fazo kovine dodamo s kovinskimi barvami (zlata, srebrna, bronasta, sivi in beli odtenki), kovinskimi materiali in izdelki (npr. kovinske postelje, stojala, kipi, fitnes naprave ipd.) in okroglimi oblikami.	
neugodno / v SOBI ZA GOSTE je premalo elementarne faze LESA - nosoda elementarno fazo lesa dodamo z zeleno barvo, valjastimi in slokimi oblikami, elementi iz masivnega lesa in zdravimi zelenimi sobnimi rastlinami	
neugodno / v SOBI ZA GOSTE je premalo elementarne faze OGNJA - nosoda Elementarno fazo ognja dodamo z rdečo barvo, živim ognjem (npr. kamin na drva) ali ostrimi špičastimi formami. Fazo ognja v prostor vnašamo s preudarkom, ker jo je hitro preveč.	
neugodno / v SOBI ZA GOSTE je premalo elementarne faze VODE - nosoda Elementarno fazo vode v prostor dodamo s svežo živo vodo (akvarij, sobna fontana), modro ali črno barvo, valovitimi oblikami ali sliko / fotografijo primerno umirjenega vodnega telesa. Z elementarno fazo vode ne pretiravamo.	
neugodno / v SOBI ZA GOSTE je premalo elementarne faze ZEMLJE - nosoda Elementarno fazo zemlje dodamo z rumenimi in zemljenimi barvami, izdelki in materiali iz zemlje, gline in terakote, ter štirioglatimi oblikami.	
neugodno / v SPALNICI MLAJŠEGA OTROKA je premalo elementarne faze KOVINE - nosoda Elementarno fazo kovine dodamo s kovinskimi barvami (zlata, srebrna, bronasta, sivi in beli odtenki), kovinskimi materiali in izdelki (npr. kovinske postelje, stojala, kipi, fitnes naprave ipd.) in okroglimi oblikami.	
neugodno / v SPALNICI MLAJŠEGA OTROKA je premalo elementarne faze LESA - nosoda elementarno fazo lesa dodamo z zeleno barvo, valjastimi in slokimi oblikami, elementi iz masivnega lesa in zdravimi zelenimi sobnimi rastlinami	
neugodno / v SPALNICI MLAJŠEGA OTROKA je premalo elementarne faze OGNJA - nosoda Elementarno fazo ognja dodamo z rdečo barvo, živim ognjem (npr. kamin na drva) ali ostrimi špičastimi formami. Fazo ognja v prostor vnašamo s preudarkom, ker jo je hitro preveč.	
neugodno / v SPALNICI MLAJŠEGA OTROKA je premalo elementarne faze VODE - nosoda Elementarno fazo vode v prostor dodamo s svežo živo vodo (akvarij, sobna fontana), modro ali črno barvo, valovitimi oblikami ali sliko / fotografijo primerno umirjenega vodnega telesa. Z elementarno fazo vode ne pretiravamo.	
neugodno / v SPALNICI MLAJŠEGA OTROKA je premalo elementarne faze ZEMLJE - nosoda Elementarno fazo zemlje dodamo z rumenimi in zemljenimi barvami, izdelki in materiali iz zemlje, gline in terakote, ter štirioglatimi oblikami.	
neugodno / v SPALNICI OTROK je premalo elementarne faze KOVINE - nosoda Elementarno fazo kovine dodamo s kovinskimi barvami (zlata, srebrna, bronasta, sivi in beli odtenki), kovinskimi materiali in izdelki (npr. kovinske postelje, stojala, kipi, fitnes naprave ipd.) in okroglimi oblikami.	
neugodno / v SPALNICI OTROK je premalo elementarne faze LESA - nosoda elementarno fazo lesa dodamo z zeleno barvo, valjastimi in slokimi oblikami, elementi iz masivnega lesa in zdravimi zelenimi sobnimi rastlinami	
neugodno / v SPALNICI OTROK je premalo elementarne faze OGNJA - nosoda Elementarno fazo ognja dodamo z rdečo barvo, živim ognjem (npr. kamin na drva) ali ostrimi špičastimi formami. Fazo ognja v prostor vnašamo s preudarkom, ker jo je hitro preveč.	
neugodno / v SPALNICI OTROK je premalo elementarne faze VODE - nosoda	

Del baze podatkov: FS ELEMENTARNE FAZE - stanovanje (5)	
	Elementarno fazo vode v prostor dodamo s svežo živo vodo (akvarij, sobna fontana), modro ali črno barvo, valovitimi oblikami ali sliko / fotografijo primerno umirjenega vodnega telesa. Z elementarno fazo vode ne pretiravamo.
neugodno / v SPALNICI OTROK	je premalo elementarne faze ZEMLJE - nosoda Elementarno fazo zemlje dodamo z rumenimi in zemljenimi barvami, izdelki in materiali iz zemlje, gline in terakote, ter štirioglatimi oblikami.
neugodno / v SPALNICI STAREJŠEGA OTROKA	je premalo elementarne faze KOVINE - nosoda Elementarno fazo kovine dodamo s kovinskimi barvami (zlata, srebrna, bronasta, sivi in beli odtenki), kovinskimi materiali in izdelki (npr. kovinske postelje, stojala, kipi, fitnes naprave ipd.) in okroglimi oblikami.
neugodno / v SPALNICI STAREJŠEGA OTROKA	je premalo elementarne faze LESA - nosoda elementarno fazo lesa dodamo z zeleno barvo, valjastimi in slokimi oblikami, elementi iz masivnega lesa in zdravimi zelenimi sobnimi rastlinami
neugodno / v SPALNICI STAREJŠEGA OTROKA	je premalo elementarne faze OGNJA - nosoda Elementarno fazo ognja dodamo z rdečo barvo, živim ognjem (npr. kamin na drva) ali ostrimi špičastimi formami. Fazo ognja v prostor vnašamo s preudarkom, ker jo je hitro preveč.
neugodno / v SPALNICI STAREJŠEGA OTROKA	je premalo elementarne faze VODE - nosoda Elementarno fazo vode v prostor dodamo s svežo živo vodo (akvarij, sobna fontana), modro ali črno barvo, valovitimi oblikami ali sliko / fotografijo primerno umirjenega vodnega telesa. Z elementarno fazo vode ne pretiravamo.
neugodno / v SPALNICI STAREJŠEGA OTROKA	je premalo elementarne faze ZEMLJE - nosoda Elementarno fazo zemlje dodamo z rumenimi in zemljenimi barvami, izdelki in materiali iz zemlje, gline in terakote, ter štirioglatimi oblikami.
neugodno / v SPALNICI STARIH STARŠEV	je premalo elementarne faze KOVINE - nosoda Elementarno fazo kovine dodamo s kovinskimi barvami (zlata, srebrna, bronasta, sivi in beli odtenki), kovinskimi materiali in izdelki (npr. kovinske postelje, stojala, kipi, fitnes naprave ipd.) in okroglimi oblikami.
neugodno / v SPALNICI STARIH STARŠEV	je premalo elementarne faze LESA - nosoda elementarno fazo lesa dodamo z zeleno barvo, valjastimi in slokimi oblikami, elementi iz masivnega lesa in zdravimi zelenimi sobnimi rastlinami
neugodno / v SPALNICI STARIH STARŠEV	je premalo elementarne faze OGNJA - nosoda Elementarno fazo ognja dodamo z rdečo barvo, živim ognjem (npr. kamin na drva) ali ostrimi špičastimi formami. Fazo ognja v prostor vnašamo s preudarkom, ker jo je hitro preveč.
neugodno / v SPALNICI STARIH STARŠEV	je premalo elementarne faze VODE - nosoda Elementarno fazo vode v prostor dodamo s svežo živo vodo (akvarij, sobna fontana), modro ali črno barvo, valovitimi oblikami ali sliko / fotografijo primerno umirjenega vodnega telesa. Z elementarno fazo vode ne pretiravamo.
neugodno / v SPALNICI STARIH STARŠEV	je premalo elementarne faze ZEMLJE - nosoda Elementarno fazo zemlje dodamo z rumenimi in zemljenimi barvami, izdelki in materiali iz zemlje, gline in terakote, ter štirioglatimi oblikami.
neugodno / v SPALNICI STARŠEV	je premalo elementarne faze KOVINE - nosoda Elementarno fazo kovine dodamo s kovinskimi barvami (zlata, srebrna, bronasta, sivi in beli odtenki), kovinskimi materiali in izdelki (npr. kovinske postelje, stojala, kipi, fitnes naprave ipd.) in okroglimi oblikami.
neugodno / v SPALNICI STARŠEV	je premalo elementarne faze LESA - nosoda elementarno fazo lesa dodamo z zeleno barvo, valjastimi in slokimi oblikami, elementi iz masivnega lesa in zdravimi zelenimi sobnimi rastlinami
neugodno / v SPALNICI STARŠEV	je premalo elementarne faze OGNJA - nosoda Elementarno fazo ognja dodamo z rdečo barvo, živim ognjem (npr. kamin na drva) ali ostrimi špičastimi formami. Fazo ognja v prostor vnašamo s preudarkom, ker jo je hitro preveč.
neugodno / v SPALNICI STARŠEV	je premalo elementarne faze VODE - nosoda Elementarno fazo vode v prostor dodamo s svežo živo vodo (akvarij, sobna fontana), modro ali črno barvo, valovitimi oblikami ali sliko / fotografijo primerno umirjenega vodnega telesa. Z elementarno fazo vode ne pretiravamo.
neugodno / v SPALNICI STARŠEV	je premalo elementarne faze ZEMLJE - nosoda Elementarno fazo zemlje dodamo z rumenimi in zemljenimi barvami, izdelki in materiali iz zemlje, gline in terakote, ter štirioglatimi oblikami.
neugodno / v VELIKI KOPALNICI	je premalo elementarne faze KOVINE - nosoda Elementarno fazo kovine dodamo s kovinskimi barvami (zlata, srebrna, bronasta, sivi in beli odtenki), kovinskimi materiali in izdelki (npr. kovinske postelje, stojala, kipi, fitnes naprave ipd.) in okroglimi oblikami.
neugodno / v VELIKI KOPALNICI	je premalo elementarne faze LESA - nosoda elementarno fazo lesa dodamo z zeleno barvo, valjastimi in slokimi oblikami, elementi iz masivnega lesa in zdravimi zelenimi sobnimi rastlinami
neugodno / v VELIKI KOPALNICI	je premalo elementarne faze OGNJA - nosoda Elementarno fazo ognja dodamo z rdečo barvo, živim ognjem (npr. kamin na drva) ali ostrimi špičastimi formami. Fazo ognja v prostor vnašamo s preudarkom, ker jo je hitro preveč.
neugodno / v VELIKI KOPALNICI	je premalo elementarne faze VODE - nosoda Elementarno fazo vode v prostor dodamo s svežo živo vodo (akvarij, sobna fontana), modro ali črno barvo, valovitimi oblikami ali

Del baze podatkov: FS ELEMENTARNE FAZE - stanovanje (5)	
	sliko / fotografijo primerno umirjenega vodnega telesa. Z elementarno fazo vode ne pretiravamo.
neugodno / v VELIKI KOPALNICI je premalo elementarne faze ZEMLJE - nosoda	Elementarno fazo zemlje dodamo z rumenimi in zemljenimi barvami, izdelki in materiali iz zemlje, gline in terakote, ter štirioglatimi oblikami.
neugodno / v WCju je premalo elementarne faze KOVINE - nosoda	Elementarno fazo kovine dodamo s kovinskimi barvami (zlata, srebrna, bronasta, sivi in beli odtenki), kovinskimi materiali in izdelki (npr. kovinske postelje, stojala, kipi, fitnes naprave ipd.) in okroglimi oblikami.
neugodno / v WCju je premalo elementarne faze LESA - nosoda	elementarno fazo lesa dodamo z zeleno barvo, valjastimi in slokimi oblikami, elementi iz masivnega lesa in zdravimi zelenimi sobnimi rastlinami
neugodno / v WCju je premalo elementarne faze OGNJA - nosoda	Elementarno fazo ognja dodamo z rdečo barvo, živim ognjem (npr. kamin na drva) ali ostrimi špičastimi formami. Fazo ognja v prostor vnašamo s preudarkom, ker jo je hitro preveč.
neugodno / v WCju je premalo elementarne faze VODE - nosoda	Elementarno fazo vode v prostor dodamo s svežo živo vodo (akvarij, sobna fontana), modro ali črno barvo, valovitimi oblikami ali sliko / fotografijo primerno umirjenega vodnega telesa. Z elementarno fazo vode ne pretiravamo.
neugodno / v WCju je premalo elementarne faze ZEMLJE - nosoda	Elementarno fazo zemlje dodamo z rumenimi in zemljenimi barvami, izdelki in materiali iz zemlje, gline in terakote, ter štirioglatimi oblikami.
ugodno / v BIVALNEM PROSTORU je ravno prav elementarne faze KOVINE	korekture niso potrebne
ugodno / v BIVALNEM PROSTORU je ravno prav elementarne faze LESA	korekture niso potrebne
ugodno / v BIVALNEM PROSTORU je ravno prav elementarne faze OGNJA	korekture niso potrebne
ugodno / v BIVALNEM PROSTORU je ravno prav elementarne faze VODE	korekture niso potrebne
ugodno / v BIVALNEM PROSTORU je ravno prav elementarne faze ZEMLJE	korekture niso potrebne
ugodno / v BIVALNEM PROSTORU je vseh pet elementarnih faz harmonično usklajenih	korekture niso potrebne
ugodno / v DELOVNI SOBI je ravno prav elementarne faze KOVINE	korekture niso potrebne
ugodno / v DELOVNI SOBI je ravno prav elementarne faze LESA	korekture niso potrebne
ugodno / v DELOVNI SOBI je ravno prav elementarne faze OGNJA	korekture niso potrebne
ugodno / v DELOVNI SOBI je ravno prav elementarne faze VODE	korekture niso potrebne
ugodno / v DELOVNI SOBI je ravno prav elementarne faze ZEMLJE	korekture niso potrebne
ugodno / v DELOVNI SOBI je vseh pet elementarnih faz harmonično usklajenih	korekture niso potrebne
ugodno / v KUHINJI je ravno prav elementarne faze KOVINE	korekture niso potrebne
ugodno / v KUHINJI je ravno prav elementarne faze LESA	korekture niso potrebne
ugodno / v KUHINJI je ravno prav elementarne faze OGNJA	korekture niso potrebne
ugodno / v KUHINJI je ravno prav elementarne faze VODE	korekture niso potrebne
ugodno / v KUHINJI je ravno prav elementarne faze ZEMLJE	korekture niso potrebne
ugodno / v KUHINJI je vseh pet elementarnih faz harmonično usklajenih	korekture niso potrebne
ugodno / v MALI KOPALNICI je ravno prav elementarne faze KOVINE	korekture niso potrebne

Del baze podatkov: FS ELEMENTARNE FAZE - stanovanje (5)	
	ugodno / v MALI KOPALNICI je ravno prav elementarne faze LESA korekture niso potrebne
	ugodno / v MALI KOPALNICI je ravno prav elementarne faze OGNJA korekture niso potrebne
	ugodno / v MALI KOPALNICI je ravno prav elementarne faze VODE korekture niso potrebne
	ugodno / v MALI KOPALNICI je ravno prav elementarne faze ZEMLJE korekture niso potrebne
	ugodno / v MALI KOPALNICI je vseh pet elementarnih faz harmonično usklajenih korekture niso potrebne
	ugodno / v OBMOČJU VHODA je ravno prav elementarne faze KOVINE korekture niso potrebne
	ugodno / v OBMOČJU VHODA je ravno prav elementarne faze LESA korekture niso potrebne
	ugodno / v OBMOČJU VHODA je ravno prav elementarne faze OGNJA korekture niso potrebne
	ugodno / v OBMOČJU VHODA je ravno prav elementarne faze VODE korekture niso potrebne
	ugodno / v OBMOČJU VHODA je ravno prav elementarne faze ZEMLJE korekture niso potrebne
	ugodno / v OBMOČJU VHODA je vseh pet elementarnih faz harmonično usklajenih korekture niso potrebne
	ugodno / v SOBI ZA GOSTE je ravno prav elementarne faze KOVINE korekture niso potrebne
	ugodno / v SOBI ZA GOSTE je ravno prav elementarne faze LESA korekture niso potrebne
	ugodno / v SOBI ZA GOSTE je ravno prav elementarne faze OGNJA korekture niso potrebne
	ugodno / v SOBI ZA GOSTE je ravno prav elementarne faze VODE korekture niso potrebne
	ugodno / v SOBI ZA GOSTE je ravno prav elementarne faze ZEMLJE korekture niso potrebne
	ugodno / v SOBI ZA GOSTE je vseh pet elementarnih faz harmonično usklajenih korekture niso potrebne
	ugodno / v SPALNICI MLAJŠEGA OTROKA je ravno prav elementarne faze KOVINE korekture niso potrebne
	ugodno / v SPALNICI MLAJŠEGA OTROKA je ravno prav elementarne faze LESA korekture niso potrebne
	ugodno / v SPALNICI MLAJŠEGA OTROKA je ravno prav elementarne faze OGNJA korekture niso potrebne
	ugodno / v SPALNICI MLAJŠEGA OTROKA je ravno prav elementarne faze VODE korekture niso potrebne
	ugodno / v SPALNICI MLAJŠEGA OTROKA je ravno prav elementarne faze ZEMLJE korekture niso potrebne
	ugodno / v SPALNICI MLAJŠEGA OTROKA je vseh pet elementarnih faz harmonično usklajenih korekture niso potrebne
	ugodno / v SPALNICI OTROK je ravno prav elementarne faze KOVINE korekture niso potrebne
	ugodno / v SPALNICI OTROK je ravno prav elementarne faze LESA korekture niso potrebne
	ugodno / v SPALNICI OTROK je ravno prav elementarne faze OGNJA korekture niso potrebne
	ugodno / v SPALNICI OTROK je ravno prav elementarne faze VODE korekture niso potrebne
	ugodno / v SPALNICI OTROK je ravno prav elementarne faze ZEMLJA korekture niso potrebne

Del baze podatkov: FS ELEMENTARNE FAZE - stanovanje (5)	
ugodno / v SPALNICI OTROK je vseh pet elementarnih faz harmonično usklajenih	korekture niso potrebne
ugodno / v SPALNICI STAREJŠEGA OTROKA je ravno prav elementarne faze KOVINE	korekture niso potrebne
ugodno / v SPALNICI STAREJŠEGA OTROKA je ravno prav elementarne faze LESA	korekture niso potrebne
ugodno / v SPALNICI STAREJŠEGA OTROKA je ravno prav elementarne faze OGNJA	korekture niso potrebne
ugodno / v SPALNICI STAREJŠEGA OTROKA je ravno prav elementarne faze VODE	korekture niso potrebne
ugodno / v SPALNICI STAREJŠEGA OTROKA je ravno prav elementarne faze ZEMLJE	korekture niso potrebne
ugodno / v SPALNICI STAREJŠEGA OTROKA je vseh pet elementarnih faz harmonično usklajenih	korekture niso potrebne
ugodno / v SPALNICI STARIH STARŠEV je vseh pet elementarnih faz harmonično usklajenih	korekture niso potrebne
ugodno / v SPALNICI STARIH STRAŠEV je ravno prav elementarne faze KOVINE	korekture niso potrebne
ugodno / v SPALNICI STARIH STRAŠEV je ravno prav elementarne faze LESA	korekture niso potrebne
ugodno / v SPALNICI STARIH STRAŠEV je ravno prav elementarne faze OGNJA	korekture niso potrebne
ugodno / v SPALNICI STARIH STRAŠEV je ravno prav elementarne faze VODE	korekture niso potrebne
ugodno / v SPALNICI STARIH STRAŠEV je ravno prav elementarne faze ZEMLJE	korekture niso potrebne
ugodno / v SPALNICI STARŠEV je vseh pet elementarnih faz harmonično usklajenih	korekture niso potrebne
ugodno / v SPALNICI STRAŠEV je ravno prav elementarne faze KOVINE	korekture niso potrebne
ugodno / v SPALNICI STRAŠEV je ravno prav elementarne faze LESA	korekture niso potrebne
ugodno / v SPALNICI STRAŠEV je ravno prav elementarne faze OGNJA	korekture niso potrebne
ugodno / v SPALNICI STRAŠEV je ravno prav elementarne faze VODE	korekture niso potrebne
ugodno / v SPALNICI STRAŠEV je ravno prav elementarne faze ZEMLJE	korekture niso potrebne
ugodno / v VELIKI KOPALNICI je ravno prav elementarne faze KOVINE	korekture niso potrebne
ugodno / v VELIKI KOPALNICI je ravno prav elementarne faze LESA	korekture niso potrebne
ugodno / v VELIKI KOPALNICI je ravno prav elementarne faze OGNJA	korekture niso potrebne
ugodno / v VELIKI KOPALNICI je ravno prav elementarne faze VODE	korekture niso potrebne
ugodno / v VELIKI KOPALNICI je ravno prav elementarne faze ZEMLJE	korekture niso potrebne
ugodno / v VELIKI KOPALNICI je vseh pet elementarnih faz harmonično usklajenih	korekture niso potrebne
ugodno / v WCju je ravno prav elementarne faze KOVINE	korekture niso potrebne
ugodno / v WCju je ravno prav elementarne faze LESA	korekture niso potrebne
ugodno / v WCju je ravno prav elementarne faze OGNJA	korekture niso potrebne

Del baze podatkov: FS ELEMENTARNE FAZE - stanovanje (5)	
	ugodno / v WCju je ravno prav elementarne faze VODE korekture niso potrebne
	ugodno / v WCju je ravno prav elementarne faze ZEMLJE korekture niso potrebne
	ugodno / v WCju je vseh pet elementarnih faz harmonično usklajenih korekture niso potrebne

Pregled baze podatkov

Del baze podatkov: FS ELEMENTARNE FAZE - poslovni prostor (5)	
FS ELEMENTARNE FAZE - poslovni prostor (5)	
	neugodno / v DIREKTORATU je premalo elementarne faze KOVINE - nosoda Elementarno fazo kovine dodamo s kovinskimi barvami (zlata, srebrna, bronasta, sivi in beli odtenki), kovinskimi materiali in izdelki (npr. kovinske postelje, stojala, kipi, fitnes naprave ipd.) in okroglimi oblikami.
	neugodno / v DIREKTORATU je premalo elementarne faze LESA - nosoda elementarno fazo lesa dodamo z zeleno barvo, valjastimi in slokimi oblikami, elementi iz masivnega lesa in zdravimi zelenimi sobnimi rastlinami
	neugodno / v DIREKTORATU je premalo elementarne faze OGNJA - nosoda Elementarno fazo ognja dodamo z rdečo barvo, živim ognjem (npr. kamin na drva) ali ostrimi špičastimi formami. Fazo ognja v prostor vnašamo s preudarkom, ker jo je hitro preveč.
	neugodno / v DIREKTORATU je premalo elementarne faze VODE - nosoda Elementarno fazo vode v prostor dodamo s svežo živo vodo (akvarij, sobna fontana), modro ali črno barvo, valovitimi oblikami ali sliko / fotografijo primerno umirjenega vodnega telesa. Z elementarno fazo vode ne pretiravamo.
	neugodno / v DIREKTORATU je premalo elementarne faze ZEMLJE - nosoda Elementarno fazo zemlje dodamo z rumenimi in zemljenimi barvami, izdelki in materiali iz zemlje, gline in terakote, ter štirioglatimi oblikami.
	neugodno / v DIREKTORJEVI PISARNI je premalo elementarne faze KOVINE - nosoda Elementarno fazo kovine dodamo s kovinskimi barvami (zlata, srebrna, bronasta, sivi in beli odtenki), kovinskimi materiali in izdelki (npr. kovinske postelje, stojala, kipi, fitnes naprave ipd.) in okroglimi oblikami.
	neugodno / v DIREKTORJEVI PISARNI je premalo elementarne faze LESA - nosoda elementarno fazo lesa dodamo z zeleno barvo, valjastimi in slokimi oblikami, elementi iz masivnega lesa in zdravimi zelenimi sobnimi rastlinami
	neugodno / v DIREKTORJEVI PISARNI je premalo elementarne faze OGNJA - nosoda Elementarno fazo ognja dodamo z rdečo barvo, živim ognjem (npr. kamin na drva) ali ostrimi špičastimi formami. Fazo ognja v prostor vnašamo s preudarkom, ker jo je hitro preveč.
	neugodno / v DIREKTORJEVI PISARNI je premalo elementarne faze VODE - nosoda Elementarno fazo vode v prostor dodamo s svežo živo vodo (akvarij, sobna fontana), modro ali črno barvo, valovitimi oblikami ali sliko / fotografijo primerno umirjenega vodnega telesa. Z elementarno fazo vode ne pretiravamo.
	neugodno / v DIREKTORJEVI PISARNI je premalo elementarne faze ZEMLJE - nosoda Elementarno fazo zemlje dodamo z rumenimi in zemljenimi barvami, izdelki in materiali iz zemlje, gline in terakote, ter štirioglatimi oblikami.
	neugodno / v GLAVNEM LOBBYju je premalo elementarne faze KOVINE - nosoda Elementarno fazo kovine dodamo s kovinskimi barvami (zlata, srebrna, bronasta, sivi in beli odtenki), kovinskimi materiali in izdelki (npr. kovinske postelje, stojala, kipi, fitnes naprave ipd.) in okroglimi oblikami.
	neugodno / v GLAVNEM LOBBYju je premalo elementarne faze LESA - nosoda elementarno fazo lesa dodamo z zeleno barvo, valjastimi in slokimi oblikami, elementi iz masivnega lesa in zdravimi zelenimi sobnimi rastlinami
	neugodno / v GLAVNEM LOBBYju je premalo elementarne faze OGNJA - nosoda Elementarno fazo ognja dodamo z rdečo barvo, živim ognjem (npr. kamin na drva) ali ostrimi špičastimi formami. Fazo ognja v prostor vnašamo s preudarkom, ker jo je hitro preveč.
	neugodno / v GLAVNEM LOBBYju je premalo elementarne faze VODE - nosoda Elementarno fazo vode v prostor dodamo s svežo živo vodo (akvarij, sobna fontana), modro ali črno barvo, valovitimi oblikami ali sliko / fotografijo primerno umirjenega vodnega telesa. Z elementarno fazo vode ne pretiravamo.
	neugodno / v GLAVNEM LOBBYju je premalo elementarne faze ZEMLJE - nosoda Elementarno fazo zemlje dodamo z rumenimi in zemljenimi barvami, izdelki in materiali iz zemlje, gline in terakote, ter štirioglatimi oblikami.
	neugodno / v GLAVNEM TAJNIŠTVU je premalo elementarne faze KOVINE - nosoda Elementarno fazo kovine dodamo s kovinskimi barvami (zlata, srebrna, bronasta, sivi in beli odtenki), kovinskimi materiali in izdelki (npr. kovinske postelje, stojala, kipi, fitnes naprave ipd.) in okroglimi oblikami.
	neugodno / v GLAVNEM TAJNIŠTVU je premalo elementarne faze LESA - nosoda elementarno fazo lesa dodamo z zeleno barvo, valjastimi in slokimi oblikami, elementi iz masivnega lesa in zdravimi zelenimi sobnimi rastlinami
	neugodno / v GLAVNEM TAJNIŠTVU je premalo elementarne faze OGNJA - nosoda Elementarno fazo ognja dodamo z rdečo barvo, živim ognjem (npr. kamin na drva) ali ostrimi špičastimi formami. Fazo ognja v prostor vnašamo s preudarkom, ker jo je hitro preveč.

Del baze podatkov: FS ELEMENTARNE FAZE - poslovni prostor (5)	
neugodno / v GLAVNEM TAJNIŠTVU je premalo elementarne faze VODE - nosoda Elementarno fazo vode v prostor dodamo s svežo živo vodo (akvarij, sobna fontana), modro ali črno barvo, valovitimi oblikami ali sliko / fotografijo primerno umirjenega vodnega telesa. Z elementarno fazo vode ne pretiravamo.	
neugodno / v GLAVNEM TAJNIŠTVU je premalo elementarne faze ZEMLJE - nosoda Elementarno fazo zemlje dodamo z rumenimi in zemljenimi barvami, izdelki in materiali iz zemlje, gline in terakote, ter štirioglatimi oblikami.	
neugodno / v GLAVNI SEJNI SOBI je premalo elementarne faze KOVINE - nosoda Elementarno fazo kovine dodamo s kovinskimi barvami (zlata, srebrna, bronasta, sivi in beli odtenki), kovinskimi materiali in izdelki (npr. kovinske postelje, stojala, kipi, fitnes naprave ipd.) in okroglimi oblikami.	
neugodno / v GLAVNI SEJNI SOBI je premalo elementarne faze LESA - nosoda elementarno fazo lesa dodamo z zeleno barvo, valjastimi in slokimi oblikami, elementi iz masivnega lesa in zdravimi zelenimi sobnimi rastlinami	
neugodno / v GLAVNI SEJNI SOBI je premalo elementarne faze OGNJA - nosoda Elementarno fazo ognja dodamo z rdečo barvo, živim ognjem (npr. kamin na drva) ali ostrimi špičastimi formami. Fazo ognja v prostor vnašamo s preudarkom, ker jo je hitro preveč.	
neugodno / v GLAVNI SEJNI SOBI je premalo elementarne faze VODE - nosoda Elementarno fazo vode v prostor dodamo s svežo živo vodo (akvarij, sobna fontana), modro ali črno barvo, valovitimi oblikami ali sliko / fotografijo primerno umirjenega vodnega telesa. Z elementarno fazo vode ne pretiravamo.	
neugodno / v GLAVNI SEJNI SOBI je premalo elementarne faze ZEMLJE - nosoda Elementarno fazo zemlje dodamo z rumenimi in zemljenimi barvami, izdelki in materiali iz zemlje, gline in terakote, ter štirioglatimi oblikami.	
neugodno / v moškem WCju je premalo elementarne faze KOVINE - nosoda Elementarno fazo kovine dodamo s kovinskimi barvami (zlata, srebrna, bronasta, sivi in beli odtenki), kovinskimi materiali in izdelki (npr. kovinske postelje, stojala, kipi, fitnes naprave ipd.) in okroglimi oblikami.	
neugodno / v moškem WCju je premalo elementarne faze LESA - nosoda elementarno fazo lesa dodamo z zeleno barvo, valjastimi in slokimi oblikami, elementi iz masivnega lesa in zdravimi zelenimi sobnimi rastlinami	
neugodno / v moškem WCju je premalo elementarne faze OGNJA - nosoda Elementarno fazo ognja dodamo z rdečo barvo, živim ognjem (npr. kamin na drva) ali ostrimi špičastimi formami. Fazo ognja v prostor vnašamo s preudarkom, ker jo je hitro preveč.	
neugodno / v moškem WCju je premalo elementarne faze VODE - nosoda Elementarno fazo vode v prostor dodamo s svežo živo vodo (akvarij, sobna fontana), modro ali črno barvo, valovitimi oblikami ali sliko / fotografijo primerno umirjenega vodnega telesa. Z elementarno fazo vode ne pretiravamo.	
neugodno / v moškem WCju je premalo elementarne faze ZEMLJE - nosoda Elementarno fazo zemlje dodamo z rumenimi in zemljenimi barvami, izdelki in materiali iz zemlje, gline in terakote, ter štirioglatimi oblikami.	
neugodno / v OBMOČJU VHODA je premalo elementarne faze KOVINE - nosoda Elementarno fazo kovine dodamo s kovinskimi barvami (zlata, srebrna, bronasta, sivi in beli odtenki), kovinskimi materiali in izdelki (npr. kovinske postelje, stojala, kipi, fitnes naprave ipd.) in okroglimi oblikami.	
neugodno / v OBMOČJU VHODA je premalo elementarne faze LESA - nosoda elementarno fazo lesa dodamo z zeleno barvo, valjastimi in slokimi oblikami, elementi iz masivnega lesa in zdravimi zelenimi sobnimi rastlinami	
neugodno / v OBMOČJU VHODA je premalo elementarne faze OGNJA - nosoda Elementarno fazo ognja dodamo z rdečo barvo, živim ognjem (npr. kamin na drva) ali ostrimi špičastimi formami. Fazo ognja v prostor vnašamo s preudarkom, ker jo je hitro preveč.	
neugodno / v OBMOČJU VHODA je premalo elementarne faze VODE - nosoda Elementarno fazo vode v prostor dodamo s svežo živo vodo (akvarij, sobna fontana), modro ali črno barvo, valovitimi oblikami ali sliko / fotografijo primerno umirjenega vodnega telesa. Z elementarno fazo vode ne pretiravamo.	
neugodno / v OBMOČJU VHODA je premalo elementarne faze ZEMLJE - nosoda Elementarno fazo zemlje dodamo z rumenimi in zemljenimi barvami, izdelki in materiali iz zemlje, gline in terakote, ter štirioglatimi oblikami.	
neugodno / v OBMOČJU Z BLAGAJNO je premalo elementarne faze KOVINE - nosoda Elementarno fazo kovine dodamo s kovinskimi barvami (zlata, srebrna, bronasta, sivi in beli odtenki), kovinskimi materiali in izdelki (npr. kovinske postelje, stojala, kipi, fitnes naprave ipd.) in okroglimi oblikami.	
neugodno / v OBMOČJU Z BLAGAJNO je premalo elementarne faze LESA - nosoda elementarno fazo lesa dodamo z zeleno barvo, valjastimi in slokimi oblikami, elementi iz masivnega lesa in zdravimi zelenimi sobnimi rastlinami	
neugodno / v OBMOČJU Z BLAGAJNO je premalo elementarne faze OGNJA - nosoda Elementarno fazo ognja dodamo z rdečo barvo, živim ognjem (npr. kamin na drva) ali ostrimi špičastimi formami. Fazo ognja v prostor vnašamo s preudarkom, ker jo je hitro preveč.	
neugodno / v OBMOČJU Z BLAGAJNO je premalo elementarne faze VODE - nosoda	

Del baze podatkov: FS ELEMENTARNE FAZE - poslovni prostor (5)	
	Elementarno fazo vode v prostor dodamo s svežo živo vodo (akvarij, sobna fontana), modro ali črno barvo, valovitimi oblikami ali sliko / fotografijo primerno umirjenega vodnega telesa. Z elementarno fazo vode ne pretiravamo.
	neugodno / v OBMOČJU Z BLAGAJNO je premalo elementarne faze ZEMLJE - nosoda Elementarno fazo zemlje dodamo z rumenimi in zemljenimi barvami, izdelki in materiali iz zemlje, gline in terakote, ter štirioglatimi oblikami.
	neugodno / v OSREDNJEM DELOVNEM PROSTORU je premalo elementarne faze KOVINE - nosoda Elementarno fazo kovine dodamo s kovinskimi barvami (zlata, srebrna, bronasta, sivi in beli odtenki), kovinskimi materiali in izdelki (npr. kovinske postelje, stojala, kipi, fitnes naprave ipd.) in okroglimi oblikami.
	neugodno / v OSREDNJEM DELOVNEM PROSTORU je premalo elementarne faze LESA - nosoda elementarno fazo lesa dodamo z zeleno barvo, valjastimi in slokimi oblikami, elementi iz masivnega lesa in zdravimi zelenimi sobnimi rastlinami
	neugodno / v OSREDNJEM DELOVNEM PROSTORU je premalo elementarne faze OGNJA - nosoda Elementarno fazo ognja dodamo z rdečo barvo, živim ognjem (npr. kamin na drva) ali ostrimi špičastimi formami. Fazo ognja v prostor vnašamo s preudarkom, ker jo je hitro preveč.
	neugodno / v OSREDNJEM DELOVNEM PROSTORU je premalo elementarne faze VODE - nosoda Elementarno fazo vode v prostor dodamo s svežo živo vodo (akvarij, sobna fontana), modro ali črno barvo, valovitimi oblikami ali sliko / fotografijo primerno umirjenega vodnega telesa. Z elementarno fazo vode ne pretiravamo.
	neugodno / v OSREDNJEM DELOVNEM PROSTORU je premalo elementarne faze ZEMLJE - nosoda Elementarno fazo zemlje dodamo z rumenimi in zemljenimi barvami, izdelki in materiali iz zemlje, gline in terakote, ter štirioglatimi oblikami.
	neugodno / v OSREDNJEM PROIZVODNEM PROSTORU je premalo elementarne faze KOVINE - nosoda Elementarno fazo kovine dodamo s kovinskimi barvami (zlata, srebrna, bronasta, sivi in beli odtenki), kovinskimi materiali in izdelki (npr. kovinske postelje, stojala, kipi, fitnes naprave ipd.) in okroglimi oblikami.
	neugodno / v OSREDNJEM PROIZVODNEM PROSTORU je premalo elementarne faze LESA - nosoda elementarno fazo lesa dodamo z zeleno barvo, valjastimi in slokimi oblikami, elementi iz masivnega lesa in zdravimi zelenimi sobnimi rastlinami
	neugodno / v OSREDNJEM PROIZVODNEM PROSTORU je premalo elementarne faze OGNJA - nosoda Elementarno fazo ognja dodamo z rdečo barvo, živim ognjem (npr. kamin na drva) ali ostrimi špičastimi formami. Fazo ognja v prostor vnašamo s preudarkom, ker jo je hitro preveč.
	neugodno / v OSREDNJEM PROIZVODNEM PROSTORU je premalo elementarne faze VODE - nosoda Elementarno fazo vode v prostor dodamo s svežo živo vodo (akvarij, sobna fontana), modro ali črno barvo, valovitimi oblikami ali sliko / fotografijo primerno umirjenega vodnega telesa. Z elementarno fazo vode ne pretiravamo.
	neugodno / v OSREDNJEM PROIZVODNEM PROSTORU je premalo elementarne faze ZEMLJE - nosoda Elementarno fazo zemlje dodamo z rumenimi in zemljenimi barvami, izdelki in materiali iz zemlje, gline in terakote, ter štirioglatimi oblikami.
	neugodno / v PRODAJNEM PROSTORU je premalo elementarne faze KOVINE - nosoda Elementarno fazo kovine dodamo s kovinskimi barvami (zlata, srebrna, bronasta, sivi in beli odtenki), kovinskimi materiali in izdelki (npr. kovinske postelje, stojala, kipi, fitnes naprave ipd.) in okroglimi oblikami.
	neugodno / v PRODAJNEM PROSTORU je premalo elementarne faze LESA - nosoda elementarno fazo lesa dodamo z zeleno barvo, valjastimi in slokimi oblikami, elementi iz masivnega lesa in zdravimi zelenimi sobnimi rastlinami
	neugodno / v PRODAJNEM PROSTORU je premalo elementarne faze OGNJA - nosoda Elementarno fazo ognja dodamo z rdečo barvo, živim ognjem (npr. kamin na drva) ali ostrimi špičastimi formami. Fazo ognja v prostor vnašamo s preudarkom, ker jo je hitro preveč.
	neugodno / v PRODAJNEM PROSTORU je premalo elementarne faze VODE - nosoda Elementarno fazo vode v prostor dodamo s svežo živo vodo (akvarij, sobna fontana), modro ali črno barvo, valovitimi oblikami ali sliko / fotografijo primerno umirjenega vodnega telesa. Z elementarno fazo vode ne pretiravamo.
	neugodno / v PRODAJNEM PROSTORU je premalo elementarne faze ZEMLJE - nosoda Elementarno fazo zemlje dodamo z rumenimi in zemljenimi barvami, izdelki in materiali iz zemlje, gline in terakote, ter štirioglatimi oblikami.
	neugodno / v ženskem WCju je premalo elementarne faze ZEMLJE - nosoda Elementarno fazo zemlje dodamo z rumenimi in zemljenimi barvami, izdelki in materiali iz zemlje, gline in terakote, ter štirioglatimi oblikami.
	neugodno / v ženskem WCju je premalo elementarne faze KOVINE - nosoda Elementarno fazo kovine dodamo s kovinskimi barvami (zlata, srebrna, bronasta, sivi in beli odtenki), kovinskimi materiali in izdelki (npr. kovinske postelje, stojala, kipi, fitnes naprave ipd.) in okroglimi oblikami.
	neugodno / v ženskem WCju je premalo elementarne faze LESA - nosoda elementarno fazo lesa dodamo z zeleno barvo, valjastimi in slokimi oblikami, elementi iz masivnega lesa in zdravimi zelenimi sobnimi rastlinami
	neugodno / v ženskem WCju je premalo elementarne faze OGNJA - nosoda Elementarno fazo ognja dodamo z rdečo barvo, živim ognjem (npr. kamin na drva) ali ostrimi špičastimi formami. Fazo ognja v

Del baze podatkov: FS ELEMENTARNE FAZE - poslovni prostor (5)	
	prostor vnašamo s preudarkom, ker jo je hitro preveč.
	neugodno / v ženskem WCju je premalo elementarne faze VODE - nosoda Elementarno fazo vode v prostor dodamo s svežo živo vodo (akvarij, sobna fontana), modro ali črno barvo, valovitimi oblikami ali sliko / fotografijo primerno umirjenega vodnega telesa. Z elementarno fazo vode ne pretiravam.
	ugodno / v DIREKTORATU je ravno prav elementarne faze KOVINE korekture niso potrebne
	ugodno / v DIREKTORATU je ravno prav elementarne faze LESA korekture niso potrebne
	ugodno / v DIREKTORATU je ravno prav elementarne faze OGNJA korekture niso potrebne
	ugodno / v DIREKTORATU je ravno prav elementarne faze VODE korekture niso potrebne
	ugodno / v DIREKTORATU je ravno prav elementarne faze ZEMLJE korekture niso potrebne
	ugodno / v DIREKTORATU je vseh pet elementarnih faz harmonično usklajenih korekture niso potrebne
	ugodno / v DIREKTORJEVI PISARNII je ravno prav elementarne faze LESA korekture niso potrebne
	ugodno / v DIREKTORJEVI PISARNI je ravno prav elementarne faze KOVINE korekture niso potrebne
	ugodno / v DIREKTORJEVI PISARNI je ravno prav elementarne faze OGNJA korekture niso potrebne
	ugodno / v DIREKTORJEVI PISARNI je ravno prav elementarne faze VODE korekture niso potrebne
	ugodno / v DIREKTORJEVI PISARNI je ravno prav elementarne faze ZEMLJE korekture niso potrebne
	ugodno / v DIREKTORJEVI PISARNI je vseh pet elementarnih faz harmonično usklajenih korekture niso potrebne
	ugodno / v GLAVNEM LOBBYju je ravno prav elementarne faze KOVINE korekture niso potrebne
	ugodno / v GLAVNEM LOBBYju je ravno prav elementarne faze LESA korekture niso potrebne
	ugodno / v GLAVNEM LOBBYju je ravno prav elementarne faze OGNJA korekture niso potrebne
	ugodno / v GLAVNEM LOBBYju je ravno prav elementarne faze VODE korekture niso potrebne
	ugodno / v GLAVNEM LOBBYju je ravno prav elementarne faze ZEMLJE korekture niso potrebne
	ugodno / v GLAVNEM LOBBYju je vseh pet elementarnih faz harmonično usklajenih korekture niso potrebne
	ugodno / v GLAVNEM TAJNIŠTVU je ravno prav elementarne faze KOVINE korekture niso potrebne
	ugodno / v GLAVNEM TAJNIŠTVU je ravno prav elementarne faze LESA korekture niso potrebne
	ugodno / v GLAVNEM TAJNIŠTVU je ravno prav elementarne faze OGNJA korekture niso potrebne
	ugodno / v GLAVNEM TAJNIŠTVU je ravno prav elementarne faze VODE korekture niso potrebne
	ugodno / v GLAVNEM TAJNIŠTVU je ravno prav elementarne faze ZEMLJE korekture niso potrebne
	ugodno / v GLAVNEM TAJNIŠTVU je vseh pet elementarnih faz harmonično usklajenih korekture niso potrebne
	ugodno / v GLAVNI SEJNI SOBI je ravno prav elementarne faze KOVINE korekture niso potrebne
	ugodno / v GLAVNI SEJNI SOBI je ravno prav elementarne faze LESA korekture niso potrebne

Del baze podatkov: FS ELEMENTARNE FAZE - poslovni prostor (5)	
ugodno / v GLAVNI SEJNI SOBI je ravno prav elementarne faze OGNJA	korekture niso potrebne
ugodno / v GLAVNI SEJNI SOBI je ravno prav elementarne faze VODE	korekture niso potrebne
ugodno / v GLAVNI SEJNI SOBI je ravno prav elementarne faze ZEMLJE	korekture niso potrebne
ugodno / v GLAVNI SEJNI SOBI je vseh pet elementarnih faz harmonično usklajenih	korekture niso potrebne
ugodno / v moškem WCju je ravno prav elementarne faze KOVINE	korekture niso potrebne
ugodno / v moškem WCju je ravno prav elementarne faze LESA	korekture niso potrebne
ugodno / v moškem WCju je ravno prav elementarne faze OGNJA	korekture niso potrebne
ugodno / v moškem WCju je ravno prav elementarne faze VODE	korekture niso potrebne
ugodno / v moškem WCju je ravno prav elementarne faze ZEMLJE	korekture niso potrebne
ugodno / v moškem WCju je vseh pet elementarnih faz harmonično usklajenih	korekture niso potrebne
ugodno / v OBMOČJU VHODA je ravno prav elementarne faze KOVINE	korekture niso potrebne
ugodno / v OBMOČJU VHODA je ravno prav elementarne faze LESA	korekture niso potrebne
ugodno / v OBMOČJU VHODA je ravno prav elementarne faze OGNJA	korekture niso potrebne
ugodno / v OBMOČJU VHODA je ravno prav elementarne faze VODE	korekture niso potrebne
ugodno / v OBMOČJU VHODA je ravno prav elementarne faze ZEMLJE	korekture niso potrebne
ugodno / v OBMOČJU VHODA je vseh pet elementarnih faz harmonično usklajenih	korekture niso potrebne
ugodno / v OBMOČJU Z BLAGAJNO je ravno prav elementarne faze KOVINE	korekture niso potrebne
ugodno / v OBMOČJU Z BLAGAJNO je ravno prav elementarne faze LESA	korekture niso potrebne
ugodno / v OBMOČJU Z BLAGAJNO je ravno prav elementarne faze OGNJA	korekture niso potrebne
ugodno / v OBMOČJU Z BLAGAJNO je ravno prav elementarne faze VODE	korekture niso potrebne
ugodno / v OBMOČJU Z BLAGAJNO je ravno prav elementarne faze ZEMLJA	korekture niso potrebne
ugodno / v OBMOČJU Z BLAGAJNO je vseh pet elementarnih faz harmonično usklajenih	korekture niso potrebne
ugodno / v OSREDNJEM DELOVNEM PROSTORU je ravno prav elementarne faze KOVINE	korekture niso potrebne
ugodno / v OSREDNJEM DELOVNEM PROSTORU je ravno prav elementarne faze LESA	korekture niso potrebne
ugodno / v OSREDNJEM DELOVNEM PROSTORU je ravno prav elementarne faze OGNJA	korekture niso potrebne
ugodno / v OSREDNJEM DELOVNEM PROSTORU je ravno prav elementarne faze VODE	korekture niso potrebne
ugodno / v OSREDNJEM DELOVNEM PROSTORU je ravno prav elementarne faze ZEMLJE	korekture niso potrebne
ugodno / v OSREDNJEM DELOVNEM PROSTORU je vseh pet elementarnih faz harmonično usklajenih	korekture niso potrebne

Del baze podatkov: FS ELEMENTARNE FAZE - poslovni prostor (5)	
	ugodno / v OSREDNJEM PROIZVODNEM PROSTORU je ravno prav elementarne faze KOVINE korekture niso potrebne
	ugodno / v OSREDNJEM PROIZVODNEM PROSTORU je ravno prav elementarne faze LESA korekture niso potrebne
	ugodno / v OSREDNJEM PROIZVODNEM PROSTORU je ravno prav elementarne faze OGNJA korekture niso potrebne
	ugodno / v OSREDNJEM PROIZVODNEM PROSTORU je ravno prav elementarne faze VODE korekture niso potrebne
	ugodno / v OSREDNJEM PROIZVODNEM PROSTORU je ravno prav elementarne faze ZEMLJE korekture niso potrebne
	ugodno / v OSREDNJEM PROIZVODNEM PROSTORU je vseh pet elementarnih faz harmonično usklajenih korekture niso potrebne
	ugodno / v PRODAJNEM PROSTORU je ravno prav elementarne faze KOVINE korekture niso potrebne
	ugodno / v PRODAJNEM PROSTORU je ravno prav elementarne faze LESA korekture niso potrebne
	ugodno / v PRODAJNEM PROSTORU je ravno prav elementarne faze OGNJA korekture niso potrebne
	ugodno / v PRODAJNEM PROSTORU je ravno prav elementarne faze VODE korekture niso potrebne
	ugodno / v PRODAJNEM PROSTORU je ravno prav elementarne faze ZEMLJE korekture niso potrebne
	ugodno / v PRODAJNEM PROSTORU je vseh pet elementarnih faz harmonično usklajenih korekture niso potrebne
	ugodno / v ženskem WCju je ravno prav elementarne faze KOVINE korekture niso potrebne
	ugodno / v ženskem WCju je ravno prav elementarne faze LESA korekture niso potrebne
	ugodno / v ženskem WCju je ravno prav elementarne faze OGNJA korekture niso potrebne
	ugodno / v ženskem WCju je ravno prav elementarne faze VODE korekture niso potrebne
	ugodno / v ženskem WCju je ravno prav elementarne faze ZEMLJE korekture niso potrebne
	ugodno / v ženskem WCju je vseh pet elementarnih faz harmonično usklajenih korekture niso potrebne

Pregled baze podatkov

Del baze podatkov: FS SOLA OBLIKE - postavitve objekta v prostoru (5)	
FS SOLA OBLIKE - postavitve objekta v prostoru (5)	
neugodno/ Analizirani objekt/ prostor ima izpostavljen zaledje. - nosoda	zaželjena je zaščita iz visokih dreves na zaledju.
neugodno/ Analizirani objekt/ prostor ima na naličju previsoke objekte (forme). - nosoda	
neugodno/ Analizirani objekt/ prostor ima premalo praznega prostora na naličju. Pogled v daljavo na naličju je blokiran. - nosoda	
neugodno/ Analizirani objekt/ prostor ima slabo (pomanjkljivo) zaščitene boke. - nosoda	
neugodno/ Analizirani objekt/ prostor ima slabo zaščiteno zaledje ali pa je zaledje povsem izpostavljen. - nosoda	
neugodno/ Analizirani objekt/ prostor ima v svoji okolici zgradbe z preveč refleksnimi steklenimi površinami, ki ustvarjajo neugodne svetlobne odbleske - nosoda	
neugodno/ Analizirani objekt/ prostor izrazito nima zaščitene zaledja - nosoda	
neugodno/ Analizirani objekt/ prostor je postavljen na izpostavljenem vrhu hriba. - nosoda	
neugodno/ Analizirani objekt/ prostor je postavljen na preveč izpostavljenem območju. - nosoda	
neugodno/ Analizirani objekt/ prostor je postavljen na preveč strm teren - nosoda (Podvojena veja)	
neugodno/ Analizirani objekt/ prostor je postavljen na preveč vetrovnem območju. - nosoda	
neugodno/ Analizirani objekt/ prostor je postavljen na zunanjo linijo ovinka ceste - nosoda	
neugodno/ Analizirani objekt/ prostor je postavljen na zunanjo linijo ovinka reke in je preveč izpostavljen - nosoda	
neugodno/ Analizirani objekt/ prostor je postavljen neugodno glede na vodno telo (reka, jezero, morje, ribnik, fontana) - nosoda	
neugodno/ Analizirani objekt/ prostor je postavljen pod izpostavljene skalne formacije - nosoda.	
neugodno/ Analizirani objekt/ prostor je postavljen pod strmi skalni previs. - nosoda	
neugodno/ Analizirani objekt/ prostor je postavljen v okolje, ki ima premalo vodnih teles (fontane, ribniki, akvariji, bajerji, jezera, potoki). - nosoda	
neugodno/ Analizirani objekt/ prostor je postavljen v okolje, ki ima premalo zelenja (vrtovi, parki, drevesa, zelenice, rastlinje). - nosoda	
neugodno/ Analizirani objekt/ prostor je postavljen v okolje, ki ni harmonično. - nosoda	
neugodno/ Analizirani objekt/ prostor je postavljen v os slepe ulice - nosoda	
neugodno/ Analizirani objekt/ prostor je postavljen v os T križišča - nosoda	
neugodno/ Analizirani objekt/ prostor ni postavljen skladno s formacijo 5 živali v širši okolici. - nosoda	
neugodno/ Analizirani objekt/ prostor ni postavljen skladno s tokom življenjske vene chi v krajini. - nosoda	
neugodno/ Analizirani objekt/ prostor potrebuje vodo na naličju.	
neugodno/ Analizirani objekt ima preveč refleksnih steklenih površin, kar odbija življenjsko energijo chi - nosoda	
neugodno/ Grob prednikov ja na neustreznem mestu - nosoda (Podvojena veja)	
neugodno/ Na analiziran objekt/ prostor merijo ostri vogali sosednjih stavb ali predmetov - nosoda	
Neugodno/ Na odprti površini pred analiziranim objektom / prostorom zelo manjka vodno telo (fontana, akvarij, ribnik ipd.)	
neugodno/ Na vhod analiziranega objekta/ prostora merijo ostri vogali sosednjih stavb ali predmetov - nosoda	
neugodno/ Na zaledju analiziranega objekta/ prostora je preveč intenzivni tok ceste ali reke - nosoda	
neugodno/ Reka, kanal, ob analiziranem objektu/ prostoru je preveč ravna, zato energija ob njej preveč pospešuje - nosoda	
neugodno/ V bližini analiziranega objekta/ prostora so mrtva drevesa, špičaste antene, neugodne skulpture, žerjavi... - nosoda	
neugodno/ Vhod v analiziran objekt/ prostor, ki stoji na nagnjenem terenu je z zgornje strani, zato chi prehitro odteka skozi hišo. - nosoda (Podvojena veja)	
neugodno/ V neposredni bližini analiziranega objekta/ prostora je avtocesta, ki ustvarja preveč intenziven tok chi. - nosoda	
neugodno/ V neposredni bližini analiziranega objekta/ prostora je letališče, ki ustvarja preveč intenziven tok chi. - nosoda	
Neugodno/ V neposredni bližini analiziranega objekta/ prostora so mesta povezana z trpljenjem boleznijo ali mučenjem (bolnišnice, klavnice, pokopališča..) - nosoda	
neugodno/ V neposredni okolici analiziranega objekta / prostora je preveč intenziven tok reke ali ceste - nosoda	

Del baze podatkov: FS SOLA OBLIKE - postavitve objekta v prostoru (5)	
neugodno/	Voda v okolici analiziranega objekta / prostora je slabe kvalitete in generira slabo chi - nosoda.
neugodno/	Vodno telo (reka, jezero, morje, fontana, bazen ipd.) je pri analiziranem objektu / prostoru postavljeno na zaledje kar je neugodno. - nosoda
neugodno/	V okna analiziranega objekta/ prostora merijo ostri vogali sosednjih stavb, strešin ali predmetov. - nosoda
neugodno /	Zaščita zaledja analiziranega objekta / prostora je previsoka - nosoda
ugodno/	Analizirani objekt/ prostor ima dobro zaščiteno zaledje.
ugodno/	Analizirani objekt/ prostor je obrnjen z naličjem proti jugu, kar je po učenju FSja idealen položaj.
ugodno/	Analizirani objekt/ prostor je postavljen na notranjo linijo ovinka ceste in je primerno zaščiteno.
ugodno/	Analizirani objekt/ prostor je postavljen na notranjo linijo ovinka reke in je primerno zaščiteno.
ugodno/	Analizirani objekt/ prostor je postavljen na ravno prav strm teren.
ugodno/	Analizirani objekt/ prostor je postavljen skladno s formacijo 5 živali v širši okolici.
ugodno/	Analizirani objekt/ prostor je postavljen skladno s tokom življenjske vene chi v krajini.
ugodno/	Grob prednikov ja na ustreznem mestu.
ugodno/	Na analiziran objekt/ prostor ali njegov vhod ne merijo ostri vogali sosednjih stavb ali predmetov.
ugodno/	V bližini analiziranega objekta/ prostora je ravno prav dinamičen vodni tok, ki prinaša svežo chi.
ugodno/	Vhod v analiziran objekt/ prostor, ki stoji na nagnjenem terenu je s spodnje strani, zato se chi v hiši lahko akumulira.
ugodno/	V neposredni bližini analiziranega objekta/ prostora je vodno telo, ki akumulira kvalitetno chi.
ugodno/	V neposredni bližini analiziranega objekta/ prostora so objekti povezani z veseljem in radostjo (vrtci, šole, društva in družabni domovi, duhovni in zdraviteljski centri...)
ugodno/	V neposredni okolici analiziranega objekta / prostora je je ravno prav intenziven tok reke ali ceste.
ugodno/	Vodno telo (reka, jezero, morje, fontana, bazen ipd.) je pri analiziranem objektu / prostoru postavljeno na naličje kar je ugodno.

Pregled baze podatkov

Del baze podatkov: FS SOLA OBLIKE - notranjost objektov - stanovanja (5)	
FS SOLA OBLIKE - notranjost objektov - stanovanja (5)	
	CENTER - v idelani FS shemi je centralni del tlorisa prazen
	DELOVNO MESTO - domače delovno mesto ima položaj v skladu s shemo petih živali - ugodno
	DELOVNO MESTO - domače delovno mesto nima ima položaja v skladu s shemo petih živali - nosoda zaščiteno zaledje, pogled na vrata, pogled skozi okno, nadzor nad prostorom
	FONTANA, AKVARIJ - generirata ugodno chi v prostoru
	FONTANA, AKVARIJ - v analiziranemu prostoru manjka vodno telo - nosoda
	GARAŽA - garaža je del stanovanjskega objekta - nosoda
	GARAŽA - garaža je del stanovanjskega objekta - nosoda
	HODNIKI - hodniki v objektu imajo neugodne slepe rokave - nosoda
	HODNIKI - hodniki v objektu so preozki ali predolgi ali preveč ravni - nosoda
	HODNIKI - hodniki v objektu so ustrezno široki in dovolj kratki - ugodno
	JEDILNA MIZA - je iz trdnih materialov, kar podpira družinsko trdnost
	JEDILNA MIZA - je nepravilnih oblik kar ne podpira družinske harmonije - nosoda
	JEDILNA MIZA - polovica stolov ima zaščiteno zaledje, druga polovica pa zelo izpostavljeno - nosoda
	JEDILNA MIZA - za jedilno mizo vsi družinski člani dobro sedijo
	KUHINJA - kuhinja je v osi vhodnih vrat - nosoda
	KUHINJA - kuhinja je v osi vrat v wc - nosoda
	KUHINJA - območje namenjeno kuhi je zaprto z dveh strani - ugodno
	KUHINJA - območje namenjeno kuhi ni zaprto z dveh strani - nosoda
	KUHINJA - štedilnik in korito sta dobro postavljena. Elementa voda in ogenj naj bi bila razmaknjena vsaj 1,5m.
	KUHINJA - štedilnik in korito sta preblizu skupaj - nosoda Elementa voda in ogenj naj bi bila razmaknjena vsaj 1,5m.
	KUHINJA - štedilnik je postavljen pod težko preklado - nosoda
	KUHINJA - štedilnik je postavljen v os vrata okno - nosoda
	KUHINJA - za kuho se ne uporablja živi ogenj (les, oglje, plin) - nosoda
	KUHINJA - za kuho se uporablja živi ogenj (les, oglje, plin) - ugodno
	OBLIKA - zgradba bi morala biti asimetrična - nosoda
	OBLIKA - zgradba bi morala biti simetrična - nosoda
	OBLIKA - zgradba idealno obliko, ki podpira življenje v njej
	OBLIKA - zgradba ima harmonično stabilno obliko - ugodno
	OBLIKA - zgradba ima nepravilno ali nestabilno obliko, ki ustvarja nelagodje - nosoda
	OKNA in VRATA - v dnevni sobi so dobro postavljena, chi lahko enakomerno zaokroži po prostoru
	OKNA in VRATA - v dnevni sobi so slabo postavljena, chi nima možnosti enakomerno zaokrožiti po prostoru - nosoda
	OKNA in VRATA - v spalnici otrok so dobro postavljena, chi lahko enakomerno zaokroži po prostoru
	OKNA in VRATA - v spalnici otrok so slabo postavljena, chi nima možnosti enakomerno zaokrožiti po prostoru - nosoda
	OKNA in VRATA - v spalnici starih staršev so dobro postavljena, chi lahko enakomerno zaokroži po prostoru
	OKNA in VRATA - v spalnici starih staršev so slabo postavljena, chi nima možnosti enakomerno zaokrožiti po prostoru - nosoda
	OKNA in VRATA - v spalnici staršev so dobro postavljena, chi lahko enakomerno zaokroži po prostoru
	OKNA in VRATA - v spalnici staršev so slabo postavljena, chi nima možnosti enakomerno zaokrožiti po prostoru - nosoda
	OKNA in VRATA - v stanovanju je preveč zaporednih vrat (chi zastaja) - nosoda

Del baze podatkov: FS SOLA OBLIKE - notranjost objektov - stanovanja (5)

OKNO -kopalnica je brez okna - nosoda
OS VRATA OKNO - domače delovno mesto je osi vrata okno - nosoda
OS VRATA OKNO - na hodniku je os vrata okno - nosoda
OS VRATA OKNO - postelja otrok je v osi vrata okno - nosoda
OS VRATA OKNO - postelja starih staršev je v osi vrata okno - nosoda
OS VRATA OKNO - postelja staršev je v osi vrata okno - nosoda
OS VRATA OKNO - v delovni sobi je os vrata okno - nosoda
OS VRATA OKNO - v dnevni sobi je os vrata okno - nosoda
OS VRATA OKNO - v kopalnici je os vrata okno - nosoda
OS VRATA OKNO - v kuhinji je os vrata okno - nosoda
OS VRATA OKNO - v spalnici otrok/ otroka je os vrata okno - nosoda (Podvojena veja)
OS VRATA OKNO - v spalnici starih staršev je os vrata okno - nosoda
OS VRATA OKNO - v spalnici staršev je os vrata okno - nosoda
OTROŠKA DELOVNA MIZA - je postavljena pod okno
OTROŠKA DELOVNA MIZA - je postavljena pod okno - nosoda tak položaj moti zbranost. Bolje je mizo zasukati pravokotno na okno.
OTROŠKA DELOVNA MIZA - je postavljena tako, da otrok nima zaščitene zaledja - nosoda
OTROŠKA DELOVNA MIZA - je postavljena v osi vrata okno - nosoda
POSTELJA - nad posteljo otrok je preveč strma poševnina - nosoda
POSTELJA - nad posteljo otrok so težke police, lestenci ali preklade - nosoda
POSTELJA - nad posteljo so police - nosoda
POSTELJA - nad posteljo so težki lestenci, neravnine ali preklade - nosoda
POSTELJA - nad posteljo starih staršev so težke police, lestenci ali preklade - nosoda
POSTELJA - nad posteljo starih staršev je preveč strma poševnina - nosoda
POSTELJA - nad posteljo staršev so težke police, lestenci ali preklade - nosoda
POSTELJA - nad posteljo staršev je preveč strma poševnina - nosoda
POSTELJA - na postelje otrok merijo ostri vogali - nosoda Vogale posnamemo, zakrijemo ali zaobljimo.
POSTELJA - na posteljo starih staršev merijo ostri vogali - nosoda Vogale posnamemo, zakrijemo ali zaobljimo.
POSTELJA - na posteljo staršev merijo ostri vogali - nosoda Vogale posnamemo, zakrijemo ali zaobljimo.
POSTELJA - okrog postelje otrok je preveč aktivnih električnih priključkov - nosoda
POSTELJA - okrog postelje otrok je prev krame in predmetov - nosoda
POSTELJA - okrog postelje starih staršev je preveč aktivnih električnih priključkov - nosoda
POSTELJA - okrog postelje starih staršev je prev krame in predmetov - nosoda
POSTELJA - okrog postelje staršev je preveč aktivnih električnih priključkov - nosoda
POSTELJA - okrog postelje staršev je prev krame in predmetov - nosoda
POSTELJA - pograd otrok je zamaknjen kar ustvarja neenakomeren pretok chi - nosoda
POSTELJA - postelja je postavljena diagonalno v vogal - nosoda V tem primeru je pomembno, da vogal zapolnimo; npr. z nočno omarico.
POSTELJA - postelja otroka je postavljena pod okno - nosoda
POSTELJA - postelja otroka je postavljena tako, da noge gledajo naravnost proti vratom - nosoda
POSTELJA - postelja starih staršev je postavljena pod okno - nosoda
POSTELJA - postelja starih staršev je postavljena tako, da noge gledajo naravnost proti vratom - nosoda
POSTELJA - postelja staršev je postavljena pod okno - nosoda
POSTELJA - postelja staršev je postavljena tako, da noge gledajo naravnost proti vratom - nosoda
POSTELJA - v steni ob postelji otrok je preveč vodnih priključkov ali napeljav - nosoda

Del baze podatkov: FS SOLA OBLIKE - notranjost objektov - stanovanja (5)	
POSTELJA	- v steni ob postelji starih staršev je preveč vodnih priključkov ali napeljav - nosoda
POSTELJA	- v steni ob postelji staršev je preveč vodnih priključkov ali napeljav - nosoda
POSTELJA	- vzglavje postelje ni zaščiten - nosoda
RASTLINE	- bolj primerne so rastline z okroglimi listi, kot take s špičastimi listi
RASTLINE	- v bližini postelje in delovnih mest nimamo kaktusov
SEDEŽNA GARNITURA	- je postavljena v osi vrata okno - nosoda
SEDEŽNA GARNITURA	- je postavljena v skladu s shemo petih živali - ugodno Zaščiten zaledje in boki, ter pogled v daljavo.
STOPNICE	- stopnice so dobro postavljene v prostoru in idealno povezujejo obe etaži
STOPNICE	- stopnice so preozke, preveč zavite ali prestrme - nosoda
STOPNICE	- stopnice so slabo postavljene v prostoru in so preveč blizu vhoda - nosoda
STOPNICE	- stopnice so slabo postavljene v prostoru in so preveč skrite - nosoda
STOPNICE	- stopniščne rame so odprte in chi odteka - nosoda
STROPOVI	- nad delovnim mestom je težka stropna preklada - nosoda
STROPOVI	- nad posteljo je težka stropna preklada - nosoda
STROPOVI	- stropovi so gladki, ravni ali rahlo zaokroženi - ugodno
STROPOVI	- stropovi so preveč strmi - nosoda
VHOD	-garažna vrata dominirajo vhodnim - nosoda
VHOD	-na vhod merijo ostri robovi omar ali sten - nosoda
VHOD	-ob vhodu so elementi, ki nam dvignejo razpoloženje ko vstopimo (slika, vodni element, kip, roža ipd.)
VHOD	- pred vhodom v hišo je vodni element (fontana, ribnik ipd.)- ugodno
VHOD	-vhodna veža se odpira v bivalne prostore - ugodno
VHOD	-vhodna vrata se odpirajo navznoter - ugodno
VHOD	-vhodna vrata se odpirajo navzven namesto navznoter - nosoda
VHOD	- vhod se odpira proti stranišču ali kopalnici - nosoda
VHOD	- vhod se odpira v prostorno vežo - ugodno
VHOD	- vhod v hišo je jasen, vabljen, viden in dobro osvetljen - ugodno
VHOD	- vhod v hišo je nejasen, slabo viden, pretemen ali preveč utesnjen - nosoda
VHOD	-vhod v objekt potrebuje pokriti predprostor pred vhodom - nosoda
VHOD	-v osi glavnega vhoda je ogledalo - nosoda
VHOD	-v osi glavnega vhoda je wc - nosoda
VHOD	- v osi vhoda so ovire (stebri, stojala, korita, svetilke ipd.) - nosoda Ovire je potrebno odstraniti.
VHOD	-v osi vhoda so zadnja vrata ali okno - nosoda (Podvojena veža)
VHOD	-za glavni vhod se uporablja garažna vrata, kar je za hišo neprimerno - nosoda
VOGALI	- v temnih vogalih zastaja chi, pospešimo jo s svetlobo, zvokom, gibanjem (mobili)
VRATA in VRATA	- nasproti večjih vrat so postavljena manjša, ki so v podrejenem položaju - nosoda
VRATA in VRATA	- vrata so v hodniku ena glede na druga malo zamaknjena - nosoda Bolje je da so vrata točno ena nasproti drugih ali pa so močno zamaknjena ena glede na druga.
VTIS	- zgradba je oblikovana tako da človeka odbija - nosoda
VTIS	- zgradba je oblikovana tako da človeka privlači - ugodno
WC	- pokrov školjke je vedno dvignjen - nosoda
WC	- pokrov školjke je vedno spuščen - ugodno
WC	- vrata v wc na zunanji strani niso simbolično zablokirana z ogledalom - nosoda
WC	- vrata v wc so na zunanji strani simbolično zablokirana z ogledalom - ugodno
WC	- wc je brez okna - nosoda
ZADNJA VRATA	- v stanovanju ni zadnjih vrat - nosoda

Del baze podatkov: FS SOLA OBLIKE - notranjost objektov - stanovanja (5)

ZADNJA VRATA - zadnja vrata so večja od vhodnih - nosoda

Pregled baze podatkov

Del baze podatkov: FS SOLA OBLIKE - notranjost objektov - poslovni prostori (5)	
FS SOLA OBLIKE - notranjost objektov - poslovni prostori (5)	
	BLAGAJNA - je postavljena idealno glede na vhod
	BLAGAJNA - je postavljena v osi vhoda - nosoda
	BLAGAJNA - je postavljena v prostor v skladu s shemo petih živali
	BLAGAJNA - nad blagajno visijo težki predmeti - nosoda
	BLAGAJNA - za blagajno je ogledalo - nosoda
	CENTER - v idelani FS shemi je centralni del tlora prazen
	DELOVNO MESTO - delovna miza je postavljena bočno glede na okno - ugodno
	DELOVNO MESTO - direktorjevo delovno mesto je postavljeno v skladu s shemo petih živali - ugodno
	DELOVNO MESTO - direktorjevo delovno mesto nima kvalitetnega pogleda na vrata - nosoda
	DELOVNO MESTO - direktorjevo delovno mesto nima kvalitetnega pogleda skozi okno - nosoda
	DELOVNO MESTO - direktorjevo delovno mesto nima nadzora nad prostorom - nosoda
	DELOVNO MESTO - direktorjevo delovno mesto nima zaščitenega zaledja - nosoda (Podvojena veja)
	DELOVNO MESTO - je postavljeno tako, da ne obvladuje prostora - nosoda
	DELOVNO MESTO - je postavljeno tako, da obvladuje prostor
	DELOVNO MESTO - nad delovnim mestom so odprte težke in naložene police - nosoda
	DELOVNO MESTO - omara za zaledjem delovnega mesta naj bo zaprta
	DELOVNO MESTO - omara za zaledjem delovnega mesta ni zaprta - nosoda
	DELOVNO MESTO - pred delovnim mestom so visoke omare, ki zapirajo horizont - nosoda
	DELOVNO MESTO - za zaledjem delovnega mesta naj bo trdna stena
	DELOVNO MESTO - za zaledjem delovnega mesta ni trdne stene - nosoda
	DELOVNO MESTO - z delovnega mesta enostavno vidimo kdo prihaja v prostor
	DELOVNO MESTO - z delovnega mesta ne vidimo kdo prihaja v prostor - nosoda
	DIREKTORJEVA PISARNA - ima najboljši položaj v objektu - ugodno
	DIREKTORJEVA PISARNA - nima najboljšega položaja v objektu - nosoda
	FONTANA, AKVARIJ - generirata ugodno chi v prostoru
	FONTANA, AKVARIJ - v analiziranemu prostoru manjka vodno telo - nosoda
	GARAŽA - prevladuje nad objektom - nosoda
	HODNIKI - hodniki v objektu imajo neugodne slepe rokave - nosoda
	HODNIKI - hodniki v objektu so preozki ali predolgi ali preveč ravni - nosoda
	HODNIKI - hodniki v objektu so ustrezno široki in dovolj kratki - ugodno
	OBLIKA - zgradba bi morala biti asimetrična - nosoda
	OBLIKA - zgradba bi morala biti simetrična - nosoda
	OBLIKA - zgradba idealno obliko, ki podpira življenje v njej
	OBLIKA - zgradba ima harmonično stabilno obliko - ugodno
	OBLIKA - zgradba ima nepravilno ali nestabilno obliko, ki ustvarja nelagodje - nosoda
	OGLEDALA - v ogledalih se zrcalijo neugodne stvari - nosoda
	OKNA in VRATA - v direktorjevi pisarni so dobro postavljena, chi lahko enakomerno zaokroži po prostoru
	OKNA in VRATA - v direktorjevi pisarni so slabo postavljena, chi ne more enakomerno zaokrožiti po prostoru - nosoda
	OKNA in VRATA - v lobbyju so dobro postavljena, chi lahko enakomerno zaokroži po prostoru
	OKNA in VRATA - v lobbyju so slabo postavljena, chi nima možnosti enakomerno zaokrožiti po prostoru - nosoda

Del baze podatkov: FS SOLA OBLIKE - notranjost objektov - poslovni prostori (5)	
OKNA in VRATA - v poslovnem prostoru je preveč zaporednih vrat (chi zastaja) - nosoda	
OKNA in VRATA - v sejni sobi so dobro postavljena, chi lahko enakomerno zaokroži po prostoru	
OKNA in VRATA - v sejni sobi so slabo postavljena, chi ne more enakomerno zaokrožiti po prostoru - nosoda	
OKNA in VRATA - v tajništvu so dobro postavljena, chi lahko enakomerno zaokroži po prostoru	
OKNA in VRATA - v tajništvu so slabo postavljena, chi nima možnosti enakomerno zaokrožiti po prostoru - nosoda	
OKNO -pomožni prostor je brez okna - nosoda	
OS VRATA OKNO - delovno mesto tajnice je v osi vrata okno - nosoda	
OS VRATA OKNO - direktorjevo delovno mesto je osi vrata okno - nosoda	
OS VRATA OKNO - na hodniku je os vrata okno - nosoda	
OS VRATA OKNO - več delovnih mest je v osi vrata okno - nosoda	
RASTLINE - bolj primerne so rastline z okroglimi listi, kot take s špičastimi listi	
RASTLINE - delovnih mest nimamo kaktusov	
SEDEŽNA GARNITURA - je postavljena v osi vrata okno - nosoda	
SEDEŽNA GARNITURA - je postavljena v skladu s shemo petih živali - ugodno Zaščiteno zaledje in boki, ter pogled v daljavo.	
SEJNA MIZA - je iz trdnih materialov, kar podpira poslovno trdnost	
SEJNA MIZA - je nepravilnih oblik in vzpostavlja dinamiko	
SEJNA MIZA - polovica stolov ima zaščiteno zaledje, druga polovica pa zelo izpostavljeno - nosoda	
SEJNA MIZA - za sejno mizo direktor nima najboljšega položaja za sedenje - nosoda	
SEJNA MIZA - za sejno mizo vsi družinski člani dobro sedijo	
STOPNICE - stopnice so dobro postavljene v prostoru in idealno povezujejo obe etaži	
STOPNICE - stopnice so preozke, preveč zavite ali prestreme - nosoda	
STOPNICE - stopnice so slabo postavljene v prostoru in so preveč blizu vhoda - nosoda	
STOPNICE - stopnice so slabo postavljene v prostoru in so preveč skrite - nosoda	
STOPNICE - stopniščne rame so odprte in chi odteka - nosoda	
STROPOVI - nad delovnim mestom je težka stropna preklada - nosoda	
STROPOVI - stropovi so gladki, ravni ali rahlo zaokroženi - ugodno	
STROPOVI - stropovi so preveč strmi - nosoda	
VHOD -garažna vrata dominirajo vhodnim - nosoda	
VHOD -na vhod merijo ostri robovi omar ali sten - nosoda	
VHOD -ob vhodu so elementi, ki nam dvignejo razpoloženje ko vstopimo (slika, vodni element, kip, roža ipd.)	
VHOD - pred vhodom v hišo je vodni element (fontana, ribnik ipd.)- ugodno	
VHOD -vhodna veža se odpira v delovne prostore - ugodno	
VHOD -vhodna vrata se odpirajo navznoter - ugodno	
VHOD -vhodna vrata se odpirajo navzven namesto navznoter - nosoda	
VHOD - vhod se odpira proti stranišču - nosoda	
VHOD - vhod se odpira v prostorno vežo - ugodno	
VHOD - vhod v hišo je jasen, vabljev, viden in dobro osvetljen - ugodno	
VHOD - vhod v hišo je nejasen, slabo viden, pretemen ali preveč utesnjen - nosoda	
VHOD -vhod v objekt potrebuje pokriti predprostor pred vhodom - nosoda	
VHOD -v osi glavnega vhoda je ogledalo - nosoda	
VHOD -v osi glavnega vhoda je wc - nosoda	
VHOD - v osi vhoda so ovire (stebri, stojala, korita, svetilke ipd.) - nosoda Ovire je potrebno odstraniti.	
VHOD -v osi vhoda so zadnja vrata ali okno - nosoda	
VHOD -za glavni vhod se uporablja garažna vrata, kar je za hišo neprimerno - nosoda	
VOGALI - v temnih vogalih zastaja chi, pospešimo jo s svetlobo, zvokom, gibanjem (mobili)	

Del baze podatkov: FS SOLA OBLIKE - notranjost objektov - poslovni prostori (5)	
	VRATA in VRATA - nasproti večjih vrat so postavljena manjša, ki so v podrejenem položaju - nosoda
	VRATA in VRATA - vrata so v hodniku ena glede na druga malo zamaknjena - nosoda Bolje je da so vrata točno ena nasproti drugih ali pa so močno zamaknjena ena glede na druga.
	VTIS - zgradba je oblikovana tako da človeka odbija - nosoda
	VTIS - zgradba je oblikovana tako da človeka privlači - ugodno
	WC - wc je brez okna - nosoda
	ZADNJA VRATA - v zgradbi ni zadnjih vrat - nosoda
	ZADNJA VRATA - zadnja vrata so večja od vhodnih - nosoda

Pregled baze podatkov

Del baze podatkov: FS VZHODNO ZAHODNI / ŠOLA KOMPASA (3 do 5)	
FS VZHODNO ZAHODNI / ŠOLA KOMPASA (3 do 5)	
	blagajna v segmentu A1 A1, energija Tian Yi, druga najugodnejša smer, prinaša dobro zdravje, blagostanje in kvalitetne odnose; imenovana tudi smer božanskega zdravnika - posebej primerna pri bolezni
	blagajna v segmentu A2 A2, Yan Nian, tretja najugodnejša smer, prinaša srečo, harmonijo v družini in harmonična medosebna razmerja
	blagajna v segmentu A3 A3, Fu Wei, četrta ugodna smer, je blizu nevtralnemu, prinaša mir, stabilnost in dobro upravljanje
	blagajna v segmentu AA AA, energija Shen Qi, najugodnejša smer, najbolj vitalna, sveža; prinaša veliko blaginjo in slavo
	blagajna v segmentu D1 nosoda D1, Huo Hai, prva manj ugodna smer, prinaša lažje težave, prepire, pravdanje in izgubo denarja
	blagajna v segmentu D2 nosoda D2, Liu Sha, druga manj ugodna smer, prinaša prepire, disharmonijo, zlonamerna spolna srečanja, zgrešena razmerja in prerekanja
	blagajna v segmentu D3 nosoda D3, Wu Gui, tretja manj ugodna smer, prinaša pogoste prepire, disharmonijo, težave, večjo možnost požarov, nesreč ter zanemarjanje s strani sorodnikov in prijateljev
	blagajna v segmentu D4 nosoda D4, Jue Ming, četrta najneugodnejša smer, povezana z nesrečami, ropanjem in boleznimi ter na splošno neugodna za denar in ljudi
	delovno mesto direktorja v segmentu A1 A1, energija Tian Yi, druga najugodnejša smer, prinaša dobro zdravje, blagostanje in kvalitetne odnose; imenovana tudi smer božanskega zdravnika - posebej primerna pri bolezni
	delovno mesto direktorja v segmentu A2 A2, Yan Nian, tretja najugodnejša smer, prinaša srečo, harmonijo v družini in harmonična medosebna razmerja
	delovno mesto direktorja v segmentu A3 A3, Fu Wei, četrta ugodna smer, je blizu nevtralnemu, prinaša mir, stabilnost in dobro upravljanje
	delovno mesto direktorja v segmentu AA AA, energija Shen Qi, najugodnejša smer, najbolj vitalna, sveža; prinaša veliko blaginjo in slavo
	delovno mesto direktorja v segmentu D1 nosoda D1, Huo Hai, prva manj ugodna smer, prinaša lažje težave, prepire, pravdanje in izgubo denarja
	delovno mesto direktorja v segmentu D2 nosoda D2, Liu Sha, druga manj ugodna smer, prinaša prepire, disharmonijo, zlonamerna spolna srečanja, zgrešena razmerja in prerekanja
	delovno mesto direktorja v segmentu D3 nosoda D3, Wu Gui, tretja manj ugodna smer, prinaša pogoste prepire, disharmonijo, težave, večjo možnost požarov, nesreč ter zanemarjanje s strani sorodnikov in prijateljev
	delovno mesto direktorja v segmentu D4 nosoda D4, Jue Ming, četrta najneugodnejša smer, povezana z nesrečami, ropanjem in boleznimi ter na splošno neugodna za denar in ljudi
	delovno mesto stranke v analiziranem prostoru / objektu v segmentu A1 A1, energija Tian Yi, druga najugodnejša smer, prinaša dobro zdravje, blagostanje in kvalitetne odnose; imenovana tudi smer božanskega zdravnika - posebej primerna pri bolezni
	delovno mesto stranke v analiziranem prostoru / objektu v segmentu A2 A2, Yan Nian, tretja najugodnejša smer, prinaša srečo, harmonijo v družini in harmonična medosebna razmerja
	delovno mesto stranke v analiziranem prostoru / objektu v segmentu A3 A3, Fu Wei, četrta ugodna smer, je blizu nevtralnemu, prinaša mir, stabilnost in dobro upravljanje
	delovno mesto stranke v analiziranem prostoru / objektu v segmentu AA AA, energija Shen Qi, najugodnejša smer, najbolj vitalna, sveža; prinaša veliko blaginjo in slavo
	delovno mesto stranke v analiziranem prostoru / objektu v segmentu D1 nosoda D1, Huo Hai, prva manj ugodna smer, prinaša lažje težave, prepire, pravdanje in izgubo denarja
	delovno mesto stranke v analiziranem prostoru / objektu v segmentu D2 nosoda

Del baze podatkov: FS VZHODNO ZAHODNI / ŠOLA KOMPASA (3 do 5)	
D2, Liu Sha, druga manj ugodna smer, prinaša prepire, disharmonijo, zlonamerna spolna srečanja, zgrešena razmerja in prerekanja	
delovno mesto stranke v analiziranem prostoru / objektu v segmentu D3 nosoda D3, Wu Gui, tretja manj ugodna smer, prinaša pogoste prepire, disharmonijo, težave, večjo možnost požarov, nesreč ter zanemarjanje s strani sorodnikov in prijateljev	
delovno mesto stranke v analiziranem prostoru / objektu v segmentu D4 nosoda D4, Jue Ming, četrta najneugodnejša smer, povezana z nesrečami, ropanjem in boleznimi ter na splošno neugodna za denar in ljudi	
glavni vhod v analizirani prostor / objekt v segmentu A1 A1, energija Tian Yi, druga najugodnejša smer, prinaša dobro zdravje, blagostanje in kvalitetne odnose; imenovana tudi smer božanskega zdravnika - posebej primerna pri boleznih	
glavni vhod v analizirani prostor / objekt v segmentu A2 A2, Yan Nian, tretja najugodnejša smer, prinaša srečo, harmonijo v družini in harmonična medosebna razmerja	
glavni vhod v analizirani prostor / objekt v segmentu A3 A3, Fu Wei, četrta ugodna smer, je blizu nevtralnemu, prinaša mir, stabilnost in dobro upravljanje	
glavni vhod v analizirani prostor / objekt v segmentu AA AA, energija Shen Qi, najugodnejša smer, najbolj vitalna, sveža; prinaša veliko blaginjo in slavo	
glavni vhod v analizirani prostor / objekt v segmentu D1 nosoda D1, Huo Hai, prva manj ugodna smer, prinaša lažje težave, prepire, pravdanje in izgubo denarja	
glavni vhod v analizirani prostor / objekt v segmentu D2 nosoda D2, Liu Sha, druga manj ugodna smer, prinaša prepire, disharmonijo, zlonamerna spolna srečanja, zgrešena razmerja in prerekanja	
glavni vhod v analizirani prostor / objekt v segmentu D3 nosoda D3, Wu Gui, tretja manj ugodna smer, prinaša pogoste prepire, disharmonijo, težave, večjo možnost požarov, nesreč ter zanemarjanje s strani sorodnikov in prijateljev	
glavni vhod v analizirani prostor / objekt v segmentu D4 nosoda D4, Jue Ming, četrta najneugodnejša smer, povezana z nesrečami, ropanjem in boleznimi ter na splošno neugodna za denar in ljudi	
ključni bivalni prostori v segmentu A1 A1, energija Tian Yi, druga najugodnejša smer, prinaša dobro zdravje, blagostanje in kvalitetne odnose; imenovana tudi smer božanskega zdravnika - posebej primerna pri boleznih	
ključni bivalni prostori v segmentu A2 A2, Yan Nian, tretja najugodnejša smer, prinaša srečo, harmonijo v družini in harmonična medosebna razmerja	
ključni bivalni prostori v segmentu A3 A3, Fu Wei, četrta ugodna smer, je blizu nevtralnemu, prinaša mir, stabilnost in dobro upravljanje	
ključni bivalni prostori v segmentu AA AA, energija Shen Qi, najugodnejša smer, najbolj vitalna, sveža; prinaša veliko blaginjo in slavo	
ključni bivalni prostori v segmentu D1 nosoda D1, Huo Hai, prva manj ugodna smer, prinaša lažje težave, prepire, pravdanje in izgubo denarja	
ključni bivalni prostori v segmentu D2 nosoda D2, Liu Sha, druga manj ugodna smer, prinaša prepire, disharmonijo, zlonamerna spolna srečanja, zgrešena razmerja in prerekanja	
ključni bivalni prostori v segmentu D3 nosoda D3, Wu Gui, tretja manj ugodna smer, prinaša pogoste prepire, disharmonijo, težave, večjo možnost požarov, nesreč ter zanemarjanje s strani sorodnikov in prijateljev	
ključni bivalni prostori v segmentu D4 nosoda D4, Jue Ming, četrta najneugodnejša smer, povezana z nesrečami, ropanjem in boleznimi ter na splošno neugodna za denar in ljudi	
ključni poslovni prostori v segmentu A1 A1, energija Tian Yi, druga najugodnejša smer, prinaša dobro zdravje, blagostanje in kvalitetne odnose; imenovana tudi smer božanskega zdravnika - posebej primerna pri boleznih	
ključni poslovni prostori v segmentu A2 A2, Yan Nian, tretja najugodnejša smer, prinaša srečo, harmonijo v družini in harmonična medosebna razmerja	
ključni poslovni prostori v segmentu A3 A3, Fu Wei, četrta ugodna smer, je blizu nevtralnemu, prinaša mir, stabilnost in dobro upravljanje	
ključni poslovni prostori v segmentu AA AA, energija Shen Qi, najugodnejša smer, najbolj vitalna, sveža; prinaša veliko blaginjo in slavo	
ključni poslovni prostori v segmentu D1 nosoda D1, Huo Hai, prva manj ugodna smer, prinaša lažje težave, prepire, pravdanje in izgubo denarja	

Del baze podatkov: FS VZHODNO ZAHODNI / ŠOLA KOMPASA (3 do 5)	
ključni poslovni prostori v segmentu D2 nosoda D2, Liu Sha, druga manj ugodna smer, prinaša prepire, disharmonijo, zlonamerna spolna srečanja, zgrešena razmerja in prerekanja	
ključni poslovni prostori v segmentu D3 nosoda D3, Wu Gui, tretja manj ugodna smer, prinaša pogoste prepire, disharmonijo, težave, večjo možnost požarov, nesreč ter zanemarjanje s strani sorodnikov in prijateljev	
ključni poslovni prostori v segmentu D4 nosoda D4, Jue Ming, četrta najneugodnejša smer, povezana z nesrečami, ropanjem in boleznimi ter na splošno neugodna za denar in ljudi	
postelja mlajšega otroka stoji v segmentu A1 A1, energija Tian Yi, druga najugodnejša smer, prinaša dobro zdravje, blagostanje in kvalitetne odnose; imenovana tudi smer božanskega zdravnika - posebej primerna pri bolezni	
postelja mlajšega otroka stoji v segmentu A2 A2, Yan Nian, tretja najugodnejša smer, prinaša srečo, harmonijo v družini in harmonična medosebna razmerja	
postelja mlajšega otroka stoji v segmentu A3 A3, Fu Wei, četrta ugodna smer, je blizu nevtralnemu, prinaša mir, stabilnost in dobro upravljanje	
postelja mlajšega otroka stoji v segmentu AA AA, energija Shen Qi, najugodnejša smer, najbolj vitalna, sveža; prinaša veliko blaginjo in slavo	
postelja mlajšega otroka stoji v segmentu D1 nosoda D1, Huo Hai, prva manj ugodna smer, prinaša lažje težave, prepire, pravdanje in izgubo denarja	
postelja mlajšega otroka stoji v segmentu D2 nosoda D2, Liu Sha, druga manj ugodna smer, prinaša prepire, disharmonijo, zlonamerna spolna srečanja, zgrešena razmerja in prerekanja	
postelja mlajšega otroka stoji v segmentu D3 nosoda D3, Wu Gui, tretja manj ugodna smer, prinaša pogoste prepire, disharmonijo, težave, večjo možnost požarov, nesreč ter zanemarjanje s strani sorodnikov in prijateljev	
postelja mlajšega otroka stoji v segmentu D4 nosoda D4, Jue Ming, četrta najneugodnejša smer, povezana z nesrečami, ropanjem in boleznimi ter na splošno neugodna za denar in ljudi	
postelja partnerja stranke stoji v segmentu A1 A1, energija Tian Yi, druga najugodnejša smer, prinaša dobro zdravje, blagostanje in kvalitetne odnose; imenovana tudi smer božanskega zdravnika - posebej primerna pri bolezni	
postelja partnerja stranke stoji v segmentu A2 A2, Yan Nian, tretja najugodnejša smer, prinaša srečo, harmonijo v družini in harmonična medosebna razmerja	
postelja partnerja stranke stoji v segmentu A3 A3, Fu Wei, četrta ugodna smer, je blizu nevtralnemu, prinaša mir, stabilnost in dobro upravljanje	
postelja partnerja stranke stoji v segmentu AA AA, energija Shen Qi, najugodnejša smer, najbolj vitalna, sveža; prinaša veliko blaginjo in slavo	
postelja partnerja stranke stoji v segmentu D1 nosoda D1, Huo Hai, prva manj ugodna smer, prinaša lažje težave, prepire, pravdanje in izgubo denarja	
postelja partnerja stranke stoji v segmentu D2 nosoda D2, Liu Sha, druga manj ugodna smer, prinaša prepire, disharmonijo, zlonamerna spolna srečanja, zgrešena razmerja in prerekanja	
postelja partnerja stranke stoji v segmentu D3 nosoda D3, Wu Gui, tretja manj ugodna smer, prinaša pogoste prepire, disharmonijo, težave, večjo možnost požarov, nesreč ter zanemarjanje s strani sorodnikov in prijateljev	
postelja partnerja stranke stoji v segmentu D4 nosoda D4, Jue Ming, četrta najneugodnejša smer, povezana z nesrečami, ropanjem in boleznimi ter na splošno neugodna za denar in ljudi	
postelja starejšega otroka stoji v segmentu A1 A1, energija Tian Yi, druga najugodnejša smer, prinaša dobro zdravje, blagostanje in kvalitetne odnose; imenovana tudi smer božanskega zdravnika - posebej primerna pri bolezni	
postelja starejšega otroka stoji v segmentu A2 A2, Yan Nian, tretja najugodnejša smer, prinaša srečo, harmonijo v družini in harmonična medosebna razmerja	
postelja starejšega otroka stoji v segmentu A3 A3, Fu Wei, četrta ugodna smer, je blizu nevtralnemu, prinaša mir, stabilnost in dobro upravljanje	
postelja starejšega otroka stoji v segmentu AA AA, energija Shen Qi, najugodnejša smer, najbolj vitalna, sveža; prinaša veliko blaginjo in slavo	
postelja starejšega otroka stoji v segmentu D1 nosoda	

Del baze podatkov: FS VZHODNO ZAHODNI / ŠOLA KOMPASA (3 do 5)	
	D1, Huo Hai, prva manj ugodna smer, prinaša lažje težave, prepire, pravdanje in izgubo denarja
postelja starejšega otroka stoji v segmentu D2 nosoda	D2, Liu Sha, druga manj ugodna smer, prinaša prepire, disharmonijo, zlonamerna spolna srečanja, zgrešena razmerja in prerekanja
postelja starejšega otroka stoji v segmentu D3 nosoda	D3, Wu Gui, tretja manj ugodna smer, prinaša pogoste prepire, disharmonijo, težave, večjo možnost požarov, nesreč ter zanemarjanje s strani sorodnikov in prijateljev
postelja starejšega otroka stoji v segmentu D4 nosoda	D4, Jue Ming, četrta najneugodnejša smer, povezana z nesrečami, ropanjem in boleznimi ter na splošno neugodna za denar in ljudi
postelja stranke stoji v segmentu A1	A1, energija Tian Yi, druga najugodnejša smer, prinaša dobro zdravje, blagostanje in kvalitetne odnose; imenovana tudi smer božanskega zdravnika - posebej primerna pri boleznih
postelja stranke stoji v segmentu A2	A2, Yan Nian, tretja najugodnejša smer, prinaša srečo, harmonijo v družini in harmonična medosebna razmerja
postelja stranke stoji v segmentu A3	A3, Fu Wei, četrta ugodna smer, je blizu nevtralnemu, prinaša mir, stabilnost in dobro upravljanje
postelja stranke stoji v segmentu AA	AA, energija Shen Qi, najugodnejša smer, najbolj vitalna, sveža; prinaša veliko blaginjo in slavo
postelja stranke stoji v segmentu D1 nosoda	D1, Huo Hai, prva manj ugodna smer, prinaša lažje težave, prepire, pravdanje in izgubo denarja
postelja stranke stoji v segmentu D2 nosoda	D2, Liu Sha, druga manj ugodna smer, prinaša prepire, disharmonijo, zlonamerna spolna srečanja, zgrešena razmerja in prerekanja
postelja stranke stoji v segmentu D3 nosoda	D3, Wu Gui, tretja manj ugodna smer, prinaša pogoste prepire, disharmonijo, težave, večjo možnost požarov, nesreč ter zanemarjanje s strani sorodnikov in prijateljev
postelja stranke stoji v segmentu D4 nosoda	D4, Jue Ming, četrta najneugodnejša smer, povezana z nesrečami, ropanjem in boleznimi ter na splošno neugodna za denar in ljudi

Pregled baze podatkov

Del baze podatkov: FS CAS- XUAN KONG - energijski cikli zgradbe (1)	
FS CAS- XUAN KONG - energijski cikli zgradbe (1)	
	D - analizirani objekt / prostor je v STAGNIRAJOČEM energijskem časovnem ciklu - nosoda yin obdobja (F in D) oslabijo energijo dobrih kombinacij zvezd
	F - analizirani objekt / prostor je v PADAJOČEM energijskem časovnem ciklu - nosoda yin obdobja (F in D) oslabijo energijo dobrih kombinacij zvezd
	G - analizirani objekt / prostor je v DOBREM energijskem časovnem ciklu yang obdobja (H, G, R) ojačajo energijo dobrih kombinacij zvezd
	H - analizirani objekt / prostor je v NAJBOLJŠEM energijskem časovnem ciklu yang obdobja (H, G, R) ojačajo energijo dobrih kombinacij zvezd
	N - analizirani objekt / prostor je v NEVTRALNEM energijskem časovnem ciklu
	R - analizirani objekt / prostor je v DVIGAJOČEM energijskem časovnem ciklu yang obdobja (H, G, R) ojačajo energijo dobrih kombinacij zvezd

Pregled baze podatkov

Del baze podatkov: FS CAS- XUAN KONG - zvezde (3)	
FS CAS- XUAN KONG - zvezde (3)	
1	bela zvezda VODE v analiziranemu prostoru je NEUSKLAJENA nosoda / prinaša ločitev smrt in izolacijo v prostor vnesemo elementarno fazo lesa, ki fazo vode umirja
1	bela zvezda VODE v analiziranemu prostoru je NEVTRALNA korekture niso potrebne
1	bela zvezda VODE v analiziranemu prostoru je USKLAJENA / prinaša bogastvo, denar in slavo korekture niso potrebne
2	črna zvezda ZEMLJE v analiziranemu prostoru je NEUSKLAJENA nosoda / prinaša bolezen, splav, prebavne motnje, osamljenost v prostor vnesemo elementarno fazo kovine, ki fazo zemlje umirja
2	črna zvezda ZEMLJE v analiziranemu prostoru je NEVTRALNA korekture niso potrebne
2	črna zvezda ZEMLJE v analiziranemu prostoru je USKLAJENA / prinaša rodovitnost in vodenje korekture niso potrebne
3	zelena zvezda LESA v analiziranemu prostoru je NEUSKLAJENA nosoda / prinaša obrekovanje in pravdanje v prostor vnesemo elementarno fazo ognja, ki umiri fazo lesa
3	zelena zvezda LESA v analiziranemu prostoru je NEVTRALNA korekture niso potrebne
3	zelena zvezda LESA v analiziranemu prostoru je USKLAJENA / prinaša bogastvo in uspešnost korekture niso potrebne
4	temno zelena zvezda LESA v analiziranemu prostoru je NEUSKLAJENA nosoda / prinaša ločitev, afere in družinske probleme v prostor vnesemo elementarno fazo ognja, ki uskladi fazo lesa
4	temno zelena zvezda LESA v analiziranemu prostoru je NEVTRALNA korekture niso potrebne
4	temno zelena zvezda LESA v analiziranemu prostoru je USKLAJENA / prinaša akademski uspeh in kreativnost korekture niso potrebne
5	rumena zvezda ZEMLJE v analiziranemu prostoru je NEUSKLAJENA nosoda / prinaša bolezen in nesrečo, najmanj ugodna zvezda v prostor vnesemo elementarno fazo kovine, ki umiri fazo zemlje
5	rumena zvezda ZEMLJE v analiziranemu prostoru je NEVTRALNA korekture niso potrebne
5	rumena zvezda ZEMLJE v analiziranemu prostoru je USKLAJENA / prinaša nenadno bogastvo in uspeh korekture niso potrebne
6	bela zvezda KOVINE v analiziranemu prostoru je NEUSKLAJENA nosoda / prinaša izolacijo, osamljenost in žalost v prostor vnesemo elementarno fazo vode, ki umiri fazo kovine
6	bela zvezda KOVINE v analiziranemu prostoru je NEVTRALNA korekture niso potrebne
6	bela zvezda KOVINE v analiziranemu prostoru je USKLAJENA / prinaša bogastvo, vodenje in uspeh korekture niso potrebne
7	rdeča zvezda KOVINE v analiziranemu prostoru je NEUSKLAJENA nosoda / prinaša ropanje, krvavitve, ogenj in prerekanje v prostor vnesemo elementarno fazo vode, ki umiri fazo kovine
7	rdeča zvezda KOVINE v analiziranemu prostoru je NEVTRALNA korekture niso potrebne
7	rdeča zvezda KOVINE v analiziranemu prostoru je USKLAJENA /

Del baze podatkov: FS CAS- XUAN KONG - zvezde (3)	
	prinaša bogastvo in plodnost korekture niso potrebne
	8 bela zvezda ZEMLJE v analiziranemu prostoru je NEUSKLAJENA nosoda / prinaša poškodbe otrok v prostor vnesemo elementarno fazo kovine, ki umirja fazo zemlje
	8 bela zvezda ZEMLJE v analiziranemu prostoru je NEVTRALNA korekture niso potrebne
	8 bela zvezda ZEMLJE v analiziranemu prostoru je USKLAJENA / prinaša slavo, srečo in bogastvo korekture niso potrebne
	9 vijolična zvezda OGNJA v analiziranemu prostoru je NEUSKLAJENA nosoda / prinaša boleznj oči, mentalne motnje, splave in nezaposlenost v prostor vnesemo elementarno fazo zemlje, ki umirja fazo ognja
	9 vijolična zvezda OGNJA v analiziranemu prostoru je NEVTRALNA korekture niso potrebne
	9 vijolična zvezda OGNJA v analiziranemu prostoru je USKLAJENA / prinaša dosežek, uspeh in rast korekture niso potrebne

Pregled baze podatkov

Del baze podatkov: FS CAS- XUAN KONG - številčne kombinacije (10)	
FS CAS- XUAN KONG - številčne kombinacije (10)	
1-1 na NALIČJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Slabo za bolezni povezane s krvjo, ušesi, ledvicami. Slabo za nesreče povzročene z alkoholom.
1-1 na NALIČJU - ugodna kombinacija /	Dobro za akademske dosežke, umetniško kreativnost, dobro za denar.
1-1 na območju DELOVNEGA MESTA - neugodna kombinacija - nosoda /	Slabo za bolezni povezane s krvjo, ušesi, ledvicami. Slabo za nesreče povzročene z alkoholom.
1-1 na območju DELOVNEGA MESTA - ugodna kombinacija /	Dobro za akademske dosežke, umetniško kreativnost, dobro za denar.
1-1 na območju POSTELJE - neugodna kombinacija - nosoda /	Slabo za bolezni povezane s krvjo, ušesi, ledvicami. Slabo za nesreče povzročene z alkoholom.
1-1 na območju POSTELJE - ugodna kombinacija /	Dobro za akademske dosežke, umetniško kreativnost, dobro za denar.
1-1 na ZALEDJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Slabo za bolezni povezane s krvjo, ušesi, ledvicami. Slabo za nesreče povzročene z alkoholom.
1-1 na ZALEDJU - ugodna kombinacija /	Dobro za akademske dosežke, umetniško kreativnost, dobro za denar.
1-1 v VHODU - neugodna kombinacija - nosoda /	Slabo za bolezni povezane s krvjo, ušesi, ledvicami. Slabo za nesreče povzročene z alkoholom.
1-1 v VHODU - ugodna kombinacija /	Dobro za akademske dosežke, umetniško kreativnost, dobro za denar.
1-2 ali 2-1 na NALIČJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Težave v partnerskem odnosu, ženska dominacija, zlahka se zboli in obstaja nevarnost splava. Trebušne bolečine. Potencialna nesreča z avtomobilom.
1-2 ali 2-1 na območju DELOVNEGA MESTA - neugodna kombinacija - nosoda /	Težave v partnerskem odnosu, ženska dominacija, zlahka se zboli in obstaja nevarnost splava. Trebušne bolečine. Potencialna nesreča z avtomobilom.
1-2 ali 2-1 na območju POSTELJE - neugodna kombinacija - nosoda /	Težave v partnerskem odnosu, ženska dominacija, zlahka se zboli in obstaja nevarnost splava. Trebušne bolečine. Potencialna nesreča z avtomobilom.
1-2 ali 2-1 na ZALEDJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Težave v partnerskem odnosu, ženska dominacija, zlahka se zboli in obstaja nevarnost splava. Trebušne bolečine. Potencialna nesreča z avtomobilom.
1-2 ali 2-1 v VHODU - neugodna kombinacija - nosoda /	Težave v partnerskem odnosu, ženska dominacija, zlahka se zboli in obstaja nevarnost splava. Trebušne bolečine. Potencialna nesreča z avtomobilom.
1-3 ali 3-1 na NALIČJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Težave zaradi opravljanja, prerekanja, zapor in nesreča.
1-3 ali 3-1 na NALIČJU - ugodna kombinacija /	Bogastvo in slava.
1-3 ali 3-1 na območju DELOVNEGA MESTA - neugodna kombinacija - nosoda /	Težave zaradi opravljanja, prerekanja, zapor in nesreča.

Del baze podatkov: FS CAS- XUAN KONG - številčne kombinacije (10)	
1-3 ali 3-1 na območju DELOVNEGA MESTA - ugodna kombinacija / Bogastvo in slava.	
1-3 ali 3-1 na območju POSTELJE - neugodna kombinacija - nosoda / Težave zaradi opravljanja, prerekanja, zapor in nesreča.	
1-3 ali 3-1 na območju POSTELJE - ugodna kombinacija / Bogastvo in slava.	
1-3 ali 3-1 na ZALEDJU - neugodna kombinacija - nosoda / Težave zaradi opravljanja, prerekanja, zapor in nesreča.	
1-3 ali 3-1 na ZALEDJU - ugodna kombinacija / Bogastvo in slava.	
1-3 ali 3-1 v VHODU - neugodna kombinacija - nosoda / Težave zaradi opravljanja, prerekanja, zapor in nesreča.	
1-3 ali 3-1 v VHODU - ugodna kombinacija / Bogastvo in slava.	
1-4 ali 4-1 na NALIČJU - ugodna kombinacija / Dobro za pisanje in slavo. Prav tako dobro za novo moško družbo. Romanca, kreativnost, akademski uspeh, predstavitev, slava, inteligenca.	
1-4 ali 4-1 na območju DELOVNEGA MESTA - ugodna kombinacija / Dobro za pisanje in slavo. Prav tako dobro za novo moško družbo. Romanca, kreativnost, akademski uspeh, predstavitev, slava, inteligenca.	
1-4 ali 4-1 na območju POSTELJE - ugodna kombinacija / Dobro za pisanje in slavo. Prav tako dobro za novo moško družbo. Romanca, kreativnost, akademski uspeh, predstavitev, slava, inteligenca.	
1-4 ali 4-1 na ZALEDJU - ugodna kombinacija / Dobro za pisanje in slavo. Prav tako dobro za novo moško družbo. Romanca, kreativnost, akademski uspeh, predstavitev, slava, inteligenca.	
1-4 ali 4-1 v VHODU - ugodna kombinacija / Dobro za pisanje in slavo. Prav tako dobro za novo moško družbo. Romanca, kreativnost, akademski uspeh, predstavitev, slava, inteligenca.	
1-5 ali 5-1 na NALIČJU - neugodna kombinacija - nosoda / Hitro se razvijejo težave zaradi bolezn, zastrupitve s hrano in poškodbe zaradi nesreč. Problemi z ušesi in genitalijami.	
1-5 ali 5-1 na območju DELOVNEGA MESTA - neugodna kombinacija - nosoda / Hitro se razvijejo težave zaradi bolezn, zastrupitve s hrano in poškodbe zaradi nesreč. Problemi z ušesi in genitalijami.	
1-5 ali 5-1 na območju POSTELJE - neugodna kombinacija - nosoda / Hitro se razvijejo težave zaradi bolezn, zastrupitve s hrano in poškodbe zaradi nesreč. Problemi z ušesi in genitalijami.	
1-5 ali 5-1 na ZALEDJU - neugodna kombinacija - nosoda / Hitro se razvijejo težave zaradi bolezn, zastrupitve s hrano in poškodbe zaradi nesreč. Problemi z ušesi in genitalijami.	
1-5 ali 5-1 v VHODU - neugodna kombinacija - nosoda / Hitro se razvijejo težave zaradi bolezn, zastrupitve s hrano in poškodbe zaradi nesreč. Problemi z ušesi in genitalijami.	
1-6 ali 6-1 na NALIČJU - neugodna kombinacija - nosoda / Zlahka težave zaradi migrene.	
1-6 ali 6-1 na NALIČJU - ugodna kombinacija / Dobro za napredovanje kariere. Dobro za denar.	
1-6 ali 6-1 na območju DELOVNEGA MESTA - neugodna kombinacija - nosoda /	

Del baze podatkov: FS CAS- XUAN KONG - številčne kombinacije (10)	
	Zlahka težave zaradi migrene.
1-6 ali 6-1 na območju DELOVNEGA MESTA - ugodna kombinacija /	Dobro za napredovanje kariere. Dobro za denar.
1-6 ali 6-1 na območju POSTELJE - neugodna kombinacija - nosoda /	Zlahka težave zaradi migrene.
1-6 ali 6-1 na območju POSTELJE - ugodna kombinacija /	Dobro za napredovanje kariere. Dobro za denar.
1-6 ali 6-1 na ZALEDJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Zlahka težave zaradi migrene.
1-6 ali 6-1 na ZALEDJU - ugodna kombinacija /	Dobro za napredovanje kariere. Dobro za denar.
1-6 ali 6-1 v VHODU - neugodna kombinacija - nosoda /	Zlahka težave zaradi migrene.
1-6 ali 6-1 v VHODU - ugodna kombinacija /	Dobro za napredovanje kariere. Dobro za denar.
1-7 ali 7-1 na NALIČJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Tekmovalnost pri delu. Poškodba z nožem. Krvavenje. Flirtanje.
1-7 ali 7-1 na območju DELOVNEGA MESTA - neugodna kombinacija - nosoda /	Tekmovalnost pri delu. Poškodba z nožem. Krvavenje. Flirtanje.
1-7 ali 7-1 na območju POSTELJE - neugodna kombinacija - nosoda /	Tekmovalnost pri delu. Poškodba z nožem. Krvavenje. Flirtanje.
1-7 ali 7-1 na ZALEDJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Tekmovalnost pri delu. Poškodba z nožem. Krvavenje. Flirtanje.
1-7 ali 7-1 v VHODU - neugodna kombinacija - nosoda /	Tekmovalnost pri delu. Poškodba z nožem. Krvavenje. Flirtanje. (Podvojena veja)
1-8 ali 8-1 na NALIČJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Nerazumevanje med brati in sestrami ali poslovnimi partnerji. Problemi ledvic in genitalij. (Podvojena veja)
1-8 ali 8-1 na NALIČJU - ugodna kombinacija /	Dobro za denar in napredovanje kariere.
1-8 ali 8-1 na območju DELOVNEGA MESTA - neugodna kombinacija - nosoda /	Nerazumevanje med brati in sestrami ali poslovnimi partnerji. Problemi ledvic in genitalij. (Podvojena veja)
1-8 ali 8-1 na območju DELOVNEGA MESTA - ugodna kombinacija /	Dobro za denar in napredovanje kariere.
1-8 ali 8-1 na območju POSTELJE - neugodna kombinacija - nosoda /	Nerazumevanje med brati in sestrami ali poslovnimi partnerji. Problemi ledvic in genitalij.
1-8 ali 8-1 na območju POSTELJE - ugodna kombinacija /	Dobro za denar in napredovanje kariere. (Podvojena veja)
1-8 ali 8-1 na ZALEDJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Nerazumevanje med brati in sestrami ali poslovnimi partnerji. Problemi ledvic in genitalij.
1-8 ali 8-1 na ZALEDJU - ugodna kombinacija /	Dobro za denar in napredovanje kariere.
1-8 ali 8-1 v VHODU - neugodna kombinacija - nosoda /	Nerazumevanje med brati in sestrami ali poslovnimi partnerji. Problemi ledvic in genitalij.
1-8 ali 8-1 v VHODU - ugodna kombinacija /	Dobro za denar in napredovanje kariere.
1-9 ali 9-1 na NALIČJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Problemi s srcem in očmi. Finančne težave.
1-9 ali 9-1 na NALIČJU - ugodna kombinacija /	Dobro za kariero in denar. Obilje.
1-9 ali 9-1 na območju DELOVNEGA MESTA - neugodna kombinacija - nosoda /	Problemi s srcem in očmi. Finančne težave.
1-9 ali 9-1 na območju DELOVNEGA MESTA - ugodna kombinacija /	Dobro za kariero in denar. Obilje.
1-9 ali 9-1 na območju POSTELJE - neugodna kombinacija - nosoda /	Problemi s srcem in očmi. Finančne težave.
1-9 ali 9-1 na območju POSTELJE - ugodna kombinacija /	

Del baze podatkov: FS CAS- XUAN KONG - številčne kombinacije (10)	
	Dobro za kariero in denar. Obilje.
1-9 ali 9-1 na ZALEDJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Problemi s srcem in očmi. Finančne težave.
1-9 ali 9-1 na ZALEDJU - ugodna kombinacija /	Dobro za kariero in denar. Obilje.
1-9 ali 9-1 v VHODU - neugodna kombinacija - nosoda /	Problemi s srcem in očmi. Finančne težave.
1-9 ali 9-1 v VHODU - ugodna kombinacija /	Dobro za kariero in denar. Obilje.
2-2 na NALIČJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Zlahka se zbolí, posebno s prebavnim sistemom povezane bolezni. Poškodbe zaradi nesreč.
2-2 na območju DELOVNEGA MESTA - neugodna kombinacija - nosoda /	Zlahka se zbolí, posebno s prebavnim sistemom povezane bolezni. Poškodbe zaradi nesreč.
2-2 na območju POSTELJE - neugodna kombinacija - nosoda /	Zlahka se zbolí, posebno s prebavnim sistemom povezane bolezni. Poškodbe zaradi nesreč.
2-2 na ZALEDJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Zlahka se zbolí, posebno s prebavnim sistemom povezane bolezni. Poškodbe zaradi nesreč.
2-2 v VHODU - neugodna kombinacija - nosoda /	Zlahka se zbolí, posebno s prebavnim sistemom povezane bolezni. Poškodbe zaradi nesreč.
2-3 ali 3-2 na NALIČJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Težave zaradi opravljanja, pravljanja in nesreč. Hitro se oboli, prebavni in trebušni problemi. Še posebej škodljivo za ženske.
2-3 ali 3-2 na območju DELOVNEGA MESTA - neugodna kombinacija - nosoda /	Težave zaradi opravljanja, pravljanja in nesreč. Hitro se oboli, prebavni in trebušni problemi. Še posebej škodljivo za ženske.
2-3 ali 3-2 na območju POSTELJE - neugodna kombinacija - nosoda /	Težave zaradi opravljanja, pravljanja in nesreč. Hitro se oboli, prebavni in trebušni problemi. Še posebej škodljivo za ženske.
2-3 ali 3-2 na ZALEDJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Težave zaradi opravljanja, pravljanja in nesreč. Hitro se oboli, prebavni in trebušni problemi. Še posebej škodljivo za ženske.
2-3 ali 3-2 v VHODU - neugodna kombinacija - nosoda /	Težave zaradi opravljanja, pravljanja in nesreč. Hitro se oboli, prebavni in trebušni problemi. Še posebej škodljivo za ženske.
2-4 ali 4-2 na NALIČJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Bolezni v trebušnem območju (vranica, želodec). Zlonamerna spolna srečanja za ženske.
2-4 ali 4-2 na NALIČJU - ugodna kombinacija /	Dobro za akademske dosežke in pisanje. Kreativnost.
2-4 ali 4-2 na območju DELOVNEGA MESTA - neugodna kombinacija - nosoda /	Bolezni v trebušnem območju (vranica, želodec). Zlonamerna spolna srečanja za ženske.
2-4 ali 4-2 na območju DELOVNEGA MESTA - ugodna kombinacija /	Dobro za akademske dosežke in pisanje. Kreativnost.
2-4 ali 4-2 na območju POSTELJE - neugodna kombinacija - nosoda /	Bolezni v trebušnem območju (vranica, želodec). Zlonamerna spolna srečanja za ženske.
2-4 ali 4-2 na območju POSTELJE - ugodna kombinacija /	Dobro za akademske dosežke in pisanje. Kreativnost.
2-4 ali 4-2 na ZALEDJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Bolezni v trebušnem območju (vranica, želodec). Zlonamerna spolna srečanja za ženske.
2-4 ali 4-2 na ZALEDJU - ugodna kombinacija /	Dobro za akademske dosežke in pisanje. Kreativnost.
2-4 ali 4-2 v VHODU - neugodna kombinacija - nosoda /	Bolezni v trebušnem območju (vranica, želodec). Zlonamerna spolna srečanja za ženske.
2-4 ali 4-2 v VHODU - ugodna kombinacija /	Dobro za akademske dosežke in pisanje. Kreativnost.
2-5 ali 5-2 na NALIČJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Najbolj neugodna kombinacija. Ostanite skriti, v mirovanju. Hitro se razvije resna bolezen in hitro se zgodi nesreča. Finančna nesreča. Izogibajte se takšnega območja.
2-5 ali 5-2 na območju DELOVNEGA MESTA - neugodna kombinacija - nosoda /	Najbolj neugodna kombinacija. Ostanite skriti, v mirovanju. Hitro se razvije resna bolezen in hitro se zgodi nesreča. Finančna nesreča. Izogibajte se takšnega območja.
2-5 ali 5-2 na območju POSTELJE - neugodna kombinacija - nosoda /	Najbolj neugodna kombinacija. Ostanite skriti, v mirovanju. Hitro se razvije resna bolezen in hitro se zgodi nesreča. Finančna nesreča. Izogibajte se takšnega območja.

Del baze podatkov: FS CAS- XUAN KONG - številčne kombinacije (10)	
	nesreča. Izogibajte se takšnega območja.
2-5 ali 5-2 na ZALEDJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Najbolj neugodna kombinacija. Ostanite skriti, v mirovanju. Hitro se razvije resna bolezen in hitro se zgodi nesreča. Finančna nesreča. Izogibajte se takšnega območja.
2-5 ali 5-2 v VHODU - neugodna kombinacija - nosoda /	Najbolj neugodna kombinacija. Ostanite skriti, v mirovanju. Hitro se razvije resna bolezen in hitro se zgodi nesreča. Finančna nesreča. Izogibajte se takšnega območja.
2-6 ali 6-2 na NALIČJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Bolečine, bolezni, blokada v trebušnem območju.
2-6 ali 6-2 na NALIČJU - ugodna kombinacija /	Dobro za moč in avtoriteto. Bogastvo.
2-6 ali 6-2 na območju DELOVNEGA MESTA - neugodna kombinacija - nosoda /	Bolečine, bolezni, blokada v trebušnem območju.
2-6 ali 6-2 na območju DELOVNEGA MESTA - ugodna kombinacija /	Dobro za moč in avtoriteto. Bogastvo.
2-6 ali 6-2 na območju POSTELJE - neugodna kombinacija - nosoda /	Bolečine, bolezni, blokada v trebušnem območju.
2-6 ali 6-2 na območju POSTELJE - ugodna kombinacija /	Dobro za moč in avtoriteto. Bogastvo.
2-6 ali 6-2 na ZALEDJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Bolečine, bolezni, blokada v trebušnem območju.
2-6 ali 6-2 na ZALEDJU - ugodna kombinacija /	Dobro za moč in avtoriteto. Bogastvo.
2-6 ali 6-2 v VHODU - neugodna kombinacija - nosoda /	Bolečine, bolezni, blokada v trebušnem območju.
2-6 ali 6-2 v VHODU - ugodna kombinacija /	Dobro za moč in avtoriteto. Bogastvo.
2-7 ali 7-2 na NALIČJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Tekmovalnost na delovnem mestu. Bolečina, bolezen, krvavenje, poškodba z nožem, driska. Hitro se razvije bolezen.
2-7 ali 7-2 na območju DELOVNEGA MESTA - neugodna kombinacija - nosoda /	Tekmovalnost na delovnem mestu. Bolečina, bolezen, krvavenje, poškodba z nožem, driska. Hitro se razvije bolezen.
2-7 ali 7-2 na območju POSTELJE - neugodna kombinacija - nosoda /	Tekmovalnost na delovnem mestu. Bolečina, bolezen, krvavenje, poškodba z nožem, driska. Hitro se razvije bolezen.
2-7 ali 7-2 na ZALEDJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Tekmovalnost na delovnem mestu. Bolečina, bolezen, krvavenje, poškodba z nožem, driska. Hitro se razvije bolezen.
2-7 ali 7-2 v VHODU - neugodna kombinacija - nosoda /	Tekmovalnost na delovnem mestu. Bolečina, bolezen, krvavenje, poškodba z nožem, driska. Hitro se razvije bolezen.
2-8 ali 8-2 na NALIČJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Hitro se razvije bolezen. Prebavni problemi.
2-8 ali 8-2 na NALIČJU - ugodna kombinacija /	Dobro za posest in denar.
2-8 ali 8-2 na območju DELOVNEGA MESTA - neugodna kombinacija - nosoda /	Hitro se razvije bolezen. Prebavni problemi.
2-8 ali 8-2 na območju DELOVNEGA MESTA - ugodna kombinacija /	Dobro za posest in denar.
2-8 ali 8-2 na območju POSTELJE - neugodna kombinacija - nosoda /	Hitro se razvije bolezen. Prebavni problemi.
2-8 ali 8-2 na območju POSTELJE - ugodna kombinacija /	Dobro za posest in denar.
2-8 ali 8-2 na ZALEDJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Hitro se razvije bolezen. Prebavni problemi.
2-8 ali 8-2 na ZALEDJU - ugodna kombinacija /	Dobro za posest in denar.
2-8 ali 8-2 v VHODU - neugodna kombinacija - nosoda /	Hitro se razvije bolezen. Prebavni problemi.
2-8 ali 8-2 v VHODU - ugodna kombinacija /	Dobro za posest in denar.

Del baze podatkov: FS CAS- XUAN KONG - številčne kombinacije (10)	
2-9 ali 9-2 na NALIČJU - neugodna kombinacija - nosoda / Ni dobro za raziskovalno in razvojno delo. Zelo neugodna kombinacija za otroško spalnico. neugodno za otroka, mentalni primankljaj.	
2-9 ali 9-2 na območju DELOVNEGA MESTA - neugodna kombinacija - nosoda / Ni dobro za raziskovalno in razvojno delo. Zelo neugodna kombinacija za otroško spalnico. neugodno za otroka, mentalni primankljaj.	
2-9 ali 9-2 na območju POSTELJE - neugodna kombinacija - nosoda / Ni dobro za raziskovalno in razvojno delo. Zelo neugodna kombinacija za otroško spalnico. neugodno za otroka, mentalni primankljaj.	
2-9 ali 9-2 na ZALEDJU - neugodna kombinacija - nosoda / Ni dobro za raziskovalno in razvojno delo. Zelo neugodna kombinacija za otroško spalnico. neugodno za otroka, mentalni primankljaj.	
2-9 ali 9-2 v VHODU - neugodna kombinacija - nosoda / Ni dobro za raziskovalno in razvojno delo. Zelo neugodna kombinacija za otroško spalnico. neugodno za otroka, mentalni primankljaj.	
3-3 na NALIČJU - neugodna kombinacija - nosoda / Zlahka povzroči težave zaradi bojevanja, prerekanja, nesoglasja ali pravedanja. Zlahka se sreča z ropanjem.	
3-3 na območju DELOVNEGA MESTA - neugodna kombinacija - nosoda / Zlahka povzroči težave zaradi bojevanja, prerekanja, nesoglasja ali pravedanja. Zlahka se sreča z ropanjem.	
3-3 na območju POSTELJE - neugodna kombinacija - nosoda / Zlahka povzroči težave zaradi bojevanja, prerekanja, nesoglasja ali pravedanja. Zlahka se sreča z ropanjem.	
3-3 na ZALEDJU - neugodna kombinacija - nosoda / Zlahka povzroči težave zaradi bojevanja, prerekanja, nesoglasja ali pravedanja. Zlahka se sreča z ropanjem.	
3-3 v VHODU - neugodna kombinacija - nosoda / Zlahka povzroči težave zaradi bojevanja, prerekanja, nesoglasja ali pravedanja. Zlahka se sreča z ropanjem.	
3-4 ali 4-3 na NALIČJU - neugodna kombinacija - nosoda / Mentalno- emocionalne težave. Zlonamerna spolna srečanja.	
3-4 ali 4-3 na NALIČJU - ugodna kombinacija / Dobro za pisanje, akademske dosežke in kreativnost.	
3-4 ali 4-3 na območju DELOVNEGA MESTA - neugodna kombinacija - nosoda / Mentalno- emocionalne težave. Zlonamerna spolna srečanja.	
3-4 ali 4-3 na območju DELOVNEGA MESTA - ugodna kombinacija / Dobro za pisanje, akademske dosežke in kreativnost.	
3-4 ali 4-3 na območju POSTELJE - neugodna kombinacija - nosoda / Mentalno- emocionalne težave. Zlonamerna spolna srečanja.	
3-4 ali 4-3 na območju POSTELJE - ugodna kombinacija / Dobro za pisanje, akademske dosežke in kreativnost.	
3-4 ali 4-3 na ZALEDJU - neugodna kombinacija - nosoda / Mentalno- emocionalne težave. Zlonamerna spolna srečanja.	
3-4 ali 4-3 na ZALEDJU - ugodna kombinacija / Dobro za pisanje, akademske dosežke in kreativnost.	
3-4 ali 4-3 v VHODU - neugodna kombinacija - nosoda / Mentalno- emocionalne težave. Zlonamerna spolna srečanja.	
3-4 ali 4-3 v VHODU - ugodna kombinacija / Dobro za pisanje, akademske dosežke in kreativnost.	
3-5 ali 5-3 na NALIČJU - neugodna kombinacija - nosoda / Neugodno za mlade odrasle moške. Možni problemi in boleznijeter in nog. Hitro se razvije bolezen. Denar povzroči težave. Izzivalec nemirov.	
3-5 ali 5-3 na območju DELOVNEGA MESTA - neugodna kombinacija - nosoda / Neugodno za mlade odrasle moške. Možni problemi in boleznijeter in nog. Hitro se razvije bolezen. Denar povzroči težave. Izzivalec nemirov.	
3-5 ali 5-3 na območju POSTELJE - neugodna kombinacija - nosoda / Neugodno za mlade odrasle moške. Možni problemi in boleznijeter in nog. Hitro se razvije bolezen. Denar povzroči težave. Izzivalec nemirov.	
3-5 ali 5-3 na ZALEDJU - neugodna kombinacija - nosoda / Neugodno za mlade odrasle moške. Možni problemi in boleznijeter in nog. Hitro se razvije bolezen. Denar povzroči težave. Izzivalec nemirov.	
3-5 ali 5-3 v VHODU - neugodna kombinacija - nosoda / Neugodno za mlade odrasle moške. Možni problemi in boleznijeter in nog. Hitro se razvije bolezen. Denar povzroči težave.	

Del baze podatkov: FS CAS- XUAN KONG - številčne kombinacije (10)	
	Izzivalec nemirov.
3-6 ali 6-3 na NALIČJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Neugodno za mlade moške. Verjetne poškodbe nog ali problemi z njimi.
3-6 ali 6-3 na NALIČJU - ugodna kombinacija /	Dobro za denar.
3-6 ali 6-3 na območju DELOVNEGA MESTA - neugodna kombinacija - nosoda /	Neugodno za mlade moške. Verjetne poškodbe nog ali problemi z njimi.
3-6 ali 6-3 na območju DELOVNEGA MESTA - ugodna kombinacija /	Dobro za denar.
3-6 ali 6-3 na območju POSTELJE - neugodna kombinacija - nosoda /	Neugodno za mlade moške. Verjetne poškodbe nog ali problemi z njimi.
3-6 ali 6-3 na območju POSTELJE - ugodna kombinacija /	Dobro za denar.
3-6 ali 6-3 na ZALEDJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Neugodno za mlade moške. Verjetne poškodbe nog ali problemi z njimi.
3-6 ali 6-3 na ZALEDJU - ugodna kombinacija /	Dobro za denar.
3-6 ali 6-3 v VHODU - neugodna kombinacija - nosoda /	Neugodno za mlade moške. Verjetne poškodbe nog ali problemi z njimi.
3-6 ali 6-3 v VHODU - ugodna kombinacija /	Dobro za denar.
3-7 ali 7-3 na NALIČJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Zlahka težave zaradi prerekanja ali bojevanja. Srečanje z ropanjem. Poškodba z nožem ali kovinskim objektom. Problemi z nogami.
3-7 ali 7-3 na območju DELOVNEGA MESTA - neugodna kombinacija - nosoda /	Zlahka težave zaradi prerekanja ali bojevanja. Srečanje z ropanjem. Poškodba z nožem ali kovinskim objektom. Problemi z nogami.
3-7 ali 7-3 na območju POSTELJE - neugodna kombinacija - nosoda /	Zlahka težave zaradi prerekanja ali bojevanja. Srečanje z ropanjem. Poškodba z nožem ali kovinskim objektom. Problemi z nogami.
3-7 ali 7-3 na ZALEDJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Zlahka težave zaradi prerekanja ali bojevanja. Srečanje z ropanjem. Poškodba z nožem ali kovinskim objektom. Problemi z nogami.
3-7 ali 7-3 v VHODU - neugodna kombinacija - nosoda /	Zlahka težave zaradi prerekanja ali bojevanja. Srečanje z ropanjem. Poškodba z nožem ali kovinskim objektom. Problemi z nogami.
3-8 ali 8-3 na NALIČJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Neugodno za otroke. Poškodba štirih okončin.
3-8 ali 8-3 na NALIČJU - ugodna kombinacija /	Dobro za denar.
3-8 ali 8-3 na območju DELOVNEGA MESTA - neugodna kombinacija - nosoda /	Neugodno za otroke. Poškodba štirih okončin.
3-8 ali 8-3 na območju DELOVNEGA MESTA - ugodna kombinacija /	Dobro za denar.
3-8 ali 8-3 na območju POSTELJE - neugodna kombinacija - nosoda /	Neugodno za otroke. Poškodba štirih okončin.
3-8 ali 8-3 na območju POSTELJE - ugodna kombinacija /	Dobro za denar.
3-8 ali 8-3 na ZALEDJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Neugodno za otroke. Poškodba štirih okončin.
3-8 ali 8-3 na ZALEDJU - ugodna kombinacija /	Dobro za denar.
3-8 ali 8-3 v VHODU - neugodna kombinacija - nosoda /	Neugodno za otroke. Poškodba štirih okončin.
3-8 ali 8-3 v VHODU - ugodna kombinacija /	Dobro za denar.
3-9 ali 9-3 na NALIČJU - neugodna kombinacija - nosoda /	

Del baze podatkov: FS CAS- XUAN KONG - številčne kombinacije (10)	
	Zelo verjetno je ropanje. Težave z pravdanjem, prepiri, bojevanje. Verjetna nesreča z ognjem.
3-9 ali 9-3 na NALIČJU - ugodna kombinacija /	Bogastvo in slava. Rojstvo dečka, inteligenten fant.
3-9 ali 9-3 na območju DELOVNEGA MESTA - neugodna kombinacija - nosoda /	Zelo verjetno je ropanje. Težave z pravdanjem, prepiri, bojevanje. Verjetna nesreča z ognjem.
3-9 ali 9-3 na območju DELOVNEGA MESTA - ugodna kombinacija /	Bogastvo in slava. Rojstvo dečka, inteligenten fant.
3-9 ali 9-3 na območju POSTELJE - neugodna kombinacija - nosoda /	Zelo verjetno je ropanje. Težave z pravdanjem, prepiri, bojevanje. Verjetna nesreča z ognjem.
3-9 ali 9-3 na območju POSTELJE - ugodna kombinacija /	Bogastvo in slava. Rojstvo dečka, inteligenten fant.
3-9 ali 9-3 na ZALEDJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Zelo verjetno je ropanje. Težave z pravdanjem, prepiri, bojevanje. Verjetna nesreča z ognjem.
3-9 ali 9-3 na ZALEDJU - ugodna kombinacija /	Bogastvo in slava. Rojstvo dečka, inteligenten fant.
3-9 ali 9-3 v VHODU - neugodna kombinacija - nosoda /	Zelo verjetno je ropanje. Težave z pravdanjem, prepiri, bojevanje. Verjetna nesreča z ognjem.
3-9 ali 9-3 v VHODU - ugodna kombinacija /	Bogastvo in slava. Rojstvo dečka, inteligenten fant.
4-4 na NALIČJU - ugodna kombinacija /	Zelo ugodno za pisanje in umetniško kreativnost. Zlahka se privlači nasprotni spol.
4-4 na območju DELOVNEGA MESTA - ugodna kombinacija /	Zelo ugodno za pisanje in umetniško kreativnost. Zlahka se privlači nasprotni spol.
4-4 na območju POSTELJE - ugodna kombinacija /	Zelo ugodno za pisanje in umetniško kreativnost. Zlahka se privlači nasprotni spol.
4-4 na ZALEDJU - ugodna kombinacija /	Zelo ugodno za pisanje in umetniško kreativnost. Zlahka se privlači nasprotni spol.
4-4 v VHODU - ugodna kombinacija /	Zelo ugodno za pisanje in umetniško kreativnost. Zlahka se privlači nasprotni spol.
4-5 ali 5-4 na NALIČJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Pomanjkanje kreativnosti. Zlahka se razvije bolezen, posebno kožne bolezni in tumor prsi.
4-5 ali 5-4 na območju DELOVNEGA MESTA - neugodna kombinacija - nosoda /	Pomanjkanje kreativnosti. Zlahka se razvije bolezen, posebno kožne bolezni in tumor prsi.
4-5 ali 5-4 na območju POSTELJE - neugodna kombinacija - nosoda /	Pomanjkanje kreativnosti. Zlahka se razvije bolezen, posebno kožne bolezni in tumor prsi.
4-5 ali 5-4 na ZALEDJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Pomanjkanje kreativnosti. Zlahka se razvije bolezen, posebno kožne bolezni in tumor prsi.
4-5 ali 5-4 v VHODU - neugodna kombinacija - nosoda /	Pomanjkanje kreativnosti. Zlahka se razvije bolezen, posebno kožne bolezni in tumor prsi.
4-6 ali 6-4 na NALIČJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Neugodno za pisanje in kreativnost. Neugodno za noseče žene. Možen splav. Verjetne so bolezni povezane z zadnjico in bedri.
4-6 ali 6-4 na NALIČJU - ugodna kombinacija /	Dobro za denar.
4-6 ali 6-4 na območju DELOVNEGA MESTA - neugodna kombinacija - nosoda /	Neugodno za pisanje in kreativnost. Neugodno za noseče žene. Možen splav. Verjetne so bolezni povezane z zadnjico in bedri.
4-6 ali 6-4 na območju DELOVNEGA MESTA - ugodna kombinacija /	Dobro za denar.
4-6 ali 6-4 na območju POSTELJE - neugodna kombinacija - nosoda /	Neugodno za pisanje in kreativnost. Neugodno za noseče žene. Možen splav. Verjetne so bolezni povezane z zadnjico in bedri.
4-6 ali 6-4 na območju POSTELJE - ugodna kombinacija /	Dobro za denar.
4-6 ali 6-4 na ZALEDJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Neugodno za pisanje in kreativnost. Neugodno za noseče žene. Možen splav. Verjetne so bolezni povezane z zadnjico in bedri.
4-6 ali 6-4 na ZALEDJU - ugodna kombinacija /	Dobro za denar.
4-6 ali 6-4 v VHODU - neugodna kombinacija - nosoda /	

Del baze podatkov: FS CAS- XUAN KONG - številčne kombinacije (10)	
	Neugodno za pisanje in kreativnost. Neugodno za noseče žene. Možen splav. Verjetne so bolezni povezane z zadnjico in bedri.
4-6 ali 6-4 v VHODU - ugodna kombinacija /	Dobro za denar.
4-7 ali 7-4 na NALIČJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Težave s prerekanjem in pravdanjem povezanim z nepazljivostmi v dokumentih. Neugodno za noseče ženske. Možen splav. Ločitev. Poškodba z ostrim predmetom.
4-7 ali 7-4 na območju DELOVNEGA MESTA - neugodna kombinacija - nosoda /	Težave s prerekanjem in pravdanjem povezanim z nepazljivostmi v dokumentih. Neugodno za noseče ženske. Možen splav. Ločitev. Poškodba z ostrim predmetom.
4-7 ali 7-4 na območju POSTELJE - neugodna kombinacija - nosoda /	Težave s prerekanjem in pravdanjem povezanim z nepazljivostmi v dokumentih. Neugodno za noseče ženske. Možen splav. Ločitev. Poškodba z ostrim predmetom.
4-7 ali 7-4 na ZALEDJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Težave s prerekanjem in pravdanjem povezanim z nepazljivostmi v dokumentih. Neugodno za noseče ženske. Možen splav. Ločitev. Poškodba z ostrim predmetom.
4-7 ali 7-4 v VHODU - neugodna kombinacija - nosoda /	Težave s prerekanjem in pravdanjem povezanim z nepazljivostmi v dokumentih. Neugodno za noseče ženske. Možen splav. Ločitev. Poškodba z ostrim predmetom.
4-8 ali 8-4 na NALIČJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Mentalno emocionalni problemi. Izolacija. Neugodno za otroke. Poškodbe štirih okončin.
4-8 ali 8-4 na NALIČJU - ugodna kombinacija /	Dobro za pisanje in denar.
4-8 ali 8-4 na območju DELOVNEGA MESTA - neugodna kombinacija - nosoda /	Mentalno emocionalni problemi. Izolacija. Neugodno za otroke. Poškodbe štirih okončin.
4-8 ali 8-4 na območju DELOVNEGA MESTA - ugodna kombinacija /	Dobro za pisanje in denar.
4-8 ali 8-4 na območju POSTELJE - neugodna kombinacija - nosoda /	Mentalno emocionalni problemi. Izolacija. Neugodno za otroke. Poškodbe štirih okončin.
4-8 ali 8-4 na območju POSTELJE - ugodna kombinacija /	Dobro za pisanje in denar.
4-8 ali 8-4 na ZALEDJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Mentalno emocionalni problemi. Izolacija. Neugodno za otroke. Poškodbe štirih okončin.
4-8 ali 8-4 na ZALEDJU - ugodna kombinacija /	Dobro za pisanje in denar.
4-8 ali 8-4 v VHODU - neugodna kombinacija - nosoda /	Mentalno emocionalni problemi. Izolacija. Neugodno za otroke. Poškodbe štirih okončin.
4-8 ali 8-4 v VHODU - ugodna kombinacija /	Dobro za pisanje in denar.
4-9 ali 9-4 na NALIČJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Pazite se nesreče z ognjem.
4-9 ali 9-4 na NALIČJU - ugodna kombinacija /	Dobro za pisanje in kreativnost. Otrok moškega spola je genij.
4-9 ali 9-4 na območju DELOVNEGA MESTA - neugodna kombinacija - nosoda /	Pazite se nesreče z ognjem.
4-9 ali 9-4 na območju DELOVNEGA MESTA - ugodna kombinacija /	Dobro za pisanje in kreativnost. Otrok moškega spola je genij.
4-9 ali 9-4 na območju POSTELJE - neugodna kombinacija - nosoda /	Pazite se nesreče z ognjem.
4-9 ali 9-4 na območju POSTELJE - ugodna kombinacija /	Dobro za pisanje in kreativnost. Otrok moškega spola je genij.
4-9 ali 9-4 na ZALEDJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Pazite se nesreče z ognjem.
4-9 ali 9-4 na ZALEDJU - ugodna kombinacija /	Dobro za pisanje in kreativnost. Otrok moškega spola je genij.
4-9 ali 9-4 v VHODU - neugodna kombinacija - nosoda /	Pazite se nesreče z ognjem.
4-9 ali 9-4 v VHODU - ugodna kombinacija /	

Del baze podatkov: FS CAS- XUAN KONG - številčne kombinacije (10)	
	Dobro za pisanje in kreativnost. Otrok moškega spola je genij.
5-5 na NALIČJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Zelo neugodna kombinacija. Verjetne so resne bolezni in nesreče.
5-5 na območju DELOVNEGA MESTA - neugodna kombinacija - nosoda /	Zelo neugodna kombinacija. Verjetne so resne bolezni in nesreče.
5-5 na območju POSTELJE - neugodna kombinacija - nosoda /	Zelo neugodna kombinacija. Verjetne so resne bolezni in nesreče.
5-5 na ZALEDJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Zelo neugodna kombinacija. Verjetne so resne bolezni in nesreče.
5-5 v VHODU - neugodna kombinacija - nosoda /	Zelo neugodna kombinacija. Verjetne so resne bolezni in nesreče.
5-6 ali 6-5 na NALIČJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Ni dobro za denar. Zlahka se zbolí. Bolezni povezane s kostmi in območjem glave.
5-6 ali 6-5 na območju DELOVNEGA MESTA - neugodna kombinacija - nosoda /	Ni dobro za denar. Zlahka se zbolí. Bolezni povezane s kostmi in območjem glave.
5-6 ali 6-5 na območju POSTELJE - neugodna kombinacija - nosoda /	Ni dobro za denar. Zlahka se zbolí. Bolezni povezane s kostmi in območjem glave.
5-6 ali 6-5 na ZALEDJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Ni dobro za denar. Zlahka se zbolí. Bolezni povezane s kostmi in območjem glave.
5-6 ali 6-5 v VHODU - neugodna kombinacija - nosoda /	Ni dobro za denar. Zlahka se zbolí. Bolezni povezane s kostmi in območjem glave.
5-7 ali 7-5 na NALIČJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Težave z razpravljanjem. Z usti povezani problemi, bolezni. Zastrupitev s hrano. Zlahka se razvije bolezen.
5-7 ali 7-5 na območju DELOVNEGA MESTA - neugodna kombinacija - nosoda /	Težave z razpravljanjem. Z usti povezani problemi, bolezni. Zastrupitev s hrano. Zlahka se razvije bolezen.
5-7 ali 7-5 na območju POSTELJE - neugodna kombinacija - nosoda /	Težave z razpravljanjem. Z usti povezani problemi, bolezni. Zastrupitev s hrano. Zlahka se razvije bolezen.
5-7 ali 7-5 na ZALEDJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Težave z razpravljanjem. Z usti povezani problemi, bolezni. Zastrupitev s hrano. Zlahka se razvije bolezen.
5-7 ali 7-5 v VHODU - neugodna kombinacija - nosoda /	Težave z razpravljanjem. Z usti povezani problemi, bolezni. Zastrupitev s hrano. Zlahka se razvije bolezen.
5-8 ali 8-5 na NALIČJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Ni dobro za denar. Neugodno za otroke. Poškodba štirih okončin. Problemi s kitami in rebri.
5-8 ali 8-5 na območju DELOVNEGA MESTA - neugodna kombinacija - nosoda /	Ni dobro za denar. Neugodno za otroke. Poškodba štirih okončin. Problemi s kitami in rebri.
5-8 ali 8-5 na območju POSTELJE - neugodna kombinacija - nosoda /	Ni dobro za denar. Neugodno za otroke. Poškodba štirih okončin. Problemi s kitami in rebri.
5-8 ali 8-5 na ZALEDJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Ni dobro za denar. Neugodno za otroke. Poškodba štirih okončin. Problemi s kitami in rebri.
5-8 ali 8-5 v VHODU - neugodna kombinacija - nosoda /	Ni dobro za denar. Neugodno za otroke. Poškodba štirih okončin. Problemi s kitami in rebri.
5-9 ali 9-5 na NALIČJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Ni dobro za igre na srečo in kupovanje na borzi. Pazite se bolezni oči. Verjetna nesreča z ognjem. Intelektualni primankljaj.
5-9 ali 9-5 na območju DELOVNEGA MESTA - neugodna kombinacija - nosoda /	Ni dobro za igre na srečo in kupovanje na borzi. Pazite se bolezni oči. Verjetna nesreča z ognjem. Intelektualni primankljaj.
5-9 ali 9-5 na območju POSTELJE - neugodna kombinacija - nosoda /	Ni dobro za igre na srečo in kupovanje na borzi. Pazite se bolezni oči. Verjetna nesreča z ognjem. Intelektualni primankljaj.
5-9 ali 9-5 na ZALEDJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Ni dobro za igre na srečo in kupovanje na borzi. Pazite se bolezni oči. Verjetna nesreča z ognjem. Intelektualni primankljaj.
5-9 ali 9-5 v VHODU - neugodna kombinacija - nosoda /	Ni dobro za igre na srečo in kupovanje na borzi. Pazite se bolezni oči. Verjetna nesreča z ognjem. Intelektualni primankljaj.
6-6 na NALIČJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Verjetne poškodbe povzročene s kovinskimi predmeti.
6-6 na NALIČJU - ugodna kombinacija /	Zelo dobro za denar.
6-6 na območju DELOVNEGA MESTA - neugodna kombinacija - nosoda /	

Del baze podatkov: FS CAS- XUAN KONG - številčne kombinacije (10)	
	Verjetne poškodbe povzročene s kovinskimi predmeti.
6-6 na območju DELOVNEGA MESTA - ugodna kombinacija /	Zelo dobro za denar.
6-6 na območju POSTELJE - neugodna kombinacija - nosoda /	Verjetne poškodbe povzročene s kovinskimi predmeti.
6-6 na območju POSTELJE - ugodna kombinacija /	Zelo dobro za denar.
6-6 na ZALEDJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Verjetne poškodbe povzročene s kovinskimi predmeti.
6-6 na ZALEDJU - ugodna kombinacija /	Zelo dobro za denar.
6-6 v VHODU - neugodna kombinacija - nosoda /	Verjetne poškodbe povzročene s kovinskimi predmeti.
6-6 v VHODU - ugodna kombinacija /	Zelo dobro za denar.
6-7 ali 7-6 na NALIČJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Tekmovanje na delovnem mestu. Bojevanje, težave. Poškodbe povzročene s kovinskimi objekti ob prerekanju ali bojevanju.
6-7 ali 7-6 na območju DELOVNEGA MESTA - neugodna kombinacija - nosoda /	Tekmovanje na delovnem mestu. Bojevanje, težave. Poškodbe povzročene s kovinskimi objekti ob prerekanju ali bojevanju.
6-7 ali 7-6 na območju POSTELJE - neugodna kombinacija - nosoda /	Tekmovanje na delovnem mestu. Bojevanje, težave. Poškodbe povzročene s kovinskimi objekti ob prerekanju ali bojevanju.
6-7 ali 7-6 na ZALEDJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Tekmovanje na delovnem mestu. Bojevanje, težave. Poškodbe povzročene s kovinskimi objekti ob prerekanju ali bojevanju.
6-7 ali 7-6 v VHODU - neugodna kombinacija - nosoda /	Tekmovanje na delovnem mestu. Bojevanje, težave. Poškodbe povzročene s kovinskimi objekti ob prerekanju ali bojevanju.
6-8 ali 8-6 na NALIČJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Zlahka pride do emocionalnih težav. Občutek osamljenosti.
6-8 ali 8-6 na NALIČJU - ugodna kombinacija /	Dobro za denar. Bogastvo in slava.
6-8 ali 8-6 na območju DELOVNEGA MESTA - neugodna kombinacija - nosoda /	Zlahka pride do emocionalnih težav. Občutek osamljenosti.
6-8 ali 8-6 na območju DELOVNEGA MESTA - ugodna kombinacija /	Dobro za denar. Bogastvo in slava.
6-8 ali 8-6 na območju POSTELJE - neugodna kombinacija - nosoda /	Zlahka pride do emocionalnih težav. Občutek osamljenosti.
6-8 ali 8-6 na območju POSTELJE - ugodna kombinacija /	Dobro za denar. Bogastvo in slava.
6-8 ali 8-6 na ZALEDJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Zlahka pride do emocionalnih težav. Občutek osamljenosti.
6-8 ali 8-6 na ZALEDJU - ugodna kombinacija /	Dobro za denar. Bogastvo in slava.
6-8 ali 8-6 v VHODU - neugodna kombinacija - nosoda /	Zlahka pride do emocionalnih težav. Občutek osamljenosti.
6-8 ali 8-6 v VHODU - ugodna kombinacija /	Dobro za denar. Bogastvo in slava.
6-9 ali 9-6 na NALIČJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Uporni sin. Prerekanje s starejšimi. Bolezni pljuč in bolezni povezane z območjem glave.
6-9 ali 9-6 na NALIČJU - ugodna kombinacija /	Dobro za denar.
6-9 ali 9-6 na območju DELOVNEGA MESTA - neugodna kombinacija - nosoda /	Uporni sin. Prerekanje s starejšimi. Bolezni pljuč in bolezni povezane z območjem glave.
6-9 ali 9-6 na območju DELOVNEGA MESTA - ugodna kombinacija /	Dobro za denar.
6-9 ali 9-6 na območju POSTELJE - neugodna kombinacija - nosoda /	Uporni sin. Prerekanje s starejšimi. Bolezni pljuč in bolezni povezane z območjem glave.
6-9 ali 9-6 na območju POSTELJE - ugodna kombinacija /	

Del baze podatkov: FS CAS- XUAN KONG - številčne kombinacije (10)	
	Dobro za denar.
6-9 ali 9-6 na ZALEDJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Uporni sin. Prerekanje s starejšimi. Bolezni pljuč in bolezni povezane z območjem glave.
6-9 ali 9-6 na ZALEDJU - ugodna kombinacija /	Dobro za denar.
6-9 ali 9-6 v VHODU - neugodna kombinacija - nosoda /	Uporni sin. Prerekanje s starejšimi. Bolezni pljuč in bolezni povezane z območjem glave.
6-9 ali 9-6 v VHODU - ugodna kombinacija /	Dobro za denar.
7-7 na NALIČJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Pazite se krvavenja.
7-7 na NALIČJU - ugodna kombinacija /	Dobi denar iz tekmovanja. Ugodno za mlade ženske in posel v svetu zabave.
7-7 na območju DELOVNEGA MESTA - neugodna kombinacija - nosoda /	Pazite se krvavenja.
7-7 na območju DELOVNEGA MESTA - ugodna kombinacija /	Dobi denar iz tekmovanja. Ugodno za mlade ženske in posel v svetu zabave.
7-7 na območju POSTELJE - neugodna kombinacija - nosoda /	Pazite se krvavenja.
7-7 na območju POSTELJE - ugodna kombinacija /	Dobi denar iz tekmovanja. Ugodno za mlade ženske in posel v svetu zabave.
7-7 na ZALEDJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Pazite se krvavenja.
7-7 na ZALEDJU - ugodna kombinacija /	Dobi denar iz tekmovanja. Ugodno za mlade ženske in posel v svetu zabave.
7-7 v VHODU - neugodna kombinacija - nosoda /	Pazite se krvavenja.
7-7 v VHODU - ugodna kombinacija /	Dobi denar iz tekmovanja. Ugodno za mlade ženske in posel v svetu zabave.
7-8 ali 8-7 na NALIČJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Pazite se prekomernega vdajanja seksu.
7-8 ali 8-7 na NALIČJU - ugodna kombinacija /	Dobi denar iz tekmovanja. Uspeh v tekmovanju in doseganju bogastva. Ugodno za romanco, še posebej med mladimi.
7-8 ali 8-7 na območju DELOVNEGA MESTA - neugodna kombinacija - nosoda /	Pazite se prekomernega vdajanja seksu.
7-8 ali 8-7 na območju DELOVNEGA MESTA - ugodna kombinacija /	Dobi denar iz tekmovanja. Uspeh v tekmovanju in doseganju bogastva. Ugodno za romanco, še posebej med mladimi.
7-8 ali 8-7 na območju POSTELJE - neugodna kombinacija - nosoda /	Pazite se prekomernega vdajanja seksu.
7-8 ali 8-7 na območju POSTELJE - ugodna kombinacija /	Dobi denar iz tekmovanja. Uspeh v tekmovanju in doseganju bogastva. Ugodno za romanco, še posebej med mladimi.
7-8 ali 8-7 na ZALEDJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Pazite se prekomernega vdajanja seksu.
7-8 ali 8-7 na ZALEDJU - ugodna kombinacija /	Dobi denar iz tekmovanja. Uspeh v tekmovanju in doseganju bogastva. Ugodno za romanco, še posebej med mladimi.
7-8 ali 8-7 v VHODU - neugodna kombinacija - nosoda /	Pazite se prekomernega vdajanja seksu.
7-8 ali 8-7 v VHODU - ugodna kombinacija /	Dobi denar iz tekmovanja. Uspeh v tekmovanju in doseganju bogastva. Ugodno za romanco, še posebej med mladimi.
7-9 ali 9-7 na NALIČJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Težave z bojevanjem in prerekanjem. Nesreče z ognjem. Flirtanje.
7-9 ali 9-7 na NALIČJU - ugodna kombinacija /	Dobro za kariero in napredovanje. Dobro za avtoritete.
7-9 ali 9-7 na območju DELOVNEGA MESTA - neugodna kombinacija - nosoda /	Težave z bojevanjem in prerekanjem. Nesreče z ognjem. Flirtanje.
7-9 ali 9-7 na območju DELOVNEGA MESTA - ugodna kombinacija /	

Del baze podatkov: FS CAS- XUAN KONG - številčne kombinacije (10)	
	Dobro za kariero in napredovanje. Dobro za avtoritete.
7-9 ali 9-7 na območju POSTELJE - neugodna kombinacija - nosoda /	Težave z bojevanjem in prerekanjem. Nesreče z ognjem. Flirtanje.
7-9 ali 9-7 na območju POSTELJE - ugodna kombinacija /	Dobro za kariero in napredovanje. Dobro za avtoritete.
7-9 ali 9-7 na ZALEDJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Težave z bojevanjem in prerekanjem. Nesreče z ognjem. Flirtanje.
7-9 ali 9-7 na ZALEDJU - ugodna kombinacija /	Dobro za kariero in napredovanje. Dobro za avtoritete.
7-9 ali 9-7 v VHODU - neugodna kombinacija - nosoda /	Težave z bojevanjem in prerekanjem. Nesreče z ognjem. Flirtanje.
7-9 ali 9-7 v VHODU - ugodna kombinacija /	Dobro za kariero in napredovanje. Dobro za avtoritete.
8-8 na NALIČJU - ugodna kombinacija /	Zelo ugodna številčna kombinacija. Zelo dobro za denar in posest. Posebno dobro za nakup posesti.
8-8 na območju DELOVNEGA MESTA - ugodna kombinacija /	Zelo ugodna številčna kombinacija. Zelo dobro za denar in posest. Posebno dobro za nakup posesti.
8-8 na območju POSTELJE - ugodna kombinacija /	Zelo ugodna številčna kombinacija. Zelo dobro za denar in posest. Posebno dobro za nakup posesti.
8-8 na ZALEDJU - ugodna kombinacija /	Zelo ugodna številčna kombinacija. Zelo dobro za denar in posest. Posebno dobro za nakup posesti.
8-8 v VHODU - ugodna kombinacija /	Zelo ugodna številčna kombinacija. Zelo dobro za denar in posest. Posebno dobro za nakup posesti.
8-9 ali 9-8 na NALIČJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Verjetno je prerekanje med mladimi odraslimi in starejšimi.
8-9 ali 9-8 na NALIČJU - ugodna kombinacija /	Dobro za denar in slovesne prireditve.
8-9 ali 9-8 na območju DELOVNEGA MESTA - neugodna kombinacija - nosoda /	Verjetno je prerekanje med mladimi odraslimi in starejšimi.
8-9 ali 9-8 na območju DELOVNEGA MESTA - ugodna kombinacija /	Dobro za denar in slovesne prireditve.
8-9 ali 9-8 na območju POSTELJE - neugodna kombinacija - nosoda /	Verjetno je prerekanje med mladimi odraslimi in starejšimi.
8-9 ali 9-8 na območju POSTELJE - ugodna kombinacija /	Dobro za denar in slovesne prireditve.
8-9 ali 9-8 na ZALEDJU - neugodna kombinacija - nosoda /	Verjetno je prerekanje med mladimi odraslimi in starejšimi.
8-9 ali 9-8 na ZALEDJU - ugodna kombinacija /	Dobro za denar in slovesne prireditve.
8-9 ali 9-8 v VHODU - neugodna kombinacija - nosoda /	Verjetno je prerekanje med mladimi odraslimi in starejšimi.
8-9 ali 9-8 v VHODU - ugodna kombinacija /	Dobro za denar in slovesne prireditve.
	neugodna posebna kombinacija Ječa ali Ključavnica nosoda časovna zvezda je nameščena v centralnem kvadrantu v položaju vode (neugodno za bogastvo) ali gore (neugodno za zdravje) in je v aktualnem 20 letnem ciklu zaklenjena
	neugodna posebna kombinacija Shang Shan Xia Shui - slabo za ljudi in denar - nosoda nepravilen položaj zvezde naličja (v položaju gore) in zvezde zaledja (v položaju vode), ta struktura povečuje vpliv neugodnih zvezd in zmanjšuje vpliv ugodnih, korigiramo jo z vodo (ribnik, fontana, bazen) pred zaledjem in goro (skalnjak, zemljeni kup, glinene skulpture) pred naličjem - vse postavljeno zunaj fizične zgradbe. Če korekcija v naravnem okolju že obstaja dodatna zdravila niso potrebna
	posebna kombinacija Dvojno naličje - dobro za denar + slabo za zdravje nosoda obe časovni zvezdi sta v palači naličja, strukturo korigiramo z namestitvijo gore na naličje (hribčki, glinene skulpture, skalnjak), če v naravi taka struktura že obstaja korekcije niso potrebne
	posebna kombinacija Dvojno zaledje - dobro za zdravje + slabo za denar nosoda obe časovni zvezdi sta v palači zaledja, strukturo korigiramo z namestitvijo vode na zaledje (fontana, ribnik, bazen), če v naravi taka struktura že obstaja korekcije niso potrebne

Del baze podatkov: FS CAS- XUAN KONG - številčne kombinacije (10)	
	<p>ugodna posebna kombinacija 1-4-7, 2-5-8 in 3-6-9 ta struktura je zelo ugodna in razveljavi siceršnje neugodne strukture kart, ena od zgornjih treh kombinacij se pojavi v vsakem od segmentov</p>
	<p>ugodna posebna kombinacija - seštevek zvezd = 10 v tej strukturi je seštevek zvezd gore (ali vode) in časovne zvezde enak 10, ta ugodni seštevek se pojavi v vseh segmentih</p>
	<p>ugodna posebna kombinacija Wang Shan Wang Shui - dobro za ljudi in denar pravilen položaj zvezde naličja (v položaju vode) in zvezde zaledja (v položaju gore), ta struktura povečuje vpliv ugodnih zvezd in zmanjšuje vpliv neugodnih, ojačamo jo z vodo (ribnik, fontana, bazen) pred naličjem in goro (skalnjak, zemljeni kup, glinene skulpture) pred zaledjem - vse postavljeno zunaj fizične zgradbe</p>

Pregled baze podatkov

Del baze podatkov: FS INTUITIVNI - čiščenje prostora (1 ali2)	
FS INTUITIVNI - čiščenje prostora (1 ali2)	
	Analizirani prostor ima preveč krame in neuporabljenih predmetov. Prostor je treba intenzivno pospraviti; odvečne neuporabljane predmete je treba odstraniti iz objekta in v prostoru vzpostaviti zračnost in red.
	Analizirani prostor je obremenjen z neugodnimi duhovnimi entitetami. - nosoda.
	Analizirani prostor je preveč fizično umazan. Potrebno je intenzivno čiščenje.
	Analizirani prostor je preveč natrpan s predmeti. Neuporabljane predmete se odstrani iz prostora in se vzpostavi zračnost in red.
	Prostor je potrebno enkrat z ritualom blagosloviti.
	Prostor je potrebno vsakodnevno z ritualom blagosloviti.
	Prostor potrebuje enkratno intenzivno čiščenje z elementom ognja (kadila, kamin, sveče). (Podvojena veja)
	Prostor potrebuje enkratno intenzivno čiščenje z elementom vode (sveta voda, ki jo pripravimo po posebnem ritualu)
	Prostor potrebuje enkratno intenzivno čiščenje z meditacijo (npr. reiki)
	Prostor potrebuje enkratno intenzivno čiščenje z zvokom.
	Prostor potrebuje enkratno intenzivno energetsko čiščenje s soljo (solni 24 urni ritual).
	Prostor potrebuje vsakodnevno čiščenje z elementom ognja (kadila, kamin, sveče).
	Prostor potrebuje vsakodnevno čiščenje z elementom vode (sveta voda, ki jo pripravimo po posebnem ritualu)
	Prostor potrebuje vsakodnevno intenzivno čiščenje z meditacijo (npr. reiki)
	Prostor potrebuje vsakodnevno intenzivno čiščenje z zvokom.

7 Potrdilo lektorja

IZVAJA LEKTORJA

Spodaj podpisana Dafne Marko, dipl. jez. posr. (UN), potrjujem, da je doktorska disertacija doc. mag. Špele Kryžanowski z naslovom »Feng shui in apercpcija prostora: pregled znanstvenih prispevkov in terenska analiza učinkovitosti priporočil« lektorsko pregledana in jezikovno ustrezna.

V Ljubljani, maj 2019

Dafne Marko, dipl. jez. posr. (UN)

Dafne Marko